

การทำให้โรงเรียนกวดวิชาเป็นโครงสร้างที่มีเสถียรภาพในสังคม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์

มีนาคม 2557

การทำให้โรงเรียนกวดวิชาเป็นโครงสร้างที่มีเสถียรภาพในสังคม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์

มีนาคม 2557

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การทำให้โรงเรียนกวดวิชาเป็นโครงสร้างที่มีเสถียรภาพในสังคม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์
มีนาคม 2557

ปรีชัช ดาวอุดม. (2557). *การทำให้โรงเรียนกวดวิชาเป็นโครงสร้างที่มีเสถียรภาพในสังคมไทย*.

ปริญญาานิพนธ์ ปร.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์) . กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะกรรมการควบคุม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรวุฒิ ปัดไธสง, รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพรณัฏ ะวานนท์, อาจารย์ ดร.กิตติกร สันคติประภา.

ปริญญาานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยให้เห็นว่าการก่อตัวและการดำรงอยู่ของโรงเรียนกวดวิชานั้นมีแบบแผนอะไรบ้างที่เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการผลิดและผลิดซ้ำโครงสร้างทางสังคม จนทำให้โรงเรียนกวดวิชากลายเป็นโครงสร้างที่คงทนถาวรมีเสถียรภาพ นอกจากนี้ยังต้องการอธิบายให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของโครงสร้างและระบบปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีส่วนในการสถาปนาโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชา จึงใช้ทฤษฎีการสถาปนาความเป็นโครงสร้างเป็นแนวคิดหลักในการทำความเข้าใจโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชา และเลือกใช้วิธีวิทยาการศึกษาเรื่องเล่าเป็นวิธีวิทยาหลัก เนื่องจากเรื่องเล่าจะสะท้อนทั้งปฏิสัมพันธ์และโครงสร้างทางสังคมที่เป็นประสบการณ์ของผู้เล่าเรื่อง ซึ่งจะทำให้การทำความเข้าใจการสถาปนาความเป็นโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาที่มีความลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ผลการศึกษาเผยให้เห็นว่า การที่โรงเรียนกวดวิชากลายเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตทางการศึกษาของคนไทยนั้นเพราะการกวดวิชาได้ก่อตัวขึ้นอย่างมีพลวัตในสังคมไทยมายาวนาน โดยการก่อตัวในระยะแรกมีเงื่อนไขมาจากระบบการศึกษาแข่งขันเพื่อการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตามการกวดวิชาที่มีการเปลี่ยนแปลงโดยมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้นตามระบบการสอบแข่งขันที่เปลี่ยนแปลงไป ความหมายที่หลากหลายของโรงเรียนกวดวิชาที่ถูกสร้างขึ้นจากการตีความของบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นเงื่อนไขสำคัญในการสร้างความคงทนถาวรและเสถียรภาพของโรงเรียนกวดวิชา และความหมายที่แตกต่างหลากหลายนั้นได้ถูกนำไปใช้ในการสื่อสารและตอบสนองต่อเป้าหมายของความสำเร็จทางการศึกษา ความน่าเชื่อถือของโรงเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นจากแบบแผนหรือวิธีการที่ทำให้เชื่อได้ว่าจะนำไปสู่ความสำเร็จ ได้แก่แบบแผนการบริหารจัดการของเจ้าของโรงเรียนกวดวิชา แบบแผนการบริหารจัดการและพัฒนาหลักสูตร และแบบแผนของผู้สอนกวดวิชาที่ประสบความสำเร็จ การจัดสรรและโยกย้ายทรัพยากรให้เอื้อต่อภาระที่นักเรียนซึ่งอยู่ในบริบทที่หลากหลายสามารถเข้าถึงโรงเรียนกวดวิชาได้อย่างครอบคลุมและสามารถใช้ช่องทางของกฎหมายให้กลายเป็นทรัพยากรที่เสริมพลังอำนาจในการขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชาได้มากยิ่งขึ้น

ความเป็นโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่ถูกสถาปนาขึ้นในระดับจิตใจของบุคคล โรงเรียนกวดวิชาจึงมีลักษณะเป็นแบบแผนของโครงสร้างอันหลากหลายที่จะดำรงอยู่ในจิตใจของบุคคลตราบเท่าที่ โรงเรียนกวดวิชา ยังทำให้บุคคลรู้สึกมั่นคงปลอดภัยกับการใช้ชีวิตทางการศึกษาในระบบปฏิสัมพันธ์ทางสังคมภายใต้โครงสร้างอย่างที่เป็นอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

THE STRUCTURATION OF TUTORIAL SCHOOL IN THAI SOCIETY

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Doctor of Philosophy Degree in Development Education
at Srinakharinwirot University

March 2014

Pharichai Daoudom. (2014). *The Structuration of Tutorial School in Thai society*.

Dissertation, Ph.D. (Development Education). Bangkok: Graduate School,
Srinakharinwirot University. Advisory Committee: Asst. Prof. Dr.Surawut
Padthaisong, Assoc. Prof. Dr.Napaporn Havanon, Dr.Kittikorn Sankatiprapa.

This dissertation aimed at revealing a pattern of a structural formation of a tutorial school or a cram school in Thai society. What were conditions for the production and the reproduction of this permanent social structure? The account also covered the relationships between structure and social interaction system which facilitated this formation. Hence, a structuration theory was applied in analyzing the phenomena. The study used Narrative methodology to access narrators' experiences for a profound understanding on the structuration process of the tutorial school.

The study disclosed why a tutorial school became a necessity in Thai people educational life. The reason was that it has been long found and secured dynamically within the society. A competitive educational system to acquire a university seat was its condition at a first inception. However, tutorial characteristics were diversified overtime in relation to the changing form of an entrance examination system. The variety of tutorial school's meaning was created through an interpretation of related persons in tutorials business, which was a key condition for its stability and permanence. These different meanings were communicated in responsive to the ultimate goal for an education success of a person. A trust on this school was established from a system or a method of making belief that a tutorial school could definitely lead to an education success. This included an administrative system and a curriculum development of the school owner, and a system of developing successful tutorial teaching experts, a resource allocation and deployment to facilitate students in different environment and contexts to access tutorial school easily, as well as an appropriation of legal system as its resources to strengthen the school expansion.

The structuration of tutorial school is formed at the level of personal consciousness, in people's mind; thus, tutorial schools continue as modalities situated in their minds. Within the recent structure of social interactions, as long as the schools can offer them a security in education life, their existence is secured.

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการศึกษาตามโครงการเครือข่ายเชิงกลยุทธ์
เพื่อการผลิตและพัฒนาอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ปี 2551

หลักสูตรปริญญาเอกในประเทศ

จาก

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ เนื่องจากได้รับความรัก ความเมตตากรุณา ความช่วยเหลือเกื้อกูล การให้คำแนะนำต่างๆ จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรภูมิ บัดโธสง รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์ อาจารย์ ดร.กิตติกร สันคติประภา ซึ่งทุ่มเททั้งแรงกาย แรงใจและอุทิศเวลาให้กับการให้คำปรึกษาแก่ผู้วิจัยในฐานะศิษย์อย่างมาก ผู้วิจัยได้พบกับแง่คิด มุมมองที่เปลี่ยนไปจากการที่คณาจารย์ทั้งสามท่านได้ช่วยกันเปิดโลกทัศน์ให้ ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูง นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์นงลักษณ์ จันทาทากุล อาจารย์ ดร.อุษณีย์ ธิโนศวรรย์ กรรมการสอบปากเปล่า ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะ ในการทำให้ ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงแง่มุมบางอย่างที่ผู้วิจัยละเลยแต่มีความสำคัญที่จะทำให้การวิจัยมีความสมบูรณ์ มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณทุกคนในครอบครัวของผู้วิจัย ที่เฝ้ารอความสำเร็จครั้งนี้ด้วยใจจดจ่อ ขอขอบคุณ ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนท่านผู้เป็นเจ้าของประสบการณ์ทุกคนที่แบ่งปัน ประสบการณ์และเรื่องราวที่มีค่าจนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ และในท่ามกลางความมานะ บากบั่นที่ต้องใช้ความเพียรพยายามอย่างยิ่งผู้วิจัยได้เข้าใจความหมายของคำว่าพระเจ้าทรงเป็นความรักนั้น เป็นความเชื่อมั่นที่ช่วยให้มีกำลังใจที่จะสร้างสรรค์ผลงานและทำให้ผู้วิจัยได้รู้ว่าความรักและความเมตตาที่ปรากฏให้เห็นได้จากผู้มีพระคุณที่ได้กล่าวถึงข้างต้นเป็นพลังผลักดันให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในครั้งนี้

ปรีชัช ดาวอุดม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ปัญหาและความสำคัญ.....	1
คำถามในการวิจัย.....	8
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
คุณค่าของงานวิจัย.....	8
2 แนวคิด ทฤษฎี และกรอบความคิดในการวิจัย	9
ส่วนที่หนึ่ง: แนวคิดโครงสร้างกำหนดการกระทำทางสังคม	9
ส่วนที่สอง: แนวคิดที่ให้ความสำคัญกับผู้กระทำ/การกระทำ	14
ส่วนที่สาม: แนวคิดทวิภาวะของโครงสร้าง.....	16
ส่วนที่สี่: กรอบความคิดในการวิจัย.....	29
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	32
แนวทางการศึกษาเรื่องเล่าจากประสบการณ์.....	33
แนวทางการวิเคราะห์เรื่องเล่า	34
วิธีดำเนินการศึกษาและสนามวิจัย	35
การวิเคราะห์ตัวบท.....	36
ความเพียงพอของข้อมูล	36
การเข้าสู่สนามวิจัย.....	38
4 ความเป็นโรงเรียนกวดวิชาในความเข้าใจของปัจเจกบุคคล.....	47
ความเป็นมาของโรงเรียนกวดวิชาในสังคมไทย	47
การสร้างความหมายของโรงเรียนกวดวิชาภายใต้ความสำเร็จในระบบการแข่งขัน ตลอดชีวิต	58
การผลิตสร้างความหมายให้เป็น “การเรียนเพื่อสอบเข้าโรงเรียนดัง”	75
การผลิตสร้างความหมายให้เป็น “เส้นทางสู่มหาวิทยาลัย”	89

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 ความน่าเชื่อถือของโรงเรียนกวดวิชา	100
การสร้างตัวแทนความน่าเชื่อถือผ่าน “สุดยอดติวเตอร์”	101
การสร้างความน่าเชื่อถือให้กับหลักสูตร	112
ความน่าเชื่อถือที่มาจากระบบการบริหารจัดการของโรงเรียนกวดวิชา	117
6 การขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชา.....	123
ทรัพยากรทางอำนาจที่เอื้อต่อการขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชา	124
ทรัพยากรที่เอื้อให้โรงเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่เข้าถึงได้ง่าย	133
ความเป็นเมืองกับการขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชา	146
ที่พักรั้งเอื้ออำนวยสำหรับนักเรียนต่างจังหวัดที่ฝากอนาคตไว้กับโรงเรียนกวดวิชา	150
ทรัพยากรที่เอื้อต่อการขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชา	153
7 บทสะท้อนการเรียนรู้จากโรงเรียนกวดวิชา.....	155
ตัวตนของผู้วิจัย	158
โรงเรียนกวดวิชา : ภาพสะท้อนการแข่งขันทางการศึกษาในสังคมไทย	159
ความเข้าใจที่นำไปสู่ต้นตอของปัญหา	160
ความรู้ที่สร้างขึ้นจากการศึกษาโรงเรียนกวดวิชา	163
บรรณานุกรม	168
ภาคผนวก	175
ประวัติย่อผู้วิจัย	189

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 รายนามผู้เล่าเรื่องกลุ่มนักเรียนกวตวิชา	45
2 รายนามผู้เล่าเรื่องที่อยู่ในวงการกวตวิชา (เจ้าของและตีวเตอร้)	46
3 รายนามผู้เล่าเรื่องที่เป็นผู้ปกครอง	46

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความสำคัญ

ธุรกิจสถาบันกวดวิชาในพ.ศ.2556 มีมูลค่าทางการตลาดประมาณ 7,160 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากพ.ศ.2555 ซึ่งมีมูลค่าประมาณ 7,000 ล้านบาทและมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 8,189 ล้านบาทคิดเป็นมูลค่าที่เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5.4 ต่อปี (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. 2556: ออนไลน์) จากข้อมูลดังกล่าวทำให้เห็นถึงแนวโน้มของโรงเรียนกวดวิชาที่ขยายตัวครอบคลุมเข้าสู่สังคมไทยอย่างกว้างขวางขึ้นเรื่อย ๆ และเมื่อพิจารณาจากจำนวนนักเรียนที่ลงทะเบียนเรียนกวดวิชาในพ.ศ. 2544 ที่มีจำนวนกว่า 300,000 คน หากแนวโน้มการเติบโตของตลาดโรงเรียนกวดวิชายังคงดำเนินต่อไปคาดได้ว่าในพ.ศ. 2558 จะมีนักเรียนไม่น้อยกว่า 600,000 ที่เข้าสู่การกวดวิชาเสมือนว่าในชีวิตทางการศึกษาโรงเรียนกวดวิชาได้กลายมาเป็นสิ่งธรรมดาของสังคมไทยไปแล้ว

หากจะมองว่ามนุษย์ทุกคนต่างมุ่งหวังการมีชีวิตที่ดี มั่นคงและปลอดภัย ด้วยกันทุกคน การศึกษาถือได้ว่าเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาความรู้และทักษะของมนุษย์ ให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมั่นคง ปลอดภัย แต่ในปัจจุบันด้วยกระบวนการพัฒนาที่เน้นความเป็นทุนนิยมอย่างเข้มข้น การศึกษาได้กลายมาเป็นกลไกสำคัญของระบบทุนนิยม ทำให้ในปัจจุบันการศึกษาเป็นเงื่อนไขที่สำคัญในการจ้างงานและการยอมรับของคนในสังคมในทุกวันนี้จึงไม่ได้มีเป้าหมายเพื่อให้มนุษย์มีทักษะและความรู้ในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมั่นคงปลอดภัยอีกต่อไปและเนื่องจากฐานคิดของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่เน้นเรื่องการแข่งขันเป็นหลัก ดังนั้นการศึกษาของไทยที่อยู่ภายใต้ฐานคิดดังกล่าวจึงมีความเชื่อมั่นในพลังของการแข่งขันว่าจะทำให้ได้คนที่เก่งหรือแรงงานที่มีฝีมือเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม นำไปสู่การส่งเสริมการแข่งขันทางการศึกษาเพื่อความเป็นผู้ชนะในสนามสอบและเป็นผู้พิชิตข้อสอบมากกว่าการเน้นทักษะและความรู้

ในสังคมทุนนิยมภายหลังจากที่มีการปฏิวัติอุตสาหกรรม ทำให้เกิดรูปแบบการผลิตที่เข้มข้นซึ่งต้องการสร้างประสิทธิภาพและความประหยัดให้กับระบบ การสร้างประสิทธิภาพให้ต้องคำนวณต้นทุนเมื่อเทียบกับผลผลิต กล่าวคือในการผลิตแบบทุนนิยมหากสามารถทำให้ต้นทุนต่ำที่สุด ในขณะที่ได้ผลผลิตสูงที่สุดถือได้ว่าเป็นการผลิตที่มีประสิทธิภาพ และจะนำมาซึ่งผลได้คือกำไรอย่างมหาศาล แก่นายทุนผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต การสร้างประสิทธิภาพให้กับระบบทุนนิยมต้องอาศัยปัจจัยหลายประการส่วนหนึ่งก็คือคือปัจจัยด้านคนที่ต้องเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถ โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรที่จะเป็นคนที่มีความชำนาญเฉพาะด้านซึ่งจะสนองตอบต่อการแบ่งงานกันทำซึ่งตามแนวคิดของเดอริโคลม์ (Ritzer. 1992: 80-81) ความชำนาญของคนจะสร้างประสิทธิภาพให้กับระบบทั้งด้านความ

ประหยัด รวดเร็ว มีมาตรฐานและควบคุมได้ ซึ่งจะนำไปสู่กำไรของระบบ แม้ว่าคาร์ล มาร์กซจะมีข้อโต้แย้งว่าการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญเฉพาะด้านจะมีผลทำให้มนุษย์ ขาดทักษะอย่างอื่นในการดำรงชีวิต รวมไปถึงการแบ่งงานกันทำที่เน้นความเชี่ยวชาญจะทำให้ลายพรางแห่งการสร้างสรรค์ในตัวมนุษย์ลงไปเท่าใดก็ตาม (Ritzer. 1992: 50-51) แต่ด้วยผลตอบแทนคือรายได้และค่าจ้างที่มีความหมายต่อการดำรงชีวิตในสังคมอุตสาหกรรมยิ่งมีความชำนาญเชี่ยวชาญมากเพียงใดรายได้และผลตอบแทนยิ่งสูงขึ้นเป็นเงาตามตัวทำให้คนยอมที่จะทำงานในลักษณะนั้นเพื่อความอยู่รอดมั่นคงและปลอดภัยในการมีชีวิตทางสังคมของตน

อย่างไรก็ตามการสร้างและผลิตคนให้สนองต่อระบบนั้นฝ่ายนายทุนมิได้เข้ามาเป็นผู้จัดการเองแต่การผลิตคนดังกล่าวถูกมอบให้เป็นภาระหน้าที่ของสถาบันการศึกษาในยุคหลังปฏิวัติอุตสาหกรรมที่จะสั่งสอนหล่อหลอมให้คนมีแนวคิดจิตใจและอุดมการณ์แบบทุนนิยม ตลอดจนแบ่งการจัดการเรียนการสอนเพื่อฝึกความชำนาญเฉพาะด้านให้แก่ผู้เรียน และเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าระบบการผลิตแบบทุนนิยมอุตสาหกรรมจะได้คนที่ดีที่สุด เก่งที่สุดและเชี่ยวชาญที่สุดซึ่งผ่านไปจากระบบการศึกษาการสอบแข่งขัน เพื่อเฟ้นหาคนเก่งบ่อนเข้าสู่อุตสาหกรรมแบบทุนนิยมก็เหมือนจะเป็นเพียงทางเดียวที่ใช้วัดความรู้ความสามารถของผู้เรียน การศึกษาจึงถูกทำให้กลายเป็นการลงทุนสำหรับผู้ที่ต้องการแสวงหาความสำเร็จในระบบการผลิตแบบอุตสาหกรรมดังกล่าว

ตั้งแต่ พ.ศ. 2504 ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับต่าง ๆ ที่สั่งไม่ต่อความยึดมั่นศรัทธาในเศรษฐกิจแบบทุนนิยมมาอย่างต่อเนื่องซึ่งนับว่ามีส่วนสำคัญที่ผลักดันให้เกิดผลกระทบต่อระบบการศึกษาอย่างน้อยสองประการกล่าวคือ ในประการแรก ได้ทำให้ระบบการจัดการศึกษาของไทยตกอยู่ภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมที่เน้นการเตรียมคนเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานในระบบเศรษฐกิจแบบการค้าทั้งภาคเกษตรและอุตสาหกรรมรวมถึงภาคบริการที่มีแนวโน้มขยายตัวขึ้นเรื่อย ๆ การศึกษาภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมดังกล่าวได้สร้างกระบวนการคัดเลือกคน เพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานและกระบวนการจัดชั้นแรงงานผ่านสิ่งที่เรียกว่าวุฒิการศึกษาและการสอบแข่งขันทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การเลือกเฟ้นคนที่ดีที่สุด เก่งที่สุดเข้าสู่ตลาดแรงงานเพื่อเข้าไปค้าจุนและเพิ่มประสิทธิภาพให้กับระบบการผลิตแบบทุนนิยม ประการที่สอง ในภาวะที่ระบบการศึกษาตกอยู่ภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมดังกล่าวทำให้ประชาชนมีความต้องการบริการทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น เพราะว่าคุณสมบัติของการศึกษาในยุคสมัยนี้จะส่งผลต่อตำแหน่งแห่งที่ทางสังคมตลอดจนความได้เปรียบทางเศรษฐกิจของผู้ที่สำเร็จการศึกษา การได้เข้าศึกษาในคณะวิชาอดนียม สาขาวิชาที่ขาดแคลน มหาวิทยาลัยของรัฐที่มีชื่อเสียงเป็นการรับประกันความสำเร็จในชีวิตได้อย่างไม่มีข้อสงสัย นอกจากนั้นการที่รัฐบาลเก็บค่าเล่าเรียนที่ต่ำกว่าต้นทุนการผลิตเป็นอันมากโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา มีผลเสมือนหนึ่งการให้เงินอุดหนุนในรูปแบบแอบแฝงแก่ผู้ที่มีโอกาสรับบริการการศึกษาของรัฐ ประชาชน

จึงแย่งชิงกันที่จะรับเงินอุดหนุนดังกล่าวนี้ (รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. 2544: 42) ซึ่งนำมาสู่การแข่งขันกันอย่างหนักในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐให้ได้ ซึ่งข้อเท็จจริงมีอยู่ว่าประชาชนคนไทยเริ่มยอมรับมากขึ้นว่าการศึกษาคือเป็นเรื่องของการลงทุน ผู้เป็นพ่อแม่จำนวนไม่น้อยยอมทุ่มเทการใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตรธิดา เพราะเชื่อว่าการศึกษาคือเครื่องมือช่วยยกฐานะทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม (รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. 2544: 41-42)

การแข่งขันทางการศึกษาและการลงทุนเพื่อการศึกษาของบุตรหลานดังกล่าวนี้เป็นไปเพื่อสร้างฐานของความมั่นคงปลอดภัยในอาชีพและชีวิตทางสังคมในอนาคต “โรงเรียนกวดวิชา” ได้กลายมาเป็นการเรียนอีกอย่างหนึ่ง/อีกชนิดหนึ่งที่มีความหมายต่อการสร้างความมั่นคงปลอดภัยและประกันความเชื่อมั่นในอันที่จะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสที่จะเอาชนะข้อสอบในสนามของการแข่งขันทางการศึกษาแบบแพ้คัดออกภายใต้ระบบทุนนิยม แต่เดิมโรงเรียนกวดวิชามีบทบาทเป็นเพียงโรงเรียนประเภทการศึกษาพิเศษที่ช่วยเตรียมความพร้อมของผู้เรียนที่ต้องการสอบเข้ามหาวิทยาลัยซึ่งได้รับผลกระทบจากจุดอ่อนของการจัดการศึกษาที่มีการแยกสายการเรียน (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. 2545: 4) ซึ่งจากการศึกษาของก้านทิพย์ ชาตวิวงศ์ (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2545: 4; อ้างอิงจาก ก้านทิพย์ ชาตวิวงศ์. 2530.) พบว่าโรงเรียนกวดวิชาก็ยังไม่ได้รับการยอมรับเห็นได้จากการที่กระทรวงศึกษาธิการมองว่าไม่เป็นสิ่งจำเป็นและทำให้ผู้ปกครองสิ้นเปลืองและแม้ในเวลาต่อมาจะมีผู้เรียกร้องให้ขยายโรงเรียนกวดวิชาโดยอ้างความจำเป็นด้านจุดอ่อนของวิชาการในระดับมัธยมศึกษาว่าไม่เพียงพอต่อการนำความรู้ไปสอบเข้ามหาวิทยาลัย การเรียกร้องดังกล่าวก็ได้รับการเพิกเฉย และโรงเรียนกวดวิชายังถูกควบคุมอยู่ในวงจำกัด การให้การยอมรับและการอนุญาตให้มีการขยายการเปิดโรงเรียนกวดวิชาได้เพิ่งเริ่มต้นหลังพ.ศ. 2530 เป็นต้นมา จวบจนปัจจุบันโรงเรียนกวดวิชาได้ขยายตัวจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นการเรียนที่เป็นประจำทำกันตลอดทั้งปี ทำในทุก ๆ ที่ทุกเวลาที่นักเรียน “ว่าง” จากการเรียนในโรงเรียนในระบบ การกวดวิชาในสังคมไทยปัจจุบันมิได้เกิดเพียงชั่วคราวแต่เป็นกิจกรรมที่กระทำกันต่อเนื่องตลอดทั้งปีไม่ใช่เฉพาะช่วงเวลาที่จะมีการสอบแข่งขันใหญ่ ๆ (อย่างเช่นการสอบเข้ามหาวิทยาลัย) เท่านั้น และดูเหมือนว่ามีนักเรียนนักศึกษาและผู้ปกครองจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ที่เห็นดีเห็นงามกับการเข้ามาสู่ระบบการกวดวิชา

ความเข้มข้นของการกวดวิชาแบบ “เอาเป็นเอาตาย” ในสังคมไทยน่าจะอยู่ที่การกวดวิชาเพื่อเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัย แม้ในปัจจุบันรูปแบบกระบวนการของการสอบเข้ามหาวิทยาลัยด้วยการสอบเอนทรานซ์จะได้ถูกยกเลิกไป และถูกแทนที่ด้วยระบบแอดมิชชั่นซึ่งมีการนำเอาองค์ประกอบของคะแนนในส่วนต่าง ๆ มาพิจารณาในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย กลับยิ่งทวีความสำคัญของการกวดวิชาและขยายระยะเวลาของการกวดวิชาให้ต้องยาวนานเพิ่มมากขึ้น กล่าวคือแทนที่นักเรียนจะต้องเตรียมตัวสอบเพียงครั้งเดียวหลังสำเร็จการศึกษาในระดับ

มัธยมปลาย การนำระบบคะแนนเฉลี่ยสะสมและผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test หรือ O-NET) ซึ่งเป็นการทดสอบเพื่อวัดผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในรายวิชาต่าง ๆ 5 รายวิชาและการจัดสอบความถนัดทั่วไป (General Aptitude Test หรือ GAT) และการจัดสอบความถนัดเฉพาะด้าน/วิชาการ (Professional Aptitude Test หรือ PAT) มาเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการพิจารณา ทำให้นักเรียนยิ่งกดดันกันมากยิ่งขึ้นคือนักเรียนบางคนอาจกดดันเพื่อความเป็นเลิศของการสอบของตนในขณะที่คนอื่นอีกจำนวนมากจำเป็นต้องเข้าสู่อการกวดวิชา เพราะกลัวว่าตนเองจะไม่ผ่านการสอบหรือสอบตก ดังนั้นการกวดวิชาเพื่อเข้ามหาวิทยาลัยให้ได้นั้น ต้องเริ่มตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาที่สี่เป็นอย่างน้อย เป็นการลงทุนวางรากฐานให้แก่เด็กนักเรียนที่มุ่งเข้ามหาวิทยาลัยตั้งแต่ชั้นพื้นฐาน เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าด้วยระบบการศึกษาที่เน้นการสอบแข่งขันและการศึกษาแบบแพ้คัดออกแบบนี้ทำให้การกวดวิชากลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ต้องการเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ “ดีมีชื่อเสียง” อาจกล่าวได้ว่าการที่ธุรกิจสถาบันกวดวิชามีความเติบโตและขยายตัวอย่างมากนี้เป็นผลมาจากชีวิตของนักเรียนในปัจจุบันเป็นชีวิตแห่งการแข่งขันที่นับวันมีแต่จะเพิ่มขึ้น ชีวิตนักเรียนกลายเป็นชีวิตแห่งการกวดวิชา เริ่มตั้งแต่ชั้นอนุบาลศึกษาจนถึงชั้นอุดมศึกษา และการสอบแข่งขันนี้ยังส่งผลไปถึงนักเรียนประถมที่ต้องการเรียนต่อมัธยมและนักเรียนอนุบาลที่ต้องการเรียนต่อประถม ในโรงเรียน “ดีมีชื่อเสียง” อีกด้วย

ปัจจุบันการกวดวิชาไม่ได้มีเพียงแค่การกวดวิชาในโรงเรียนกวดวิชาเท่านั้น โรงเรียนในระบบหลายโรงเรียนจัดให้มีการกวดวิชาเพื่อเตรียมตัวสอบให้กับนักเรียนในโรงเรียนของตนทั้งนี้เพราะการกวดวิชาเป็นสิ่งที่ครูซึ่งอยู่ในโรงเรียนในระบบต่างก็ยอมรับว่าเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดดีที่สุดในอันที่จะยกระดับการวัดผลผ่านการทดสอบระดับชาติ อันหมายถึงชื่อเสียง หน้าตา การยอมรับที่สังคมจะมีต่อโรงเรียนและเกี่ยวข้องกับระบบการประเมินความก้าวหน้าทั้งทางวิชาการและค่าตอบแทนที่ตัวครูเองจะได้รับในอนาคต เนื่องมาจากการพิจารณาการเลื่อนขั้นและการเลื่อนวิทยะฐานะของครูในปัจจุบันผูกโยงอยู่กับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่เป็นการสอบวัดผลนักเรียนระดับชาติ จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่เราจะเห็นหลายโรงเรียนมีนโยบายจัดติวก่อนสอบในลักษณะเดียวกันกับการกวดวิชาให้กับนักเรียน ในขณะที่อีกหลายแห่งมีการปิดเรียนเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีเวลาไปกวดวิชาที่สถาบันกวดวิชาเอกชน สำหรับโรงเรียนที่เปิดห้องเรียนพิเศษ เช่นห้องเด็กอัจฉริยะ ห้องเด็กมีพรสวรรค์ ห้องเด็กเรียนรู้ด้วยวิธีพิเศษ มักจะนิยมแปลงหลักสูตรการเรียนการสอนให้สนองต่อการสอนแบบกวดวิชาคือการสอนทำข้อสอบ แก้โจทย์ โดยใช้ทั้งครูผู้สอนที่เป็นครูประจำ และมีบางแห่งเริ่มนำติวเตอร์มืออาชีพไปเป็นผู้สอนในโรงเรียนมากขึ้น ปรากฏการณ์ดังกล่าวยิ่งเป็นการตอกย้ำให้เห็นว่าโรงเรียนกวดวิชาได้ค่อยๆ แทรกซึมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษา ที่ได้รับการผลิต

และผลิตซ้ำ จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตทางการศึกษาของคนไทย และเมื่อโรงเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิตทางการศึกษาการเรียนกวดวิชาในโรงเรียนกวดวิชาที่ได้รับการยอมรับว่าจะนำพาความสำเร็จทางการศึกษามาให้กับผู้เรียนได้อย่างแน่นอนนั้นมักจะมีราคาค่าเล่าเรียนที่ค่อนข้างสูง แต่ด้วยความที่กวดวิชาเป็นการศึกษาทางลัดเพื่อการเอาชนะข้อสอบและให้ผลเป็นที่ประจักษ์ในหลายกรณีว่าทำให้ผู้เรียนกวดวิชาสอบได้จริง การเรียนกวดวิชาจึงเปรียบเสมือนการลงทุนที่ผู้ปกครองควรจัดทำให้บุตรหลานไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง การที่การเรียนกวดวิชาส่งผลต่อความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการศึกษาแต่ราคาค่าเล่าเรียนของโรงเรียนกวดวิชาอยู่ในระดับสูงยิ่งเพิ่มช่องว่างของความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาให้เพิ่มมากขึ้นอีกด้วยเพราะราคาที่สูงทำให้คนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีจะมีโอกาสโรงเรียนกวดวิชาได้มากกว่า ขณะที่คนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่พร้อมเองก็มีความเชื่อมั่นและคาดหวังกับโรงเรียนกวดวิชาในฐานะที่จะช่วยสร้างความมั่นคงให้กับบุตรหลานในอนาคตได้ บุคคลกลุ่มนี้ก็ต้องหาวิธีทางอย่างน้อยก็ให้บุตรหลานของตนเองได้เรียนกวดวิชาบ้างแม้ราคาแพงของมันจะสูงเพียงใดในส่วนของนักเรียนเองไม่ว่าจะเป็นเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับใดต่างก็เชื่อมั่นศรัทธาและเห็นผลเชิงประจักษ์ของโรงเรียนกวดวิชาว่าสามารถสร้างความได้เปรียบในการทำข้อสอบในทุก ๆ ระดับได้จริง ผลการเรียนของผู้ที่เรียนกวดวิชาเมื่อเทียบกับคนที่ไม่ได้กวดวิชา ยิ่งตอกย้ำให้เห็นความจำเป็นของการกวดวิชา อันนำไปสู่การไขว่คว้าหาโอกาสที่จะได้เรียนในโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงบ้าง สำหรับคนที่ไม่กวดวิชาหรือไม่มีความสามารถทางเศรษฐกิจก็จะเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาได้ก็ต้องยอมรับความพ่ายแพ้ในระบบการศึกษาแบบแพ็คัดออกของสังคมนี้หรือไม่ก็ต้องใช้ความพยายามส่วนตัวของตนเองในการเรียนรู้ศึกษาและทบทวนบทเรียนด้วยตนเองอย่างเข้มข้น

ซึ่งหากพิจารณาจากความหมายของการศึกษาที่หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542) แล้ว ดูเหมือนโรงเรียนกวดวิชาจะพาสังคมไทยเดินออกห่างจากความหมายในอุดมคติดังกล่าวไปเรื่อย ๆ เพราะเป้าหมายของการศึกษาในปัจจุบันคือการได้เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ นอกจากเป็นความภาคภูมิใจและความสำเร็จในชีวิตขั้นหนึ่งแล้วยังให้ความความเชื่อมั่นได้ว่าภายหลังจากสำเร็จการศึกษาจะมีหน้าที่การงานที่ดีและได้รับผลตอบแทนที่ดีได้นับเป็นแรงจูงใจทางเศรษฐกิจที่ทำให้ทุกคนมีความพยายามในการสะสม “ความรู้” และความสามารถเพื่อให้ผ่านการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาให้ได้ (มนชยา อรุณยศ; และศิวพงศ์ ธีรอำพน, 2548: 1) ซึ่งสิ่งที่นักเรียนและผู้ปกครองส่วนใหญ่เลือกปฏิบัติกัน

ก็คือการเรียนทฤษฎีเพิ่มเติม โดยมีเหตุผลต่างกันไปอาทิ เพื่อเพิ่มเติมความรู้นอกเหนือจากการเรียนในโรงเรียน เป็นการช่วยทบทวนความรู้ เพื่อเพิ่มคะแนนในโรงเรียน ได้เทคนิคการคิดการช่วยจำหลายแบบที่ช่วยในการทำข้อสอบ จากข้อมูลดังกล่าวทำให้เราเห็นเหตุผลของผู้คนที่เข้าไปสู่ระบบการทฤษฎี แต่ก็ได้ไม่ได้ให้คำอธิบายที่กว้างขวางและลึกซึ้งเพียงพอที่จะชี้ให้เห็นว่าเหตุใดโรงเรียนทฤษฎีจึงกลายมาเป็นความปกติธรรมดาของการศึกษาไทยและเป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวันของนักเรียน มุมมองในลักษณะนี้ทำให้มักจะพบคำปฏิเสธแบบง่าย ๆ จากผู้ที่ไม่ศรัทธาต่อการทฤษฎีในท่วงทำนองที่ว่า โรงเรียนทฤษฎีจะดำรงอยู่ไม่ได้หากนักเรียนและผู้ปกครองในฐานะลูกค้าของโรงเรียนทฤษฎีเลิกไปทฤษฎีและหันมาใส่ใจในกับวิชาความรู้ในห้องเรียนที่สร้างประสบการณ์สร้างชีวิตที่สมบูรณ์กว่า กระทั่งความพยายามของหลายฝ่ายที่จะปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์ กติกาหรือรูปแบบของการสอบแข่งขันในระดับต่างๆ เพื่อลดความสำคัญหรือความจำเป็นของโรงเรียนทฤษฎีลง ความเห็นหรือวิธีการต่าง ๆ ดังกล่าวก็ดูเหมือนจะไม่เข้าใจถึงกระบวนการที่ทำให้โรงเรียนทฤษฎีกลายมาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตทางการศึกษาที่มีความสลับซับซ้อน

ในมุมมองของผู้วิจัยมีความเชื่อว่าโรงเรียนทฤษฎีเกิดจากระบบสังคม (social system) ที่เปิดโอกาสให้โรงเรียนทฤษฎีสามารถดำเนินต่อไปได้ ภายในระบบสังคมมี ผลผลิตและผลผลิตซ้ำ โครงสร้างของโรงเรียนทฤษฎีจนโครงสร้างดังกล่าวได้เข้าไปนอนเนื่องอยู่ในจิตใจของผู้คน กลายเป็นประสบการณ์ และแนวทางของการตีความเพื่อการตอบสนองต่อสถานการณ์ในช่วงขณะหนึ่ง ๆ

ผู้วิจัยมีความเชื่อว่าการเกิดขึ้นและดำรงอยู่ของโรงเรียนทฤษฎีไม่ได้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในสุญญากาศแล้วกลายมาเป็นสิ่งที่ทำให้ทุกคนต้องดำเนินชีวิตไปตามครรลองที่ถูกกำหนดไว้แล้ว ในทางตรงกันข้ามการเกิดขึ้นของโรงเรียนทฤษฎีก็ไม่อาจเกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของคนในสังคมแล้วก็สร้างคุณค่าความหมายของโรงเรียนทฤษฎีขึ้นมาโดยการกระทำและตกลงร่วมกันของคนในสังคมได้ แม้ว่าการเรียนการสอนแบบที่โรงเรียนทฤษฎีกำลังทำกันอยู่อย่างแพร่หลายอยู่ในปัจจุบัน จะลดทอนคุณค่าของความรู้และทำลายความหมายของการศึกษา แต่ชีวิตทางสังคมของมนุษย์ย่อมเป็นชีวิตที่มีเหตุผลในการกระทำเสมอ ในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมผู้วิจัยเชื่อว่ามนุษย์จะใช้ความรู้ ความเข้าใจที่มีต่อโครงสร้างทางสังคม แล้วเลือกตีความ เลือกใช้ประโยชน์จากโครงสร้างดังกล่าว เพื่อสร้างคุณค่า ความหมาย การมีอำนาจ ความอยู่รอด ความมั่นคงปลอดภัยให้กับตนเอง ปรัชญาการณโรงเรียนทฤษฎี จึงเป็นกลยุทธ์ในการเลือกใช้ประโยชน์ และตีความโครงสร้างทางสังคมในบริบทหนึ่ง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในระบบการศึกษา

ในทัศนะของผู้วิจัยระบบสังคมเป็นระบบของการกระทำระหว่างกันของผู้คนสังคม (social interaction) ซึ่งการกระทำนั้นจะมีความหมายได้ก็ต่อเมื่อเป็นการกระทำที่ทุกคนในระบบสังคมเข้าใจร่วมกัน การกระทำใดจะมีความหมายจึงต้องเป็นการกระทำที่เป็นไปตามกฎของความหมายที่กำกับ

การกระทำ ดังนั้นภายในระบบสังคมหรือทุกครั้งที่มีการกระทำระหว่างกันทางสังคมจึงเป็นการแสดงออกซึ่งคุณสมบัติของโครงสร้างทางสังคมไปด้วยในเวลาเดียวกัน ดังนั้นการนิยามความหมายว่าระบบสังคมเป็นสิ่งเดียวกันกับโครงสร้างทางสังคมจึงไม่น่าจะถูกต้อง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือระบบสังคมนั้นทำหน้าที่ในการผลิตซ้ำ/สืบทอดความสัมพันธ์ระหว่างคนหรือภายในกลุ่มของคน ซึ่งถูกจัดตั้งขึ้นมาในฐานะที่เป็นปฏิบัติการทางสังคม(Giddens. 1979: 66) ดังนั้นหากนำทศนะในการแยกแยะระบบสังคมออกจากโครงสร้างทางสังคมดังกล่าวมาพิจารณาการดำรงอยู่ของโรงเรียนกวดวิชาอาจกล่าวได้ว่าโรงเรียนกวดวิชาเป็นปฏิบัติการทางสังคม ที่ก่อตัวขึ้นมาในกระบวนการผลิตซ้ำความสัมพันธ์ของคนในสังคม ปรากฏการณ์ของโรงเรียนกวดวิชาที่เกิดขึ้นทั้งในระดับสังคมโดยรวมและในระดับประสบการณ์ของบุคคลจึงแสดงให้เห็นถึงคุณสมบัติบางประการของโครงสร้างในสังคมไทยด้วยในเวลาเดียวกัน

ในทัศนะของกิดเดินส์การศึกษาการสถาปนาความเป็นโครงสร้าง(structuration) ของระบบสังคมจึงเป็นการศึกษาถึงวิธีการสถาปนาระบบสังคมผ่านการผลิต/ผลิตซ้ำภายในกระบวนการกระทำระหว่างกันทางสังคมนั่นเอง ดังนั้นเพื่อที่จะมองเห็นถึงการสถาปนาความเป็นโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาในสังคมไทย จึงมีควรที่จะต้องศึกษาว่ามีเงื่อนไขอะไรที่ทำให้โครงสร้างทางสังคมถูกนำไปใช้ในความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งเป็นการผลิตซ้ำโครงสร้างภายในระบบสังคมนั้นซึ่งทำให้การกวดวิชาลายมาเป็นกิจกรรมที่ทำกันเป็นสิ่งปกติธรรมดา ที่มีคุณค่า ความหมายและเป็นสิ่งจำเป็นโรงเรียนกวดวิชา ก็ลายมาเป็นสถาบันที่ได้รับการยอมรับอันหนึ่งในสังคมไทยไม่ต่างอะไรไปจากโรงเรียนในระบบ กล่าวอีกนัยหนึ่งหากมองว่าโรงเรียนกวดวิชาคือระบบความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างหนึ่ง โรงเรียนกวดวิชาที่มีความสืบทอดต่อเนื่องมาในสังคมได้อย่างยาวนานนี้จะต้องสะท้อนหรือแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะของโครงสร้างสังคมของไทยอย่างเด่นชัดการศึกษา ซึ่งมีขอบเขตที่มากไปกว่าโครงสร้างทางการศึกษาเพียงอย่างเดียว การมีมุมมองต่อโรงเรียนกวดวิชาในลักษณะนี้ผู้วิจัยเชื่อว่าจะทำให้เห็นถึงความ เป็นโครงสร้างที่คงทนถาวรของโรงเรียนกวดวิชาที่ถูกสร้างมาอย่างซับซ้อนและมีความแยกย่อย ความเป็นโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาในลักษณะดังกล่าวมิได้เป็นโครงสร้างที่ปรากฏอยู่ภายนอกตัวบุคคลหากแต่โครงสร้างดังกล่าวได้ซึมซับและฝังอยู่ในจิตใจของบุคคลในฐานะที่เป็นคุณค่า ความหมาย ความคิด ความเชื่อ ความมั่นคงปลอดภัย ในรูปของประสบการณ์และการตีความประสบการณ์ดังกล่าวเพื่อใช้ในการปฏิบัติการต่าง ๆ ในปฏิสัมพันธ์ที่ตนมีร่วมกับผู้อื่นในสังคม ความแยกกายและสลัดซับซ้อนของการสร้างความเป็นโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาในลักษณะนี้ทำให้การเรียนกวดวิชาลายมาเป็นความจำเป็นที่ไม่ต้องตั้งคำถามอีกต่อไปสำหรับชีวิตทางการศึกษาของบุคคล

การเผยให้เห็นถึงความแยกกายของการสร้างความเป็นโครงสร้างดังกล่าวของโรงเรียนกวดวิชาจะช่วยให้เราทราบถึงเงื่อนไขที่เอื้ออำนวยให้เกิดการผลิตและผลิตซ้ำความเป็นโรงเรียน

กวดวิชาและยังจะทำให้เห็นถึงบริบททางสังคมคือความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันทางสังคมที่โรงเรียน กวดวิชาทำหน้าที่ผลิตซ้ำความสัมพันธ์ดังกล่าว ซึ่งจะทำให้มองเห็นถึงความสลับซับซ้อนของการสร้าง ความมีเสถียรภาพให้แก่โรงเรียนกวดวิชา อันจะนำไปสู่ความรู้เท่าทัน และผลในเชิงนโยบายที่มี ต่อโรงเรียนกวดวิชาในสังคมไทยได้ในอนาคต

คำถามการวิจัย

โรงเรียนกวดวิชาได้กลายมาเป็นสิ่งปกติธรรมดาในชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคมได้อย่างไร มีเงื่อนไขหรือปัจจัยใดที่ทำให้โรงเรียนกวดวิชาที่มีความสลับซับซ้อนต่อเนื่องมาได้อย่างยาวนานและยังคง สลับทอดต่อไปได้ในสังคม

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยให้เห็นว่าการก่อตัวและการดำรงอยู่ของโรงเรียนกวดวิชานั้น มีแบบแผนอะไรบ้างที่เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการผลิตและผลิตซ้ำโครงสร้างทางสังคมจนทำให้โรงเรียน กวดวิชากลายเป็นโครงสร้างที่คงทนถาวรมีเสถียรภาพ

คุณค่าของงานวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้จะช่วยเผยให้เห็นถึงความสลับซับซ้อนของปรากฏการณ์โรงเรียนกวด วิชา ทำให้มีมุมมองอย่างใหม่ต่อโรงเรียนกวดวิชาที่มีความยั่งยืน ถาวรจนเป็นโครงสร้างที่มีเสถียรภาพ ในสังคม การศึกษานี้จะเปิดมุมมองใหม่ต่อโรงเรียนกวดวิชาในฐานะที่เป็นชีวิตทางสังคมความเป็น โครงสร้างที่มีเสถียรภาพของโรงเรียนกวดวิชาจึงเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ในตัวบุคคล เพื่อชี้ให้เห็นว่าทราบ เท่าที่โรงเรียนกวดวิชายังทำให้บุคคลสร้างคุณค่า ความหมาย ประสบความสำเร็จ และมีความมั่นคง ปลอดภัย ในปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ตราบนั้นโรงเรียนกวดวิชา ก็ยังคงเป็นชีวิตทางสังคม ที่จำเป็นต่อไป การจะทำให้โรงเรียนกวดวิชาลดความสำคัญลงจึงมีความเป็นที่จะต้องเข้าใจถึง ความสลับซับซ้อนของการทำให้โรงเรียนกวดวิชาเป็นโครงสร้างที่มีเสถียรภาพในสังคมเสียก่อน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และกรอบความคิดในการวิจัย

เพื่อที่จะตอบคำถามการวิจัยที่ว่าโรงเรียนกวดวิชาได้กลายมาเป็นสิ่งปกติธรรมดาในชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคมได้อย่างไรไม่มีเงื่อนไขใดที่ทำให้โรงเรียนกวดวิชาที่มีความสืบทอดต่อเนื่องมาได้อย่างยาวนานและยังคงสืบทอดต่อไปได้ในสังคมไทยผู้วิจัยจะได้ใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง: แนวคิดที่โครงสร้างกำหนดการกระทำทางสังคมเพื่อชี้ให้เห็นถึงแนวทางการอธิบาย พยากรณ์ หรือทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมที่ว่าโครงสร้างสังคมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทางสังคมของปัจเจกบุคคล ซึ่งมีข้อจำกัดที่ทำให้ไม่สามารถอธิบายการเกิดขึ้นและดำรงอยู่ของโรงเรียนกวดวิชาได้อย่างลึกซึ้งเพียงพอ

ส่วนที่สอง: แนวคิดที่ให้ความสำคัญกับผู้กระทำ/การกระทำเพื่อชี้ให้เห็นถึงการมองสังคมและกิจกรรมทางสังคมว่าเป็นผลมาจากการกระทำสิ่งต่าง ๆ ร่วมกันของมนุษย์และข้อจำกัดของการนำแนวคิดที่มีจุดเน้นอยู่ที่การกระทำของปัจเจกบุคคลนี้มาใช้ในการอธิบายการสถาปนาโครงสร้างให้โรงเรียนกวดวิชาที่มีความเสถียรภาพ

ส่วนที่สาม: แนวคิดทวิภาวะของโครงสร้างเพื่อชี้ให้เห็นถึงการก้าวข้ามมุมมองแบบทวิลักษณ์ซึ่งมองว่าชีวิตทางสังคมเป็นผลมาจากการมีอิทธิพลซึ่งกันและกันระหว่างการกระทำทางสังคมกับโครงสร้าง ซึ่งจะช่วยเผยให้เห็นถึงเบื้องหลังของการดำรงอยู่ สืบทอด และปรับตัวของโรงเรียนกวดวิชาโดยกลายมาเป็นโครงสร้างที่มีเสถียรภาพในสังคมได้นั้นเป็นกระบวนการสถาปนาโครงสร้างที่เป็นผลมาจากการมีอิทธิพลระหว่างกันของโครงสร้างทางสังคมกับระบบความสัมพันธ์ทางสังคม สิ่งที่คำฐเสถียรภาพของโรงเรียนกวดวิชาให้ดำรงอยู่คือโครงสร้างของสังคมทั้งสังคมที่ถูกผลิต/ผลิตซ้ำในระบบความสัมพันธ์ทางสังคม

ส่วนที่สี่: กรอบความคิดในการวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการรวบรวมและวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตอบคำถามของการวิจัย และทำให้ผู้วิจัยสามารถเชื่อมโยงพื้นฐานทางความคิดของแนวคิดทฤษฎี ไปใช้เป็นกรอบความคิดที่จะเข้าถึงเรื่องที่จะทำการศึกษาวิจัย

ส่วนที่หนึ่ง: แนวคิดที่โครงสร้างกำหนดการกระทำทางสังคม

การปรากฏขึ้นของพฤติกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ ของผู้คนในสังคมมักจะนำมาสู่ข้อสงสัยที่ว่า พฤติกรรมหรือการกระทำเหล่านั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร นักสังคมวิทยาพยายามสร้างแนวคิดทฤษฎีขึ้นมาเพื่ออธิบายสาเหตุหรือเงื่อนไขที่เป็นตัวกำหนดการกระทำทางสังคมต่าง ๆ มาโดยตลอด

นักวิชาการในกลุ่มโครงสร้างหน้าที่นิยม ที่ถือเป็นแนวคิดทฤษฎีกระแสหลักของสังคมวิทยายุคคลาสสิก ที่ได้สร้างคำอธิบายถึงเงื่อนไขที่เป็นตัวกำหนดการกระทำทางสังคมของมนุษย์ขึ้นและมีอิทธิพลต่อการวิเคราะห์และอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมมาเป็นเวลายาวนาน แนวคิดของทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่มีจุดเน้นอยู่ที่ฉันทามติ (consensus theory) เพราะแนวคิดกลุ่มนี้มองว่าความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยความเห็นพ้องต้องกันของคนในสังคม ดังนั้นการมีค่านิยมร่วม (share value) และบรรทัดฐาน (norm) จึงเป็นดังหลักยึดเหนี่ยวที่ทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยค่านิยมร่วมและบรรทัดฐานที่กล่าวถึงเป็นกฎกติกาที่ทุกคนเห็นพ้องต้องกันที่ดีและมีหน้าที่ต้องรักษาตลอดจนปฏิบัติตาม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ดีควรเกิดขึ้นอย่างช้า ๆ และเป็น การเปลี่ยนแปลงที่มีรูปแบบที่เป็นระเบียบเรียบร้อยในลักษณะของวิวัฒนาการ (Ritzer. 1992: 231)

อย่างไรก็ตามโครงสร้างทางสังคมตามมุมมองของทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่มักพิจารณาโครงสร้างควบคู่ไปกับหน้าที่ของโครงสร้าง เพราะแนวคิดกลุ่มนี้ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของ Augusts Comte, Herbert Spenser และ Emile Durkheim มาอย่าง มากซึ่งมีรากฐานที่สำคัญอยู่ที่การเฝ้าหาสังคมที่ดีและความเชื่อในเรื่องความสมดุลทางสังคม ซึ่งมักอ้างอิงแนวการวิเคราะห์โครงสร้างทางสังคมว่าไม่ต่างอะไรกับโครงสร้างทางร่างกายเชิงชีวภาพ รวมตลอดไปจนถึงการพิจารณาว่าผู้กระทำการ (Actor) นั้น จะกระทำการใดก็ตามก็เพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก และด้วยมุมมองที่เห็นสังคมเป็นเหมือนร่างกาย แนวคิดกลุ่มนี้จึงมองความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในลักษณะวิวัฒนาการ คือเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไปเหมือนดังการเจริญเติบโตของร่างกายมนุษย์ อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าแนวคิดหลักของกลุ่มโครงสร้างหน้าที่นิยมมีจุดยืนอยู่บนการสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้กับสังคม แนวคิดโครงสร้างหน้าที่นิยมนี้มีความเชื่อมั่นศรัทธากับกับระบบระเบียบของสังคมที่ดำรงอยู่และหากจะมีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ การเปลี่ยนแปลงนั้นก็จะต้องไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงที่ถอนรากถอนโคน การเปลี่ยนแปลงใด ๆ จะต้องเน้นการแก้ปัญหาที่โครงสร้าง สถาบันทางสังคม เช่น การแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบ ดังนั้นความเปลี่ยนแปลงทางสังคมค่อนข้างจะเคลื่อนไปอย่างช้า ๆ เพื่อไปหาสมดุลทางสังคมใหม่

แนวคิดของนักวิชาการที่มีอิทธิพลมากในกลุ่มโครงสร้างหน้าที่นิยมคือ ทาร์คอต พาร์สัน (Talcott Parsons) ซึ่งได้กำหนดเงื่อนไขในการศึกษาสังคมโดยให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบในระดับมหภาคมากกว่าจุลภาค กล่าวคือเห็นวาระบบสังคมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของปัจเจกบุคคล พาร์สัน มีข้อโต้แย้งกับนักคิดยุคก่อนหน้าเขาที่มักจะเชื่อว่าความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ แต่เขากลับเห็นวาระบบสังคมไม่อาจเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติได้แต่เป็นผลมาจากอิทธิพลของค่านิยมบางอย่างซึ่งมีส่วนช่วยให้มนุษย์เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวน้อยลง มนุษย์เลือกที่จะปฏิบัติตามค่านิยมเหล่านั้นเพื่อจะทำให้ลดความเสี่ยงที่จะถูกสังคมลงโทษ ค่านิยมที่กล่าวถึง

นี่ก็คือบรรทัดฐานทางสังคม(social norms) ซึ่งสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้กับสังคม (Layder. 2004: 16)

พาร์สัน ได้เสนอระบบของการกระทำว่ามี 4 ระบบด้วยกัน (Parsons. 1951) ได้แก่ ระบบของร่างกายทางกายภาพ ระบบบุคลิกภาพ ระบบสังคม และระบบวัฒนธรรม ในส่วนของระบบสังคมนั้น เป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของบุคคล สำหรับพาร์สันถือว่าระบบสังคมเป็นระบบที่สำคัญที่สุดในบรรดากระบวนการกระทำทั้งสิ้น ระบบสังคมเกิดจากการกระทำระหว่างกันที่มีการกระทำกันอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นสถาบัน ซึ่งบรรทัดฐานทางสังคมจะก่อรูปขึ้นในระหว่างกระบวนการกลายเป็นสถาบันนั้นแล้วกลับมาควบคุมการกระทำของคนในสังคม พาร์สันเปรียบเทียบให้เห็นว่าหากระบบของร่างกายต้องได้รับการตอบสนองของความต้องการคือ น้ำ อากาศ อาหาร ระบบทางสังคมเองก็ต้องการการตอบสนองในด้านเช่นกัน กล่าวคือ ความต้องการด้านการปรับตัว ความต้องการบรรลุเป้าหมาย ความต้องการการบูรณาการ ความต้องการรูปแบบของการธำรงรักษาด้วยการตอบสนองผ่านทางเศรษฐกิจ ระบบการเมือง กฎหมายและการควบคุม และกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Layder. 2004: 23)

นอกจากนี้ พาร์สัน ยังเชื่อว่าประสบการณ์ของบุคคลในระบบสังคม ก็คือ การมีสถานภาพและบทบาท ซึ่งบทบาทนี้เป็นตัวเชื่อมบุคคลในระบบต่าง ๆ ของสังคม ดังนั้นบทบาททางสังคมที่เกิดขึ้นยังเป็นความพยายามของบุคคลที่จะให้ไปทำตามความคาดหวังที่มีต่อสถานภาพต่าง ๆ เขาเห็นว่าการที่บุคคลพยายามแสดงบทบาทต่าง ๆ ออกมาก็ด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ การปลูกฝังค่านิยมและจริยธรรมตลอดจนแบบแผนพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในวัยเด็ก ทำให้เมื่อโตขึ้นบุคคลผู้นั้นจะมีแนวโน้มที่จะรับเอาความคาดหวังที่มีต่อบทบาทที่เขาได้เรียนรู้มา เมื่อต้องการบรรลุเป้าหมายในการเกี่ยวข้องกับผู้คน บุคคล ก็จะมียึดเอาความคาดหวังนั้นเป็นกฎ กติกา เพื่อใช้ในการปฏิสัมพันธ์ เหตุผลอีกประการก็คือ การเกิดพฤติกรรมที่สอดคล้องกันในสังคมนั้น เป็นผลมาจากการยึดมั่นในมาตรฐานของพฤติกรรมของบทบาทที่ถูกปลูกฝังมาตั้งแต่เด็กนั่นเอง (Ritzer.1992: 243-245)

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นจะทำให้เห็นว่าแนวคิดของกลุ่มที่มองว่าโครงสร้างกำหนดการกระทำนี้ มีความเชื่อหลักอยู่ที่ความเป็นระเบียบของสังคมผ่านบทบาทและหน้าที่จะเป็นตัวกำหนดการกระทำทางสังคมของบุคคล ซึ่งการแสดงบทบาทหน้าที่ดังกล่าวเกิดขึ้นจากการขัดเกลาและปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็กนอกจากนี้ในระบบสังคมยังมีการกำหนดสถานภาพทางสังคมให้แก่บุคคลพร้อมความคาดหวังในบทบาทที่บุคคลจะต้องแสดงออกมาตามสถานภาพของตนภายใต้สถานภาพและบทบาทที่แตกต่างกันนี้เองจึงทำให้คนต้องเสมือนถูกจัดให้อยู่ในระเบียบของความแตกต่างนั้น และไม่สามารถที่จะพ้นไปจากระเบียบนั้นได้ เพราะมันได้ถูกกดทับอยู่ด้วยความคาดหวังของสังคม

แนวคิดที่มองว่าโครงสร้างเป็นสิ่งกำหนดการกระทำของปัจเจกบุคคลนี้ หากนำมาอธิบายถึงปรากฏการณ์กวดวิชาในสังคมไทยจะทำให้เราเห็นการก่อรูปของโรงเรียนกวดวิชาที่เกิดขึ้นจากแบบแผนของความสัมพันธ์ที่เป็นไปตามความคาดหวังในสถานภาพและบทบาทที่ถูกกำหนดอยู่ภายใต้ระบบสังคม ในการศึกษาเรื่องการทำให้อาจารย์กวดวิชาเป็นโครงสร้างที่มีเสถียรภาพในสังคมนี้ หากเชื่อและวิเคราะห์ตามมุมมองของแนวคิดดังกล่าวก็จะเห็นได้ว่าการเกิดขึ้นและการดำรงอยู่ของโรงเรียนกวดวิชานั้นเป็นผลมาจากความคาดหวังต่อบทบาทของนักเรียนที่ได้รับอิทธิพลมาจากความคาดหวังซึ่งถูกหล่อหลอมมาจากสังคมโดยครอบครัวคาดหวังให้ลูกหลานของตนเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อแสดงบทบาททางสังคมในระบบสังคม ดังนั้นการขัดเกลาดังกล่าวจึงเป็นผลต่อกรอบคิดของนักเรียนที่ถูกปลูกฝังให้เป็นคนเก่งที่จะแสดงบทบาททางสังคมที่เหมาะสม ในลักษณะรับเอาบรรทัดฐานเข้ามาไว้ในตัว โดยยอมรับกฎเกณฑ์บทบาทที่ได้รับการถ่ายทอด การเรียนกวดวิชาของนักเรียนจึงเป็นสิ่งที่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เป็นบทบาทที่พ่อแม่คาดหวังให้ลูก ๆ ต้องทำและเป็นความถูกต้องดีงาม ซึ่งดูเหมือนว่า การกวดวิชาจะเป็นอะไรอย่างอื่นไปไม่ได้ นอกจากการที่นักเรียนต้องทำให้ตนเองเรียนเก่ง ดังที่คนอื่นคาดหวัง และพยายามปฏิบัติตามความคาดหวังนั้น การมองเช่นนี้ทำให้มิติเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนกวดวิชาถูกสลายลงไปอย่างสิ้นเชิงทั้ง ๆ ที่เราจะเห็นได้ว่าการเลือกเรียนกวดวิชาของนักเรียนในปัจจุบันต่างมีกลยุทธ์ในการเรียนมากมาย พร้อม ๆ ไปกับเป้าหมายของการกวดวิชาที่แตกต่างหลากหลาย อีกทั้งโรงเรียนกวดวิชาเองก็ได้หยุดนิ่งต้องการเปลี่ยนแปลงไปตามกลยุทธ์ การเลือก และความต้องการของผู้เรียน แสดงให้เห็นว่าเพียงแค่ความคาดหวังและการแสดงบทบาทให้เป็นไปตามความคาดหวัง

นอกจากนี้การเปรียบเทียบระบบสังคมว่าเป็นเหมือนระบบร่างกายที่มีวิวัฒนาการไปอย่างช้า ๆ และมีความต้องการการตอบสนองที่แน่นอนตายตัวทำให้ระบบสังคมกลายเป็นระบบที่มีความหยุดนิ่งขาดความเป็นพลวัตการนำระบบสังคมมาวิเคราะห์ความเป็นโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาจะทำให้เห็นแต่การผลิตซ้ำบทบาทที่หยุดนิ่ง กล่าวคือ บุคคลย่อมต้องการแสดงบทบาทของตนไปตามความต้องการของระบบสังคมผ่านการขัดเกลา ในที่นี้หมายถึงความสัมพันธ์ของบทบาทระหว่างโรงเรียนกวดวิชา เจ้าของโรงเรียนกวดวิชา ตัวเดออร์ นักเรียน และผู้ปกครอง ย่อมเป็นไปอย่างราบรื่น แต่ทว่าในปัจจุบันเรากลับเห็นการช่วงชิง ต่อบรอง ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของกลุ่มคนดังกล่าวอยู่ตลอดเวลา อันส่งผลกระทบต่อโครงสร้างโดยรวมด้วย ตัวอย่างเช่น การเห็นบทบาทของผู้ปกครองที่ไม่ว่าจะยากดีมีจน สังกัดอยู่ในชนชั้นใดต้องรีบไปเข้าคิวเพื่อสมัครเรียนและจองที่เรียนผ่านเคาน์เตอร์ธนาคาร ในขณะที่ความสัมพันธ์แบบครูกับศิษย์ ก็เปลี่ยนแปลงไปจากความสัมพันธ์ที่ดูห่างไกล สูงต่ำ มาเป็นความสัมพันธ์แนวราบ เห็นได้จากสรรพนามที่ใช้ในการสื่อสารในห้องเรียนที่แปรเปลี่ยนไปเช่นจากครูกับนักเรียน มาเป็นเรากับเธอ พี่กับน้อง ซึ่งแนวคิดที่มองระบบสังคมหรือโครงสร้าง

สังคมในรูปแบบของความสัมพันธ์เช่นเป็นที่ตายตัวนี้มีโอกาสให้คำอธิบายได้อย่างเพียงพอต่อความเป็นพลวัตของระบบที่เกิดขึ้นและทำให้การกวดวิชาดำรงอยู่

การที่แนวคิดกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับบูรณภาพและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมส่งผลให้การมองพัฒนาการตัวตนของมนุษย์มีความโน้มเอียงไปในทางการพยายามทำตัวตนให้สอดคล้องกลมกลืนกับความคาดหวังของคนอื่น เพื่อที่จะนำไปสู่การยอมรับ โดยมีได้พิจารณาถึงเรื่องของความพยายามในการสร้างความแตกต่างเพื่อสร้างตัวตนของมนุษย์เลยนี้ หากนำมาพิจารณาความเป็นโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชา ก็จะทำให้เห็นแต่การที่นักเรียนและผู้ปกครองพยายามกระทำตามความคาดหวังที่สังคมมีต่อบทบาทของพ่อแม่และลูก หากแต่ในอันที่จริงแล้ว การกวดวิชาเป็นมากกว่าการทำให้สังคมยอมรับว่าเป็นพ่อแม่และลูกที่ดี เพราะกวดวิชาเป็นการพยายามในการสร้างความแตกต่างเพื่อสร้างเอกลักษณ์ของตัวตนไม่ว่าจะเป็นการเป็นคนเก่งที่สุด เข้าเรียนในคณะและมหาวิทยาลัยที่ดีที่สุด แม้กระทั่งการได้กวดวิชาในสถาบันที่ได้รับการยอมรับที่สุด หวังผลได้มากที่สุด รวมถึงการพยายามไขว่คว้าหาคอร์สกวดวิชาที่ดีที่สุด แพงที่สุด ได้เรียนสดและสอนสด เหล่านี้แสดงออกให้เห็นถึงบทบาทของบุคคลที่มากไปกว่าการพัฒนาตัวตนตามความคาดหวังของสังคมเพื่อบูรณภาพแห่งสังคม หากแต่เป็นความพยายามนิยามตัวตนผ่านบทบาทที่แตกต่าง

ในการพิจารณาถึงความเป็นโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชานั้น สิ่งที่เราสามารถพบเห็นได้เสมอ ก็คือการเดินทางเข้ามาเรียนกวดวิชาของเด็กในชนบทห่างไกลที่ขยายจำนวนของนักเรียนกลุ่มนี้มากขึ้น เห็นได้จากการขยายสาขาของโรงเรียนกวดวิชาไปสู่สาขาตามต่างจังหวัด ความพยายามในการตั้งแหล่งกวดวิชาไว้ใกล้ศูนย์กลางการคมนาคม และลูกชานา กรรมกร คนขับแท็กซี่ และคนยากจนอีกหลายกลุ่มก็ชวนขวยเรียกหาการกวดวิชากันอย่างมากมายและดูเหมือนว่าการกวดวิชาจะไม่ใช่งานเฉพาะกลุ่มเด็กเรียนในเมืองหลวงหรือเมืองใหญ่อีกต่อไป ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเข้าถึงการกวดวิชาได้ขยายวงกว้างออกไปอย่างมาก ถ้าโครงสร้างอำนาจของสังคมเป็นวิธีการอันชอบธรรมที่สร้างหลักประกันสำหรับการรักษาระเบียบของสังคมดัง พาร์สัน กล่าวไว้ ดูเหมือนว่าบัดนี้โครงสร้างเชิงอำนาจในสังคมได้ให้โอกาสเด็กนักเรียนในชนบท และคนยากคนจนให้มีสิทธิเสมอภาคเท่าเทียมกับคนมั่งมีและชนชั้นกลางในเมืองใหญ่มากขึ้น การขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชาผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ยิ่งขยายชุมชนเข้าสู่การกวดวิชาให้ได้รับการบริการที่มีมาตรฐานเดียวกัน และราคาที่ถูกลง ก็ยิ่งตอกย้ำให้เห็นถึงความพยายามของโครงสร้างทางอำนาจที่จะทำให้ผู้ที่อยู่ในฐานะพ่อ แม่ และลูก ได้มีโอกาสแสดงบทบาทของพ่อแม่ที่ดี ลูกที่ดี ลูกที่ตั้งใจเรียน และนักเรียนที่เรียนเก่ง ตามความคาดหวังที่สังคมมีต่อพวกเขา แต่สิ่งที่แนวคิดนี้จะเลยในการพิจารณาก็คือ การเผยให้เห็นถึงบรรดาเจตนารมณ์ที่อยู่เบื้องหลังการก่อกำเนิดโรงเรียนกวดวิชา เพราะการขยายฐานของโรงเรียนกวดวิชาสู่ภูมิภาค การขยายเข้าสู่ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งทำให้การกวดวิชา มีมาตรฐานเดียวกัน เป็นสิ่งที่

เข้าถึงง่าย และกว้างขวางขึ้นนั้น ล้วนถูกแฝงอยู่ด้วยผลประโยชน์ตึงกำไรทางธุรกิจมหาศาล ภายใต้วิถีคิดของทุนนิยมทางการศึกษาที่มุ่งหวังจำนวนมากกว่าคุณภาพทำให้มีการกวัดวิชาแบบ มุ่งเน้นจำนวนนักเรียนคราวละมาก ๆ ทำให้ราคาของการกวัดวิชาผ่านการดูวิดีโอและการกวัดวิชาโดยใช้ IT มีราคาย่อมเยากว่าการเรียนสดสอนสดทำให้จำนวนผู้กวัดวิชาเพิ่มขึ้นอย่างมาก ในขณะที่การเรียนสดสอนสดกลายเป็นที่ปรารถนาของคนอีกกลุ่มหนึ่งที่มีทรัพยากรและโอกาสมากกว่า ทำให้ราคาของการเรียนสดสอนสดแพงขึ้นเป็นเงาตามตัว เป็นการจัดประเภทคนที่เข้าถึงการกวัดวิชาผ่านทรัพยากรที่พวกเขามีในการลงทุนเพื่อซื้อสินค้าแนวคิดของนักคิดในกลุ่มนี้เน้นไปที่การทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการของสังคม กล่าวคือ โรงเรียนกวดวิชาในฐานะเป็นเพียงโครงสร้างที่ทำหน้าที่ในการให้กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ในฐานะที่เป็นสถาบันกวดวิชาอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งช่วยปลุกฝังค่านิยม บรรทัดฐาน ไม่ต่างอะไรกับสถาบันการศึกษาทั่วไป การมองโรงเรียนกวดวิชาในมุมมองนี้จะทำให้เราละเลยเบื้องหลังการทำหน้าที่ของโรงเรียนกวดวิชาที่ได้ทำหน้าที่ผลิตซ้ำของการแข่งขันแบบแพ้คัดออก ซึ่งสนองต่ออุดมการณ์ทุนนิยมที่มีจุดเน้นอยู่ที่ประสิทธิภาพของการผลิตและการคัดแยกจำแนกคนออกเป็นประเภทต่าง ๆ เพื่อทำให้เป็นผู้ชำนาญเฉพาะด้านอันอำนวยความสะดวกต่อการผลิตแบบทุนนิยมเป็นอย่างมาก เพราะการกวัดวิชาไม่ได้เป็นแค่การไปเรียนเสริมเพิ่มเติมจากหลักสูตรปกติของโรงเรียนในระบบ แต่การกวัดวิชา มีเป้าหมายสำคัญในการเอาชนะข้อสอบ และการเป็นผู้ชนะในระบบการศึกษาที่มีจุดเน้นอยู่ที่การแข่งขันโรงเรียนกวดวิชาจึงไม่ได้เป็นเพียงสถาบันการศึกษาที่สนองความต้องการในการดำรงรักษาระเบียบแบบแผนบรรทัดฐานค่านิยมของสังคมอย่างธรรมดาได้อีกต่อไป หากแต่ยังได้ส่งเสริมและผลิตซ้ำอุดมการณ์ทุนนิยมอย่างที่ปฏิเสธมิได้

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จึงทำให้เห็นได้ว่า แนวคิดของสำนักโครงสร้างหน้าที่นิยมขาดความกว้างขวาง ลึกซึ้งเพียงพอที่จะใช้สำหรับอธิบายถึงการทำให้โรงเรียนกวดวิชาเป็นโครงสร้างที่มีเสถียรภาพในสังคมไทย

ส่วนที่สอง: แนวคิดที่ให้ความสำคัญกับผู้กระทำ/การกระทำ

โรงเรียนกวดวิชาถูกทำให้มีความหมายเฉพาะซึ่งเป็นความหมายที่แตกต่างจากการจัดการศึกษาในรูปแบบอื่น แต่ความหมายของโรงเรียนกวดวิชา ก็ได้ถูกตราตรึงอยู่เพียงความหมายเดียว อีกทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกวัดวิชาเองก็ไม่ได้ใช้ความหมายของโรงเรียนกวดวิชาไปในทิศทางเดียวกัน ต้องยอมรับว่าในปฏิสัมพันธ์ที่หลากหลายของผู้คนในสังคมโรงเรียนกวดวิชา ก็ถูกให้ความหมายที่ต่างกันไป และความหมายของโรงเรียนกวดวิชา ก็ถูกใช้เพื่อสนองต่อช่วงชีวิตของคนแต่ละคนอย่างแตกต่างกันออกไป การมีมุมมองต่อโรงเรียนกวดวิชาในลักษณะนี้สอดคล้องกับมุมมองต่อปรากฏการณ์ทางสังคมของนักวิชาการในกลุ่มปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism)

นักคิดในกลุ่มนี้มองว่าการที่ผู้คนมาร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ ได้ก่อให้เกิดสังคมขึ้นมา ดังนั้น การที่จะวิเคราะห์สังคมได้นั้นต้องเริ่มต้นที่กิจกรรมทางสังคมเป็นอันดับแรก ไม่ใช่ไปเริ่มที่โครงสร้าง เพราะไม่เชื่อว่ามนุษย์ตอบสนองแรงกระตุ้นที่มาจากภายนอกอย่างเป็นกลไก กล่าวคือปัจเจกบุคคล ไม่ได้ตอบสนองในทันทีเมื่อมีโครงสร้างสังคมจากสิ่งแวดล้อมภายนอกมากระตุ้น แต่มนุษย์เราสามารถตอบสนองต่อแรงกระตุ้นต่าง ๆ จากสิ่งแวดล้อมทางสังคมด้วยการพิจารณาความหมายของแรงกระตุ้น นั่นก็คืออะไรและเลือกที่จะแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้นเพื่อเป็นการสนองตอบต่อแรงกระตุ้นดังกล่าวอย่างรู้เท่าทัน โดยคาดการณ์ถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการตอบสนองแรงกระตุ้นเหล่านั้นได้ด้วย (Layder, 2004: 72) กล่าวอีกนัยหนึ่งคือมนุษย์มีความเป็นผู้กระทำ การคือมีเหตุผล มีความมุ่งมั่น ความตั้งใจดังนั้นในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมนุษย์ก็จะทำการตีความคุณค่า ความหมายของแรงกระตุ้นต่าง ๆ ก่อนที่จะมีการตอบสนอง

ในทัศนะนี้หากนำมาพิจารณาการก่อตัวและการดำรงอยู่ของโรงเรียนกวดวิชาจนกลายเป็น โครงสร้างที่มีเสถียรภาพจะทำให้มองว่าการที่บุคคลไม่ว่าจะเป็นตัวนักเรียนหรือพ่อแม่ผู้ปกครองส่ง บุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาล้วนเกิดขึ้นจากการกระทำที่ตอบสนองต่อโครงสร้างทางสังคม ด้วยความตั้งใจ ผู้เข้าสู่การกวดวิชารับรู้ถึงแรงกระตุ้นที่เกิดจากโครงสร้างทางสังคม ซึ่งอาจหมายถึง การทดสอบเพื่อแข่งขันเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยซึ่งมีอัตราการแข่งขันสูงคนที่เข้าเรียนได้ ต้องเป็นคนที่ผ่านการสอบต้องเป็นคนเก่ง และการจะเป็นคนเก่งได้นักเรียนและผู้ปกครองกลุ่มหนึ่งต่าง ก็พิจารณาความหมายของการเป็นคนเก่งโดยผูกโยงเข้ากับความหมายที่พวกเขาได้ให้กับโรงเรียนกวด วิชา การเรียนกวดวิชาเพื่อให้สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้จึงถูกเลือกอย่างตั้งใจด้วยมุมมองเช่นนี้จะทำให้ เราเห็นว่าการตัดสินใจเรียนกวดวิชาเป็นการตอบสนองต่อโครงสร้างสังคมโดยไม่มี การบังคับจาก โครงสร้างภายนอกแม้แต่เล็กน้อย แต่สิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้เลยก็คือ นับวันโรงเรียนกวดวิชาได้กลายเป็น สิ่งจำเป็น กล่าวคือผู้ที่ประสงค์ถึงความก้าวหน้า และต้องการสอบเข้ามหาวิทยาลัยให้ได้ในท่ามกลาง การแข่งขันที่รุนแรงนั้นการเรียนกวดวิชาที่ดูเหมือนจะเป็นความจำเป็นเพราะมีตัวอย่างของคนประสบความสำเร็จ ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยซึ่งผ่านการกวดวิชาอย่างเข้มข้น นอกจากนี้แม้ว่าการ ตัดสินใจเข้าสู่โรงเรียนกวดวิชาจะเกิดจากการประเมินความหมายที่แรงกระตุ้นจากภายนอกมีต่อ บุคคลและเป็นการเลือกอย่างตั้งใจ แต่ผลของการกวดวิชาที่มีอาจคาดหมายว่าจะให้ผลดังที่ตั้งใจหรือ คาดหวังไว้ได้จริง เห็นได้จากการที่ผู้คนจำนวนมากส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชา แต่กลับ ผิดหวังในการสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย แสดงให้เห็นว่าแม้จะเป็นการกระทำที่ตั้งใจ แต่ ผลที่ตามมาซึ่งไม่อาจคาดการณ์ได้ก็เกิดขึ้นอยู่เสมอ

นอกจากนี้แนวคิดกลุ่มปฏิสัมพันธ์นิยมยังให้ความสำคัญกับสิ่งที่เรียกว่าความหมายโดย อธิบายว่าความหมายเกิดจากการใช้ภาษาซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ทำให้มนุษย์ต่างจากสัตว์ และภาษาช่วย

ให้มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ซับซ้อนมากขึ้น ทำให้คนเราสามารถแสดงเจตนาออกมาออกไปก่อนลงมือกระทำ และความซับซ้อนของภาษายังช่วยคนเราให้มองสิ่งต่าง ๆ จากมุมมองของคนอื่นในขณะเดียวกันภาษา ก็ช่วยให้เรามองตัวเองจากมุมมองของคนอื่นได้ ลักษณะการใช้ภาษาที่ซับซ้อนเช่นนี้ทำให้มองได้ว่ามนุษย์จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับหรือแสดงพฤติกรรมทางสังคมใด ๆ ก็ต่อเมื่อการแสดงพฤติกรรมนั้นมีความหมายต่อตัวเขา

หากพิจารณาโรงเรียนกวดวิชาในแง่มุมมองนี้จะทำให้เห็นว่าการก่อตัวขึ้นมาของโรงเรียนกวดวิชานั้นเป็นเพราะความหมายที่โรงเรียนกวดวิชามีต่อบุคคล แต่แง่มุมนี้ไม่สามารถทำให้เห็นถึงอำนาจที่อยู่เบื้องหลังการสร้าง ความหมายของโรงเรียนกวดวิชาผ่านสัญญา และสัญลักษณ์ ต่าง ๆ การอาศัยเพียงการกระทำร่วมกันเชิงสัญลักษณ์นั้นไม่อาจทำให้โรงเรียนกวดวิชาที่มีความเป็นโครงสร้างที่แข็งแกร่งจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ในท้ายที่สุดแนวคิดกลุ่มนี้มีจุดเน้นอยู่ที่ประสบการณ์ของบุคคลในระดับพื้นที่โดยหลีกเลี่ยงที่จะพิจารณาถึงโครงสร้างทางสังคมที่มีอยู่ก่อนแล้วซึ่งปรากฏอยู่ในแนวคิดของกลุ่มปรากฏการณ์นิยม อันเป็นการศึกษาถึงประสบการณ์ทางชีวิตของบุคคล ความรู้สึก ความหวัง แผนการและการรับรู้ของปัจเจกบุคคลทำให้ละเลยการพิจารณาถึงอิทธิพลของสถาบันต่าง ๆ ทางสังคมที่อยู่ภายนอกกิจกรรมและประสบการณ์ของปัจเจกบุคคล ซึ่งอยู่นอกความควบคุม (Layder, 2004: 92-109)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการนำทัศนะของกลุ่มแนวคิดที่เชื่อว่าการกระทำของบุคคลเป็นการกระทำอย่างตั้งใจให้เห็นผลของการกระทำได้ จนก่อเกิดเป็นแบบแผนของพฤติกรรมขึ้นมา นั้นมีข้อจำกัดในการอธิบายการเกิดขึ้นและดำรงอยู่ของโรงเรียนกวดวิชา

ส่วนที่สาม: แนวคิดทวิภาวะของโครงสร้าง

การที่กลุ่มแนวคิดทฤษฎีทางสังคมสองแนวคิดที่ได้นำเสนอก่อนหน้านี้ซึ่งมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมากถือว่าเป็นปัญหาของการแบ่งขั้วในแนวคิดทางสังคมวิทยาที่มีอยู่ด้วยกัน 3 รูปแบบได้แก่ (Layder, 2004: 1-3) การแบ่งขั้วระหว่างแนวคิดที่เน้นความเป็นปัจเจกบุคคล (individual) กับแนวคิดที่เน้นความเป็นสังคม (society) การแบ่งขั้วระหว่างแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ระดับจุลภาค (micro) กับแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ระดับมหภาค (macro) และการแบ่งขั้วระหว่างแนวคิดที่เชื่อว่าโครงสร้างเป็นตัวกำหนดการกระทำ (structure) กับแนวคิดที่เชื่อว่าการกระทำเป็นตัวกำหนดโครงสร้าง (agency-action) การติดอยู่กับปัญหาวิลักษณะในทัศนะของผู้วิจัยเชื่อว่าการทำความเข้าใจหรือการวิเคราะห์สังคมขาดความลุ่มลึก สำหรับทฤษฎีที่ผู้วิจัยเห็นว่าจะทำให้การวิเคราะห์การสถาปนาโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาไม่ติดอยู่กับความเป็นวิลักษณะและมีมุมมองที่ลึกซึ้งกว้างขวางเพียงพอคือทฤษฎีการสถาปนาโครงสร้าง (structuration

theory) ซึ่งถูกพัฒนาขึ้นโดยแอนโทนี กิดเดนส์ (Giddens) โดยจะกล่าวถึงทฤษฎีดังกล่าวตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ความเชื่อพื้นฐานของการมองโครงสร้างแบบทวิภาวะ

ทฤษฎีการสถาปนาโครงสร้าง (structuration theory) เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีจุดสนใจอยู่ที่ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้าง และการกระทำของปัจเจกบุคคล ซึ่งสามารถที่จะใช้ในการวิเคราะห์ทั้งในระดับมหภาคและจุลภาค กล่าวคือสามารถอธิบายได้ว่าการกระทำของบุคคลภายในสังคมเกิดขึ้นมาได้อย่างไรและอธิบายได้ว่าโครงสร้างทางสังคมก่อตัวหรือถูกสร้างขึ้นมาได้อย่างไรทั้งนี้โดยที่ทั้งสองส่วนไม่ได้แยกออกจากกันแต่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเหมือนสองด้านของเหรียญ อาจกล่าวได้ว่าทฤษฎีนี้พยายามที่จะอธิบายให้เห็นถึงเงื่อนไขที่กำกับความต่อเนื่องและความเปลี่ยนแปลงภายในโครงสร้างทางสังคม และพร้อม ๆ ไปด้วยการชี้ให้เห็นการผลิตซ้ำโครงสร้างทางสังคมที่เกิดขึ้นในระบบสังคม ซึ่งถือว่าการคิดค้นได้ก้าวข้ามความเป็นทวิลักษณ์ด้วยการเสนอว่าการวิเคราะห์สังคมควรมีลักษณะการวิเคราะห์ความเป็นทวิภาวะของโครงสร้างซึ่งเชื่อว่าแบบแผนของการกระทำของบุคคลเกิดขึ้นจากการมีอิทธิพลต่อกันและกันของโครงสร้างและการกระทำทางสังคม

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนกวดวิชาในรอบหลายปีที่ผ่านมาจนกลายมาเป็นความสำคัญจำเป็นในสังคมไทยของโรงเรียนกวดวิชาดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ถือได้ว่าเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างมีพลวัต การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเกิดจากการที่โครงสร้างต่าง ๆ ในสังคมเปลี่ยนไป ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงกติกาในการสอบเข้าในการศึกษาต่อต่าง ๆ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงสถาบันทางสังคมไม่สามารถที่จะระบุได้ว่าผู้คนในสังคมถูกชักจูงให้เรียนกวดวิชาด้วยโครงสร้างต่าง ๆ ดังกล่าว ในขณะที่เดียวกันเราก็ไม่อาจกล่าวได้เช่นกันว่าโรงเรียนกวดวิชา มีการสถาปนาโครงสร้างขึ้นมาได้เพราะผู้คนในสังคมเริ่มที่จะเปลี่ยนความคิดขึ้นมาเองแล้วก็หันไปให้ความสำคัญกับการกวดวิชาอย่างเอาจริงเอาจังจนโรงเรียนกวดวิชาที่มีความสำคัญและขาดไม่ได้อย่างที่ เป็นอยู่ โรงเรียนกวดวิชากลายเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในระบบการศึกษาไทย การอธิบายถึงการสถาปนาโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาให้ลึกซึ้งและรอบด้านเพียงพอจึงต้องให้ความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระดับมหภาคและจุลภาค ซึ่งทฤษฎีการสถาปนาโครงสร้าง นี้มีพลังในการอธิบายการสถาปนาโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาในฐานะที่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีพลวัตได้อย่างลึกซึ้ง

ความเป็นผู้กระทำการในทฤษฎีการสถาปนาโครงสร้าง

ทฤษฎีการสถาปนาโครงสร้างนี้ได้มีข้อตกลงพื้นฐานที่ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญอยู่ที่ลักษณะของผู้กระทำการทางสังคม (social actor) คือผู้กระทำการเป็นผู้ที่กระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยจิตสำนึก (conscious) อย่างตั้งใจ (intention) และมีการคิดไตร่ตรอง (reflexive monitoring) เพื่อการเพ่งมองการกระทำของตนเองและการกระทำของคนอื่นอย่างมีเหตุผล (Giddens.1984:5-6) ซึ่งถือได้ว่าเป็นข้อโต้แย้งสำคัญที่ทฤษฎีนี้มีต่อแนวคิดของกลุ่มโครงสร้างนิยมโดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดของซิกมุนด์ฟรอยด์ ที่เชื่อว่ามนุษย์กระทำสิ่งต่าง ๆ ไปด้วยแรงผลักดันของจิตไร้สำนึก (unconscious) แต่สำหรับ กิดเดนส์ เขามองว่าการกระทำสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของมนุษย์นั้นเป็นการกระทำที่มนุษย์ทำไปโดยความตั้งใจอย่างมีจิตสำนึก โดยที่จิตสำนึกสามารถแบ่งออกเป็นสองระดับคือจิตสำนึกเชิงปฏิบัติการ (practical conscious) และจิตสำนึกเชิงวาทกรรม (discursive conscious) จิตสำนึกเชิงปฏิบัติการเป็นจิตสำนึกที่จัดได้ว่าเป็นรากฐานสำคัญของทฤษฎีการสถาปนาโครงสร้าง (Giddens. 1984: 6) จิตสำนึกเชิงปฏิบัติการนี้เป็นจิตสำนึกที่มนุษย์ใช้ในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ทั่ว ๆ ไปในชีวิตประจำวันที่มีความเป็นกิจวัตร (routine) เป็นการกระทำอย่างรู้สำนึกและตั้งใจแต่จะไม่สามารถอธิบายเหตุผลของการกระทำออกมาเป็นคำพูดได้ แต่การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ผ่านกระบวนการว่าเป็นการกระทำที่สมควร ถูกต้อง ดีงาม ในขณะที่จิตสำนึกเชิงวาทกรรมจะเป็นจิตสำนึกของมนุษย์ผู้กระทำการที่กระทำการในระดับของชีวิตประจำวันเช่นกันหากแต่ผู้กระทำสามารถอธิบายการกระทำของตนออกมาเป็นข้อความเป็นคำพูดได้ซึ่งเป็นการกระทำที่ผ่านกระบวนการทำให้เป็นเหตุผล (rationalization) เราอาจเรียกการกระทำภายใต้จิตสำนึกเชิงวาทกรรมนี้ว่าเป็นการกระทำอย่างมีเหตุผลในขณะที่การกระทำซึ่งเกี่ยวข้องกับจิตไร้สำนึกนั้น Giddens มองว่าเป็นเรื่องของแรงจูงใจ (motive) ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ที่ไม่ปกติ ไม่ธรรมดาในชีวิตประจำวันถึงแม้ว่าการกระทำต่าง ๆ ของบุคคลในชีวิตประจำวันจะเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นจากความตั้งใจ แต่ผลที่ตามมาของการกระทำดังกล่าวอาจมีผลที่ไม่ได้ตั้งใจ (unintended consequences) เกิดขึ้นตามมาก็ได้ และผลที่เกิดขึ้นตามมาอย่างไม่ตั้งใจนั้นก็กลับมาเป็นเงื่อนไขของการกระทำที่ผู้กระทำไม่รู้หรือไม่ได้ตั้งใจมาก่อน (unacknowledgement condition)

ความเป็นผู้กระทำการนั้นมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับอำนาจอย่างแยกไม่ออกเพราะผู้กระทำคือผู้ที่สามารถใช้อำนาจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันรวมถึงการจัดการกับอิทธิพลหรืออำนาจของบุคคลอื่นที่มีต่อตัวผู้กระทำเองด้วย การกระทำการจึงเป็นความสามารถของปัจเจกบุคคลในการที่จะริเริ่ม ปรับปรุง ดัดแปลง หรือสร้างความแตกต่างให้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ แต่ถ้าบุคคลไม่สามารถใช้อำนาจที่ตัวเองมีในการสร้างความแตกต่างหรือความเปลี่ยนแปลงให้กับสถานการณ์ที่ตัวเองเผชิญได้อีกต่อไปถือได้ว่าเป็นผู้กระทำการได้จบสิ้นลงไปแล้ว (Giddens.

1984: 14-16) กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือหากบุคคลไร้ซึ่งอำนาจก็ไม่อาจเป็นผู้กระทำการได้ตามความหมายนี้ การกล่าวในลักษณะนี้ย่อมทำให้เห็นได้ว่าอำนาจเป็นสิ่งที่มิได้อยู่ทั่วไปในสังคมบุคคลสามารถที่จะแย่งชิงฉวยหรือใช้อำนาจเท่าที่ตนมีอยู่เพื่อริเริ่ม หรือเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ต่าง ๆ ในความสัมพันธ์ทางสังคมได้

กิดเดนส์ เห็นว่าการใช้อำนาจเป็นความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างหนึ่งผู้กระทำการจะใช้อำนาจหรือแสดงอำนาจได้จะต้องมีทรัพยากร (resources) ซึ่งทรัพยากรนี้เป็นคุณลักษณะหนึ่งของโครงสร้าง (structural property) ซึ่งต้องทำความเข้าใจว่าทรัพยากรที่ว่านี้ไม่ได้มีพลังอำนาจโดยอยู่โดยตัวของมันเอง แต่ผู้ที่ครอบครองทรัพยากรสามารถใช้ทรัพยากรที่ตนมีให้เกิดเป็นพลังอำนาจในความสัมพันธ์ทางสังคมได้ ดังนั้นใครจะมีอำนาจในความสัมพันธ์ทางสังคมมากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับทรัพยากรที่เขาครอบครองและความสามารถในการใช้ทรัพยากรเพื่อทำให้ตนเองมีอำนาจ อำนาจในระบบสังคมจึงเป็นสิ่งที่ถือได้ว่าเป็นความสัมพันธ์แบบปกติของความอิสระและการพึ่งพาระหว่างผู้กระทำกับกลุ่มคนในกระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม แต่อย่างไรก็ตามในทุก ๆ รูปแบบของการพึ่งพาดังกล่าวก็มีทรัพยากรบางอย่างที่ทำให้ผู้มีอำนาจน้อยกว่าสามารถจะมีอิทธิพลต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าได้ กิดเดนส์เรียกว่าวิชาวิธีของการควบคุม (Dialectic of control) ซึ่งทำให้เห็นว่าโครงสร้างทางอำนาจสามารถที่จะถูกเปลี่ยนแปลงได้ถ้าผู้คนเพิกเฉยต่อสิ่งเหล่านั้นหรือผลิตซ้ำมันออกไปในทางที่แตกต่างโดยอาศัยทรัพยากรเท่าที่พวกเขามี (Giddens. 1984: 14-16)

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า มนุษย์ในฐานะผู้กระทำการทางสังคมจะกระทำสิ่งต่าง ๆ อย่างมีความรู้เท่าทันเป็นการกระทำด้วยความตั้งใจกระทำอย่างมีเหตุผลแต่การกระทำดังกล่าวอาจส่งผลที่ไม่ได้ตั้งใจให้เกิดขึ้นและผลที่ไม่ได้ตั้งใจนั้นได้กลายมาเป็นเงื่อนไขของการกระทำในครั้งต่อไปโดยเป็นเงื่อนไขที่ผู้กระทำการเองก็ไม่สามารถที่จะรู้เท่าทันได้ การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคม ซึ่งก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ อย่างเป็นพลวัตกล่าวคือแม้ว่าการกระทำต่าง ๆ จะเป็นการผลิตซ้ำโครงสร้างทางสังคมที่มีมาอยู่ก่อน แต่การผลิตซ้ำแต่ละครั้งก็ไม่ได้ทำให้สถานการณ์คงเดิมเสมอไป เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำการกับอำนาจก็จะพบว่าผู้กระทำการอาศัยทรัพยากร (ซึ่งเป็นคุณสมบัติของโครงสร้าง (structural property) อย่างหนึ่ง) ที่มีอยู่ในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม พร้อม ๆ กับการผลิตซ้ำโครงสร้างทางสังคมนั้น ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับผู้กระทำการในลักษณะดังกล่าวนี้ถือได้ว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิเคราะห์การสถาปนาโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาซึ่งจะได้นำมากล่าวต่อไปข้างหน้า

จากมุมมองที่กล่าวถึงนี้ทำให้เห็นว่าผู้กระทำการในระบบของโรงเรียนกวดวิชาซึ่งก็คือบรรดาผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชาทั้งหมดอันได้แก่ เจ้าของโรงเรียนกวดวิชา ทิวเตอร์ นักเรียน และผู้ปกครอง บุคคลเหล่านี้ต่างเป็นผู้กระทำการที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชาด้วยความ

ตระหนักว่า เช่นผู้ปกครองและนักเรียนอาจตระหนักว่าการเรียนกวดวิชาจะนำไปสู่ความสำเร็จในการสอบแข่งขันในระดับต่าง ๆ ได้ ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานไปเรียนกวดวิชาและนักเรียนที่ไปเรียนกวดวิชา อาจมีความมุ่งหวังตั้งใจเพียงแค่การผ่านการสอบการได้คะแนนดี ๆ หรือการได้เข้าเรียนในคณะที่ชื่นชอบแต่ผลที่ตามมาของการกระทำดังกล่าวได้ไปผลิตซ้ำโครงสร้างทางสังคมที่ไม่เท่าเทียมกัน รวมถึงไปผลิตซ้ำระบบการแข่งขันทางการศึกษาภายใต้กติกาแบบแพ้คัดออก อย่างที่ผู้ปกครองและนักเรียนเองอาจไม่ได้ตั้งใจหรือไม่รู้ไม่คิดว่าตนเองได้มีส่วนทำให้ระบบการสอบแบบแพ้คัดออกถูกผลิตซ้ำขึ้น ในอีกทางหนึ่งการที่โรงเรียนกวดวิชาในปัจจุบันที่มีการขยายตัวออกไปในลักษณะแฟรนไชส์ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศอาจจะหมายถึงการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่ดีมีมาตรฐานและช่วยให้เด็กในสังคมชนบทเข้าถึงการกวดวิชาได้ง่ายขึ้นด้วยทรัพยากรที่พวกเขามีซึ่งอาจหมายถึงเงิน การเดินทางที่ง่ายขึ้น ที่พักที่สะดวกสบาย ค่าใช้จ่ายที่ลดลงซึ่งทำให้ผู้ปกครองและเด็กในท้องถิ่นห่างไกลมีพลังอำนาจในการเรียนกวดวิชาได้เพิ่มมากขึ้น ในทางกลับกันการหยิบยื่นโอกาสและอำนาจให้นักเรียนและผู้ปกครองมากขึ้นนี้ก็เป็นการใช้ทรัพยากรอีกแบบหนึ่งของบรรดาเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาหรือติวเตอร์ผ่านทางระบบกฎหมายที่อนุญาตให้มีการขยายสาขา เงินลงทุนและระบบบริหารจัดการที่พวกเขามี เพื่อเพิ่มอำนาจในการกวาดเอานักเรียนในต่างจังหวัดให้เข้าสู่โรงเรียนกวดวิชามากขึ้น แต่ในท้ายที่สุดแล้วผลของการกระทำดังกล่าวกลับไปผลิตซ้ำโครงสร้างของการแข่งขันทางการศึกษาอีกเช่นเดียวกัน

ความหมายของโครงสร้างในทฤษฎีการสถาปนาโครงสร้าง

ทฤษฎีการสถาปนาโครงสร้างได้ให้ความหมายของโครงสร้างที่แตกต่างไปจากแนวคิดของสกุลทางความคิดก่อนกล่าวคือสำหรับ กิดเดินส์ โครงสร้างคือ กฎ (rule) และทรัพยากร (resources) โครงสร้างไม่ใช่สิ่งที่ดำรงอยู่ภายนอกตัวบุคคล หากแต่เป็นสิ่งที่ฝังอยู่ในร่องรอยความทรงจำ (memory trace) ของปัจเจกบุคคลคุณสมบัติของโครงสร้างดังกล่าวจึงถูกจัดให้เป็นคุณสมบัติของระบบสังคมกฎคือสิ่งที่ทำให้ผู้กระทำกรารู้ว่าจะต้องทำอะไรต่อไปในสถานการณ์ทางสังคมต่าง ๆ มีลักษณะคล้ายสูตรทางคณิตศาสตร์ที่สามารถแปรผันไปได้ตามตัวแปรที่เปลี่ยนไป ซึ่งกฎในที่นี้แยกออกได้เป็นสองลักษณะคือกฎของการสื่อสารความหมายและกฎของการกระทำที่ถูกต้อง ในขณะที่ทรัพยากรนั้นสามารถจำแนกออกได้เป็นสองประเภทคือทรัพยากรทางอำนาจ (authoritative resources) หมายถึงทรัพยากรที่ทำให้บุคคลมีความสามารถในการควบคุมหรือสั่งการเหนือบุคคลอื่นกับทรัพยากรที่เคลื่อนย้ายได้ (allocative resources) หมายถึงอำนาจของบุคคลที่มีเหนือวัตถุสิ่งของรวมถึงเงินด้วย ดังกล่าวแล้วข้างต้นว่าในการปฏิบัติการทางสังคมผู้กระทำกรจะอาศัยทรัพยากรนี้เป็นช่องทางในการใช้อำนาจของตนสำหรับGiddensแล้วโครงสร้างก็ไม่ได้มีสภาพบังคับเพียงด้านเดียวเหมือนแนวคิดของกลุ่มนิยมนแนวคิดแบบเดอริโคลม์ (Durkheimian) ที่มองว่าโครงสร้างมีสภาพบังคับ (constraint) ให้

ปัจเจกบุคคลต้องกระทำเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่โครงสร้างยังช่วยให้ปัจเจกบุคคลสามารถทำสิ่ง (enabling) ต่าง ๆ ได้ด้วย นั่นคือหากปราศจากโครงสร้างปัจเจกบุคคลอาจไม่สามารถกระทำกรในสิ่งต่าง ๆ ได้ หรือกระทำได้แต่การกระทำนั้นอาจไร้ความหมายในทางสังคม เช่น ไม่สามารถสื่อสาร หรือใช้อำนาจในการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ทางสังคมได้เลย

การมองว่าโครงสร้างประกอบไปด้วยกฎและทรัพยากรนี้เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษากการทำให้โรงเรียนกวดวิชาเป็นโครงสร้างที่มีเสถียรภาพในสังคมเนื่องจากแนวคิดนี้ช่วยให้เห็นว่าความเป็นโครงสร้างนั้นปรากฏอยู่ในลักษณะของร่องรอยในความทรงจำ นั่นคือการที่บุคคลได้รับเอาคุณสมบัติของโครงสร้างคือกฎในการสื่อสารความหมาย กฎของการกระทำที่ถูกต้องและการควบคุมทรัพยากร มาเป็นความรู้สำหรับตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดในการกระทำทางสังคม เป็นความรู้ที่บุคคลใช้ในการกระทำทางสังคมเพื่อให้การสื่อสารของตนเป็นสิ่งที่มีความหมาย เพื่อให้การกระทำของตนเป็นสิ่งที่ได้รับการสนับสนุนและหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ และเพื่อให้ตนเองสามารถใช้ทรัพยากรเท่าที่ตนเองครอบครองอยู่เพื่อการมีอำนาจในการกระทำทางสังคม โรงเรียนกวดวิชานั้นย่อมจะต้องขึ้นอยู่กับคุณลักษณะทั้งสองของโครงสร้างนี้เอง กล่าวคือ จะต้องมีการบางประการที่ทำให้โรงเรียนกวดวิชาที่มีความหมายในการสื่อสารแล้วเป็นที่เข้าใจได้ในปฏิสัมพันธ์ทางสังคม กฎดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่ทำให้โรงเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่สื่อสารแล้วเข้าใจได้ และมีความหมายต่อชีวิตทางสังคมของบุคคล

นอกจากนี้การเกิดขึ้นและดำรงอยู่ของโรงเรียนกวดวิชาจนกลายเป็นสิ่งจำเป็นและแทรกซึมเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในปัจจุบันอย่างที่เป็นอยู่ได้นั้นโรงเรียนกวดวิชาจะต้องมีความชอบธรรมในฐานะที่เป็นสิ่งที่ควรทำและควรส่งเสริมให้ดำรงอยู่ต่อไป ความชอบธรรม ความถูกต้อง ติงามของโรงเรียนกวดวิชาถือเป็นการทำให้การสนับสนุนและลงโทษในปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นไปได้ ทำให้โรงเรียนกวดวิชาเป็นทั้งสิทธิและหน้าที่ของผู้คนในหลายสถานะหลายบทบาทที่ควรจะต้องปฏิบัติเพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษหรือแทรกแซงอันไม่พึงปรารถนาจากสังคมอื่นทั้งด้วยความชอบธรรมนี้เองที่ทำให้โรงเรียนกวดวิชาได้รับการส่งเสริม สนับสนุนและคำจุนจากสังคมอีกประการหนึ่ง

ในท้ายที่สุดการเกิดขึ้นและการดำรงอยู่ได้ของโรงเรียนกวดวิชาจะเกี่ยวข้องกับการครอบครองทรัพยากรบางอย่างที่ช่วยให้การกวดวิชาของมีความเป็นไปได้ทั้งในแง่ของการครอบครองทรัพยากรที่จำเป็นบางอย่างของบรรดาเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาและตัวเตอร์ที่ทำให้การก่อตั้งโรงเรียนกวดวิชาที่มีความเป็นไปได้และการทำให้การกวดวิชาของตัวเตอร์เป็นสิ่งที่ได้ผลอีกแห่งหนึ่งคือการครอบครองทรัพยากรของฝ่ายผู้ปกครองและนักเรียนที่ทำให้การเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่สามารถทำได้

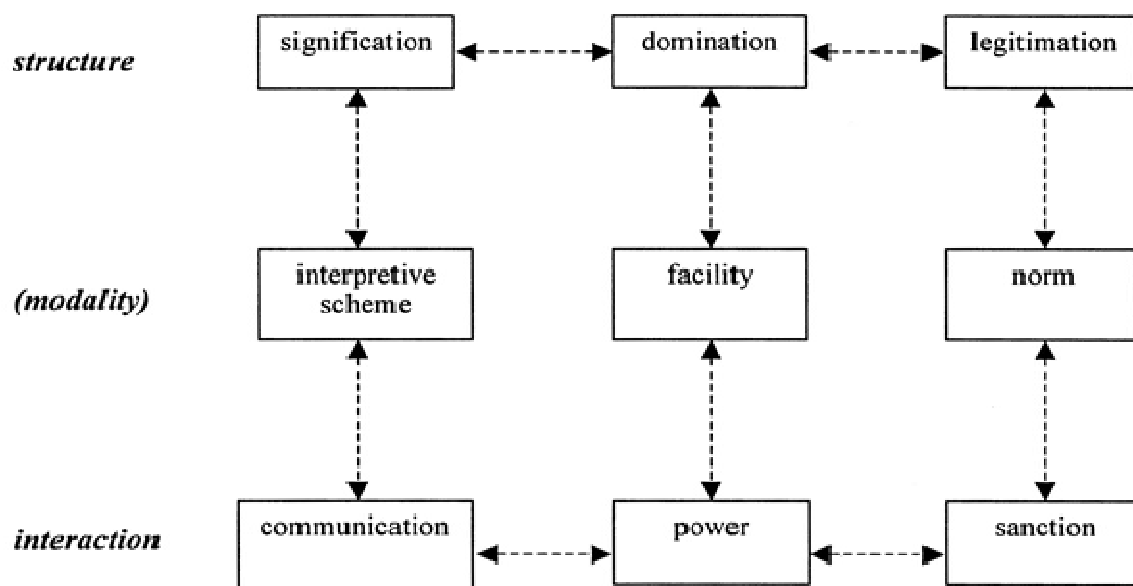
บรรดากฎและทรัพยากรนี้เป็นคุณสมบัติของโครงสร้างที่อยู่ในความทรงจำของปัจเจกบุคคล ดังนั้น ความหมายของโรงเรียนกวดวิชา ความชอบธรรมของโรงเรียนกวดวิชา และความสามารถในการจัดตั้งและความสามารถในการเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาผ่านการครอบครองทรัพยากรต่าง ๆ จึงเป็นคุณสมบัติของโครงสร้างที่อยู่ภายในความทรงจำของบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับการกวดวิชา และถูกเลือกนำมาแสดงออกในระบบสังคมผ่านการกระทำทางสังคมต่าง ๆ ซึ่งในที่นี้ คือการสื่อสาร การใช้อำนาจ และการสนับสนุนลงโทษในปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ลักษณะของระบบสังคม

กิดเดนส์ แยกระบบสังคมออกจากโครงสร้างซึ่งแตกต่างไปจากแนวคิดของนักวิชาการแนวโครงสร้างการหน้าที่นิยมที่มักจะใช้คำว่าโครงสร้างกับระบบสังคมแทนที่กันได้ในความหมายเดียวกัน ระบบสังคมในที่นี้จึงไม่ใช่โครงสร้างแต่ระบบสังคมคือความสัมพันธ์ทางสังคมที่ถูกผลิตซ้ำจนกลายเป็นปฏิบัติการทางสังคมที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ การสถาปนาโครงสร้างคือบรรดาเงื่อนไขที่ทำให้โครงสร้างยังคงต่อเนื่องต่อไปหรือเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวโครงสร้าง รวมไปถึงเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการผลิตซ้ำต่อไปของระบบสังคม การวิเคราะห์การสถาปนาโครงสร้างของระบบสังคมจึงหมายถึงการศึกษาแบบแผน (mode) ที่ทำให้ระบบสังคมนั้นถูกผลิตและถูกผลิตซ้ำในขั้นของการปฏิสัมพันธ์ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือในปฏิสัมพันธ์ทางสังคมนั้นคุณสมบัติของโครงสร้างคือกฎและทรัพยากรที่ดำรงอยู่ในความทรงจำของบุคคลนั้น ได้ถูกผลิตและผลิตซ้ำมาด้วยเงื่อนไขและวิธีการอันใดนั่นเอง

แนวการวิเคราะห์ลักษณะความเป็นทวิภาวะของโครงสร้าง

การศึกษาเงื่อนไขและวิธีการที่โครงสร้างทางสังคมถูกผลิตซ้ำในปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจะพิจารณาจากสิ่งใด เพื่อช่วยในการตอบคำถามนี้ กิดเดนส์ ได้นำเสนอการจำแนกคุณสมบัติของโครงสร้างในส่วนของกฎและทรัพยากรออกเป็นสามส่วน โดยกฎนั้นจำแนกออกได้เป็นกฎของการสร้างความหมาย และบรรทัดฐานของการกระทำ ส่วนทรัพยากรนั้นคืออำนาจในการควบคุมและเข้าถึงทรัพยากรนอกจากนี้เขายังได้นำเสนอสิ่งที่เรียกว่าแบบหรือวิธีการของการสถาปนาโครงสร้าง (modality of structuration) เพื่อใช้ในการทำความเข้าใจความเป็นทวิภาวะของโครงสร้างในขั้นของการปฏิสัมพันธ์โดยการเชื่อมโยงกับความรู้ความสามารถของผู้กระทำการเข้ากับลักษณะสำคัญของโครงสร้าง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือผู้กระทำการ (agent) ทางสังคม จะใช้แบบหรือวิธีการสถาปนาโครงสร้างนี้ในการผลิตซ้ำระบบสังคมในขั้นของการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยGiddensได้เสนอตัวแบบของการวิเคราะห์วิธีการสถาปนาโครงสร้างออกมาเป็นแผนภาพดังนี้ (Giddens. 1984:29)

จากแผนภาพแสดงให้เห็นถึงความเป็นทวิภาวะของโครงสร้างกล่าวคือปัจเจกบุคคลจะผลิตและผลิตซ้ำปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในสามมิติได้แก่การสื่อสารให้เกิดความเข้าใจ การใช้อำนาจ และการสนับสนุนโดยใช้องค์ประกอบของโครงสร้างสามมิติเช่นกันได้แก่กฎของการสื่อความหมาย อำนาจในการควบคุมทรัพยากรและกฎหรือบรรทัดฐานของการกระทำที่ถูกต้องชอบธรรมโดยปัจเจกบุคคลจะเข้าสู่โครงสร้างเพื่อการการผลิต/ผลิตซ้ำในปฏิบัติการหรือปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ด้วยแบบหรือวิธีการของการสถาปนาโครงสร้างซึ่งแบบแผนของการตีความอันได้แก่ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อภาษาและรหัสต่าง ๆ จะเชื่อมโยงการสื่อสารเข้ากับกฎของการสื่อความหมาย สิ่งอำนวยความสะดวกอันได้แก่ความสามารถและสมรรถนะ จะเชื่อมโยงการใช้อำนาจเข้ากับอำนาจในการควบคุมทรัพยากรและบรรทัดฐานจะเชื่อมโยงการสนับสนุนเข้ากับกฎของการกระทำที่ถูกต้องชอบธรรม แบบหรือวิธีการของการสถาปนาโครงสร้างจึงเป็นทั้งผลผลิตของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและขณะเดียวกันก็เป็นการผลิตซ้ำโครงสร้างทางสังคม

ดังนั้นการศึกษาถึงวิธีการที่ทำให้เกิดการการผลิต/ผลิตซ้ำโครงสร้างทางสังคมในปฏิสัมพันธ์ก็คือ การศึกษาแบบหรือวิธีการของการสถาปนาโครงสร้างอันได้แก่ กรอบความคิด (interpretive scheme) ของปัจเจกบุคคลที่มีต่อภาษาและรหัสต่าง ๆ ที่ทำให้การสื่อสารความหมายเป็นไปได้ เป็นที่เข้าใจตรงกันในสังคม การใช้ทรัพยากรที่เอื้อ (facility) ต่อการใช้อำนาจในความสัมพันธ์ทางสังคม รวมตลอดไปจนถึงบรรดากฎเกณฑ์ กติกา พิธีกรรม สิทธิ และหน้าที่ของบุคคลในฐานะที่เป็นบรรทัดฐานทางสังคม (norm) ในอันที่จะกระทำการทางสังคมเป็นที่ยอมรับมีความน่าเชื่อถือ

ในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะวิเคราะห์แบบแผนของการสถาปนาโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาซึ่งบุคคลรับเข้าไปไว้ในฐานะที่เป็นคลังของความรู้ ที่เชื่อมระหว่างโครงสร้างกับ

ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมโดยบุคคลจะมีความรู้เกี่ยวกับระบบของความหมายของโรงเรียนกวดวิชาเพื่อใช้ในการกระบวนการสื่อสารความหมายของโรงเรียนกวดวิชาซึ่งความรู้ที่ว่านี้ทำให้ในกระบวนการสื่อสารสามารถพูดถึงกล่าวถึงโรงเรียนกวดวิชาผ่านภาษา ศัญญา และสัญลักษณ์ต่างๆ ได้อย่างมีความหมายโดยไม่จำเป็นต้องอธิบายว่าภาษา ศัญญา หรือสัญลักษณ์ เหล่านั้นมีความหมายว่าอย่างไร เป็นความรู้ที่บุคคลรับเอาเข้าไปไว้ในตัวและใช้มันออกมาในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้บุคคลแต่ละคนก็จะมีความรู้ถึงสิ่งอำนวยความสะดวกซึ่งหมายถึงความสามารถและศักยภาพ ที่จะทำให้นบุคคลมีกลยุทธ์ในการมีความสัมพันธ์เชิงอำนาจในโรงเรียนกวดวิชาอันหมายถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเจ้าของโรงเรียน ทิวเตอร์ นักเรียนและผู้ปกครองซึ่งขึ้นอยู่กับกรอบการรวมตลอดไปจนถึงการวิเคราะห์ให้เห็นความรู้ของบุคคลที่เป็นบรรทัดฐานอันทำให้โรงเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม บรรทัดฐานที่ทำให้มุมมองของบุคคลที่มีต่อการกวดวิชาเป็นสิ่งที่ควรทำและควรส่งเสริม

แบบแผนของการสถาปนาโครงสร้างคือการที่บุคคลรับเอาโครงสร้างคือกฎและทรัพยากรเข้ามาไว้ในจิตใจของตนในรูปของคลังความรู้ (stock of knowledge) แบบแผนจึงเป็นความรู้หรือวิธีการที่บุคคลแปลโครงสร้างไปสู่การกระทำในปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อให้การกระทำทางสังคมและผลิตซ้ำโครงสร้างไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งสามารถนำมาอธิบายให้เห็นความมีเสถียรภาพของโรงเรียนกวดวิชาได้ ดังนี้

ความเป็นโรงเรียนกวดวิชา

กรอบความคิด(interpretive scheme)คือความรู้ที่บุคคลมีต่อกฎของความหมายบุคคลจะแปลกฎดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้การสื่อสารของตนถูกต้องและมีความหมายในสถานการณ์และบริบทหนึ่ง ๆ กรอบความคิดจึงเป็นมาตรฐานของความรู้ที่บุคคลจะใช้สร้างความหมายในการปฏิสัมพันธ์ แสดงออกซึ่งลักษณะความเป็นทวิภาวะระหว่างโครงสร้างและปฏิสัมพันธ์ กล่าวคือการสื่อสารใดๆ จะมีความหมายก็ขึ้นอยู่กับกฎที่กำกับความหมายของบรรดาภาษาหรือศัญญาที่ใช้ในการสื่อสาร กรอบความคิดจะตีความบรรดาภาษาหรือศัญญาเพื่อทำให้การสื่อสารในแต่ละครั้งมีความหมายที่ถูกต้อง นอกจากนี้ในการปฏิสัมพันธ์เพื่อสร้างความหมายแต่ละครั้งยังต้องให้ความสำคัญกับบริบทของการปฏิสัมพันธ์ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิสัมพันธ์นั้น ดังนั้นการใช้กรอบความคิดจึงเป็นไปตามบริบทของสถานการณ์ในขณะนั้น ซึ่งในการสื่อสารแต่ละครั้งบุคคลก็ได้ผลิตและผลิตซ้ำความหมายของสิ่งที่ถูกสื่อสารแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับเวลา สถานที่ บุคคล สภาพทางสังคม และบริบทในขณะนั้น ๆ

ความหมายของโรงเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่ไม่ได้มีอยู่ภายนอกตัวบุคคลหากแต่ดำรงอยู่ในตัวบุคคลในลักษณะความทรงจำของบุคคลที่มีต่อความเป็นโรงเรียนกวดวิชาในรูปของกรอบความคิด การที่บุคคลจะสื่อสารความหมายของโรงเรียนกวดวิชาออกมาอย่างไรในปฏิสัมพันธ์ทางสังคมบุคคลจึงต้องนำเอาความทรงจำที่ว่าด้วยความเป็นโรงเรียนกวดวิชามาตีความให้เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ของการสื่อสารในแต่ละครั้ง ทั้งนี้เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในความเป็นโรงเรียนกวดวิชาอย่างถูกต้อง แต่อย่างไรก็ตามความเป็นโรงเรียนกวดวิชาไม่ได้มีความหมายที่คงที่ตายตัวเพราะกฎที่กำหนดความเป็นโรงเรียนกวดวิชาขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมในแต่ละยุคสมัย แม้ว่าการกวดวิชาจะมีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่การเรียนเก่ง สอบได้คะแนนดีและการมุ่งเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย มาทุกยุคสมัยก็ตาม แต่ความหมายของความเป็นโรงเรียนกวดวิชาไม่ได้เป็นแค่โรงเรียนที่ทำให้คนเรียนเก่งหรือสอบผ่าน สอบได้เท่านั้น ความเป็นโรงเรียนกวดวิชายังขึ้นอยู่กับปัจจัยอีกหลายอย่างที่เป็บริบทของยุคสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นโรงเรียนกวดวิชาจะขึ้นอยู่กับความเข้มข้นของการแข่งขันทางการศึกษาในแต่ละยุค และด้วยการที่บริบทของยุคสมัยเป็นเงื่อนไขปัจจัยที่ทำให้ความหมายของโรงเรียนกวดวิชาแตกต่างกันออกไปนี้เอง การที่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกวดวิชา ได้รับเอาความหมายนั้นมาไว้ในความทรงจำ ในฐานะที่เป็นกฎของความหมายของโรงเรียนกวดวิชา บุคคลก็จะแปลความหมายนั้นออกไปเป็นการสื่อความหมายและการรับรู้ความหมายของโรงเรียนกวดวิชา แต่การแปลความหมายไปสู่การสื่อความหมายของแต่ละบุคคลนี้ก็ย่อมแตกต่างกันออกไปตามตำแหน่งของบุคคลนั้น ๆ ว่าเขาเกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชาอย่างไร ซึ่งย่อหมายถึงว่า ความเป็นเจ้าของโรงเรียนกวดวิชา, ตัวเตอร้, ผู้ปกครอง, นักเรียน, และครูในโรงเรียนประจำ จะตีความหรือแปลความหมายของโรงเรียนกวดวิชาเพื่อนำไปใช้ในการกระทำทางสังคมของตนแตกต่างกันออกไป แต่อย่างไรก็ตามทันทีที่มีการสื่อความหมายของโรงเรียนกวดวิชาขึ้นในชั้นปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การผลิตซ้ำความหมายของโรงเรียนกวดวิชา ก็เกิดขึ้นเป็นการผลิตซ้ำโครงสร้างและผลิตซ้ำระบบการศึกษาแบบแข่งขันในที่สุด นอกจากนี้กรอบความคิดความหมายของโรงเรียนกวดวิชานอกจากจะขึ้นอยู่กับกฎที่กำหนดกับความหมายแล้วยังขึ้นอยู่กับบริบทของการสื่อสารในขณะนั้น ๆ ด้วยการตีความและสร้างความหมายของโรงเรียนกวดวิชาจึงเกี่ยวข้องกับว่าบุคคลมีปฏิสัมพันธ์ อยู่กับใคร เวลาใด ที่ไหน ตลอดจนปฏิสัมพันธ์นั้นอยู่ภายใต้บริบททางการเมืองสังคมและเศรษฐกิจอย่างไร

ความแตกต่างระหว่างกรอบความคิดซึ่งเป็นเรื่องของการสื่อความหมาย กับบรรทัดฐานซึ่งเกี่ยวกับการแทรกแซงหรือบังคับให้บุคคลทำตามกฎ ถือเป็นความแตกต่างที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน กล่าวคือการสื่อสารที่ถูกต้องก็ย่อมได้รับการยอมรับและจะไม่ถูกลงโทษแทรกแซงจากสังคม ในขณะที่การกระทำที่ถูกต้องย่อมเป็นการกระทำที่สามารถสื่อความหมายได้อย่างถูกต้องด้วยดังนั้นการกระทำที่เป็นไปตามบรรทัดฐานจึงเป็นเรื่องของการกระทำตามกฎ ส่งผลให้เกิดการสื่อสารที่มีความหมาย

ในขณะที่ใครก็ตามซึ่งสื่อสารแล้วทำให้เกิดความหมายได้ก็ถือว่าผู้นั้นได้ทำตามบรรทัดฐานของการใช้ภาษา

ความน่าเชื่อถือของโรงเรียนกวดวิชา

บรรทัดฐาน (norm) เป็นแบบแผนของการสถาปนาโครงสร้างที่รับเอากฎของโครงสร้างที่ว่าการกระทำที่ถูกต้องมาเก็บไว้ในความทรงจำของบุคคล บรรทัดฐานนี้จะแปลงกฎของความถูกต้องไปสู่การกระทำโดยคอยกำกับให้บุคคลกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ด้วยบรรทัดฐานนี้เองที่ทำให้บุคคลรู้ว่าสิ่งใดควรทำและสิ่งใดไม่ควรทำ ตลอดจนสิ่งใดทำแล้วจะได้รับการสนับสนุน สิ่งใดทำแล้วจะถูกลงโทษ นั่นคือ ใครจะทำอะไร ได้เมื่อไหร่ อย่างไร เป็นสิ่งที่ถูกต้องและสมควรทำหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับการประเมินสถานการณ์ที่ตนเองเผชิญอยู่ในขณะนั้น อันเป็นความสามารถของบุคคลที่จะต้องประเมินการตอบสนองของตนที่มีต่อคนอื่น หรือกลุ่มอื่น อยู่ตลอดเวลาของการมีปฏิสัมพันธ์เป็นการคำนวณผลได้ผลเสียและความเสี่ยงต่าง ๆ ตลอดเวลาที่บุคคลได้แสดงการกระทำทางสังคมตลอดการมีปฏิสัมพันธ์ การสนับสนุนและลงโทษ (sanction) ในความหมายนี้จึงเป็นลักษณะที่มีอยู่ตลอดเวลาในทุก ๆ การเผชิญหน้ากันทางสังคม

การที่โรงเรียนกวดวิชากลายเป็นการกระทำที่ถูกต้องชอบธรรมก็เพราะโรงเรียนกวดวิชาได้สร้างความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้นทำให้ผู้คนในสังคมต่างยอมรับในความสำเร็จของโรงเรียนกวดวิชา โดยเฉพาะบริบทของการแข่งขันทางการศึกษานั้นคือข้อเท็จจริงที่ว่าโรงเรียนกวดวิชาจะต้องทำให้เชื่อได้ว่าสามารถทำให้นักเรียนสอบเข้ามหาวิทยาลัยหรือทำคะแนนได้สูง ๆ จะส่งผลต่อการยอมรับที่จะสร้างความชอบธรรมให้กับโรงเรียนกวดวิชาในฐานะที่เป็นสิ่งจำเป็นของสังคม ด้วยเหตุนี้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกวดวิชาจะรับเอากฎดังกล่าวมาไว้ในจิตใจของตนในรูปของความทรงจำ และแปลงกฎที่ว่าด้วยความถูกต้องของโรงเรียนกวดวิชานี้ไปสู่การกระทำทางสังคมเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนและหลีกเลี่ยงการลงโทษ สำหรับโรงเรียนกวดวิชาในแต่ละยุคสมัย การกวดวิชาที่เกิดขึ้นจะได้รับการสนับสนุนมากน้อยเพียงไรย่อมขึ้นอยู่กับ ความน่าเชื่อถือของโรงเรียนกวดวิชาในขณะนั้น และเกี่ยวข้องกับไม่น้อยกับความเข้มข้นของการสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในแต่ละยุคกล่าวคือยิ่งการแข่งขันมีความรุนแรงเข้มข้นเพียงใด ความจำเป็นและความถูกต้องชอบธรรมของโรงเรียนกวดวิชาย่อมมีมากขึ้นเท่านั้น

อย่างไรก็ตามในการปฏิบัติตามบรรทัดฐานของบุคคลก็ย่อมแตกต่างกันไปตามตำแหน่งแห่งที่ทางสังคมของบุคคลนั้น ๆ กล่าวคือสำหรับเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาหรือติวเตอร์ ย่อมจะเลือกใช้และแปลงความถูกต้องของโรงเรียนกวดวิชานี้ไปในทางที่จะทำให้โรงเรียนของตนได้รับการยอมรับภายใต้ลักษณะความชอบธรรมที่กำกับอยู่ในแต่ละยุคสมัย การยอมรับดังกล่าวย่อมไม่ใช่เพียงการยอมรับของ

ผู้เรียนและผู้ปกครองแต่รวมถึงการเรียกร้องการยอมรับจากสังคม การยอมรับและสนับสนุนจากรัฐ สิ่งที่น่าสนใจก็คือในแต่ละยุคสมัยบรรดาเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาและติวเตอร์ได้ใช้วิธีการอย่างไรในทำให้เกิดการยอมรับและการสนับสนุนจนโรงเรียนกวดวิชาที่เคยถูกจำกัดอยู่ในวงแคบ ๆ จึงแพร่หลายกลายเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นที่ต้องการของคนในสังคมอย่างมากมาย อาชีพติวเตอร์จากที่เคยเป็นเพียงอาชีพเสริมสำหรับผู้ที่มีความรู้ความสามารถพิเศษจึงกลายมาเป็นอาชีพที่สามารถทำรายได้เป็นกอบเป็นกำและกลายมาเป็นอาชีพหลักได้อย่างไรมีพวกเขาเหล่านี้ได้แปลโครงสร้างของกฎของความชอบธรรมที่มีอยู่ในแต่ละยุคออกไปสู่การกระทำทางสังคมอย่างไร

ในฝ่ายของผู้ปกครองและผู้เรียนเองก็ได้รับเอาความชอบธรรมของโรงเรียนกวดวิชาเข้ามาในจิตใจของตนเช่นกันและแปลความชอบธรรมนั้นออกมาในรูปแบบของบรรทัดฐานไปสู่การกระทำทางสังคมด้วยความเชื่อของผู้ปกครองที่มีต่อความหวังผลได้ของโรงเรียนกวดวิชา ผู้ปกครองจึงให้การสนับสนุนบุตรหลานในด้านต่าง ๆ เพื่อให้บุตรหลานของตนได้เข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชา การที่ผู้ปกครองคนหนึ่ง ๆ จะตัดสินใจสนับสนุนส่งเสริมให้บุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาแห่งใด หรือกับติวเตอร์คนใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับความเชื่อมั่นเชื่อถือ ที่มีต่อโรงเรียนกวดวิชาแต่ละแห่ง ซึ่งเป็นบรรทัดฐานที่ผู้ปกครองใช้ในการคิดว่าการเข้าในโรงเรียนดังกล่าวเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมแก่ความก้าวหน้าและอนาคตของบุตรหลานของตน สำหรับตัวนักเรียนเองก็ย่อมมีความเชื่อถือเชื่อมั่นต่อโรงเรียนกวดวิชาและการกวดวิชาว่าเป็นหนทางที่จะทำให้พวกเขาประสบความสำเร็จทางการศึกษาได้ การเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนจึงเป็นการเลือกเอากฎของความชอบธรรมของโรงเรียนกวดวิชามาใช้เพื่อทำให้เกิดการสนับสนุน และการยอมรับ และอย่างน้อยที่สุดก็คือการสร้าง ความมั่นคงปลอดภัยในระดับหนึ่งว่าพวกเขาพร้อมสำหรับการเข้าสู่การแข่งขันทางการศึกษาผ่านการสอบในแต่ละยุค การที่ผู้ปกครองและนักเรียนจะมีบรรทัดฐานในแต่ละยุคสมัยแตกต่างกันออกไปอย่างนั้นจึงขึ้นอยู่กับ กฎที่กำกับความชอบธรรมของโรงเรียนกวดวิชาและการสนับสนุนหรือการลงโทษ ตลอดจนบริบททางสังคมในแต่ละยุคสมัย บรรทัดฐานที่เกิดขึ้นกับผู้ปกครองและนักเรียนจึงเป็นกลยุทธ์ของการเลือกที่จะปฏิบัติตามความชอบธรรมของโรงเรียนกวดวิชาในยุคนั้น ๆ เพื่อให้ตนเองได้รับการสนับสนุน ส่งเสริม ชื่นชมยินดี ด้วยปฏิบัติการเช่นนี้ย่อมเป็นการผลิตซ้ำโครงสร้างคือความถูกต้องของโรงเรียนกวดวิชาให้มีความแข็งแกร่งมากขึ้น โรงเรียนกวดวิชาถือได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่ได้รับการยอมรับกันไปแล้วว่าเป็นสิ่งที่ดี สมควรทำ เป็นสิ่งที่ทำได้ ทำแล้วจะได้ประโยชน์ จึงไม่แปลกที่เราจะเห็นกระบวนการที่ส่งเสริมโรงเรียนกวดวิชาและการกวดวิชาในรูปแบบต่าง ๆ ในฐานะที่เป็นสิ่งที่ดี และดูเหมือนจะกลายเป็นหน้าที่ที่หลายฝ่ายต้องทำให้เกิดขึ้น

จะเห็นได้ว่ากระบวนการวัดและจำแนกแยกคนออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ผ่านการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับต่าง ๆ และการจำแนกแยกแยะคุณภาพของครูคุณภาพของโรงเรียนโดยใช้คะแนน

จากผลการสอบของนักเรียนมาเป็นพื้นฐาน สิ่งที่น่าสนใจและให้ความสำคัญก็คือปรากฏการณ์เหล่านี้ เกี่ยวข้องหรือไม่อย่างไรกับการสร้างบรรทัดฐานของบุคคลในการประเมินผลได้ผลเสียในการ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม กล่าวอีกนัยหนึ่ง ปรากฏการณ์ของโรงเรียนกวดวิชาที่กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของ ระบบการศึกษาในปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นถึงการสนับสนุน (sanction) ที่ผลิตและผลิตซ้ำกฎกติกาของ การแข่งขันทางการศึกษาอย่างยากที่จะปฏิเสธ

การขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชา

ในบริบทของสังคมหนึ่งๆบุคคลแต่ละคนย่อมมีความสามารถในการครอบครองทรัพยากรที่ แตกต่างกันไป ตามแต่สถานะและตำแหน่งแห่งที่ในสังคมนั้น ๆ การที่คนเราจะมีความสามารถใน การครอบครองอำนาจเหนือทรัพยากรไม่เท่ากันจะส่งผลให้บุคคลมีความสามารถหรือศักยภาพในการ กระทำการต่าง ๆ ทางสังคมที่แตกต่างกันออกไปกล่าวคือทรัพยากรที่มีในมือต่างกันทำให้คนแต่ละคน มีอำนาจแตกต่างกันการมีความสามารถในการกระทำการทางสังคมต่างกันอันเนื่องมาจากการ ครอบครองทรัพยากรแตกต่างกันนั้น กิดเดนส์ เรียกว่าสิ่งเอื้ออำนวย (facility) คือความสามารถของ บุคคลที่จะนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้เพื่อให้ตนเองสามารถทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ในมุมมองนี้หากนำมา พิจารณาความรู้ที่ถือได้ว่าทรัพยากรอย่างหนึ่งของผู้จะเป็นตัวเตอร์ต้องมี หากเชื่อว่าครูทุกคนมีความรู้แต่ ครูที่มีความรู้หลายคนไม่สามารถที่จะเป็นตัวเตอร์ได้ถ้าไม่สามารถนำความรู้ที่มีนั้นมาใช้ในรูปแบบหรือ วิธีการที่แตกต่างจากวิธีการสอนในโรงเรียนทั่วไปเพราะการถ่ายทอดหรือใช้ความรู้นั้นจะทำให้ผู้เรียน สอบได้ สอบผ่าน หรือในกรณีของผู้ปกครองและนักเรียนการที่จะสามารถเข้าถึงโรงเรียนกวดวิชา ได้ก็จะต้องมีทรัพยากรบางอย่างที่ทำให้สามารถเข้าสู่โรงเรียนกวดวิชาได้ อาทิทรัพยากรทางการเงิน ที่ พัก เวลา การเดินทาง ฯลฯ แต่สำหรับบุคคลที่จะเลือกใช้ทรัพยากรใดในการทำให้เข้าเรียนในโรงเรียน กวดวิชาได้ ก็อยู่ที่วิธีการที่จะนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาเอื้ออำนวยให้การเข้าถึงโรงเรียนกวดวิชาเป็นไป ได้ ในระบบของโรงเรียนกวดวิชาการจะอธิบายให้เห็นปรากฏการณ์ที่โรงเรียนกวดวิชาที่แพร่หลายและ กระจายไปตามศูนย์การค้าและภูมิภาคต่าง ๆ จนทำให้การกวดวิชาเป็นสิ่งที่เข้าถึงได้ไม่ยากสำหรับ นักเรียนในทุก ๆ ที่และสร้างผลประกอบการจำนวนมหาศาลนั้นจึงอยู่ที่การพิจารณาว่าด้วยอำนาจใน การครอบครองทรัพยากรใดบ้างที่เป็นปัจจัยเอื้อให้คนบางคนสามารถสร้างผลกำไรอย่างมหาศาล ให้แก่พวกเขาผ่านโรงเรียนกวดวิชาและปัจจัยที่เอื้อให้บุคคลสามารถเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาได้ใน ขณะที่บางบุคคลไม่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาได้

การวิเคราะห์ให้เห็นถึงแบบแผนของการสถาปนาโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาในครั้งนี้นี้คือ การศึกษาประสบการณ์ของบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชาเพื่อเผยให้เห็นถึงคุณสมบัติ ของโครงสร้างอันได้แก่กฎและทรัพยากร ที่บุคคลใช้ในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมซึ่งมีผลต่อการผลิต

และผลิตซ้ำ กฎและทรัพยากรดังกล่าวทฤษฎีการสถาปนาโครงสร้างสามารถที่จะอธิบายเงื่อนไขการสถาปนาโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดในสังคมไทยและนอกจากนี้ทฤษฎีดังกล่าวยังมีพลังในการอธิบายถึงความมั่นคง ความต่อเนื่อง และความยั่งยืนของโรงเรียนกวดวิชาในสังคมไทยได้อย่างชัดเจน เพราะโรงเรียนกวดวิชาเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีลักษณะที่มีการเชื่อมโยงกันของการผลิต/ผลิตซ้ำ (produce/reproduce) ของระบบสังคมในการปฏิสัมพันธ์เข้ากับโครงสร้างสังคม ในลักษณะที่มีความเป็นพลวัต

ส่วนที่สี่: กรอบความคิดในการวิจัย

การวิเคราะห์การสถาปนาโครงสร้างของระบบสังคมคือการศึกษาวិธีการที่ทำให้ระบบสังคมนั้นถูกผลิตและถูกผลิตซ้ำในชั้นของการปฏิสัมพันธ์ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นการหาคำตอบว่าในปฏิบัติการทางสังคมนั้นคุณสมบัติของโครงสร้างคือกฎและทรัพยากรได้ถูกผลิตและผลิตซ้ำมาด้วยเงื่อนไขและวิธีการอันใดนั่นเอง (Giddens ,1984: 25) ซึ่งแบบหรือวิธีการในการสถาปนาโครงสร้างเป็นตัวเชื่อมโครงสร้างเข้ากับปฏิบัติการทางสังคมถ้าปราศจากตัวเชื่อมดังกล่าวปฏิบัติการทางสังคมก็ไม่เกิดขึ้นเมื่อไม่มีปฏิบัติการทางสังคม โครงสร้างทางสังคมซึ่งเป็นเพียงร่องรอยในความทรงจำก็จะไม่ปรากฏ

ดังนั้นในการวิเคราะห์การสถาปนาโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาจึงเป็นการศึกษาแบบหรือวิธีการในการสถาปนาโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาด้วยการพิจารณา กรอบความคิดเกี่ยวกับความหมายของโรงเรียนกวดวิชาซึ่งทำให้โรงเรียนกวดวิชาที่มีความหมาย มีคุณค่าที่สังคมยอมรับร่วมกัน และการพิจารณาถึงความสามารถ สมรรถนะ และปัจจัยเอื้ออำนวยต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้การมีอยู่โรงเรียนกวดวิชา และการกวดวิชาเป็นไปได้ในสังคม ตลอดจนการพิจารณาบรรทัดฐานที่ทำให้โรงเรียนกวดวิชาและกิจกรรมการกวดวิชาเป็นทั้งความถูกต้อง สิทธิ และหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องที่ควรทำหรือต้องทำ ดังนั้นแบบแผนการสถาปนาโครงสร้างที่มีลักษณะเป็นทวิภาคของโครงสร้างจึงเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ในตัวคน ที่จะถูกนำมาผลิตและผลิตซ้ำในกระบวนการปฏิสัมพันธ์ การค้นหาแบบแผนการสถาปนาโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชา จึงจำเป็นต้องวิเคราะห์ที่แบบแผนของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกวดวิชาไม่ว่าจะเป็น นักเรียน เจ้าของโรงเรียนกวดวิชา ทิวเตอร์ หรือผู้ปกครองเพื่อที่จะทำให้เห็นว่าภายใต้ระบบของการสื่อสาร ระบบของการใช้พลังอำนาจ และระบบการควบคุมทางสังคม ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการศึกษาเรื่องเล่า (Narrative Approach) มาเป็นวิธีวิทยาในการศึกษาความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนกวดวิชาเพื่อวิเคราะห์ให้เห็นถึงแบบแผนของการสถาปนาโครงสร้าง

แนวทางการวิเคราะห์ความเป็นโรงเรียนกวดวิชา

เป็นการวิเคราะห์ที่ต้องการย้อนไปศึกษาแบบแผนของการตีความความหมายของโรงเรียนกวดวิชา ที่บุคคลใช้ในการผลิตและผลิตซ้ำความหมายของโรงเรียนกวดวิชาที่มีความแตกต่างกันออกไปตามบริบทของการสื่อสารที่พวกเขาเผชิญหน้าอยู่รวมไปถึงบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมที่สร้างระบบการศึกษาที่เน้นการแข่งขันเพื่อชี้ให้เห็นความหมายของโรงเรียนกวดวิชาที่แปรเปลี่ยนไปตามยุคสมัยต่าง ๆ เป็นการวิเคราะห์ย้อนไปในยุคสมัยของการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนกวดวิชาเพื่อให้เห็นว่า ในแต่ละยุคนั้นบุคคลมีแบบแผนของการสถาปนาโครงสร้างอย่างไรโดยวิเคราะห์ผ่านความหมายที่บุคคลในแต่ละยุคมีต่อโรงเรียนกวดวิชา ซึ่งจะชี้ให้เห็นว่าความหมายของโรงเรียนกวดวิชาและการสร้างความหมายนั้นไม่ได้เป็นสิ่งที่หยุดนิ่งตายตัว ความหมายของโรงเรียนกวดวิชาจึงถูกผลิตและผลิตซ้ำผ่านยุคสมัยต่าง ๆ มาโดยตลอดภายใต้ระบบการแข่งขันทางการศึกษาที่มุ่งคัดคนเก่งเข้าสู่ระบบทุนนิยมไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงกฎกติกาของการสอบ หรือการขยายตัวของสถาบันอุดมศึกษามากขึ้นเท่าใด การผลิตและผลิตซ้ำความหมายของโรงเรียนกวดวิชาก็แปรเปลี่ยนตามไป ยิ่งต่อกี่ย่ำความมั่นคงและมีเสถียรภาพของโรงเรียนกวดวิชามากขึ้นเรื่อย ๆ

แนวทางการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของโรงเรียนกวดวิชา

ผู้วิจัยเชื่อว่าความน่าเชื่อถือของโรงเรียนกวดวิชาในแต่ละยุคสมัยก็คือการตอบสนองต่อเป้าหมายหรือความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียนด้วยการทำให้สอบเข้ามหาวิทยาลัยหรือการทำได้คะแนนสอบได้ดีนั้นเป็นผลงานหรือความสำเร็จที่สร้างความน่าเชื่อถือให้กับโรงเรียนกวดวิชาอย่างหนึ่ง แต่ผลงานความสำเร็จของโรงเรียนกวดวิชาจะเกิดขึ้นได้จะต้องเกิดจากการสร้างเป็นบรรทัดฐาน (norm) บางอย่างภายในระบบของโรงเรียนกวดวิชาในที่นี้ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนกวดวิชาที่จะได้รับการยอมรับนับถือจะต้องมีบรรทัดฐานบางอย่างที่ทำให้ติวเตอร์และวิธีสอนของติวเตอร์มีความแตกต่างจากการสอนหรือบรรทัดฐานของครูในโรงเรียนตามปกติทั่วไปกระทั่งทำให้บางครั้งเราจะพบเห็นว่าในครูบางคนบรรทัดฐานที่เขายึดในการสอนในโรงเรียนกับการสอนกวดวิชาจึงมีความแตกต่างกัน นอกจากนี้โรงเรียนกวดวิชาที่ประสบความสำเร็จในการสร้างความน่าเชื่อถืออาจมีบรรทัดฐานบางอย่างในการบริหารจัดการและการบริหารหลักสูตรให้มีความน่าเชื่อถือ แต่บรรทัดฐานเหล่านี้เกิดขึ้นได้จะต้องเป็นผลมาจากการส่งเสริมและแทรกแซงในปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับตรงเรียนกวดวิชาจนกลายเป็นสิ่งที่ต้องยึดถือและปฏิบัติเพื่อให้ตรงเรียนกวดวิชามีความน่าเชื่อถือ การวิเคราะห์ให้เห็นก่อนตัวของบรรทัดฐานดังกล่าวจึงไม่อาจละเลยการวิเคราะห์ถึงประเด็น ค่านิยม กฎระเบียบ กฎหมาย นโยบายในแต่ละยุคที่ทำให้แทรกแซงหรือการลงโทษเพื่อให้

เกิดการก่อตัวและดำรงรักษาบรรทัดฐานต่าง ๆ ในระบบของโรงเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม อีกด้วย

แนวทางการวิเคราะห์การขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชาคือการชี้ให้เห็นว่าบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชาไม่ว่าจะเป็น เจ้าของโรงเรียนกวดวิชา ตัวต่ออร์ ผู้ปกครอง และนักเรียน มีวิธีการอย่างไรในการแปลงทรัพยากรที่ตนเองครอบครองเพื่อนำไปสู่การจัดตั้งโรงเรียนกวดวิชา การเป็นตัวต่ออร์ และการได้เข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชา การใช้ทรัพยากรด้วยวิธีการต่าง ๆ ของบุคคล มีส่วนทำให้โรงเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่แพร่กระจายตามศูนย์การค้าและแพร่กระจายไปทั่วทุกภูมิภาค บรรดาปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้การกวดวิชาและโรงเรียนกวดวิชาเป็นไปได้ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตร สถานที่เรียน ครูผู้สอน เวลาที่ใช้ในการเรียน วิชาที่เรียน ราคาค่าเรียนในแต่ละยุคซึ่งเป็นไปตามความสอดคล้องของการครอบครองทรัพยากรกับกฎ กติกา ความเข้มข้นและการแพร่กระจายของระบบการศึกษาที่ส่งเสริมการแข่งขันภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม

การวิเคราะห์นี้จะทำให้เรามองเห็นความหมายที่เปลี่ยนไปของโรงเรียนกวดวิชา ปัจจัยเอื้อต่อโรงเรียนกวดวิชาและการกวดวิชาที่แปรเปลี่ยนไปในแต่ละยุคสมัย ตลอดจนทำให้เห็นบรรทัดฐานที่ทำให้โรงเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรมข้ามกาลเวลา การวิเคราะห์ในแนวนอนผู้วิจัยเชื่อว่าจะทำให้เห็นเบื้องหลังหรือฉากหลังที่คอยกำกับกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น อันยึดโยงอยู่กับอุดมการณ์ทางการศึกษาในแต่ละยุคและยึดโยงอยู่โครงสร้างของสังคมที่หมายถึงบรรดากฎและทรัพยากรในสังคมแต่ละยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปอันมีผลทำให้แบบแผนในตัวบุคคลเปลี่ยนแปลงไปทำให้มีความรู้สึกนึกคิดที่โน้มเอียงไปในทางที่จะดำรงรักษาระบบสังคมไว้ให้แข็งแกร่งต่อไป

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการทำให้โรงเรียนกวดวิชาเป็นโครงสร้างที่มีเสถียรภาพในสังคมในครั้ง นี้ ผู้วิจัย เลือ กใช้วิธีวิทยาในการศึกษาแบบผสมผสานระหว่างแนวทางการศึกษาเรื่องเล่า (Narrative approach) กับการวิเคราะห์เอกสาร เหตุที่ต้องใช้ทั้งสองวิธีวิทยาในการศึกษาครั้งนี้เป็นเพราะ ผู้วิจัย ต้องการศึกษาก่อตัวและการดำรงอยู่ของโรงเรียนกวดวิชาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ตามแนวทางของ การศึกษาเรื่องเล่า นั้นเชื่อว่าเรื่องเล่าเป็นประสบการณ์ที่สะท้อนทั้งโครงสร้างและระบบปฏิสัมพันธ์ทาง สังคมที่ผู้เล่าเรื่องได้มีประสบการณ์และผ่านการตีความของผู้เล่าเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการ สถาปนาความเป็นโครงสร้าง (structuration) ซึ่งเป็นแนวคิดหลักที่ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการศึกษา โรงเรียนกวดวิชาในครั้ง นี้เนื่องจากแนวคิดดังกล่าวเชื่อว่าประสบการณ์ที่ถูกจัดระเบียบแล้วคือการ สะท้อนหรือแสดงออกซึ่งแบบแผนความเป็นโครงสร้าง (modality of structure) ที่เป็นกรอบความคิด และการกระทำของบุคคล นอกจากนี้เพื่อทำให้เห็นโครงสร้างทางสังคมที่มีส่วนทำให้โรงเรียนกวดวิชา ดำรงอยู่ซึ่งโครงสร้างเหล่านั้นได้แก่ กฎหมาย ระเบียบ มาตรฐาน กฎเกณฑ์ กติกาที่รัฐสร้างขึ้นเพื่อ กำกับ ติดตามและควบคุมการดำเนินงานของโรงเรียนกวดวิชาในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งการวิเคราะห์ เอกสาร ทั้งที่เป็นกฎหมาย ระเบียบ มาตรฐานต่าง ๆ ของทางราชการและเอกสารจากตำรา บทความ งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชา จะทำให้เห็นให้เห็นการก่อตัวและการดำรงอยู่ตลอดจน โครงสร้างทางสังคมบางประการที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้การ วิเคราะห์เอกสารยังช่วยทำให้เห็นโครงสร้างบางประการที่จะนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์เรื่องเล่าได้ อีกด้วย

นอกจากการศึกษาเอกสารที่จะทำให้เห็นการดำรงอยู่ของโรงเรียนกวดวิชาและความเป็น โครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาแล้ว ในการทำความเข้าใจว่ามีแบบแผนอะไรบ้างเป็นเงื่อนไขที่ทำให้ เกิดการผลิตและผลิตซ้ำโครงสร้างทางสังคมจนทำให้โรงเรียนกวดวิชากลายเป็นโครงสร้างที่คงทนถาวร มีเสถียรภาพ จำเป็นที่จะต้องอาศัยแนวทางการศึกษาเรื่องเล่ามาเป็นวิธีวิทยาหลักในการศึกษาเพราะ การศึกษาแบบแผน (modality) ที่เป็นเงื่อนไขในการผลิตและผลิตซ้ำโครงสร้างทางสังคมในปฏิบัติการ ของโรงเรียนกวดวิชานี้ เป็นการศึกษาที่อาศัยแนวคิดจากทฤษฎีการสถาปนาโครงสร้าง (structuration) ของกิดเดนส์ มาเป็นกรอบความคิดในการทำความเข้าใจแบบแผนที่ต้องการเผยให้เห็นจึงเป็นแบบแผน ที่เกิดขึ้นจากการมีอิทธิพลต่อกันและกันระหว่างโครงสร้าง (structure) และระบบสังคม (social system) แบบแผนดังกล่าวนี้เป็นกรอบในการคิดการกระทำที่บุคคลนำมาใช้ในการกระทำ ทางสังคมในชีวิตประจำวันเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ภายในจิตใจของปัจเจกบุคคล ในการศึกษาเรื่องเล่าจาก

ประสบการณ์นั้นเชื่อว่าเรื่องที่คุณคนเล่านั้นเป็นเรื่องที่ผู้เล่าเรื่องเลือกที่จะเล่า ซึ่งการเลือกเรื่องหรือประสบการณ์มาเล่านั้น ขึ้นอยู่กับว่าผู้เล่าเรื่องกำลังเล่าให้ใครฟัง เรื่องราวที่เล่านั้นจะสะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่คุณคนใช้เป็นกรอบของความคิดความเชื่อและการกระทำ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ร่วมสนทนาจึงมีฐานะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเล่าเรื่องของผู้เล่าด้วย การวิเคราะห์เรื่องเล่าจึงเป็นการวิเคราะห์ให้เห็นถึงโครงสร้างและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่สะท้อนผ่านเรื่องเล่านั่นเอง

แนวทางการศึกษาเรื่องเล่าจากประสบการณ์

ในการดำเนินชีวิตของคุณคนจะมีเหตุการณ์ต่าง ๆ มากมายผ่านเข้ามาเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นในชีวิตบุคคลจะตีความโดยอาศัยจินตนาภาพในใจ ความรู้สึก ความเชื่อ เพื่อสร้างความหมายให้กับสิ่งที่เกิดขึ้น (นภาภรณ์. 2552: 4) ประสบการณ์ของคุณคนที่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชาไม่ว่าจะเป็นนักเรียน ผู้ปกครอง ติวเตอร์ หรือเจ้าของโรงเรียนกวดวิชา แต่ละคนจะได้พบกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตทั้งช่วงก่อนที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชาและเหตุการณ์ในช่วงที่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชาแล้ว เหตุการณ์ที่กล่าวถึงนี้เป็นเหตุการณ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจหรือการเปลี่ยนแปลงในชีวิตของคุณคน(critical event) แต่ละบุคคลมีเหตุผลของการกระทำที่แตกต่างกันออกไป นักเรียนบางคนเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาเพราะความกลัวพ่ายแพ้ในสนามสอบ หรือเพราะผลการเรียนที่ตกต่ำ พ่อแม่ผู้ปกครองบางคนวางแผนส่งบุตรหลานเรียนกวดวิชาได้อย่างเต็มกำลังความสามารถเพราะมีทรัพยากรที่เอื้อต่อการเข้าถึงโรงเรียนกวดวิชา ในขณะที่ผู้ปกครองบางคนต้องต่อสู้กับอุปสรรคมากมายเพื่อให้ลูกได้เรียนกวดวิชาเพียงเพราะกลัวว่าบุตรหลานจะไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตไม่ว่ากวดวิชาจะแพงเพียงใด ซึ่งเหตุการณ์ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตของคุณคนเหล่านี้จะสะท้อนอารมณ์ ความรู้สึก ความคาดหวัง ความท้อแท้ และความเชื่อผ่านทางเรื่องราวที่เล่า เรื่องเล่าที่ผู้เล่านำเสนอถึงช่วงชีวิตหนึ่งที่เขาได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับกวดวิชานั้น คือประสบการณ์ของคุณคนที่ได้สร้างความหมายให้กับโรงเรียนกวดวิชา

การศึกษาการทำให้โรงเรียนกวดวิชาเป็นโครงสร้างที่มีเสถียรภาพในสังคมนี้เป็นความพยายามของผู้วิจัยที่จะศึกษา “แบบแผนความเป็นโครงสร้าง” (modality) ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกวดวิชา แบบแผนความเป็นโครงสร้างดังกล่าวเป็นผลมาจากการที่คุณคนมีปฏิสัมพันธ์กับโครงสร้าง (structure) และระบบสังคม (social system) การที่คุณคนพยายามจะรักษาเสถียรภาพในการดำเนินชีวิตภายใต้ระบบสังคม บุคคลจึงเลือกที่จะดำเนินชีวิตไปตามแบบแผนที่สอดคล้องกับโครงสร้างที่ทำให้ความสัมพันธ์ทางสังคมกับคนอื่นดำเนินต่อไปได้ แต่เมื่อเกิดสถานการณ์บางอย่างที่ทำให้แบบแผนอย่างเก่าไม่สามารถใช้ได้อีกต่อไป (critical situation) บุคคลก็จะต้องปรับเปลี่ยนแบบแผนในการกระทำต่าง ๆ ของตนเองเสียใหม่เพื่อให้ความสัมพันธ์ทางสังคมยังคงเป็นไปได้อย่างสอดคล้องกับ

โครงสร้างที่เปลี่ยนแปลงไป (Giddens. 1979: 123-128) ผู้เล่าเรื่อง (narrator) จะบอกเล่าเรื่องราวในชีวิตของตนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชาจากประสบการณ์ของตนเอง ซึ่งเป็นการร้อยเรียงความทรงจำในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เล่าเรื่องเข้าไปเกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชาซึ่งประสบการณ์ดังกล่าวก็คือแบบแผนความเป็นโครงสร้าง (modality) ในการศึกษาครั้งนี้ การที่โรงเรียนกวดวิชาโรงเรียนยังดำรงอยู่อย่างยั่งยืนในสังคมไทยจึงเป็นผลมาจากความพยายามของบุคคลในการทำให้ความสัมพันธ์ทางสังคมยังดำเนินได้ต่อไป ด้วยการปรับเปลี่ยนแบบแผนบางอย่างให้สอดคล้องกับกฎที่ทำให้โรงเรียนกวดวิชาที่มีความหมายและกฎที่ทำให้โรงเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่ถูกต้องน่าเชื่อถือ รวมทั้งเป็นแบบแผนที่สอดคล้องกับการครอบครองทรัพยากรบางอย่างที่ทำให้บุคคลมีศักยภาพที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชา เช่นภายใต้กฎที่กำหนดความหมายและความน่าเชื่อถือของโรงเรียนกวดวิชา ผู้ที่เป็นเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาจะต้องครอบครองหรือมีทรัพยากรบางอย่างเช่น เงิน อาคาร สถานที่ ความรู้ ช่องทางหรืออำนาจตามกฎหมาย ฯลฯ ในอันที่จะเปิดโรงเรียนกวดวิชาขึ้นมาได้ เป็นต้น กล่าวอีกนัยหนึ่งเรื่องเล่าเกี่ยวกับโรงเรียนกวดวิชาจะช่วยร้อยเรียงแบบแผนความเป็นโครงสร้างที่อยู่ในความทรงจำในขณะที่ผู้เล่าเรื่องเข้าไปเกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชา

การจะทำความเข้าใจกับชีวิตบุคคลในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมวัฒนธรรมจึงต้องให้ความสนใจกับเรื่องราวที่สร้างจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตซึ่งถูกนำมาถักทอผ่านการเล่าเรื่องอันจะช่วยให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับตัวบุคคลและบริบททางวัฒนธรรมที่แวดล้อมเหตุการณ์นั้น ๆ (นาถภรณ์, 2552:6) การทำความเข้าใจประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อโรงเรียนกวดวิชา ก็คือการทำความเข้าใจชีวิตของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชาในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษา ก็จะต้องให้ความสนใจกับเรื่องราวที่ผู้ให้สัมภาษณ์สร้างขึ้นมาจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงชีวิตที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชา ซึ่งจะคลี่คลายออกมาให้เห็นถึงบริบททางการศึกษาและบริบททางสังคมที่แวดล้อมชีวิตในโรงเรียนกวดวิชาในขณะนั้นได้ เรื่องเล่าจากประสบการณ์อาจช่วยให้เห็นถึงจุดเปลี่ยนของชีวิตหรือทำให้เห็นประสบการณ์ทั่ว ๆ ไป ที่เป็นทั้งประสบการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอาจรวมถึงจินตภาพในอนาคต (Squire. 2012: online) เรื่องเล่าที่ได้จากผู้เล่าเรื่องที่เป็นผู้เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชานี้จึงไม่ได้เป็นแค่เรื่องราวของบุคคลคนนั้นคนเดียวแต่จะสะท้อนให้เห็นสังคมในขณะที่เขาเข้าไปมีประสบการณ์กับโรงเรียนกวดวิชาด้วย

แนวทางการวิเคราะห์เรื่องเล่า

ประสบการณ์ชีวิตของผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชา จะแสดงออกให้เห็นถึงกระบวนการสร้างควมมีเสถียรภาพให้กับโรงเรียนกวดวิชาในสังคมไทย การวิเคราะห์เรื่องเล่าจะให้ภาพของข้อมูลที่ร้อยรัดเป็นหนึ่งเดียวกับบริบททางสังคมในขณะนั้น ช่วยให้ผู้อ่านเข้าถึงและเข้าใจเรื่อง

ที่นำออกมาสู่พื้นที่สาธารณะ การวิเคราะห์เรื่องเล่าเป็นการตีความของนักวิจัย โดยอาศัยทั้งโลกทัศน์ของนักวิจัย ประสบการณ์ และพื้นฐานทางทฤษฎี เพื่อการเข้าถึงเรื่องเล่าของเรื่องราวที่ผู้ให้สัมภาษณ์เล่าเรื่อง

วิธีการวิเคราะห์ที่นำมาใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ การนำเรื่องเล่ามาวิเคราะห์ (analysis of narrative) ซึ่งเป็นการใช้ข้อมูลจากเรื่องเล่าของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชาหลาย ๆ เรื่องมาสร้างเป็นมโนทัศน์เพื่อเชื่อมโยงให้เห็นเฉพาะประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจจะศึกษา ดังนั้นการนำเสนอจึงจะเป็นการนำเสนอเฉพาะประเด็นที่เป็นจุดสนใจของการศึกษาคั้งนี้ (นภาภรณ์; และคณะ. 2555) ผลผสมผสานกับการนำข้อมูลจากเรื่องเล่าหลาย ๆ เรื่อง ซึ่งได้จากการสนทนากับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชา มาสร้างเป็นประเด็นของเรื่องโรงเรียนกวดวิชา เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ ความเข้าใจเรื่องความเป็นโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชา ในลักษณะที่เป็นโครงสร้างที่ฝังอยู่ในจิตใจของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เล่าเรื่องราวจากประสบการณ์ของตนเองออกมาซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการสร้างความเป็นโครงสร้าง การสืบทอดและควมมีเสถียรภาพของโรงเรียนกวดวิชา

วิธีดำเนินการศึกษาและสนามวิจัย

จากแนวทางการศึกษาที่ผู้วิจัยเลือกใช้การสนทนาเพื่อเล่าเรื่อง แสดงให้เห็นว่าสนามการวิจัยในครั้งนี้คือผู้เล่าเรื่องที่จะทำหน้าที่เล่าเรื่องราวเพื่อตอบคำถามการวิจัยซึ่งจะประกอบด้วยผู้คนที่อยู่ภายใต้โครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาอันได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ตัวเตอร์ เจ้าของโรงเรียนกวดวิชา ครูในโรงเรียนในระบบ หรือบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่รู้ข้อมูลหรือสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ที่ตนไปเกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชาได้เป็นอย่างดี และด้วยความที่บุคคลดังกล่าวข้างต้นได้ทำหน้าที่ผลิตและผลิตซ้ำโครงสร้างทางสังคมในปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเรื่องราวที่แต่ละบุคคลเล่าออกมาจึงสามารถสะท้อนให้เห็นทั้งการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและโครงสร้าง ซึ่งโครงสร้างในที่นี้คือกฎที่ทำให้โรงเรียนกวดวิชาที่มีความหมายในระบบการสื่อสารของสังคม รวมทั้งกฎที่ทำให้โรงเรียนกวดวิชาเป็นการกระทำทางสังคมที่ถูกต้องดีงามน่าเชื่อถือ ตลอดจนการครอบครองซึ่งทรัพยากรบางอย่างที่ทำให้บุคคลแต่ละบุคคลสามารถกระทำต่าง ๆ ได้ในสนามของโรงเรียนกวดวิชา กล่าวได้ว่าเรื่องราวที่ได้จากการสนทนากับบุคคลไม่ว่าจะเป็นผู้ที่อยู่ในสถานะใดภายใต้โครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาก็จะสะท้อนให้เห็นปฏิสัมพันธ์และโครงสร้างที่กำกับบุคคลอื่น ๆ ไปพร้อมกัน ด้วยวิธีการศึกษาเช่นนี้ ความเพียงพอของข้อมูลที่จะนำไปสู่การวิเคราะห์เพื่อสร้างเรื่องเล่าจึงอยู่ที่ความเพียงพอในจำนวนของข้อมูล (adequate amounts of evidence) และความเพียงพอตามกลุ่มหรือชนิดของข้อมูลที่มีความหลากหลาย (adequate variety in kind of evidence) (Morrow. 2005: 255-256)

การวิเคราะห์ตัวบท

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์ตัวบทจากเอกสารและการวิเคราะห์ตัวบทจากเรื่องเล่าจากประสบการณ์ชีวิต เนื่องจากการเกิดขึ้นและดำรงอยู่ได้ของโรงเรียนกวดวิชามีความเกี่ยวข้องกับนโยบายของรัฐบาล แผนการศึกษาแห่งชาติ ตลอดจนกฎหมายประกาศและกฎกระทรวงที่มีอำนาจในการควบคุม การวิเคราะห์เอกสารเหล่านี้จะทำให้เห็นถึงการดำรงอยู่อย่างยั่งยืนของโรงเรียนกวดวิชา และช่วยให้เข้าใจโครงสร้างที่อยู่ในรูปของกฎและทรัพยากรที่จะส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้และเลือกใช้ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชาโดยจะนำมาเชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดทฤษฎีที่ได้กำหนดไว้และเชื่อมโยงเข้ากับบทสัมภาษณ์ที่ได้มาจากการเล่าเรื่องราวจากประสบการณ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชา เพื่อทำให้เห็นความเชื่อมโยงของบริบททางสังคมและอุดมการณ์ที่ค้ำจุนให้โรงเรียนกวดวิชาเป็นโครงสร้างที่มีเสถียรภาพในสังคม รวมถึงการวิเคราะห์ให้เห็นถึงความสามารถของบุคคลที่มีกลยุทธ์ ในการเลือกใช้ และตีความกฎหมาย นโยบาย ในฐานะที่เป็นทั้งโครงสร้างและบริบททางสังคมเพื่อการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอันราบรื่นของตน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ขออนุญาตผู้เล่าเรื่องในการบันทึกบทสนทนาลงในเครื่องอัดเสียงทุกครั้งแล้วนำมาถอดความแบบคำต่อคำ และนำมาใช้เป็นตัวบทในการวิเคราะห์เพื่อเชื่อมโยงและเผยให้เห็นแบบแผนที่เป็นเงื่อนไขของการผลิตและผลิตซ้ำโครงสร้างทางสังคมจนทำให้โรงเรียนกวดวิชามีความยั่งยืน

ความเพียงพอของข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การทำให้โรงเรียนกวดวิชาเป็นโครงสร้างที่มีเสถียรภาพในสังคม นี้เป็นการศึกษาตามแนวทางของการศึกษาเรื่องเล่า ซึ่งนับเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีการเลือกผู้ร่วมสนทนาที่สามารถเล่าเรื่องซึ่งสะท้อนข้อมูลได้อย่างครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งได้แก่นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้สอนในโรงเรียนกวดวิชา หรือติวเตอร์ และเจ้าของโรงเรียนกวดวิชา ผู้วิจัยได้เริ่มต้นการสนทนากับผู้เล่าเรื่องที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในวงการกวดวิชามาก่อนข้างยาวนานและทำการค้นหาผู้เล่าเรื่องให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะศึกษาและครบถ้วนตามกลุ่มหรือชนิดของข้อมูลที่ต้องการจะได้มา ซึ่งบางครั้งผู้วิจัยก็ได้รับการแนะนำบุคคลที่สามารถเล่าเรื่องเกี่ยวกับโรงเรียนกวดวิชาในกลุ่มต่าง ๆ จาก “ผู้ที่เป็นด่านหน้า” (gatekeeper) ซึ่งเป็นผู้รู้ในวงการกวดวิชาที่สามารถให้คำแนะนำเพื่อให้ไปพูดคุยกับผู้รู้คนอื่น ๆ ได้ แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยก็ได้พิจารณาถึงคุณสมบัติ บริบทและข้อมูลที่ต้องการได้ว่าสอดคล้องหรือเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ก่อนที่จะทำการเลือกเพื่อสนทนากับผู้เล่าเรื่องแต่ละคน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเลือกกลุ่มผู้ร่วมสนทนาอย่างเฉพาะเจาะจง (purposive) ความเพียงพอของข้อมูลในที่นี้จึงพิจารณาได้จากการที่ไม่มีข้อมูลจากผู้เล่าเรื่องอื่นใดแตกต่างออกไปอีกแล้วซึ่งเรียกว่าเป็นความอิ่มตัวของข้อมูล ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แม้ว่าจะมี

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักหลายกลุ่ม แต่ในเรื่องเล่าของผู้เล่าเรื่องก็สามารถทำให้พบกับจุดอิมพัลส์ของสิ่งที่ต้องการจะศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ ซึ่งถือว่าเป็นความเพียงพอในจำนวนของข้อมูล (adequate amounts of evidence) (Morrow. 2005: 255) นอกจากนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายครบถ้วนจากกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับโรงเรียนกวดวิชา ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญกับการเข้าถึงข้อมูลจากเรื่องเล่าของบุคคลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาหรือติวเตอร์ซึ่งบุคคลสองกลุ่มนี้ผู้วิจัยเลือกที่จะสนทนากับผู้ที่คลุกคลีอยู่ในวงการกวดวิชามาตั้งแต่ยุคต้น ๆ ของการกวดวิชา และผู้ที่เป็นทั้งติวเตอร์ยอดนิยมนและเป็นผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาชื่อดังเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้อย่างครบถ้วน นอกจากนี้ผู้วิจัยก็ยังให้ความสนใจกับผู้บุกเบิกก่อร่างสร้างโรงเรียนกวดวิชาขึ้นมาด้วยตนเองจนประสบความสำเร็จ และเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาที่ซื้อระบบแฟรนไชส์มาบริหารรวมไปถึงติวเตอร์ที่ไม่มีส่วนบริหารหรือเป็นเจ้าของซึ่งจะสะท้อนกระบวนการสร้างความจริงเกี่ยวกับโรงเรียนกวดวิชาในสังคมไทยได้อย่างหลากหลายแง่มุม ในกลุ่มของผู้ปกครองและนักเรียนที่เรียนกวดวิชานั้นผู้วิจัยได้เลือกศึกษาจากผู้ปกครองและนักเรียนในกลุ่มต่าง ๆ อย่างครบถ้วนหลากหลายโดยพิจารณาจากสถานะทางเศรษฐกิจ อาชีพ การงาน และบริบททางสังคมที่แตกต่างหลากหลายจนทำให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอตามกลุ่มของข้อมูลที่หลากหลาย (adequate variety in kind of evidence) (Morrow. 2005: 255-256) ข้อมูลที่ได้จากการเล่าเรื่องของผู้ให้ข้อมูลหลักจึงเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการสถาปนาโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาที่เป็นไปตามความเชื่อ ความคิดหรือความเข้าใจของผู้เล่าเรื่อง ทั้งนี้ผู้วิจัยเองในฐานะที่เป็นผู้ร่วมสนทนาซึ่งรับฟังเรื่องราวจึงเข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ร่วมกับผู้เล่าเรื่องในระหว่างการสนทนานั้นด้วย

อย่างไรก็ตามในการสนทนากับผู้เล่าเรื่องแต่ละคนนั้นผู้วิจัยได้ติดต่อผู้เล่าเรื่องเพื่อขอเวลาในการสนทนาและเข้าไปสนทนากับผู้เล่าเรื่องด้วยตนเอง ในการสนทนาครั้งแรกผู้วิจัยเลือกสนทนากับผู้ที่เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ทั้งในการเป็นติวเตอร์และเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาอย่างยาวนานซึ่งผู้วิจัยมีความสัมพันธ์กับผู้เล่าเรื่องท่านนี้เป็นการส่วนตัวในฐานะที่เคยร่วมกิจกรรมหลายอย่างด้วยกันมาในอดีต ดังนั้นการสร้างความเชื่อมโยงจึงเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วซึ่งมีผลต่อการได้รับความช่วยเหลือและความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้เล่าเรื่องท่านนี้ ผู้เล่าเรื่องท่านแรกนี้จึงมีส่วนอย่างมากในการแนะนำผู้เล่าเรื่องคนต่อ ๆ ไปให้แก่ผู้วิจัย และทำให้ผู้เล่าเรื่องอีกหลายคนเป็นผู้ที่คุ้นเคยหรือรู้จักกับผู้วิจัยเป็นอย่างดีทำให้การเริ่มต้นการสนทนาและการเล่าเรื่องเป็นไปอย่างรวดเร็วและเต็มไปด้วยบรรยากาศของความไว้วางใจซึ่งกันและกันของผู้ร่วมสนทนา แม้ว่าจะมีผู้ร่วมสนทนาบางคนที่ยังขาดความไว้วางใจผู้วิจัยในช่วงแรกหรือครั้งแรกของการพูดคุยแต่ผู้วิจัยก็ได้พยายามติดต่อสอบถามและพูดคุยทางโทรศัพท์จนบรรยากาศของความไว้วางใจเกิดขึ้นและนัดหมายการสนทนาเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล ตลอดระยะเวลาการเก็บข้อมูลในภาคสนามผู้วิจัยใช้เวลากว่า 6 เดือนในการค้นหาผู้เล่า

เรื่องที่เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิตหมายการสนทนาในสถานที่ต่าง ๆ หลายจังหวัดซึ่งระยะเวลาโดยเฉลี่ยในการสนทนากับผู้เล่าเรื่องแต่ละรายใช้เวลาประมาณ 3-4 ชั่วโมงในรายที่มีการสนทนายาวนานที่สุดใช้เวลาเกือบ 6 ชั่วโมงและในรายที่มีการสนทนาสั้นที่สุดใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมงเศษ

การเข้าสู่สนามวิจัย

การศึกษาแนวเรื่องเล่าเป็นการศึกษาที่มีเป้าหมาย เพื่อให้ผู้เล่าเรื่องบอกเล่าประสบการณ์สำคัญ ๆ ของที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชานามของการวิจัยในครั้งนี้ จึงเป็นการร่วมกันสร้างความรู้ผ่านการสนทนาแลกเปลี่ยน ภายใต้บริบทความสัมพันธ์ที่มีความไว้วางใจ เรื่องเล่าที่เกิดขึ้นในระหว่างการสนทนาจึงเป็นผลผลิตของการสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจ (trust) ระหว่างผู้วิจัยกับผู้เล่าเรื่อง การสนทนาเป็นประสบการณ์ของการแลกเปลี่ยนที่คู่สนทนาสามารถแลกเปลี่ยนอารมณ์ ความรู้สึกและประสบการณ์ต่าง ๆ ต่อกันได้ ทำให้เรื่องเล่าที่เกิดขึ้นไม่ใช่เรื่องเล่าเกี่ยวกับตัวของผู้อีกต่อไปแต่กลายเป็นผลผลิตของความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยกับเจ้าของประสบการณ์ การใช้วิธีวิทยาดังกล่าวนี้จะช่วยให้ผู้วิจัยเข้าถึงประสบการณ์ที่ผู้เล่าเรื่องแต่ละคนต้องการจะถ่ายทอดออกมาได้อย่างลึกซึ้ง เต็มไปด้วยความหมายและความรู้สึกในส่วนลึกของผู้เล่าเรื่องอย่างแท้จริง

ผู้วิจัยเริ่มเข้าสู่สนามการวิจัยครั้งนี้ด้วยการเข้าถึงผู้เล่าเรื่องคนแรกคือ **พิทักษ์** (ชื่อสมมติ) ซึ่งเป็นเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาและติวเตอร์มากกว่า 40 ปีมีผลงานการเขียนคู่มือประกอบการเรียนและเอกสารประกอบการสอนในสาขาที่พิทักษ์ถนัดมากมายเป็นที่รู้จักและยอมรับอย่างมากในแวดวงโรงเรียนกวดวิชา ผ่านการเปิดสถาบันกวดวิชาทั้งเป็นของตนเองและร่วมหุ้นกับคนอื่นมาไม่น้อยกว่า 5-6 แห่งแม้ว่าปัจจุบันจะลดบทบาทในการกวดวิชาลงมาบ้างแล้วก็ตาม พิทักษ์ให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัยอย่างมากเพราะความสนิทสนมคุ้นเคยเป็นการส่วนตัวจากการร่วมกิจกรรมหลายอย่างในอดีต เมื่อผู้วิจัยได้รับหมายเลขโทรศัพท์เคลื่อนที่ของพิทักษ์ ผู้วิจัยก็ได้ติดต่อพิทักษ์และได้รับการตอบรับการนัดสัมภาษณ์โดยทันที แม้จะไม่ได้สอบถามแต่แรกว่าหลังเกษียณจากตำแหน่งรองศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพแล้วพิทักษ์มีภูมิลำเนาอยู่ที่ไหน แต่ผู้วิจัยเพิ่งได้รู้ว่าพิทักษ์ยอมที่จะนั่งเครื่องบินจากจังหวัดทางภาคใต้มาสนทนาพูดคุยกับผู้วิจัยโดยมิได้มีธุระหรือภารกิจอื่น พิทักษ์คือผู้ที่ช่วยขยายและขยายภาพของโรงเรียนกวดวิชาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้ดีมาก ด้วยความที่พิทักษ์เป็นอาจารย์ที่เคยสอนในมหาวิทยาลัยพิทักษ์จึงมีลูกศิษย์ที่ออกไปเป็นครูและติวเตอร์จำนวนมาก ผู้วิจัยจึงอาศัยคำแนะนำจากผู้เล่าเรื่องคนแรกนี้ในการแนะนำและแสวงหาผู้เล่าเรื่องที่อยู่ในวงการกวดวิชาคนต่อไป การเข้าถึงผู้เล่าเรื่องระดับติวเตอร์ที่มีชื่อเสียงหลายคนทำให้ได้เข้าถึงเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาหรืออดีตผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา และนำไปสู่การได้พบกับผู้เล่าเรื่องที่เป็นผู้ปกครองที่มีความทุ่มเท

เอาใจใส่ต่อการเรียนและอนาคตของบุตรหลานหลายต่อหลายคน รวมถึงการได้พบกับนักเรียนที่เรียน กวดวิชาด้วยเหตุผลและวิธีการต่าง ๆ อีกมากมาย

จากการแนะนำของพิทักษ์ทำให้ผู้วิจัยได้กลับมาพบกับ **วิชัย** ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของพิทักษ์ซึ่งในอดีตผู้วิจัยเองก็เคยได้รู้จักและร่วมทำกิจกรรมหลายอย่างกับวิชัยมาก่อน แต่เมื่อหลังจากเรียนจบในระดับอุดมศึกษาก็ไม่ได้พบเจอกันเป็นเวลานาน ผู้วิจัยเองเพิ่งทราบจากพิทักษ์ว่าย้อนหลังไปสักสามปี ที่แล้ววิชัยเป็นติวเตอร์ที่มีชื่อเสียงโด่งดังมากในวงการกวดวิชา วิชัยเองก็ยินดีอย่างยิ่งที่ได้พบกับผู้วิจัย การสนทนากับวิชัยเต็มไปด้วยเรื่องราวมากมายทั้งบททวนความทรงจำระหว่างที่เราเคยร่วมกิจกรรมกันในอดีตและถามไถ่สารทุกข์สุกดิบ บทสนทนาที่เตรียมไว้แทบจะไม่ต้องใช้เพราะผู้วิจัยสนทนากับวิชัย ใช้เวลากว่าห้าชั่วโมงการพูดคุยจึงเป็นไปตามธรรมชาติและได้เนื้อหาที่ครอบคลุมทุกประเด็น ตั้งแต่เริ่มพบกันเดินคุยกันจนไปถึงร้านอาหารกลางวันกลับมาที่โรงเรียนของวิชัย เรื่องราวที่วิชัยเล่าให้ฟังจึงเต็มไปด้วยประสบการณ์ที่วิชัยเข้าไปเกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งวิชัยได้ติวเตอร์ระดับแนวหน้าและได้เป็นผู้บริหารของโรงเรียนกวดวิชาชื่อดังแห่งหนึ่งที่มีสาขาหลายสิบแห่งทั่วประเทศ

เจ้าของประสบการณ์อีกคนหนึ่งที่ถูกผู้วิจัยได้จากคำแนะนำของพิทักษ์คือ **นา** ลูกศิษย์อีกคนของพิทักษ์นาเป็นหญิงสาวอายุ 35 ปีที่เคยเป็นครูโรงเรียนเอกชนที่มีชื่อเสียงในกรุงเทพมหานคร ตลอดเวลาที่สอนอยู่ที่กรุงเทพ นาหารายได้พิเศษด้วยการสอนพิเศษในวันหยุดเสาร์ อาทิตย์หรือหลังเลิกเรียน โดยไปสอนตามบ้านหรือตามห้างวันที่ผู้วิจัยได้พบกับนานั้น นาได้ลาออกจากโรงเรียนเอกชนไปรับราชการครูในโรงเรียนในแห่งหนึ่ง นาเองก็เป็นอีกคนหนึ่งที่เคยรู้ว่าผู้วิจัยต้องการสัมภาษณ์ซึ่งในตอนแรกผู้วิจัยตั้งใจจะเดินทางไปพบนาที่ต่างจังหวัด แต่นานั่งรถทัวร์มากกว่า 350 กิโลเมตร เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้วิจัย การสนทนากับนาในวันนั้นจึงสนทนากันไปท่ามกลางอาหารและเครื่องดื่มชากาแฟในร้านกาแฟในห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่งกินเวลายาวนาน ทำให้ผู้วิจัยได้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในระบบที่นารับราชการอยู่ว่ากระบวนการ ขั้นตอน เทคนิคและวิธีการสอนแบบกวดวิชาได้ถูกนำไปใช้กับโรงเรียนในระบบผ่านการจัดการเรียนการสอนของห้องเรียนพิเศษ

นอกจากนาจะได้ถ่ายทอดประสบการณ์ของตนเองแลกเปลี่ยนกับผู้วิจัยแล้วนายังเสนอตัวที่จะเป็นตัวแทนผู้วิจัยไปสนทนากับนักเรียนและผู้ปกครองอีกหลายคนที่น่ารู้จัก แต่ผู้วิจัยขอโอกาสที่จะไปสนทนาพูดคุยเองผู้วิจัยจึงเดินทางไปที่โรงเรียนของนาในอีกสามสัปดาห์ต่อมา ผู้วิจัยได้พบกับเอก นิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงของรัฐแห่งหนึ่ง **เอก** เป็นศิษย์เก่าที่เคยเรียนกับนาในห้องเรียนชนิดพิเศษของโรงเรียนแห่งนั้น เอกตระเวนเรียนกวดวิชามาตั้งแต่เด็ก ผลการเรียนของเอกส่วนใหญ่จะได้เกรด 4.00 เกือบทุกเทอม แม้ว่าในช่วงแรกที่พบกันเอกจะมีอาการค่อนข้างเกร็งในการ

สนทนา แต่ด้วยความเชื่อมั่นที่เอกมีต่อনাซึ่งเป็นคนแนะนำให้ผู้วิจัยรู้จักและระหว่างการสนทนาเมื่อเวลาผ่านไปเอกก็มีความไว้นือเชื่อใจผู้วิจัยมากขึ้นและเราก็ได้แลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ระหว่างการสนทนาอย่างออกรสชาติในตอนท้าย ในวัยเด็กถือได้ว่าเอกค่อนข้างจะเป็นคนที่มีความเพียบพร้อม เพราะการที่ทั้งพ่อและแม่รับราชการและมีธุรกิจส่วนตัวหลายอย่างทำให้พ่อกับแม่มีเงินทองมากพอที่จะส่งให้เอกเรียนพิเศษหรือกวดวิชาได้อย่างเต็มที่ แต่หากย้อนไปสิบปีที่แล้วสำหรับจังหวัดเล็ก ๆ อย่างที่เอกอยู่นั้นยากมากที่จะหาโรงเรียนกวดวิชา แต่เอกก็ถือว่าเป็นความโชคคิตที่ได้พบครูคนหนึ่งที่ตั้งใจเปิดสอนกวดวิชาในช่วงที่เอกและแม่คิดว่า “จำเป็น” แล้วที่จะต้องกวดวิชา เอกได้ผ่านการกวดวิชามากมายทั้งการกวดวิชาอยู่ใกล้ ๆ บ้านที่เปิดสอนโดยครูในท้องถิ่น และการกวดวิชาที่สถาบันหรือโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงซึ่งไปเปิดสาขาในจังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะในช่วงเรียนมัธยมปลายเอก เดินทางไปพักอยู่ที่เชียงใหม่เพื่อเรียนกวดวิชาตลอดเวลาที่ปิดเทอม แม่คือคนที่มืบทบาทมากในชีวิตการเรียนกวดวิชาของเอก แม่จะเป็นคนคอยช่วยหาที่เรียนกวดวิชาให้เอกมาแต่เด็ก ซึ่งเอกก็รู้สึกชื่นชมยินดีที่แม่ช่วยเอกจนได้เป็นนิสิตคณะแพทยศาสตร์ตามที่ใม่่งหวัง

ด้วยความไว้วางใจและความสนุกสนานที่เกิดจากการพูดคุยกันถูกคอรระหว่างผู้วิจัยกับเอกเมื่อ กวาง คุณแม่ของเอกเดินทางมารับเอกกลับบ้านในเย็นของวันนั้นผู้วิจัยจึงได้ใช้โอกาสในการทักทายพูดคุยกับกวางโดยบังเอิญ ในระหว่างที่เอกขอตัวไปทักทายครูที่เคยสอนเอกมา การสนทนายระหว่างผู้วิจัยกับกวางจึงเกิดขึ้น กวางเป็นคุณแม่ที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการกวดวิชาและการสอบเข้ามหาวิทยาลัยเป็นอย่างดีกวางจะศึกษาหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มากมายไม่ว่าจะเป็นเอกสาร ตำรับตำรา อินเทอร์เน็ตในการวางแผนและทุ่มเททุกอย่างเพื่อให้เอกได้ปูทางไปสู่การเป็นนักเรียนสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ กวางเป็นคนที่ทำให้เอกได้เรียนกวดวิชาในภาวะที่ในชุมชนท้องถิ่นที่เอกอาศัยอยู่หาที่กวดวิชาไม่ได้โดยรวบรวมสมัครพรรคพวกพากันไปสนับสนุนให้ครูคนหนึ่งเปิดสอนกวดวิชาขึ้นมา กวางมีความภาคภูมิใจกับความสำเรจที่เกิดกับเอกลูกชายของเธอเธอเชื่ออย่างสนิทใจว่าการเรียนกวดวิชามีส่วนอย่างมากในการทำให้เอกได้ประสบความสำเร็จมาจนทุกวันนี้ วันนั้นผู้วิจัยกับกวางจึงสนทนากันจนเกือบมืดค่ำ

วิช เป็นเจ้าของประสบการณ์อีกคนหนึ่งและผู้วิจัยรู้จักโดยคำแนะนำของเพื่อนของผู้วิจัยเองซึ่งเปิดโรงเรียนสอนพิเศษอยู่ที่บ้าน วิชเป็นนักเรียนที่มาเรียนพิเศษกับเพื่อนของผู้วิจัยตั้งแต่ประถม แม้ว่าวิชจะมาเรียนแบบลุ่ม ๆ ดอน ๆ เพราะพ่อของวิชไม่มีเงินให้วิชเรียนพิเศษหรือกวดวิชา แต่วิชก็ติดต่อกับครูสอนพิเศษเพื่อปรึกษาสอบถามเรื่องราวเกี่ยวกับการเรียนมาตลอด ในขณะที่สนทนากันวิชรู้สึกผ่อนคลายและพูดคุยกับผู้วิจัยอย่างเป็นกันเองเล่าถึงเรื่องราวการเข้าไปเกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชา ในท่ามกลางความอึดคัดขันวิชสามารถทำให้ตนเองมีโอกาศเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาชื่อดังเพียงครั้งสองครั้งแต่ก็เพียงพอที่จะทำให้วิชคว่าความมั่นใจด้วยการสอบผ่านการคัดเลือกเข้าเป็นนิสิตคณะ

วิศวกรรมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง แต่มากไปกว่านั้นหลังการพูดคุยอีกสองเดือนผู้วิจัยได้ทราบว่ามีวิชนาคะแนนสอบต่าง ๆ ไปยื่นเข้าศึกษาต่อได้ในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ในมหาวิทยาลัยและสาขาในฝันของวิชได้สำเร็จ

เนื่องจากชีวิตการเรียนกวดวิชาของวิชมีความน่าสนใจและลุ่มๆ ดอนๆ มาตลอดบทบาทของพ่อถูกวิชเล่าทั้งทางบวกและทางลบผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะรู้จักและได้พูดคุยกับพ่อของวิช แต่เมื่อให้วิชสอบถามพ่อวิชไม่มีเวลาว่างพอเพราะต้องขับแท็กซี่รับส่งผู้โดยสารเส้นทางกรุงเทพ-โรงเกลืออรัญประเทศ ผู้วิจัยไม่ลดละความพยายามที่จะเข้าถึงพ่อของวิชแม้ว่าจะทิ้งเวลามากกว่าสามเดือนผู้วิจัยเฝ้าเพียรถามคนรู้จักหลายคนว่าใครจะเดินทางไปอรัญประเทศโดยรถแท็กซี่บ้างในที่สุดก็มีกลุ่มเพื่อนครูกลุ่มหนึ่งต้องการไปเที่ยวอรัญประเทศผู้วิจัยจึงอาสาจัดหายนพาหนะให้โดยติดต่อไปหา **อารยะ** พ่อของวิชบังเอิญวันที่พวกเราต้องการเดินทางอารยะยังไม่มีลูกค้าประจำรายใดจึงการเดินทางผู้วิจัยจึงให้ อารยะขับรถมารับที่จุดนัดหมายย่านรังสิต แล้วเดินทางร่วมคณะไปกับกลุ่มเพื่อนที่ต้องการท่องเที่ยวแรกเริ่มอารยะมีท่าทีระแวงระวังพอสมควรในการสนทนากับผู้ร่วมเดินทางแต่ตลอดระยะเวลาที่สามชั่วโมงความสัมพันธ์พวกเราเริ่มคุยเรื่องสัพเพเหระกันมากขึ้น เมื่อเดินทางถึงโรงเกลือ ผู้วิจัยจึงอาศัยช่วงเวลาดังกล่าวพูดคุยกับอารยะหลังจากนั้นบทสนทนาและเรื่องเล่าที่เกี่ยวกับประสบการณ์ของอารยะก็พรั่งพรูออกมาอย่างมากมายบางช่วงบางตอนที่อารยะเล่าถึงความยากลำบากของเขาในการที่จะพาชีวิตครอบครัวให้อยู่รอดไปวัน ๆ กับความเจ็บปวดที่ไม่สามารถส่งลูกเรียนกวดวิชาได้อย่างเต็มที่ก็แสดงออกมาผ่านน้ำตาที่เอ่อมาคลอเบาบน้ำเสียงที่สั่นเครือ

สำหรับ **ปอ** ปอเป็นนักเรียนหญิงหน้าตาสะอาดสะอ้านพูดจาฉะฉานแต่มีท่าทีอ่อนน้อมและถ่อมตนอยู่เสมอจนถ้าไม่ได้สนทนากับปอจะไม่รู้เลยว่านักเรียนคนนี้เรียนได้เกรดเฉลี่ยไม่เคยต่ำกว่า 3.80 สักเทอมเดียว ปอเป็นลูกสาวคนเดียวของพ่อแม่ที่ทำงานประจำมีรายได้ปานกลางค่อนข้างสูง ปอจึงเป็นเด็กสาวที่ได้เรียนกวดวิชาในโรงเรียนกวดวิชาชื่อดังอันดับต้น ๆ ของประเทศไทยเกือบครบทุกแห่งประสบการณ์ของปอทำให้ผู้วิจัยได้สัมผัสกับพลังของการกวดวิชาที่ทำให้นักเรียนคนหนึ่งต้องทุ่มเทชีวิตและเวลาว่างจัดสรรเวลาและการเดินทางที่แสนจะสลับซับซ้อนซึ่งการเรียนกวดวิชาของปอแม้จะไม่ทำให้ปอสอบได้ในคณะทันตแพทย์ที่ปอรักแต่ปอก็ได้เรียนในคณะวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยชื่อดังที่ปอก็ตั้งใจเลือกไว้เป็นอันดับที่สอง

โชค เป็นนักเรียนโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ที่เรียนกวดวิชาทุกช่วงที่มีเวลาว่างผู้วิจัยรู้จักโชคจากคำแนะนำของอาจารย์คณะรัฐศาสตร์ของมหาวิทยาลัยที่โรงเรียนสาธิตของโชคสังกัดอยู่แนะนำเราติดต่อพูดคุยกันโดยนัดหมายทางโทรศัพท์ และใช้ศูนย์อาหารของห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่งใกล้มหาวิทยาลัยที่โชคเรียนอยู่เป็นที่พูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ผู้วิจัยยอมรับว่าการสนทนาในครั้งแรกยังได้ข้อมูลที่ไม่ครอบคลุมเพียงพอ จึงขอนัดโชคอีกครั้งหนึ่งซึ่งครั้งที่สองท่าทีของ

โชคผ่อนคลายเป็นมากและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้วิจัย อย่างสนุกสนานการเรียนกวดวิชาของโชคที่ทำทั้งวันหยุดและช่วงปิดเทอมทำให้โชคต้องเดินทางเข้าออกกรุงเทพเป็นว่าเล่นและโชคยังต้องมาเช่าคอนโดมิเนียมอยู่ที่กรุงเทพกับเพื่อนเพื่อเรียนกวดวิชาโชคเรียนพิเศษที่กรุงเทพมาตั้งแต่เริ่มขึ้นม. 4 จากการพูดคุยกับโชคทำให้ผู้วิจัยได้รู้จักโฮมเพื่อนที่มาเช่าคอนโดมิเนียมอยู่ที่กรุงเทพ โฮมเริ่มเรียนกวดวิชามาก่อนโชคบ้านของโฮมมีฐานะดีพอ ๆ กับโชคและพ่อแม่ก็พร้อมจะทุ่มเทให้โฮมได้เรียนกวดวิชาอย่างเต็มที่ หากจะกล่าวว่าเป็นประสบการณ์ของโฮมและโชคที่ทำให้ผู้วิจัยสัมผัสได้ก็คือความรุนแรงของโครงสร้างโรงเรียนกวดวิชานั้นได้สถาปนาลงไปสู่จิตใจของผู้ปกครองซึ่งแม้ว่าลูกจะเรียนโรงเรียนสาธิตที่ได้ขึ้นชื่อว่ามีมาตรฐานแห่งหนึ่งในบรรดาสาธิตทั้งหลายในประเทศไทย แต่ความเชื่อมั่นของพ่อแม่ผู้ปกครองไม่ได้อยู่ในการเรียนในห้องเรียนเลยกลับเชื่อมั่นการกวดวิชามากกว่า

แพรว นักเรียนชั้น มัธยมปลายโรงเรียนประจำจังหวัดแห่งหนึ่งในเขตปริมณฑลผู้วิจัยรู้จักกับแพรวด้วยความบังเอิญที่ได้ไปเยี่ยมเยียนบ้านเพื่อนซึ่งเปิดสอนการบ้านให้เด็กประถมสี่ถึงห้าคนผู้วิจัยได้เห็นแพรวตั้งแต่วันแรกที่แพรวมาขอเรียนกับเพื่อนของผู้วิจัย แต่ไม่ได้พูดคุยกันจนเมื่อแพรวจะสอบเข้า ม. 1 ผู้วิจัยก็บังเอิญเดินทางไปบ้านของเพื่อนของผู้วิจัยอีกครั้งหนึ่งซึ่งตอนนั้นผู้วิจัยยังไม่เคยมีแนวคิดที่จะสนใจศึกษาเรื่องโรงเรียนกวดวิชานี้ เมื่อเวลาผ่านไปสามปี ผู้วิจัยเข้ามาศึกษาเรื่องโรงเรียนกวดวิชาอย่างจริงจังและเห็นว่าประสบการณ์ของเด็กเรียนกวดวิชาโดยอาศัยการเรียนเพียงที่บ้านครูไม่ได้ไปที่ไหนอื่นเลยอย่างแพรวซึ่งมีเหตุผลมาจากความจำกัดทางการเงินและข้อจำกัดในเรื่องการเดินทางประกอบกันนั้นเป็นสิ่งที่น่าสนใจผู้วิจัยจึงติดต่อไปที่เพื่อนของผู้วิจัยซึ่งเคยสอนแพรวทำให้รู้ว่าแม่ของแพรวขายของอยู่ที่ไหน ผู้วิจัยเพียงเดินทางไปรอแพรวถึงสามครั้งแต่ก็ไม่พบเพราะแม่แพรวมักจะหยุดขายของจนในที่สุดเพื่อนของผู้วิจัยได้ติดต่อและนัดแพรวให้มาพูดคุยที่บ้านของเพื่อนผู้วิจัยเอง แม้ว่าจะไม่ได้เจอกันนานและเคยพูดคุยกันไม่กี่ครั้งแต่แพรวก็ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและประสบการณ์กวดวิชาแบบที่แพรวได้รับออกมาได้อย่างน่าสนใจ

ชิต เป็นเพื่อนของผู้วิจัยเองด้วยบริบทในยุคที่มีการเอ็นทรานซ์และความเป็นเด็กต่างจังหวัดที่มีพ่อแม่ทำงานอยู่ในวงการศึกษาก็มีโอกาสและความสามารถในการเข้าถึงโรงเรียนกวดวิชาของชิตเป็นสิ่งที่เป็นไปได้โดยง่ายชิตเป็นคนที่มีประสบการณ์เรื่องกวดวิชาของเด็กต่างจังหวัดในยุคที่โรงเรียนกวดวิชาชื่อดังในกรุงเทพฯ ยังขยายสาขาออกไปไม่ถึง ชิตจึงเรียนกวดวิชาแบบที่เข้าสถานที่โรงเรียนในระบบเป็นที่เรียนแต่สิ่งที่น่าสนใจคือชิตไปเรียนกวดวิชาเพื่อแลกกับการได้ออกจากบ้านไปกับรถจักรยานยนต์ และดูเหมือนชิตจะไม่มีอะไรเสียใจแม้แต่น้อยที่ในตอนนั้นทั้งที่เรียนกวดวิชาแต่ชิตเองก็ไม่สามารถสอบเอ็นทรานซ์ติดได้

นัด เป็นเพื่อนของชิตที่มีวิถีชีวิตหลังจบ ม.6 ต่างกัน นัดจบแล้วเอ็นทรานซ์ติดคณะวิศวกรรมศาสตร์ แล้วมาเปิดโรงเรียนกวดวิชาเป็นธุรกิจของครอบครัว ผู้วิจัยไม่ได้รู้จักนัดเป็นการ

ส่วนตัวแต่การที่ซิดเป็นเพื่อนของนัดทำให้ผู้วิจัยได้รับรู้เรื่องราวประสบการณ์การจัดตั้งและดำเนินการธุรกิจโรงเรียนกวดวิชาที่ประสบความสำเร็จอย่างมากของนัดผ่านบทสนทนาที่ซิดช่วยเป็นผู้สนทนาพูดคุยให้แม้ว่าผู้วิจัยจะไม่สามารถสนทนาได้เองเนื่องจากปัญหาของการสื่อสารที่ต้องใช้ภาษาสำเนียงท้องถิ่นแต่ผู้วิจัยก็ได้ฝึกซ้อมการสนทนาในประเด็นต่าง ๆ ให้ซิดนำไปใช้ในการสนทนาเป็นอย่างดี การที่ซิดกับนัดเป็นเพื่อนกันมาแต่ในอดีตและความสามารถในการใช้ภาษาท้องถิ่นของซิดทำให้การสนทนาเป็นไปอย่างธรรมชาติในลักษณะเพื่อนคุยกับเพื่อน จากเรื่องเล่าของนัดทำให้รู้ว่าการที่จะเป็นเจ้าของโรงเรียนกวดวิชานั้นจำเป็นต้องมีทรัพยากรหลายอย่าง แต่ไม่ใช่ว่าคนที่มีทรัพยากรเหล่านั้นครบทุกอย่างจะเป็นเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาหรือทำให้โรงเรียนกวดวิชาประสบความสำเร็จได้ทุกคนนั้นคือความสามารถหรือศักยภาพในการใช้ทรัพยากรให้นำมาสู่ความสำเร็จของโรงเรียนกวดวิชานั้นเป็นสิ่งที่ไม่ได้มีในทุกคน แต่สำหรับนัดศักยภาพด้านการใช้ทรัพยากรที่มีจนทำให้โรงเรียนกวดวิชาของเขาประสบความสำเร็จและขยายตัวนั้นมีให้เห็นอย่างเด่นชัด

สาย เป็นลูกศิษย์อีกคนของพิทักษ์ที่เรียนระดับปริญญาตรีจบในสาขาวิชาที่พิทักษ์สอนพิทักษ์ผู้วิจัยเองมีความสนิทสนมกับสายเป็นการส่วนตัวจึงติดต่อสายในฐานะที่เป็นนักเรียนต่างจังหวัดที่ถูกผลกระทบจากการสอบเอ็นทรานซ์ปีละ 2 ครั้งสร้างความกังวลใจให้เธอจนต้องลงทุนมาเรียนกวดวิชาที่กรุงเทพฯ ในวันหยุดเสาร์อาทิตย์หลังจากรู้ผลสอบในรอบแรก ปัจจุบันสายเป็นครูสอนวิทยาศาสตร์อยู่ที่บ้านเกิดประสบการณ์ของสายนั้นช่วยเพิ่มความหนักแน่นให้กับความรู้ที่เกิดขึ้นในระหว่างการศึกษาของผู้วิจัยว่ายิ่งรัฐพยายามกำจัดโรงเรียนกวดวิชาด้วยการเปลี่ยนวิธีการสอบให้มีความสลับซับซ้อนมากขึ้นเท่าใดผลของการเปลี่ยนแปลงจะกระทบต่อนักเรียนก่อนเป็นลำดับแรกเสมอและในทางกลับกันส่งผลให้นักเรียนคิดว่าจำเป็นต้องเรียนกวดวิชามากยิ่งขึ้น

หนุ่ย เป็นเพื่อนของรุ่นน้องของผู้วิจัยรู้จักทั้งสองคนนี้มาก่อนแต่กับหนุ่ยค่อนข้างจะสนิทมากกว่าเพราะหนุ่ยมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่เดียวกับผู้วิจัย แต่สำหรับหนุ่ยนั้นหลังจากจบการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านการศึกษาก็ไปประกอบอาชีพส่วนตัวแล้วเมื่อมีเงินทุน หนุ่ยก็ตัดสินใจเปิดโรงเรียนกวดวิชาที่จังหวัดแห่งหนึ่งในภาคกลางโดยใช้วิธีซื้อแฟรนไชส์ของโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงมาบริหารเองในราคาสูงกว่าหนึ่งล้านบาท ประสบการณ์ของหนุ่ยทำให้ผู้วิจัยได้เห็นถึงขั้นตอนระบบระเบียบของการเปิดโรงเรียนกวดวิชาอีกรูปแบบหนึ่งที่ต้องอาศัยทรัพยากรบางอย่างที่ต่างไปจากคนที่ตั้งโรงเรียนขึ้นมาเอง

แวน ตัวเตอรืชื่อดังที่เป็นที่รู้จักของนักเรียนที่กวดวิชาในแวดวงโรงเรียนกวดวิชาชื่อดัง ผู้วิจัยได้รับการแนะนำให้ผู้รู้จักแวนผ่านทางวิชัยและเพื่อนสนิทของผู้วิจัยก็แนะนำแวนเช่นกัน แวนเป็นตัวเตอรืแบบพาร์ทไทม์ที่ประสบความสำเร็จทั้งชื่อเสียงและการทำรายได้นอกจากนี้แวนยังทำงานประจำของเธอคือรับราชการครูโรงเรียนแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ประสบการณ์ของแวนทำให้รับรู้ได้ถึงชีวิต

ของตัวเตอรืผู้ต้องการความสำเร็จโดยเฉพาะอย่างยิ่งความสำเร็จทางการเงิน ถึงแวนจะไม่ได้ลาออกจากราชการมาทุ่มเทชีวิตเพื่อสร้างความสำเร็จในการเป็นตัวเตอรืทั้งที่มีโอกาสเพราะชื่อเสียงของแวนถึงขนาดสถาบันกวดวิชาเลือกเอามาเป็นแรงดึงดูดนักเรียนผ่านใบปลิวโฆษณาอยู่หลายครั้ง

ปั้น หุ่นส่วนโรงเรียนกวดวิชาที่เริ่มมีชื่อเสียงในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ปั้นเป็นครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครซึ่งผู้วิจัยได้รู้จักโดยบังเอิญจากการไปเยี่ยมเพื่อนของผู้วิจัยที่คลอดบุตรที่โรงพยาบาล เพื่อนของผู้วิจัยทราบว่าผู้วิจัยกำลังศึกษาเรื่องโรงเรียนกวดวิชาจึงแนะนำให้รู้จัก ด้วยความที่ปั้นเป็นตัวเตอรืมานานและหลายสถาบันและได้รับสิทธิ์ให้เป็นหุ่นส่วนในการขยายสาขาประสบการณ์ของปั้นจึงทำให้รับรู้ได้ถึงโรงเรียนกวดวิชาเกิดใหม่ในเขตเมืองใหญ่อย่างกรุงเทพและนนทบุรี รวมไปถึงประสบการณ์ที่ลึกซึ้งซับซ้อนด้วยการทำให้นักเรียนที่มาเรียนกวดวิชาได้เข้าเรียนโดยวิธีที่ไม่ถูกต้องของบางสถาบันที่ปั้นเคยผ่านพบมาแล้วให้ฟัง

แป้ง เป็นน้องสาวของปั้นประสบการณ์ที่น่าสนใจของแป้งก็คือแป้งเข้ามาเป็นตัวเตอรืทั้งที่ไม่ได้เรียนจบสายการศึกษาสาขาที่จบไม่ใช่สายอดนิยมนหรือเพียงพอที่จะนำมาดึงดูดผู้เรียนได้แต่แป้งเชื่อว่าชื่อของมหาวิทยาลัยที่เธอจบมาทำให้แป้งเป็นที่ต้องการของโรงเรียนกวดวิชาที่จะสื่อสารกับนักเรียนว่ามีตัวเตอรืที่จบจากมหาวิทยาลัยดังกล่าวซึ่งเป็นสัญญาณของคนเก่งเท่านั้นที่จะเข้าเรียนได้ แต่แป้งเองก็ค่อย ๆ เรียนรู้วิธีการสอนแบบค่อยเป็นค่อยไปจนแป้งเป็นตัวเตอรืหลักที่สำคัญอีกคนของโรงเรียนกวดวิชาเกิดใหม่ดังกล่าว

สุ ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพเป็นครูซึ่งมีส่วนในการสนับสนุนให้บุตรสาวของเธอเรียนกวดวิชาตั้งแต่เด็ก แม้ว่าการเรียนกวดวิชาจะเป็นความต้องการและชวนขายของลูกสาวของเธอเอง แต่ประสบการณ์ของสุก็สะท้อนให้เห็นว่าด้วยสถานภาพ ที่อยู่ภูมิลาเนาและทรัพยากรของครอบครัว ก็มีผลต่อโอกาสเข้าถึงการเรียนกวดวิชาของนักเรียน เพราะสุไม่ต้องทุ่มเทลงทุนลงแรงอะไรมากเนื่องจากโรงเรียนกวดวิชาเปิดอยู่ใกล้บ้านพักของสุ ในเขตตัวเมืองสมัยที่สุเป็นครูอยู่นครราชสีมา ราคาค่าเรียนก็ไม่แพงมากที่สำคัญ สุเชื่อว่าการที่บุตรสาวของสุสอบเข้าเรียนในสาขาวิชาเภสัชศาสตร์ได้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะโรงเรียนกวดวิชาแห่งนี้ทำให้ความหมายของโรงเรียนกวดวิชาสำหรับสุไม่จำเป็นต้องเป็นโรงเรียนที่หูหรมชื่อเสียงโด่งดังก็ทำให้ประสบความสำเร็จได้แต่ในทางกลับกันก็จะเห็นว่าโรงเรียนกวดวิชาที่มีหลายระดับสนองความต้องการของผู้คนได้หลายรูปแบบ

เกษม ครูอายุ 55 ปี เกษมเป็นคนที่วางแผนเรื่องการเรียนของลูกไว้อย่างเป็นขั้นตอน เกษมจะหาเงินก้อนซึ่งส่วนใหญ่จะได้มาด้วยการกู้เงินจากสวัสดิการของครูในรูปแบบต่าง ๆ มาฝากใ้บัญชีที่จัดแยกไว้ของลูกแต่ละคน สำหรับลูกคนสุดท้ายที่จะเข้ามหาวิทยาลัยเกษมหาเงินมาใ้บัญชีไว้หลายแสนบาทเพื่อให้มั่นใจว่าถ้าลูกต้องการเรียนกวดวิชาที่ไหนในช่วงสามปีสุดท้ายของมัธยมปลาย ลูกจะมีเงินเรียนอย่างไม่ต้องห่วงเรื่องเงินทอง แม้ว่าเกษมจะไม่ยุ่งกับเรื่องเรียนกวดวิชาของลูกแต่เกษมก็รับรู้

ตลอดว่าลูกไปเรียนที่ไหนเรียนอะไรเรียนเพื่อไปสอบวิชาอะไรประสบการณ์ของเกษมทำให้เห็นพลังอำนาจของโรงเรียนกวดวิชาที่กลายมาเป็นความปกติธรรมดาและความจำเป็นที่ผู้เป็นพ่ออย่างเกษมไม่ตั้งคำถามและเตรียมสนองตอบต่อการเรียนกวดวิชาของลูกอย่างมีแผนการขั้นตอนที่ชัดเจน

การได้สัมภาษณ์เพื่อการเล่าเรื่องกับผู้เล่าเรื่องหลายกลุ่มหลายคนนี้ทำให้ผู้วิจัยได้เห็นภาพอุดมการณ์ที่ทุกคนถูกครอบงำอยู่ด้วยกันเกือบทั้งหมดคือการเรียนเพื่อความสำเร็จเพื่อเป็นตัวเลือกที่ดีในการเข้าสู่อาชีพหน้าที่การงานที่ดีในระบบทุนนิยมเรื่องเล่าของหลายคนทำให้เกิดความเห็นอกเห็นใจต่อนักเรียนและผู้ปกครองที่ต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อสร้างอนาคตที่ดีตามนิยามของระบบการศึกษา เห็นถึงความรักความทุ่มเทที่ผู้ปกครองคนหนึ่ง ๆ จะทำให้บุตรหลานของตนได้เท่าที่ศักยภาพและเงื่อนไขจะเอื้ออำนวยและมองเห็นทั้งด้านมืดด้านสว่างของโรงเรียนกวดวิชาได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ตาราง 1 สรุปผู้เล่าเรื่องกลุ่มนักเรียนกวดวิชา

ที่	ชื่อ (สมมติ)	เพศ	อายุ	สถานภาพขณะสัมภาษณ์	ที่อยู่
1	โชค	ชาย	18	นักเรียนมัธยมสาธิต	ภาคตะวันตก
2	โฮม	ชาย	18	นักเรียนมัธยมสาธิต	ภาคตะวันตก
3	เอก	ชาย	20	นิสิตคณะแพทยศาสตร์	ภาคตะวันตก
4	วิช	ชาย	18	นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์	เขตปริมณฑล
5	แพรว	หญิง	18	นักเรียนระดับมัธยมปลาย	เขตปริมณฑล
6	สาย	หญิง	30	ผู้ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนระบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัย	ภาคกลางตอนล่าง
7	ปอ	หญิง	18	นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์	เขตปริมณฑล
8	ซิด	ชาย	36	ผู้เรียนกวดวิชาในต่างจังหวัด ก่อนที่โรงเรียนกวดวิชาจะแพร่หลาย	ภาคใต้

ตาราง 2 สรุปลู่เล้าเรื่องที่อยู่ในวงการกวดวิชา (เจ้าของและติวเตอร์)

ที่	ชื่อ (สมมติ)	เพศ	อายุ	สถานภาพขณะสัมภาษณ์	ที่อยู่
1	นัด	ชาย	35	เจ้าของ,ติวเตอร์	ภาคใต้
2	หนุ่ย	หญิง	35	เจ้าของ,ติวเตอร์	ภาคกลาง
3	แวน	หญิง	32	ติวเตอร์	กรุงเทพ
4	นา	หญิง	35	ติวเตอร์สอนตามห้าง	กรุงเทพ
5	ปิ่น	หญิง	37	หุ้นส่วน,ติวเตอร์	เขตปริมณฑล
6	แป้ง	หญิง	34	ติวเตอร์	เขตปริมณฑล
7	วิชัย	ชาย	35	ติวเตอร์ชื่อดัง,ทีมบริหาร	ภาคกลาง
8	พิทักษ์	ชาย	63	เจ้าของ,ติวเตอร์	กรุงเทพ

ตาราง 3 สรุปลู่เล้าเรื่องที่เป็นผู้ปกครอง

ที่	ชื่อ (สมมติ)	เพศ	อายุ	สถานภาพขณะสัมภาษณ์	ที่อยู่
1	กวาง	หญิง	48	รับราชการ	ภาคตะวันตก
2	สุ	หญิง	59	ครู	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3	เกษม	ชาย	55	ครู	กรุงเทพ
4	อารยะ	ชาย	50	ขับแท็กซี่	เขตปริมณฑล

บทที่ 4

ความเป็นโรงเรียนกวดวิชา

ความเข้าใจของบุคคลในความหมายของการกระทำหรือสิ่งต่าง ๆ นั้นเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างกฎที่กำหนดความหมายเชิงนัยยะ (signification) กับระบบการสื่อสารในสังคม กล่าวคือในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมผ่านการสื่อสารนั้นการที่บุคคลจะสื่อความหมายของสิ่งต่าง ๆ ได้ นั้นจะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจและการตีความบรรดาสัญลักษณ์ ภาษา หรือรหัสที่ถูกกำกับด้วยกฎของความหมายเชิงนัยยะของสิ่งต่างเหล่านั้น โรงเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ในสังคมไทยมาอย่างยาวนานกล่าวได้ว่าโรงเรียนกวดวิชาเป็นปฏิบัติการทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีความหมายหากแต่เป็นความหมายเชิงนัยยะที่ต้องอาศัยการตีความไปตามความรู้ความเข้าใจของบุคคลความเป็นโรงเรียนกวดวิชาจึงไม่ได้มีความหมายที่แน่นอนตายตัว แต่เปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลาและบริบทของสังคม อีกทั้งขึ้นอยู่กับบริบทหรือความเข้าใจของบุคคล ความเป็นโรงเรียนกวดวิชาจึงมีความหมายที่แปรเปลี่ยนอย่างเป็นพลวัตไปตามช่วงเวลาต่างๆ และนอกจากนี้หากพิจารณาในเวลาปัจจุบันความเป็นโรงเรียนกวดวิชาที่มีความหมายที่หลากหลาย การที่จะทำให้เกิดเห็นถึงความเป็นพลวัตของความเป็นโรงเรียนกวดวิชาดังกล่าวข้างต้น จำเป็นที่จะต้องวิเคราะห์ความเป็นมาของโรงเรียนกวดวิชาในสังคมไทย และความเป็นโรงเรียนกวดวิชาในความเข้าใจและการตีความของผู้ปกครองและนักเรียนที่เรียนกวดวิชา

ความเป็นมาของโรงเรียนกวดวิชาในสังคมไทย

โรงเรียนกวดวิชาเกิดขึ้นในประเทศไทยครั้งแรกในยุคสมัยใดไม่มีหลักฐานที่ชัดเจนกล่าวถึงไว้ แม้จะมีนักวิชาการหลายท่านได้สืบย้อนการเริ่มต้นขึ้นของโรงเรียนกวดวิชาว่าเริ่มต้นมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์แห่งราชวงศ์ปราสาททอง ในลักษณะของการสอนจ้างครูสอนภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการสอนภาษาจีนหรือการเปิดสอนในรูปแบบที่คล้ายกับห้องเรียนหรือโรงเรียนสอนภาษาก็ตาม(ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. 2545:4 ;อ้างอิงจาก กำนันทิพย์ ชาติวงศ์. 2539.) แต่โรงเรียนกวดวิชาที่ถูกกล่าวอ้างถึงและย้อนไปในอดีตอันไกลนั้นไม่ได้เป็นโรงเรียนกวดวิชาที่ตามความเข้าใจของผู้คนในยุคปัจจุบัน ถ้าจะยึดการปรากฏขึ้นของโรงเรียนกวดวิชาในกฎหมายยุคปัจจุบันต้องถือว่า เพิ่งเริ่มมีการบัญญัติถึงตรงเรียนกวดวิชาไว้ในพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497 เป็นครั้งแรก แต่อย่างไรก็ตามโรงเรียนกวดวิชาที่มีการจัดการเรียนสอนแบบเรียนเสริม เรียนเพิ่ม เรียนลัดในบางรายวิชาตามหลักสูตรการศึกษาที่เรียนกันในระบบโรงเรียนคงจะมีมาก่อนหน้าที่จะมีการนำมาบัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าว

โรงเรียนกวดวิชาในช่วงเริ่มต้น

โรงเรียนกวดวิชาได้ปรากฏขึ้นเป็นครั้งแรกในพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497 โดยเป็นโรงเรียนการศึกษาพิเศษที่สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะและวิธีการของโรงเรียนแตกต่างจากโรงเรียนประเภทอื่น ๆ ทำให้ความหมายของโรงเรียนกวดวิชาตามพระราชบัญญัตินี้ “เป็นโรงเรียนที่สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกวดวิชาบางวิชาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ” ในช่วงต้นที่มีการอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนกวดวิชาตามกฎหมายได้นั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัยครั้งสำคัญซึ่งส่งผลต่อความต้องการเรียนกวดวิชาโดยตรงก็คือ ในปีการศึกษา 2504 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ได้ร่วมกันจัดให้มีการสอบรวมกันส่วนกลางเป็นครั้งแรกแต่มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีที่แต่ละมหาวิทยาลัยดำเนินการจัดสอบเอง ต่อมาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และมหาวิทยาลัยศิลปากรเข้าร่วมระบบการสอบรวมกันที่ส่วนกลางเพิ่มเติม และในที่สุดทบวงมหาวิทยาลัยรับโอนการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยแบบสอบที่ส่วนกลางมาดำเนินการ (สมาคมอธิการบดีแห่งประเทศไทย, 2555: ออนไลน์) การที่วิธีการสอบเข้ามหาวิทยาลัยเปลี่ยนแปลงในช่วงต้นนี้มีทั้งผลดีและผลเสียในส่วนของผลดีก็คือทำให้ค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพื่อตระเวนไปสอบเข้ามหาวิทยาลัยตามที่แต่ละมหาวิทยาลัยกำหนดลดลง แต่การสอบรวมกันเพียงช่วงเวลาเดียวทำให้โอกาสในการสอบติดลดลงและเพิ่มความกดดันในการสอบให้แก่นักเรียนมากขึ้นทำให้การเรียนกวดวิชามีส่วนช่วยในการสอบได้อย่างมาก ประกอบกับการแยกแผนการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายออกเป็นสายวิทยาศาสตร์และสายศิลป์ทำให้ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของนักเรียนที่จะสอบเข้าเรียนต่อในคณะวิชาที่ต่างจากแผนการเรียนที่เรียนมาตอนมัธยมปลายนั้นมีไม่เพียงพอ จึงเริ่มมีการแสวงหาความรู้เสริมหรือความรู้เพิ่มเติมให้เพียงพอต่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัย

ในช่วงเวลาดังกล่าวนั้นแม้ว่าภาครัฐโดยกระทรวงศึกษาธิการจะเห็นว่าโรงเรียนกวดวิชาไม่มีความจำเป็นอีกทั้งทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง (ไพฑูริย์ สິณลาวัฒน์, 2545: อ้างอิงจาก พอดู สุวรรณทัต, 2530) จึงไม่อนุญาตให้มีการจัดตั้งโรงเรียนกวดวิชาที่ถูกต้องตามกฎหมายเพิ่มเติม แต่โรงเรียนกวดวิชาก็เป็นสิ่งที่ถูกเรียกร้องให้รัฐอนุญาตให้มีการเปิดเพิ่มหรือขยายเพิ่มขึ้นผ่านเวทีสัมมนาและการประชุมต่าง ๆ หลายครั้งหลายหน การที่โรงเรียนกวดวิชาเป็นที่ยอมรับและมีความจำเป็นอย่างมากสำหรับการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่มหาวิทยาลัยของรัฐมีจำนวนที่จำกัดในขณะที่นักเรียนซึ่งต้องการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยมีจำนวนมากขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาการแย่งกันเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของรัฐ รัฐบาลจึงได้จัดตั้งมหาวิทยาลัยรามคำแหงขึ้นใน พ.ศ. 2514 เพื่อให้เป็นมหาวิทยาลัยแบบตลาดวิชา กล่าวคือไม่จำกัดจำนวนรับนักศึกษาโดยมีผู้สนใจสมัครเป็นนักศึกษาในครั้งแรกจำนวน 37,198 คน (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2556 : 15) แสดง

ให้เห็นว่าจำนวนของนักเรียนที่ต้องการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยขณะนั้นมีจำนวนมากและในบรรดาผู้ที่พลาดหวังจากการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐที่จำกัดจำนวนรับ คงมีไม่น้อยที่สมัครเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยรามคำแหง การแข่งขันกันสอบเข้าศึกษาต่อในเวลานั้นจึงมีอัตราการแข่งขันที่สูงมาก อย่างไรก็ตามแม้ว่ารัฐบาลจะได้เปิดมหาวิทยาลัยรามคำแหงเพื่อลดอัตราการแข่งขันดังกล่าว แต่ความต้องการในการสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของรัฐที่จำกัดจำนวนรับนั้นก็ไม่ได้ลดน้อยลง อันเป็นผลมาจากแรงจูงใจทางเศรษฐกิจที่นักเรียนต่างมุ่งหวังสอบเข้ามหาวิทยาลัยให้ได้เพราะมีคณะวิชาที่สามารถประกันความสำเร็จในอนาคตได้มากกว่าประกอบกับมหาวิทยาลัยตลาดวิชาอย่างมหาวิทยาลัยรามคำแหงก็ยังไม่มีความนิยมนักเรียนมีความนิยมในการเข้าศึกษาต่อและมีอัตราการแข่งขันค่อนข้างสูงไม่ว่าจะเป็นแพทย์ วิศวกรรม หรือทันตแพทย์ต่างก็ยังคงเปิดสอนอยู่ในมหาวิทยาลัยที่จำกัดจำนวนรับและคัดเลือกผ่านการสอบรวมกันที่ส่วนกลางของทบวงมหาวิทยาลัย ทำให้ความนิยมในการกวดวิชาไม่ได้ลดน้อยถอยลงพิจารณาได้จากจำนวนของผู้เรียนกวดวิชาที่สมัครสอบวัดความรู้ในช่วงปี 2517-2518 มีจำนวนกว่า 10,000 คน (ประยูร ศรีประสาธน์ และ วิไล ชุมแสง. 2526: 64) และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีหลังจากนั้น

โรงเรียนกวดวิชาในช่วงมหาวิทยาลัยขยายตัว

การสอบเข้ามหาวิทยาลัยในระบบการสอบรวมกันที่ส่วนกลางยังคงดำเนินต่อไปพร้อมกับ การขยายตัวของมหาวิทยาลัยของรัฐที่เกิดขึ้นทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค การมีมหาวิทยาลัยมากขึ้นน่าจะทำให้อัตราการแข่งขันในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยลดลง แต่กลับทำให้นักเรียนมุ่งสอบเข้ามหาวิทยาลัยมากขึ้นเพราะการสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยได้ส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จในการเข้าสู่อาชีพและความมั่นคงในรายได้ในอนาคตบทบาทของโรงเรียนกวดวิชาก็มีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะความสามารถในการทำให้นักเรียนที่เข้าสอบกว่าครึ่งสามารถสอบเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยได้เป็นผลสำเร็จรายงานของทบวงมหาวิทยาลัย (ประภาภรณ์ เจริญกุล. 2544: 3) ระบุว่า ใน พ.ศ. 2523 มีนักเรียนที่สอบได้เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่ผ่านการกวดวิชาร้อยละ 55.1 ใน พ.ศ. 2524 เพิ่มขึ้นร้อยละ 57.4 พ.ศ. 2525 เพิ่มขึ้นร้อยละ 61.3 และมีแนวโน้มของผู้สอบได้ที่ผ่านการกวดวิชาเพิ่มขึ้นทุกปี แม้ว่าทบวงมหาวิทยาลัยจะได้มีการปรับปรุงระบบการสอบอีกครั้งใน พ.ศ. 2526 แต่ก็เป็นเพียงการเปลี่ยนเพียงจำนวนรายวิชาที่ต้องใช้สอบของสายวิทยาศาสตร์และสายศิลป์เท่านั้น ประกอบกับระบบการคิดคะแนนผ่านที่ร้อยละ 60 ก็เป็นการคิดจากคะแนนเฉลี่ยของทุกรายวิชา การสอบได้บางวิชาคะแนนสูงบางวิชาคะแนนต่ำจึงเป็นการถ่วงเฉลี่ยคะแนนกันไป การกวดวิชาจึงสนองต่อการเตรียมตัวสอบเป็นการกวดวิชาแบบกลุ่มวิชา กล่าวคือสำหรับโรงเรียนที่เปิดสอนกวดวิชาสายวิทยาศาสตร์จะมีจุดเน้นการเรียนการสอนอยู่ที่ เคมี ชีวะวิทยา ฟิสิกส์ และคณิตศาสตร์

นักเรียนจะมุ่งเรียนกวดวิชาสี่รายวิชานี้เท่านั้นเพื่อเอาความเป็นเลิศและทำคะแนนได้สูง โดยไม่ให้ความสำคัญกับวิชาสังคมศึกษาหรือภาษาไทยมากเท่าที่ควรนัก การเรียนกวดวิชาจึงจัดการเรียนแบบเป็นคอร์ส ในแต่ละคอร์สจะประกอบไปด้วยรายวิชาหลัก ๆ ของสายวิทยาศาสตร์หรือศิลปศาสตร์ที่จะต้องใช้สอบเป็นส่วนใหญ่ ดังที่เจ้าของโรงเรียนกวดวิชาสายวิทยาศาสตร์ท่านหนึ่งกล่าวว่า

“สมัยนั้นถ้าจะเปิดมันต้องมีอย่างน้อยสามวิชาหลัก คือ เคมี ฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ ต้องดูก่อนว่ามีสามวิชาหลักนี้หรือเปล่าถ้าไม่มีเปิดไม่ได้ ของผมมีครบ เพราะการคิดคะแนนมันเป็นแบบเฉลี่ยให้ได้ร้อยละหกสิบถ้าคุณได้ วิชาสูง สังคมเข้าไปเสีย ๆ ให้ได้ สักสามสิบเปอร์เซ็นต์ ก็ผ่านแล้ว”

แต่อย่างไรก็ตามโรงเรียนกวดวิชาที่ถูกต้องตามกฎหมายในยุคนั้นก็ยังไม่แพร่หลายมากนัก ส่วนใหญ่เป็นการเปิดสอนกันเองตามบ้านครู หรือตามโรงเรียนต่าง ๆ โรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงและนับว่าเป็นโรงเรียนกวดวิชายอดนิยมก็คือ “โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาเวลาพิเศษเพื่อเพิ่มปริญญาณ” ที่จัดการเรียนการสอนนอกเวลาราชการ สำหรับนักเรียนที่พลาดหวังจากการสอบเอ็นทรานซ์ในปีก่อนหน้าจะใช้เวลามาเรียนเพิ่มเพื่อเตรียมตัวสอบใหม่อีกครั้ง การจัดการเรียนการสอนนอกเวลาของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาเวลาพิเศษนี้นับได้ว่าประสบความสำเร็จอย่างมากในยุคนั้นเพราะมีผู้เรียนนับพันคน ซึ่งการกวดวิชาในยุคนั้นส่วนใหญ่ก็เป็นการกวดวิชาเพื่อสอบเอ็นทรานซ์เพียงครั้งเดียวต่อปี การศึกษาหนึ่ง ๆ ใช้เวลาไม่ยาวนานในการเตรียมตัวเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยเนื่องจากการเรียนการสอนเพื่อเตรียมตัวสอบคัดเลือกเท่านั้น

“ตอนนั้นเราจะไม่มีมาสอนกวดวิชาเพื่อมาเรียนเพิ่มเติมในห้องเรียนหรือเพื่อเรียนล่วงหน้ากันปีหนึ่ง บรรยายภาคล่วงหน้าสักประมาณเดือนครึ่ง เด็กสอบเสร็จประมาณ เดือน กุมภาพันธ์ เราจะสอน เดือน มีนาคม ทั้งเดือนได้ทุกวัน แล้วก็ ประมาณต้นเมษายนก็สอบเลย บรรยายภาคโรงเรียนกวดวิชานั้นนับสถานที่ได้น้อยมาก ... ตอนนั้นจะมีดังมากก็จะเป็นหัวลำโพง เวลาพิเศษ แล้วก็จะมีโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาเวลาพิเศษ แล้วอีกอันหนึ่งที่ค่อนข้างมีชื่อเสียง โรงเรียนเกียรติคุณใกล้ๆกับโรงเรียนอำนวยการศิลป์อยู่ในปัจจุบัน มีอยู่สอง สาม แห่งดังๆ ที่สอนกวดวิชาตอนนั้นสอนกวดวิชาเพื่อ ที่สอบเอ็นทรานซ์โดยตรง”

การที่ระบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้มีความเปลี่ยนแปลงมากนักคือเป็นการสอบเพียงครั้งเดียวในหนึ่งปีและผลการเรียนในชั้นเรียนปกติไม่มีผลต่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ความเข้าใจของผู้คนในสมัยนั้นจึงหวังพึ่งโรงเรียนกวดวิชาเพื่อให้เป็นตัวช่วยในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยในช่วงเวลาสั้น ๆ ก่อนสอบไม่นานนัก อย่างไรก็ตามโอกาสในการเรียนกวดวิชาของคนที่อยู่ห่างไกลในชนบทแทบจะเรียกได้ว่ามีน้อยมาก เพราะโรงเรียนกวดวิชาไปกระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพฯ เป็นส่วนใหญ่ แต่ผลจากอัตราส่วนการสอบเข้าได้ของผู้ที่ผ่านการกวดวิชาที่มีมากกว่าก็นับว่าเป็นแนวโน้มที่ทำให้ผู้ปกครองและ

นักเรียนเห็นว่าการกวัดวิชาเป็นความจำเป็นอย่างหนึ่ง จึงให้ความสนใจเรียนกวัดวิชากันมากขึ้น (คณะกรรมการดำเนินงานวิจัยกระทรวงศึกษาธิการ. 2547: 10) ดังที่เจ้าของโรงเรียนกวัดวิชาท่านหนึ่งได้กล่าวว่า

“ช่วงสิบปีที่กวัดวิชารุ่งโรจน์มาก คือ จาก ปี 21 เป็นต้นมาพวกที่มาสอนบางทีก็เป็นอาจารย์คณะวิทย์ในมหาลัย ตอนผมมาเรียน ปริญญาโท ผมรู้จักอาจารย์คณะวิทย์คนหนึ่งแกลสอนเคมี คนที่เขามาตรงนี้ก็เพราะเขาบอกว่ามันตรง ข้อสอบมันตรง ไม่ใช่เพราะเขาเป็นคนออกข้อสอบนะแต่บางทีมันก็มีเพื่อนออกข้อสอบ พอมันได้แนวมา มันก็โอกาสได้ 70 80 เปอร์เซนต์ มันก็จะได้เปรียบตรงนี้”

จากการที่ระบบการสอบยังคงเป็นการควบคุมให้มีการสอบที่ส่วนกลางเพียงแห่งเดียวเป็นหลัก และการแบ่งวิชาที่ใช้สอบก็ยังคงแบบแผนดั้งเดิม โดยหลักสูตรก็ยังคงเน้นที่การเรียนการสอนเป็นแผนวิทย์และศิลป์ดั้งเดิม แม้ว่าในช่วงหลัง ๆ ข้อสอบที่ใช้ในการสอบจะเพิ่มความเข้มข้นและออกเนื้อหาเกินกว่าระดับมัธยมไปมาก จนทำให้มีการออกมาตำหนิข้อสอบอยู่หลายครั้ง ในช่วงนั้นต้องยอมรับว่ายิ่งข้อสอบลึกมากเท่าใด การกวัดวิชาที่ยิ่งเพิ่มความสำคัญมากขึ้น และบทบาทการกวัดวิชาจะตกอยู่กับอาจารย์มหาวิทยาลัยเป็นส่วนใหญ่ เนื่องมาจากความได้เปรียบในการเข้าถึงแนวข้อสอบมากกว่าคนกลุ่มอื่น

จากกล่าวได้ว่าโรงเรียนกวัดวิชาช่วง พ.ศ. 2503-2542 ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนระบบการสอบนั้นโรงเรียนกวัดวิชาสร้างความได้เปรียบในการสอบให้แก่ผู้ที่ผ่านการกวัดวิชา ในทางกลับกันก็เป็นการทำให้ผู้คนที่เข้าไม่ถึงการกวัดวิชาต้องเสียเปรียบอย่างไม่รู้ตัวแม้ว่าจะมีผู้ที่ไม่ผ่านการกวัดวิชาสามารถสอบเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยได้แต่ก็อยู่ในสัดส่วนที่น้อยกว่าเห็นได้จากจำนวนของผู้เข้าสอบที่ไม่ผ่านการกวัดวิชา มีมากกว่าผู้เข้าสอบที่ผ่านการกวัดวิชาแต่ผู้เข้าสอบที่ผ่านการกวัดวิชากลับสอบได้มากกว่าผู้ไม่กวัดวิชา อาทิ ใน พ.ศ. 2525 มีผู้สมัครสอบ 91,288 คน เป็นผู้ผ่านการกวัดวิชา 31,731 คน ไม่ผ่านการกวัดวิชา 59,557 คน แต่ผู้สอบได้ในปีดังกล่าวที่ผ่านการกวัดวิชามีถึง 8,307 คน ผู้สอบได้ที่ไม่ผ่านการกวัดวิชา 5,250 คน เป็นต้น (ประภาภรณ์ เจริญกุล. 2545: 5) เป็นเพราะการเรียนกวัดวิชาหมายถึงการเข้าถึงแนวข้อสอบของเหล่าอาจารย์มหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มคนที่ออกข้อสอบเองและมาเปิดโรงเรียนกวัดวิชาเสียเองนั่นทำให้การสอบแข่งขันที่ควรจะมียุติธรรมกลับกลายเป็นการแข่งขันภายใต้ความฉ้อฉลที่ไม่เป็นธรรมเอาเปรียบผู้ที่ไม่มีเวลา ไม่มีเงินทุน แม้กระทั่งอยู่ห่างไกลจากศูนย์กลางความเจริญอันเป็นที่รวมของบรรดาโรงเรียนกวัดวิชาในยุคนั้นเอาเสียเลย ในทัศนะของผู้วิจัยการรู้แนวข้อสอบของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่เปิดโรงเรียนกวัดวิชาแม้จะไม่ได้เป็นผู้ออกข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยเองแต่มีสมัครพรรคพวกเป็นคนออกข้อสอบก็แทบไม่ต่างอะไรกับการขโมยข้อสอบมาเฉลยให้กับผู้รับการกวัดวิชาได้ฝึกฝนการแก้ไขโจทย์ปัญหาไว้ล่วงหน้า โรงเรียนกวัดวิชาในยุคนี้อาจจะเป็นการปูทางสู่ความ

ได้เปรียบในสนามของการสอบที่มีเพียงครั้งเดียวในหนึ่งปี แต่สำหรับผู้ที่ไม่ได้กวดวิชาหรือไม่สามารถเข้าถึงโรงเรียนกวดวิชาที่มีอาจารย์มหาวิทยาลัยมาสอนได้ย่อมต้องมองว่าเป็นการเอาเปรียบและข้อฉลที่แยบยลภายใต้กติกาการแข่งขันที่ดูเหมือนจะเป็นธรรม

อย่างไรก็ตามหลัง พ.ศ. 2534 เมื่อมีการกำหนดมาตรฐานของโรงเรียนนอกระบบ ประเภทกวดวิชามากความเข้าใจต่อการเป็นโรงเรียนกวดวิชาก็ได้ขยายขอบเขตออกไปกว้างขวางมากยิ่งขึ้น สุพัฒน์ สุขมลสันต์ (อ้างใน ไพฑูรย์ 2545: 6-8) ได้แบ่งลักษณะของโรงเรียนกวดวิชาไว้ 8 กลุ่มด้วยกัน กล่าวคือ การเรียนซ่อม การเรียนเสริม การเรียนปรับสภาพ การเรียนแก้ไข การเรียนเร่งรัด การเรียนเฉพาะ การเรียนพิเศษ การเรียนติวการจดจำแนกลักษณะของโรงเรียนกวดวิชานี้เป็นผลโดยตรงมาจากการนำประเด็นเรื่องการกวดวิชามาพูดถึงกล่าวถึงกันครั้งแล้วครั้งเล่าในวงวิชาการระดับต่าง ๆ รวมไปถึงการส่งเสริมให้มีการทำการศึกษาวิจัยอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับโรงเรียนกวดวิชาในยุคนั้น จนนำไปสู่การยอมรับถึงความจำเป็นของโรงเรียนกวดวิชาในการแข่งขันสอบเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยมีอัตราการแข่งขันที่สูง ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวที่โรงเรียนกวดวิชาเริ่มมีลักษณะที่หลากหลายนั้น อาจจำแนกได้เป็น 3 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ ประเภทเรียนลัด โรงเรียนประเภทนี้ผู้เรียนต้องการเรียนเพื่ออาศัยเอาความรู้ไปสอบเทียบ เนื่องจากในสมัยนั้น กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้มีการสอบเทียบความรู้ระดับตัวประโยคได้ ทำให้ผู้เรียนสามารถประหยัดเวลาเรียนได้มาก ประเภทเฉพาะกาล โรงเรียนประเภทนี้จะเรียนเฉพาะที่สืบเนื่องมาจากโรงเรียนกวดวิชาเพื่อเข้ามหาวิทยาลัยในช่วงต้น ๆ ของการเริ่มมีการสอบรวมที่ส่วนกลางหรือเอ็นทรานซ์ กล่าวคือจะเปิดเรียนในช่วง 1-2 เดือนหลังนักเรียนสอบไล่ปลายปีก่อนที่จะเข้าสู่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย เป็นความพยายามของบุคคลที่เชื่อว่ามาตรฐานของโรงเรียนแต่ละโรงเรียนไม่เท่าเทียมกันต้องมีการเรียนเพื่อปรับพื้นฐานให้มีทักษะพอที่จะไปสู้กับนักเรียนที่มาจากโรงเรียนซึ่งได้มาตรฐานกว่า การเรียนประเภทนี้จึงเป็นการกวดวิชาแบบทุกวิชาที่ต้องใช้สอบเรียนต่อจะเลือกวิชาใดวิชาหนึ่งไม่ได้ ประเภทสุดท้ายเป็นโรงเรียนกวดวิชาประเภทกวดตลอดปี โรงเรียนกวดวิชาประเภทนี้เน้นกวดวิชาเฉพาะวิชาใดวิชาหนึ่งให้กับผู้เรียน ที่มีความไม่เข้าใจบทเรียน เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนในโรงเรียนและเป็นการสะสมความรู้เพื่อใช้ในการสอบแข่งขัน

ในช่วงปลายของการสอบเข้ามหาวิทยาลัยแบบปีเดียวครั้งเดียวหรือที่เรียกว่าระบบเอ็นทรานซ์นั้น โรงเรียนกวดวิชาได้ขยายขอบเขตไปถึงการกวดวิชาในระดับอนุบาล และประถมศึกษา หากแต่การกวดวิชาในระดับประถมศึกษาในยุคนั้นเป็นไปเพื่อการสอนการบ้านเท่านั้น ยังไม่มีเป้าหมายของการการศึกษาต่อในระดับสูง แต่การกวดวิชาเพื่อการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยจะมีความชัดเจนอย่างมากกล่าวคือจะเน้นเนื้อหาที่ใช้ในการสอบ มีการฝึกทำข้อสอบเก่า ฝึกเทคนิคการคิด และเทคนิคคิดต่าง ๆ มากขึ้น การเรียนลักษณะนี้เราอาจเรียกว่าเป็นการติวแบบตลุยโจทย์นั้นได้เริ่มมีมากขึ้น ในช่วงปลายของยุคของการเอ็นทรานซ์

โรงเรียนกวดวิชาในปัจจุบัน

แม้ว่าระบบเอ็นทรานซ์ที่มีการใช้มาในประเทศไทยอย่างยาวนาน ถึง 38 ปี (2504 -2542) แต่ก็มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ในส่วนของข้อดีนั้นเป็นการสอบครั้งเดียวโดยใช้ข้อสอบมาตรฐานจากส่วนกลาง ทำให้นักเรียนไม่ต้องเตรียมตัวในการสอบหลายครั้งหรือไม่ต้องไปตระเวนสอบหลายที่ อีกทั้งการสอบจะรอระยะเวลาให้นักเรียนจบประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายก่อน ดังนั้นการเรียนการสอนในโรงเรียนจึงสามารถสอนจนจบเนื้อหาตามหลักสูตรจนมีการสอบไล่เสียก่อนแล้วจึงจะมีการสอบเอ็นทรานซ์ แต่ข้อเสียที่พบก็คือความเครียด ความเสียใจไปตกอยู่กับผู้ที่พลาดหวังจากการสอบเข้าเพราะการสอบคัดเลือกเพียงครั้งเดียวทำให้ไม่โอกาสในการแก้ตัว ประกอบกับในยุคสมัยนั้นนักเรียนหลายต่อหลายคน ไม่สนใจการเรียนในชั้นเรียนและหันไปพึ่งพาการกวดวิชามากขึ้นเพราะการสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ขึ้นอยู่กับการทำข้อสอบเอ็นทรานซ์ได้ดี ไม่เกี่ยวข้องอะไรกับผลการเรียนในโรงเรียน ยิ่งทำให้นักเรียนจำนวนไม่น้อยที่ไม่ให้ความสนใจกับชั้นเรียนและหันไปตั้งหน้าตั้งตากวดวิชาเพียงอย่างเดียว

ในปี 2542 จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการสอบเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา สองประการ กล่าวคือ ผลการเรียนตลอดหลักสูตรระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า มีค่าน้ำหนักร้อยละ 10 และ ผลการสอบวิชาหลักและวิชาเฉพาะ (การสอบวัดความรู้) มีค่าน้ำหนัก ร้อยละ 90 ซึ่งจัดสอบปีละสองครั้งแล้วเลือกคะแนนที่มากที่สุดมาประมวลผลการสอบในระบบนี้ได้สร้างความเครียดให้กับนักเรียนที่ต้องการสอบเข้าศึกษาต่อมากขึ้นกว่าระบบเดิม เพราะต้องมีการสอบถึงสองครั้งโดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นกับการสอบในช่วงเดือนตุลาคมเพราะนักเรียนยังเรียนไม่ครบตามหลักสูตร แต่ต้องเข้าสู่สนามการสอบแข่งขัน แม้ความพยายามเปลี่ยนแปลงระบบการสอบดังกล่าวเป็นความพยายามที่จะทำให้นักเรียนหันไปให้ความสนใจกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนมากขึ้น โดยให้น้ำหนักผลการเรียนตลอดหลักสูตรถึงร้อยละ 10 แต่การสอบสองครั้งได้ทำให้นักเรียนหันไปพึ่งพาโรงเรียนกวดวิชามากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในภาคเรียนสุดท้ายนักเรียนแทบไม่ให้ความสนใจกับการเรียนในชั้นเรียน แต่ทุ่มเทให้กับการกวดวิชามากกว่า ดังที่สายพิณนักเรียนที่เรียนกวดวิชาในช่วงที่เริ่มนำระบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัยแบบใหม่มาใช้ได้เล่าให้ฟังว่า

“ตอนนั้นสอบเอ็นทรานซ์แบบเขาให้สอบได้สองครั้ง ลองคิดดูซิโรงเรียนประจำจังหวัดก็จริงแต่บ้านนอกต่างจังหวัด เราก็เรียน ๆ ไปตามครูอย่างเดียวถ้าจำไม่ผิดเขาให้ไปสอบตอนตุลาก็สมัครตาม ๆ เขาไปปรากฏว่าข้อสอบออกไข้อี่ไม่เคยเรียนเยอะมาก คะแนนออกมาก็ไม่ได้คณะที่อยากได้ คะแนนยังไม่ดีฝุ่นเลย คราวนี้ทำไงล่ะ ก็ต้องบอกแม่ขอตั้งค้แม่มาเรียนพิเศษหะ ก็มาเดอะเบรณเลยเอาไว้ลุ้นสอบรอบสองโรงเรียนอย่างเดียวไม่ไหวแล้ว”

อาจกล่าวได้ว่าการสอบในระบบดังกล่าวยิ่งตอกย้ำความไม่เท่าเทียมทางการศึกษามากยิ่งขึ้นไปอีก เพราะนักเรียนตามต่างจังหวัด ในโรงเรียนที่อาจมีมาตรฐานต่ำกว่าโรงเรียนในเมืองใหญ่ เพียงแค่เรียนให้ครบตามหลักสูตรและเข้าสู่สนามการแข่งขันเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย ก็เสียเปรียบนักเรียนในเมืองใหญ่อยู่แล้ว ยิ่งต้องมาสอบสองครั้ง ทั้ง ๆ ที่ยังเรียนไม่จบหลักสูตร โรงเรียนกวดวิชาเลยยิ่งกลายมาเป็นสิ่งจำเป็นมากยิ่งขึ้น สำหรับใครก็ตามที่ต้องการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในช่วงเวลาดังกล่าว การกวดวิชาเลยมาเป็นเรื่องไขว่คว้าสำคัญของความสำเร็จในชีวิตทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาในตัวข้อสอบที่ใช้ในการสอบคัดเลือกก็มีเนื้อหาที่ลุ่มลึกไปกว่าที่มีการเรียนการสอนกันในหลักสูตรปกติของโรงเรียนยิ่งทำให้เห็นถึงสภาพของการแข่งขันในการสอบที่ไม่เป็นธรรมกับนักเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ดังที่เจ้าของโรงเรียนกวดวิชาและติวเตอร์ท่านหนึ่งได้กล่าวว่า

“เป็นเพราะในปัจจุบัน คนออกข้อสอบกับตัวหลักสูตรผมว่ามันเกินไปเยอะนะพอลงไปเยอะบ๊อบพอเด็กต่างจังหวัดผมเห็นใจนะ คือไม่รู้ที่ทำไมไม่ได้เพราะไม่รู้มาก่อนว่ามันต้องสอบแบบนี้หรืออาจจะเป็นที่เนื้อหาด้วยที่ออกมาบ๊อบจริงอยู่มันเรื่องเดียวกันแต่ว่าเด็กที่เรียนในโรงเรียนนั้นความ นุ่มลึกมันอยู่ตรงนั้นพอบังคับแล้วทำไม่ได้ ยกตัวอย่างวิชาเคมีพอเขาถามว่าเลข “ไอ กะ โด” มีค่ายังไง...นี่คือความจำเยอะไซ้ไหมแล้วในปัจจุบันเนี่ยไม่มีสิทธิถามได้เลยในปัจจุบันเนี่ย นี่ยกตัวอย่างง่าย ๆ สมัยก่อนพูดว่าง่ายไม่มันก็ไม่ได้ยากแต่สมัยนี้เนี่ย”

เมื่อเนื้อหาที่ใช้ในการออกสอบไปไกลและลุ่มลึกกว่าหลักสูตรที่สอนกันอยู่ในโรงเรียนมาก โอกาสของนักเรียนที่เรียนในห้องเรียนอย่างเดียวที่จะสอบได้หรือสอบผ่านเข้าเรียนต่อในคณะดัง ๆ ที่มีการแข่งขันสูง ๆ ยิ่งน้อยลง การเรียนในโรงเรียนกวดวิชาดูเหมือนเป็นสิ่งจำเป็นมากยิ่งขึ้นไปอีก แต่คนที่เข้าถึงโรงเรียนกวดวิชาได้ก็มีแต่นักเรียนที่อยู่ในเมือง โดยเฉพาะกรุงเทพ และหัวเมืองใหญ่ตามต่างจังหวัดเท่านั้น โอกาสในการแข่งขันจึงปิดตายสำหรับนักเรียนที่ไม่สามารถจ่ายเงินเพื่อเข้าเรียนกวดวิชาหรืออยู่ห่างไกลเกินกว่าจะเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาเหล่านั้นได้

มาตรฐานในการจัดการศึกษาของแต่ละโรงเรียนที่ไม่เท่าเทียมกัน ที่เป็นมาอย่างต่อเนื่องในระบบการศึกษาของไทยทั้งทรัพยากรที่รัฐทุ่มเทให้แต่ละโรงเรียนไม่เท่าเทียมกัน ทั้งครูที่มีความรู้ความสามารถไม่เท่ากัน ประกอบกับระบบการสอบแข่งขันที่มีการสอบถึงสองครั้งและการสอบครั้งแรกดำเนินไปในขณะที่นักเรียนยังเรียนไม่ครบหลักสูตร อีกทั้งแนวทางการออกข้อสอบในยุคนี้เป็นการออกข้อสอบที่ลึกไปกว่าเนื้อหาที่มีอยู่ในหลักสูตร

การออกแบบการสอบที่ไม่คำนึงถึงช่องว่างของโอกาสทางการศึกษา ได้ทำให้โรงเรียนกวดวิชามีความเติบโตขึ้นเป็นอย่างมาก ทั้งที่ต้องการให้ผู้เรียนสนใจการเรียนในชั้นเรียนมากขึ้น แต่ยิ่งกลายเป็นว่าระบบการสอบดังกล่าวทำให้นักเรียนสนใจการเรียนในชั้นน้อยลงและมุ่งไปที่การกวดวิชา

มากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะมันช่วยทดแทนการเรียนไม่ครบตามหลักสูตร และทำให้ความสามารถในการทำข้อสอบที่ลึกล้ำไปกว่าหลักสูตรที่นักเรียนเรียนในระดับมัธยมปลายมีความเป็นไปได้มากขึ้น เห็นได้จากตัวเลขของโรงเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้นจากใน พ.ศ. 2528 มีโรงเรียนกวดวิชาเพียง 171 แห่งทั่วประเทศ มีนักเรียนที่เรียนกวดวิชาทั้งระบบจำนวน 31,748 คน ใน พ.ศ. 2542 เพิ่มขึ้นเป็น 572 แห่ง อีกทั้งมีการขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชาไปสู่ต่างจังหวัด ถึง 326 แห่ง และมีจำนวนนักเรียนในระบบการกวดวิชาเพิ่มขึ้นเป็น 147,093 คน (การศึกษาไทยยุคธุรกิจกวดวิชาเฟื่องฟูสวนกระแสเศรษฐกิจทรุด. 2544: 15) แม้ว่าในเวลาต่อมากระทรวงศึกษาธิการจะตระหนักถึงปัญหาการออกข้อสอบที่เกินความรู้ในห้องเรียนทำให้นักเรียนต้องไปกวดวิชา จึงได้เปลี่ยนรูปแบบการสอบเข้า ไปเป็นระบบการรับเข้า โดยให้นักเรียนที่สมัครเรียนต่อในมหาวิทยาลัยผู้ผลคะแนนของตนเองก่อนไปเลือก คณะวิชาหรือสาขาที่จะเข้าเรียน และมีการนำผลการเรียนเฉลี่ยและระดับเปอร์เซ็นต์ในชั้นมัธยมปลายมาใช้พิจารณารับเข้าเรียนด้วยแต่ก็ยังปรากฏว่าใน พ.ศ. 2545 มีโรงเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้นเป็น 751 โรงเรียนในจำนวนนี้อยู่ในต่างจังหวัด 445 โรงเรียน มีนักเรียนเข้าเรียนกวดวิชาทั้งสิ้น 242,828 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2545: 1) ซึ่งเป็นข้อมูลที่คิดเฉพาะโรงเรียนกวดวิชาที่มีการจัดตั้งถูกต้องตามกฎหมายไม่นับรวมบรรดาโรงเรียนกวดวิชาที่เปิดสอนกันตามบ้านครู หรือตามสถานที่ต่าง ๆ ที่ไม่ได้จัดตั้งตามกฎหมายอีกจำนวนมาก

ต่อมาใน พ.ศ. 2549 กระทรวงศึกษาธิการได้เปลี่ยนรูปแบบการรับเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยอีกครั้งอันเนื่องมาจากปัญหาผลการเรียนที่โรงเรียนในระบบแต่ละแห่งให้มาไม่เท่าเทียมกันไม่ได้มาตรฐานและก็ไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาการกวดวิชานับวันมีแต่จะมากขึ้น (อดิภา พิสูจน์. 2544 : ออนไลน์.) โดยมอบหมายให้สำนักทดสอบทางการศึกษาจัดให้มีการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นสามัญ (O-NET) และการทดสอบระดับชาติขั้นสูง (A-NET) ประกอบกับคะแนนเกรดเฉลี่ยสะสมที่นักเรียนได้มาจากผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และใน พ.ศ. 2553 ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทยก็ได้เปลี่ยนแปลงระบบการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาอีกครั้ง โดยกำหนดให้มีการสอบวัดความถนัดทั่วไป (GAT) และการสอบวัดความถนัดเฉพาะด้าน/วิชาการ (PAT) แทนการทดสอบระดับชาติขั้นสูง โดยในการพิจารณารับเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาจะนำคะแนนเกรดเฉลี่ยสะสม และคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นสามัญมาพิจารณาร่วมกับคะแนนการสอบวัดความถนัดทั่วไปและคะแนนจากการสอบวัดความถนัดเฉพาะด้าน/วิชาการที่นักเรียนสอบได้ นอกจากนี้ในการสอบเข้าศึกษาต่อยังมีการสอบแบบรับตรงของสถาบันต่าง ๆ เพิ่มขึ้นมาด้วย อาทิ กลุ่มสถาบันแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย (กสพท.) ได้รับมอบอำนาจจากคณะแพทยศาสตร์ 12 สถาบัน คณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นผู้ประสานงานในการรับสมัครนักเรียน ผู้มีความประสงค์จะเข้าศึกษาหลักสูตร

แพทยศาสตร์บัณฑิตและหลักสูตรทันตแพทยศาสตร์บัณฑิต ผ่านระบบรับตรง (Direct Admissions) เป็นต้น

ผลจากการเปลี่ยนระบบการรับเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาที่ทำให้เกิดรูปแบบการรับเข้าในหลายรูปแบบและทำให้การสอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แทบจะกลายเป็นการสอบทั้งปี กล่าวคือแต่ละสถาบันจะมีการจัดสอบแบบรับตรงของตนเองเริ่มตั้งแต่ต้นปีการศึกษา ประกอบกับการสอบ GAT PAT ที่ให้มีการสอบ 2 ครั้งทำให้การเรียนตามหลักสูตรในโรงเรียนนั้นซ้ำกว่าความรู้ที่มีความจำเป็นต้องนำไปใช้สอบ อีกทั้งการนำผลการเรียนและผลการสอบ O-NET มาใช้พิจารณาร่วมด้วยทำให้การเรียนกวดวิชาสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่หวังสอบติดในคณะวิชาอันเป็นที่นิยมจะต้องเริ่มต้นกวดวิชากันตั้งแต่การเรียนในสมัยมัธยมศึกษาตอนต้น ดังที่นักเรียนคนหนึ่งได้กล่าว

“เพื่อนในห้องผมบางคนเขาเรียนกวดวิชาตั้งแต่ ม. 2 พอ ม.3 เขาก็เรียนของ ม.4 ตอนนั้นเขาอยู่ ม.5 ก็เรียนทุกวิชาของ ม.6 จบแล้วเขาก็เหลือแต่ไปติวแอดมิชชั่นติวสอบตรง ติวความถนัด อย่างผมมาเริ่มตอน ม.4 ถือว่าช้าไปแล้วครับบางที่อาจไม่ทัน”

อย่างไรก็ตามจากข้อมูลของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ตลาดกวดวิชายังคงเติบโต จับตาทางเลือกกว้างขึ้นของนักเรียน-สินค้าเข้ามหาวิทยาลัย. 2556: ออนไลน์) ระบุว่า พ.ศ. 2555 มีจำนวนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกลุ่มโรงเรียนประเภทสามัญศึกษาทั้งของรัฐบาลและเอกชนรวม 1,412,570 คน แบ่งเป็นในกรุงเทพฯ 163,743 คน และในภูมิภาค 1,248,827 คน เพิ่มขึ้นอย่างจาก พ.ศ. 2550 ที่มีจำนวนรวม 1,166,942 คนเมื่อพิจารณาข้อมูลการสอบแข่งขันเพื่อศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยพบว่าใน พ.ศ. 2555 มีผู้สมัครเข้าศึกษาในระบบรับเข้า (Admissions) 122,169 คน ในขณะที่มหาวิทยาลัยหรือสถาบันของรัฐในสังกัดหรือกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สามารถรองรับนักศึกษาใหม่ได้เพียง 64,000 คน หรือรองรับได้เพียงร้อยละ 53 ของผู้สมัครทั้งหมด จึงส่งผลให้การสอบแข่งขันเพื่อศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยในประเทศไทยยังคงเป็นไปอย่างรุนแรงการเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อสร้างความได้เปรียบในการสอบแข่งขันเข้ามหาวิทยาลัย โดยการเรียนกวดวิชาที่มีภาพลักษณ์ของการสรุปรื้อหาอย่างตรงประเด็น สอนเทคนิคการทำข้อสอบ ใช้เวลาเรียนไม่มาก รวมถึงยังมีเทคนิคการสอนที่เพลิดเพลิน ส่งผลให้ธุรกิจกวดวิชาเติบโต ดังจะเห็นได้จากการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการธุรกิจกวดวิชาทั้งโรงเรียนกวดวิชาและติวเตอร์อิสระ รวมถึงยังมีการขยายธุรกิจของผู้ประกอบการที่ประกอบธุรกิจในปัจจุบัน โดย พ.ศ. 2555 ประเทศไทยมีโรงเรียนกวดวิชารวม 2,005 แห่ง แบ่งเป็นในกรุงเทพฯ

460 แห่ง และในภูมิภาค 1,545 แห่ง และมีจำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชารวม 453,881 คน (ตลาดกวดวิชายังคงเติบโตจับตาทางเลือกกว้างขึ้นของนักเรียน-สินค้าเข้ามหาวิทยาลัย. 2556: ออนไลน์)

การเปลี่ยนแปลงความหมายของโรงเรียนกวดวิชา

นับแต่โรงเรียนกวดวิชาเริ่มเข้ามามีบทบาทในสนามของการสอบเข้ามหาวิทยาลัยในฐานะที่เป็นโรงเรียนหรือการเรียนอีกรูปแบบหนึ่งที่แตกต่างไปจากการเรียนในโรงเรียนในระบบ ความเข้าใจและการตีความความหมายของโรงเรียนกวดวิชาได้ปรับเปลี่ยนไปตามกฎ (rule) ที่กำกับความหมายของโรงเรียนกวดวิชา กล่าวคือในช่วงแรกโรงเรียนกวดวิชาเป็นเพียงโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ความรู้ที่เสริมหรือเพิ่มเติมให้กับนักเรียนที่ต้องการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย แต่เมื่อระบบการจัดแผนการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเปลี่ยนแปลงเป็นแยกสายวิทย์-ศิลป์ซึ่งเป็นการพยายามที่จะจัดจำแนกประเภทของนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอน และสะดวกต่อการจัดกลุ่มนักเรียนที่จะเข้าสู่วิชาชีพผ่านการศึกษาคือในระดับมหาวิทยาลัยอันเป็นความพยายามที่อยู่ภายใต้การแบ่งงานกันทำเพื่อความชำนาญเฉพาะด้านอันเป็นปฏิบัติการหนึ่งของอุดมการณ์ทุนนิยม โรงเรียนกวดวิชาถูกเข้าใจรับรู้และตีความว่าเป็นการเพิ่มโอกาสสำหรับนักเรียนที่ต้องการมีความรู้เพื่อนำไปใช้สอบเข้ามหาวิทยาลัยโดยเฉพาะกรณีของผู้ที่ต้องการสอบข้ามแผนการเรียนที่ถูกจัดไว้ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนกวดวิชาในยุคนี้จึงเป็นมากกว่าการเรียนเพิ่มหรือเรียนเสริมหากแต่เป็นความพยายามของบุคคลที่จะต่อสู้ดิ้นรนเอาชนะการจัดประเภทของนักเรียนแต่ถึงอย่างไรความเป็นโรงเรียนกวดวิชาดังกล่าวก็หนีไม่พ้นการแข่งขันทางการศึกษากล่าวคือผู้ที่เรียนกวดวิชาที่ยอมรับการแข่งขันทางการศึกษาเป็นสิ่งที่ชอบธรรมและถ้าต้องการมีชัยชนะในการแข่งขันทางการศึกษาก็ต้องดิ้นรนขวนขวาย

ในช่วงที่มหาวิทยาลัยมีการขยายตัวและการสอบเข้ามหาวิทยาลัยก็มีอัตราการแข่งขันเพิ่มขึ้นนั้นการเรียนกวดวิชาก็ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะความรู้และความเข้าใจที่มีต่อโรงเรียนกวดวิชาในยุคนี้คือการสร้างความได้เปรียบในการเข้าถึงข้อสอบหรือแนวข้อสอบอันเกิดมาจากโอกาสในการเข้าถึงแนวข้อสอบของติวเตอร์เป็นสำคัญ ความรับรู้และความเข้าใจที่มีต่อโรงเรียนกวดวิชาดังกล่าวนั้นมาจากการบอกเล่าพูดคุยกันในหมู่ของนักเรียนเองและการสื่อสารผ่านสัญญาณบางอย่างที่เป็นเหมือนฉลากที่บอกให้รู้ว่าติวเตอร์ที่มาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งมีแนวโน้มที่จะแนะนำข้อสอบในรายวิชาต่างๆ ได้อย่างใกล้เคียงกับข้อสอบจริง ความรับรู้ การตีความ และความเข้าใจในลักษณะนี้ทำให้การกวดวิชากับติวเตอร์กลุ่มดังกล่าวเป็นที่นิยมมากยิ่งขึ้นเพราะหมายถึงโอกาสและความได้เปรียบที่เหนือคู่แข่งส่งผลให้โรงเรียนกวดวิชาเป็นที่นิยมมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงระบบการสอบเข้ามาเป็นระบบการรับเข้าศึกษาต่ออย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ทำให้การสอบในทุกระดับและทุกช่วงของชีวิตทางการศึกษามีผลต่อการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย กล่าวคือนักเรียนจะต้องทำคะแนนในการเรียนในชั้นเรียนให้ได้ในระดับสูงเพราะจะส่งผลต่อคะแนนเฉลี่ยสะสมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นอกจากนี้นักเรียนยังต้องผ่านการทดสอบหลากหลายรูปแบบเพื่อรวบรวมผลคะแนนมาใช้ประกอบการพิจารณารับเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย โรงเรียนกวดวิชาจึงมีแนวโน้มที่จะแตกตัวไปตามความชำนาญเฉพาะของติวเตอร์และสนองตอบต่อการสอบที่หลากหลาย โรงเรียนกวดวิชาจึงถูกตีความความหมายที่แตกต่างกันไปตามบริบทและความต้องการและข้อจำกัดของแต่ละบุคคลที่โรงเรียนกวดวิชาสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนในสังคมไทยจึงไม่ใช่การดำรงอยู่ด้วยความหมายที่แน่นอนตายตัว หากแต่ความเป็นโรงเรียนกวดวิชาได้แปรเปลี่ยนไปตามการตีความและเข้าใจของบุคคล

การสร้างความสำเร็จของโรงเรียนกวดวิชาภายใต้ความสำเร็จในระบบการแข่งขันตลอดชีวิต

การศึกษาที่หลายคนมักกล่าวว่าเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตแต่สำหรับการศึกษาในสังคม หากใช้เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตหากแต่ได้กลายเป็นการแข่งขันตลอดชีวิต ดังที่กล่าวไว้แล้วข้างต้นว่า ความสำเร็จทางการศึกษาถูกวัดด้วยความสำเร็จในการสอบเข้าเรียนต่อในสถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียงเป็นหลักดังนั้นเมื่อระบบการสอบแข่งขันเข้ามหาวิทยาลัยเปลี่ยนไป รูปแบบวิธีการในการไขว่คว้าความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียนก็แปรเปลี่ยนไป ภายใต้ระบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัยในปัจจุบันที่ใช้ระบบการสอบแอดมิชชันซึ่งมีโครงสร้างของคะแนนที่นำมาใช้ในกรคำนวณที่หลากหลาย ทั้งผลการเรียนเฉลี่ย คะแนนการสอบวัดผลประเมินผลระดับชาติ และคะแนนสอบวัดความถนัดอีกหลายวิชา ผลของการจัดระบบการสอบแข่งขันแบบนี้ ทำให้มีผลต่อการสร้างความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียนอย่างมากกล่าวคือ เพียงแค่มีความรู้มาสอบแข่งขันอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ นักเรียนควรจะได้เรียนในโรงเรียนที่เชื่อได้ว่าสามารถทำให้สอบวัดผลระดับชาติได้คะแนนสูงๆ และโรงเรียนที่เรียนระดับมัธยมปลายก็ควรเป็นโรงเรียนที่มั่นใจได้ว่าสามารถให้ความรู้ในหลักสูตรได้อย่างครบถ้วนตามหลักสูตรหรือเพียงพอต่อการสอบแข่งขันเข้ามหาวิทยาลัย การจะได้เรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพหรือมาตรฐานระดับสูงก็จึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องไขว่คว้าความสำเร็จในการสอบเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนดีโรงเรียนดัง ซึ่งส่งผลไปถึงแผนการในการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ไล่เรียงไปจนอนุบาล จึงไม่แปลกที่ปัจจุบันผู้ปกครองจำนวนมากวางแผนการศึกษาให้บุตรหลานตั้งแต่การเข้าเรียนในชั้นอนุบาลโดยมีเป้าหมายที่ความสำเร็จในการแข่งขันทางการศึกษาจนถึงระดับมหาวิทยาลัยซึ่งทำให้ความสำเร็จทางการศึกษาผูกติดอยู่กับการแข่งขันตลอดชีวิต ภายใต้

โครงสร้างและบริบททางสังคมดังกล่าวโรงเรียนกวดวิชาได้ถูกผลิตสร้างให้มีนัยยะสำคัญ (signification) ที่สามารถบอกได้ถึงความพยายามของทั้งนักเรียนและผู้ปกครองที่จะชวนชวายไขว่คว้าความสำเร็จทางการศึกษา แต่ความเป็นโรงเรียนกวดวิชาในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ก็ไม่ได้มีความหมายเพียงความหมายเดียวเพราะด้วยความเข้าใจและการตีความของบุคคลแต่ละคนภายใต้เงื่อนไขและข้อจำกัดที่แตกต่างกันทำให้ความหมายของโรงเรียนกวดวิชามีความแตกต่างหลากหลายอีกทั้งยังมีสวนทำให้เกิดโรงเรียนกวดวิชาที่มีรูปแบบลักษณะที่หลากหลายไปตามความเข้าใจเงื่อนไขและบริบทของบุคคลที่แตกต่างกันออกไปอีกด้วย

การผลิตสร้างความหมายเป็น “การเรียนเพื่อช่วยเพิ่มเกรด ”

การศึกษาได้ถูกทำให้เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จในสังคมไทยมาอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ การได้สำเร็จการศึกษาในระดับสูงเป็นเหมือนป้ายหรือฉลากที่ประกาศให้รู้ว่าบุคคลนั้น ๆ มีความสำเร็จ มีโอกาส มากกว่าบุคคลอื่นในสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้สำเร็จการศึกษาอย่างน้อยระดับปริญญาตรีได้กลายมาเป็นทั้งความปรารถนา และความภาคภูมิใจของทั้งตัวผู้เรียนเองและครอบครัว เนื่องมาจากการที่การศึกษาของไทยถูกใช้เป็นเครื่องมือในการคัดคนเก่งเข้าสู่ระบบการทำงาน รวมไปถึงการคัดแยกจัดลำดับบุคคลออกเป็นกลุ่ม ๆ ภายใต้ระบบการสอบการแข่งขันและการคัดเลือกซึ่งกระทำกันตั้งแต่วัยต้นของการศึกษาจบจนถึงขั้นสุดท้ายของการศึกษา ความสำเร็จของบุคคลจึงวัดกันที่ระดับการศึกษา ถึงแม้ว่าการสำเร็จการศึกษาในระดับสูงจะไม่ได้นำความร่ำรวยไปใช้ประโยชน์ใด ๆ แต่ก็เป็นความภาคภูมิใจในความสำเร็จที่ผูกติดอยู่กับการแข่งขัน นอกจากนี้ในระบบการศึกษายังจัดลำดับคนที่สอบไม่ผ่านสอบไม่ได้ หรือสอบได้คะแนนต่ำ ๆ จึงเป็นกลุ่มคนที่ถูกคัดออก แยกออก ให้ไปอยู่ในอีกกลุ่มหนึ่งที่ต่างจากคนที่สอบได้สอบผ่านหรือทำคะแนนได้ดี เพราะคนกลุ่มนี้จะได้รับการเชิดชู ยกย่อง ได้รางวัลได้ความสำเร็จและได้รับการดูแลเอาใจใส่อีกอย่างต่างจากคนกลุ่มแรก จึงเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่นักเรียนจะต้องเรียนและสอบเพื่อแข่งกับเพื่อนร่วมชั้นและคนอื่น ๆ เพื่อเข้าไปอยู่ในกลุ่มคนเก่ง อันนับได้ว่าเป็นรางวัลและความสำเร็จเบื้องต้น สำหรับผู้ปกครองเองก็ไม่ต่างอะไรกับนักเรียนที่มุ่งหวังให้บุตรหลานของตนพิชิตความสำเร็จมาให้ได้ ทั้งเพื่ออนาคตของบุตรหลานที่ตนรักและห่วงใย และทั้งเพื่อคำยินยอมยกย่องในวงสังคมที่ตนเองสังกัดอยู่ ความสำเร็จในด้านการเรียนของนักเรียนจึงเปรียบเหมือนความสำเร็จของผู้ปกครองอย่างแยกออกจากกันได้ยาก

การพิชิตความสำเร็จในขั้นต้นด้วยการเรียนให้มีผลการเรียนที่ดี สอบผ่านเป็นลำดับต้น ๆ อาจเป็นสิ่งที่ได้มาโดยง่ายของนักเรียนบางคน แต่กับนักเรียนบางคนการจะทำให้ตนเองขึ้นไปยืนอยู่แถวหน้าของเพื่อนนักเรียนที่แข่งขันกันอย่างเอาเป็นเอาตายกลับเป็นสิ่งที่ไม่ง่ายเลยเนื่องจากบรรดาสภาพแวดล้อมที่เป็นบริบททั้งเชิงกายภาพและเชิงนามธรรมของนักเรียนแต่ละคนแตกต่างกัน โรงเรียน

ครู สถานภาพทางการเงินของผู้ปกครอง พื้นฐานความถนัด ความสนใจที่แตกต่างกันล้วนมีผลต่อความสำเร็จที่แตกต่างกันของนักเรียนทั้งสิ้น แต่เมื่อนักเรียนที่มีบริบทของชีวิตที่แตกต่างกันต้องถูกบังคับให้เข้าสู่สนามการแข่งขันทางการศึกษาสนามเดียวและด้วยวิธีเดียวกันทุกคนอาจด้วยข้ออ้างที่ว่า เป็นความเสมอภาคทางการศึกษา การชวนชวนไขว่คว้าเพื่อพิชิตความสำเร็จขั้นต้นจึงกลายเป็นความจำเป็นที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โรงเรียนกวดวิชาแทบจะไม่มี ความหมายอะไรเลยสำหรับนักเรียนและผู้ปกครองถ้าตราบดีที่ผลการเรียนยังเป็นที่น่าพอใจ ซึ่งนั่นย่อมหมายความว่ายังสามารถยึดกุมความสำเร็จทางการศึกษาขั้นต้นไว้ได้ แม้ว่าการรับรู้ผ่านการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ เกี่ยวกับโรงเรียนกวดวิชาจะมีอยู่แต่นักเรียนและผู้ปกครองก็ยังไม่มีการเชื่อมโยงความรับรู้เหล่านี้กับความสำเร็จทางการศึกษาส่วนตนเท่าใดนัก แต่เมื่อใดก็ตามที่ผลการเรียนไม่เป็นที่น่าพอใจทั้งนักเรียนและผู้ปกครองจะเริ่มทบทวนตั้งคำถามกับทั้งการเรียนของตัวเองและการสอนของโรงเรียนในระบบ มีการประเมินค่า เหตุผลของความผิดพลาดล้มเหลว ความพยายามที่จะแก้ไขข้อบกพร่องผิดพลาดจึงเกิดขึ้น ความรู้ผ่านการสื่อสารเรื่องโรงเรียนกวดวิชาที่อาจเคยมีมาก่อนแต่ไม่ได้ใส่ใจอะไรมากนักถูกนำไปเชื่อมโยงกับความสำเร็จในการเพิ่มเกรด ถูกตีความให้มีความหมายว่าสามารถช่วยเสริมเติมแก้ไขข้อผิดพลาดบกพร่องทางการศึกษาที่เผชิญอยู่ในการศึกษาในระบบได้

อย่างไรก็ตามการประเมินว่าผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจหรือไม่ก็นั้นขึ้นอยู่กับความคาดหวัง รวมไปถึงระดับของความสำเร็จในอนาคต สำหรับนักเรียนและผู้ปกครองที่มองความสำเร็จขั้นต้นว่าต้องเป็นอันดับหนึ่งหรืออันดับต้น ๆ ของชั้น ย่อมมีเกณฑ์ของการพิชิตความสำเร็จในการเรียนที่สูงกว่านักเรียนหรือผู้ปกครองที่มีความคาดหวังที่ต่ำกว่า อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับบริบททางสังคม และเศรษฐกิจของครอบครัวทำให้ความเป็นโรงเรียนกวดวิชาในฐานะบันไดแห่งความสำเร็จขั้นแรกนี้ มีความแตกต่างหลากหลาย ในที่นี้ประกอบไปด้วย โรงเรียนกวดวิชาในฐานะที่เป็นบันไดแห่งความสำเร็จขั้นแรกที่สร้างไปตามอัตภาพ ในขณะที่อีกกลุ่มหนึ่งโรงเรียนกวดวิชาจะมีส่วนเสริมความแข็งแกร่งให้กับความสำเร็จขั้นแรก

การเรียนเพื่อช่วยเพิ่มเกรดภายใต้ความอึดอัดขัดสน เมื่อผลการเรียนที่ดีหรือการได้เกรดระดับสูงหมายถึงความสำเร็จในอนาคตของนักเรียน การเรียนเพื่อมุ่งให้ได้ผลการเรียนดี หรือเกรดสูง ๆ จึงเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของนักเรียนรวมถึงเป็นความหวังของผู้ปกครองเกือบทุกคน เกรดจึงเป็นความสำเร็จขั้นต้นของชีวิตในระบบการศึกษาแต่ความพยายามที่จะทำให้ผลการเรียนอยู่ในระดับสูงนั้นมีเงื่อนไขหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นคุณภาพของโรงเรียน ความรู้ความสามารถของครู สภาพแวดล้อมของนักเรียน สภาพแวดล้อมในโรงเรียน สถานะทางเศรษฐกิจ เงื่อนไขทางโอกาส และเวลาที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ฯลฯ สำหรับนักเรียนที่มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจโอกาสหรือทางเลือกในระบบการศึกษามักจะมีอยู่อย่างจำกัดการที่จะได้เรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงได้มาตรฐาน

และโด่งดังมักจะน้อยกว่านักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีเป็นผลที่สืบเนื่องมาจากมาตรฐานในด้านคุณภาพของโรงเรียนและครูผู้สอนที่ยังมีไม่เท่ากันในระบบการศึกษาของไทย ความรับรู้ในข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ โอกาสในการเลือกที่เรียน ความตระหนักในความรู้ที่นักเรียนรู้ว่าตัวเองมีน้อยกว่าคนอื่นประกอบกับความรับรู้ในกฎของความหมายของความสำเร็จทางการศึกษาที่ขึ้นอยู่กับเกรดและผลการเรียนที่ต้องทำให้ได้ในระดับสูงเมื่อนักเรียนมีผลการเรียนที่ย่ำแย่ เกรดตก คะแนนต่ำทำให้นักเรียนรวมไปถึงผู้ปกครองสามารถที่จะรับรู้และ ตีความได้ว่าเพียงการเรียนในโรงเรียนอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการแข่งขันในระบบของการศึกษา การแสวงหาการเรียนการสอนที่ช่วยเสริมหรือเพิ่มเติมความรู้ที่นอกเหนือจากห้องเรียนจึงเกิดขึ้นทำให้การเรียนเพิ่มเรียนเสริมเพื่อการพิชิตความสำเร็จทางการศึกษาขั้นต้นคือการเพิ่มเกรดเพิ่มผลการเรียนเป็นสิ่งที่นักเรียนและผู้ปกครองต้องแสวงหาไขว่คว้าโรงเรียนกวดวิชาจึงกลายมาเป็นสิ่งที่มีความหมายแต่ด้วยข้อจำกัดทางเศรษฐกิจทำให้โรงเรียนกวดวิชาสำหรับพวกเขามีความหมายเฉพาะที่เป็นไปตามฐานะทางเศรษฐกิจเท่าที่พอจะจ่ายได้ ความเป็นโรงเรียนกวดวิชาที่จะช่วยสร้างความสำเร็จขั้นต้นของนักเรียนที่มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นมาจากเงื่อนไขและบริบทหลายประการกล่าวคือ

ความล้มเหลวทางการศึกษาที่เกิดจากเงื่อนไขทางเศรษฐกิจของครอบครัว ในการแข่งขันทางการศึกษาที่พยายามจัดคนออกเป็นกลุ่มคนเก่ง/ไม่เก่งที่อยู่ภายใต้มาตรฐานและเงื่อนไขเดียวกันได้ทำให้นักเรียนบางคนกลายเป็นผู้แพ้ในระบบการศึกษาและติดป้ายความล้มเหลวให้กับตนเองไปโดยปริยายอันเนื่องมาจากเงื่อนไขและบริบทที่นักเรียนแต่ละคนดำรงอยู่นั้นไม่เสมอภาคไม่เท่าเทียมกัน นักเรียนบางคนมีความสามารถในการเรียนที่ดีในวัยต้นของการศึกษา แต่ด้วยเหตุปัจจัยที่เกิดจากการย้ายถิ่นฐานเพื่อการประกอบอาชีพของครอบครัว ได้ทำให้ความต่อเนื่องในการเรียนและความล้มเหลวในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ ๆ อยู่บ่อยครั้ง กลายมาเป็นเงื่อนไขที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ดังเรื่องราวของวิช ซึ่งทั้งเขาและพ่อแม่ของเขาต่างตระหนักรู้ในความสำเร็จขั้นต้นที่จำเป็นต้องสร้างเพื่อปูทางสู่ความสำเร็จทางการศึกษา แต่ในฐานะผู้เสียเปรียบตัววิชเองและครอบครัวก็พยายามต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้วิชได้เข้าสู่อการกวดวิชา แม้การกวดวิชาที่วิชได้เข้าไปเรียนจะไม่ใช่วิทยาลักษณ์กวดวิชาที่มีชื่อเสียงก็ตาม วิช เป็นลูกคนที่สองในบรรดาพี่น้องสองคน แม้ประกอบอาชีพเป็นพนักงานรับโทรศัพท์และพนักงานขายให้กับห้างหุ้นส่วนแห่งหนึ่งแถบชานเมือง ส่วนพ่อเลิกอาชีพจากงานประจำหันมาขับรถรับจ้างโดยสารสาธารณะหรือแท็กซี่ วิชมีพี่สาวหนึ่งคน กำลังเรียนในสาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งย่านลาดกระบัง ชีวิตของวิชต้องระหกระเห่ร่อนไปตามถิ่นฐานที่พ่อและแม่เลือกประกอบอาชีพ ในวัยเด็กพ่อกับแม่พยายโรงเรียนบ่อยครั้งมากทั้งวิชและพี่สาวต้องย้ายจากกรุงเทพไปเรียนโรงเรียนเอกชนแถบชานเมือง และย้ายอีกสองครั้งเมื่อพ่อและแม่ไปเลี้ยงชีพในการประกอบธุรกิจส่วนตัวทางภาคเหนือและเมื่อไม่ประสบความสำเร็จในการธุรกิจวิชกับพี่สาวก็ต้องย้าย

กลับมาเรียนในเขตชานเมืองของกรุงเทพอีกครั้ง การกลับมาเรียนที่ชานเมืองของกรุงเทพอีกครั้งของวิช ทำให้ความสามารถในทางวิชาคณิตศาสตร์และความชื่นชอบในการคิดคำนวณของเขาได้ลดลงอย่างมาก เหตุที่วิชคิดและเชื่อเช่นนี้เป็นเพราะเกรดที่ออกมาไม่ดีเท่าที่เคยเป็นทั้งนี้วิชเชื่อว่าเป็นเพราะเพราะความไม่ต่อเนื่องของการเรียน “มันไม่รู้เรื่องมากกว่า ที่ไม่รู้เรื่องเพราะย้ายไปโน่นที่นี้ที่ บางที่ย้ายกลางเทอม คือพ่อแม่เขาย้ายเราก็ก้ายตาม”

การย้ายโรงเรียนในวัยเด็กไม่ได้ทำให้วัยแห่งการปูพื้นฐานทางการเรียนและการมีสังคมมีเพื่อนเหมือนเด็ก ๆ คนอื่น ๆ ของวิชนั้นหายไปเพียงอย่างเดียว แต่การย้ายโรงเรียนยังทำให้วิชต้องเรียนซ้ำชั้น เนื่องด้วยเกณฑ์ในการรับเด็กเข้าเรียนของแต่ละโรงเรียนไม่เหมือนกันผลจากการย้ายโรงเรียนของวิชทำให้วิช มีความสามารถในการเรียนด้อยลงอย่างมาก โดยที่ทางโรงเรียนเองก็ไม่มีระบบการจัดการศึกษาเพื่อปรับพื้นฐานหรือการสอนซ่อมเสริมอย่างจริงจังให้กับผู้เรียนเป็นการเฉพาะซึ่งต้องยอมรับว่าเป็นผลมาจากการศึกษาในระบบโรงเรียนที่ไม่ได้มีมาตรการหรือวิธีการที่จะให้ความดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคล ทำให้เห็นว่าระบบการศึกษาที่เป็นอยู่ไม่เอื้ออำนวยต่อความเจริญก้าวหน้าหรือความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียนที่มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ

สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ความล้มเหลวทางการศึกษาในระบบการแข่งขันทางการศึกษาอีกประการหนึ่งก็คือสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายมีพื้นฐานของความเข้าใจ และมีบริบทของชีวิตที่แตกต่างกัน แม้ว่าการจัดการศึกษาในสังคมไทยจะเน้นการจัดการเรียนการสอนที่ให้นั้นผู้เรียนเป็นสำคัญและยึดความแตกต่างระหว่างปัจเจกบุคคลก็ตาม แต่ในสภาพที่เป็นจริงการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนต่าง ๆ ยังเป็นการเรียนการสอนที่ครูใช้วิธีการสอนเพียงวิธีเดียวกันทั้งห้องทั้งชั้น หลักสูตร เอกสาร ตำราอ่านประกอบและการจัดสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ย่อมจะส่งผลให้นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีพื้นฐานไม่เอื้อต่อการเรียนในระบบแข่งขันยิ่งถูกตอกย้ำให้กลายเป็นผู้แพ้ในระบบการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างความไม่ประสบความสำเร็จทางการศึกษาที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางการศึกษาไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้เห็นได้จากเมื่อวิชได้เข้าเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมที่ได้เอาชื่อของโรงเรียนดังในกรุงเทพมหานครมาเป็นชื่อต้นซึ่งอยู่ในย่านชานเมืองและอยู่ใกล้บ้านการได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่ใช้ชื่อเหมือนกับโรงเรียนดังในกรุงเทพมหานครทำให้วิชมีความคาดหวังต่อมาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียนว่าน่าจะแตกต่างหรือดีกว่าโรงเรียนมัธยมทั่ว ๆ ไป แต่กลับทำให้เขาผิดหวัง คุณภาพและมาตรฐานยังไม่เป็นที่น่าพอใจ กล่าวคือแม้จะเป็นโรงเรียนที่ได้นำเอาชื่อของโรงเรียนที่มีชื่อเสียงด้านคุณภาพมาเป็นชื่อต้น แต่ไม่ได้มีอะไรต่างจากโรงเรียนมัธยมประจำอำเภอทั่ว ๆ ไป “จะบอกว่า เขาก็เอาแต่ชื่อมา แต่ระบบอะไรของชื่อ

โรงเรียนที่ดังนี้ไม่มีเลย...เขาชอบบอกว่าเราเป็นที่หนึ่งในการส่งตัวแทนไปแข่งขัน ใอันนั้นใอันนี้อยู่เรื่อย แต่พวกผมรู้ว่ามันไม่ใช่”

มาตรฐานที่ไม่เท่าเทียมกันของโรงเรียนในระบบในสังคมไทยนั้นเป็นที่รับรู้และมีความพยายามในการแก้ไขด้วยวิธีการต่าง ๆ มากมายความพยายามหนึ่งคือการนำเอาชื่อของโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ไปใช้แทนชื่อโรงเรียนในแถบชานเมืองหรือต่างจังหวัด ในลักษณะแพรวนไฮส์ทางการศึกษา ด้วยความมุ่งหวังที่จะนำเอามาตรฐานในการจัดการเรียนการสอนขยายไปสู่โรงเรียนแถบชานเมือง แต่วิธีการบริหารจัดการในทางปฏิบัติกลับไม่ได้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายข้างต้น ทำให้โรงเรียนจึงมีแต่ชื่อที่เหมือนโรงเรียนดังและยิ่งตอกย้ำความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาในสังคมมากยิ่งขึ้นไปอีกว่า ไม่ว่าจะทำอย่างไรนักเรียนที่มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ หรือมีทางเลือกในการเข้าเรียนที่จำกัด ก็ไม่อาจที่จะทำให้ได้มีพื้นฐานที่เท่าเทียมกันทางการศึกษาที่จะทำให้มีความเสมอภาคในการเข้าสู่สนามของการสอบแข่งขันในระดับต่าง ๆ

วิชเริ่มได้พบกับสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่เต็มไปด้วยการแข่งขันแบ่งชั้นและคัดเกรด เพราะเมื่อเริ่มเข้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 การแบ่งห้องเรียนที่ทำให้รู้ว่าตัวเองไม่ได้ถูกจัดชั้นไว้ในชั้นเรียนของเด็กที่เรียนเก่ง แต่เป็นกลุ่มของเด็กที่มีผลการเรียนกลาง ๆ ซึ่งทำให้ตระหนักได้ว่าไม่ใช่เด็กเก่งเด็กเรียน ไม่ใช่ความหวังของโรงเรียนโดยเฉพาะการเน้นความสำเร็จหรือชื่อเสียงของโรงเรียนที่มาจากความสามารถส่วนบุคคลของกลุ่มเด็กเก่ง มากกว่าความสำเร็จที่เกิดขึ้นโดยภาพรวมของนักเรียนทั้งโรงเรียนหรือการพัฒนาความถนัดและทักษะให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ในด้านสภาพการเรียนการสอนของโรงเรียนก็เป็นการเรียนการสอนที่ครูใช้วิธีการสอนแบบบรรยายไปตามเนื้อหาเพียงอย่างเดียวหรือไม่ก็เขียนแบบคัดลอกเนื้อหาบนกระดานเพื่อให้คัดลอกความรู้โดยครูใช้วิธีการอธิบายอย่างรวดเร็วเพียงครั้งเดียวโดยไม่ได้มีการสอบถามถึงความเข้าใจของนักเรียนเป็นรายบุคคลในขณะที่สภาพสังคม ค่านิยม และความสนใจของนักเรียนเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในยุคปัจจุบัน แต่ครูยังใช้วิธีการแบบดั้งเดิมในการจัดการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนยังอยู่ในรูปแบบครูสำคัญและครูเป็นผู้มีอำนาจสิทธิ์ขาดแต่เพียงผู้เดียวในห้องเรียน นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้หรือถ้ามีส่วนร่วมก็อยู่ในระดับต่ำในฐานะผู้รับความรู้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับความต้องการไม่ตรงตามความสนใจของผู้เรียนสะท้อนผ่านประสบการณ์ในห้องเรียนของวิชที่กล่าวว่า

“อยากจะทำอะไรก็เอาใจเขาสอนไม่ตรงกับที่เราต้องเอาไปสอบเวลาสอบไม่เอาเตอร์เทน เด็กผู้เรียน พอเข้าห้องมาเขียนกระดาน บ๊ีบ ๆ แล้วก็ให้โจทย์ไปทำ พอทำไม่ได้ไปถามครูก็บอกว่าอ้าวก็สอนไปเมื่อกี้ทำไมไม่ได้หรือไง ให้ไปทบทวนเองก่อน”

วิธีการสอนที่ใช้ครูเป็นศูนย์กลางไม่ให้ความสำคัญกับนักเรียนเป็นรายบุคคลนี้เป็นสิ่งที่พบเห็นได้ในโรงเรียนในระบบหลายต่อหลายแห่งทำให้นักเรียนที่มีพื้นฐานที่ไม่ดีอยู่แล้วไม่อาจที่จะทำ ความเข้าใจบทเรียนหรือตามเนื้อหาการเรียนได้ทันเพื่อนที่มีพื้นฐานดีกว่า จึงไม่ยากที่จะคาดเดาว่าเมื่อ ต้องเข้าสอบหรือเข้าสู่ระบบการวัดผลในระบบเดียวกันทั้งหมด นักเรียนที่มีพื้นฐานทางการเรียนที่ไม่ดี มาแต่ก่อนจะต้องพบกับความล้มเหลวซ้ำแล้วซ้ำเล่า

ความหมายของความสำเร็จขั้นต้นที่ขึ้นอยู่กับผลการเรียน การศึกษาในปัจจุบันที่มี วิธีการวัดผลและประเมินผลด้วยการสอบเพื่อการจัดลำดับชั้นความสามารถของผู้เรียนด้วยระบบเกรด จึงมีผลต่อความคาดหวังและความกังวลใจของทั้งนักเรียนและผู้ปกครองอันเนื่องมาจากผลการเรียนที่ มีการสรุปรวบยอดปลายภาคเรียนหรือปลายปีการศึกษา ได้กลายมาเป็นเครื่องมือในการตัดสิน ความสามารถและความเก่งหรือไม่เก่งของนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม การได้ผลการเรียนต่ำในรายวิชา ใดรายวิชาหนึ่งหรือหลายรายวิชานอกจากเป็นการประกาศให้นักเรียนทราบถึงความอ่อนด้อยใน รายวิชาต่าง ๆ แล้วยังหมายถึง ความวิตกกังวลที่อาจคาดหมายได้ถึงอนาคตทางการศึกษาและหน้าที่ การงานและความมั่นคงในชีวิต เพราะการศึกษาในระบบเกือบจะเป็นเพียงสิ่งเดียวที่กำหนดอนาคต ของนักเรียนในสังคมไทยในปัจจุบัน นอกจากนี้การเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือแม้แต่การสมัคร เข้าทำงานในองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน คະแนนเฉลี่ยตลอดระยะเวลาของการศึกษาในแต่ละ ระดับมีผลอย่างมากต่อการได้เรียนต่อในสถาบันที่ได้รับการยอมรับและในสาขาวิชาที่มีหลักประกัน ความมั่นคงของอาชีพในอนาคตซึ่งย่อมหมายถึงความสำเร็จในชีวิตของนักเรียนในที่สุด เกรดและ คະแนนที่เรียกกันว่าผลการเรียนจึงกลายมาเป็นเครื่องมือตัดสินอนาคตของบุคคลในสังคมไทยโดย แทบจะไม่ต้องพิจารณาปัจจัยหรือเงื่อนไขอื่น ๆ ประกอบ และความเชื่อมั่นในความสำเร็จในชีวิตของ บุคคลในระบบการศึกษาจึงแนบสนิทอยู่กับการวัด คະแนนหรือผลการเรียนโดยปราศจากคำถามถึง ความเป็นตัวแทนของเกรดกับความรู้ความสามารถเพราะเราถูกทำให้เชื่อว่าเมื่อได้เกรดดีแสดงว่ามี ความรู้ความสามารถสูง เมื่อมีความรู้ความสามารถสูงการได้เรียนต่อและการได้เข้าสู่อาชีพที่มีความ มั่นคงและโอกาสในการประสบความสำเร็จย่อมมีสูง ซึ่งย่อมหมายความว่าคนที่บุคคลเรียนได้เกรด ดี ๆ คະแนนสูง ๆ คือคนที่มีโอกาสประสบความสำเร็จในชีวิตสูงนั่นเอง

การที่ผลการเรียนหรือ “เกรด” มีผลต่ออนาคตและความสำเร็จของผู้เรียนดังกล่าวข้างต้น ความพยายามที่จะพิชิตความสำเร็จของนักเรียนซึ่งรวมถึงความคาดหวังของผู้ปกครองในการเรียนของ ผู้เรียนที่เป็นบุตรหลานก็คือการทำเกรดให้อยู่ในระดับสูง จนเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่คำถามหรือบท สอนหน้าที่ผู้คนในสังคมจะมีต่อนักเรียนมักเริ่มต้นจากคำถามประเภท เรียนที่ไหน ได้เกรดเท่าไร? รวมไปถึงการจะบอกว่่านักเรียนเก่งหรืออ่อนในวิชาใด ก็มักมีผลการเรียนหรือเกรดเป็นสิ่งอ้างอิงอยู่เสมอ ๆ สิ่งต่าง ๆ การที่ผู้เรียนถูกแบ่งออกเป็นกลุ่มๆ ว่าเป็นพวกเกรดสูง/กลาง/ต่ำ จึงมีความหมายถึงระดับ

ของความสำเร็จของชีวิตในอนาคต เกรดในแต่ละวิชาและคะแนนเฉลี่ยในแต่ละภาคเรียน แต่ละปี จึงเป็นเหมือนความสำเร็จขั้นต้นที่ผู้เรียนจะต้องพยายามพิชิตมาให้ได้เพื่อความสำเร็จในขั้นต่อไปโดยไม่ต้องพิจารณาถึงความรู้ความสามารถที่แท้จริง เกรดได้ประกาศระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียนอย่างไม่ต้องมีข้อสงสัยหรือข้อโต้เถียง และเกรดเฉลี่ยเองก็ได้ตีตราบอกให้ผู้เรียนและผู้คนในสังคมยอมรับ/รับรู้ระดับความรู้ความสามารถของบุคคลโดยไม่ต้องพิจารณาความแตกต่างของค่าคะแนนในแต่ละรายวิชาก่อนที่จะกลายเป็นคะแนนเฉลี่ย เหล่านี้ก่อให้เกิดความพยายามอย่างยิ่งยวดที่ผู้เรียนจะต้องทำทุกวิถีทางให้ผลการเรียนออกมาเป็นค่าระดับหรือเกรดในระดับสูง ๆ ในทางกลับกันสำหรับนักเรียนที่ได้เกรดต่ำในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือรวมกันเป็นเกรดต่ำในลักษณะคะแนนเฉลี่ยก็มีผลต่อการตัดสินใจโดยตัวเองของนักเรียนว่าตัวเองอ่อนด้อย ไม่ฉลาด กระทั่งความน่าละอาย

เมื่อผลการเรียนในภาคเรียนแรกในระดับมัธยมศึกษาของวิชาออกมา ระดับของผลการเรียนของวิชาก่อนข้างไปในทางต่ำเกินความคาดหมาย ไม่แตกต่างอะไรกับผลการเรียนของพี่สาวของวิชซึ่งเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ผลการเรียนค่อนข้างต่ำเช่นเดียวกัน ในระบบการเรียนที่มีความสำเร็จขั้นต้นขึ้นอยู่กับการเรียนในแต่ละภาคจะทำหน้าที่ในการสื่อสารเพื่อให้นักเรียนได้รู้ว่าตนเองมีผลการเรียนในระดับใด เป็นคนเก่งหรือคนไม่เก่ง ผลการเรียนเป็นสัญญาณที่หมายความว่าในการสื่อสารกับผู้คน เพื่อนนักเรียน ครูอาจารย์ และรวมถึงผู้ปกครอง ผลการเรียนต่ำเมื่อถูกโยงเข้ากับกฎของการแข่งขันย่อมบ่งบอกถึงความล้มเหลวผิดพลาด ซึ่งอาจนำไปสู่การตีความว่าเป็นการไม่เอาใจใส่ในการเรียน การเป็นเด็กเกเรเหลวไหลของตัวนักเรียนเอง สำหรับวิชาผลการเรียนที่ตกต่ำทำให้ชกกลัวที่จะถูกตำหนิ โดยเฉพาะพ่อที่มีลักษณะเป็นคนเข้มงวดโดยเฉพาะกับวิชาที่พ่อจะเข้มงวดเป็นพิเศษ การปล่อยความรู้เรื่องผลการเรียนให้ผ่านเลยไปหรือบอกให้แม่รับรู้แต่เพียงคนเดียวไม่มีผลอะไรต่อวิชา เพราะดูเหมือนว่าแม่จะเป็นที่ปรึกษาในทุกเรื่องของวิชาและไม่เข้มงวดมาก แต่ถ้าพ่อรู้และชิงพิพากษาว่าความล้มเหลวในการเรียนเป็นผลมาจากความเหลวไหลของวิชาเองน่าจะส่งผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่อตัววิชามากกว่า วิชาจึงเลือกที่จะบอกพ่อก่อนแล้วตามด้วยเหตุผลสั้น ๆ ว่า “ป๊าวิชาเรียนไม่รู้เรื่องเลยอะ” การที่วิชาเลือกที่จะสารภาพกับพ่อว่าเรียนไม่รู้เรื่องเป็นเพียงความพยายามที่จะให้เหตุผลของความล้มเหลวในครั้งนี้ เป็นการให้เหตุผลที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนที่วิชาและพี่สาวเรียนอยู่ การที่พี่สาวของวิชาที่มีผลการเรียนที่ตกต่ำเช่นกันทำให้เหตุผลเรื่องการเรียนไม่รู้เรื่องนั้นมีน้ำหนักมากเพียงพอ และสามารถทำให้พ่อสืบค้นเหตุผลในความล้มเหลวของลูก ๆ ได้อีกด้วยว่าส่วนหนึ่งอาจมาจากความผิดพลาดในการย้ายถิ่นเพื่อเสี่ยงโชคในการประกอบอาชีพทำให้ลูกต้องย้ายโรงเรียนบ่อยครั้ง ในตอนนั้นใจลึก ๆ ของวิชาไม่ได้ต้องการทำอะไรมากไปกว่าการบอกถึงเหตุผลที่ทำให้ผลการเรียนตกต่ำ แต่เกรดที่ต่ำของลูกทั้งสองคนที่ปรากฏอยู่ต่อหน้าพ่อเป็นเครื่องยืนยันความล้มเหลวในระบบการศึกษาโดยเฉพาะวิชาที่เพิ่งเริ่มเรียนใน

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเทอมแรกทำให้พอเห็นว่าเพียงก้าวแรกในระดับมัธยมศึกษาก็ดูเหมือนว่าวิชา กำลังล้มเหลวซึ่งพอของวิชาในฐานะที่ผ่านการเรียนในระบบโรงเรียนมาจนถึงระดับปวช. ย่อมตระหนักดี ว่าผลการเรียนที่ย่ำแย่ของลูกเป็นเค้าวางของความล้มเหลวในขั้นต่อนต่อไป ของระบบการแข่งขันทางการศึกษาเป็นแน่

การผลิตสร้างควมหมายให้โรงเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่ช่วยแก้ไขความผิดพลาดในอดีต ความรับรู้หรือการให้ความหมายต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับกรอบของความรู้ความเข้าใจที่บุคคลมีอยู่ในตัวของเขาเอง เป็นการจัดระเบียบประสบการณ์และนำไปสู่ความสามารถในการตีความ ให้ความหมายและเลือกใช้ความหมาย บรรดาภาษา รหัส สัญญะ ต่าง ๆ ซึ่งอาจดำรงอยู่ในระบบการสื่อสารในปฏิสัมพันธ์ทางสังคมบุคคลอาจรับรู้ต่อภาษา รหัส หรือสัญญะเหล่านั้นแต่ไม่ได้ให้ความหมาย ตีความ หรือนำมาใช้ในปฏิสัมพันธ์ของตนด้วยเพราะประสบการณ์ของพวกเขายังไม่สอดคล้องหรือเชื่อมโยงกับกฎของความหมายของบรรดาภาษา รหัส สัญญะเหล่านั้น แต่เมื่อกรอบแห่งความรู้ความเข้าใจแบบเดิมไม่สามารถที่จะทำให้ปฏิสัมพันธ์คือการสื่อสารของเขาราบรื่นต่อไปได้ การเลือกใช้หีบฉวยรหัส ภาษา หรือสัญญะมาเชื่อมโยงกับสถานการณ์ที่ตนประสบพบเจออยู่เพื่อทำให้การสื่อสารความหมายดำเนินต่อไปได้ก็เกิดขึ้น

แม้ว่าการจะทำให้เกรดเพิ่มขึ้นหรือผลการเรียนดีขึ้น เป้าหมายของคำตอบมักจะพุ่งมาที่ตัวผู้เรียนแต่เงื่อนไขอื่น ๆ อีกนัยปการที่ทำให้นักเรียนได้คะแนนและผลการเรียนต่ำก็จะตามมา อาทิ เงื่อนไขในการจัดสภาพการเรียนการสอนวิธีการสอน หลักสูตร การทดสอบการวัดประเมินผล ตัวคุณคุณภาพของครู มาตรฐานของโรงเรียน ฯลฯ อาจกล่าวได้ว่าในระบบของการแข่งขันทางการศึกษา โรงเรียนในระบบไม่อาจรับประกันความสำเร็จทางการศึกษาได้ เมื่อโรงเรียนในระบบไม่ได้หมายถึงความสำเร็จทางการศึกษาอีกต่อไปสำหรับผู้ที่มีหวังความสำเร็จในการแข่งขันทางการศึกษาขั้นต้นคือ ต้องการเรียนให้ได้ผลการเรียนดี ๆ หรือสำหรับผู้ปกครองที่ต้องการเห็นนักเรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้นจึงจำเป็นต้องแสวงหาสิ่งอื่นมาทดแทนหรือมาใช้เพื่อบอกให้รู้ว่าทั้งตัวผู้ปกครองเองและตัวนักเรียนยังอยู่ในสนามของการแข่งขันมิได้ยอมแพ้หรือจำนนต่อความผิดพลาดล้มเหลว นั้น โรงเรียนอย่างอื่น วิธีการเรียนอย่างอื่น ที่นอกเหนือไปจากการเรียนในระบบโรงเรียนจึงถูกนำมาเชื่อมโยงกับความหมายของความสำเร็จในการแข่งขันทางการศึกษา โรงเรียนกวดวิชาที่มีการสื่อสารผ่านกระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคลไม่ว่าจะเป็นผ่านการบอกเล่า พูดคุย แนะนำ ป้ายประกาศ ใบปลิว โฆษณา ที่บุคคลอาจเคยเห็นแบบผ่านตาไม่ได้ให้คุณค่าความหมายอาจถูกหีบฉวยขึ้นมาใช้ในยามที่ความล้มเหลวเกิดขึ้นกล่าวคือรูปแบบการเรียนปกติธรรมดาไม่สามารถทำให้ความสำเร็จเกิดขึ้นได้อย่างที่ตั้งใจไว้

ในกรณีของวิชจากการที่พ่อและแม่ต่างก็ผ่านการศึกษาในระดับปวช. ซึ่งเคยได้อยู่ในสนามของการแข่งขันทางการศึกษามาบ้างแม้จะไม่เข้มข้นเท่าสายสามัญที่ลูกๆ เรียนอยู่ก็ตามแต่ก็เป็นที่ยอมรับได้ว่าผลการเรียนที่ต่ำหมายถึงระดับความรู้ความสามารถที่ต่ำและตระหนักดีว่าภายใต้การศึกษาแบบแพ็คตัดออกนี้หากวิชและพี่สาวยังมีผลการเรียนที่ย่ำแย่เช่นนี้จะทำให้ลูกๆ ของตนกลายเป็นผู้ไม่ประสบความสำเร็จทางการศึกษา แต่พ่อกับแม่เองก็มีภาระในการทำงานเวลาที่เธอมาช่วยสอนช่วยติวลูกก็มีไม่มากนักและความรู้ในสายสามัญที่มีอยู่ก็ไม่อาจช่วยสอนลูกในเรื่องยากๆ ได้ การมีอาชีพเสริมเป็นคนขับแท็กซี่และขับมอเตอร์ไซค์รับจ้างทำให้พ่อได้มีโอกาสไปส่งผู้โดยสารรวมถึงได้พูดคุยกับผู้โดยสารที่เดินทางไปเรียนกวดวิชาหรือกลับจากการเรียนกวดวิชาอยู่หลายครั้ง การได้เข้าไปในย่านกวดวิชาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นย่านงามวงศ์วาน สยามสแควร์ บางกะปิ รวมไปถึงการผ่านตาป้ายโฆษณาของโรงเรียนกวดวิชาเดี่ยว ๆ อีกหลายโรงเรียน แม้แต่ป้ายรับสอนพิเศษตามบ้านที่ทำด้วยกระดาษลังก็ไม่ได้หลุดรอดสายตาของพ่อไปได้ทำให้พ่อรับรู้และจดจำสถานที่และโรงเรียนกวดวิชาเหล่านี้ได้เป็นอย่างดี แสดงให้เห็นว่าสำหรับพ่อของวิชนั้นโรงเรียนกวดวิชาไม่ได้เป็นเพียงการรับรู้ผ่านการสื่อสารแค่ผ่านหูผ่านตา แต่พ่อกับแม่จะเข้าใจและให้ความหมายกับโรงเรียนกวดวิชาอยู่ในระดับหนึ่ง

“คือผมเคยไปส่งผู้โดยสาร บางทีก็เด็ก บางทีก็มีผู้ปกครองไปด้วยตามที่กวดวิชาผมก็คิดว่าเผื่อต่อไปเรามีรายได้มาก ๆ มีเงินอาจจะส่งลูกมาเรียนบ้าง แต่ตอนนั้นก็ไม่ได้คิดว่าจะส่งเลยนะเพราะรายจ่ายในครอบครัวเราเยอะ”

เมื่อพ่อรู้ว่าผลการเรียนของวิชและพี่สาวตกต่ำพ่อแทบจะตอบกับวิชและพี่สาวในทันทีทันใดว่าเมื่อเรียนไม่รู้เรื่องก็คงจำเป็นที่จะต้องให้ทั้งสองคนไปหาที่เรียนกวดวิชาหรือเรียนพิเศษ สิ่งเหล่านี้ทำให้เห็นได้ว่าความหมายของการกวดวิชาผูกติดอยู่กับความล้มเหลวในการแข่งขันในระบบการศึกษาแบบแพ็คตัดออกได้อย่างดีเยี่ยมเพราะแม้ว่านักเรียนหรือผู้ปกครองจะรู้จักโรงเรียนกวดวิชามาก่อนเหมือนกรณีพ่อของวิชแต่ก็ไม่ได้ทำให้พ่อชวนขายที่จะพาลูกไปสมัครเรียนจนกระทั่งผลการเรียนที่ตกต่ำทำให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจและคิดแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าวด้วยการพึ่งพาโรงเรียนกวดวิชาในทันที ความเป็นโรงเรียนกวดวิชาในความหมายนี้จึงเป็นการแก้ไขความผิดพลาดที่ผู้ปกครองที่คิดว่าตนเองเป็นสาเหตุในอดีตที่ผ่านมารวมทั้งการคาดหมายว่า ด้วยวิธีการนี้น่าจะเป็นโอกาสที่จะสร้างความสำเร็จในขั้นต้นให้กับลูกๆ ได้ ในขั้นของการสื่อสารนี้จึงชี้ให้เห็นแม้ว่าการเรียนกวดวิชาจะเป็นสิ่งที่อยู่ในการรับรู้ของคนทั่วไปแต่การที่โรงเรียนกวดวิชาจะถูกนำมาใช้ ให้ความหมาย นั้นจะไม่เกิดขึ้นถ้าการศึกษาในระบบโรงเรียนยังทำให้ความสำเร็จทางการศึกษาเป็นที่คาดหวังได้ ต่อเมื่อการศึกษาในระบบไม่อาจตอบสนองต่อความหมายของความสำเร็จ โรงเรียนกวดวิชาในฐานะที่เป็นการกระทำที่นำมาซึ่งความมั่นคงปลอดภัย (ontological security) ที่จะช่วยลดและคลายความกังวลใจในชีวิตทาง

การศึกษาที่ต้องอยู่ในท่ามกลางความสับสนเสี่ยงของระบบการแข่งขันที่เท่าเทียมกันภายใต้โอกาสและเงื่อนไขที่ไม่เท่าเทียมกัน การเลือกที่จะทำให้การเรียนดีขึ้นด้วยการไปเรียนกวดวิชาต่อกย้ำให้เห็นว่าบุคคลในสังคมต่างยึดถือความหมายของความสำเร็จทางการศึกษาผ่านระบบการจัดเกรดแบ่งชั้นแบ่งคะแนนนั้นว่าเป็นความสำเร็จขั้นต้นของการศึกษาและเป็นความหมายเดียวที่จะสื่อสารถึงความสำเร็จของนักเรียนได้อย่างมีพลัง แม้ว่าจะมีทางเลือกอื่นหรือความหมายอื่นของความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับและเข้าใจ แต่ก็ไม่มีพลังในการอธิบายความสำเร็จได้เท่ากับความหมายหลักที่เป็นที่ยอมรับร่วมกันในสังคมผ่านระบบการศึกษา

ความหมายโรงเรียนกวดวิชาที่ตีความไปตามอัตภาพ การรับรู้และความเข้าใจในคุณค่าความหมายของโรงเรียนกวดวิชาแม้ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลผ่านประสบการณ์ที่ทำให้บุคคลมีความเข้าใจและตีความได้ว่าการศึกษาแบบเดิมในระบบโรงเรียนไม่เพียงพอที่จะสามารถทำให้พวกเขาสามารถประสบความสำเร็จได้ในสนามของการแข่งขันทางการศึกษาและแม้ว่าโรงเรียนกวดวิชาจะได้อธิบายให้ความหมายและเข้าใจว่าสามารถช่วยสร้างเสริมศักยภาพในการแข่งขันทางการศึกษาให้กับนักเรียนในการเพิ่มเกรดได้ แต่การที่จะเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชายังมีเงื่อนไขอีกหลายประการที่เข้ามาเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นสถานที่ตั้งของโรงเรียนกวดวิชา เวลาที่ผู้ปกครองมีให้กับการไปรับไปส่ง ราคาค่างวดของการเรียนแต่ละรายวิชา เป็นต้น เงื่อนไขเหล่านี้ส่งผลต่อการตีความให้ความหมายและการสร้างความหมายให้กับโรงเรียนกวดวิชาที่มีระดับของความหมายที่แตกต่างกันออกไปสำหรับนักเรียนที่มีข้อจำกัดทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ในกรณีของ วิชถึงพ่อจะพยายามพาไปดูโรงเรียนกวดวิชาในหลายที่หลายแห่ง แต่ความสามารถในการจ่ายค่าเล่าเรียนของพ่อมีไม่พอก็จะให้วิชเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียง โรงเรียนกวดวิชาแห่งแรกที่พ่พาวิชกับพี่สาวไปหลังจากที่วิชสารภาพถึงสาเหตุของผลการเรียนที่ตกต่ำว่าเกิดจากการเรียนไม่รู้เรื่องนั้น เป็นโรงเรียนกวดวิชาที่ครูย่านลำลูกกาได้รวมตัวกันเปิดขึ้นในอาคารพาณิชย์บนถนนลำลูกกา ซึ่งถือว่าไกลจากบ้านของวิชไม่มากนัก พ่อพาทั้งสองคนไปสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับการเรียนทำให้ทราบว่าจะต้องเรียนเป็นรายวิชากับครูแต่ละคนเมื่อรวมกันทุกวิชาแล้วราคาค่าใช้จ่ายในการเรียนค่อนข้างสูงพ่อจึงได้แต่ถามรายละเอียดและขอคำแนะนำเปรียบเทียบมาศึกษาวิชแล้วว่า

“พ่อพาผมกับพี่ไปที่แถวลำลูกกาพอเข้าไปถามค่าเรียน พ่อก็บอกว่ามันแพงนะลูกเรียนสองคนคงไม่ไหว พ่อเลยโทรมาหาครูเบิร์ดเพราะเห็นครูเขาติดป้ายที่ทำด้วยกระดาษลั่งสีน้ำตาลไว้หน้าบ้านว่ารับสอนพิเศษพ่อผ่านมาแล้วเคยจดเบอร์โทรไว้”

แม้ว่าพ่อจะทราบจากการสอบถามโรงเรียนกวดวิชาแห่งแรกว่าต้องใช้จ่ายเงินในการเรียนของลูกอย่างมาก และพ่อไม่มีเงินพอที่จะส่งให้ลูกเรียนกวดวิชาได้ แต่สำหรับพ่อความรู้และความเข้าใจ

ความหมายของโรงเรียนกวดวิชาในฐานะที่จะเป็นตัวช่วยในการสร้างความสำเร็จให้กับลูกได้ทำให้พ่อต้องพยายามชวนขวดยหาที่เรียนกวดวิชาให้ลูกให้ได้ ดูเหมือนว่าสำหรับพ่อของวิชแล้วความหมายของความสำเร็จในการแข่งขันทางการศึกษาและความหมายของโรงเรียนกวดวิชาพ่อได้รับเข้ามาไว้เป็นความรู้ความเข้าใจของพ่อเองมาก่อนที่จะรับรู้เรื่องผลการเรียนจากการบอกเล่าของวิช การที่พ่อรู้ถึงสถานที่ตั้งของโรงเรียนกวดวิชาและมีการจดบันทึกเบอร์โทรศัพท์ที่โฆษณาการสอนกวดวิชาไว้นานแล้ว แสดงว่าพ่อก็ให้ความสำคัญกับการกวดวิชาอยู่ไม่น้อย

“พ่อไม่มีสตางค์พอจ่ายที่โรงเรียนที่คลองสี่พ่อเลยโทรหาครูเปิ้ลเพราะเคยเห็นเขาเขียนป้ายไว้หน้าบ้าน คุยกับครูเขาว่าจะมาสองคน ครูเขาก็บอกว่าถ้าจะให้เน้น อะไรอย่างเงี้ยะ ไม่ขอรับปากนะ แต่ก็พยายาม พอดีค่าเรียนคนละหกร้อยต่อเดือนพ่อก็คิดว่าไหวก็เลยพาลูกมา”

ถึงแม้ว่าการสมัครเข้าเรียนกวดวิชาที่บ้านครูจะไม่มีระเบียบการและค่าใช้จ่ายใด ๆ ที่ยุ่งยาก แต่สำหรับวิชเขาเองไม่ยอมมาเรียนเสียด้วยซ้ำ หากแต่พ่อเป็นคนที่บังคับให้วิชต้องมาเรียน แต่วิชเองก็ไม่ได้มีการต่อรองหรือแสดงท่าทีขัดขืนอะไรมากนักนอกจากการตื่นสายมาสาย และแสดงอาการซีเกียจบ้างเล็กน้อยในการเรียนที่บ้านของครู การที่วิชไม่กระตือรือร้นหรือขวนขวายในการมาเรียนทั้งที่วิชเป็นคนที่ยกกับพ่อเองว่าที่ผลกาเรียนตกต่ำมาจากการเรียนที่โรงเรียนไม่รู้เรื่อง เป็นเพราะวิชไม่ได้มีความเข้าใจหรือรับรู้อะไรเกี่ยวกับการกวดวิชาหรือโรงเรียนกวดวิชามาก่อนอันที่จริงโรงเรียนกวดวิชาอาจไม่ใช่คำตอบในใจที่จะแก้ปัญหาค่าเรียนตกต่ำ ประกอบกับในตอนแรกที่พ่อตัดสินใจพาวิชไปหาโรงเรียนกวดวิชาที่เป็นโรงเรียนกวดวิชาที่มีการจัดสภาพแวดล้อม สถานที่ หลักสูตร ระเบียบการใบสมัครต่าง ๆ อย่างค่อนข้างเป็นทางการ เมื่อพ่อกับมาเรียนกวดวิชาที่จัดขึ้นในบ้านครูอย่างไม่เป็นทางการวิชแสดงความไม่แน่ใจกับการเรียนที่บ้านครูว่าจะช่วยให้ผลการเรียนดีขึ้นได้อย่างไรการมาเรียนของวิชจึงเหมือนถูกบังคับให้มาเรียน

การผลิตสร้าง ความหมายที่แตกต่างในการกวดวิชาที่บ้านครู การสอนของครูที่วิชพบเป็นการสอนเสริมในลักษณะที่มีครูคนเดียวสอนนักเรียนทุกชั้นในเวลาเดียวกันบ้างสลับเวลากันบ้างซึ่งมักขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้เรียนมากกว่าการที่ครูจะเป็นผู้กำหนดเวลาเรียนในกรณีที่มีนักเรียนหลายชั้นเรียนในเวลาเดียวกันครูจะแบ่งเด็กออกเป็นโต๊ะ ๆ โดยให้ชั้นเดียวกันนั่งโต๊ะเดียวกันและเมื่อสั่งงานให้แบบฝึกหัดกลุ่มต่าง ๆ เสร็จครูจะจะหันไปสอนอีกกลุ่มเป็นเช่นนั้นไปเรื่อย ๆ การเรียนการสอนในลักษณะนี้จึงไม่ได้มีจุดมุ่งหมายที่ความเป็นเลิศแต่เป็นการเสริมทักษะเล็กๆน้อยๆให้นักเรียนและช่วยแก้ปัญหาบางอย่างในการเรียนของนักเรียนได้โดยเฉพาะในประเด็นที่ครูในโรงเรียนมองข้ามสำหรับวิชค่อนข้างจะโชคดีกว่าคนอื่นเพราะช่วงเวลาที่วิชไปเรียนพิเศษนั้นเป็นช่วงเวลาที่ไม่มีนักเรียนคนอื่นนอกจากพี่สาวกับตัววิชเองทำให้ความวุ่นวายมีไม่มากนักและครูเองก็มีเวลาเอาใจใส่การฝึกทำ

แบบฝึกหัดเสริมทักษะต่าง ๆ ได้มากเป็นพิเศษ แต่ส่วนใหญ่เวลาที่ครูสอนพี่สาวอยู่วิกก็อาศัยช่วงเวลานี้ จึงหลับไปบ้าง วิกจึงมองว่าการเรียนที่บ้านครูไม่ได้ความรู้อะไรเป็นขึ้นเป็นอันแต่วิกก็ได้ทำโจทย์แปลกๆ ที่ครูสอนพิเศษท่านนี้หามาให้ทำ แม้ว่าวิกจะเป็นคนที่บอกกับพ่อเรื่องการเรียนเองแต่วิกก็แสดงให้เห็นว่าเขาไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเรียนพิเศษมากนักและไม่ตั้งใจเรียนเท่าที่ควรบ่อยครั้งที่วิกมาเรียนสายและถูกพ่อบังคับให้มาเรียน “พ่อเคยลากมาเรียนกับครูเปิ้ล คุณภาพผมอยากมาเรียนมากครูนัด 9.00 น. ผมมา 10.00 น.”

อย่างไรก็ตามประสบการณ์การเรียนกวดวิชาของวิกเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกที่บ้านครูเปิ้ลที่พ่อจัดให้วิกนับเป็นประสบการณ์แปลกใหม่ที่วิกไม่เคยพบมาก่อน จากที่วิกไม่ค่อยเชื่อว่าการเรียนกับครูที่บ้านจะช่วยอะไรได้ประสบการณ์ที่วิกได้สัมผัสจากครูเปิ้ลก็ค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงความคิดของเขาไปการเรียนกวดวิชาที่บ้านครูแม้จะไม่ทำให้เกรดของวิกดีขึ้นในภาพรวม แต่ครูก็ได้สอนเสริมความรู้หลายอย่างให้แก่วิก โดยเฉพาะการที่ครูหาโจทย์คณิตศาสตร์ใหม่ ๆ มาให้วิกลองทำ ซึ่งทำให้วิกมีความสุขกับการเรียนคณิตศาสตร์ในห้องเรียนมากขึ้น นอกจากนี้เมื่อวิกมีความไม่เข้าใจในรายวิชาต่าง ๆ ก็สามารถโทรศัพท์ถามครูได้ตลอดเวลา ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่มีความใกล้ชิดกันมากทำให้ครูเปิ้ลกลายเป็นเหมือนที่ปรึกษาทางด้านการศึกษาให้กับทั้งวิกและพี่สาวของวิก แน่นนอนว่าแท้ที่จริงแล้วการเรียนเพื่อให้ประสบความสำเร็จคือได้เกรดดี ๆ ในระบบโรงเรียนนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ที่เอาใจใส่ รู้จักเด็กเป็นรายบุคคลและแก้ปัญหาทางการเรียนให้นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการกระตุ้นและเสริมทักษะให้นักเรียนเป็นสิ่งสำคัญเพราะการได้เจอโจทย์ยาก ๆ ฝึกทำแบบฝึกหัดบ่อย ๆ แทบจะเป็นสูตรสำเร็จของการพิชิตข้อสอบในระบบการแข่งขันทางการศึกษา ที่เน้นการทำข้อสอบได้ให้เป็นที่เครื่องวัดความสำเร็จขั้นต้นทางการศึกษา มากกว่าความรู้ ทักษะ ทักษะคิด หรือจินตนาการ ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์ใด ๆ ของนักเรียน การเรียนที่บ้านครูของวิกจึงทำให้ประสบความสำเร็จได้ระดับหนึ่ง แต่พี่สาวของวิกเองก็สอบโควต้าเข้าเรียนต่อในระดับปริญญาตรีในสถาบันที่มีชื่อเสียงได้เช่นกันด้วยการกวดวิชาที่บ้านครูเพียงอย่างเดียวแม้จะไม่ใช่นโยบายที่ตาม

การที่ระบบการศึกษากำหนดให้ระบบการวัดผลประเมินผลด้วยการลดทอนความรู้ ทักษะ ความสามารถ และประสบการณ์ต่าง ๆ ลงเป็นเพียงระบบเกรด /คะแนน โดยมีระบบของความหมายที่ตีค่าเกรด/คะแนน ออกเป็นความเก่ง/อ่อนของผู้เรียน ที่ทำให้เกิดความคาดหมายและความกังวลได้ถึงความสำเร็จในอนาคตนั้นเป็นเหมือนการให้รางวัลและลงโทษนักเรียนเป็นการประกาศ ตีตบ้าย เพื่อให้รู้ว่าใครคือคนเก่งคนไม่เก่ง การรับรู้ความหมายของเกรดในลักษณะนี้ทำให้นักเรียนและผู้ปกครองจะต้องพยายามหาหนทางที่จะทำให้ผลการเรียน/เกรดอยู่ในเกณฑ์ดี แม้นักเรียนที่อยู่ในครอบครัวยังไม่มีความพร้อมทางด้านทรัพยากรก็ไม่มีข้อยกเว้นเพราะหากเขามีความเข้าใจความหมายของเกรดว่า

เป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จในชีวิตทางการศึกษาแล้วความขวนขวายตะเกียกตะกายที่จะต้องทำให้ผลการเรียนดีก็ย่อมเป็นสิ่งที่ไม่หลีกเลี่ยงไม่ได้ การเรียนกวดวิชาเพื่อให้ตนเองสามารถแข่งขันได้ในระบบการแข่งขันทางการศึกษา ถึงแม้จะมีโรงเรียนกวดวิชาให้สามารถเลือกเรียนได้อย่างมากมายและหลากหลาย แต่ด้วยทรัพยากรที่จำกัดทำให้ไม่สามารถที่จะเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงหรือโรงเรียนกวดวิชาที่มีมาตรฐานได้ จึงต้องเลือกเรียนกวดวิชาตามบ้านครูที่เปิดสอนพิเศษใกล้บ้านและมีราคาค่าเล่าเรียนเท่าที่สามารถจะจ่ายได้ การเรียนกวดวิชาตามบ้านครูแม้จะไม่มีมาตรฐานการเรียนการสอนที่ชัดเจนใด ๆ แต่การได้เรียนก็ทำให้เกิดความมั่นใจเพิ่มขึ้นมาได้ระดับหนึ่ง การเรียนการสอนตามบ้านครูเป็นการสอนในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการไม่จำเป็นต้องยึดเนื้อหาของหลักสูตร ไม่ต้องสอนครบทุกเรื่องหรือทุกวิชา ครูสามารถเน้นการเรียนการสอนในรายวิชาที่ตนเองถนัดหรือรายวิชาที่นักเรียนมีผลการเรียนต่ำ ครูสามารถเลือกหาแบบฝึกหัดและเนื้อหาการสอนได้ตามความต้องการของตนและผู้เรียน การเรียนมีความยืดหยุ่นสูงเน้นที่ความพร้อมของผู้เรียนมากกว่าการขึ้นอยู่กับข้อจำกัดของเวลาหรือเนื้อหาตามหลักสูตร ความใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างครูกับนักเรียนได้สร้างความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการที่นอกเหนือไปจากการเรียนกวดวิชา ครูได้กลายมาเป็นเพื่อนเรียน เป็นที่ปรึกษาและคอยช่วยแก้ปัญหาให้กับนักเรียน ซึ่งความสัมพันธ์แบบนี้นำไปสู่การติดตามไถ่ถามสารทุกข์สุกดิบ ความห่วงหาอาทรที่มากกว่าความเป็นผู้สอนกับผู้เรียนกวดวิชาโดยทั่วไป ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นสิ่งที่ต่างไปจากความสัมพันธ์ในห้องเรียนกับครูที่โรงเรียนซึ่งมีกฎเกณฑ์กติกาของทางโรงเรียนควบคุมอยู่นอกจากนี้การเรียนกวดวิชาตามบ้านครูยังเปิดโอกาสกว้างสำหรับผู้มีรายได้น้อย มีเวลาน้อย ง่ายต่อการเดินทางไปกลับ การเข้าเรียนและหยุดเรียนเป็นไปได้อย่างไม่มีข้อผูกพันอะไรมากนัก หากจะนับว่าการเรียนกวดวิชาตามบ้านครูเป็นโอกาสของนักเรียนที่ไม่มีความพร้อมด้านทรัพยากรแต่ในทางกลับกัน การเรียนตามบ้านครูทำให้การเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่ไม่ไกลเกินเอื้อมสำหรับนักเรียนกลุ่มนี้ เมื่อเป็นสิ่งที่ไม่ไกลเกินเอื้อมก็กลายเป็นสิ่งที่พ่อแม่ผู้ปกครองจำเป็นต้องขวนขวายให้บุตรหลานของตนเพื่อที่บรรเทาความกังวลต่อความไม่แน่นอนของอนาคตภายใต้ระบบการแข่งขันที่ยึดผลการเรียนเป็นความสำเร็จขั้นต้นของชีวิตการศึกษา

การเรียนเพิ่มเกรดเพื่อสร้างความเป็นเลิศ ความพยายามในการสร้างความสำเร็จขั้นแรกด้วยการพิชิตผลการเรียนในระดับสูงเพราะเป็นตัวชี้วัดความรู้ความสามารถของนักเรียนที่นั่นไม่ได้ส่งผลต่อนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำเท่านั้น สำหรับนักเรียนที่มีผลการเรียนดีมีเกรดเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงก็ได้รับแรงกดดันจากระบบดังกล่าว ในขณะที่ผลการเรียนทำให้นักเรียนที่มีเกรดต่ำตีความรับรู้และเข้าใจได้ว่าตนเองจำเป็นต้องขวนขวายหาทางที่จะเพิ่มเกรดให้มากขึ้นด้วยการกวดวิชา นักเรียนที่มีผลการเรียนในระดับสูงก็มีความพยายามที่จะรักษาระดับความสามารถในระดับสูงของตนไว้ให้ได้ เพื่อให้ตนเองยังคงรักษาความ “เก่ง” หรือต้องเป็นผู้ที่ “เก่งที่สุด” ไว้ให้ได้และโรงเรียนกวดวิชาก็ถูก

ตีความว่าเป็นการเรียนอีกแบบหนึ่งที่สามารถช่วยสร้างความเป็นเลิศให้กับนักเรียนได้ ปฏิเสธไม่ได้ว่าการเรียนกวดวิชาเพื่อสร้างความเป็นเลิศนั้นจำเป็นต้องอาศัยความพร้อมทางด้านทรัพยากรอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นความพร้อมทางการเงิน เวลา การเดินทาง ซึ่งผู้ปกครองจะเข้ามามีบทบาทอย่างมาก อย่างไรก็ตามการที่ผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนส่งเสริมสนับสนุนการเรียนกวดวิชาของนักเรียนเพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศนั้นผู้ปกครองจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในความหมายของการแข่งขันทางการศึกษาตลอดจนรับรู้ถึงความหมายของโรงเรียนกวดวิชาในฐานะที่จะช่วยสร้างความเป็นเลิศให้แก่บุตรหลาน กล่าวคือผู้ปกครองที่พร้อมจะทุ่มเททรัพยากรให้กับบุตรหลานเพื่อให้เรียนกวดวิชาในกรณีนี้จะต้องเป็นผู้ที่เชื่อว่าเกรดที่สูงแสดงถึงความสำเร็จทางการศึกษา การที่จะทำให้บุตรหลานเป็นคนเก่งที่สุดก็ต้องทำให้ได้เกรดสูงที่สุดซึ่งโรงเรียนกวดวิชาสามารถช่วยทำให้เป็นคนเก่งที่สุดได้ ความรู้และความเข้าใจดังกล่าวเกิดขึ้นผ่านการพูดคุยกับเพื่อนฝูงคนในวงเดียวกัน การค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต หรือการเข้าไปสอบถามด้วยตัวผู้ปกครองเองโดยตรงจากโรงเรียนกวดวิชาเหล่านั้น ๆ โอกาสในการรับรู้ข้อมูลที่มากนอกจากทำให้เกิดการเปรียบเทียบข้อดีข้อด้อยของโรงเรียนแต่ละแห่งแล้วยังทำให้การรับรู้และการให้ความหมายต่อโรงเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่เกิดกับผู้ปกครองก่อนในลำดับแรก การสื่อสารกับผู้คนในแวดวงเครือข่ายเหล่านั้นยิ่งทำให้ผู้ปกครองให้ความหมายและเล็งเห็นความจำเป็นในการกวดวิชาเพื่อการเพิ่มและรักษาระดับความสามารถในการเรียนให้สูงกว่าคนอื่น ความรู้และความเข้าใจในความหมายของโรงเรียนกวดวิชาที่เป็นหนทางแห่งการสร้างความเป็นเลิศของบุตรหลานจะถูกถ่ายทอดจากผู้ปกครองไปสู่นักเรียนทั้งในรูปแบบของการพูดคุย สนทนา ไปจนถึงการชี้ชวนหรือบังคับให้ลูกต้องเรียนกวดวิชา การสื่อสารระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองนั้นยึดโยงอยู่กับความสำเร็จทางการศึกษาที่อยู่ภายใต้ระบบการแข่งขันที่มีผลต่อความสำเร็จทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งแน่นอนว่าถ้านักเรียนมีความเชื่อและความรู้เดิมว่าความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้ต้องสร้างด้วยความเป็นเลิศในขั้นต้น การทำให้เกิดความเข้าใจในเรื่องความหมายความสำคัญของการกวดวิชาก็เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้โดยไม่ยากจนเกินไปนัก ดังนั้นสำหรับนักเรียนที่เรียนเก่งแต่ต้องการความเป็นเลิศความรู้ความเข้าใจในความหมายของโรงเรียนกวดวิชาสำหรับพวกเขาจะแตกต่างไปจากคนที่ต้องการเพียงผลการเรียนที่ดี การสอบผ่านไม่สอบตก โรงเรียนกวดวิชาสำหรับพวกเขาก็จะมีความหมายจำเพาะ ดังนั้นการจะเข้าสู่โรงเรียนกวดวิชาก็ต้องประกอบไปด้วยเงื่อนไขหลายประการได้แก่

การเรียนในโรงเรียนไม่สนองตอบต่ออณัยยะของความเป็นเลิศ ถึงแม้ว่านักเรียนในกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีมีความพร้อมของครอบครัวเพียงพอที่จะสนับสนุนทางการศึกษาส่วนใหญ่จะมีโอกาสในการได้เข้าศึกษาในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงได้รับการยอมรับในเรื่องมาตรฐาน คุณภาพ ในการจัดการเรียนการสอน แต่ข้อจำกัดของการเรียนการสอนในห้องเรียนในโรงเรียนในระบบมักจะสร้างประสบการณ์ในการรับรู้ต่อตัวนักเรียนเองและผู้ปกครองว่า การเรียนการสอนในห้องเรียนแม้จะเป็น

โรงเรียนที่มีชื่อเสียงก็เอาแน่เอาอนอะไรก็มามาตรฐานในการจัดการเรียนการสอนไม่ได้ทุกวิชาเสมอไป ขึ้นอยู่กับว่าในภาคเรียนนั้น ๆ จะได้พบกับครูคนไหนและครูคนนั้นมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความสำเร็วจีนักเรียนและผู้ปกครองใ้ให้นิยามถึงความเป็นเลิศหรือไม่

อย่างเช่นกรณีของเอกซึ่งเป็นนักเรียนที่เกิดในครอบครัวของข้าราชการที่ค่อนข้างมีฐานะดี พ่อและแม่ของเอกนอกจากมีรายได้จากเงินเดือนในอาชีพข้าราชการแล้ว ยังมีรายได้จากการลงทุนประกอบธุรกิจค้าปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงในเขตอำเภอเมืองของจังหวัดแห่งหนึ่งทางภาคตะวันตก พ่อและแม่ตัดสินใจพาเอกและน้องสาวย้ายเข้ามาอยู่ในเขตอำเภอเมืองตั้งแต่เอกอายุได้ 5 ขวบ ด้วยความต้องการให้ให้เอกและน้องสาวอยู่ใกล้กับศูนย์กลางทางการศึกษาของจังหวัดมากที่สุด “แม่อยากให้เอกเข้าเรียนโรงเรียนประจำจังหวัดเลยเตรียมย้ายเข้าเมืองตั้งแต่เอกยังอยู่ประถม” เอกได้เข้าเรียนในโรงเรียนเทศบาลระดับประถมศึกษา และมีผลการเรียนดีมากคือเอกสอบได้ที่หนึ่งของห้องทุกปี ด้วยเกรดเฉลี่ย 4.00 ซึ่งนำมาซึ่งความภาคภูมิใจของเอกไม่น้อย ด้วยเกรดเฉลี่ยที่อยู่ในระดับสูงทำให้ความคาดหวังของพ่อและแม่ที่จะให้เอกเข้าเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนชายประจำจังหวัดมีความเป็นไปได้สูง ซึ่งตอนนั้นทั้งแม่ พ่อ และเอก ยังไม่รู้จักรื่องการติวหรือการกวดวิชาอะไรมากนัก เพราะแม้ว่าที่นั่นจะเป็นอำเภอเมืองแต่เมื่อย้อนไปกว่าสิบปีก่อนที่จังหวัดนี้ยังไม่มีโรงเรียนกวดวิชาหรือสถาบันกวดวิชาดัง ๆ เข้ามาเปิดในเขตอำเภอเมืองเลย “ตอนนั้นที่นี่ไม่มีกวดวิชาครับ ไม่เคยไปเรียน ไม่มั่นใจว่าจะดีไหมเพราะถ้าจะเรียนต้องไปต่างจังหวัด แม่ก็ห่วงด้วย” แต่ในที่สุดแม่ก็หาที่เรียนกวดวิชาให้เอกได้จนเอกลสามารถสอบเข้าโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัดได้ ตอนม.1 เทอมแรกนั้นนอกจากจะเรียนในโรงเรียนโดยปกติเอกก็ยังรวมกลุ่มกับเพื่อนไปเรียนกับคุณครูท่านเดิมที่เคยติวพวกเขาให้สามารถสอบเข้าโรงเรียนประจำจังหวัดได้ แต่ครูได้เปลี่ยนวิชาที่สอนคือครูจะสอนเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์โดยครูให้เหตุผลว่าวิชาระดับมัธยมลึกมากขึ้นครูจะสอนแต่ที่ครูนัดเท่านั้น ผลการเรียนในเทอมแรกของเอกจึงออกมาต่ำกว่าที่เคยได้ในระดับประถม คือจากที่เอกเคยได้เกรดเฉลี่ย 4.00 เอกได้เกรดลดลง “เกรดเทอมแรกไม่สวยเลย ได้ 3.7 เอง แม่ก็เริ่มบ่น ๆ แต่ก็ด้วยเนื้อหาที่เราไม่เคยเจอ เนื้อหายากขึ้น” การที่เกรดเทอมแรกไม่ดีในสายตาของแม่และเอกนั้นเอกคิดว่ามันเกิดจากการปรับตัวความขยันของเอกเองและตัวเนื้อหาที่เปลี่ยนไปในระดับมัธยมประกอบกับวิธีการสอนของครูที่เอกบอกว่าเป็นเรื่องใหม่ต้องปรับตัวใหม่หมดผลการเรียนที่ตกต่ำลงทำให้แม่ต้องหาที่เรียนเพิ่มให้เอก

นัยยะของความเป็นเลิศที่เกิดจากการเปรียบเทียบศักยภาพจากผลการเรียนนักเรียน
ที่มุ่งความเป็นเลิศแม้จะมีผลการเรียนอยู่ในระดับสูงอยู่แล้ว แต่ความเป็นเลิศนั้นถูกตีความให้หมายถึงการเป็นที่หนึ่ง หรืออย่างน้อยก็มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า ร้อยละ 80 ในทุกรายวิชาดังนั้น ความเป็นเลิศและความสำเร็วจีนไม่ได้ยึดโยงอยู่กับความสามารถของตัวนักเรียนเพียงอย่างเดียวแต่ยังหมายถึง

ศักยภาพในเชิงเปรียบเทียบเมื่อต้องเอามาเปรียบเทียบกับเพื่อนร่วมชั้น อันจะส่งผลให้การให้ความหมายกับโรงเรียนกวดวิชานั้นมีลักษณะที่จำเพาะซึ่งมุ่งหวังที่จะสร้างความสำเร็จที่มากกว่าการเรียนดี ในกรณีของเอกแม่นำเอาเกรดของแต่ละรายวิชามาดูแล้วพบว่าเอกมีเกรดวิชาคณิตศาสตร์ไม่เท่าที่ควร แม่จึงให้เอกไปหาข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนกวดวิชาของเพื่อนที่เรียนคณิตศาสตร์ได้เกรดดี “พ่อแม่เห็นคะแนนคณิตผมไม่ดีก็เลยให้ผมไปถามเพื่อนว่าเขาเรียนคณิตกันที่ไหน กับใคร ผมก็เลยได้รู้และเอามาบอกแม่” เมื่อแม่ได้รับข้อมูลจากเอกแม่ก็เข้าไปสอบถามรายละเอียดและจัดการส่งเอกเข้าเรียนกวดวิชาที่บ้านครูอีกสองท่านในรายวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษการสร้างความเป็นเลิศในการเรียนนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ครอบครัวหรือผู้ปกครองจะต้องมีความพร้อมในทุก ๆ ด้านทรัพยากรที่จะต้องทุ่มเทให้กับการเรียนกวดวิชาเพื่อสร้างความเป็นเลิศนี้มีจำนวนมากมายมหาศาล การมีเงินเพียงอย่างเดียวไม่ใช่คำตอบที่จะนำไปสู่ความแข็งแกร่งและความเป็นเลิศได้ ในที่นี้ยังหมายถึง เวลาที่ทั้งเด็กและผู้ปกครองต้องทุ่มเทลงไป การเดินทาง การรับส่ง เครือข่ายความสัมพันธ์ที่ทั้งผู้ปกครองและเด็กจะต้องสร้างขึ้นหรือมีไว้เพื่อให้การเข้าถึงโรงเรียนกวดวิชาสามารถดำเนินได้ต่อไป

การเรียนพิเศษที่บ้านครูของเอกสามรายวิชาทำให้เอกต้องจัดสรรเวลาในการเรียนโดยเรียนอังกฤษกับคณิตศาสตร์ในวันธรรมดาหลังเลิกเรียนตั้งแต่บ่ายสามโมงครึ่งไปจนถึงทุ่มครึ่ง วิชาละสองวัน ในขณะที่วิทยาศาสตร์เอกจะไปเรียนในวันเสาร์อาทิตย์ ส่วนค่าใช้จ่ายในการเรียนนั้นทุกวิชาล้วนเก็บเป็นรายชั่วโมง แต่แม่ของเอกก็มีความสามารถในการจ่ายค่าเล่าเรียนโดยไม่ต้องลำบากมากนัก “พอดีแม่มีธุรกิจเกี่ยวกับปั้มน้ำมันที่ลงทุนกับพี่ชายไว้ เรื่องค่าใช้จ่ายเรื่องเรียนให้ลูกแม่ก็ไม่มีปัญหาเงินเดือนพอก็มี เงินเดือนแม่ก็มีอีก อันนี้เลยไม่ต้องเตรียมหรือตัดสินใจเรื่องเงินทองอะไรมากนัก” การที่แม่ของเอกรับราชการอยู่ในอำเภอเมืองซึ่งไม่ห่างจากโรงเรียนมัธยมที่เอกเรียนอยู่มากนัก หลังเลิกเรียนแม่จึงทำหน้าที่ขับรถมารับเอกจากโรงเรียนไปส่งที่บ้านครู แม่จะนำอาหารขนม เตรียมใส่รถไว้ให้เอกได้รับประทานก่อนเข้าเรียนตอนเย็นเพราะเอกต้องเลิกเรียนเกือบสองทุ่มทุกวันโดยแม่จะเตรียมหมอนติดมาด้วยสำหรับนอนรอเอกเลิกเรียน และกลับบ้านพร้อมกันบางครั้งถ้าแม่ติดธุระ พ่อก็มาทำหน้าที่รับส่งแทน แต่ถ้าหากทั้งพ่อและแม่ติดธุระ บรรดาญาติพี่น้องของแม่ที่อยู่ในละแวกใกล้เคียงคือลุง น้ำ ป้า หรืออา ก็จะอาสามารับเอกหลังเลิกเรียนแทน เอกบอกว่าตอนม.ต้นไม่ได้หวังว่าจะเรียนเพื่อไปสอบแต่เป็นการเรียนเพื่อรักษาระดับผลการเรียนมากกว่า เอกพูดถึงความเชื่อมั่นที่เขามีต่อการเรียนกวดวิชาตามบ้านครูว่า “เรียนไม่ได้คิดอะไรครับ อยากให้คะแนนดี ๆ อยากให้ตัวเองเข้าใจ ผมเหนื่อยแต่สนุกกับมัน แต่ถ้าไม่ได้เรียนเกรดคงลดลงนิดนึง”

ความเป็นเลิศทางการศึกษาที่ขึ้นอยู่กับความพร้อมทางด้านทรัพยากร เมื่อโรงเรียนกวดวิชาถูกตีความว่าช่วยสร้างความเป็นเลิศทางการศึกษาให้นักเรียนได้แต่เนื่องจากการเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาที่จะสร้างความเป็นเลิศดังกล่าวได้ต้องอาศัยความพร้อมทางด้านทรัพยากรไม่ว่าจะ

เป็นฐานะทางการเงินเวลาที่ผู้ปกครองมีให้เพื่อการเอาใจใส่ด้านการเรียนของบุตรหลาน การอยู่ในบริบทที่เป็นศูนย์กลางทางการศึกษา การวางแผนทางการศึกษาของลูกที่กระทำโดยผู้ปกครอง ตลอดจนโอกาสที่จะเลือกโรงเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนดีมีคุณภาพได้ ล้วนมีผลต่อผลการเรียนของนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม อาจกล่าวได้ว่าภายใต้ระบบการแข่งขันทางการศึกษานักเรียนในฐานะผู้ที่เข้าแข่งขันต่างมิได้เข้าสู่สนามของการแข่งขันบนพื้นฐานของความเสมอภาคสำหรับเอกถึอได้ว่าเป็นผู้มีความได้เปรียบในการแข่งขันเพราะมีความพร้อมทางทรัพยากรมากกว่า การที่เอกมีความสามารถทางการเรียนอยู่ในระดับสูงมากมาโดยตลอดจึงเกิดจากเงื่อนไขหลายส่วนประกอบกัน ทั้งจากความสามารถของเอกเองและจากทรัพยากรที่พร้อมกว่าคนอื่น ๆ ทำให้เห็นได้ว่าความหมายของคำว่าเรียนเก่งเรียนดีซึ่งขึ้นอยู่กับเกณฑ์นั้นเป็นความหมายที่ถูกทำให้บริสุทธิ์ปราศจากเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคมใดๆ แต่ไม่ว่านักเรียนจะมีความสามารถทางการเรียนสูงเพียงใด โรงเรียนกวดวิชาก็เป็นสิ่งจำเป็นอันดับต้น ๆ ของนักเรียนในวัยนี้อยู่ดี เพราะความเชื่อที่ว่าสามารถช่วยเพิ่มเกรดหรือรักษาระดับคะแนนให้สูงอยู่ตลอดและเป็นผู้มีชัยชนะตลอดไปในการแข่งขันทางการศึกษา

การผลิตสร้างความหมายให้เป็น “การเรียนเพื่อสอบเข้าโรงเรียนดัง ”

ความพยายามในการประสบความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียนในปัจจุบันแม้ว่าจุดหมายปลายทางของความสำเร็จจะอยู่ที่การได้เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย แต่เป็นที่ยอมรับกันในสังคมไทยว่าด้วยระบบการศึกษาเท่าที่มีอยู่ไม่สามารถที่จะสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้คนในสังคมได้อย่างเสมอภาคเท่าเทียม โรงเรียนในระบบแต่ละแห่งถูกมองว่ามีมาตรฐานที่ไม่เท่ากันและด้วยนโยบายของความไม่เท่าเทียมกันนี้ทำให้โรงเรียนที่มีมาตรฐานและคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนมากกว่าจะเป็นที่นิยมในการเข้าศึกษา ซึ่งมาตรฐานและคุณภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่มีชื่อเสียงดังกล่าวนี้ก็ถูกกำหนดจากอัตราการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนดังกล่าวซึ่งโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเหล่านี้จะสื่อสารผ่านการประชาสัมพันธ์ความสำเร็จในการศึกษาต่อของศิษย์เก่าซึ่งเป็นการประกาศความสำเร็จของโรงเรียน การจะประสบความสำเร็จทางการศึกษาในระดับสูงได้จึงถูกตีความว่าขึ้นอยู่กับการได้เข้าเรียนในโรงเรียนดัง ๆ หรือโรงเรียนที่มีชื่อเสียงด้านคุณภาพการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครได้ขึ้นชื่อว่าเป็นโรงเรียนที่มีมาตรฐานหลายแห่งเป็นที่ปรารถนาของทั้งนักเรียนและผู้ปกครองจำนวนมากที่เชื่อมั่นว่าการได้เข้าเรียนในโรงเรียนดังกล่าวนำมาซึ่งความสำเร็จในอนาคตคือการสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ ขณะที่โรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งเป็นโรงเรียนในสังกัดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งส่วนกลางและภูมิภาคก็เป็นที่นิยมในหมู่นักเรียนและผู้ปกครองในเรื่องมาตรฐานของการจัดการศึกษาเช่นเดียวกัน แต่ก็เป็นที่ยอมรับถึงอัตราการแข่งขันที่สูงสำหรับการศึกษาที่จะสอบผ่านเพื่อเข้าไปเรียนได้ สำหรับนักเรียนที่อยู่

ต่างจังหวัดอีกหลายคนก็จะมองว่าโรงเรียนประจำจังหวัดจะมีมาตรฐานที่ดีกว่าโรงเรียนประจำอำเภอหรือโรงเรียนประจำตำบลใกล้บ้าน ความพยายามที่จะแข่งขันกันเพื่อสอบเข้าโรงเรียนประจำจังหวัดจึงเป็นความหนักหนาสาหัสในชีวิตของนักเรียนในปัจจุบัน

การที่จะได้เข้าเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาอันจะนำมาซึ่งหลักประกันความสำเร็จในอนาคตนั้น จะต้องเริ่มวางแผนกันตั้งแต่ระดับประถมศึกษาเนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่เชื่อว่าการที่บุตรหลานสามารถเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงด้านมาตรฐานการศึกษาและมีผลงานความสำเร็จในการผลัดดันให้นักเรียนสอบผ่านเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาได้เป็นความภูมิใจอย่างหนึ่ง เนื่องจากระบบการคัดสรรนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนมักจะทำให้สิทธิ์นักเรียนที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นก่อน กล่าวคือถ้านักเรียนสามารถเข้าเรียนในระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้แล้วความเชื่อมั่นว่าโอกาสจะได้ศึกษาต่อมัธยมศึกษาตอนปลายจะถือเป็นความได้เปรียบไปอีกชั้นหนึ่ง

อย่างไรก็ตามด้วยอัตราการแข่งขันที่มีสูงประกอบกับสถานะของนักเรียนและผู้ปกครอง ตลอดจนบริบททางสังคมเศรษฐกิจ ที่ไม่เท่าเทียมกัน ทำให้ความจำเป็นที่จะต้องเรียนกวดวิชาเพื่อเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเป็นสิ่งที่จะต้องทำหรือควรจะทำ แต่ตัวนักเรียนเองและผู้ปกครองต่างก็มีวิธีเลือกและแสวงหาโรงเรียนกวดวิชาที่แตกต่างกันออกไป ในที่นี้จะได้วิเคราะห์ให้เห็นถึงความเป็นโรงเรียนกวดวิชาที่เป็นการกวดวิชาเพื่อสอบเข้าศึกษาในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ซึ่งการที่นักเรียนจะรับเอาความหมายของความสำเร็จที่เชื่อกันว่าจะมีขึ้นได้เมื่อเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงนั้นจะต้องผ่านปฏิสัมพันธ์ในกระบวนการสื่อสารความหมายของความสำเร็จทางการศึกษา และกว่าที่โรงเรียนกวดวิชาจะถูกนำมาใช้ในฐานะที่เป็นการสร้างทางแห่งความสำเร็จดังกล่าวนี้นักเรียนและผู้ปกครองต่างก็มีกรอบของความเชื่อ ความรู้ความเข้าใจไปในแนวทางเดียวกันถึงความสำคัญของการสร้างทางแห่งความสำเร็จให้สอดคล้องด้วยการที่จะต้องแย่งที่นั่งในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงให้ได้ แต่อย่างไรก็ตามการจะเข้าถึงโรงเรียนกวดวิชาในแง่มุมใดลักษณะใดย่อมขึ้นอยู่กับบริบทและพื้นฐานของแต่ละครอบครัว ในอันที่จะสามารถจัดสรรหา โรงเรียนกวดวิชามาให้บุตรหลานได้

นัยยะของความไม่เท่าเทียมทางการศึกษา ปัญหาการจัดการศึกษาที่ไม่เสมอภาคเท่าเทียมกันในสังคมไทยเป็นสิ่งที่มีการกล่าวถึงและเป็นประเด็นในการวิพากษ์วิจารณ์มาอย่างยาวนาน ความพยายามที่จะยกระดับคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษาให้ทุกโรงเรียนมีมาตรฐานที่ใกล้เคียงกันดูจะเป็นความพยายามที่ไร้ผล เมื่อความไม่เท่าเทียมกันและคุณภาพ มาตรฐานในการจัดการศึกษาที่มีความแตกต่างกันได้กลายมาเป็นกรอบความคิดและกรอบแห่งการทำความเข้าใจของคนในสังคม เพราะมาตรฐานในการจัดการศึกษาถูกตีกรอบผูกโยงอยู่กับความสำเร็จในการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับต่าง ๆ มากกว่าความสำเร็จด้านอื่น ๆ ดังนั้นโรงเรียนใดที่สามารถสื่อสารความสำเร็จของตนเอง

ให้สังคมได้รับรู้อย่างต่อเนื่องยาวนาน โรงเรียนนั้นก็จะได้ขึ้นชื่อว่ามีมาตรฐาน มีคุณภาพในการจัดการศึกษา ทำให้อัตราการแข่งขันเพื่อเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนนั้นมีสูง ความไม่เท่าเทียมในมาตรฐานและคุณภาพดังกล่าว ทำให้เกิดความเชื่อที่ว่าโรงเรียนในกรุงเทพดีกว่าต่างจังหวัด โรงเรียนสาธิตมีคุณภาพกว่าโรงเรียนทั่วไป รวมไปถึงความเชื่อที่ว่าโรงเรียนประจำจังหวัดมีคุณภาพ และมาตรฐานกว่าโรงเรียนประจำอำเภอ ประจำตำบล หรือโรงเรียนเทศบาล นักเรียนที่มุ่งหวังความสำเร็จในอนาคตจึงต้องสอบเข้าโรงเรียนดังกล่าวเหล่านี้ให้ได้ไม่ว่าโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งเพื่อเป็นหลักประกันความสำเร็จในอนาคต ความต้องการเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงไม่ได้เป็นที่รับรู้อยู่ในเฉพาะกลุ่มคนชั้นกลาง หรือนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะและความพร้อมทางเศรษฐกิจ สังคม แม้กระทั่งนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่ผู้ปกครองถือได้ว่าเป็นคนหาเช้ากินค่ำ ไม่ได้ผ่านระบบการศึกษาแบบแข่งขัน แต่ความตระหนักรู้ของผู้ปกครองเรื่องมาตรฐานของโรงเรียนก็สะท้อนผ่านการพูดคุยที่พวกเขามีต่ออนาคตทางการศึกษาของลูกดังที่แพรว นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจคนหนึ่งกล่าวว่า

“ตอนนั้นอยู่ ป. 5 แม่อยากให้ไปเรียน (ชื่อโรงเรียนประจำจังหวัด) เพราะแม่อยากให้สอบเข้ามหาวิทยาลัยให้ได้ แม่อยากให้กลับไปเรียนที่ ม.ขอนแก่น เพราะพอกับแม่อยากกลับบ้าน แม่เขาบอกว่าเด็กเก่ง ๆ ในซอยเรียนที่นั่นทั้งนั้น ป้าในซอยที่เปิดร้านขายยา ลูกเขาก็จบ ม.6 (ชื่อโรงเรียนประจำจังหวัด) ... หนูก็อยากทำงานดี ๆ ก็เลยอยากไปเรียนที่นั่น ... ถ้าเป็น (ชื่อโรงเรียนประจำอำเภอ) ก็ไม่ไหว หนูก็ไม่เอา แม่ก็ไม่อยากให้เรียนใคร ๆ เขาก็รู้กันว่ามีไว้สำรองตอนเราสอบที่อื่นไม่ได้ ยังไงเขาก็เปิดรอบสอง แต่ถ้าเรียน (ชื่อโรงเรียนประจำอำเภอ) คงได้เป็นนักเรียน ไม่ต้องคิดไปเรียนม.ขอนแก่น”

คุณภาพและมาตรฐานที่ไม่เท่าเทียมกันได้สร้างความหมายของการแข่งขันเข้าเรียนในโรงเรียนที่ผู้คนรับรู้ว่ามีคุณภาพและมาตรฐานมากกว่า โดยมีการจัดลำดับแบ่งประเภทและผูกโยงไว้กับความสำเร็จในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยเพียงอย่างเดียว เพียงผ่านการพูดคุยบอกเล่าระหว่างกันในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันอาจไม่สามารถสร้างกรอบความคิด ความเชื่อ ความเข้าใจในความแตกต่างเรื่องมาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียนได้ แต่การสื่อสารที่มีพลังในการสร้างกรอบความคิดที่สื่อผ่านตัวนักเรียนศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จทางการศึกษา ได้เข้าเรียนในสาขาที่เป็นที่นิยม มีอาชีพหน้าที่การงานที่ดีภายใต้ระบบการแข่งขันทางการศึกษาและอุดมการณ์ทุนนิยม

โรงเรียนดังกับนัยยะของความสำเร็จในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยการที่โรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งจะมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับนั้นต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลายอย่าง ทั้งเรื่องความประพฤติของนักเรียน ความเข้มข้นทางวิชาการ การส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเช่นดนตรี กีฬา ศิลปะ การอบรมให้มีคุณธรรมจริยธรรม กล่าวโดยสรุปอาจตรงกับจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาที่

กระทรวงศึกษาธิการพยายามเน้นย้ำมาหลายทศวรรษ นั่นคือการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้เป็นคนที่ เก่ง ดี และมีความสุข แต่ภายใต้ระบบการแข่งขันทางการศึกษา ที่จุดหมายปลายทางของความสำเร็จทางการศึกษาอยู่ที่การสอบเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย และยังแข่งขันกันเข้มข้นในสาขาที่สามารถรับประกันโอกาส สถานภาพ ความสำเร็จ และรายได้ในอนาคต ทำให้ความสำคัญในเรื่ององค์ประกอบด้านอื่น ๆ ที่จะบ่งบอกถึงความสำเร็จของโรงเรียนลดน้อยถอยลงไป ผู้คนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง นักเรียน ครูในโรงเรียน ผู้บริหารหรือแม้แต่เจ้าหน้าที่ระดับสูงในกระทรวงศึกษาธิการเอง ก็มักจะมองความสำเร็จของโรงเรียนที่ความเป็นเลิศด้านวิชาการมาเป็นลำดับแรกและมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับด้านนี้ และปฏิเสธไม่ได้เลยว่าความเป็นเลิศทางวิชาการยังถูกนำไปอ้างอิงกับความสามารถในการผลักดัน สนับสนุน ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยได้ โรงเรียนมัธยมศึกษาหลายแห่งจึงแข่งขันกันในด้านที่จะพยายามทำให้นักเรียนของตนได้เข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย ด้วยวิธีการต่าง ๆ นานา ในขณะที่โรงเรียนที่มีชื่อเสียงความเป็นเลิศทางวิชาการอยู่แต่เดิม ก็พยายามค้นคิดกรรมวิธีในการจัดการเรียนรู้ เพื่อคัดสรรและส่งเสริมนักเรียนที่มีอัจฉริยภาพให้ได้รับการเรียนรู้ที่มากกว่านักเรียนกลุ่มอื่นโรงเรียนอื่นขึ้นไปอีก

ในขณะที่จำนวนความต้องการเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเพิ่มมากขึ้นและมีการสอบแข่งขันกันอย่างเข้มข้น ก็ยังมีโรงเรียนมัธยมศึกษาอีกจำนวนมากที่มียอดผู้สมัครไม่ถึงจำนวนที่ต้องการเปิดรับ เพราะไม่สามารถที่จะอ้างอิงความเป็นเลิศทางวิชาการผ่านความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียนที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ ความพยายามที่จะพัฒนาตนเองให้ทัดเทียมกับความเป็นเลิศทางวิชาการแบบที่โรงเรียนที่มีชื่อเสียงทำกัน ก็อาจเกิดขึ้นได้ด้วยกระบวนการทางลัด อาทิ การสอนเสริม หรือจัดห้องเรียนปกติให้เป็นห้องเรียนที่มีการเรียนแบบกวดวิชา เพื่อให้เข้าเป้าหมายในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นเลิศ มีชื่อเสียงสร้างการยอมรับให้เกิดขึ้นกับผู้ปกครอง และนักเรียนอันจะนำมาซึ่งความสำเร็จและจำนวนนักเรียนที่จะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว บางโรงเรียนถึงขนาดจัดห้องเรียนชนิดพิเศษโดยให้มีนักเรียนเพียงห้องละ 5 คน และคัดครูผู้สอนเฉพาะที่เก่งในการกวดวิชาหรือมีประสบการณ์สอนกวดวิชา รวมถึงจ้างผู้สอนกวดวิชาจากสถาบันต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ มาสอนเป็นครั้งคราว

“เรียนที่เดิมก็ดีทุกอย่างครับแต่ห้องคนมันเยอะบางทีเนื้อหาที่หลุด ไป พอติครูที่สอนพิเศษย้ายมาโรงเรียนนี้ก็คุยกับ ผ.อ. ท่านก็ว่าให้มาเพราะจะสอนแบบตัวห้องนี้มีแค่ 5 คน ก็เลยตัดสินใจมาตัวเขาที่นี้ดีกว่า”

ด้วยความหมายที่ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในความสำเร็จเรื่องกรสอบเข้ามหาวิทยาลัยของโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ทำให้หลายโรงเรียนพยายามสร้างชื่อเสียงด้วยวิธีการที่อาจเรียกว่าเป็นทางลัดคือ

จัดห้องพิเศษ เรียนแบบกวดวิชา หรือเรียนด้วยกรรมวิธีที่แตกต่างจากห้องเรียนทั่วไป และห้องเรียน เช่นนี้ก็มักจะได้รับชื่อเสียงให้โรงเรียนเนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ที่ผ่านการเรียนด้วยวิธีการพิเศษเช่นนี้ ก็มักจะได้รับความสำเร็จสอบเข้าคณะดัง สาขาอุดมนิยม ให้โรงเรียนสามารถสื่อสารกับสังคมผ่าน นักเรียนเหล่านี้ถึงความสำเร็จในการสนับสนุนให้นักเรียนเข้ามหาวิทยาลัยได้ แม้ว่าที่จริงจะเป็นแค่เพียงมายาภาพที่ถูกสร้างขึ้นมาจากนักเรียนส่วนน้อย และเป็นการสร้างความเหลื่อมล้ำในโรงเรียนเอง แต่ก็กลายมาเป็นส่วนเสริมในการที่จะดึงดูดนักเรียนและผู้ปกครองที่มีความสนใจอนาคตบุตรหลานให้เข้ามาสอบแข่งขันเพื่อเข้าเรียนต่อในโรงเรียนดังกล่าวและเมื่อมีการสอบแข่งขันกันมาก ความจำเป็นที่จะต้องกวดวิชาเพื่อเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงดังกล่าวก็เป็นสิ่งที่จำเป็น

การเรียนกวดวิชากับโอกาสเพื่อเข้าสู่โรงเรียนดังเมื่อมาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียน ไม่มีความเท่าเทียมกันความพยายามของผู้ปกครองที่มีความหวังในความสำเร็จของบุตรหลานที่ จะต้องทำทุกวิถีทางให้นักเรียนได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่ดีมีคุณภาพเพื่อรับประกันความสำเร็จในอนาคตจึงเกิดขึ้น ผู้ปกครองบางคนที่มีความจำเป็นในการประกอบอาชีพหรือทำงานอยู่ในเขตท้องถิ่น ที่ห่างไกล ต้องอาศัยการวางแผนชีวิตใหม่เพื่อผลักดันให้นักเรียนได้มีโอกาสที่จะได้เรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงดังกล่าว การเรียนในระดับประถมศึกษาแม้จะไม่มีผลโดยตรงต่อการได้เข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีชื่อเสียง แต่ด้วยระบบการรับเข้าศึกษาต่อที่มีทั้งการสอบสำหรับนักเรียนนอกพื้นที่ บริการและการคัดโดยวิธีการจับฉลากของเด็กในพื้นที่บริการ รวมถึงการสอบเพื่อคัดนักเรียนเข้าเรียน ในห้องพิเศษต่าง ๆ ของโรงเรียนมีผลทางอ้อมในการเตรียมตัวเพื่อให้ได้โอกาสในการเข้าเรียนใน โรงเรียนดังกล่าวแผนการเหล่านี้บางครั้งผู้ปกครองต้องศึกษาทำความเข้าใจและเตรียมตัวก่อนถึง กำหนดการเข้าโรงเรียนมัธยมศึกษา 3- 4 ปีการศึกษา เช่นผู้ปกครองรายหนึ่งที่ทำงานด้าน สาธารณสุขอยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากตัวเมืองได้เล่าถึงวิธีการเตรียมตัวของเธว่า

“พ่อเป็นหมออนามัยตำบล แม่ทำงานธุรการอยู่โรงพยาบาลประจำอำเภอ พอลูกอยู่จะขึ้น ป. 1 ก็ เริ่มคิดกันว่าจะต้องให้ลูกเข้ามาอยู่ในเมือง...เราไม่รู้จ้ะใครไม่รู้โรงเรียนอนุบาลเขาสอนยังไงเพราะสอบ ไปอยู่ที่อำเภอห่างตัวเมืองกันทั้งคู่พียงย้ายมาอยู่ที่ตัวเมืองเพื่อให้ลูกเข้า ป. 1 มันเป็นอำเภอเล็ก ๆ อยากให้ ลูกเข้ามาอยู่โรงเรียนในเมืองโอกาสมันจะได้ มากขึ้น คือวางแผนไว้จบก็จะให้เข้าโรงเรียนชายประจำ จังหวัดต่อเลยเพราะอยู่ในเขตบริการอยู่แล้ว...ก่อนจะให้ลูกมาเรียนเราก็ดูลักษณะการสอนเขาก็สอนก็ เน้น แล้วมีการฝึกทำโครงการตั้งแต่ประถมแล้วเค้าจ้ะเด็กคือเขาจะดูเด็กเป็นรายบุคคลสอนแล้วเราดูว่าเด็ก ได้ก็เลย ตัดสินใจขอย้ายตอนแรกแม่ย้ายมาก่อน แล้วพ่อก็ตามมา”

อย่างไรก็ตามสำหรับนักเรียนที่ผู้ปกครองตั้งความหวังไว้กับโรงเรียนที่มีชื่อเสียงและมีความ พิเศษกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัด ก็จะสามารถวางแผนให้นักเรียนได้เรียนในโรงเรียน

ประถมศึกษาที่ดีที่สุดโดยเฉพาะโรงเรียนที่มีการสอนที่ดี มีการดูแลเอาใจใส่เด็กที่ดี และอาจรวมไปถึง การที่โรงเรียนประถมศึกษาแห่งนั้นเป็นโรงเรียนที่มีความสามารถในการส่งเสริมให้นักเรียนได้สอบเข้า ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีชื่อเสียงอีกต่อหนึ่งด้วย ซึ่งการรับรู้ของผู้ปกครองนี้เป็นการรับรู้ผ่านการ พุดคุย สังเกตโรงเรียนที่ตัวเองจะส่งบุตรหลานไปเรียนตั้งแต่อนุบาล หรือ ป. 1 เช่นนักเรียนคนหนึ่งเล่า ว่า

“ผมเรียนโรงเรียนนี้ตั้งแต่อนุบาลถึง ป.6 ก็ดีนะครับ เรียกว่าดีที่สุดในอำเภอที่ผมอยู่ เพราะว่าเขา ปลุกฝังพวกกฎระเบียบวินัยค่อนข้างจะดี แต่แบบว่าหลงโทษ เขาไม่ได้หลงโทษ ส่วนใหญ่เขาจะไม่ตีก็จะ เป็น ให้แบบสำนักที่ว่าเราทำอะไรผิดไปแล้วอธิบายให้เราฟังครับ ไม่ได้ให้เรียนอย่างเดียวครับ ปลุกฝังอย่างอื่น ด้วยครับ ทุกปีพอใกล้จะจบโรงเรียนก็จะไปซื้อใบสมัครโรงเรียนที่มีชื่อเสียงมาให้ ผมได้มา 5 ที่ก็สมัครกับ ทางโรงเรียนแล้วโรงเรียนก็จะพาไปสอบ มีทั้งโรงเรียนในกรุงเทพและที่ใกล้บ้านคือนครปฐม พี่สาวผมสอง คนก็เรียนที่นี่ คนหนึ่งก็ได้เรียนสาธิตศิลปากร อีกคนก็ได้เรียนสิรินธรราชวิทยาลัย”

การเข้าโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเพื่อปูทางสู่มหาวิทยาลัยของนักเรียนที่ต้องวางแผนตั้งแต่วัย ประถมจึงมักจะขึ้นอยู่กับพ่อแม่ผู้ปกครอง ที่รับรู้ถึงความหมายและเส้นทางของความสำเร็จที่ต้อง เตรียมการให้บุตรหลานซึ่งเมื่อนักเรียนได้เข้าไปอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาต่างคนก็ต่างรับรู้ว่าจะต้อง เข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีชื่อเสียงการแข่งขันในห้องเรียนและความพยายามที่จะเรียนเพื่อ เพิ่มเติมความรู้ก็จะตามมาด้วยบรรยากาศของการแข่งขันและการจัดการเรียนการสอนที่โรงเรียน จัดเตรียมไว้ให้ยิ่งทำให้การกวดวิชาเป็นสิ่งสำคัญจำเป็นมากยิ่งขึ้น

เป้าหมายชีวิตกับการเรียนในโรงเรียนดังความใฝ่ฝันของนักเรียนที่จะเข้าเรียนในโรงเรียน ที่มีชื่อเสียงไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นมาได้เอง การรับรู้ควมมีคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษาของโรงเรียน ต่าง ๆ ของนักเรียนอยู่ภายใต้ระบบการสื่อสารที่นักเรียนประสบพบเจอ ทั้งจากการพูดคุยกันใน ครอบครัวกับผู้ปกครอง การรับรู้จากครูที่โรงเรียน เพื่อนในโรงเรียนการเห็นรุ่นพี่ที่สอบผ่านประสบ ความสำเร็จ รางวัลและการเชิดชูสำหรับนักเรียนที่สอบผ่านเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงได้รับ ซึ่ง ล้วนมีการอ้างอิงที่ผูกติดอยู่กับความสำเร็จและเป้าหมายในชีวิต ซึ่งความสำเร็จและเป้าหมายในชีวิต ของนักเรียนส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นทั้งจากความคุ้นเคย เคยชินที่เห็นจากการปฏิบัติของพ่อแม่หรือครอบครัว ข้างและเป้าหมายซึ่งบางครั้งเกิดจากการปลุกฝังกล่อมเกลาของผู้ปกครองและครูที่โรงเรียน อาจกล่าว ได้ว่าเป้าหมายในชีวิตที่นักเรียนมีความรับรู้ของตนเองก็คือความมั่นคงในหน้าที่การงานและฐานะ ทางเศรษฐกิจสังคมที่พวกเขาหวังไว้ในอนาคตยิ่งนักเรียนและผู้ปกครองมีเป้าหมายในชีวิตคือการได้ เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงและในสาขาที่มีอัตราการแข่งขันสูงเพียงใด การได้เข้าเรียนใน วิทยาลัยมัธยมที่มีชื่อเสียงยิ่งถือได้ว่าเป็นเดิมพันที่สูง

การสร้างเป้าหมายชีวิตที่ผลักดันให้นักเรียนบางคนต้องพยายามเข้าสู่โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีชื่อเสียงให้ได้เกิดจากสภาพแวดล้อมและการปลูกฝังของคนในครอบครัวที่มีความพยายามที่จะชี้แนะให้นักเรียนมองเห็นความมั่นคงของอาชีพในอนาคตแบบค่อยเป็นค่อยไป พ่อแม่จะเข้ามาบีบบทบาทในการชี้ให้เห็นและสร้างให้เกิดเป้าหมายในอาชีพซึ่งแม้ว่านั่นจะหมายถึงการที่จะต้องเข้าสู่สนามการแข่งขันที่เข้มข้นแต่เมื่อนักเรียนมีความเชื่อถือเชื่อมั่นแล้วก็จะรู้สึกได้ถึงเป้าหมายของตัวเองในอนาคตและจะเดินตามเส้นทางที่ทั้งตนเองและพ่อแม่ได้ตั้งความหวังไว้ ผู้ปกครองบางรายที่มีความรู้และศึกษาข้อมูลตลอดจนเฝ้าติดตามพฤติกรรมกรรมการเรียนของลูกมาโดยตลอดแล้วว่า

“สมัยเด็ก ๆ ยังไม่คิดอะไรมากแต่เราอยู่ในวงการแพทย์ วงการสาธารณสุขก็มอง ๆ ดูเก๊สซ์ไว้ในความคิดของพ่อแม่ อยากให้เข้าสาขาศาสตร์สุขภาพนี่แหละแต่หวังแค่เก๊สซ์ก็พอที่ไม่มองแพทย์ตั้งแต่แรกคือกลัวลูกไปไม่ได้ ลูกจะกลัวไหมจะสู้ไหม คือก็ศึกษานิสัยของลูกอย่างตอนอยู่ที่บ้านบางที่ชาวบ้านเขาเกิดอุบัติเหตุมาที่บ้านให้พ่อดูให้เย็บแผล เขาก็จะช่วยพ่อเคาะเย็บ ช่วยพ่อทำ ช่วยถอดสายน้ำเกลือให้คนไข้ อะไรก็ทำได้จนเขาชินไม่กลัว ตรงนี้ก็เป็นเจตนาที่แม่ตั้งใจจะปลูกฝังให้เขาชินไม่กลัว แต่ถ้าทำแล้วกลัวเราก็จะไม่บังคับ แล้วก็พุดคุยว่าอย่างน้อยสาขาศาสตร์สุขภาพจบมาก็ได้งานทำเลย เราไม่ต้องมาวิ่งหางานอย่างแม่ต้องวิ่งหาสอบ ก.พ. กว่าแม่จะได้งาน อย่างพ่อจบมาได้เงินเดือนเลยลูกจะได้ไม่ต้องไปวิ่งหางานทำสมัยนั้นคนจบก็เยอะ คนเก่งก็เยอะ ยังต้องมาแข่งขันกัน ถ้าอันนี้ครั้งเดียวจบไม่ต้องไปแข่งตอนสอบเข้าทำงานอีกแล้วพอตอนประมัตใจลูกเราก็เริ่มมาแล้ว อยากเป็นเก๊สซ์แล้วตามที่ปลูกฝัง”

ในขณะที่เป้าหมายในชีวิตของนักเรียนบางคนจะมีความชัดเจนจากการปลูกฝังหรือแนะนำของครูที่โรงเรียนเด็กบางคนเริ่มต้นความฝันในชีวิตของตนเองจากสิ่งที่เห็นรอบตัวแล้วยึดถือมาเป็นความตั้งใจหรือความชอบส่วนตัว แต่บทบาทของครูที่ชี้ให้เห็นความมั่นคง และเกียรติยศในอาชีพภายใต้เศรษฐกิจและสังคมที่มีการปฏิบัติต่ออาชีพต่าง ๆ แตกต่างกันก็สามารถหันเหความสนใจของนักเรียนได้

“เด็ก ๆ ผมอยากเป็นวิศวกร ก็เห็นพ่อไปตามโรงงานไปรับสินค้ามาเข้ามาก็เห็นวิศวกรใส่หมวกแดงชุดเดินเต็มไปหมด ก็เป็นไอคอลลเลยอยากเป็นวิศววะ แต่พอมาคูกับครู ๆ ก็บอกว่าถ้าเป็นวิศววะขับรถไปเจอตำรวจเรียก ถ้าเราเป็นหมอหรือผู้พิพากษาเขาดูบัตร เขาก็จะ (ทำท่าวันทนต์) แล้วก็บอกสวัสดิ์ครับคุณหมอ สวัสดิ์ครับท่านผู้พิพากษา อันนี้ก็เท นะครับแต่แม่บอกว่าผู้พิพากษามันอันตราย ผมก็เลยคิดว่าสายวิทย์สุขภาพนี่แหละจะแพทย์ ทันตะ หรือเก๊สซ์ก็ได้”

เมื่อเป้าหมายแห่งความสำเร็จล้วนถูกสร้างและอ้างอิงอยู่ภายใต้ความสำเร็จในการแข่งขันทางการศึกษา ความจำเป็นในการเรียนกวดวิชาเพื่อสอบเข้าโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเพื่อปูทางสู่ความสำเร็จดังกล่าวก็เป็นสิ่งที่นักเรียนหรือผู้ปกครองเลือกใช้ไปตามแต่ละบริบทของแต่ละครอบครัว

ศึกษาต่อโรงเรียนมัธยมศึกษาสำเร็จของโรงเรียนเดิม เมื่อการได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงโดยเฉพาะโรงเรียนระดับมัธยมหมายถึงโอกาสแห่งความสำเร็จทางการศึกษาในขั้นสูงต่อไป โรงเรียนระดับประถมศึกษาหลายโรงเรียนจึงพยายามสื่อสารความสำเร็จของโรงเรียนด้วยการใช้การประกวดวิชามาสร้างรายได้เปรียบในสนามของการสอบแข่งขันเข้าเรียนต่อในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีชื่อเสียง จึงเป็นการสร้างรายได้เปรียบของนักเรียนที่ผู้ปกครองได้วางแผนเตรียมความพร้อมให้บุตรหลานได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงโดยส่งเข้าไปเรียนในโรงเรียนที่มีการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนได้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาที่มีมาตรฐานตั้งแต่ระดับประถมศึกษาอย่างหนึ่งก็คือ ผู้ปกครองหรือนักเรียนเองจะได้รับการวางแผนและจัดการสอนความรู้ที่เสริมเพิ่มเติมจากในห้องเรียน แต่เน้น แต่การที่จะได้เข้าถึงโรงเรียนที่มีความพร้อมดังกล่าวก็ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองที่มีต่อระบบการศึกษาระดับหนึ่งและต้องแลกมาด้วยทรัพยากรที่ต้องทุ่มเทลงไปมากกว่าคนอื่นตั้งแต่ต้น อย่างเช่นกรณีของโฮมซึ่งเป็นลูกของนักธุรกิจผู้ประกอบการด้านขนส่งสินค้าภายในประเทศที่มีฐานะของครอบครัวอยู่ในระดับที่มั่นคง พ่อของโฮมมีรถบรรทุกสิบล้อและรถพ่วงกว่าสามสิบล้อ ครอบครัวของโฮมอยู่ในอำเภอหนึ่งในจังหวัดทางภาคตะวันตก โฮมมีพี่น้องสามคนโดยโฮมเป็นลูกคนสุดท้อง โฮมถูกส่งเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งที่อยู่ใกล้บ้านซึ่งทั้งโฮมและพ่อแม่ ต่างก็เชื่อว่าเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่ดีที่สุดในพื้นที่ เพราะพี่สาวสองคนก็ผ่านการศึกษาจากโรงเรียนแห่งนี้และได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงในระดับมัธยมศึกษาทั้งสองคน ตอนอยู่ชั้นป. 1 โฮมได้เข้าโครงการติววิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เพื่อไปสอบแข่งขันตามโครงการของ สสวท. ซึ่งโรงเรียนได้เข้าร่วมและส่งเด็กเข้าแข่งขันทุกปี ถึงแม้ว่าโฮมจะไม่สามารถสอบผ่านในรอบเล็ก ๆ ของการคัดเลือกแต่การที่โฮมได้รับการติวเพื่อสอบแข่งขันก็ทำให้โฮมได้สัมผัสกับบรรยากาศของการสอบแข่งขันมาตั้งแต่วัยเด็ก รวมไปถึงพื้นฐานทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ที่ผ่านการติวทำให้โฮมมีความรู้ลึกที่ดีและชอบวิชาดังกล่าวมาตั้งแต่เด็ก

“โรงเรียนเขาจัดติวโครงการ สสวท. ให้คือถ้าใครได้เกรดวิชาคณิตศาสตร์ดีครูก็จะชวนมาติวครับ ตอนนั้นผมอยู่ติวพิเศษด้วยครับ เป็นการติวตามเนื้อหาของ สสวท. เขาจะสอนเนื้อหาเพิ่มกว่าปกติอย่างคณิตศาสตร์ก็จะเป็นพวกโจทย์ปัญหาอะครับ เขาเอามาแล้วมันเหมือนเราทำได้ เลยทำให้ชอบและสนุกกับวิชาที่ได้คิด คือ สสวท. เขาจะแบบว่าสอบคัดเลือกครับ เขาค่ายอะไรแบบเนี้ยครับ ก็อย่างผม ผมติวรอบ 2 เขาก็จะให้ไปเข้าค่าย ก็ได้ครอบ 2 นั้นก็ไม่ผ่านวัดความถนัดพอสอบแล้วถ้าผ่านก็จะไปสอบรอบ 2 อีก สอบรอบ 2 เพื่อที่จะไปเข้าค่ายแต่ผมไม่เคยผ่านรอบ 2 นะครับ”

การชักชวนนักเรียนให้เข้าสู่โครงการติวเพื่อสอบ สสวท. ของโรงเรียนเป็นความพยายามที่จะสร้างเด็กเก่งในชั้นแรกของโรงเรียนไปพร้อม ๆ กับการเสริมสร้างความแข็งแกร่งในบางรายวิชา อีกทั้ง

เป็นการทำให้นักเรียนได้รู้จักกับความหมายของการแข่งขันทางการศึกษา การตัดสินใจทำให้โฮมรู้ว่าหากต้องการที่จะเข้าสู่การแข่งขันและหากจะเป็นผู้ประสบความสำเร็จการเรียนในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการสร้างความสำเร็จได้แต่โฮมก็ได้เข้าโครงการติวตั้งกล่าวมาตลอดตั้งแต่ป.1- 6 โฮมรับรู้ถึงการจัดการเรียนการสอนที่ดีมีมาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียนที่ตนเรียนอยู่ แต่ด้วยความหวังของทั้งพ่อและแม่ที่อยากให้โฮมได้เข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมที่มีชื่อเสียง เมื่อโฮมอยู่ป. 6 โฮมจึงเริ่มรับรู้เรื่องชื่อเสียงของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เขาคิดว่าจะต้องไปเรียนต่อ ทั้งพ่อแม่และครูที่โรงเรียนก็หาข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงและอยู่ในกรุงเทพมหานครให้โฮมเตรียมสมัครเข้าศึกษา

“พอเราอยู่ช่วง ป.6 ไซ้ใหม่ครับ เราก็เริ่มมองหาที่จะไปเรียนแหละรู้สึกจะมีประมาณ 4 ที่ครับ ก็มี สาธิตศิลปากร สาธิตราชภัฏ แล้วก็สิรินธรราชวิทยาลัย แล้วก็สามเสนวิทยาลัย”

หรับชื่อเสียงของโรงเรียนเหล่านี้โฮมจะรู้จักในฐานะที่เป็นโรงเรียนที่ดีตามคำบอกเล่าของแม่ รวมถึงพี่สาวโฮมเองก็เรียนอยู่ในสองโรงเรียนที่กล่าวถึง โฮมจึงรับรู้ได้ถึงควมมีมาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียน ส่วนอีกโรงเรียนหนึ่งโฮมจะรู้จักจากข้อมูลของทางโรงเรียนที่สนับสนุนให้นักเรียนไปสมัครเข้าศึกษาต่อเพราะมีผลคะแนนการสอบ O-NET ที่ได้ลำดับที่สามของประเทศติดต่อกันมาหลายปี แต่การจะเข้าเรียนในโรงเรียนเหล่านี้สำหรับแม่ของโฮมดูจะเป็นเรื่องที่ไม่ง่ายนักถึงแม้ว่าโฮมจะผ่านการติวโครงการของ สสวท. มาทุกปี แต่แม่ก็ยังส่งโฮมไปเรียนกวดวิชากับครูคนหนึ่งที่เปิดโรงเรียนกวดวิชาที่อยู่ใกล้บ้านโฮม อย่างไรก็ตามด้วยการวางแผนเตรียมการปูทางสู่โรงเรียนที่มีชื่อเสียงที่แม่เตรียมไว้ให้โฮม การเรียนกวดวิชาอีกรูปแบบหนึ่งที่โฮมได้รับจากทางโรงเรียนก็คือการกวดวิชาสำหรับนักเรียนที่จะไปสอบเข้าเรียนต่อ โดยเป็นลักษณะของการกวดวิชาแบบติวเข้มก่อนไปสอบ ลักษณะของการตลุยโจทย์ คือครูของทางโรงเรียนจะไปหาโจทย์และแบบฝึกหัดในวิชาต่าง ๆ มาให้นักเรียนแล้วจัดชั่วโมงการเรียนแบบกวดวิชาเป็นการเฉพาะให้ก่อนเข้าเรียนหนึ่งชั่วโมงและหลังเลิกเรียนอีกหนึ่งชั่วโมงทุกวัน นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังอำนวยความสะดวกด้วยการพาไปสมัครและพาไปสอบอีกด้วย

“ก่อนไปสอบเข้าแต่ละที่ประมาณ 2-3 อาทิตย์ ครูก็จะไปหาโจทย์และแบบฝึกหัดมาให้ลองคิดลองทำ แล้วก็เฉลยแนวคิดให้ จะเป็นการติวช่วงเช้าเจ็ดโมงครึ่งถึงแปดโมงครึ่งและหลังเลิกเรียนอีกหนึ่งชั่วโมงเสร็จแล้วโรงเรียนก็พาไปสอบโดยนั่งรถโรงเรียนไปสอบ...ผมไปสอบสามที่ ติดตัวจริงที่หนึ่งและสำรองสองที่”

การที่แม่ของโฮมส่งลูกทั้งสามคนให้เข้าเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนดังกล่าวจึงไม่ได้เป็นเพียงเพราะเป็นโรงเรียนใกล้บ้านเพราะโรงเรียนใกล้บ้านก็มีอีกหลายโรงเรียน แต่สำหรับโรงเรียนนี้ถือว่ามีความมุ่งมั่นตั้งใจอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงซึ่งแน่นอนว่าในทางหนึ่งเป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับทางโรงเรียนแต่อีกทางหนึ่ง ก็ทำให้เกิดกรอบแห่งความเข้าใจของพ่อแม่ผู้ปกครองว่าการเรียนในโรงเรียนแห่งนี้นักเรียนจะได้มากกว่าความรู้ในห้องเรียน โดยเฉพาะพ่อแม่ที่มีความเข้าใจในความหายของการแข่งขันทางการศึกษาอย่างแม่ของโฮม การเสียค่าเล่าเรียนให้กับทางโรงเรียนก็เป็นเหมือนการลงทุนที่คุ้มค่าคือได้ทั้งการเรียนตามหลักสูตรและได้ทั้งการกวาดวิชา อันเป็นการสร้างความมั่นใจที่จะได้เข้าเรียนในโรงเรียนดัง ๆ ได้

โรงเรียนกวาดวิชา: NYSE แห่งความจำเป็นเพื่อปูทางสู่โรงเรียนดังสำหรับนักเรียนและผู้ปกครองที่มีบุตรหลานอยู่ในพื้นที่เมืองใหญ่ ๆ เช่นกรุงเทพมหานครหรือจังหวัดอื่น ๆ ที่มีสถาบันกวาดวิชาตั้งอยู่มากมายใกล้กับบ้านของตนเอง การที่ประสงค์จะเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงและเห็นความจำเป็นที่จะต้องกวาดวิชาคงไม่ใช่เรื่องยาก และหากมีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่ค่อนข้างมั่นคง การจะหาโรงเรียนกวาดวิชาที่ดี ๆ สักแห่งเพื่อกวาดเข้าเรียนต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีชื่อเสียง จะก็ควรสักวิชาที่เป็นเรื่องง่าย แต่สำหรับนักเรียนบางคนทั้งที่ครอบครัวผู้ปกครองมีฐานะที่มั่นคง แต่หากอยู่ในบริบทที่ไม่มีโรงเรียนกวาดวิชาในจังหวัดของตนเองเลยการจะไปกวาดวิชาในโรงเรียนกวาดวิชาต้องเดินทางข้ามจังหวัดไปพักค้าง ก็ดูจะกลายเป็นเรื่องยาก แต่สำหรับผู้ปกครองบางคนที่เห็นความสำคัญของการกวาดวิชาว่าจำเป็นต่อการส่งเสริมให้บุตรหลานในการเตรียมความพร้อมเข้าสอบแข่งขันในเพื่อเรียนต่อในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง การดิ้นรน ขวนขวายเพื่อทำให้มีโรงเรียนกวาดวิชาขึ้นมาเพื่อบุตรหลานของตนก็เป็นสิ่งที่ต้องใช้ความพยายามด้วยกระบวนการวิธีการที่สลับซับซ้อน ยิ่งผู้ปกครองหวังเห็นความสำเร็จของบุตรหลานสูงเท่าใด ความพยายามในการทำให้โรงเรียนกวาดวิชานั้นดำรงคงอยู่เพื่อส่งลูกให้เรียนกวาดวิชาได้อย่างตลอดรอดฝั่ง อย่างกรณี ของแม่กวาง ผู้ปกครองของนักเรียนคนหนึ่งที่ต้องการให้ลูกของตนเองได้เข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ เธอเป็นคนหนึ่งที่พยายามปูพื้นฐานของลูกให้ได้เข้าเรียนในโรงเรียนดี ๆ มีชื่อเสียง แต่ด้วยข้อจำกัดของการประอาชีพ และหน้าที่การงานเธอจึงทำได้เพียงส่งลูกเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเทศบาลในเขตตัวเมืองของจังหวัดแห่งหนึ่ง แม้ว่าเธอจะมีความเชื่อมั่นในความเอาใจใส่ที่โรงเรียนมีให้กับลูกของเธอตลอดจนความสำเร็จที่เธอได้เห็นพัฒนาการของลูกในการเป็นตัวแทนโรงเรียนไปแข่งขันทักษะทางวิชาการต่าง ๆ และได้รับรางวัลนำความภาคภูมิใจมาให้เธออยู่เสมอก็ตาม แต่การที่อยากเห็นลูกเดินไปถึงความสำเร็จตามเป้าหมายที่เธอปลุกฝังลูกไว้ให้มีความสนใจในสายวิชาชีพทางการแพทย์ เธอจึงหวังที่จะปูพื้นฐานความสำเร็จอีกขั้นของลูกด้วยความตั้งใจที่จะให้ลูกได้เข้าเรียนในห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัด ซึ่งเธอรับรู้ความสำเร็จของโรงเรียนดังกล่าวผ่านความสำเร็จของ

ลูกๆ ของญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงที่โรงเรียนแห่งนี้สามารถผลักดัน สนับสนุน และส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าเรียนสายวิทยาศาสตร์สุขภาพที่เธอตั้งใจมาคนแล้วคนเล่า

วัยผลการเรียนในระดับประถมศึกษาของลูกเธอที่ได้เกรดเฉลี่ย 4.00 ทุกภาคเรียนเธอคิดว่าเพียงพอต่อการสอบเข้าโรงเรียนประจำจังหวัดได้ แต่ไม่น่าจะเพียงพอต่อการได้เรียนในชั้นเรียนพิเศษซึ่งเป็นหลักประกันสูงสุดของความสำเร็จในการสอบเข้าเรียนต่อในสายการแพทย์ ด้วยความที่เธอทำงานอยู่กับสำนักงานและมีความสามารถในการท่องโลกอินเทอร์เน็ต ทำให้เธอมีข้อมูลมากมายสำหรับวิธีการปูทางสู่ความสำเร็จของลูก ซึ่งวิธีการสำคัญที่เธอเชื่อว่าขาดไม่ได้ก็คือการให้ลูกเรียนกวดวิชา แต่ย้อนหลังไปเมื่อ 10 ปีที่แล้วที่จังหวัดของเธอแม้กระทั่งในตัวเมืองไม่มีโรงเรียนกวดวิชาเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาสักแห่ง จะมีบ้างก็เป็นการสอนการบ้านตามบ้านครู หรือการสอนเฉพาะรายวิชาที่ครูบางคนเปิดขึ้นเอง ประกอบกับแรงกระตุ้นจากครูที่สอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนของลูกแนะนำว่าให้หาที่เรียนกวดวิชาเพื่อเพิ่มความเข้มข้นของเนื้อหาในการเตรียมตัวสอบ เธอจึงรวบรวมสมัครพรรคพวกที่มีลูกอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน ไปขอให้ครูที่สอนวิทยาศาสตร์ที่นั่นกวดวิชาให้

“ตอน ป. 6 ก็เริ่มเรียนพิเศษเพราะกำลังจะต้องขึ้น ม.1 อาจารย์ที่สอนวิทยาศาสตร์เขาก็แนะนำให้เรียนพิเศษจะได้เข้มข้นขึ้น เรียนในโรงเรียนอย่างเดียวบางทีมันต้องรอเพื่อน เมื่อก่อนก็ไม่ค่อยมีคนเรียนพิเศษหรอกแถวนี้ จริง ๆ ก็คิดจะให้ลูกเรียนแต่มันไม่มีคนสอนเลย เริ่มแรกเราไม่รู้จักใครอาจารย์เองเขาก็ไม่ได้เปิดโรงเรียนสอนพิเศษมาก่อน พอเขามาแนะนำ แม่ก็ชวนเด็ก ๆ ลูกเพื่อนไปเรียนด้วยเขาคิดชั่วโมงละ 100 บาท ซึ่งลูกก็บอกว่าครูสอนโอเคเลย พอติวแล้วสอบเข้าม.1 ได้ห้องพิเศษครูดังเลย”

สำหรับแม่วางเธอมีความเชื่ออย่างมากว่าการที่ลูกได้เรียนกวดวิชาในโรงเรียนกวดวิชาที่เธอไปขอร้องให้ครูช่วยเปิดสอน และรวบรวมเด็ก ๆ เข้ามาเรียนด้วยตัวเธอเองนั้นมีส่วนอย่างมากที่ทำให้ลูกสอบได้ห้องพิเศษ ในโรงเรียนมัธยมประจำจังหวัดตามที่เธอมุ่งหวังตั้งใจไว้ แม้ว่าแนวทางการสอนของครูคนดังกล่าวจะเป็นแนวทางการสอนแบบที่โรงเรียนกวดวิชาทั่วไปใช้แต่ก็เห็นความแตกต่างจากการเรียนในห้องเรียนของลูกอย่างมาก เพราะครูเป็นคนสอนสนุกทำให้การเรียนไม่น่าเบื่อ การเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ทำให้ครูอธิบายได้ละเอียด โดยเฉพาะการเฉลยแบบฝึกหัดที่ทำให้เกิดความเข้าใจอย่างดี เอกลักษณะอย่างหนึ่งของครูคือการนำโจทย์ยาก ๆ มาให้ลองทำ อาทิ โจทย์สอบเข้าโรงเรียนจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นโจทย์สอบเข้าสายวิทยาศาสตร์ที่ยากมาก แต่เมื่อได้เรียนและได้รับการอธิบายที่ละเอียดของยากก็กลายเป็นของง่ายซึ่งการนำโจทย์ยาก ๆ แบบนี้มาสอนในโรงเรียนเป็นสิ่งที่ไม่เกินกว่าหลักสูตรและในโรงเรียนก็ไม่มีสอนด้วย จวบจนปัจจุบันคุณครูคนดังกล่าวก็ยังเปิด

สอนกวดวิชาเรื่อยมาแม้ว่าจะมีโรงเรียนกวดวิชาต่าง ๆ เข้ามาเปิดสาขาในตัวเมืองมากมายในปัจจุบันก็ตาม

กวดวิชาเข้าโรงเรียนดังภายใต้ข้อจำกัด ในสังคมที่มาตรฐานของโรงเรียนไม่เท่าเทียมกัน อย่างสังคมไทยเป็นธรรมดาที่ถ้าใครมีโอกาสก็จะมีความต้องการเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีชื่อเสียง และจะต้องพยายามแสวงหาโอกาสที่มากกว่าในอันที่จะประสบความสำเร็จ การกวดวิชาเป็นวิธีการแรก ๆ ที่ผู้คนเลือกที่จะแสวงหาเพราะการยอมรับข้อจำกัดของห้องเรียนในโรงเรียนในระบบว่าไม่สามารถที่จะสร้างความได้เปรียบในการสอบแข่งขันได้ การพิจารณาถึงโอกาสในการสอบเข้าเรียนต่อในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงและการตัดสินใจลงทุนเพื่อสร้างความได้เปรียบด้วยการเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาน่าจะไม่ใช่เรื่องยากสำหรับนักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจสังคมที่มั่นคง การยอมรับความหมายของโรงเรียนดีโรงเรียนดังก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในปฏิสัมพันธ์ที่พ่อแม่ผู้ปกครองต้องพบเจออยู่เป็นประจำ การสนับสนุนให้บุตรหลานเรียนกวดวิชาเพื่อมุ่งเข้าเรียนต่อในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงถือเป็นสิ่งที่เป็นปกติธรรมดาเพราะด้วยฐานะและรายได้ที่ตลอดจนกรอบแห่งความเข้าใจที่พวกเขาได้รับรู้การไม่สนับสนุนให้บุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงกลับกลายเป็นเรื่องแปลก แต่สำหรับนักเรียนที่มาจากครอบครัวซึ่งต้องหาเช้ากินค่ำ ผู้ปกครองเองก็ผ่านระบบการศึกษาเล่าเรียนมาน้อย แต่เกือบทุกคนก็มีกรอบของความสำเร็จในการศึกษาของบุตรหลานว่าจะต้องวางรากฐานและปูทางผ่านการเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเพื่อเข้าสู่มหาวิทยาลัยต่อไป และผู้ปกครองจำนวนไม่น้อยที่ตนเองมีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจก็พยายามดิ้นรนสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้กับลูกด้วยการหาวิธีการที่จะทำให้บุตรหลานของตน ได้เข้าเรียนกวดวิชาเพื่อเตรียมความพร้อมและรับความรู้เพิ่มเติมจากห้องเรียนในที่ใดสักแห่ง แต่ด้วยข้อจำกัดทางเศรษฐกิจและสังคมนั่นเองที่เป็นตัวจุดรั้งความพยายามดังกล่าวให้ไม่สามารถเป็นไปได้อย่างราบรื่นนัก อย่างกรณีของแพรว แพรวเป็นลูกคนเดียวของพ่อแม่ ก่อนแพรวจะเกิดพ่อและแม่ย้ายมาจาก จ.ขอนแก่นเพื่อมาทำงานในโรงงานตามประสาหนุ่มสาวบ้านนอกที่มีการศึกษาน้อย เมื่อมีแพรวพอกับแม่ก็ลาออกมาเลี้ยงชีพด้วยการขายไก่ย่างวิเชียรบุรี อยูริมถนนในอำเภอแห่งหนึ่งย่านบริเวณตลาด ร้านขายไก่ย่างของพ่อแม่ไม่ได้มีรายได้ที่ดีนัก แต่ด้วยความจำเป็นที่ต้องส่งลูกเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนใกล้บ้านที่เช่าอยู่ ผลการเรียนของแพรวถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดีพอกับแม่จึงเริ่มมองเห็นโอกาสความสำเร็จของลูกจึงตั้งความหวังให้ลูกมีอนาคตที่ดี พ่อและแม่จึงอยากให้แพรวเรียนต่อที่โรงเรียนประจำจังหวัดในระดับมัธยมศึกษา การที่พ่อและแม่อยากให้แพรวเรียนต่อในโรงเรียนประจำจังหวัดนั้นเป็นเพราะผลการเรียนที่อยู่ในลำดับต้น ๆ ของโรงเรียนและการได้รับรู้ผ่านการสังเกต พูดคุย ชักถามถึงคุณภาพและมาตรฐานของโรงเรียนซึ่งไม่ใช่ถิ่นเกิดของพวกเขา แม้ว่าจะมีโรงเรียนประจำอำเภอที่อยู่ใกล้บ้าน แต่โรงเรียนประจำอำเภอแห่งนั้นได้ถูก

ให้ความหมายว่าเป็นโรงเรียนที่ไม่มีคุณภาพหรือมาตรฐาน พ่อกับแม่จึงตั้งความหวังให้แพรวได้เข้าไปเรียนในโรงเรียนประจำจังหวัดที่ถือกันว่าดีที่สุดในยุคและผู้คนก็แย่งกันเข้าไปเรียนมากที่สุดในแถบนั้น

กวดวิชาที่บ้านครอบครัวเลือกที่มีอย่างจำกัดเมื่อตัดสินใจให้แพรวไปสอบเรียนต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัดการเตรียมความพร้อมด้วยการพยายามหาที่เรียนให้กับแพรวก็เกิดขึ้น สิ่งแรกที่แม่ทำคือการหาโรงเรียนกวดวิชาที่อยู่ใกล้บ้านเป็นบ้านของครูที่เปิดสอนการบ้านมากกว่าที่จะกวดวิชา แม่ของแพรวจึงได้รับการปฏิเสธจากครูกล่าวคือครูไม่สอนกวดวิชาเข้ามา. 1 ให้แพรว แต่ให้คำแนะนำให้แม่พาแพรวไปกวดวิชาที่โรงเรียนกวดวิชาในเมืองซึ่งก็มีอยู่ไม่กี่แห่ง แต่เมื่อแม่พาแพรวไปตามคำแนะนำของครูแม่กลับพบว่าราคาในการเรียนสูงมากเกินกว่าที่จะจ่ายได้ อีกทั้งอยู่ไกลบ้านไม่สะดวกต่อการเดินทางแม่จึงพาแพรวกลับมาคุยกับครูที่อยู่ใกล้บ้านอีกครั้งจนในที่สุดครูก็ยอมสอนให้แพรวโดยคิดค่าสอนเป็นรายเดือน ๆ ละ 600 บาทแพรวเล่าว่าการเรียนดังกล่าวเป็นการเรียนแบบเป็นกันเองครูจะหาข้อสอบเก่าที่ใช้สอบเข้าโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มาให้ทำเมื่อทำเสร็จครูก็จะเฉลยวิธีคิดให้

การฝึกแก้ปัญหาโจทย์ยากด้วยวิธีการจูงใจที่หลากหลาย การมุ่งเรียนกวดวิชาเพื่อสอบเข้าเรียนต่อที่โรงเรียนกวดวิชาส่วนใหญ่จะเน้นการนำข้อสอบเก่าและโจทย์ยาก ๆ มาให้นักเรียนลองทำแล้วก็ทำการเฉลย การที่นักเรียนจะมีทักษะในการแก้โจทย์ปัญหามากน้อยเพียงใดไม่ได้ขึ้นอยู่กับตัวโจทย์หรือการเฉลยของครู แต่การทำให้นักเรียนสนุกกับการทำโจทย์เห็นเป็นเรื่องท้าทายนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญกว่าการติวแบบตลุยโจทย์ถึงแม้จะต้องอาศัยความสามารถของครูในการหาวิธีทำและการเฉลยโจทย์อาจไม่ใช่เรื่องยากสำหรับครูหรือบุคคลทั่วไป แต่จุดเด่นของการเรียนแบบตลุยโจทย์ที่บ้านครูซึ่งมีนักเรียนกลุ่มเล็ก ๆ ก็คือกิจกรรมหรือกระบวนการจูงใจให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นสนใจที่จะทดลองทำด้วยตนเองก่อนโดยไม่ถือกับการทำผิดพลาด แพรวเล่าว่าบรรยากาศการเรียนการสอนที่บ้านครูจะไม่ได้มีอะไรพิเศษห้องเรียนที่ดัดแปลงจากห้องโถงของบ้านวางโต๊ะญี่ปุ่นไว้ให้เป็นที่นั่งเรียนจะมีนักเรียนที่มาเรียนแบบทำการบ้านกับครูหลายระดับชั้น สำหรับแพรวครูจะหาโจทย์สอบเข้าโรงเรียนมัธยมสาธิตบ้าง โรงเรียนจุฬาภรณบ้างมาให้ทำในรายวิชาหลัก ๆ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ แพรวมีเพื่อนที่เรียนในแบบเดียวกันเจ็ดถึงแปดคนการเรียนจึงเป็นการนั่งกันเป็นกลุ่มคิดแก้ปัญหาโจทย์แข่งกันบ้าง ช่วยกันบ้างบางครั้งครูก็มีขนมมาแจกหรือให้รางวัลกับนักเรียนที่ที่ทำข้อสอบได้คะแนนสูงสุดในแต่ละวัน

“บ้านครูตอนที่หนูไปเรียนเนี่ยคนเยอะมาก ครูคนเดียวสอนทุก ป. เขาจะมีห้องโถงครูก็จะมีโต๊ะญี่ปุ่นให้คนละตัว ป.เดียวกันก็อยู่เป็นกลุ่ม ครูก็จะเตรียมแบบฝึกให้ทำ ส่วนพวกหนูก็มีข้อสอบให้ทำครูก็จะเฉลยทีละป.เฉลย เสร็จก็ทำต่อ”

แต่สิ่งที่แพรวคิดว่าการเรียนกวดวิชาเพื่อเตรียมสอบของตัวเองได้มากกว่าคนอื่นก็คือการที่แพรวจะได้รับความช่วยเหลือจากครูในทุกเรื่องไม่ว่าจะเป็นการไปส่งกลับบ้านเมื่อพ่อแม่ไม่มีเวลามารับ รวมไปถึงครูช่วยให้คำแนะนำในการทำการบ้านหรืองานที่ครูที่โรงเรียนมอบให้ทำยาก ๆ

“การบ้านอะไรที่หนูไม่เข้าใจก็มาแวะถามครู มีหนึ่งครูกวีชาเกษตรให้ตอนกิ่งไม้ไปส่งต้องถ่ายรูปด้วยวิธีการตอน หนูก็ทำไม่เป็นก็ไม่มี ก็ไปแวะหาครู ๆ ก็ช่วยหาอุปกรณ์ไว้รอ แล้วก็สอนหนูตอนกิ่ง ครูก็ถ่ายรูปปริ้นท์ให้เสร็จ หนูก็มีงานส่ง”

รูปแบบความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอย่างไม่ตั้งใจในโรงเรียนกวดวิชา ความจำเป็นและข้อจำกัดที่ทำให้นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่จำกัด ต้องเลือกเรียนในโรงเรียนกวดวิชาที่มีราคาถูกลงและใกล้บ้านไม่ได้ทำให้เกิดข้อเสียเปรียบหรือด้อยกว่าคนที่เรียนในโรงเรียนกวดวิชาที่มีการเรียนการสอนอย่างเป็นทางการเสียทีเดียว เพราะความใกล้ชิดและสภาพการเรียนการสอนที่เป็นไปอย่างเป็นกันเองได้สร้างความสัมพันธ์และการดูแลเอาใจใส่ที่ครูมีต่อนักเรียนที่มากวดวิชามากกว่าที่โรงเรียนในแบบอื่น ๆ จะให้ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทและบุคลิกภาพของครูแต่ละคน สำหรับแพรวถึงแม้ว่าแพรวจะไม่ได้ไปเรียนในโรงเรียนกวดวิชาที่มีการติวเพื่อสอบเข้าโดยตรงเพราะความห่างไกลและราคาค่าเล่าเรียนที่แพงเกินกำลังของพ่อแม่จะจ่ายให้ได้แต่สิ่งที่แพรวได้รับกลับได้มากกว่าการเรียนกวดวิชา เพราะครูได้มีส่วนแนะนำการเรียนของแพรวจากที่พ่อแม่แม่รับรู้เรื่องชื่อเสียงของโรงเรียนประจำจังหวัดเพียงแห่งเดียวตลอดเวลาที่ครูใกล้ชิดกับแพรวทำให้ครูมีข้อเสนอแนะให้แพรวลองไปสอบเข้าโรงเรียนที่มีชื่อเสียงอีกโรงเรียนหนึ่งซึ่งขึ้นชื่อว่าดีมีมาตรฐานและสอบเข้ายากกว่าโรงเรียนประจำจังหวัด ครูไปหาใบสมัครมาให้และพาไปสมัครด้วยตัวครูเอง และผลก็คือแพรวสามารถสอบเข้าได้เป็นอันดับต้น ๆ และถูกคัดเลือกให้ไปอยู่ห้องเรียนที่เรียกกันว่าห้องคิงของโรงเรียน

“ครูเขาจะวางแผนให้หมดเลย หนูก็ไม่รู้ว่าครูดูจากอะไร ผู้หญิงที่เรียนเก่ง ๆ ครูแนะนำให้ไป (ชื่อโรงเรียนที่เคยเป็นโรงเรียนหญิงแห่งหนึ่ง) หมดเลย ส่วนพวกที่อยากไป (ชื่อโรงเรียนหญิง) แล้วไม่เก่งครูให้ไป (ชื่อโรงเรียนในสังกัด อบจ.) ส่วนผู้ชายมีอยู่สองคนครูให้ไป (ชื่อโรงเรียนประจำจังหวัดที่เคยเป็นโรงเรียนชาย) แล้วครูก็พูดว่าผู้หญิงต้องไป (โรงเรียนหญิง) นะ แพรวเราสอบได้แน่ เกรตก็ดี อะไรก็ดี ไป (โรงเรียนหญิง) นะ แล้วพอถึงเวลาใกล้ยื่นใบสมัคร ครูก็ไปซื้อใบสมัครมาให้ พวกหนู เจ็ดหรือแปดคนครูซื้อให้หมดเลย อย่างหนูกะเพื่อนในซอยอีกคนครูพาไปสมัครด้วย เราก็นะ ครูพาขนาดนี้แล้วแม่ก็บอกเอาเหอะ เกรงใจครูเขาสุดสสารตั้งใจ”

การเรียนเพื่อเข้าโรงเรียนดังความหมายที่ถูกตีความไปตามประสบการณ์ ผลของการที่บุคคลตกอยู่ในโครงสร้างที่กำหนดความหมายของความสำเร็จทางการศึกษาไว้ภายใต้กติกาการ

แข่งขันและความสำเร็จที่ผูกติดอยู่กับการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย โดยที่บุคคลแต่ละคนจะหาวิธีการสร้างความได้เปรียบหรือโอกาสในการแข่งขันให้ทัดเทียมหรือมากกว่าคนอื่นไปตามบริบทที่แตกต่างกัน ความเป็นโรงเรียนกวดวิชาในฐานะที่เป็นการกวดวิชาเพื่อเตรียมความพร้อมในการสอบแข่งขันเข้าโรงเรียนที่มีชื่อเสียง จึงมีความหลากหลายไปตามบริบทหรือสถานภาพของแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตามไม่ว่าความเป็นโรงเรียนกวดวิชาในความหมายนี้จะหลากหลายเพียงใดแต่ก็ถือได้ว่าบุคคลได้ผลิตซ้ำความเป็นโรงเรียนกวดวิชาภายใต้ความหมายของความสำเร็จในการแข่งขันทางการศึกษาที่มีความไม่เท่าเทียมกันเพื่อแย่งกันเข้าสู่โรงเรียนมัธยมที่เป็นหลักประกันความมั่นใจว่าการก้าวสู่ความสำเร็จขั้นสุดท้ายจะถูกสร้างขึ้นอย่างมั่นคง

การผลิตซ้ำความหมายให้เป็น “เส้นทางสู่มหาวิทยาลัย”

สนามการแข่งขันที่เข้มข้นของนักเรียนที่ต้องการความสำเร็จทางการศึกษา ซึ่งเป็นเหมือนยอดปิรามิดของการสอบแข่งขันทั้งหมดที่มีความเข้มข้นต่อเนื่องมาจากอดีตจนถึงปัจจุบันและเป็นที่มาของการกวดวิชาที่ทำกันอย่างแพร่หลายก็คือ การสอบแข่งขันเพื่อเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา ถึงแม้ว่าระบบการสอบดังกล่าวจะได้รับการปรับปรุงแก้ไขไปตามเงื่อนไขของแต่ละยุคสมัย โดยเฉพาะในช่วงสิบกว่าปีที่ผ่านมาการเปลี่ยนระบบการสอบจะเป็นไปเพื่อแก้ไขปัญหาการกวดวิชาของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยส่วนหนึ่ง แต่ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงกลับทำให้โรงเรียนกวดวิชามีความแพร่หลายและมีบทบาทสำคัญต่อการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามากยิ่งขึ้นในมุมมองของผู้วิจัยความเป็นโรงเรียนกวดวิชาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมปลายมีความแตกต่างไปจากความเป็นโรงเรียนกวดวิชาในบริบทหรือเงื่อนไขอื่น ๆ เพราะภายใต้การแข่งขันที่เข้มข้น หมายถึงความสำเร็จหรือล้มเหลวในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับช่วงเวลานี้ของชีวิต เมื่อความเป็นโรงเรียนกวดวิชามีความหมายมากในการแข่งขันที่เข้มข้น ทรัพยากรต่าง ๆ เท่าที่นักเรียนมีอยู่จะถูกทุ่มเทและนำมาใช้เพื่อทำให้ได้เรียนกวดวิชา

อย่างไรก็ตามความเป็นโรงเรียนกวดวิชานี้ก็ถูกตีความ รับรู้ เข้าใจ และเลือกใช้ อย่างหลากหลายขึ้นอยู่กับความหมายของความสำเร็จทางการศึกษาว่าอยู่ในระดับสูงเพียงใด ทรัพยากรและความพร้อมต่าง ๆ มีมากน้อยเพียงใด ในส่วนนี้จึงเป็นความพยายามที่จะเผยให้เห็นถึงประสบการณ์ของนักเรียนและผู้ปกครองที่มองความเป็นโรงเรียนกวดวิชาที่แตกต่างกัน ทั้งผู้ที่สยบยอมต่อความเป็นโรงเรียนกวดวิชาอย่างไร้ซึ่งการต่อรอง และผู้ที่สามารถต่อรองต่อความเป็นโรงเรียนกวดวิชาได้ ตลอดจนผู้ที่ใช้ความเป็นโรงเรียนกวดวิชา ไปในความหมายอย่างอื่น

โรงเรียนกวดวิชา: ทางสายเอกสู่ความสำเร็จ การสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยที่มีการรวมการสอบของมหาวิทยาลัยทั้งหมดมาไว้ที่ส่วนกลางซึ่ง

เริ่มต้นขึ้นในปี 2504 นั้นได้ทำให้ความจำเป็นที่จะต้องกวาดวิชาที่มีความแพร่หลายขึ้นอย่างมากเพราะเป็นการสอบเพียงครั้งเดียว ยิ่งมีการปรับหลักสูตรการศึกษาที่แยกแผนการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายออกเป็นสายวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ ยิ่งทำให้ความจำเป็นของผู้ที่ต้องกวาดวิชาเมื่อมีการสอบข้ามแผนการเรียนยิ่งเพิ่มมากขึ้น การปรับปรุงระบบการสอบที่จัดให้มีการสอบได้สองครั้งในหนึ่งปี ยิ่งทำให้การกวาดวิชาที่มีความจำเป็นมากขึ้นไปอีก เพราะการสอบรอบแรกที่ทำกันในเดือนตุลาคมของทุกปี เป็นช่วงที่นักเรียนยังเรียนไม่ครบตามหลักสูตรโรงเรียนกวาดวิชาจึงมีบทบาทในการเป็นโรงเรียนที่ช่วยสอนเนื้อหาล่วงหน้าให้ทันการสอบในรอบแรก เมื่อมีการปรับระบบการสอบเข้าสู่ระบบการรับเข้า (admissions) ที่มีโครงสร้างของคะแนนหลายส่วนที่นำมาใช้ในการพิจารณา ทำให้นักเรียนต้องสอบหลายครั้งหลายหนด้วยเนื้อหาการสอบที่เข้มข้นขึ้นแตกต่างกันไป การกวาดวิชา ก็ยิ่งเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ โรงเรียนกวาดวิชาเองก็นำเสนอหลักสูตรการสอนที่แตกต่างหลากหลายให้สอดคล้องกับการสอบในแต่ละอย่าง อาทิ หลักสูตรติวเข้มสอบโอเน็ต หลักสูตรเรียนล่วงหน้า ม.ปลาย หลักสูตรติวเข้ม GAT ,PAT รวมไปถึงหลักสูตรติวเข้มสอบตรงที่จำแนกไปตามสาขาวิชาและมหาวิทยาลัยที่ประกาศรับสอบตรง การสอบที่มีหลากหลายรูปแบบ การรับเข้าศึกษาต่อที่มีหลายช่องทางนอกจากเพิ่มโอกาสให้กับนักเรียนที่ทำให้ไม่ต้องเสี่ยงกับการสอบแข่งขันเพียงครั้งเดียว มีทางเลือกหลายทางแต่ในทางกลับกันก็เป็นการทำให้นักเรียนต้องเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่การแข่งขันมากขึ้น

การเรียนล่วงหน้าที่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขเวลาของการสอบ สำหรับนักเรียนที่มุ่งจะเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาไม่ว่าจะคณะอะไรหรือสาขาอะไรในปัจจุบันจะต้องผ่านการสอบซึ่งการสอบดังกล่าวมีเงื่อนไข และระยะเวลาในการสอบที่แตกต่างกันออกไป ทั้งการสอบแบบรับตรงที่จะต้องไปสมัครสอบตามกำหนดการรับตรงของทางมหาวิทยาลัย และการสอบเพื่อนำคะแนนไปขอรับการพิจารณาเพื่อรับเข้าที่ดำเนินการแบบส่วนกลางโดย สทศ. กล่าวเฉพาะการสอบแบบรับเข้า หรือที่เรียกกันว่า แอดมิชชั่นกลาง นั้นจะมีการกำหนดเกณฑ์การรับพิจารณาโดยใช้ผลของคะแนนในหลายส่วนประกอบกันนอกจากจะใช้คะแนนจากการเรียนเฉลี่ยตลอด 6 ภาคเรียนแล้ว ยังต้องนำคะแนน O-NET มาประกอบการพิจารณา แต่คะแนนอีกสองส่วนที่เป็นส่วนสำคัญก็คือคะแนนสอบวัดความถนัดทั่วไป ที่เรียกว่า GAT และคะแนนสอบวัดความถนัดเฉพาะทางที่เรียกกันว่า PAT มาประกอบการพิจารณาสำหรับการสอบ เนื่องด้วยการสอบ GAT นั้นอนุญาตให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสอบได้และให้สอบได้หลายครั้งกล่าวคือนักเรียนจะสอบคือนักเรียนม.5 ขึ้นไปสามารถสอบ GAT ได้และเก็บผลคะแนนไปเสนอได้หลังจบม.6 ในขณะที่ PAT เป็นการสอบที่จัดให้มีปีละ 2 ครั้งและให้นักเรียน ม. 5 ขึ้นไปเท่านั้นที่จะสอบได้ แต่อย่างไรก็ตามการสอบครั้งแรกที่จัดสอบในเดือนตุลาคมก็มีผลต่อการเรียนที่ไม่ครบหลักสูตรแล้วต้องเข้าสอบเช่นเดียวกัน

ในขณะที่การรับตรงของแต่ละมหาวิทยาลัยนอกจากจะเริ่มรับตรงกันตั้งแต่ต้นปีการศึกษาซึ่งนักเรียน ม. 6 อาจเริ่มเรียนไปได้เพียงเดือนหรือสองเดือนในเทอมแรก ก็จะมีมหาวิทยาลัยที่เริ่มกำหนดการสอบรับตรงแล้ว นอกจากนี้ในหลายมหาวิทยาลัยยังกำหนดให้นำเอาคะแนนสอบ GAT มาใช้ในการพิจารณา บางมหาวิทยาลัยก็ใช้ทั้ง GAT และ PAT ในสัดส่วนที่แตกต่างกันออกไป เมื่อการรับตรงของมหาวิทยาลัยเริ่มต้นรับกันตั้งแต่ต้นปีการศึกษาและต้องการคะแนน GAT/PAT ด้วย สำหรับนักเรียนที่ต้องการเข้าสอบแบบรับตรงก็ต้องเตรียมตัวสอบ GAT/PAT อย่างน้อยตั้งแต่ ม.5 ความหลากหลายและสลับซับซ้อนของการสอบในยุคปัจจุบันโดยเฉพาะที่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขการรับและช่วงเวลาการสอบ ทำให้นักเรียนจะต้องทราบถึงเป้าหมายในการเข้าศึกษาต่อ ทั้งคณะ สาขา และมหาวิทยาลัย เมื่อทราบเป้าหมายแล้วนักเรียนยังจะต้องติดตามเกณฑ์การรับเข้าทั้งของส่วนกลางและที่ทำการรับตรงโดยมหาวิทยาลัยซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงมากบ้างน้อยบ้างในแต่ละปีอีกด้วย เมื่อทราบเกณฑ์แล้วนักเรียนจะต้องวางแผนการเรียนของตนเองให้มีความรู้พร้อมที่จะสอบเพื่อเก็บผลคะแนนในส่วนต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับระยะเวลา ความกดดันที่ส่งผลโดยตรงต่อตัวนักเรียนก็คือการสอบ GAT/PAT เพื่อยื่นประกอบกับคะแนนสอบตรงนั้นไม่มีโอกาสแก้ตัวนั้นหมายถึงว่านักเรียนได้คะแนน GAT/PAT ไว้ในมือเท่าใดในช่วงที่มีการรับตรงของแต่ละมหาวิทยาลัยก็ต้องใช้คะแนนนั้นยื่นสอบ

ต้องยอมรับว่าการที่นักเรียนจะมีความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขดังกล่าวได้นั้นต้องอาศัยความขวนขวายส่วนตัวเป็นอย่างสูง นอกจากนี้ระบบการแนะนำของโรงเรียนจะต้องมีความพร้อมในการแนะนำให้นักเรียนรับรู้แต่สำหรับนักเรียนที่ไม่มีเป้าหมายในการเรียนในสาขาวิชาที่มีอัตราการแข่งขันสูงหรือไม่มีความเข้าใจในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้นอาจรอเข้าสอบตามระยะเวลาในปีการศึกษาสุดท้ายก็ไม่มีผลจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมใดๆ มากนัก

อย่างไรก็ตามสำหรับนักเรียนที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะเข้าศึกษาต่อในสาขาที่คะแนนรับเข้าค่อนข้างสูงและมีอัตราการแข่งขันมากนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจในเกณฑ์และเงื่อนไขดังกล่าวเพื่อการวางแผนเตรียมความพร้อมแต่เนิ่นๆ นอกจากการได้รับคำแนะนำจากครูที่โรงเรียนแล้วนักเรียนส่วนใหญ่จะรับรู้เกณฑ์และเงื่อนไขในการรับเข้าศึกษาต่อเหล่านี้จากเพื่อนหรือรุ่นพี่กันเป็นส่วนมากโดยเฉพาะนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ไม่มีความพร้อมเรื่องการแนะนำและผู้ปกครองไม่มีความรู้ความเข้าใจในเกณฑ์การเข้าศึกษาต่อในปัจจุบันนักเรียนคนหนึ่งเล่าถึงการรับรู้ในเกณฑ์ต่างๆ และการเตรียมตัวของเขาที่ได้จากเพื่อนรุ่นพี่ว่า

“ผมรู้เรื่องพวกนี้จากคำแนะนำของรุ่นพี่ตอนนั้นผมอยู่ ม. 4 ตัวเขาอยู่ ม.6 เขาถามว่าผมอยากเรียนต่ออะไรผมบอกว่าวิศวะ ลาดกระบัง เขาก็บอกว่าต้องเตรียมตัวแต่เนิ่นๆ ตัวเขาประสบปัญหามากในการเตรียมตัวเมื่อมาสู่ตอนอยู่ ม.6 เขาก็เลยจะไปเรียนกวดวิชาไว้หน่อยดีไหม เตรียมตัวแต่เนิ่นๆ”

การที่โรงเรียนไม่ได้มีการเตรียมความพร้อมใด ๆ ให้กับนักเรียนและการที่นักเรียนได้คำแนะนำจากเพื่อนวิธีการเตรียมความพร้อมที่นักเรียนส่วนใหญ่เลือกใช้มากที่สุดก็คือการเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาที่กลายเป็นสูตรสำเร็จสำหรับการเตรียมตัวเพื่อเข้ามหาวิทยาลัยถึงแม้ว่านักเรียนบางคนจะต้องปรึกษาพ่อแม่ก่อนด้วยความไม่พร้อมต่าง ๆ ก็ตาม แต่สำหรับนักเรียนที่โรงเรียนมีการแนะแนวทางการศึกษาต่อที่ดี รวมถึงมีผู้ปกครองที่มีความเข้าใจต่อกฎเกณฑ์การเข้ามหาวิทยาลัยในปัจจุบันและมีความพร้อมในทุกด้าน การเข้าเรียนกวดวิชาก็เป็นสิ่งที่ถูกเลือกนำมาใช้เป็นอันดับแรกเช่นเดียวกัน

“...สองคนแม่ลูกก็ต่างคนต่างหาข้อมูลมา แม่จะหาข้อมูลจากข้างนอกเยอะจนตอนนี้แม่เป็นกูรูเรื่อง GAT PAT ไปแล้วเพื่อนที่ทำงานลูกจะเข้ามหาวิทยาลัยก็ต้องมาปรึกษาแม่ ...ทำให้เรารู้ว่าเรียนไม่ทันและไม่พอที่จะไปสอบแน่ พอดีลูกมาบอกว่าต้องไปเรียนกวดวิชาแล้วละ แม่ก็ให้ไปตั้งแต่ ม.4”

การเรียนกวดวิชาที่นักเรียนเตรียมตัวกันแต่เนิ่นนักเรียนส่วนใหญ่จะเริ่มเรียนกันตั้งแต่ ม. 4 แต่ก็มีนักเรียนอีกหลายคน que เริ่มตั้งแต่ ม. 2 หรือ ม.3 ซึ่งการเรียนล่วงหน้านี้ถือว่าได้ประโยชน์สองประการกล่าวคือเป็นการเรียนล่วงหน้าและเป็นการเรียนเพื่อเพิ่มผลการเรียนไปในเวลาเดียวกัน เพราะเนื้อหาของการเรียนจะเหมือนเนื้อหาในภาคเรียนถัดไปทำให้นักเรียนที่เรียนล่วงหน้าได้เรียนก่อนและเป็นการมาเรียนซ้ำในห้องเรียนอีกทีซึ่งบางครั้งทำให้นักเรียนบางคนที่ต้องมาเรียนกับครูในโรงเรียนที่สอนไม่เข้าใจ สอนเร็ว หรืออธิบายไม่ชัดเจนจะเกิดอาการเบื่อหน่ายและทำให้ไม่มีความสนใจการเรียนในห้องเรียนนักเรียนคนหนึ่ง que เรียนในโรงเรียนสาธิตเล่าว่า

“บางทีก็เจออาจารย์ที่เข้ามาสอนแบบแจกชีตแล้วก็ไป บางคนก็เอาเนื้อหามหาวิทยาลัยมาสอนแล้วเรายังเด็ก อธิบายไม่เข้าใจก็เอ๋อกันไป”

สำหรับนักเรียนที่วางแผนการเรียนล่วงหน้าไว้เป็นอย่างดีจะสามารถเรียนจบวิชาหลัก ๆ ที่จำเป็นสำหรับการสอบเข้ามหาวิทยาลัยก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1 ของชั้นม. 6 คือเวลาในการพักผ่อนและวันหยุดเนื่องจากพวกเขาจะต้องใช้เวลาว่างที่มีเรียนกวดวิชาทุกครั้ง que ปิดภาคเรียนและเรียนทุกเสาร์อาทิตย์ในระหว่างภาคเรียนเป็นอย่างน้อย ส่วนเวลาที่เหลือก็จะนำไปใช้เรียนกวดวิชาในหลักสูตรที่จัดไว้สำหรับการสอบ GAT และ PAT แต่ก็มีนักเรียนบางคน que เลือกเรียนเป็นบางรายวิชา เช่นเรียนวิชาที่ ต้องคิดคำนวณเท่านั้น ส่วนวิชาทำความเข้าใจหรือท่องจำนักเรียนจะไปเรียนในคอร์สติวแอดมิชชัน

การสอบที่มีเงื่อนไขหลักเกณฑ์ที่สลับซับซ้อน ประกอบกับระยะเวลาการสอบที่ไม่สอดคล้องกับหลักสูตรของโรงเรียนในระบบ ส่งผลให้การเรียนล่วงหน้ากลายเป็นความจำเป็นสำหรับนักเรียนที่มี

เป้าหมายในการเรียนต่อในสาขาที่มีอัตราการแข่งขันสูงที่จะต้องกวาดวิชา การรับรู้เรื่องเงื่อนไขหลักเกณฑ์เหล่านี้ไม่ว่าจะผ่านทางเพื่อน ครู ค้นหาด้วยตนเอง หรือการรับรู้ของผู้ปกครองมักจะตามมาด้วยคำแนะนำในเรื่องความจำเป็นที่จะต้องไปกวาดวิชาเพื่อเรียนล่วงหน้าอย่างเป็นสูตรสำเร็จ

การสอบที่วัดความรู้ที่ลึกเกินกว่าหลักสูตรการสอบถูกใช้เป็นเครื่องมือในการจัดแยกประเภทของคนมาอย่างยาวนาน โดยเฉพาะในการสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของไทยไม่ว่าจะอยู่ภายใต้ระบบการคัดเลือกหรือรูปแบบการสอบแบบใด ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันล้วนมีเป้าหมายเพื่อการคัดเลือกนักเรียนที่เก่งที่สุดเข้าศึกษาต่อมาโดยตลอด แต่ข้อสอบที่นำมาใช้ในการสอบในอดีตนั้นจะเป็นข้อสอบที่มีเนื้อหาซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรเป็นส่วนใหญ่ ประกอบกับการสอนของครูในอดีตถูกมองว่าเป็นการสอนที่แน่นในเนื้อหาเพราะตัวครูก็มีความแม่นยำในเนื้อหา อาจารย์ผู้สอนกวาดวิชามากว่าสามสิบปีท่านหนึ่งได้กล่าวว่า

“เมื่อก่อนอ่านหนังสือเอาเองก็ได้ ไม่รู้จะเป็นเพราะครูหรือเปล่าคือครูสมัยก่อนความรู้จะแน่นแล้วก็ให้ความรู้กับเด็กเต็มทีตัวข้อสอบเมื่อก่อนย้อนไปปี 2513 ปี 2515 ถ้าใช้ตัวเนื้อหาว่าวัดกันความคมคาย นุ่มลึกมันไม่เหมือนกับปัจจุบัน ตัวข้อสอบมันพัฒนามาเยอะถ้าในโรงเรียนยังสอนแบบเดิมวิธีเดิมนี่ไม่มีทางเลยสมัยนี้”

เมื่อข้อสอบออกมาสอดคล้องกับเนื้อหาในหลักสูตรและนักเรียนได้รับความรู้จากโรงเรียนตามหลักสูตรอย่างเต็มที่ความจำเป็นที่จะต้องหาความรู้เสริมเพิ่มเติมนอกห้องเรียนจึงไม่มีมากนัก การกวาดวิชาในอดีตจึงเป็นการเรียนกวาดวิชาเพื่อเติมเต็มในสิ่งที่ขาดตกบกพร่องจากในห้องเรียนมากกว่าการกวาดวิชาเพื่อหาความรู้ที่ลึกซึ่งไปจากความรู้ในห้องเรียน เทียบกับข้อสอบในปัจจุบันถูกพัฒนามาให้เป็นข้อสอบที่มีความสลับซับซ้อนต้องอาศัยทักษะขั้นสูงที่ไม่มีในห้องเรียนมาช่วยในการคิดเพื่อตอบสอบ เมื่อความรู้ในห้องเรียนไม่เพียงพอที่จะไปใช้สอบได้การเรียนกวาดวิชาก็เป็นสิ่งจำเป็น

“สมัยนี้ผมว่าอ่านเองไม่มีทางเลย เพราะตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมาคนออกข้อสอบกับตัวผู้เรียนในหลักสูตรมันไปห่างกันไกลเกินมันถามเยอะไปลึกไป จริงอยู่มันอาจจะเนื้อเดียวกับที่เรียนแต่ความนุ่มลึกมันทำให้ทำไม่ได้ ข้อสอบมันยากขึ้นเมื่อปี 2542 วิชาละสามชั่วโมงคนไปเจอข้อสอบแบบนี้ก็ยากทำไม่ได้ ลำพังเรียนในห้องเรียนอย่างเดียวไม่มีทางพอ มาเจอข้อสอบในปัจจุบันนี้ถ้าคุณจะทำคะแนนดี ๆ ดัง ๆ ต้องลงทุนแล้วละกวาดวิชาอย่างเดียว”

ความรู้เรื่องเนื้อหาการสอบที่ลึกซึ่งเกินกว่าหลักสูตรในห้องเรียนนั้นไม่ได้เป็นการรับรู้กันเฉพาะเพียงนักเรียนทั่ว ๆ ไป นักเรียนที่ถือได้ว่าอยู่ในห้องเรียนที่พิเศษมีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบพิเศษ ได้ครูที่ทางโรงเรียนคัดเลือกว่ามีความรู้ความสามารถมาเป็นอย่างดีมาเป็นผู้สอน เนื้อหา

หลักสูตรเองก็มีการปรับปรุงให้มีการเรียนเสริมเพิ่มเติมมากไปกว่าเนื้อหาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทั่ว ๆ ไป แต่นักเรียนที่เรียนในห้องเรียนดังกล่าวก็ยังสะท้อนความไม่เพียงพอของความรู้ในห้องเรียนที่เขาได้รับเมื่อเทียบกับข้อสอบที่จะต้องไปสอบแข่งขันทำให้เขาเห็นว่าโรงเรียนกวดวิชาให้ความรู้ที่มากกว่าและลึกซึ้งกว่าที่โรงเรียน

“คือผมว่าครูที่กวดวิชาเขามีประสบการณ์มากกว่าครูที่สอนที่โรงเรียนเรา บางที่สอนเหมือนกันแต่เขาจะมีวิธีคิดที่แตกต่างจากครูโรงเรียนเรา เขามีวิธีลัด วิธีเชื่อมโยง หรือวิธีคิดที่สลับซับซ้อนก็ทำให้เป็นเรื่องง่ายไป..ถ้าเรียนแต่ที่โรงเรียนผมว่าผมคงไม่ติดแพทย์แน่ ๆ เพราะโจทย์ที่โรงเรียนเอามาสอนมาตีไว้มันไม่เยอะเท่าที่กวดวิชาเขามีให้และความลึกซึ้งก็ต่างกัน”

ความแตกต่างของการสอนตามหลักสูตรในโรงเรียนที่ครูยึดวิธีการให้ข้อสอบหรือแบบฝึกหัดไปตามหนังสือตำราเรียนกับข้อสอบหรือแบบฝึกหัดที่โรงเรียนกวดวิชาเตรียมไว้ให้กับนักเรียนที่เรียนกวดวิชาแตกต่างกันอย่างมาก “แบบฝึกหัดที่ครูที่โรงเรียนให้หรือแค่สะกิดก็ออกแล้วแต่โจทย์ของโรงเรียนกวดวิชามันแบบมหากาพย์เนี่ยะความรู้เรากลายเป็นมดเป็นปลวกไปเลย” ซึ่งแบบฝึกหัดหรือโจทย์ที่สลับซับซ้อนที่นักเรียนกล่าวถึงก็คือข้อสอบในปีที่ผ่านมา ๆ มานั่นเอง

ถ้าจะเปรียบเทียบข้อสอบสอบเข้ามหาวิทยาลัยกับโรงเรียนกวดวิชาก็อาจเหมือนกับการวิ่งไล่เงาเพราะการออกข้อสอบยากมีผลมาจากตัวคนออกข้อสอบต้องการคิดเด็กที่เก่งที่สุดเข้าไปเรียนในสาขาของตนเองก็จะออกข้อสอบยาก ๆ เมื่อข้อสอบยากเกินกว่าหลักสูตรความจำเป็นต้องกวดวิชาก็มีเพิ่มขึ้นเมื่อโรงเรียนกวดวิชาสอนเทคนิคการคิดการแก้ปัญหาโจทย์ยาก ๆ ได้ คนออกข้อสอบก็จะพยายามออกโจทย์ให้ยากขึ้นไปอีกความลึกซึ้งก็ไปไกลกว่าหลักสูตรของโรงเรียนที่ 5- 10 ปีจะปรับปรุงกันครั้งหนึ่ง เมื่อหลักสูตรไล่ตามข้อสอบไม่ทัน นักเรียนก็ต้องพึ่งพาการกวดวิชาเพิ่มขึ้น ความได้เปรียบจึงตกอยู่กับนักเรียนที่มีความพร้อมทางการเงินที่จะเข้าเรียนกวดวิชามากเท่าใดก็ได้และทำให้นักเรียนในกรุงเทพมหานครซึ่งมีหลักสูตรกวดวิชาและโรงเรียนกวดวิชาให้เลือกได้มากมายได้เปรียบกว่าเด็กต่างจังหวัด

“เมื่อก่อนผมยังเห็นมีประจำนะข้างเผือกปีละคนสองคนจากภูธร ได้แพทย์จุฬา แพทย์ศิริราช เดียวนี้พอข้อสอบมันไปไกลเกิน เด็กบ้านนอกมันไม่ได้เรียนกวดวิชามันมาเจอข้อสอบยากก็ทำไม่ได้ เดียวนี้ไม่มีแล้วข้างเผือก”

การเรียนเพื่อรับมือกับข้อสอบวัดความถนัดทางวิชาการ นับตั้งแต่ ปี 2553 ระบบการรับนักศึกษาเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยได้กำหนดให้มีการสอบวัดความถนัดทางวิชาการ หรือที่เรียกกันว่า PAT ซึ่งแยกย่อยเป็นกลุ่มความถนัดทางวิชาการเป็นกลุ่ม อาทิ ความถนัดทางคณิตศาสตร์

วิทยาศาสตร์ ศีรษะศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ วิศวกรรมศาสตร์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าความถนัดทางวิชาการบางกลุ่มที่มีการจัดสอบนั้นเป็นความรู้ที่ไม่มีตามหลักสูตร และนักเรียนเองก็ไม่สามารถที่จะไปเรียนรู้ได้ด้วยตนเองหรือด้วยวิธีการอื่น เช่นวิชาความถนัดทางสถาปัตยกรรม มีเนื้อหาเกี่ยวกับการรับรู้เชิงมิติ ความรู้เรื่องความสัมพันธ์ของพื้นที่ ซึ่งทางลัดที่นักเรียนส่วนใหญ่ใช้กันเพื่อให้ได้ความรู้เหล่านี้มา ก็คือการเรียนในโรงเรียนกวดวิชา ผู้ปกครองท่านหนึ่งเล่าให้ฟังถึงการรู้จักการสอบความถนัดทางสถาปัตยกรรมครั้งแรกของตนเองว่า

“ลูกสาวคนเล็กผมเขาก็จะเรียนสถาปัตย์ จุฬา เขาก็ดีวมาหมดแล้วหละครุฑูครุฑู อะไรเนี่ย ให้เขาดิวหมด ที่นี้เพื่อนเขาก็มาบอกว่า นี่ถ้าจะเรียนสถาปัตย์ต้องดิวสถาปัตย์ด้วยนะ ก็มาขอตั้งค์พ่อก็ให้ไปเลยนะ เขาก็พากันไปสมัครที่อะไร อาตู่ ๆ เนี่ยนะเพื่อเขาบอกว่าที่นี้ดี พอดิดสถาปัตย์ จุฬาแล้วนะเขาก็มาบอก พ่อ ๆเนี่ยถ้าไม่ได้คะแนน PAT สถาปัตย์เนี่ยหยุ่งแยะเลย เราก็เลยรู้เนี่ยว่าอ้อเดี่ยวนั้นมันไม่ได้มีแค่ ดิววิทย์ คณิต สังคมวิชาหลัก ๆ แล้วนะ เดี่ยวนั้นมันสอบมันต้องไปเรียน อาตู่นี้ด้วยของพวกสถาปัตย์”

การเลือกใช้คะแนนสอบ PAT นั้นไม่จำเป็นต้องสอบทุกรายวิชาแต่นักเรียนต้องรู้ว่าตนเองต้องการเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาใด จากนั้นก็ศึกษาข้อมูลว่าสาขาอะไรใช้คะแนน PAT กลุ่มไหนบ้าง แล้วจึงเลือกสอบเฉพาะสาขาวิชาที่ต้องการ นักเรียนที่มีโอกาสได้ไปเรียนหรือสัมผัสกับโรงเรียนกวดวิชาจะมีความรู้ในเรื่องการสอบ PAT นี้ผ่านทางใบปลิวแผ่นพับแนะนำหลักสูตรการสอบความถนัด เพราะโรงเรียนกวดวิชาหลายแห่งได้เปิดหลักสูตรการดิวPAT ขึ้นเป็นการเฉพาะ

“เขาจะมีเจ้าหน้าที่คอยบอกว่าถ้าเราเรียนวิศวกรรมศาสตร์ ก็ต้องลง PAT3 เป็นแบบนี้ ๆ นะถ้าเราว่างคอร์สไหนก็ให้เราเรียนไปถ้าสมมุติว่า PAT3 จะลึกกว่า PAT2 นิดหนึ่งนะอะไรแบบนี้”

การเรียนในกลุ่มวิชาวัดความถนัดทางวิชาการนี้ที่นักเรียนที่เรียนกวดวิชาส่วนใหญ่จะเก็บไว้ลงตอนท้าย ๆ เพราะจะเกี่ยวข้องกับตารางแผนการเรียนพื้นฐานของระดับม.ปลายให้เสร็จสิ้นก่อน เนื่องจากข้อสอบPAT บางกลุ่มจะมีเนื้อหาที่เจาะลึกและละเอียดซึ่งต้องอาศัยการปูพื้นฐานด้วยวิชาทั่วไปก่อน นักเรียนที่เรียนกวดวิชาและมีพื้นฐานมาบ้างจึงมักจะเรียนแบบตะลุยโจทย์ PAT มากกว่าแต่นักเรียนที่ไม่ได้กวดวิชามาแต่ต้นหลายคนก็คิดจะเริ่มเรียนกวดวิชาความถนัดนี้โรงเรียนกวดวิชาที่จัดคอร์สแบบทบทวนเนื้อหาของPAT แต่ละกลุ่มโดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มหลังที่ไม่ได้เตรียมตัวแต่เนิ่นจะประสบปัญหากับการเตรียมตัวสอบPAT นี้มาก เนื่องจากบางคนใช้ PAT มากกว่าหนึ่งกลุ่มวิชา เวลาที่ต้องเรียนในแต่ละวันหรือแต่ละกลุ่มก็จะมีมากขึ้นไปอีก

“ถ้า PAT มันก็จะมี PAT วิทยาศาสตร์ ก็จะมี ฟิสิกส์ เคมี ชีวะ เค้กก็จะแนะนำในโบรชัวร์ว่าจะสอบ PAT นี้ควรจะลงเรียนคอร์สไหน อย่างผมตีมาเยอะแล้วพื้นฐานใช้ได้ เขาก็จะให้ลงคอร์สคอร์สดีสอบ GAT และดีสอบ PAT คือเนื้อหามันก็เป็นเนื้อหาทั่วไปแต่เค้าจะเอาข้อสอบ GAT /PAT มาให้ทำผมยัง ต้องเรียนทุกวันวันละ 5 ชั่วโมง”

ดังนั้นสำหรับชีวิตนักเรียนมัธยมปลายที่อ้างอิงความสำเร็จทางการศึกษาไว้ที่การสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ จะต้องเตรียมความพร้อมอย่างหนัก การเตรียมความพร้อมอย่างอื่น ไม่ว่าจะเป็นการตั้งใจเรียนในห้องเรียน ทบทวนบทเรียนเอง หรือการหาหนังสือตำรามาอ่านและทำความเข้าใจเองเป็นสิ่งที่นักเรียนรวมถึงผู้ปกครองเชื่อว่าไม่เพียงพอ โรงเรียนกวดวิชาถูกใช้โดยบรรดานักเรียนและผู้ปกครองในฐานะที่เป็นการเตรียมความพร้อมและการเสริมความแข็งแกร่งในการเข้าสู่สนามสอบต่างๆ จนดูเหมือนว่าการเลือกที่จะไม่เรียนกวดวิชา การนั่งเฉยต่อการเตรียมตัว หรือการเตรียมตัวด้วยวิธีอื่น เป็นสิ่งที่แสดงออกถึงการยอมรับความพ่ายแพ้ในสนามแข่งขันตั้งแต่แรก เพราะไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารประเภทใดที่ผ่านทางกลุ่มเพื่อน กลุ่มครูที่สอนในโรงเรียน กลุ่มผู้ปกครอง และการค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต โรงเรียนกวดวิชาถูกใช้ในฐานะที่เป็นทางสายเอกทางสายเดียว ที่เป็นความหวังและความอบอุ่นใจของนักเรียนที่กำลังย่างก้าวเข้าสู่การพิชิตความสำเร็จในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย

ความสำเร็จที่เกิดขึ้นการต่อรองกับความเป็นโรงเรียนกวดวิชา ในสนามของการสอบแข่งขันเพื่อเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่มีความเข้มข้นของการแข่งขันอย่างสูง เพราะความหมายของความสำเร็จได้ถูกผู้คนในสังคมร่วมกันสร้างขึ้นว่าอยู่ที่การเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยได้ ยิ่งได้คณะดี ๆ มหาวิทยาลัยดัง ๆ ก็ยิ่งยืนยันความสำเร็จที่เป็นเลิศและเป็นหลักประกันอนาคตอาชีพหน้าที่การงาน ตลอดจนสถานภาพทางสังคมด้วยผู้คนในสังคมที่มุ่งสู่ความสำเร็จตัวเดียวกันนี้ต่างเชื่อว่าโรงเรียนกวดวิชาเป็นที่พึ่ง เป็นการเตรียมความพร้อมที่สำคัญอันจะนำไปสู่ความสำเร็จ แต่ไม่ใช่ว่านักเรียนที่อ้างอิงความสำเร็จในความหมายเดียวกันนี้จะสามารถเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาได้ทุกคน เพราะโรงเรียนกวดวิชาไม่ได้เป็นการเรียนที่เข้าถึงได้ทุกคน นักเรียนบางคนต้องการเข้าเรียนกวดวิชาแต่ไม่มีเงินที่จะจ่ายเป็นค่าเล่าเรียนก็ไม่อาจที่จะเรียนกวดวิชาได้ นักเรียนบางคนบางเวลาผู้ปกครองมีเงินให้เรียนก็ได้เรียนบางเวลาไม่มีเงินให้เรียนก็ไม่เรียนก็สามารถสอบผ่านเข้ามหาวิทยาลัยมาได้ ในท่ามกลางความเป็นโรงเรียนกวดวิชาที่ครอบครองความหมายในการเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัยอย่างเข้มข้น เราจะเห็นภาพการต่อรองกับความเป็นโรงเรียนกวดวิชาในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย

การเรียนกวดวิชาเท่าที่จำเป็นของนักเรียนที่มีข้อจำกัด เรื่องเล่านักเรียนบางคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่มั่นคงอยู่ในครอบครัวที่รายได้เอาแน่นอนอะไรไม่ได้บางช่วงก็มีรายได้ดี บางช่วงก็มีรายได้ไม่พอรายจ่าย ถึงแม้ความรับรู้ความเข้าใจของเขาจะไม่แตกต่างไปจากนักเรียนคนอื่นใน

เรื่องของความเป็นโรงเรียนกวดวิชาแต่ ถ้ารับรู้ถึงสภาพทางครอบครัวดี การเลือกไปเรียนในช่วงที่ครอบครัวมีรายได้ดี และลดจำนวนคอร์สลงเมื่อรายได้ของผู้ปกครองเริ่มคลอนแคลน และเลือกที่จะหยุดเรียนแล้วเอาเวลาไปทบทวนด้วยตัวเอง โรงเรียนกวดวิชาสำหรับเขาจึงไม่ได้ถือเอาเป็นที่พึ่งสูงสุด เขาพร้อมจะเข้าไปเรียนและหยุดเรียนได้โดยไม่มี ความกังวลใด ๆ แต่ในเวลาที่เขาไปเรียนเขาจะตั้งใจอย่างมาก ไม่ขาดไม่หนีไม่โดดเรียน เพราะรู้ว่าเขาอาจจะไม่มีโอกาสที่จะได้เข้ามาเรียนอีกคอร์สถัดไป

“เรียนคอร์สสอบ PAT เยอะมากตอนนั้น คอร์สละแปดเก้าพัน ก็บอกพ่อ ๆ ก็อยากเรียนก็ให้เรียน พ่อ ก็ทำงานหนักขึ้น ... ไปเรียนผมไม่เคยโดดเรียนเพราะรู้เลยว่านี่พ่ออุตสาหะให้มาเรียนแล้วต้องตั้งใจเก็บไปให้มากที่สุด...พ่อ ม. 6 ก็เลยไม่เรียนเพราะคิดว่าเรียนมามากพอแล้วเก็บมาได้เยอะแล้ว อ่านเองเอาดีกว่า ตอนนั้นงานพ่อก็เริ่มผิด ๆ ขอสืบทเพื่อนมาอ่านเอาไม่เข้าใจตรงไหนก็ถามเพื่อนเรามีพื้นฐานเก็บมาเยอะแล้ว”

กลยุทธ์การประเมินศักยภาพตนเอง : เรียนเฉพาะวิชาที่มีข้อด้อย มีนักเรียนอีกหลายคนที่มีความเข้าใจและรับรู้เรื่องความเป็นโรงเรียนกวดวิชาที่ไม่ต่างจากนักเรียนที่มุ่งเข้ามหาวิทยาลัยคนอื่น ๆ แต่นักเรียนบางคนประเมินตัวเองได้ว่าเก่งวิชาอะไร อ่อนวิชาอะไร การประเมินตัวเองได้เช่นนี้ทำให้ไม่จำเป็นต้องไปเรียนกวดวิชาเก็บในทุกๆ วิชา แต่เป็นการเรียนเฉพาะรายวิชาที่ยังด้อยอยู่ นักเรียนบางคนเรียนแต่คอร์สติวตะลุยโจทย์เพื่อให้รู้ว่าโจทย์นั้นจะออกมาอย่างไร บางครั้งการประเมินว่าตัวเองเก่งหรืออ่อนวิชาอะไร ก็เกิดขึ้นจากการสอบที่ถูกกำหนดไว้หลายสนามหลายครั้ง ผลการสอบที่ออกมาบางครั้งบอกให้รู้ว่าในบางรายวิชาไม่ผ่านเกณฑ์ และความคิดที่นักเรียนเหล่านี้จะเลือกมาใช้ก็คือจำเป็นต้องกวดวิชาอดีตนักเรียนสายวิทยาศาสตร์คนหนึ่งเล่าว่าเธอไม่รู้ถึงศักยภาพของตัวเองในทางวิชาการเท่าใดนักเพราะการสอบที่อยู่แต่ในโรงเรียนเธอมักจะได้อันดับต้น ๆ ของห้องมาตลอด การสอบเข้ามหาวิทยาลัยในช่วงที่เธอจบม. 6 เป็นการสอบที่ให้โอกาสสอบได้สองครั้งเมื่อเธอไปสอบในรอบแรกผลคะแนนออกมาต่ำมากโดยเฉพาะ เคมี คณิตศาสตร์ และฟิสิกส์ แต่ด้วยความที่บ้านเธออยู่ไกลจากแหล่งกวดวิชาและการคมนาคมในสมัยนั้นยังไม่สะดวกสบายเท่าสมัยนี้ เธอจึงเลือกเรียนแค่วันเดียวคือเข้ากับปายในรายวิชาเคมี กับคณิตศาสตร์

“หนูเรียนสายวิทย์ อีกอย่างอยากเป็นพยาบาล พ่อไปสอบรอบแรกรู้ว่าคะแนนต่ำ ก็ขอแม่ไปเรียนเดอะเบรน ที่อนุสาวรีย์ชัย นั่งรถตู้จากตัวเมืองอยุธยา ไปชั่วโมงกลับชั่วโมง ไปเรียนก็ได้แค่อาทิตย์ละวัน เพราะไม่มีที่พักและเปลืองค่าเดินทางมาก หนูเลยเรียนได้แค่สองวิชา เลือกเอาวิชาเคมีกับ คณิตศาสตร์”

การสอบหลายครั้งมีผลอย่างมากต่อการสร้างความกดดันให้กับทั้งนักเรียนและผู้ปกครอง เพราะเมื่อผลการสอบออกมาแต่ละครั้ง ทำให้ประเมินได้ว่าวิชาใดอ่อน วิชาใดตก การประเมินเหล่านี้มี

ผลต่อความกดดันที่ทำให้นักเรียนบางคนต้องตัดสินใจไปกวดวิชา เพราะด้วยเวลาที่เหลือกับความจำเป็นที่คิดว่าต้องเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐให้ได้เท่านั้นทำให้นักเรียนต้องไขว่คว้าด้วยวิธีการใดก็ได้ ที่ลัดที่สุด เร็วที่สุดน่าเชื่อถือที่สุด นักเรียนบางคนอยากเรียนกวดวิชาอย่างมาก เพราะรอบตัวเขามีแต่ข้อมูลข่าวสารเรื่องการกวดวิชาเต็มไปหมด เพราะถ้าโรงเรียนอยู่ในเมืองหรือในเขตชานเมืองถือได้ว่าเป็นเป้าหมายของโรงเรียนกวดวิชา ที่จะสื่อสารข้อมูลผ่านทางใบปลิว แผ่นพับ หรือแนะนำผ่านมาทางนักเรียนที่เคยไปเรียนมาแล้วบรรยาการของโรงเรียนที่อยู่ในเมืองหรือชานเมืองยิ่งเวลาใกล้สอบของนักเรียนม. 6 แต่ละปี จะเต็มไปด้วยใบปลิว ของโรงเรียนกวดวิชา ซึ่งมีผลในการกระตุ้นให้นักเรียนหลายคนอยากไปเรียนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเองแต่ขาดแคลนทรัพยากรด้านการเงิน แต่เพราะกวดวิชาเป็นสิ่งที่จำเป็นเป็นสิ่งที่เขาอยากได้โอกาสสักครั้งที่จะไปเข้าเรียนเขาจึงไปรับจ้างเป็นเด็กเสิร์ฟร้านอาหาร เพื่อเก็บหอมรอมริบเงินไปใช้ในการเรียนกวดวิชาตามที่ใจเขาปรารถนา แต่เงินที่ได้จากค่าจ้างเด็กเสิร์ฟ ก็เพียงพอแค่ว่าจะเรียนได้วิชาเดียวเขาจึงเลือกเรียนเฉพาะวิชาที่คิดว่าตัวเองอ่อนที่สุดนั่นก็คือคณิตศาสตร์

“พื้นฐานของครอบครัวไม่จนแต่พี่น้องเรียนกันทุกคนผมอยากสอบเข้ามหาลัยได้ก็ไปทำงานพิเศษเป็นเด็กเสิร์ฟเพื่อหาเงินไปเรียนพิเศษแม่ผมเป็นแม่ค้าขายส้มตำ ลาบ น้ำตก พ่อเป็น ชสมก. แต่พี่สาวเรียนสองคนผมลูกชายคนเล็ก มันก็ไม่ค่อยจะพอผมอยากเอนติด ไม่มีตั้งค์เรียนกวดวิชาเพื่อน ๆ เค้เรียนกันหมดทุกคนก็มีอ่านเองบ้างแต่เพื่อนก็มาชวนอยากเรียน แต่ไม่มีตั้งค์อะคร้สนี้ก็หลายพัน คุยกับแม่แล้วแม่บอกไม่ไหว แค่ว่าเทอมก็อ้วกแล้วตอนนั้นพี่สาวเริ่มเข้ามหาลัยแล้วด้วย เราก็เห็นว่ามันได้ตั้งค์ก็เอาอะที่นี้ไปเรียนกวดพิเศษคณิตแล้วมันดันรู้เรื่อง แล้วผมกลับมาตีเพื่อนมันก็รู้เรื่อง”

กลยุทธ์สวมสิทธิ์เพื่อนเพื่อเข้าเรียนกวดวิชา ในการเรียนกวดวิชาของโรงเรียนกวดวิชาขนาดใหญ่ ๆ บางทีก็มีความหละหลวมในการตรวจสอบคนเข้าเรียน เช่นเจ้าหน้าที่จะดูแต่บัตรไม่ดูหน้าตาคนเข้าเรียน บางทีไม่ดูเลยใครเข้ามาขอให้มีบัตรเป็นอันว่าเข้าเรียนได้ นักเรียนบางคนโอกาสเพียงสักครั้งหรือสองครั้งที่จะเข้าไปสัมผัสการเรียนการสอนของโรงเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่หาได้ยากมาก แต่นักเรียนบางคนก็สามารถลงทะเบียนเรียนได้ทุกคร้สแต่ไม่อยากจะเรียนโดดเรียนกันบ้างก็มี นักเรียนบางคนใช้ช่องว่างของความหละหลวมของโรงเรียนกวดวิชาแอบพาเพื่อนเข้าไปนั่งเรียน หรือบางทีก็มีการให้บัตรประจำตัวกับเพื่อนเพื่อให้เพื่อนเดินเข้าไปเรียนได้ นักเรียนคนหนึ่งเล่าให้ฟังว่าเคยพาเพื่อนแอบเข้าไปนั่งเรียนถึงครั้งหรือสองครั้ง ในขณะที่ตีวเตอร์ที่มีชื่อเสียงรายหนึ่งเล่าให้ฟังว่าตอนที่เขาเรียนอยู่มัธยมปลาย ครอบครัวมีฐานะยากจนมาก เขาอยากเข้าไปเรียนกวดวิชาแต่ไม่มีเงิน เขาจึงเอาบัตรประจำตัวของเพื่อนที่จ่ายเงินค่าเรียนไว้แต่ไม่ไปเรียน แอบไปนั่งเรียนแม้ว่าผลจากการที่เขาได้แอบไปนั่งเรียนนั้นเขาจะไม่สามารถเอาความรู้ที่ได้มาถ่ายทอดให้เพื่อนฟังอีกต่อหนึ่งจนเพื่อนเข้าใจได้แต่เขาก็

มีแรงบันดาลใจให้เขาอยากเป็นครูและในที่สุดเขาก็ได้เรียนคณะศึกษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยและได้กลายเป็นติวเตอร์ของโรงเรียนกวดวิชา

“คือใน ร.ร.เดียวกันมันจะมีความแตกต่างทางฐานะอย่างเราไม่มีเงิน แต่เพื่อเป็นลูกเจ้าของสวน เจ้าของทาวเฮ้าส์ มันชายที่ได้ เพื่อนผมเศรษฐกิจดีมีไปหมด มันสมัครเรียนไว้แต่ชี้เกี้ยว ไม่ไปเรียนบ้านมีตั้งค์ ผมเลยไปขอบัตรมันมา พอเราไปเรียนแล้วก็เอามาตีให้พวกมัน”

ความเป็นโรงเรียนกวดวิชาไม่ได้เป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ในตัวโรงเรียนกวดวิชาหากแต่ดำรงอยู่ในการรับรู้ของปัจเจกบุคคล ความเป็นโรงเรียนกวดวิชาจะมีความหมายอย่างไรขึ้นอยู่กับการตีความเลือกใช้ ของคนแต่ละคนอันเป็นไปตามบริบท สถานภาพ ปัจจัยเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและสังคม ความเป็นโรงเรียนกวดวิชาจึงมีความหลากหลาย มีความเป็นพลวัต อยู่ภายในระบบการสร้างความหมาย เรื่องความสำเร็จทางการศึกษาในระบบการแข่งขัน ความเป็นโรงเรียนกวดวิชาจึงครอบคลุมความหมายที่กว้างสนองต่อการสื่อสารเรื่องความสำเร็จทางการศึกษาได้ในทุกบริบทของช่วงชีวิตของบุคคลในวัยเรียน แม้ว่ากฎที่กำกับความหมายของโรงเรียนกวดวิชาจะหมายถึงความสำเร็จในการสอบแข่งขันระดับต่าง ๆ แต่ในท่ามกลางความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชาทำให้เห็นการตีความการต่อรองและการสร้างความหมายใหม่ให้กับโรงเรียนกวดวิชา แต่อย่างไรก็ตามจะพบว่าโรงเรียนกวดวิชาไม่ว่าจะถูกรับรู้หรือตีความ ความหมายไปในทิศทางใดมันก็ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ของผู้คนในสังคมไทยไปแล้วอย่างปฏิเสธไม่ได้ ความหมายของโรงเรียนกวดวิชาจึงไปไกลกว่าความสำเร็จทางการศึกษาแต่มันยังรวมเอาความสัมพันธ์ในครอบครัว การทำหน้าที่ของบิดามารดาผู้ปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างติวเตอร์กับผู้เรียนนอกจากนี้โรงเรียนกวดวิชายังเป็นที่พักพิงทางใจของผู้ที่มีความวิตกกังวลในระบบการสอบแข่งขันที่เข้มข้นที่เป็นขี้นตายในชีวิตทางการศึกษาและอาชีพ แม้ว่าความเป็นโรงเรียนกวดวิชาจะมีความหลากหลายอย่างไร โรงเรียนกวดวิชาก็เป็นที่ตอกย้ำและผลิตซ้ำให้ความหมายของความสำเร็จที่ต้องมาจากการแข่งขันภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมที่ครอบงำไปทุกบริบทของสังคมไทยนั่นเอง

บทที่ 5

ความน่าเชื่อถือของโรงเรียนกวดวิชา

หากเชื่อว่าการที่คนเราจะกระทำหรือปฏิบัติสิ่งใด การกระทำนั้นจะต้องผ่านการไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนแล้วว่าเป็นการกระทำหรือการปฏิบัติที่เชื่อถือได้ว่าจะทำให้บรรลุเป้าหมายส่วนตนและไม่ถูกลงโทษหรือตั้งคำถามจากสังคม การที่โรงเรียนกวดวิชากลายเป็นแนวทางปฏิบัติที่ยึดถือกันในกลุ่มนักเรียนและผู้ปกครองที่ต้องการประสบความสำเร็จทางการศึกษาจนกลายเป็นการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งที่ได้รับการยอมรับและเชื่อถือ ความน่าเชื่อถือของโรงเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นภายใต้การแข่งขันทางการศึกษาที่ใช้วิธีการแพ็คคอกออก เพื่อคัดแยกจำแนกประเภทของคนออกเป็นคนเก่ง/ไม่เก่ง ความพยายามของบุคคลที่จะไขว่คว้าความสำเร็จทางการศึกษาด้วยการทำให้ตนเองเป็นผู้มีชัยชนะในสนามของการแข่งขันเพื่อที่จะได้เป็นคนเก่งตามความมุ่งหวังของทั้งตนเองและเป็นที่ต้องการของสังคมเพราะความล้มเหลวหรือการตกเป็นผู้พ่ายแพ้ทางการศึกษาเป็นเหมือนการลงโทษ (sanction) ที่สังคมกระทำต่อผู้ไม่ประสบความสำเร็จทางการศึกษาและผลที่ตามมาคืออุปสรรคต่อการเข้าสู่อาชีพและการประสบความสำเร็จในขั้นต่อ ๆ ไปของชีวิต รางวัลหรือการลงโทษสำหรับการแข่งขันทางการศึกษาในสังคมไทยจึงผูกติดอยู่กับคะแนน ผลการเรียน และการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยในสาขาที่ต้องการได้ ซึ่งล้วนประกอบไปด้วยความหวังไข ความกังวล ความเครียด และความวิตกกังวลอยู่เสมออยู่ตลอดเวลา โรงเรียนกวดวิชาสามารถทำให้ผู้คนในสังคมเชื่อได้ว่าการกวดวิชาจะทำให้ประสบความสำเร็จในสนามของการแข่งขันทางการศึกษาได้จึงได้รับความเชื่อถือว่าเป็นแนวทางของความสำเร็จ โรงเรียนกวดวิชาจะได้รับการเชื่อถือว่าเป็นแบบแผนของการปฏิบัติ (norm) เพื่อความสำเร็จทางการศึกษาหรือไม่ก็อยู่ที่ความสำเร็จที่โรงเรียนกวดวิชาได้สร้างความยอมรับให้เกิดขึ้นกับนักเรียนที่เข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชา

อย่างไรก็ตามการยอมรับที่มีต่อโรงเรียนกวดวิชานั้นส่วนหนึ่งเป็นเพราะสามารถทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการแข่งขันทางการศึกษาได้ โรงเรียนกวดวิชาที่มีแนวทางวิธีการที่หลากหลายในอันที่จะทำให้นักเรียนที่เรียนกวดวิชาสามารถพิชิตข้อสอบในสนามสอบต่างๆ ได้ ประสบการณ์จากเรื่องเล่าของบุคคลซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าความสำเร็จในสนามสอบของนักเรียนที่เรียนกวดวิชานั้นเกิดขึ้นมาได้จากแนวทางของโรงเรียนกวดวิชาที่ทำให้นักเรียนที่เรียนกวดวิชาสามารถประสบความสำเร็จได้ และแนวทางดังกล่าวนี้เป็นแนวทางที่ทำให้ความสูญเสียในสนามของการแข่งขันทางการศึกษาลดลงไปได้อย่างมาก กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือโรงเรียนกวดวิชาที่มีแนวทางบางอย่างที่ช่วยลดความเสี่ยง ความกังวลใจและช่วยสร้างความมั่นใจในการเข้าสู่อารมณ์ขันในระดับต่าง ๆ ให้กับทั้งตัวนักเรียนและผู้ปกครองการสร้าง ความยอมรับของโรงเรียนกวดวิชาที่จะนำไปสู่ความ

นำเชื่อถือที่ผู้คนมีต่อโรงเรียนกวดวิชานั้นสามารถทำได้โดยโรงเรียนกวดวิชาจะต้องบรรลุซึ่งมาตรฐานชุดหนึ่งที่คุณคาดหวังไว้กับโรงเรียนกวดวิชา

การสร้างตัวแทนความน่าเชื่อถือผ่าน “สุดยอดติวเตอร์”

ผู้สอนในโรงเรียนกวดวิชาหรือที่เรียกกันว่า “ติวเตอร์” นั้นมีความสำคัญต่อความสำเร็จของผู้เรียนและก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือแก่โรงเรียนกวดวิชาเป็นอย่างมากในโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียง ผู้สอนหลัก ๆ ไม่จำเป็นต้องมีมาก บางแห่งมีชื่อเสียงจากการใช้ผู้สอนหลักเพียงคนเดียวก็สามารถสร้างความสำเร็จในการกวดวิชาเฉพาะบางรายวิชา แต่บางแห่งอาจจะมีผู้สอนหลัก 4- 5 คน เพื่อให้สามารถสอนได้ครอบคลุมวิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอน การแข่งขันของโรงเรียนกวดวิชาในยุคปัจจุบันติวเตอร์เป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จของโรงเรียนกวดวิชาอาจกล่าวได้ว่าเป็นจุดขายสำคัญเนื่องจากนักเรียนจะเลือกสมัครเรียนกวดวิชาในรายวิชาต่าง ๆ ไปตามชื่อเสียงและการรับรู้ในความสามารถของติวเตอร์เป็นหลักติวเตอร์จึงเป็นปัจจัยอันดับต้นๆ ที่นักเรียนและผู้ปกครองใช้พิจารณาในการสมัครเข้าเรียนซึ่งก็ขึ้นอยู่กับผลงานที่สามารถทำให้นักเรียนสอบเข้าเรียนต่อในระดับสูงได้โดยเฉพาะกับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ความสำเร็จและความน่าเชื่อถือของโรงเรียนกวดวิชาจึงเริ่มที่ติวเตอร์เป็นสำคัญ

เมื่อความน่าเชื่อถือของโรงเรียนกวดวิชาอยู่ที่ชื่อเสียงและความสำเร็จของติวเตอร์การทำให้ติวเตอร์กลายเป็นผู้มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับจึงเป็นสิ่งที่โรงเรียนกวดวิชาจะต้องทุ่มเทพยายามของตนเพื่อสร้างความสำเร็จให้กับติวเตอร์รวมถึงการฝึกฝนพัฒนาให้ติวเตอร์ในโรงเรียนกวดวิชาามีวิธีการขั้นตอน กระบวนการสอนที่แตกต่างไปจากความเป็นครูในโรงเรียนในระบบ ทำให้การคัดเลือกติวเตอร์ของโรงเรียนกวดวิชาแต่ละคนจึงจะต้องจะมีความพิถีพิถันเป็นอย่างมากมีการพิจารณาคุณสมบัติหลายด้านไม่ว่าจะเป็นคุณวุฒิทางการศึกษาที่จะต้องตรงกับสาขาที่จะสอน ลักษณะเทคนิคการสอนที่จะต้องดูว่าพอที่จะนำมาฝึกเพื่อให้เป็นเลิศได้หรือไม่ รวมไปถึงบุคลิกท่าทางที่ต้องรักการสอนมีทักษะในการถ่ายทอดที่ดี เทคนิควิธีในการสอน หลักสูตรที่มุ่งตรงต่อการทำให้นักเรียนมีความแข็งแกร่งและพร้อมในสนามสอบแม้ว่าวิถีของติวเตอร์จะทำให้สูญเสียตัวตนและบางสิ่งบางอย่างที่เป็นเป้าหมายในชีวิตแต่ด้วยแรงจูงใจทั้งค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงินและมีเงินก็ดึงดูดให้ผู้คนจำนวนไม่น้อยเข้ามายึดเอาเป็นอาชีพหลัก อย่างเช่นเส้นทางชีวิตการเป็นติวเตอร์ของวิชัย วิชัยชายหนุ่มหน้าตาสะอาดสะอ้านคนหนึ่งมาจากครอบครัวที่ยากจนอันเนื่องมาจากความล้มเหลวทางธุรกิจในยุคฟองสบู่แตก ในเวลาที่พ่อของวิชัยล้มเหลวทางธุรกิจเป็นช่วงเวลาที่วิชัยกำลังเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายพอดีในตอนนั้นวิชัยต้องการเรียนกวดวิชาแต่ไม่มีเงินเรียนจึงอาศัยการทำงานพิเศษหลังเลิกเรียนแต่ก็ไปสมัครเรียนได้เพียงไม่กี่วิชา ความปรารถนาที่จะเรียนกวดวิชาของวิชัยนั้นไม่ได้แตกต่างไปจากนักเรียนรุ่นราวคราวเดียวกันคนอื่น ๆ ประกอบกับโรงเรียนที่วิชัยเรียนอยู่ในเขตปริมณฑลข่าวคราวการประชาสัมพันธ์เรื่อง

โรงเรียนกวดวิชามีให้พบเห็นเกือบทุกวัน มีทั้งโรงเรียนที่เอาไปปลิวประชาสัมพันธ์โรงเรียนกวดวิชามา แจกหน้าโรงเรียน มีทั้งป้ายคัดเอาท์ของโรงเรียนกวดวิชาที่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรกวดวิชาต่าง ๆ รวมไปถึงเพื่อนของวิชัยจำนวนมากก็ไปเรียนกวดวิชาด้วยความเชื่อว่าการกวดวิชาจะช่วยเพิ่มโอกาสในการสอบเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาได้

ติวเตอร์ : การแปลงความรู้ให้เป็นทรัพยากร

ด้วยฐานะที่ยากจนของครอบครัวทำให้วิชัยมีโอกาสเรียนกวดวิชาในขณะที่ศึกษาอยู่มัธยมศึกษาตอนปลายได้ไม่กี่คอร์ส ค่าใช้จ่ายในการสมัครเรียนส่วนใหญ่ก็เกิดจากการหารายได้หลังเลิกเรียนด้วยการทำงานเป็นเด็กเสิร์ฟร้านอาหาร วิชัยบอกว่ามีหลายครั้งที่เพื่อนที่มีฐานะดีซึ่งไปลงทะเบียนเรียนกวดวิชาแล้วไม่ไปเรียนเปิดโอกาสให้วิชัยเข้าไปเรียนแทนเพื่อน เมื่อเรียนแล้ววิชัยนำความรู้ที่ได้มาช่วยสอนให้เพื่อนแล้วค้นพบตัวเองว่าสามารถสอนเพื่อนได้ดีเพื่อนมีความเข้าใจ วิชัยจึงค้นพบตัวเองว่าเขามีความสามารถที่จะเป็นครูได้และจากการที่ได้เข้าเรียนกวดวิชาในโรงเรียนกวดวิชา มาบ้างทำให้วิชัยเห็นเส้นทางชีวิตของตัวเองว่าถึงแม้ใครจะคิดว่าเป็นครูจะต้องยากจนรายได้น้อยแต่วิชัยคิดว่าเมื่อเป็นครูไปด้วยและเป็นติวเตอร์ไปด้วยก็สามารถที่จะสร้างรายได้สร้างอนาคตวิชัยจึงสมัครสอบคัดเลือกเข้าเป็นนักเรียนฝึกหัดครูในระบบโควตาของมหาวิทยาลัยสองแห่งโดยที่แห่งหนึ่งนั้นวิชัยติดโควตานักเรียนฝึกหัดครูด้านเกษตรกรรม อีกแห่งวิชัยสอบติดเป็นนักเรียนฝึกหัดครูด้านวิทยาศาสตร์สาขาวิชาฟิสิกส์ความต้องการเป็นติวเตอร์ที่สร้างรายได้ในอนาคตทำให้วิชัยเลือกเรียนปริญญาตรีสายวิทยาศาสตร์ในสาขาวิชาฟิสิกส์ เพราะวิชัยเห็นว่าน่าจะไม่ต้องงานและจะช่วยให้ความหวังที่จะเป็นติวเตอร์เป็นไปได้

เมื่อจบปริญญาตรีสายการศึกษามาจากมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีชื่อดังกล่าววิชัยได้สมัครเป็นครูสอนโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯไปพร้อม ๆ กับการรับสอนพิเศษตามบ้านด้วยความสามารถที่วิชัยมีมาตั้งแต่เด็กจนถึงประสบการณ์ในการทำกิจกรรมระดับมหาวิทยาลัยและทักษะการถ่ายทอดสื่อสารที่ยอดเยี่ยมของวิชัยทำให้วิชัยเป็นครูที่ประสบความสำเร็จทั้งการสอนและการทำกิจกรรมของโรงเรียน การรับสอนพิเศษตามบ้านก็ไม่ได้ทำให้การทำงานในโรงเรียนเอกชนที่วิชัยทำอยู่ขาดตกบกพร่อง แม้ว่าวิชัยต้องใช้เวลาหลังเลิกเรียนไปสอนพิเศษแต่วิชัยก็จะกลับเข้ามาทำงานในโรงเรียนอีกครั้งหลังสอนพิเศษเสร็จจนมีติดึก ความสุขที่ได้ทำในสิ่งที่วิชัยรักคือการสอนหนังสือและการทำกิจกรรมในโรงเรียนหลาย ๆ อย่างไปพร้อม ๆ กันทำให้วิชัยไม่เคยคิดว่าเป็นการขูดรีดตนเองหรือเบียดบังเวลาพักผ่อน การที่วิชัยเลือกเรียนฟิสิกส์และจบมาเป็นครูสอนฟิสิกส์ด้วยเหตุผลของความต้องการเป็นติวเตอร์เพื่อหวังหารายได้พิเศษ ไม่ทำให้ผิดหวังเพราะการเป็นครูโรงเรียนเอกชนและสอนพิเศษตามบ้าน

ทำให้เก็บเงินซื้อรถซื้อบ้านและเลี้ยงดูพ่อแม่ได้สบาย “ตอนนั้นผมแค่สอนที่โรงเรียนเงินเดือนไม่พอใช้... แต่เอาแค่สอนพิเศษตามบ้านนี้ก็ถือว่าพอกินพอเก็บซื้อรถซื้อบ้าน ให้พ่อให้แม่ใช้ได้ไม่เดือดร้อน”

ในสังคมเศรษฐกิจเงินตราชีวิตของคนที่ผ่านมาความยากลำบากเพราะขาดแคลนทรัพยากรทางการเงินทำให้ไร้อำนาจในการเข้าถึงทรัพยากรอื่น สำหรับวิชัยในวันที่เขาจบการศึกษาและได้เป็นครูสอนวิชาทางวิทยาศาสตร์ ดูเหมือนความรู้จะเป็นทรัพยากรเพียงอย่างเดียวที่วิชัยมีในเวลานั้น และด้วยความหวังที่จะสามารถดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของคนในครอบครัวคือพ่อและแม่ให้ดีขึ้น ความหวังที่จะมีรถและบ้านเหมือนอย่างผู้คนทั่วไปเพื่อบ่งบอกถึงความมั่นคงและความสำเร็จ วิชัยจึงไม่ได้ปล่อยให้ความรู้ที่เขามีเป็นเพียงทรัพยากรที่เขาใช้เพื่อสอนและมีรายได้เป็นเงินเดือนตามปกติในงานประจำ วิชัยได้หาโอกาส แสวงหาวิธีแปลงความรู้ที่เขามีให้กลายเป็นทรัพยากรที่สร้างรายได้พิเศษให้เขาได้อย่างเข้มข้นและประสบความสำเร็จ

เส้นทางสู่ความเป็นติวเตอร์มืออาชีพ

วิชัยได้เข้าสู่วงการโรงเรียนกวดวิชาด้วยการแนะนำของคุณครูท่านหนึ่งที่วิชัยรู้จักตั้งแต่เป็นครูฝึกสอนในระดับปริญญาตรีนอกจากคุณครูท่านนี้จะเป็นติวเตอร์ของโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงแห่งนี้แล้ว คุณครูท่านนี้ยังสนิทสนมกับบุคคลสำคัญระดับที่ปรึกษาของโรงเรียนกวดวิชาดังกล่าวเมื่อติวเตอร์ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขาดประกอบกับบุคลิกท่าทาง ความรู้ความสามารถ และทักษะการถ่ายทอดที่เหมาะสมของวิชัยที่เป็นที่ประทับใจของคุณครูท่านดังกล่าวจึงทาบทามให้วิชัยลองไปยื่นใบสมัครเป็นติวเตอร์ ถึงแม้ว่าจะเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการจะได้เข้าไปเป็นติวเตอร์ในโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงต้องอาศัยความสัมพันธ์หรือเครือข่ายทางสังคมส่วนตัว แต่ก็เชื่อว่าโรงเรียนกวดวิชาจะเลือกรับใครมาเป็นติวเตอร์โดยไม่พิจารณาที่บุคลิกท่าทางลักษณะการพูดจา ความรู้ความสามารถหรือทักษะในการสอน วิชัยเล่าว่าเพื่อที่จะได้รับการคัดเลือกเป็นติวเตอร์ของโรงเรียนกวดวิชาดังกล่าววิชัยต้องผ่านการทดสอบปฏิบัติการสอน แทนที่จะเลือกเนื้อหาการสอนที่ถ่ายทอดได้ง่าย ๆ วิชัยกลับเลือกสอนเนื้อหาที่เข้าใจยากที่สุดของระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่วิชัยเตรียมการสอนโดยนำเอาทักษะความสามารถในการแต่งกลอนมาทำเป็นเพลงเพื่ออธิบายเนื้อหาให้เข้าใจง่ายซึ่งวิชัยรู้ดีว่าเป็นกลเม็ดที่โรงเรียนกวดวิชาแห่งนี้ชอบใช้ในการสร้างความสนุกสนานในการเรียนรู้มาตั้งแต่สมัยที่วิชัยไปเรียนกวดวิชาตอนมัธยมปลาย ซึ่งองค์ประกอบหลาย ๆ อย่างทั้งความรู้ ความสามารถ บุคลิกภาพ หน้าตาท่าทาง และกลเม็ดที่วิชัยนำเสนอประกอบกับคำรับรองที่มาจากผู้หลักผู้ใหญ่ในวงการก็ทำให้วิชัยได้รับการตอบรับเข้าเป็นติวเตอร์แบบพาร์ทไทม์ (part-time) ได้อย่างไม่ยากนัก

มาตรฐานของการเป็นติวเตอร์ “ปฐมบทของการสร้างความยอมรับ”

ในฐานะติวเตอร์พาร์ทไทม์วิชัยยังคงทำงานประจำคือเป็นครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนเอกชน และใช้เวลาว่างในวันเสาร์-อาทิตย์ไปสอนในโรงเรียนกวดวิชา แม้ว่าวิชัยจะประสบความสำเร็จในการเป็นครูที่ดีมีความสามารถอย่างมาก เพราะนอกจากความรู้ที่ตัววิชัยสั่งสมมาจนจบปริญญาตรีแล้ว ทักษะในการถ่ายทอดของวิชัยก็เป็นเหมือนพรสวรรค์ที่ติดตัวเขาแต่ดูเหมือนทักษะความสามารถเหล่านั้นจะเป็นเพียงแค่จุดเริ่มต้นในอาชีพติวเตอร์ วิชัยพบว่าการเรียนการสอนของโรงเรียนกวดวิชา มีความเข้มงวดกดดันต่อการควบคุม ติดตาม ตรวจสอบ วิธีการสอนของผู้สอน การเรียนการสอนทุก ชั่วโมงจะถูกบันทึกวิดีโอไว้และมีการนำมาเปิดดูร่วมกันกับติวเตอร์คนอื่น ๆ บางครั้งก็เป็นการสอนให้ดูกันสด ๆ และมีการดำเนินติเตียนกันอย่างจริงจังโดยเป้าหมายคือการมุ่งให้ได้ผู้สอนที่มีความสามารถ ในการสอนที่เป็นไปตามแบบฉบับของทางโรงเรียนกวดวิชา

“อาจารย์พาร์ทไทม์สอนแต่มี ต้นแบ่งกันเป็นหมวด ๆ หมวดวิทย์ก็ต้องมีการประชุมกัน มีการสรุป เนื้อหาโดยมีครูที่สอนมาก่อนมาสอนโชว์ให้ดู เช่น เนื้อหาเรื่องนี้จะสอนยังไงมีการสอนโชว์มีการอบรม มีการซักถามตอบข้อสงสัย อย่างคร่าวนี้สอนให้ดูก่อนคร่าวหน้าเป็นคือน้องสอนให้ดูนะ ผมก็จะไปเตรียมตัว มาเสร็จแล้วก็คอมเมนต์ว่าถ้าเป็นพี่เนื้อหาตรงนี้เค้าจะสอนแบบนี้ คล้ายๆ กับการฝึกสอนตอนเราเรียน ครัวคล้ายนิเทศที่นิเทศครูกันเองเอาครูทุกหมวดมานั่ง แต่ถ้าเรานิเทศที่โรงเรียนครูบางคนจะไม่ยอมรับ การคอมเมนต์ แต่ที่กวดวิชานี้ไม่ได้ต้องยอมรับนี้แค่พาร์ทไทม์นะเค้ายังคอมเมนต์กันจนน้ำตาไหล”

หลังจากเข้ามาเป็นติวเตอร์แบบพาร์ทไทม์ทำให้วิชัยได้รู้ว่าการเป็นติวเตอร์แตกต่างอย่างยิ่ง กับการเป็นครูหรือการรับสอนพิเศษตามบ้านทั่วไป เพราะไม่ว่าการสอนแบบเก่าๆ ที่วิชัยเคยได้ใช้ใน โรงเรียนจะประสบผลสำเร็จมากเพียงใดมาก่อนแต่การสอนในโรงเรียนกวดวิชาแทบจะนำเทคนิค วิธีการเหล่านั้นมาใช้ได้น้อยมาก อาจเป็นเพราะความสำเร็จของติวเตอร์ผูกโยงอยู่กับความสำเร็จของ นักเรียน การกำกับควบคุมติดตามเป็นสิ่งจำเป็นที่โรงเรียนกวดวิชาต้องสร้างขึ้นอย่างเข้มแข็งเพื่อให้ เชื่อมั่นได้ว่าการเรียนการสอนจะสามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายความสำเร็จทางการศึกษาได้ ประกอบกับเมื่อวิชัยต้องการรายได้เสริมและนับเป็นโอกาสหนึ่งของการหารายได้เสริมวิชัยจึงต้อง ยอมรับกระบวนการที่อาจเรียกว่า “นิเทศการสอน” ของโรงเรียนกวดวิชาและมีส่วนอย่างมากที่ทำให้ วิชัยค่อยๆ สร้างแบบแผนการสอนของตัวเองให้เป็นแบบที่ติวเตอร์จำเป็นต้องมีจนในที่สุดรูปแบบการ สอนของวิชัยก็มีความโดดเด่นเป็นที่ยอมรับในหมู่ติวเตอร์ด้วยกัน และได้รับความนิยมนั้นชื่นชมจาก นักเรียนจนเข้าตาผู้บริหารของโรงเรียนกวดวิชา

การเป็นติวเตอร์หรือครูสอนพิเศษธรรมดาอาจไม่ใช่สิ่งที่ยากนักสำหรับคนทั่วไปที่พอมีความ รู้อยู่บ้างเพียงแต่สามารถถ่ายทอดความรู้นั้นให้แก่ผู้เรียนให้มีความเข้าใจมากขึ้นก็เพียงพอที่จะสอน

พิเศษหรือเป็นติวเตอร์ก็ได้ ทว่าพลังอำนาจของติวเตอร์ดังกล่าวในกรที่จะสร้างชื่อเสียงหรือการยอมรับก็จะมีไม่มากซึ่งรวมไปถึงชื่อเสียงและรายได้ก็อาจจะไม่ได้มีเพิ่มขึ้นมากมายอะไรนัก สำหรับวิชัยแม้ว่าการเป็นติวเตอร์ที่รับสอนตัวต่อตัวบ้างสอนเป็นกลุ่มบ้างจะสร้างรายได้ให้เขามีบ้านมีรถและดูแลพ่อแม่ได้อย่างดีพอสมควรแล้ว แต่โอกาสที่เข้ามาถึงทำให้เขาได้เข้าสู่วงการโรงเรียนกวดวิชาในฐานะติวเตอร์ของโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงทำให้เขารู้สึกว่าเป็นโอกาสที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นอีกซึ่งคาดการณ์ได้ว่าชีวิตความเป็นอยู่ความมั่นคงและเงินออมที่เขาจะมีในอนาคตก็เพิ่มขึ้นไปอีก แต่สำหรับโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงการสร้างชื่อเสียงขึ้นมาได้ก็เป็นเพราะการสร้างควมยอมรับจากทั้งนักเรียนและผู้ปกครองที่เป็นลูกค้า ความยอมรับที่โรงเรียนแห่งนี้สร้างขึ้นมาได้เกิดจากความเชื่อถือศรัทธาที่สามารถสร้างความสำเร็จให้กับนักเรียนในการสอบเข้าเรียนต่อในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะความสำเร็จในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย โรงเรียนกวดวิชาจึงมีมาตรฐานขั้นต่ำเป็นแบบแผนแบบฉบับที่ต้องสร้างให้เกิดขึ้นกับติวเตอร์ทุกคน เพราะโรงเรียนกวดวิชานั้นจะถูกแทรกแซงอยู่ตลอดเวลาด้วยความชื่นชอบความพอใจหรือความไม่พอใจของนักเรียนและผู้ปกครอง ติวเตอร์เองก็จำเป็นต้องยอมรับมาตรฐานเพื่อรักษาคุณภาพของการสอนของตนเองและความน่าเชื่อถือของโรงเรียนโดยส่วนรวม ในแง่นี้โรงเรียนกวดวิชาจึงจัดให้มีการกำกับดูแลควบคุมและประเมินผลการสอนกันอย่างเข้มข้น ซึ่งติวเตอร์ที่ต้องการสอบต่อไปต้องยอมรับและต้องผ่านมาตรฐานขั้นต่ำนี้ให้ได้ มาตรฐานนี้จึงเป็นกฎที่คอยกำกับว่าติวเตอร์มีความชอบธรรมหรือมีสิทธิที่จะเป็นติวเตอร์มีอาชีพของโรงเรียนกวดวิชานี้ต่อไปหรือไม่

เงื่อนไขในการก้าวสู่ความเป็นติวเตอร์มีอาชีพ

วิชัยทำหน้าที่ทั้งสอนในโรงเรียนมัธยมเอกชน สอนพิเศษตามบ้านและเป็นติวเตอร์แบบพาร์ทไทม์ในโรงเรียนกวดวิชาไปพร้อม ๆ กันอยู่ได้ระยะหนึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 2 ก็เรียกตัวให้วิชัยไปบรรจุรับราชการครู แต่การทำงานราชการกับการกวดวิชาเป็นสิ่งที่ไปด้วยกันไม่ได้ วิชัยพบปัญหาในการบริหารจัดการเวลามากมายในระหว่างที่รับราชการอยู่ ทั้งการเตรียมการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบประจำ งานธุรการที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานกิจกรรมที่ต้องทำทั้งในและนอกเวลาราชการ ระบบระเบียบและวัฒนธรรมองค์กรแบบราชการที่ต้องเคารพอาวุโสและเชื่อฟังผู้บังคับบัญชาอีกทั้งการเป็นครูบรรจุใหม่ในระบบราชการไทยถือว่าต้องเดินตามรุ่นพี่ไม่ว่าครูบรรจุใหม่คนนั้นจะมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด ปัญหาจากการทำงานดังกล่าวทำให้วิชัยต้องค่อย ๆ เลิกรับสอนพิเศษตามบ้านและมีอยู่บ่อยครั้งที่วิชัยต้องเลือกระหว่างทำงานให้โรงเรียนในวันหยุดราชการหรือไปสอนกวดวิชา เมื่อสถานการณ์เป็นเช่นนี้ทำให้รายได้ของวิชัยหดหายลงไปอย่างมากกระทั่งโรงเรียนกวดวิชาที่วิชัยสอนอยู่ในฐานะติวเตอร์พาร์ทไทม์เห็นความสามารถในการสอนของวิชัยจากการที่มีการประเมินโดยผู้เรียนและการสรุปประชุม

ของหมวดวิชาวิทยาศาสตร์หลาย ๆ ครั้งจะมีชื่อของวิชัยว่าเป็นตัวเตอรที่สอนดีเด็กชื่นชอบทางโรงเรียน กวดวิชาจึงชักชวนวิชัยให้ไปทำงานกับทางโรงเรียนแบบเต็มเวลาโดยมีชื่อเสนอเรื่องเงินเดือนรายได้ ต่าง ๆ ที่งดงามและมากพอที่จะสละตำแหน่งข้าราชการออกไปหารายได้ที่สูงกว่าหลายเท่าตัว

แม้ว่าการได้รับราชการจะเป็นความใฝ่ฝันและความหวังของทั้งครอบครัวเพราะพ่ออยากให้ วิชัยรับราชการขณะที่ไม่มีใครในครอบครัวรับราชการเลยก็ยิ่งเป็นแรงกดดันที่วิชัยกลายมาเป็นเสาหลัก ของครอบครัวโดยเฉพาะบรรดาสิทธิสวัสดิการรักษาพยาบาลของบิดามารดาตามแก่แม่ วิชัยใช้เวลา ใคร่ครวญไต่ตรองอยู่นานพอสมควรจึงได้ปรึกษากับพ่อและแม่ สำหรับแม่นั้นไม่ได้มีความเห็นอะไร มากเพียงแต่ให้วิชัยตัดสินใจให้ดี ๆ ส่วนพ่อนั้นคือคนที่คัดค้านอย่างเต็มที่ไม่ให้วิชัยลาออกจากราชการ แต่วิชัยก็พยายามชี้ให้พ่อเห็นว่าการที่โรงเรียนกวดวิชาแห่งนี้เลือกเขานั้นไม่ใช่เรื่องง่ายเมื่อโอกาสมาถึง มือแล้ววิชัยก็อยากทดลองอีกทั้งตัวเขาเองก็ยิ่งอายุน้อยการจะปรับเปลี่ยนหรือตั้งต้นใหม่ก็ยังไม่สาย ใน ที่สุดวิชัยจึงตัดสินใจลาออกจากราชการแล้วเข้าไปเป็นตัวเตอรเต็มเวลา

“เขาก็เสนอเงินเดือนที่มากกว่าให้ บวกเงินพิเศษ รายได้ที่เขาให้จะแบ่งเป็นส่วนๆ 1.นั่งทำงานจันทร์- ศุกร์ 2.ค่าชั่วโมงสอนสด 3.ค่าเทปที่เขาอัด ปลายปีมีโบนัส เขาก็ให้ผมตัดสินใจเขาแนะนำว่าโอกาสที่จะ มาเป็นตัวเตอรที่โรงเรียนกวดวิชาแห่งนี้มันก็ไม่ใช่ง่ายๆนะต้องคิดแล้วคิดอีก แต่เขาเลือกผม เขาก็ให้คิดให้ ตัดสินใจ ก็ให้เวลาตัดสินใจสองวันผมก็กลับบ้านมาคุยกับที่บ้าน พ่อผมอยากให้รับราชการอย่างเดียว ใจ ผมเอียงมาที่กวดวิชาก็เลยพยายามหาเหตุผลมาเล่าให้แม่ฟังว่ารายได้มันดี เราจะอยู่ได้ อย่างต่ำเดือนละ สองสามหมื่น บางเดือนเกือบแสน อย่างต่ำสองหมื่นห้าได้แน่ๆ ถ้าสุด ๆ เลยอย่างปิดเทอมนี้ก็เยอะ เฉลี่ย ทั้งปีเกือบห้าหมื่นหมื่น นี่ก็เป็นส่วนหนึ่งที่เราเอามาตัดสินใจ คือวันนั้นมาคุยเรื่องนี้กันทั้งครอบครัว เพราะ ผมมีอะไรก็ปรึกษาครอบครัวตลอด พี่กับแม่ก็บอกให้ลองดูแต่พ่อก็ยังไม่ยอม ผมบอกผมอายุยังน้อย ขอ ลองก่อนถ้าไม่เวิร์คค่อยว่ากันอีกที”

ในการตัดสินใจครั้งสำคัญของวิชัยเกณฑ์หนึ่งที่อยู่ในใจของวิชัยก็คือเรื่องของรายได้และ ค่าใช้จ่ายแม้ว่าการรับราชการจะเป็นอาชีพมั่นคงที่ใคร ๆ ก็ใฝ่ฝันไม่เว้นแม้แต่วิชัยและพ่อเองก็อยาก ใให้ลูกชายคนเดียวอย่างวิชัยรับราชการต่อไป แต่ด้วยเงื่อนไขทางเศรษฐกิจที่วิชัยรับรู้มาแต่วัยเด็กว่า รายได้ทางการเงินมีผลต่อชีวิตของเขาและครอบครัวทำให้เงื่อนไขทางการเงินมักจะเป็นตัวนำในการ ตัดสินใจของวิชัยมาโดยตลอด การได้เป็นตัวเตอรในโรงเรียนกวดวิชาแห่งนี้ถือเป็นโอกาสครั้งสำคัญ ในชีวิตที่วิชัยคิดว่าเป็นมากกว่าการสร้างเชื่อมั่นในด้านการรายได้หรือการที่จะมีเงินออมแต่ครั้งนี้เป็น โอกาสของการสร้างความสำเร็จครั้งสำคัญซึ่งวิชัยจะได้ทั้งชื่อเสียงและเงินทองที่วิชัยเชื่อว่าจะไม่เพียง แต่ทำให้ดูแลพ่อแม่ได้เท่านั้นแต่ต่อไปนี้ทุกคนจะได้อยู่กันอย่างสุขสบาย อีกทั้งหากวิชัยยังเลือกที่จะ รับราชการต่อไปก็ดูเหมือนว่าโอกาสในการสร้างรายได้พิเศษจะลดน้อยลงไปทุกทีเพราะด้วยแบบ

แผนการทำงานและวัฒนธรรมองค์กรที่ไม่เอื้อต่อการหารายได้พิเศษนั้นกำลังบีบคั้นให้วิชัยต้องเลือกละทิ้งสิ่งหนึ่งอยู่พอดี ด้วยเงื่อนไขหลายประการนี้วิชัยจึงเลือกที่จะลาออกจากการรับราชการแล้วหันมาเอาดีด้านการเป็นติวเตอร์ตามคำชักชวนของเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาทั้งที่เขาเพิ่งรับราชการได้เพียงปีเดียวเท่านั้น

เข้าสู่กระบวนการสร้างให้เป็นติวเตอร์ยอดนิยม

การที่บุคคลคนหนึ่งได้รับการคัดสรรให้เข้าไปเป็นติวเตอร์แบบเต็มเวลาของโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นจะต้องมีความสามารถอยู่ในระดับสูงพอที่จะสามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นติวเตอร์ที่ประสบความสำเร็จได้ ความสำเร็จในที่นี้ไม่ใช่เพียงแค่ความสำเร็จเฉพาะตัวบุคคลที่หมายถึงรายได้ในระดับสูง หรือความสำเร็จด้านอื่น ๆ หากแต่เป็นความสำเร็จของโรงเรียนกวดวิชาที่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับนักเรียนและผู้ปกครองในการสอบแข่งขันในระดับต่าง ๆ ได้เมื่อวิชัยตัดสินใจลาออกจากการรับราชการครุและหันมาเป็นติวเตอร์เต็มเวลาวิชัยจะต้องปรับตัวเข้ากับหน้าที่การงานใหม่ซึ่งแตกต่างไปจากการทำงานเป็นครูในโรงเรียนในระบบและการเป็นติวเตอร์พาร์ทไทม์อย่างมาก

ประสบการณ์ของวิชัยที่โรงเรียนกวดวิชาแห่งนี้ในฐานะติวเตอร์เต็มเวลา ถือเป็นช่วงเปลี่ยนชีวิตของวิชัย เนื่องจากติวเตอร์เต็มเวลามีผลต่อความนิยมและความสำเร็จของโรงเรียนกวดวิชาวิชัยจึงกลายเป็นความคาดหวังใหม่ของโรงเรียนกวดวิชาในอันที่จะมาแทนที่ติวเตอร์คนเดิมที่ลาออกไป ในตอนเริ่มต้นของการเข้าไปทำงานแบบเต็มเวลาวิชัยจะต้องนำเอาเทปบันทึกการสอนของติวเตอร์คนเก่าที่สอนในรายวิชาเดียวกันอยู่หลายวัน “ทำอย่างนี้เข้าไปซ้ำมาจนรายละเอียดทุกอย่างผมก็ว่าไม่ยากเราทำได้ไม่ยากเลย” เมื่อเวลาผ่านไปเกือบสองเดือนจึงมีการให้ทดลองสอนให้คณะผู้บริหารซึ่งก็คือติวเตอร์เต็มเวลาที่มีอยู่ทั้งหมดได้ดูซึ่งคณะผู้บริหารที่มีทั้งเจ้าของและติวเตอร์คนอื่น ๆ อีกสี่คนจะให้ความคิดเห็นติติงครั้งแล้วครั้งเล่าจนเห็นว่ามีความพร้อมพอที่จะสอนได้จากนั้นจึงค่อย ๆ เข้าสู่กระบวนการเริ่มไปสอนจริงในบางหัวข้อโดยยังไม่ปล่อยให้สอนทุกรายวิชาโดยมีการบันทึกเทปและนำเทปมาวิพากษ์วิจารณ์กัน

“ไม่ได้สอนใครนะบางที่เค้าให้เอาเทปที่เราอัดไปแล้วมาเปิดที่ละแผ่นแล้วนั่งดูการเขียนกระดานการลบกระดาน จำนวนข้อ บริฟกันจนน้ำตาไหล บางครั้งเราคิดว่าเราทำดีที่สุดแล้ว แต่สำหรับโรงเรียนกวดวิชาการสอนแบบที่เราเคยทำมามันไม่ใช่ยังใช้ไม่ได้ อย่างข้อนี้มองแล้วตอบได้เลย ไปนั่งคิดทำไมเสียเวลาก็มีค่าแรงๆพุดมาให้คิดเราไม่ได้ถูกบริฟโดยครูคนเดียวแต่เราถูกบริฟโดยครูเก่า ๆ 6 คน เรายังต้องปรับใหม่”

อาจกล่าวได้ว่าแบบแผน(modality)ความเป็นตัวเตอร้ได้รับการสร้างผ่านกระบวนการแทรกแซงทางสังคมอย่างเข้มข้น การที่วิชัยทิ้งความมั่นคงจากการรับราชการครุมาเป็นตัวเตอร้ตรงเรียนกวดวิชาเอกชนชื่อดัง วิชัยยอมมีความเสี่ยงที่อาจผิดพลาดล้มเหลวแต่ภายใต้ความเสี่ยงก็มีโอกาสและรายได้ที่งดงามรอตอบแทนให้กับวิชัยอยู่เบื้องหน้า ความเสี่ยงที่จะล้มเหลวได้ของวิชัยก็ยิ่งทำให้อำนาจในการแทรกแซงของเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาและบรรดาตัวเตอร้เก่า ๆ ที่มีฝีมือลายมือชั้นยอดมีต่อวิชัยมากขึ้นเท่านั้น แต่วิชัยเองก็ไม่ได้ถูกกดดันหรือแทรกแซงจากบุคคลเหล่านี้เพียงกลุ่มเดียว เพราะนักเรียนที่เรียนกวดวิชาเองก็มีผลต่อการกดดันวิชัยนั่นคือนอกจากจะต้องสอนให้ได้อย่างที่เจ้าของโรงเรียนกวดวิชาต้องการแล้ว วิชัยยังต้องเตรียมการสอนให้ดีมีมุกตลกและสร้างความรู้ความเข้าใจไปพร้อม ๆ กับความสนุกสนานในห้องเรียน พ่อแม่และครอบครัวก็เป็นอีกแรงกดดันที่เข้ามามีส่วนต่อการเป็นตัวเตอร้ของวิชัยเช่นกันเมื่อเป็นเช่นนี้วิชัยจึงต้องอ้างอิงตัวเองเข้ากับกฎบางอย่างที่ถูกสร้างขึ้นมาโดยกระบวนการแทรกแซงกดดันของโรงเรียนกวดวิชาคือกฎที่ว่าด้วยความเป็น “สุดยอดตัวเตอร้” วิชัยจึงค่อย ๆ ปฏิบัติตามเลือกใช้และต่อรองเข้ากับกระบวนการกำกับติดตามนิเทศการสอนของโรงเรียนกวดวิชาและผลตอบรับการสอนที่นักเรียนเกิดความนิยมชมชอบ ซึ่งในที่สุดวิชัยก็สร้างแบบฉบับความเป็นตัวเตอร้ของตนเองขึ้นโดยเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

กว่าวิชัยจะได้สอนแบบรับผิดชอบทั้งคอร์ส วิชัยก็ต้องผ่านกระบวนการในการนิเทศการสอนที่ทำกันอย่างเข้มข้นอีกหลายครั้ง แต่ความสำเร็จที่เกิดขึ้นก็คือวิชัยได้กลายมาเป็นตัวเตอร้มืออาชีพมากขึ้นเรื่อย ๆ วิชัยได้ค้นพบว่าความสามารถและทักษะในการสอนที่ตัวเองเคยมั่นใจว่าตัวเองมีความสามารถที่อยู่ในระดับสูงนั้นแทบใช้อะไรไม่ได้เลยกับการเป็นตัวเตอร้มืออาชีพจริงๆ เพราะในความเป็นตัวเตอร้มืออาชีพจะอาศัยเพียงทักษะความรู้ความสามารถที่เป็นพรสวรรค์ติดตัวมาหรือที่ได้รับการฝึกอบรมผ่านสถาบันการฝึกหัดครูเพียงอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอ โรงเรียนกวดวิชาที่ต้องการสร้างความสำเร็จในสนามของการสอบแข่งขันที่มีความเข้มข้นต่างก็ได้สร้างลักษณะเฉพาะของความเป็นตัวเตอร้ของโรงเรียนกวดวิชาแต่ละแห่งขึ้นมาเพื่อเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว หรือเป็นจุดขายไปพร้อมๆ กับการสร้างความเชื่อถือศรัทธาให้นักเรียนและผู้ปกครองการก้าวเข้าไปสู่ความเป็นตัวเตอร้มืออาชีพของวิชัยในตอนต้นจึงต้องเผชิญกับแบบแผนการสอนที่วิชัยมองว่าแตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับสิ่งที่ทำกันอยู่ในโรงเรียนในระบบทั่วไป ด้วยกระบวนการนิเทศการสอนที่เข้มข้นจริงจ้งวิชัยถูกทำให้ค่อยๆ ละทิ้งแบบแผนและวิธีการการสอนแบบเก่าๆ ที่เคยใช้สอนที่โรงเรียนหรือในการสอนพิเศษตามบ้าน แม้กระทั่งแบบแผนวิธีการและเทคนิคการสอนที่เคยใช้ได้ดีตอนสอนพาร์ทไทม์ก็ไม่สามารถใช้ได้อีกต่อไป เพราะสนามการแข่งขันที่ตัวเตอร้แบบเต็มเวลาอย่างวิชัยต้องทำหน้าที่เตรียมความพร้อมให้นักเรียนนั้นเป็นสนามการแข่งขันระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความเข้มข้นและชี้เป็นชี้ตายมากที่สุดสนามหนึ่งของประเทศไทย ความเข้มข้นของการนิเทศการสอนที่วิชัยได้พบนั้นตอนแรกก็สร้างความอึด

อัดและการต่อต้านให้กับวิชัยไม่น้อยแต่เพราะการตัดสินใจลาออกจากราชการเพื่อมาสร้างรายได้และความมั่นคงให้กับตนเองและครอบครัววิชัยจึงต้องค่อยๆ ปรับตัวจนในที่สุดวิชัยก็ได้รับการยอมรับให้เป็นหนึ่งในทีมผู้บริหารของโรงเรียนกวดวิชาดังกล่าว “ที่นั่นจะมีติวเตอร์เต็มเวลาอยู่ 6 คนผมเป็นหนึ่งในนั้นเวลามีการวางแผนอะไรต่างๆ ทั้งการตลาดทั้งกลยุทธ์กำหนดคอร์สทั้ง 6 คนก็จะประชุมร่วมกัน”

หน้าที่ในการเป็นติวเตอร์ของวิชัยนั้นมีหลายสิ่งหลายอย่างที่ ต้องรับผิดชอบ แต่สิ่งที่วิชัยต้องทำนั้นล้วนเกี่ยวข้องกับงานจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนทั้งสิ้น เวลาที่ทำงานทั้งหมดเป็นช่วงเวลาที่ถูกทุ่มเทให้กับการสอนของโรงเรียน แต่วิชัยก็ยอมรับว่าความเป็นตัวตนของวิชัยซึ่งชอบการทำกิจกรรมชอบคิดชอบเสนอแนะแนวคิดใหม่ๆ ได้หายไป เพราะการเป็นติวเตอร์ในโรงเรียนกวดวิชาที่จะมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับได้ จะต้องเขียนเอกสารประกอบการสอนเอง ถึงแม้วิชัยจะยอมรับว่าเอกสารประกอบการสอนส่วนใหญ่ของทุกโรงเรียนก็จะอาศัยการคัดลอกกันไปคัดลอกกันมาโดยเนื้อหาแล้วไม่มีความแตกต่าง แต่สิ่งที่เป็นโจทย์หลักสำคัญของติวเตอร์ผู้เขียนเอกสารประกอบการสอนคือการค้นหาเทคนิควิธีการที่เป็นกลยุทธ์ในการแก้ไขโจทย์ปัญหา ในขณะที่โรงเรียนกวดวิชาเองก็มีวิธีการในการทำให้วิชัยเป็นที่รู้จักด้วยการให้วิชัยไปร่วมสอนในบางบทของรายวิชาอื่นๆ เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสรู้จักติวเตอร์หน้าใหม่ เมื่อนักเรียนได้รู้จักติวเตอร์แล้วก็จะนำไปสู่การชักชวนให้นักเรียนเล็กลงทะเบียนในวิชาที่วิชัยเป็นผู้รับผิดชอบหลัก ซึ่งเป็นทั้งแผนการตลาดของทางโรงเรียนเองและเป็นแผนโปรโมทติวเตอร์ไปในเวลาเดียวกัน

ถ้ามองว่าการเรียนในโรงเรียนกวดวิชาเป็นการเรียนเพื่อเน้นการทำให้นักเรียนสามารถมีชัยเหนือคู่แข่งในสนามสอบ โรงเรียนกวดวิชาแต่ละแห่งต่างก็คัดลเม็ดกลยุทธ์ที่ตนเองมีออกมาเพื่อใช้สอนนักเรียน ในด้านหนึ่งคือการแข่งขันกันทางธุรกิจ แต่อีกด้านหนึ่งก็เป็นการสร้างแบบแผนของการเรียนการสอนที่มุ่งตรงสนองตอบความต้องการของผู้มาเรียนคือการเป็นผู้มีชัยชนะเหนือคู่แข่งคนอื่น การสอนที่เน้นประสบการณ์การทำแบบฝึกการแก้ไขปัญหามาจากโจทย์ยาก ทำให้ทุกโรงเรียนต้องแข่งขันในทุกด้านเพื่อป้อนสิ่งที่ดีที่สุดให้กับนักเรียนของตัวเอง ทั้งการหาโจทย์ที่ทันสมัย การแก้ไขที่เร็วกว่า สั้นกว่า การคิดเทคนิควิธีลัดที่ถูกถ่ายทอดและฝึกฝนจนนักเรียนมีความชำนาญจนสามารถนำไปใช้ในสนามสอบได้อย่างคล่องแคล่วการเป็นติวเตอร์กวดวิชาเมื่ออาชีพของวิชัยจึงเป็นงานหนักที่ต้องทุ่มเทเวลาให้กับเตรียมตัวการศึกษาค้นคว้าและการเขียนเอกสารประกอบเพื่อนำไปใช้ถ่ายทอดในห้องเรียนซึ่งวิชัยมองว่าการเตรียมตัวและการทุ่มเทเวลาเพื่อการสอนอย่างนี้แทบจะหาไม่ได้ในโรงเรียนในระบบทั่วไป

“หนักที่สุดคือการเขียนชีทใหม่หมดใส่โจทย์เยอะมากทั้งคู่มีต่างประเทศข้อสอบโอลิมปิก ข้อสอบโควต้ามหาลัยต่างๆ บางทีเด็กก็ได้มาบางทีก็มาจากเน็ต ข้อสอบจากสถาบันไหนที่เราได้มาเราต้องเอามาเฉลยด้วย คือต้องช่วงชิงให้เร็วกว่าและคมกว่าที่อื่นโดยการถามเด็ก ขอข้อมูลชีทเด็กมาดู เพื่อนของเด็ก

ต้องขอ ต้องตามคู่แข่งตลอด ถ้าของเขาเฉลยยาวเราต้องเอามาเฉลยใหม่ให้คมกว่าแล้วเอาใส่ซีทีเราเลย
 เครียดกันทุกคน ซึ่งตอนนั้นผมถือเป็นหนึ่งในหกอรหันต์ มันมีโรงเรียนกวดวิชาอื่นเป็นคู่แข่งต้องไปนั่งดู
 ข้อสอบต่างๆ ทั้งในและนอกประเทศ ปรับให้เป็นของเราด้วย โจทย์บางข้อไม่เคยพุดหน้าชั้นก็ต้องเอามา
 พุด”

การเป็นติวเตอร์ที่ดีไม่ใช่เพียงการเป็นผู้สอนดีสอนเก่งเป็นที่ยอมรับเท่านั้น เพราะใน
 สนามของการแข่งขันทางการศึกษา ติวเตอร์จะต้องเป็นผู้ที่ไวต่อการติดตามความเคลื่อนไหวและโจทย์
 ใหม่ ๆ ที่มักจะมือออกมาเพื่อท้าทายความสามารถของนักเรียนทั้งนี้ก็เพื่อหาคนเก่งที่สุดเพื่อให้ได้ผู้ชนะ
 ในสนามสอบ ติวเตอร์ที่ดีจึงต้องติดตามข้อมูลข่าวสารในวงการกวดวิชาว่ามีความเคลื่อนไหวอย่างไร
 ข้อสอบใหม่ ๆ หรือแนวข้อสอบใหม่ ๆ จะต้องได้รับการนำมาตีพิมพ์หรือผลิตออกเป็นเอกสารตำราเพื่อ
 สู้กับคู่แข่ง จะเห็นได้ว่าแบบแผนของติวเตอร์นี้ถูกแรงกดดันจากความเข้มข้นของสนามสอบแข่งขัน
 เป็นแรงกดดันจากนักเรียนและเป็นแรงกดดันที่มาจากคู่แข่ง ที่ผู้ที่ต้องการเป็นติวเตอร์ที่ดีต้องทำให้ได้
 ซึ่งดูเหมือนวิทย์จะสามารถผ่านไปได้อย่างกดดันและการแทรกแซงเหล่านี้ไปตามแบบแผนของสุดยอดติว
 เตอร์ได้

ติวเตอร์กับโรงเรียนกวดวิชา: เหยี่ยุสองด้านของความสำเ็จ

เมื่อวิทย์สอนไปได้หลายภาคเรียนความนิยมที่มีต่อตัววิทย์สำหรับนักเรียนที่เรียนในรายวิชาที่
 วิทย์สอนคือฟิลิกส์เริ่มมีมากขึ้น เทปบันทึกการสอนของวิทย์ถูกส่งไปเปิดสอนในสาขาอื่น ๆ ตาม
 ต่างจังหวัดทำให้ชื่อเสียงและความนิยมชื่นชมในตัววิทย์มีมากขึ้นจนเป็นที่รู้จักไปทั่วประเทศ จนอาจ
 กล่าวได้ว่าในช่วงเวลานั้นถ้าจะเรียนวิชาฟิลิกส์กับโรงเรียนกวดวิชาแห่งนี้ต้องเรียนกับวิทย์ แต่ยิ่ง
 ชื่อเสียงและเทปการสอนของวิทย์ขยายไปตามต่างจังหวัดมากเท่าใด ความรับผิดชอบของวิทย์ก็มีมาก
 ขึ้นวิทย์ต้องเปิดสื่อโซเชียลมีเดียทุกวันเพื่อตอบปัญหาให้กับนักเรียนที่เรียนกับวิดิโอในสาขาต่างๆ เมื่อ
 คอร์สการสอนสดจบลง วิทย์และทีมงานจะต้องเดินทางไปตามสาขาต่างจังหวัดเพื่อไปให้ผู้เรียนได้พบ
 ตัวจริงและเป็นโปรโมชันในการตอบปัญหาและซักถามกันแบบสด ๆ ความสำเร็จบนเส้นทางความเป็น
 ติวเตอร์ของวิทย์เห็นได้จากการที่เมื่อวิทย์มีโอกาสไปสาขาต่างจังหวัดก็จะมีนักเรียนเข้ามาซักถาม ขอ
 ถ่ายรูปและขอฉายเซ็น ไม่ต่างอะไรกับดารานักแสดง

“เราจะมีเดินทางไปตามสาขาต่างจังหวัดอย่างกับเป็นดารานักแสดงจะดีใจมากเวลาเจอตัวจริงมีมาขอ
 ฉายเซ็นถ่ายรูปรูปมีแฟนคลับไฮไฟร์มีของที่ระลึก เงินผมเหลือใช้เยอะมากในแต่ละเดือน แกรมด้วยเวลา
 ไปก็ได้กินได้เที่ยวมีเครือข่ายทุกคนก็จะชื่นชมว่าเราเป็นสุดยอดติวเตอร์ ชับรดชับรา มีบ้าน”

เมื่อการสอนของวิชัยสามารถช่วยทำให้นักเรียนรุ่นแล้วรุ่นเล่าประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ในการแข่งขันเพื่อเข้าศึกษาได้ความสำเร็จนั้นก็กลายมาเป็นความสำเร็จของวิชัยด้วย กล่าวคือรายได้ของวิชัยก็มากขึ้นตามที่ต้องการสามารถเลี้ยงดูพ่อแม่ได้อย่างดีตามมาด้วยชื่อเสียงความนิยมชมชอบที่วิชัยแทบจะเหมือนดาราที่นักเรียนต่างจังหวัดรู้จักผ่านจอโทรทัศน์ความสำเร็จนี้เป็นเพราะการสอนเข้มข้นเอาจริงเอาจังมีการทำงานและศึกษาค้นคว้าเตรียมตัววางแผนการสอนที่มุ่งตรงต่อการพิชิตข้อสอบทำให้นักเรียนกลายเป็นติวเตอร์ที่ประสบความสำเร็จอย่างสูง การประสบความสำเร็จของติวเตอร์แต่ละคนเป็นความสำเร็จของโรงเรียนกวดวิชาและความสำเร็จนี้ได้สร้างความยอมรับและความเชื่อถือต่อนักเรียนและผู้ปกครองในฐานะที่เป็นวิถีทางที่ถูกต้องเหมาะสมสำหรับคนที่มุ่งหวังความสำเร็จในการแข่งขันทางการศึกษา

สรุปยอดติวเตอร์: การนำเสนอวิธีสอนที่ต่างจากโรงเรียน

จากการที่วิชัยเคยเป็นครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนในระบบแม้จะมีความมุ่งมั่นในการสอนที่อาจเรียกได้ว่ามากกว่าครูคนอื่นแต่ทั้งการทำงานและการจัดการเรียนการสอนของวิชัยในโรงเรียนถูกกำหนดไปด้วยกรอบของระเบียบ หลักสูตรและงานที่มากมายจนล้นเกินเป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้ครูอย่างวิชัยไม่สามารถทุ่มเทความรู้ความสามารถ การศึกษาค้นคว้า เพื่อนำมาใช้ในการสอนให้กับนักเรียนในโรงเรียนได้อย่างเต็มที่ รวมไปถึงการที่หลักสูตรไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ครูสอนเด็กไปแข่งขันก็ทำให้นักเรียนต้องสอนไปตามเนื้อหาเท่าที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้สอน นอกจากนี้แม้ว่าการนิเทศการสอนในโรงเรียนจะเป็นแนวปฏิบัติที่ต้องกระทำกันทุกภาคเรียนแต่โดยข้อเท็จจริงวิชัยกลับพบว่าโรงเรียนในระบบโดยเฉพาะโรงเรียนรัฐบาลไม่มีการนิเทศการสอน หรือไม่ก็ถูกต่อต้านจากครูในโรงเรียนทำให้โอกาสที่จะปรับปรุงหรือพัฒนาการสอนของครูยากยิ่งขึ้นไปอีก จึงเป็นผลให้ครูบางคนไม่จำเป็นต้องสอนเต็มที่ ไม่จำเป็นต้องสอนให้ครบตามเนื้อหา ปล่อยให้เรียนด้วยตนเอง

โรงเรียนกวดวิชาที่วิชัยสอนอยู่นั้นถือได้ว่ามีกระบวนการสร้างและพัฒนาเทคนิคการสอนให้กับติวเตอร์ที่กลายมาเป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง บางวิชามีการนำบทกลอนมาใส่ในบทเรียนเพื่อช่วยให้ท่องจำได้ง่าย การสอนที่ต้องกระตุ้นให้นักเรียนฝึกทำโจทย์ยาก ๆ ต้องอาศัยการให้กำลังใจ บางเวลาต้องมีมุขตลกแทรกแก้ว “เวลาไปฟังครูเขาสอนนะเขาก็จะใช้จิตวิทยา เอานี้ลองทำก่อน 5 ข้อนี้นะ เอ้าดูซิใครเสร็จบ้างหรือยัง ทำผิดหรือ อู๊ยไม่เป็นไรนะทำใหม่ลองใหม่อีกที” การเป็นติวเตอร์ทำให้นักเรียนได้รับรู้เงื่อนไขทางจิตวิทยาว่านักเรียนที่อยู่ในวัยเรียนนี้มีความต้องการกำลังใจอย่างสูงผู้สอนที่สามารถใช้ประโยชน์จากจิตวิทยาที่มีสูงก็สามารถที่จะดึงดูดนักเรียนให้เข้าไปเรียนได้เป็นอย่างมาก นักเรียนบางคนนำเอาประสบการณ์ในการเรียนกวดวิชาของตนมาเทียบเคียงกับการเรียนการสอนของ

ครูในชั้นเรียนของโรงเรียนในระบบทำให้เห็นความแตกต่างของเทคนิควิธีการสอน กล่าวคือการสอนของครูในโรงเรียนจะจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือหรือตำราเรียน การสอนเน้นการใช้กระดาน และการให้ทำแบบฝึกหัดจากในหนังสือเท่าที่มีอยู่เป็นส่วนใหญ่ ครูในโรงเรียนจะมีเวลาให้นักเรียนซักถามได้น้อย ในขณะที่ผู้สอนในโรงเรียนกวดวิชาจะเข้าห้องเรียนก่อนเวลาและเหมือนเป็นการนัดหมายสำหรับคนที่มาซื้อซักถามคือจะต้องมาก่อนเวลาเรียนเพื่อให้ผู้สอนตอบปัญหาให้ซึ่งจะมีเวลาให้มาก และนักเรียนหลายคนยังบอกว่าผู้สอนในโรงเรียนกวดวิชาสามารถซักถามได้ตลอด

การสร้างความน่าเชื่อถือให้กับหลักสูตร

เมื่อการสอนของโรงเรียนกวดวิชามุ่งตรงต่อความสำเร็จในการสอบแข่งขันในทุกๆ สนามสอบ แม้ว่าเนื้อหาวิชาที่ใช้สอนจะเป็นวิชาเดียวกับที่นักเรียนต้องเรียนในหลักสูตรของโรงเรียนในระบบก็ตามที แต่โรงเรียนกวดวิชามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาหรือสร้างหลักสูตรการกวดวิชาของตนเองขึ้นมาทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนและประกาศ มาตรฐาน กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งโรงเรียนกวดวิชา อย่างไรก็ตามคำพิงการสร้างหลักสูตรการสอนกวดวิชาของโรงเรียนขึ้นมาเองไม่ได้มีส่วนช่วยให้โรงเรียนมีความน่าเชื่อถือเพราะความน่าเชื่อถือของโรงเรียนกวดวิชาขึ้นอยู่กับความสำเร็จของผู้เรียนเป็นหลักโรงเรียนกวดวิชาใดมีการพัฒนาหลักสูตรที่ดีมีความเหมาะสมกับสนามสอบแข่งขันในแต่ละระดับโรงเรียนนั้นก็จะมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับแน่นอนว่าการที่โรงเรียนกวดวิชาทั้งหลายได้รับความเชื่อถือจากผู้คนในสังคมก็เป็นผลมาจากหลักสูตรการเรียนการสอนที่สามารถยกระดับความสำเร็จให้แก่ผู้เรียนได้คนแล้วคนเล่า ปัจจุบันหลักสูตรของโรงเรียนกวดวิชานั้นถูกพัฒนาขึ้นมาอย่างหลากหลายทั้งเพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของระบบการสอบและเพื่อสนองตอบต่อความต้องการหรือข้อจำกัดของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ

การสร้างเชื่อมั่นใจด้วยหลักสูตรเรียนล่วงหน้า

การเปลี่ยนแปลงระบบการสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในระดับต่าง ๆ ของประเทศไทยมีมาอย่างต่อเนื่องยาวนานจะด้วยเหตุผลของความเหมาะสมกับยุคสมัยหรือจะด้วยความต้องการลดความจำเป็นของการกวดวิชาก็ตามทีระบบของการสอบที่เปลี่ยนไปเปลี่ยนมาได้ทำให้การสอบในทุกๆ ระดับมีการวัดผลจากองค์ประกอบหลายด้านมากขึ้นโดยเฉพาะการสอบเข้ามหาวิทยาลัยในปัจจุบันที่ใช้ผลคะแนนหลายส่วนมาประกอบการพิจารณา การสอบที่มากขึ้นทั้งการสอบตรง โควตา การสอบวัดและประเมินผลระดับชาติอีกหลายอย่างเริ่มทำกันตั้งแต่ต้นปีการศึกษาสุดท้ายในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่งผลให้การเรียนในห้องเรียนไม่อาจที่จะให้ความรู้ได้ทันเวลาของการสอบโดยเฉพาะผู้ที่ต้องการเข้าศึกษาต่อในคณะที่มีอัตราการแข่งขันสูง ปัญหาการสอบที่มีขึ้นเร็วขณะที่โรงเรียนสอนไม่

ทันได้สร้างความกังวลใจและความไม่เชื่อมั่นให้กับนักเรียนอย่างมาก ยิ่งเป็นนักเรียนที่รับรู้และเข้าใจในระบบการสอบแต่ไม่มั่นใจในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนที่ตนเรียนอยู่จะยิ่งเกิดความวิตกกังวลอย่างมาก อย่างเช่นกรณีของ ปอ ซึ่งเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนย่านชานเมืองแห่งหนึ่งที่ประสบกับปัญหาการเรียนไม่ทันการสอนไม่ทันของครูในโรงเรียนจนเกือบทำให้ความหวังที่จะเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยของเธอต้องล่มสลายลงไป ปอเป็นลูกสาวคนเดียวของพ่อแม่ที่มีฐานะระดับปานกลางทำให้ครอบครัวปอไม่มีปัญหาในเรื่องเศรษฐกิจมากนัก กล่าวคือถ้าปออยากเรียนอะไรอยากทำอะไรที่เป็นประโยชน์พ่อแม่ก็จะให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ปอเรียนนับว่าเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเป็นที่ปรารถนาของบรรดานักเรียนในละแวกนั้น เพราะมีชื่อเสียงด้านความสำเร็จของนักเรียนที่ได้เรียนต่อในมหาวิทยาลัยดีๆ ดังๆ มาแล้วอย่างนับไม่ถ้วน

ในด้านผลการเรียนถือได้ว่าปอเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนดีมากคนหนึ่งแต่สิ่งที่ปอต้องเผชิญก็คือการเรียนการสอนที่เป็นไปตามหลักสูตรของทางโรงเรียนไม่สนองตอบต่อระบบการสอบที่ปอรู้ว่าตัวเองต้องมีการสอบกันตั้งแต่ต้นปี หลายวิชาครูสอนไม่ทันต้องมาเร่งเนื้อหาในช่วงท้าย หลายวิชาครูไม่สอนแต่ให้ไปอ่านเองศึกษาเอง อีกหลายวิชาที่นำเอาข้อสอบหรือแบบฝึกหัดมาให้ทำในช่วงใกล้สอบแต่โอกาสที่จะได้ถามครูหรือฟังการเฉลยจากครูแบบละเอียดแทบจะไม่มีเพราะเวลาสอบได้หลังมาปอจึงคิดว่าไม่ต่างอะไรกับการที่ต้องเรียนด้วยตัวเองและถ้าปอไม่ได้ไปเรียนกวดวิชาไว้ก่อนบ้างคงลำบากกว่านี้

“ไม่ครบค่ะ ไม่ครบสักวิชา บางครั้งอัดมาก มากจนไม่รู้เรื่อง คือจะสอนให้ทันเวลา อยากตอนสอบ GAT/PAT รอบแรกเดือนตุลายนี่ไม่เรียนที่ลิสต์เรื่องอะตอมเลยแต่มีออกสอบ เลยต้องหาตำราอ่านเองบางทีก็ตีกับเพื่อน บางทีครูเค้าสอนไม่ทันเนื้อหาครูก็จะใช้วิธีเอาซีทมาให้ อย่างตอนม.6 ครูเอาซีท ONET มาให้ทุกรายวิชาเลย”

ผลจากการประสบปัญหาแบบนี้ทำให้ปอคิดเอาเองว่าครูไม่ควรจะจัดลำดับเนื้อหาการสอนแบบที่เอามาใช้สอนปอและเพื่อนๆ เพราะมันทำให้ได้ความรู้ไม่ทันกับการสอบที่จะมีขึ้นมากมายในปีสุดท้าย “ในความคิดหนูครูเขาน่าจะอัดเนื้อหาให้แน่นเพื่อเป็นพื้นฐานตั้งแต่ ม. 4 แล้วม.6 เนื้อหาจะได้เหลือน้อยเพื่อจะมีเวลาเหลือค่อยมาเร่งติว ONET จะดีกว่า” เมื่อการสอบและผลของคะแนนสอบในแต่ละระดับมีผลต่อการเข้าศึกษาต่อรวมไปถึงการที่ตัวปอเองตั้งใจจะเข้าเรียนต่อในคณะที่มีอัตราการแข่งขันสูงประเภท แพทยศาสตร์ ทันตแพทย์ หรือวิศวกรรมศาสตร์ทำให้ปอมีความกังวลใจต่ออนาคตและการสอบของตนเองไม่น้อยแต่ปอก็คิดว่าตัวเองโชคดีกว่าเพื่อนคนอื่นเพราะได้เรียนมาจนครบตามหลักสูตรกับโรงเรียนกวดวิชาแล้วแต่ในขณะเดียวกันก็ยังทำให้ปอเชื่อว่าโรงเรียนกวดวิชาเท่านั้นที่

จะทำให้เธอบรรลุผลสำเร็จในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยตามที่ต้องการได้ โดยเฉพาะการเรียนในห้องเรียนแทบไม่มีผลอะไรต่อความสำเร็จของเธอเลย

ปอได้มีโอกาสเรียนกวดวิชาในหลักสูตรล่วงหน้าหลายหลักสูตรซึ่งเริ่มจากการชักชวนของเพื่อนตั้งแต่ปิดภาคเรียนตอนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปอก็ได้เข้าเรียนในหลักสูตรเรียนล่วงหน้าในหลายรายวิชาของ ม. 4 ภาคเรียนที่ 1 แม้ว่าราคาค่าเล่าเรียนรวมกันทุกรายวิชาจะแพงเป็นหมื่นแต่พอกับแม่ก็สนับสนุนเต็มที่ ปอไปเรียนกับโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงหลายแห่งทั้งในย่านบางกะปิ และงามวงศ์วานและเรียนเรื่อยมาจนถึงม.6 ปอเชื่อว่าการเรียนล่วงหน้านอกจากทำให้ปอได้เปรียบเพื่อนคนอื่นในห้องที่ไม่ได้เรียนแล้วยังทำให้ปอเกิดความมั่นใจในการสอบในทุกครั้งผลการเรียนที่อยู่ในระดับดีมาก ปอก็เชื่อว่ามีส่วนมาจากการเรียนกวดวิชาล่วงหน้ามากกว่าผลมาจากการเรียนในห้องเรียน

“หนูเรียนเคมีที่โรงเรียนหนูหนูไม่เข้าใจเลย ไม่ใช่ว่าเค้าสอนไม่ดีนะ อาจารย์เขาก็เก่งแต่เหมือนยังถ่ายทอดได้ไม่ดี แต่ (ชื่อตัวเตอรียายหนึ่ง) หนูเข้าใจก็ไม่ว่าทำไมคงอยู่ที่การถ่ายทอดของครูแต่ละคนมั้ง เราคิดว่า (ชื่อตัวเตอรียายหนึ่ง) ถ่ายทอดได้ดีกว่าเราเลยเปิดใจรับมากกว่า พอหนูไม่เข้าใจหนูก็ไม่เปิดใจรับ หนูก็เลยไม่รู้เรื่อง อย่างเนื้อหาเรื่องเคมีอินทรีย์ ที่โรงเรียนหนูไม่รู้เรื่องเลย ทำข้อสอบทำแบบฝึกหัดอะไรก็ได้ แต่ที่กวดวิชาบอกว่าเรื่องนี้มันแยกออกมาต่างหากที่เรียนที่โรงเรียนปกติมันคือเคมีอินทรีย์ พอมาเรียนกวดวิชาหนูเข้าใจนะเค้าปูพื้นฐานใหม่ตั้งแต่ต้น โครงสร้าง การเรียกชื่อ มาจัดหมวดหมู่ให้ง่ายขึ้น ครูที่โรงเรียนจะสอนมาทั้งหมดเลยที่เดียว”

ผลจากการสอนที่ไม่ทันของโรงเรียนซึ่งอาจเป็นการสอนไปตามหลักสูตรที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการสอบแต่เน้นองค์ประกอบของกระบวนการคิดกระบวนการแก้ปัญหา การวิเคราะห์ สังเคราะห์ต่างๆ อย่างรอบด้านหากแต่กระบวนการเหล่านี้เป็นเพียงสิ่งที่มีกำหนดอยู่ในหลักสูตรอย่างลอยๆ ไม่มีผลต่อการสอบวัดและประเมินผลในโรงเรียนมากนัก รวมทั้งเป็นสิ่งที่แทบจะไม่ได้ใช้ในการสอบแข่งขันในระดับอื่นๆ เลย ปอจึงมีความเชื่อมั่นและรู้สึกคลายความกังวลกับการสอบเมื่อได้เรียนกับโรงเรียนกวดวิชามาก่อน

หลักสูตรตะลุยโจทย์วิธีพิชิตข้อสอบทางลัด

สิ่งที่ทำให้โรงเรียนกวดวิชามีความแตกต่างจากโรงเรียนทั่วไปและนำความสำเร็จมาสู่นักเรียนที่เรียนกวดวิชาได้จนกลายมาเป็นการยอมรับและความเชื่อถือสำหรับคนที่ต้องการความสำเร็จทางการศึกษาก็คือหลักสูตรของโรงเรียนกวดวิชา การที่ความเป็นโรงเรียนกวดวิชามีความแตกต่างหลากหลายไปตามความเข้าใจและการตีความของแต่ละบุคคลและยังขึ้นอยู่กับบริบทและช่วงชีวิตของบุคคล แต่สิ่งที่เป็นแบบแผนเดียวกันของโรงเรียนกวดวิชา ก็คือการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นชัยชนะ

ในสนามสอบ เพราะในท้ายที่สุดโรงเรียนกวดวิชาไม่ว่าจะตีความโดยความเข้าใจของบุคคลในบริบท ก็ล้วนจัดการเรียนการสอนที่ยอมรับต่อเงื่อนไขของความสำเร็จที่จะต้องแข่งขัน การยอมรับต่อเงื่อนไขดังกล่าวทำให้การเรียนการสอนแบบกวดวิชามีความตรง ชัดเจน และแม่นยำแบบคาดหวังผลได้ ซึ่งผลที่ได้จะมากน้อยนั้นก็แตกต่างกันออกไป ซึ่งแน่นอนว่าความน่าเชื่อถือของโรงเรียนกวดวิชาก็ค่อย ๆ สร้างขึ้นจากผลงานที่ปรากฏนั่นเอง

หากหลักสูตรมีความหมายถึงบรรดามวลประสบการณ์ที่โรงเรียนเตรียมจัดไว้สำหรับผู้เรียน บรรดามวลประสบการณ์ดังกล่าวที่โรงเรียนกวดวิชาจัดให้กับนักเรียนก็คือประสบการณ์ในการทำโจทย์ และแก้ปัญหาโจทย์เป็นส่วนใหญ่โดยที่โรงเรียนกวดวิชาถูกจัดให้เป็นการศึกษาในระบบ (ในกรณีจัดตั้งถูกต้องตามกฎหมาย) หลักสูตรต่าง ๆ จึงมีความยืดหยุ่นไปตามความต้องการและความเหมาะสมของผู้เรียนกลุ่มต่าง ๆ แต่ทุกหลักสูตรมีเป้าหมายที่ชัดเจนคือการทำให้นักเรียนไปทำข้อสอบได้ การเรียนการสอนที่ไม่ว่าจะเป็นการเรียนเพิ่มเกรด หรือการเรียนเพื่อสอบเข้าโรงเรียนที่มีชื่อเสียง แม้กระทั่งการเรียนเพื่อเตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัย จึงเน้นไปที่การทำแบบฝึกหัด การฝึกคิด การได้ทดลองทำโจทย์ยาก ๆ โจทย์แปลก ๆ เพราะในท้ายที่สุดสิ่งเดียวที่นักเรียนจะนำเข้าไปในห้องสอบได้ก็คือทักษะการตีโจทย์ และการแก้ปัญหาที่มาจากหลากหลายรูปแบบของข้อคำถาม ใครฝึกฝนเรื่องนี้ได้มากคนนั้นก็มีโอกาสทำข้อสอบได้มาก โรงเรียนกวดวิชาแห่งใดที่เข้าใจการฝึกฝนนักเรียนในลักษณะนี้ และสามารถออกแบบหลักสูตรที่กระตุ้นให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดหลังเลิกเรียน และกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความรู้สึกท้าทายกับโจทย์ยาก ๆ โรงเรียนแห่งนั้นก็จะมีผลงานความสำเร็จที่นำไปสู่ความน่าเชื่อถือ

ตัวอย่างความสำเร็จของโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงระดับประเทศแห่งหนึ่งที่เป็นที่รู้จักกันดีในแวดวงโรงเรียนกวดวิชา ซึ่งอาจารย์ท่านหนึ่งซึ่งเป็นติวเตอร์และเจ้าของโรงเรียนกวดวิชามากกว่า 30 ปีได้วิเคราะห์ความสำเร็จของโรงเรียนดังกล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า

“เด็กรุ่นใหม่ชอบการตะลุยโจทย์คือ ครูที่โด่งดังมีโรงเรียนเปิดสาขามากมายได้ด้วยบรรยากาศที่แกลไปค้นคว้าเยอะจากหนังสือฝรั่งคือแกลได้ไปช่วยติวสอบโอลิมปิก แกลก็มีโจทย์เยอะจากหนังสือฝรั่ง แล้วอาจารย์มีหลายเวลาออกข้อสอบมันไม่ได้มาคิดโจทย์เองอะ มันก็อ่านจากตำราฝรั่ง เออเจอโจทย์วิ๊วเอามาออกเป็นข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย แล้วพอครูคนนั้นแกลมาสอนที่โรงเรียนกวดวิชานะแกลเอามาเยอะจากตำราฝรั่งก็เหมือนจะให้ตรงแนวร้อยเปอร์เซ็นต์ เฮ้ยข้อแรกต้องถูกสัก 3-4 ข้อดังจะตายแล้วเฮ้ยบอกปากต่อปากมีตรง สมัยผมเรียนเนี่ยถ้าข้อสอบตรงเนี่ยไปได้เลย”

การจัดหลักสูตรที่เน้นไปที่การพิชิตข้อสอบนี้พบได้ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนกวดวิชาที่ไม่ได้จัดตั้งอย่างถูกกฎหมายหรือเป็นโรงเรียนกวดวิชาที่จัดกันขึ้นตามบ้านครูก็ล้วนแต่จัดประสบการณ์ในการทำโจทย์แก้ปัญหาโจทย์ให้แก่ผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่และการสอนให้เด็กได้คุ้นเคยกับ

การทำโจทย์ซึ่งอาจจะเริ่มจากโจทย์ง่าย ๆ ไปหาโจทย์ยากรวมไปถึงการหัดทำแบบฝึกในรูปแบบต่าง ๆ สามารถทำให้นักเรียนที่ไม่มีความสุขกับการเรียนในชั้นเรียนมาก่อน เกิดความกระตือรือร้นและกลายเป็นความสนใจในวิชานั้น ๆ ไปได้

สร้างความถนัดทางวิชาชีพด้วยหลักสูตรพิชิตข้อสอบวัดความถนัด

ในระบบการสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยปัจจุบันมีการสอบวัดความถนัดในวิชาชีพหลายด้านแยกไปตามความต้องการของแต่ละสาขาทั้งนี้เพื่อเป็นการเฟ้นหาบุคคลที่มีทักษะความถนัดหรือมีทัศนคติที่สอดคล้องกับสาขาวิชานั้นๆ ด้วยความเชื่อที่ว่าความถนัดเป็นสิ่งที่นักเรียนจะต้องค่อยๆ สั่งสมเอาไว้ในตัวและสามารถวัดออกมาเป็นคะแนนได้ ข้อสอบวัดความถนัดเลยกลายมาเป็นอีกเงื่อนไขหนึ่งที่นักเรียนจะก้าวไปสู่ความสำเร็จตามที่มุ่งหวังหรือใฝ่ฝัน นักเรียนหลายคนไม่สามารถที่จะค้นหาตนเองได้ว่าตนถนัดทางด้านไหนแต่ความมุ่งหวังหรือใฝ่ฝันในอาชีพเป็นไปตามแรงสนับสนุนหรือชักจูงจากพ่อแม่ผู้ปกครองหรือคนใกล้ชิดที่ประกอบไปด้วยเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคมมากกว่าความถนัดหรือทัศนคติที่มีต่อวิชาชีพอย่างแท้จริง อย่างเช่นในกรณีของโชคซึ่งเป็นนักเรียนโรงเรียนสาธิตในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งที่เคยมีความชื่นชอบในอาชีพวิศวกรจากการได้เห็นผู้คนที่แวดล้อมอยู่ในวงงานอาชีพของพ่อตั้งแต่เล็กๆ โชคจึงใฝ่ฝันว่าโตขึ้นจะเป็นวิศวกร แต่ด้วยความหวังใยของพ่อแม่ที่เห็นภาพข่าวการตกงานและฆ่าตัวตายของวิศวกรในยุคเศรษฐกิจฟองสบู่ซึ่งเป็นปีที่โชคยังจำความไม่ได้ด้วยซ้ำ ภาพเหล่านี้พ่อและแม่ได้นำมาถ่ายทอดให้โชคได้คิดไตร่ตรองแล้วจึงเปลี่ยนความคิดอยากประกอบอาชีพอื่นที่มีความมั่นคงและมีเกียรติกว่า แต่สำหรับโชคแล้วการที่ได้เรียนในวิชาสังคมศึกษากับอาจารย์ที่ได้รับเชิญมาสอนจากคณะรัฐศาสตร์ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งทำให้เขากลายเป็นคนชอบเรียนสังคมและอยากเป็นผู้พิพากษาในอนาคต แต่เขาก็ถูกพ่อแม่ชี้แนะอีกว่าผู้พิพากษาถึงจะมีความมั่นคงมีเกียรติแต่ก็เป็นอาชีพที่อันตราย ในท้ายที่สุดทั้งพ่อและแม่ก็แทบจะมีความเห็นตรงกันคือให้โชคเลือกเรียนสายวิทยาศาสตร์การแพทย์ ซึ่งแน่นอนว่าสายวิทยาศาสตร์การแพทย์นี้จะมีการวัดความถนัดในหลายๆ ด้านโชคไม่รู้ว่าตนเองมีความถนัดมากพอที่จะเป็นแพทย์ หรือทันตแพทย์ได้หรือไม่ แต่โชคมั่นใจว่าตัวเองจะต้องสอบความถนัดผ่านอย่างแน่นอนเพราะเขาตั้งใจจะไปเรียนวิชาความถนัดเอาในช่วงหลังก่อนการสอบวัดความถนัดทางวิชาชีพ (PAT) “ความถนัดเดียวไปเรียนเอาครับ เขามีเปิดอยู่คือต้องเรียนเอาอยู่แล้วครับอย่างฝนชอล์กอะไรอย่างนี้เรียนเอาก็น่าจะทำได้” เมื่อระบบการสอบพยายามสร้างรูปแบบการวัดที่หลากหลายขึ้นโรงเรียนกวดวิชาเองก็สร้างหลักสูตรขึ้นมารองรับการสอบในทุกรูปแบบเพราะเพียงอาศัยความสำเร็จเพียงไม่กี่รายวิชาไม่อาจทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการสอบได้ เมื่อมีการสอบวัดความถนัดหลักสูตรเหล่านี้จึงจำเป็นอย่างมากสำหรับนักเรียนที่ไม่มีความถนัดหรือไม่แน่ใจว่าตนเองมีความถนัดหรือไม่ทั้งที่ในความเป็นจริงโชคอาจ

มีความถนัดในด้านทันตแพทย์อย่างที่พ่อแม่คาดหวังแต่ด้วยระบบการศึกษาที่ดำเนินอยู่ในสังคมไทย ไม่ได้มีส่วนช่วยในการค้นหาความถนัดหรือทัศนคติต่อวิชาชีพในอนาคต แรงจูงใจในการศึกษาต่อจึงตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขของเศรษฐกิจ รายได้ ความมั่นคง สถานะทางสังคม ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมที่ครอบงำสังคมไทยอยู่เท่านั้นเอง ประกอบกับวิธีการค้นหาความถนัดและทัศนคติที่มีต่อวิชาชีพถูกลดทอนให้เหลือเพียงคะแนนที่ได้มาจากผลการสอบจึงทำให้หลักสูตรพีชิตข้อสอบวัดความถนัดสามารถนำพาความสำเร็จมาสู่นักเรียนที่เรียนกวดวิชาได้แม้บางคนใช้เวลาตีพิมพ์ไม่กี่วันก็ยิ่งเสริมความน่าเชื่อถือให้กับโรงเรียนกวดวิชาเพิ่มมากยิ่งขึ้น

ความน่าเชื่อถือที่มาจากระบบการบริหารจัดการของโรงเรียนกวดวิชา

ความสำเร็จของโรงเรียนกวดวิชาที่เห็นผลเป็นที่ประจักษ์ไม่ว่าจะเป็นความสำเร็จที่ทำให้นักเรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้น หรือสอบเข้าศึกษาต่อในระดับต่าง ๆ ได้ตามที่มุ่งหวังความสำเร็จดังกล่าว เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือของโรงเรียนกวดวิชาขึ้นมาในสังคม ซึ่งเจ้าของโรงเรียนกวดวิชามีส่วนสำคัญอย่างมากในการผลิตสร้างความสำเร็จเหล่านั้น ประสบการณ์ของผู้ที่เป็นเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาช่วยให้ผู้วิจัยเกิดความเข้าใจถึงกระบวนการสร้างความน่าเชื่อถือของโรงเรียนกวดวิชาที่หนีไม่พ้นกฎของการแข่งขันทางการศึกษาที่ทำให้การเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่ทำได้และจำเป็นต้องทำ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงความล้มเหลวและการถูกตีตราจากสังคมว่าเป็นคนไม่เก่ง การที่เจ้าของโรงเรียนกวดวิชามีความไวต่อกฎกติกาของการแข่งขันและสามารถบริหารจัดการทั้งบุคลากร การเงิน และหลักสูตรให้สอดคล้องกับบรรยากาศของการแข่งขันในและช่วงขณะได้นำมาซึ่งความสำเร็จของโรงเรียนกวดวิชาอย่างยิ่ง ดังกรณีของคุณใจ เจ้าของโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อหนึ่งในจังหวัดหัวเมืองทางภาคใต้ ผู้ที่สร้างความสำเร็จของโรงเรียนกวดวิชาขึ้นมาด้วยน้ำพักน้ำแรงของตนเองและความร่วมแรงร่วมใจของคนในครอบครัวกระทั่งโรงเรียนกวดวิชาที่ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2546 มีนักเรียนในปัจจุบันถึง 1,200 คน ถือได้ว่าเป็นโรงเรียนกวดวิชาที่มีขนาดใหญ่มากแห่งหนึ่งในจังหวัดเลยที่เดียว

สร้างความน่าเชื่อถือจากพื้นฐานของครอบครัว

ทั้งคุณพ่อและคุณแม่ของคุณใจประกอบอาชีพเป็นครูจนเกษียณ ทำให้มีลูกศิษย์มากมายเป็นที่เคารพศรัทธาในอำเภอนั้นอย่างมาก ประกอบกับระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดไว้ในเรื่องของเจ้าของผู้รับใบอนุญาตจะต้องมีพื้นฐานด้านการศึกษา การที่คุณใจสำเร็จการศึกษาทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ไม่ได้เรียนมาทางด้านวิชาชีพครูแต่ใจที่รักการสอนรักการถ่ายทอดความรู้เป็นเหมือนภาพความประทับใจที่คุณใจเห็นมาแต่เด็กทำให้ความใฝ่ฝันของครอบครัวที่อยากมีโรงเรียนเป็นของวงศ์ตระกูลถูกสานต่ออย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมโดยคุณใจ ชื่อของโรงเรียนจึงตั้งขึ้นโดยใช้ชื่อสกุลของ

บรรพบุรุษของตระกูลโดยมีคุณแม่ของคุณใจรับหน้าที่เป็นเจ้าของผู้รับใบอนุญาต การบริหารงานภายในที่เป็นธุรกิจครอบครัวถือเป็นแรงหนุนสำคัญเนื่องจากผู้บริหารที่ช่วยควบคุมการจัดการเรียนการสอนและดูแลเรื่องหลักสูตรก็เป็นพี่สะใภ้ที่จบการศึกษาสายวิทยาศาสตร์เอกคณิตศาสตร์ ทำให้พื้นฐานของโรงเรียนค่อนข้างจะมีความแข็งแกร่งในเรื่องการจัดการเรียนการสอน

“เดิมทีพ่อแม่ผมก็เป็นครูพอเกษียณมาก็มาคิดว่าเราน่าจะมีโรงเรียนเป็นของตัวเองเอาชื่อบรรพบุรุษมาตั้งเป็นชื่อโรงเรียน ให้คุณแม่เป็นเจ้าของ ...ด้านวิชาการก็ได้พี่สะใภ้จบป.ตรี-โท คณิตศาสตร์ มาช่วยทำหน้าที่เป็นผู้บริหารดูแลเรื่องหลักสูตรและอะไรต่าง ๆ”

แม้ว่าคุณใจเองจะขึ้นชื่อว่าเป็นคนเรียนเก่งทางด้านสายวิทย์มาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจนสอบเข้าเรียนวิศวกรรมศาสตร์ได้ซึ่งในยุคของคุณใจถือว่าคนที่เอ็นทรานซ์ติดคณะวิศวกรรมศาสตร์เป็นนักเรียนสุดยอดเยี่ยมชั้นหัวกะทิ แต่คุณใจเองก็ทราบข้อจำกัดดีว่าทั้งในแง่ของกฎระเบียบทางราชการที่คุณใจไม่อาจเป็นเจ้าของโรงเรียนเองได้รวมถึงการที่ตัวคุณใจเองไม่มีความรู้ทางด้านการบริหารจัดการหลักสูตรคุณใจจึงเอารากฐานความแข็งแกร่งจากคนในครอบครัวมาแก้ไขจุดอ่อน ซึ่งกลับเป็นผลดีเพราะด้วยชื่อของโรงเรียนและชื่อเจ้าของโรงเรียนมีส่วนทำให้สมาชิกในครอบครัวของคุณใจช่วยกันทำหน้าที่ในโรงเรียนกวดวิชาที่ก่อตั้งในระยะเริ่มต้นจน

สร้างตลาดจากความคาดหวัง

ปัจจุบันการแข่งขันทางการศึกษาเพื่อให้เป็นคนเก่งที่สุด ฉลาดที่สุด และเข้าโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยดี ๆ ดังๆ ได้เป็นความต้องการที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในทุกช่วงวัย การจะทำโรงเรียนกวดวิชาให้ประสบความสำเร็จจึงไม่จำเป็นต้องเปิดสอนกวดวิชาทุกช่วงวัยหรือทุกระดับ ความสำเร็จของโรงเรียนกวดวิชาจำเป็นต้องมีรากฐานมาจากความมั่นคงและชื่อเสียงที่เป็นที่น่าเชื่อถือมาก่อน ในตอนแรกที่เปิดโรงเรียนกวดวิชาคุณใจจึงเน้นการเปิดสอนเฉพาะ ระดับ ป. 1- ม. 3 โดยมีจุดเน้นอยู่ที่ระดับประถมศึกษาตอนปลายคือ ป.4-ป.6 เพราะคุณใจเชื่อว่าช่วงวัยนี้เป็นวัยที่พ่อแม่พร้อมจะทุ่มเท เป็นวัยที่เด็กจะต้องเริ่มสะสมคะแนนผลการเรียนและปูพื้นฐานเพื่อการเตรียมสอบเข้า ม. 1 โดยเฉพาะอย่างยิ่งอำเภอที่โรงเรียนกวดวิชาของคุณใจก่อตั้งขึ้นนั้นเป็นอำเภอที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการขยายตัวความเป็นเมืองที่ใหญ่กว่าอำเภอของทุกจังหวัดในเขตนั้นประกอบกับการที่โรงเรียนมัธยมประจำอำเภอเป็นโรงเรียนที่ไม่เพียงแต่คนในอำเภอหรือจังหวัดนั้นปรารถนาที่จะให้บุตรหลานได้เข้าศึกษาต่อเท่านั้น แต่ผู้ปกครองและนักเรียนในจังหวัดรอบๆ อีก 6-7 จังหวัดต่างก็แย่งกันที่จะเข้าเรียนให้ได้คุณใจเองมองว่าการสอนในระดับนี้ไม่ต้องยุ่งยากมากนักค่าจ้างสอนค่าล่วงเวลาก็ไม่ค่อยมีทำให้

ประหยัดค่าใช้จ่าย รวมไปถึงการสอบเข้าในระดับ ม. 1 เป็นสนามของการแข่งขันที่ตัวข้อสอบไม่เข้มข้น
นักการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับโรงเรียนกวดวิชาที่ตั้งใหม่จึงไม่ใช่เรื่องยาก

“มันเป็นตลาดหลักของเราเพราะผู้ปกครองยอมเสียค่าใช้จ่ายในการสอบเข้า ม.1 หรือ ม.4 กัน
ค่อนข้างเยอะ...เป็นตลาดระยะยาวเช่นพี่มาเรียนกวดวิชากับเราจบได้เข้าโรงเรียนดังนั้นก็ต้องคิดหาทาง
มาเรียนเพื่อจะเข้าม.1 โรงเรียนดัง ๆ บ้าง”

จำลองภาพการแข่งขันเพื่อกระตุ้นความสำเร็จ

ในการสร้างชื่อเสียงตั้งแต่เริ่มก่อตั้งโรงเรียนนั้นคุณใจเชื่อว่าความสำเร็จของโรงเรียนกวดวิชา
ขึ้นอยู่กับความสำเร็จของนักเรียนที่มาเรียน โดยเฉพาะจากการที่จุดเน้นเริ่มต้นของโรงเรียนกวดวิชา
ของคุณใจนั้นอยู่ที่นักเรียนประถมศึกษาตอนปลายที่ต้องการสอบเข้าเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่
ที่ 1 ในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง การสอบเข้าเรียนโรงเรียนดังได้ของนักเรียนกลุ่มดังกล่าวก็คือความสำเร็จ
และชื่อเสียงของโรงเรียนกวดวิชา คุณใจจึงมุ่งสร้างความสำเร็จและชื่อเสียงของโรงเรียนกับนักเรียน
กลุ่มนี้อย่างมาก สิ่งแรกที่คุณใจเลือกนำมาใช้คือการทำให้เกิดการชิมชั้บบรรยากาศของการ
สอบแข่งขันที่เคยสร้างความวิตกกังวลสะท้านให้กับทั้งผู้ปกครองและเด็กด้วยการปรับประยุกต์
แนวทางดังกล่าวมาเป็นวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนกวดวิชา เพราะคุณใจต้องการให้นักเรียนที่มา
เรียนกวดวิชาที่โรงเรียนของคุณใจรวมทั้งผู้ปกครองนั้นได้รับรู้สถานการณ์ของนักเรียนเมื่อเปรียบเทียบกับ
คนอื่น ๆ ด้วยการจัดให้มีการสอบคัดกลุ่มก่อนเรียนกล่าวคือนักเรียนที่สมัครเข้ามาเรียนกวดวิชาที่
โรงเรียนคุณใจจะต้องเข้ารับการทดสอบด้วยข้อสอบคณิตศาสตร์ก่อนแบ่งคะแนนเด็กออกเป็นกลุ่มเก่ง
กลาง และอ่อน โดยคุณใจมุ่งมั่นเอาใจใส่ต่อเด็กกลุ่มเก่งเป็นพิเศษเพราะกลุ่มนักเรียนกลุ่มนี้จะเป็น
ความหวังในการสร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนกวดวิชาเองต่อไปในอนาคตการสอบวัดเพื่อจัดกลุ่ม
นักเรียนดังกล่าวจะใช้เพียงข้อสอบวิชาคณิตศาสตร์เพียงวิชาเดียวเหตุผลของการวัดเด็กและแบ่ง
ออกเป็นกลุ่มๆ ด้วยข้อสอบคณิตศาสตร์เพียงอย่างเดียวจะเป็นเพราะคุณใจและผู้บริหารคนอื่น ๆ ต่าง
เชื่อมั่นว่าวิชาคณิตศาสตร์จะสามารถจัดและคัดคุณภาพในการเรียนรู้ของคนได้ดีกว่าวิชาอื่น ซึ่ง
สอดคล้องกับระบบการศึกษาในสังคมที่เชื่อมั่นในพลังของวิทยาศาสตร์และให้ความสำคัญกับการมุ่ง
เรียนสายวิทย์-คณิตความเก่งอ่อนหรือการสอบเข้าเรียนต่อในระดับต่าง ๆ จะถูกกำหนดไว้ด้วยความ
เก่งอ่อนในวิชาวิทยาศาสตร์เกือบทั้งหมด จึงทำให้ดูเหมือนว่าการวัดและจัดกลุ่มนักเรียนด้วยวิธีนี้ได้ผล
เพราะเด็กห้องเก่งก็สามารถสอบเข้าเรียนต่อในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับได้

“หลังจากที่สอบไปแล้วเราก็จะตามประเมินเด็กเป็นระยะเด็กห้องเก่งของเราจะมุ่งมั่นเขา
ค่อนข้างเยอะถ้าเปรียบว่าเปอร์เซ็นต์ของห้องนี้ที่สอบติดตามใจต้องการจะมีพีดีแบ็คจากผู้ปกครองมาทุกปี”

นอกจากนี้ในการบริหารโรงเรียนของคุณใจยังส่งเสริมให้นักเรียนไปสมัครสอบเพื่อวัดความรู้ในที่ต่าง ๆ ทั้งการสอบของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เปิดให้สมัครสอบได้อย่างทั่วถึง คุณใจเชื่อมั่นว่าการให้เด็กได้สอบบ่อย ๆ วัดผลตัวเองบ่อย ๆ และแข่งขันบ่อย ๆ จะนำมาซึ่งความสำเร็จคือความสามารถในการสอบเข้าศึกษาต่อได้ในระดับสูงต่อไป

“รุ่นแรกที่มีรับ ม. 6 มาเรียนด้วยตอนนั้น ก็ให้ไปสอบแข่งขันบ่อย ๆ โรงเรียนเราเอาเด็กขึ้นมาห้องนี้เพื่อจะสอบแข่งขันแล้วรุ่นแรกก็ประสบความสำเร็จเลยเกือบทั้งหมดเข้าเรียนแพทย์ได้”

“เด็กเก่ง” ตัวละครซูโรงของโรงเรียนกวดวิชา

โรงเรียนกวดวิชาจำนวนมากไม่น้อยที่สร้างการรับรู้ความสำเร็จและสื่อสารสู่สังคมถึงผลงานของความสำเร็จของตนเองในการทำให้นักเรียนที่เข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาของตนประสบความสำเร็จทางการศึกษาซึ่งนักเรียนและผู้ปกครองเมื่อเห็นการสื่อสารดังกล่าวก็เกิดการรับรู้และเกิดความเชื่อถือในโรงเรียนกวดวิชาว่าสามารถสร้างความสำเร็จในสนามของการแข่งขันทางการศึกษาได้หากแต่โดยข้อเท็จจริงความสำเร็จที่ถูกสื่อสารออกมาบางทีอาจเป็นเพียงแค่ส่วนเสี้ยวเดียวของข้อเท็จจริงทั้งหมดที่ถูกปิดบังไว้ ความน่าเชื่อถือของโรงเรียนกวดวิชาที่ผูกติดมาพร้อมกับผลงานการสอบเข้าได้ของผู้เรียนในโรงเรียนกวดวิชาบางแห่งเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นอย่างเป็นทางการเพื่อทำให้ผู้คนเชื่อว่าเป็นความสำเร็จที่มาจากโรงเรียนกวดวิชาล้วนๆ ถ้าพูดในภาษาของโรดองด์บาร์ต ก็อาจเรียกว่าความน่าเชื่อถือหรือความสำเร็จของโรงเรียนกวดวิชานี้เป็น มายาคติ (Myth) ที่ถูกสร้างขึ้นอย่างมีเป้าหมายในกรณีโรงเรียนกวดวิชาของคุณใจ คุณใจได้เล่าว่าในช่วงหลัง ๆ อัตราการแข่งขันของการกวดวิชาในจังหวัดที่คุณใจอยู่นั้นมีมากขึ้นโรงเรียนกวดวิชาชื่อดังจากกรุงเทพฯ ก็เริ่มขยายสาขาออกไปมากขึ้นคุณใจจึงเปลี่ยนกลุ่มเป้าหมายของโรงเรียนตนจำกัดเฉพาะระดับป. 1 – ป. 6 และโรงเรียนกวดวิชาของคุณใจก็ได้จัดให้มีห้องเรียนพิเศษขึ้นที่คุณใจเรียกว่าห้อง SMAT ซึ่งเป็นห้องที่เน้นเรียนด้านวิทยาศาสตร์อันสอดคล้องกับแนวโน้มของโรงเรียนมัธยมศึกษาต่าง ๆ ในจังหวัดที่เปิดห้องเรียนม.ต้นที่เรียกว่า SMAT นี้ความเชื่อเรื่องจะเป็นเด็กเรียนเก่งต้องเก่งวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ซึ่งฝังอยู่ในความเชื่อของคนในสังคมไทยมาอย่างยาวนานทำให้ห้องเรียนกวดวิชาเพื่อเข้าไปสอบแข่งขันเรียนต่อในห้อง SMAT เป็นที่นิยมและด้วยความที่แต่เดิมโรงเรียนกวดวิชาของคุณใจก็มีการคัดเลือกแบ่งกลุ่มเด็กเก่งกลางอ่อนอยู่แล้ว ยังมีห้องพิเศษขึ้นมากระบวนการคัดเลือกและเน้นย้ำในเรื่องการสอนก็ยิ่งเข้มข้นมากขึ้นสำหรับนักเรียนกลุ่มดังกล่าว

ผลที่ได้รับก็คือนักเรียนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ก็จะสอบเข้าห้องSMAT ของโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัดได้กันอย่างถ้วนหน้าซึ่งแน่นอนว่าส่วนหนึ่งเป็นเพราะจุดเน้นที่โรงเรียนกวดวิชาคุณใจได้จัดการเรียน

การสอนให้ แต่ก็ต้องไม่ลืมว่าอีกส่วนหนึ่งเป็นเพราะนักเรียนมีความรู้ความสามารถทางด้านนี้ในระดับสูงอยู่แล้วอีกทั้งนโยบายส่งเสริมให้ตระเวนสอบหลายสนามมีส่วนช่วยเสริมทักษะการทำข้อสอบ และทำให้โอกาสในการสอบได้มีมากกว่าคนที่เลือกสอบเพียงสนามเดียวเพราะการสอบในห้องพิเศษ เช่นนี้ส่วนใหญ่แต่ละโรงเรียนจะจัดสอบไม่ตรงกัน

“มันเป็นความเชื่อของเด็กเก่งต้องเก่งวิทย์ คณิต ... เป็นความเชื่อที่มาจากผู้ปกครองเองพอเขาเห็นเรามีผลงานทำให้เด็กเข้าเรียนห้องวิทย์โรงเรียนดัง ๆ ได้เขาก็จะให้เราเป็นคนแทนเด็กให้แล้วเราก็จะจัดเด็กสอบตลอดเทอม และให้ไปสอบทุกสนามสอบซึ่งเด็กจะต้องไปสอบให้ครบทุกสนามสอบซึ่งจะสร้างชื่อเสียงให้โรงเรียนของเราด้วย...เด็กกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะต้องสอบได้เมื่อเข้าห้อง SMAT ได้แล้วก็ไม่ต้องห่วงตั้งแต่ ม .1 สุดท้ายเขาจะมีทางไปของเขาเองส่วนใหญ่ก็เรียนหมอบเกือบทุกคน”

ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่ควบคุมได้ผ่านการนิเทศการสอน

หัวใจสำคัญอันหนึ่งของความสำเร็จของโรงเรียนกวดวิชาก็คือการสอนที่เกิดประสิทธิภาพ แม้ว่าหลักสูตรหรือกระบวนการอื่น ๆ จะดีเพียงใดความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้ยากหากไม่มีกระบวนการควบคุมให้บุคลากรสามารถดำเนินการสอนไปตามเป้าหมายของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการนิเทศการสอนเป็นสิ่งที่ถูกนำมาใช้เพื่อควบคุมการสอนให้มีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายตามหลักสูตร แต่ทว่าการเรียนการสอนในประเทศไทยกลับถูกละเลยหรือไม่ให้ความสำคัญกับกระบวนการนิเทศการสอนนี้ไปอย่างมากโดยหลายฝ่ายมองว่าเป็นกระบวนการจับผิด ครูหลายคนมองว่าตนเองมีความเชี่ยวชาญอยู่แล้วจึงไม่ยอมรับฟังการสะท้อนปัญหาหรือข้อเสนอแนะจากใคร แต่สำหรับโรงเรียนกวดวิชาที่ประสบความสำเร็จจะพบว่ากระบวนการนิเทศการสอนถูกนำมาใช้เพื่อควบคุมผลสำเร็จของการเรียนการสอนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ในหลักสูตรของโรงเรียนกวดวิชา การนิเทศการสอนถูกให้ความสำคัญอย่างมากโรงเรียนกวดวิชาที่ประสบความสำเร็จจึงมีกระบวนการบันทึกเทปการสอนแล้วนำมาวิเคราะห์หิวภาคชีวิตจรรยาบรรณเสนอแนะกันอยู่เป็นประจำ ซึ่งผลที่ได้คือการสร้างความเป็นติวเตอร์มืออาชีพให้กับผู้สอน สร้างความสำเร็จให้กับนักเรียนและสร้างความเชื่อถือเชื่อมั่นให้กับโรงเรียนเป็นอย่างมาก ในกรณีของคุณใจโรงเรียนกวดวิชาของคุณใจเน้นหนักและให้ความสำคัญกับกระบวนการนิเทศติดตามและควบคุมบุคลากรอย่างมาก เห็นได้จากากรที่คุณใจจัดให้มีการบันทึกเทปการสอนของติวเตอร์ในทุกชั่วโมง และมีการนำมาช่วยกันดูเทปแล้วมีการเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขอยู่ตลอดเวลา ทำให้การเรียนการสอนของโรงเรียนบรรลุตามเป้าหมายอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังมีการประเมินความพึงพอใจที่เด็กมีต่อครูผู้สอนอย่างจริงจังอีกด้วย ซึ่งข้อได้เปรียบของการนิเทศการสอนนี้เป็นสิ่งที่ทำไม่ได้หรือทำได้ยากสำหรับการควบคุมคุณภาพของ

โรงเรียนในระบบแต่ถ้าสามารถทำได้ก็จะช่วยลดช่องว่างเรื่องมาตรฐานของการจัดการเรียนการสอนได้ไม่น้อย

“ที่โรงเรียนเรามีการถ่ายวิดีโอไว้ดู มีการประเมินผลจากการสอบด้วยข้อสอบกลางของเราแล้วก็มี การสอบถามเด็กด้วยว่าเขาเรียนกับครูคนไหนแล้วเป็นอย่างไร มีการประเมินครูจากฝ่ายผู้บริหาร และ ประเมินจากผู้ปกครอง..คนไหนสอนนานประวัติดี ๆ คาบสอนยิ่งเยอะ ก็ได้ค่าสอนเพิ่มมากขึ้นนอกจาก เงินเดือน”

พร้อมรับมือเงื่อนไขการแข่งขันที่เปลี่ยนแปลงด้วยการพัฒนาหลักสูตร

เมื่อสนามในการสอบแข่งขันมีความเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละปี ข้อสอบก็พัฒนาการมากขึ้น มีความลึกซึ้งและมักจะออกข้อสอบที่มีเนื้อหาล่องเลยไปถึงระดับมหาวิทยาลัยในหลายครั้ง ทำให้หลักสูตรในโรงเรียนดูจะไม่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของการสอบที่เกิดขึ้นเมื่อประกอบกับคุณภาพของสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นสถานที่ อุปกรณ์ สื่อการสอน เทคนิคการสอน และคุณภาพของครูที่แต่ละโรงเรียนมีอย่างไม่เท่าเทียมกัน ทำให้ความหวังที่จะพึ่งตำราเรียนและการเรียนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียวเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยากยิ่ง การพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนในระบบที่ไม่มีความคล่องตัวทำให้โรงเรียนไม่สามารถปรับความรู้ในห้องเรียนให้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมากของสนามสอบแข่งขันในระดับต่าง ๆ ได้ ต่างจากโรงเรียนกวดวิชาซึ่งมีความยืดหยุ่นอย่างมากในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรรวมไปถึงเอกสารตำรับตำราที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนก็มีความยืดหยุ่นสูงเช่นกัน ทำให้การเรียนการสอนในโรงเรียนกวดวิชาสามารถที่จะเปลี่ยนหลักสูตรการสอนได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งโรงเรียนเองก็จัดให้มีการจัดทำสื่อการสอนที่ปรับปรุงให้ทันสมัยใหม่เสมอ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ในการแข่งขันทางการตลาดที่จะต้องอาศัยการช่วงชิงจังหวะในการแสดงความเป็นเลิศและเป็นผู้นำในวงการโรงเรียนกวดวิชา สำหรับคุณใจก็เช่นเดียวกันคุณใจยืนยันหนักแน่นว่าหลักสูตรของโรงเรียนกวดวิชาไม่สามารถที่จะย่ออยู่กับที่ได้ โรงเรียนกวดวิชาของคุณใจมีการพัฒนาและเปลี่ยนหลักสูตรทุกปี เพราะการเรียนการสอนที่เน้นการส่งเสริมให้เด็กเข้าสู่สนามสอบจะต้องพัฒนาหลักสูตรให้ทันกับข้อสอบที่เปลี่ยนไปทุกปี โรงเรียนต้องมีความรู้ที่นำหน้ากว่าข้อสอบไม่ใช่เดินตามหลังข้อสอบ

“การสอนของเราเน้นการตลุยโจทย์ตั้งนั้นโจทย์ของเราต้องทันสมัย ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการคิด แล้วต้องอธิบายให้เด็กฟังได้ เจาะได้คมชัด ทุกคำถามต้องมีคำตอบคะแนนสอบของเราของจริงล้วน ๆ ไม่มีคะแนนพิสวาสเพื่อวัดเด็กให้ได้ข้อสอบเราก็ต้องของจริง”

บทที่ 6

การขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชา

การที่โรงเรียนกวดวิชามีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องทั้งจำนวนสาขาหรือโรงเรียนกวดวิชาที่ตั้งขึ้นใหม่ และปริมาณนักเรียนตลอดจนหลักสูตรที่มีจำนวนมากขึ้นและครอบคลุมในทุกระดับ การศึกษามักจะถูกนำไปเชื่อมโยงกับการสอบในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา กล่าวคือเชื่อกันว่าการสอบเข้ามหาวิทยาลัยหรืออาจรวมถึงการสอบเข้าเรียนต่อในระดับต่าง ๆ คือที่มาของความจำเป็นที่ทำให้นักเรียนต้องกวดวิชามากขึ้นจนนำไปสู่การขยายตัวอย่างมากของโรงเรียนกวดวิชา ดังนั้นความพยายามที่จะลดความจำเป็นที่จะต้องกวดวิชาจึงเน้นหนักไปที่การสร้างรูปแบบการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ให้มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น แต่ทว่ายิ่งแก้ไขปรับปรุงวิธีการสอบมากเท่าใดการกวดวิชาก็เพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ในอีกด้านหนึ่งก็มีหลายฝ่ายพยายามมองว่าจะต้องไปเข้มงวดกวดขันเอาที่คุณภาพของโรงเรียนในระบบด้วยการจัดการสอบวัดผลระดับชาติต่าง ๆ เข้าไปในระบบโรงเรียน ด้วยความหวังว่าการสอบที่มีผลต่อโรงเรียนจะทำให้การสอนของครูมีคุณภาพได้มาตรฐานขึ้น แต่ก็กลับกลายเป็นว่าการสอบวัดผลระดับชาติหลายรูปแบบดังกล่าวทำให้นักเรียนต้องไปกวดวิชาเพิ่มขึ้นไปอีก นอกจากนี้ยังมีความพยายามที่จะปรับปรับไปที่ตัวนักเรียนและผู้ปกครองว่ากวดวิชาเป็นเพียงค่านิยมที่ผิด เพราะนักเรียนไม่คิดตั้งใจเรียนในชั้นเรียน กระทั่งการมีมุมมองต่อธุรกิจกวดวิชาในแง่ลบว่าเป็นธุรกิจที่กอบโกยกำไรมหาศาลบนความไม่จำเป็นของชีวิตทางการศึกษา ในขณะที่หลายคนก็ชื่นชมยินดีและสนับสนุนการกวดวิชาว่าเป็นการใช้เวลาว่างที่เป็นประโยชน์และช่วยยกระดับความสามารถทางวิชาการของนักเรียน ตลอดจนการนำไปสู่การส่งเสริมให้โรงเรียนสอนแบบกวดวิชาไปเลยก็มี

การขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชาในปัจจุบันนี้มีทั้งการขยายตัวของหลักสูตรการเรียนการสอน การขยายสาขา การขยายจำนวนของผู้เรียนที่เพิ่มมากขึ้น หากพิจารณาในมุมมองของการสถาปนาโครงสร้าง (structuration) ตามแนวคิดของกิดเดนส์จะเห็นว่าโรงเรียนกวดวิชาเป็นปฏิบัติการทางสังคมที่มีมนุษย์ในฐานะที่เป็นผู้มีความสามารถในการคิดหรือเลือกที่จะทำหรือไม่ทำสิ่งใดโดยการไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล ปฏิบัติการในชีวิตประจำวันของบุคคลจึงเป็นปฏิบัติการที่เกิดขึ้นภายในกระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ยึดโยงอยู่กับกฎและทรัพยากร การที่โรงเรียนกวดวิชาสามารถขยายตัวในมิติต่างๆ ดังกล่าวเป็นผลมาจากความสามารถของบุคคลในการจัดการ จัดสรรทรัพยากรของบุคคลซึ่งแต่ละคนอยู่ในสถานะที่มีทรัพยากรไม่เท่ากัน ซึ่งทรัพยากรที่กล่าวถึงนี้หมายถึงทรัพยากรเชิงอำนาจ (Authoritative Resources) และทรัพยากรที่เคลื่อนย้ายได้ (Allocative Resources) ทรัพยากรเหล่านี้บุคคลที่เกี่ยวข้องหากได้ครอบครองแล้วก็สามารถที่จะเลือกใช้โยกย้ายหรือจัดสรร

เพื่อให้ตนสามารถทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ตามที่ต้องการ (exercise of power) แต่ประเด็นที่สมควรให้ความสนใจเพื่อการพิจารณาในที่นี้ก็คืออะไรที่เป็นเงื่อนไขให้คน ๆ หนึ่งไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองหรือนักเรียนต้องพยายามไขว่คว้า สรรหาหรือจัดสรรทรัพยากรเหล่านั้นเข้ามาเพื่อการทำให้ได้เข้าสู่อการเรียนในโรงเรียนกวดวิชา ในขณะที่ติวเตอร์หรือเจ้าของโรงเรียนกวดวิชานั้นได้ครอบครองทรัพยากรอะไรบ้าง และมีวิธีจัดสรร โยกย้าย หรือจัดการทรัพยากรเหล่านั้นอย่างไรเพื่อทำให้เกิดการขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชา อาจกล่าวได้ว่าคนที่บุคคลจะสามารถเรียนในโรงเรียนกวดวิชา เป็นติวเตอร์หรือสามารถเป็นเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาได้หรือไม่อย่างไรก็ขึ้นอยู่กับทรัพยากรที่ตนมีอยู่ การขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้จึงพิจารณาได้จากการครอบครองทรัพยากรของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชาซึ่งมีทั้งทรัพยากรเชิงอำนาจและทรัพยากรที่เคลื่อนย้ายได้ซึ่งเอื้อให้โรงเรียนกวดวิชาขยายตัวอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ทรัพยากรทางอำนาจที่เอื้อต่อการขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชา

ในแนวคิดทางสังคมวิทยากระแสหลักกฎหมายถูกกำหนดขึ้นเพื่อควบคุมให้บุคคลแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่เหมาะสมกฎหมายในมุมมองนี้จึงเป็นเพียงข้อบังคับที่ทำให้คนต้องทำตาม แต่ในทางปฏิบัติกฎหมายไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือของสังคมที่กำหนดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร ที่นำมาใช้เพื่อบังคับ กำกับ หรือควบคุมผู้คนในสังคมที่มีหน้าที่เพียงปฏิบัติไปตามกรอบของกฎหมายเท่านั้น แต่กฎหมายอาจกลายเป็นทรัพยากร (resource) ซึ่งบุคคลมีความสามารถที่จะเลือกใช้ โยกย้าย หรือช่วงชิงเอาสิ่งที่ถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายให้กลายเป็นมาเป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยให้ตนมีอำนาจในปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ด้วยทัศนะดังกล่าวผู้วิจัยจึงมองว่ากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่รัฐพยายามบัญญัติขึ้นเพื่อควบคุมกำกับติดตามตรวจสอบโรงเรียนกวดวิชานั้น ได้กลายเป็นทรัพยากรที่สำคัญประการหนึ่งที่ถูกนำไปใช้เพื่อเอื้อให้บุคคลสามารถแสดงออกซึ่งการมีอำนาจอำนาจได้ในระบบปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชา ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชาโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาและติวเตอร์ ได้ใช้กฎหมายหรือระเบียบต่างๆ ที่รัฐบัญญัติขึ้นเพื่อควบคุมโรงเรียนกวดวิชาให้เอื้อต่อการมีอำนาจของโรงเรียนกวดวิชาและนำไปสู่การขยายตัวพร้อมกับการสร้างความชอบธรรมให้กับโรงเรียนกวดวิชาไปในตัว

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาตั้งแต่มีการปรากฏขึ้นของคำว่า “โรงเรียนกวดวิชา” ในพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2497 รัฐมีความพยายามที่จะควบคุมการขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชามาทุกยุคสมัย แต่ด้วยความต้องการและของผู้ปกครองหรือนักเรียนที่ต้องการประสบความสำเร็จทางการศึกษาโดยเฉพาะการสอบเข้ามหาวิทยาลัยทำให้เห็นว่ากวดวิชาเป็นความจำเป็น ข้อเรียกร้องที่ประชาชนมีต่อกระทรวงศึกษาธิการให้มีการขยายและอนุญาตให้มีการเปิดโรงเรียนกวดวิชาจึงเป็นสิ่งที่

เกิดขึ้นทุกยุคสมัยเช่นกัน เป็นไปได้ว่ารัฐเองไม่สามารถที่จะต้านทานข้อเรียกร้องและความต้องการโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนและผู้ปกครองได้ และมีโรงเรียนกวดวิชาที่เปิดสอนกันอย่างไม่ถูกต้องตามกฎหมายกันอยู่มากจนต้องมีการผนวกรวมเอาโรงเรียนกวดวิชาไปเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนราษฎร์ในอดีตเพื่อให้มีกฎหมายเข้ามาควบคุมโรงเรียนกวดวิชา อย่างไรก็ตามนับแต่โรงเรียนกวดวิชาถูกนับให้เป็นโรงเรียนราษฎร์หรือโรงเรียนเอกชนประเภทหนึ่งที่มีการศึกษาแตกต่างไปจากโรงเรียนในระบบธรรมดาแต่รัฐก็ได้มีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชาเป็นการเฉพาะในหลายกรณหลายวาระซึ่งนโยบายต่าง ๆ นั้นจะเน้นหนักไปในทางควบคุมกำกับติดตามกำหนดมาตรฐานภายใต้เจตนารมณ์ที่ต้องการลดการขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชาที่ขึ้น แต่รัฐมีนโยบายผ่านทางกฎหมายระเบียบมาควบคุมมากเท่าใด กฎหมายหรือระเบียบนั้นก็กลายมาเป็นสิ่งที่เอื้อให้โรงเรียนกวดวิชามีการขยายตัวไปในมิติต่าง ๆ ได้มากขึ้น

กวดวิชา : โรงเรียนนอกระบบ นอกกรอบ สนองตอบความต้องการของลูกค้า

โรงเรียนกวดวิชาในปัจจุบันมีความหลากหลายของหลักสูตรและมีความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอนอย่างมากทั้งในเรื่องเนื้อหารายวิชา วิธีการสอน ระยะเวลาหรือสถานที่เรียน ซึ่งความยืดหยุ่นเหล่านี้ทำให้โรงเรียนกวดวิชาสามารถจัดการเรียนการสอนให้เป็นที่ไปตามความเหมาะสมของทั้งโรงเรียนเอง และความต้องการหรือความสะดวกของผู้เรียน ความยืดหยุ่นหลากหลายดังกล่าวของโรงเรียนกวดวิชาสามารถทำได้เพราะในพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2550 ได้กำหนดให้โรงเรียนกวดวิชาเป็นโรงเรียนนอกระบบประเภทหนึ่ง ซึ่งโรงเรียนนอกระบบนั้นจะมีลักษณะที่แตกต่างไปจากโรงเรียนในระบบโดยได้มีการให้ความหมายของโรงเรียนนอกระบบไว้ว่า

“โรงเรียนนอกระบบ หมายความว่า โรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยมีความยืดหยุ่นในการกำหนด จุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา และให้หมายความรวมถึงศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) และสถาบันศึกษาปอเนาะ”

จากความหมายข้างต้นจะเห็นว่าโรงเรียนกวดวิชาเมื่อถูกจัดให้เป็นโรงเรียนเอกชนประเภทนอกระบบทำให้มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษาและอื่น ๆ แม้ว่าเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาจะต้องยอมรับในหลักการของระเบียบที่ว่าด้วยความเป็นโรงเรียนนอกระบบนี้ แต่ในขณะเดียวกันก็ทำให้โรงเรียนกวดวิชาสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลายรูปแบบเป็นการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนตามความต้องการ ศักยภาพ เวลา สถานที่ ความสะดวกในการเดินทาง รวมไปถึงความพร้อมทางการเงินของแต่ละคน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนว่าเป็นผลมาจากความเป็น

โรงเรียนนอกระบบตามกฎหมาย การที่โรงเรียนกวดวิชามีความยืดหยุ่นอย่างมากในเรื่องของเวลาในการเรียน โรงเรียนกวดวิชาสามารถเปิดสอนได้ในหลายช่วงเวลาเพราะเจ้าของโรงเรียนตระหนักดีว่าเวลาเรียนที่นักเรียนจะนำไปใช้กวดวิชาได้นั้น จะต้องเป็นเวลา “ว่าง” ซึ่งสำหรับนักเรียนในระบบการศึกษาไทยเวลาว่างคือเวลาที่ไม่ได้เรียนหนังสือในโรงเรียนในระบบคือช่วงเวลาประมาณ 8.00 - 16.30 น. ของวันจันทร์ถึงวันศุกร์ นั้นหมายความว่าช่วงเวลาที่นอกเหนือจากเวลาดังกล่าวเรียกได้ว่าเป็นเวลาว่าง ภายใต้การสร้างควมหมายให้เด็กและเยาวชนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โรงเรียนกวดวิชาก็ได้หยิบยื่นประโยชน์ที่สามารถกระทำได้ในเวลาว่างที่ปราศจากการเรียนในโรงเรียนมาใช้ให้เป็นเวลาของการเรียนเพิ่ม เรียนเสริม ในรูปแบบของการกวดวิชา แม้ว่าการกระทำเช่นนี้จะทำให้เวลาว่างกลายเป็นเวลาไม่ว่างไปก็ตาม เมื่อโรงเรียนกวดวิชาเป็นโรงเรียนนอกระบบจึงสามารถจัดการศึกษาในช่วงเวลาว่างของนักเรียนได้เกือบทุกช่วงเวลาและนับว่าเป็นความเปลี่ยนแปลงที่แสดงให้เห็นว่าการแข่งขันทางการศึกษาในสังคมไทยเพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงสิบกว่าปีหลังมานี้ หากกล่าวถึงเวลาที่ใช้ในการเรียนกวดวิชาในยุคแรก ๆ ที่มีการสอนกวดวิชาเพื่อเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัยจะเป็นช่วงเวลา 1-2 เดือนก่อนการสอบเอ็นทรานซ์ หรืออย่างมากก็เป็นการเรียนเวลาเย็นของนักเรียนบางคนที่พลาดหวังจากการสอบในปีก่อนและใช้เวลาเรียนกวดวิชาเพื่อเตรียมตัวสอบในปีถัดไป แต่การกวดวิชาที่ใช้เวลาว่างและเป็นที่ยืนยันทันทีอยู่คือการสอนกวดวิชาในช่วงวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ ตอนเย็นหลังเลิกเรียน หรือช่วงปิดเทอม แต่ปัจจุบันเราจะเห็นว่าช่วงเวลาของการสอนกวดวิชามีการขยายไปถึงช่วงกลางคืน บางแห่งสอนถึงเวลา 21.00 – 22.00 น. นอกจากนี้ยังมีการสอนกวดวิชาตอนเช้าก่อนถึงเวลาเข้าเรียน การสอนกวดวิชาตอนกลางวันซึ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนที่ใช้เวลาตอนพักเที่ยงไปเรียนกวดวิชาได้เป็นต้น ซึ่งยังไม่แนับรวมการกวดวิชาที่สอนกันแบบตัวต่อตัวตามบ้านหรือนัดพบเพื่อสอนกวดวิชากันตามที่สาธารณะต่าง ๆ เช่นห้างสรรพสินค้าหรือร้านอาหารของมหาวิทยาลัยซึ่งในบางครั้งสอนกันถึงเวลา 22.00 น. ซึ่งเป็นเวลาปิดของห้างสรรพสินค้าเช่นกัน

นอกจากนี้หากพิจารณาจากคำจำกัดความของคำว่า “นอกระบบ” จะเห็นว่าหลักสูตรของโรงเรียนกวดวิชานั้น มีความแตกต่างต่างออกไปจากหลักสูตรของโรงเรียนในระบบอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากโรงเรียนกวดวิชาจะมีหลักสูตรที่หลากหลายมาก ทั้งหลักสูตรเรียนเพิ่มเกรด เรียนล่วงหน้า หลักสูตรสอบตรงเพื่อเข้ามหาวิทยาลัย หลักสูตรเร่งรัดพิชิตใจทย์ ที่มีระยะเวลาของการเรียนจบตามคอร์สต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไปอีก ซึ่งนับว่าเป็นข้อได้เปรียบอีกประการหนึ่งซึ่งเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาได้มาจากช่องทางของระบบกฎหมายที่กำหนดให้โรงเรียนกวดวิชาไม่มีความเป็นโรงเรียนนอกระบบ ทำให้แนวคิดวิธีการและเนื้อหาของหลักสูตรสามารถสร้างสรรค์ให้แตกต่างไปจากกรอบของหลักสูตรการจัดการศึกษาของโรงเรียนในระบบ ดังได้กล่าวแล้วว่าภายใต้ระบบการศึกษาที่ความสำเร็จทางการศึกษาขึ้นอยู่กับ การสอบแข่งขันและเมื่อผู้ปกครองและนักเรียนพบว่าการจัดการศึกษาในระบบ

ไม่อาจทำให้พวกเขาประสบความสำเร็จในโครงสร้างทางการศึกษาที่เต็มไปด้วยการแข่งขันผ่านการสอบแบบแพ้คัดออกอย่างที่ต้องเผชิญในชีวิตทางการศึกษาที่เป็นจริงได้ โรงเรียนกวดวิชาจึงต้องค้นหาวิธีการสอนอย่างใหม่ที่มีลักษณะเฉพาะ เป็นการสอนที่ทำให้เรื่องยากกลายเป็นเรื่องง่าย สิ่งที่ดีเหมือนเป็นนามธรรมสามารถรู้ได้เห็นได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมไปถึงความเข้มข้นของเนื้อหาที่ลงลึกและสร้างความเข้าใจและสลับไปกับความสนุกสนานที่ช่วยแก้อาการเบื่อหน่ายบทเรียนได้ไปในเวลาเดียวกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่โรงเรียนในระบบอาจไม่สามารถทำได้ด้วยกรอบของหลักสูตรที่จำกัด ในขณะที่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนในระบบขึ้นอยู่กับส่วนกลางคือกระทรวงศึกษาธิการจึงทำให้ทำอะไรไม่ได้มากนัก แต่โรงเรียนกวดวิชาแต่ละแห่งมีความยืดหยุ่นสูงสามารถสร้างหลักสูตรของตนเองขึ้นมาได้ ข้อกำหนดนี้จึงเอื้อให้โรงเรียนกวดวิชาสามารถหยิบยื่นทางเลือกในหลักสูตรการเรียนการสอนที่แตกต่างกว่า ตรงเป้าประสงค์ในการสอบแข่งขันของผู้เรียนมากกว่า

การที่โรงเรียนกวดวิชามีลักษณะนอกระบบไปจากการศึกษาในระบบและทันต่อการเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการของผู้เรียนสนองตอบต่อความเปลี่ยนแปลงที่มาจากกระบวนการสอบคัดเลือกหรือนโยบายของรัฐ นอกจากจะทำให้ผู้เรียนมีเวลาว่างพอที่จะมาเรียนได้แล้วในขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้บุคคลหลายประเภทสามารถที่จะเข้ามาเป็นติวเตอร์ได้ อาทิคนที่มียานประจำทำในเวลาปกติก็สามารถมาเป็นติวเตอร์นอกเวลาเพื่อหารายได้พิเศษได้ ครูหลายคนใช้เวลาหลังเลิกงานหรือวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ เพื่อหารายได้พิเศษจากการเป็นติวเตอร์ในรูปแบบต่าง ๆ ก็เพราะความนอกระบบของโรงเรียนกวดวิชาที่ทำให้ติวเตอร์กับนักเรียนได้มีเวลาว่างที่จะมาพบเจอกันที่โรงเรียนกวดวิชา นอกจากนี้ครูหลายคนที่เป็นผู้สอนอยู่ในโรงเรียนในระบบยังค้นพบตัวเองในโรงเรียนกวดวิชา กล่าวคือพวกเขาได้ใช้ทักษะความสามารถและคิดสร้างสรรค์วิธีการสอน เทคนิคการแก้โจทย์ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำไปถ่ายทอดให้กับนักเรียนที่เรียนกวดวิชาได้มากกว่าการสอนในห้องเรียน อาจกล่าวได้ว่าเพียงเพราะความนอกระบบที่เปิดโอกาสให้โรงเรียนกวดวิชาที่มีความยืดหยุ่นนี้ทำให้โรงเรียนกวดวิชาสามารถขยายตัวออกไปได้อย่างมาก ถ้าจะกล่าวในมุมของการประกอบธุรกิจถือได้ว่าการที่โรงเรียนกวดวิชาถูกจัดให้เป็นการศึกษาในระบบนั้นได้ทำให้โรงเรียนกวดวิชาสามารถที่จะคิดค้นผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาออกมาเสนอต่อตลาดการศึกษาที่ประกอบไปด้วยลูกค้าที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ หรือข้อจำกัดที่หลากหลายความนอกระบบของโรงเรียนกวดวิชาจึงกลายเป็นผลดีอย่างยิ่งต่อการที่จะขยายผลิตภัณฑ์ของตนเองให้ครอบคลุมไปกว้างขวางกว่าที่โรงเรียนในระบบจะกระทำได้

โรงเรียนกวดวิชา: สินค้าปลอดภาษี

การประกอบธุรกิจที่หวังผลกำไรในทุกประเทศมักจะถูกกำหนดโดยกฎหมายให้ต้องเสียภาษีเงินได้ แต่สำหรับประเทศไทยการส่งเสริมให้เอกชนเข้ามาดำเนินกิจการด้านการศึกษาถือว่าการช่วยแบ่งเบาภาระในการจัดการศึกษาของรัฐ รัฐจึงมีความพยายามที่จะส่งเสริมการจัดตั้งโรงเรียนเอกชนขึ้นด้วยการอุดหนุนค่าใช้จ่ายลดหย่อนและงดเก็บภาษีในหลาย ๆ ด้าน เมื่อโรงเรียนกวดวิชาถูกจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนเอกชน โรงเรียนกวดวิชาจึงได้รับอานิสงส์ของการลดหย่อน งด เว้นการเก็บภาษีเช่นเดียวกับโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาในระบบ เนื่องจากในพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนฉบับที่ใช้บังคับอยู่นี้ (พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน. 2550) ได้กำหนดให้อุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนนอกระบบเช่นเดียวกับโรงเรียนเอกชนในระบบ ได้แก่ การลดหย่อนหรือยกเว้นอากรขาเข้าสินค้าประเภทครุภัณฑ์และอุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษา การลดหย่อนหรือยกเว้นเงินภาษีเงินได้ของผู้รับใบอนุญาต ลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดิน หรือภาษีอื่นใดในทำนองเดียวกัน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการขยายสิทธิประโยชน์ด้านภาษีให้กับเจ้าของกิจการโรงเรียนกวดวิชา เพราะนอกจากจะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้จากกิจการโรงเรียนกวดวิชาแล้ว ยังได้รับลดหย่อนหรือยกเว้นอากรขาเข้าสินค้าประเภทครุภัณฑ์และอุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษา รวมไปถึงการได้รับการยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินเมื่อพิจารณารายได้และเงินหมุนเวียนในระบบโรงเรียนกวดวิชาที่มีมูลค่าหลายพันล้านบาทต่อปีแล้ว ยังทำให้เห็นว่าโรงเรียนกวดวิชาเป็นบริการทางการศึกษาที่มีรายได้สูงมากในแต่ละปี แต่เมื่อกฎหมายกำหนดให้มีการลดหย่อนภาษีดังกล่าวโรงเรียนกวดวิชา ก็กลายเป็นสินค้าปลอดภาษีไปโดยปริยาย การลดหย่อนภาษีดังกล่าวทำให้เห็นได้ว่าท่าทีของรัฐบาลที่เป็นผู้กำหนดนโยบายโดยผ่านทางกฎหมายระเบียบต่าง ๆ นั้นมีแนวโน้มที่จะสนับสนุนโรงเรียนกวดวิชามากกว่าจะต่อต้านหรือระงับยับยั้งโรงเรียนกวดวิชา ถ้าจะมองว่าการเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาจำเป็นที่ผู้เรียนจะต้องจ่ายเงินเพื่อให้ได้สิทธิที่จะเข้าเรียนในจำนวนที่นั่งที่มีจำกัดแล้ว โรงเรียนกวดวิชาเองก็ทำหน้าที่เป็นผู้ขายบริการทางการศึกษาชนิดหนึ่ง ความสำคัญของการปลอดภาษีของโรงเรียนกวดวิชาดังกล่าวมิได้เป็นเพียงการทำกำไรอย่างมหาศาลโดยไม่ต้องเสียภาษีเท่านั้น แต่ด้วยระบบของทุนที่ต้องมีการลงทุนและขยายทุนเพื่อการทำกำไร เมื่อสินค้าประเภทนี้ไม่ต้องเสียภาษีโรงเรียนกวดวิชาจึงสามารถที่จะนำผลกำไรที่ได้ไปทำการลงทุนต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นการขยายสาขา การขยายหลักสูตร หรือการขยายกิจการในรูปแบบอื่น ๆ ออกไปอีก

การลดหย่อนอากรขาเข้าสินค้าครุภัณฑ์และอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอนนั้นนับว่ามีส่วนเอื้ออำนวยให้การนำเข้าสินค้าประเภทสื่อวัสดุอุปกรณ์ทั้งหลายใช้ต้นทุนที่ต่ำกว่าราคาในท้องตลาดทั่วไป เนื่องจากปัจจุบันโรงเรียนกวดวิชาหลายแห่งได้นำเอาสื่อและอุปกรณ์การเรียนที่ทันสมัยมาบูรณาการเข้ากับการจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นจนเป็นที่นิยมและมีแนวโน้มจะเป็นที่จะแพร่หลาย

เพิ่มมากยิ่งขึ้น เนื่องจากทุนที่มีการสะสมอย่างต่อเนื่องโดยไม่ต้องเสียภาษีประกอบกับการที่กฎหมายอนุญาตให้มีการสอนผ่านสื่อได้และสื่อเหล่านั้นมีส่วนทำให้การสอนมีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกันถึงการนำเข้าอุปกรณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนทำได้โดยได้รับการยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีก็ยิ่งทำให้การขยายตัวหรือขยายสาขาเป็นไปได้ง่ายดายขึ้น และยิ่งในปัจจุบันแนวโน้มของนักเรียนส่วนมากนิยมที่จะเรียนผ่านสื่อที่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขเวลาของผู้เรียนเป็นหลักยิ่งทำให้การใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับโรงเรียนกวดวิชามากยิ่งขึ้น ดังนั้นการลงทุนในโรงเรียนกวดวิชาจึงเป็นธุรกิจที่ได้เปรียบกว่าธุรกิจอื่น ๆ เพราะสามารถที่จะทำกำไรได้อย่างมากจากหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่สนองตอบต่อปัญหาการศึกษาในระบบที่ไม่อาจทำให้ผู้คนมั่นใจได้ว่าจะทำให้ประสบความสำเร็จทางการศึกษา แล้วยังเป็นธุรกิจที่ได้รับการยกเว้นภาษีซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดคนที่มีความสามารถในด้านการสอนและมีทักษะในด้านการประกอบธุรกิจเข้ามาในธุรกิจนี้มากขึ้นเรื่อย ๆ

การอนุญาตให้สอนผ่านสื่อ

ในอดีตเราอาจมีความเชื่อเรื่องการเรียนการสอนกันว่าผู้สอนกับผู้เรียนควรได้พบหน้ากับ (face to face) บ่อยครั้งที่การเรียนการสอนผ่านวีดิทัศน์หรือสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาต่าง ๆ ได้รับการปฏิเสธว่าไม่มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนที่เพียงพอ ทำให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนไม่สามารถทำได้ หลายคนเชื่อว่าการสอนผ่านสื่อทำให้ผู้เรียนที่มีข้อสงสัยซักถามไม่ได้ แต่ในปัจจุบันการเรียนการสอนโดยเฉพาะกับการกวดวิชาผ่านทางสื่อไม่ว่าจะเป็นการเรียนกับวีดิทัศน์ ดีวีดี หรือการเรียนคอร์สส่วนตัว (private) ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์กลายเป็นสิ่งที่ได้รับความนิยมและเชื่อมั่นจากนักเรียนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การเรียนการสอนผ่านสื่อได้รับการยอมรับและได้รับความนิยมมากขึ้นก็เพราะว่าโรงเรียนกวดวิชาไม่ว่าจะเป็นเจ้าของโรงเรียนหรือติวเตอร์ต่างก็ได้พยายามลดข้ออ่อนของการเรียนผ่านสื่อ ด้วยการเพิ่มช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับติวเตอร์ให้สะดวกและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการฝากข้อความที่ส่งแล้วจัดให้มีการตอบผ่านการสอนในครั้งต่อไปแบบทันทีหรือการตอบคำถามผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) กระทั่งการสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายทางสังคม (social network) ต่าง ๆ ทำให้ข้อดีของการสื่อสารสองทางลดน้อยลงไปนอกจากนี้หลายโรงเรียนยังจัดให้มีการพบปะระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนตามสาขาต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนได้พบติวเตอร์ตัวจริงก่อนสอบและจัดให้มีช่วงเวลาพิเศษที่ติวเตอร์จะไขข้อข้องใจหรือแนะนำเทคนิคเด็ดเคล็ดลับที่จะเอาไปใช้ในห้องสอบ ซึ่งช่วยลดช่องว่างของการเรียนการสอนผ่านสื่อไปได้มาก

ยิ่งไปกว่านั้นการยอมรับและความนิยมในการเรียนการสอนผ่านสื่อที่สำคัญยิ่งก็คือ การที่ติวเตอร์ได้รับความเชื่อมั่นศรัทธาจากผู้เรียน ดูเหมือนสิ่งนี้จะป็นเงื่อนไขสำคัญที่สุดที่นักเรียนหลายคนรวมทั้งผู้ปกครองใช้ตัดสินใจว่าจะเรียนวิชาใดกับติวเตอร์คนใดโดยไม่มีเงื่อนไขของการเรียนการสอนที่เรียกว่า “สอนสด” มาเป็นเงื่อนไขในการตัดสินใจเลย เพราะหลายคนรู้ว่าการเรียนคอร์สสอนสดนอกจากจะมีราคาแพงแล้วยังยากยิ่งนักที่จะเข้าไปชื้อแย่งในระบบการจอบที่ต้องอาศัยความเร็วเป็นสำคัญ แต่ความเชื่อมั่นในตัวผู้สอนกลับเป็นเงื่อนไขหลัก โรงเรียนกวดวิชาและติวเตอร์เองจึงต้องพัฒนาฝีมือลายมือในการสอนให้เป็นที่ยอมรับเพราะในท้ายที่สุดการเรียนผ่านสื่อหรือเรียนสดไม่ใช่สิ่งที่ทำให้สอบได้หรือสอบตกนักเรียนและผู้ปกครองในปัจจุบันเชื่อว่าการได้เรียนกับใครต่างหากที่เป็นตัวตัดสินใจความสำเร็จในการสอบแข่งขัน เมื่อการเรียนผ่านสื่อหรือการเรียนสดไม่ได้ทำให้ความสามารถในการพิชิตข้อสอบแตกต่างกันออกไปการเรียนผ่านสื่อจึงได้รับการยอมรับจนกลายเป็นอีกวิถีหนึ่งของชีวิตทางการศึกษาในโรงเรียนกวดวิชาไปแล้ว

การเรียนการสอนผ่านสื่อไม่ได้เป็นเพียงสิ่งที่เจ้าของโรงเรียนกวดวิชาหรือติวเตอร์คิดค้นขึ้นมาเองเพื่อทำให้การเรียนการสอนของตนสามารถทำได้พร้อมกันได้มาก ๆ ในเวลาเดียวกันแต่การเรียนการสอนโดยผ่านสื่อนี้ถือได้ว่าได้รับการรับรองไว้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย (ระเบียบว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชนประเภทกวดวิชา. 2545) ซึ่งเป็นระเบียบหลักที่ทั้งผู้ประกอบการโรงเรียนเอกชน ประเภทกวดวิชา รวมไปถึงหน่วยงานต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคได้ใช้ระเบียบฉบับนี้ เป็นแนวปฏิบัติในการขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนกวดวิชา รวมถึงการกำกับ ติดตาม ควบคุมมาตรฐานของโรงเรียนกวดวิชาในปัจจุบัน หากจะกล่าวได้ว่ารัฐได้กำหนดมาตรฐานให้โรงเรียนกวดวิชาเพื่อต้องการควบคุมคุณภาพของโรงเรียนกวดวิชาในข้อกำหนดมาตรฐานดังกล่าวกลับมีส่วนส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนกวดวิชาเป็นการสอนที่ง่ายกว่าโรงเรียนในระบบ และไม่ต้องใช้ผู้สอนคือครูหรือติวเตอร์มากนักก็สามารถที่จะเปิดโรงเรียนกวดวิชาได้ในขณะที่โรงเรียนในระบบจะถูกเข้มงวดกวดขันในเรื่องของครูผู้สอนที่มากกว่าเพราะในข้อกำหนดมาตรฐานดังกล่าวได้ให้ความหมายของ สื่อ ว่าหมายถึงเครื่องมือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้เป็นการเรียนการสอน เช่น เครื่องวีดีทัศน์ ระบบโทรทัศน์วงจรปิด เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใด ๆ ที่สามารถถ่ายทอดสัญญาณภาพ และเสียงจากสถานที่แห่งหนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่งได้ (ระเบียบว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชนประเภทกวดวิชา. 2545) การนิยามศัพท์คำว่าสื่อไว้เช่นนี้ถือได้ว่าสอดคล้องกับบทบัญญัติที่ว่าด้วย ลักษณะการจัดการเรียนการสอนซึ่งได้อนุญาตให้มีการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนกวดวิชาไว้ 3 รูปแบบ กล่าวคือจัดการเรียนการสอนโดยใช้ครูเป็นผู้สอน จัดการเรียนการสอนในลักษณะผสมโดยมีทั้งครูผู้สอนและสื่อ จัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่ออย่างเดียว การที่ระเบียบกำหนดลักษณะการจัดการเรียนการสอนไว้สามรูปแบบนี้ จะเห็นว่าบรรดาโรงเรียนกวดวิชาที่

มีศักยภาพทางการเงิน จะสามารถจัดหาอุปกรณ์ประเภทสื่อที่มีความทันสมัยจากทั้งในและต่างประเทศได้อย่างสะดวกภายใต้เงื่อนไขการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีอากรขาเข้า ทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่จำเป็นต้องใช้ผู้สอนหลายคน แต่สามารถใช้วิธีการสอนด้วยผู้สอนเพียงคนเดียวผ่านสื่อต่างๆ เหล่านี้ และรวมไปถึงการบันทึกวีดิทัศน์เพียงครั้งเดียวในการสอนของผู้สอนเพียงคนเดียวสามารถนำกระจายแจกจ่ายไปตามสาขาต่างๆ ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด นอกจากนี้ปัจจุบันยังมีการบันทึกการสอนลงในระบบหน่วยความจำของคอมพิวเตอร์ที่มีประจำอยู่ตามสาขาต่างๆ แล้วให้นักเรียนมาสมัครเรียนโดยทางโรงเรียนกวดวิชามีรหัสผ่าน และกำหนดระยะเวลาในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนไว้ระยะหนึ่ง นักเรียนสามารถนั่งเรียนด้วยตนเอง และจะเรียนในเนื้อหาอื่นๆ ที่รอบ ก็ครั้งก็ได้ในระยะเวลาที่โรงเรียนได้กำหนดไว้ให้ การที่กฎหมายได้อนุญาตให้การจัดการเรียนการสอนในลักษณะนี้เกิดขึ้นได้ในโรงเรียนกวดวิชา จึงส่งผลกระทบต่อการหดตัวของโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียง ซึ่งดำเนินการโดยกลุ่มทุนที่ประกอบกิจการทางการศึกษา เพราะผู้สอนหรือติวเตอร์ที่มีความสามารถหลาย คนได้หันมาเปิดโรงเรียนกวดวิชาโดยใช้การสอนผ่านสื่อต่าง ๆ ดังกล่าวมากยิ่งขึ้นเป็นการสอนเพียงรายวิชาที่ผู้สอนถนัดและมีความเชี่ยวชาญเพียงรายวิชาเดียว แต่สามารถกระจายวีดิทัศน์การสอนผ่านโทรทัศน์วงจรปิด หรือผ่านสื่อดิจิทัลต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว และประหยัด ประกอบกับการสอบในระดับต่าง ๆ ของนักเรียนก็เปลี่ยนเป็นการสอบแบบยกทุกกลุ่มสาระที่เรียนในระดับมัธยมมาเป็นผลคะแนนรวม นักเรียนจึงไม่นิยมเรียนกับโรงเรียนกวดวิชาที่สอนเป็นคอร์สหลักคอร์สละ 3-4 วิชาดังแต่ก่อน นักเรียนจะเลือกเรียนเฉพาะวิชาที่มีสัดส่วนคะแนนสูง หรือวิชาที่ตนเองอ่อน นอกจากนี้ด้วยวิธีการเตรียมตัวสอบที่จะต้องเตรียมกันทั้งปีตั้งแต่ ม. 1 นักเรียนหลายคนก็สนใจศึกษาคอร์สล่วงหน้า อาทินักเรียนเรียนอยู่ ม. 2 อาจลงเรียนในรายวิชาของ ม. 4 หรือ ม. 5 ไปก่อนเพื่อให้มีเวลาเพียงพอที่จะเรียนกวดวิชาแบบตลุยใจหทัยสำหรับสอบเข้ามหาวิทยาลัยเป็นต้น การที่กฎหมายให้โรงเรียนกวดวิชาแบบใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนได้จึงเอื้อให้การเรียนแบบล่วงหน้ามีความเป็นไปได้มากยิ่งขึ้นเพราะนักเรียนสามารถบริหารจัดการเวลาที่มีอยู่ในช่วงมัธยมศึกษาอย่างเหมาะสมโดยไม่ต้องกังวลว่าจะได้เรียนในคอร์สที่ผู้สอนจัดการสอนแบบบรรยายสดหรือไม่ เพราะการเรียนผ่านสื่อในปัจจุบันแทบจะไม่มีอะไรแตกต่างจากการเรียนกับผู้สอนเอง

การเรียนการสอนของโรงเรียนกวดวิชาผ่านสื่อนอกจากจะถูกต้องตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ และทำให้นักเรียนได้เข้าถึงติวเตอร์ที่มีชื่อเสียงได้อย่างเท่าเทียมกันแล้วยังทำให้โรงเรียนกวดวิชาประหยัดต้นทุนในการจัดการเรียนการสอนกล่าวคือการใช้ติวเตอร์ที่มีความเชื่อถือได้เพียงคนเดียวเป็นผู้สอนแล้วบันทึกทั้งภาพและเสียงลงในแหล่งบันทึกข้อมูลย่อมทำให้ไม่ต้องเสี่ยงกับการต้องจ้างติวเตอร์มาสอนสดทั้งหมดและทำให้โรงเรียนมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มสูงขึ้น การสอนผ่านสื่อดังกล่าวทำให้โรงเรียนกวดวิชาเองมีค่าใช้จ่ายที่ลดลงและทำให้ค่าตอบแทนสำหรับติวเตอร์เพิ่มสูงขึ้น

มาตรฐานความปลอดภัย: การขยายตัวในศูนย์การค้าและพลังของกวดวิชารายใหญ่

ในมาตรฐานโรงเรียนเอกชนประเภทกวดวิชาที่ใช้บังคับกันอยู่ในปัจจุบันกำหนดให้สถานที่และบริเวณที่ตั้งโรงเรียนต้องมีลักษณะกว้างขวางและเหมาะสม พอแก่กิจการของโรงเรียน โดยต้องมีพื้นที่ใช้สอยไม่น้อยกว่า 100 ตารางเมตร ไม่ขัดต่อสุขลักษณะหรืออนามัยของนักเรียน การคมนาคมสะดวก ตั้งอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีไม่อยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรม ที่อาจเกิดภัยอันตรายใดๆ หรืออยู่ใกล้สถานที่อื่นที่ไม่เหมาะสมแก่กิจการของโรงเรียน ต้องมีกรรมสิทธิ์ในอาคารหรือกรณีเช่าต้องมีสัญญาเช่าอาคาร จากผู้มีสิทธิในการให้เช่า มีกำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยระบุวัตถุประสงค์การเช่าเพื่อใช้จัดตั้งโรงเรียน อาคารต้องเป็นเอกเทศ หรืออาคารร่วมต้องแยกเป็นสัดส่วน ไม่ปะปนกับกิจการอื่น และเป็นอาคารที่มีความมั่นคงแข็งแรงเพียงพอที่จะใช้จัดการเรียนการสอนต้องเป็นอาคารที่ได้รับใบอนุญาตก่อสร้างหรือใบอนุญาตต่อเติมอาคารจากทางราชการ ให้ใช้เป็นอาคารเรียนเพื่อการศึกษา เว้นแต่ในกรณีที่ไม่สามารถหาเอกสารจากทางราชการได้ ให้วิศวกรที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมตามกฎหมาย ว่าด้วยวิชาชีพวิศวกรรม เป็นผู้ตรวจสอบและรับรองความมั่นคงแข็งแรงของอาคาร การกำหนดมาตรฐานเรื่องสถานที่ตั้งของโรงเรียนและตัวอาคารไว้อย่างละเอียดและมีความรัดกุมเช่นนี้ เพื่อให้โรงเรียนกวดวิชาขยายตัวได้ในหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรฐานด้านอาคารได้ผลิตความหมายของโรงเรียนกวดวิชาที่ปลอดภัย ทำให้นักเรียนและผู้ปกครองเกิดความไว้วางใจเชื่อถือ ซึ่งแน่นอนว่าโรงเรียนกวดวิชาที่จะได้รับความเชื่อถือและอยู่ในระบบความหมายของความปลอดภัยย่อมต้องเป็นโรงเรียนที่ได้รับการจัดตั้งอย่างถูกต้องตามระเบียบนี้เท่านั้น และความปลอดภัยเองก็ต้องแลกมาด้วยราคาค่าธรรมเนียมการศึกษาที่อาจจะสูงกว่าโรงเรียนกวดวิชาที่ไม่ได้มีการจัดตั้งอย่างถูกต้องถือว่าเป็นราคาที่นักเรียนและผู้ปกครองต้องจ่าย ในขณะที่เดียวกันมาตรฐานความปลอดภัยด้านอาคารและเงื่อนไขที่ว่าด้วยกรรมสิทธิ์นับเป็นสิ่งที่กลายมาเป็นอุปสรรคสำหรับการจัดตั้งหรือดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบ

โครงการศูนย์รวมโรงเรียนกวดวิชาอย่างอาคารย่านพญาไท จึงได้เกิดขึ้นในลักษณะนี้เจ้าของอาคารทำหน้าที่เป็นผู้ลงทุนสร้างอาคารให้มีความถูกต้องตรงตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการทุกประการโดยที่ไม่มีการนำเอาธุรกิจอย่างอื่นเข้ามาปะปนในตัวอาคาร การคำนวณเรื่องพื้นที่ใช้สอยการจัดแบ่งสัดส่วนให้แก่โรงเรียนกวดวิชาแต่ละรายที่เข้ามาเช่าพื้นที่เป็นไปอย่างสวยงามถูกต้องและมีความปลอดภัย ห้องเรียนแต่ละห้องก็มีการคำนวณพื้นที่ของนักเรียนแต่ละคนต่อตารางเมตรไว้อย่างพอดี ถึงแม้ว่าการลงทุนสร้างอาคารศูนย์รวมโรงเรียนกวดวิชาแบบอาคารย่านพญาไท จะต้องอาศัยการลงทุนมหาศาล แต่เพื่อให้สอดคล้องกับระเบียบดังกล่าวบรรดาห้างสรรพสินค้าชั้นนำในกรุงเทพมหานครและหลายแห่งในต่างจังหวัด ก็ได้มีการจัดพื้นที่โรงเรียนนอกระบบ โรงเรียนกวดวิชาไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งการสร้างอาคารห้างสรรพสินค้าส่วนมากก็จะผ่านการควบคุมความปลอดภัย และ

殊ลักษณะต่างๆ มาอย่างดีแล้ว ด้วยระเบียบที่กำหนดสถานที่ตั้งและอาคารอย่างเข้มงวดจึงเอื้อให้โรงเรียนกวดวิชาพากันยื้อแย่งเข้าไปอยู่ในอาคารที่ถูกสร้างหรือจัดแบ่งพื้นที่ให้สอดคล้องกับระเบียบอย่างถูกต้องแล้ว แต่ก็ใช่ว่าจะเป็นอุปสรรคสำหรับโรงเรียนกวดวิชารายย่อย ดังนั้นการขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชาภายใต้การเอื้ออำนวยของระเบียบนี้ส่งผลดีต่อโรงเรียนที่มีชื่อเสียงโด่งดังเป็นที่รู้จักและมีศักยภาพทางการเงินในการขยายสาขาออกไปเข้าใกล้บ้านนักเรียนมากขึ้นเรื่อย ๆ แน่นอนว่าเมื่อโอกาสในการเรียนกับโรงเรียนกวดวิชาดังมาถึงใกล้บ้านนักเรียนและผู้ปกครองที่หวังความสำเร็จทางการศึกษาก็ต้องชวนชวนไขว่คว้าให้นักเรียนเข้าเรียนให้ได้

การทำให้โรงเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่เข้าถึงได้ง่าย

ในระบบการศึกษาแบบแข่งขันอย่างสังคมไทยนักเรียนที่มุ่งหวังความสำเร็จในชีวิตจำเป็นที่จะต้องเข้าสู่ระบบการสอบแข่งขันแบบแพ้คัดออกหลายครั้งหลายหน กว่าที่จะได้ขึ้นชื่อว่าเป็นนักเรียนผู้ประสบความสำเร็จทางการศึกษา เมื่อโรงเรียนในระบบไม่สามารถสนองตอบต่อการไขว่คว้าความสำเร็จในระบบการแข่งขันได้ การแสวงหาหนทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จด้วยวิธีอื่น ๆ ก็กลายเป็นความจำเป็น คงไม่ผิดถ้าจะกล่าวว่าโรงเรียนกวดวิชาเป็นวิธีหนึ่งที่คนในสังคมเชื่อว่าจะนำไปสู่ความสำเร็จหรืออย่างน้อยก็เพิ่มโอกาสในการประสบความสำเร็จในการแข่งขันทางการศึกษาได้ แม้ว่าโรงเรียนกวดวิชาจะเกิดขึ้นในสังคมไทยมาอย่างน้อยเกินกว่า 50 ปีแต่การขยายตัวหรือความนิยมในการเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาในอดีตไม่ได้มากมายอย่างที่เป็นอย่างในปัจจุบัน เงื่อนไขอีกประการหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนกวดวิชามีการขยายตัวอย่างมากนั้น เป็นเพราะปัจจุบันโรงเรียนกวดวิชากลายมาเป็นสิ่งที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้นกว่าเมื่อก่อนนั่นเอง

การที่โรงเรียนกวดวิชาขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวางในสังคมไทยนั้น ต้องยอมรับว่าเกิดจากความสามารถของผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาที่ทำให้การเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่มีความ “เป็นไปได้” สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการหลากหลายแตกต่างกันออกไป ทั้งความสามารถของเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาที่ทำให้การเรียนในโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานครเป็นสิ่งที่เป็นไปได้สำหรับนักเรียนต่างจังหวัด การทำให้โรงเรียนกวดวิชาสามารถมารวมตัวอยู่ในอาคารเดียวกันหรือละแวกเดียวกันเพื่ออำนวยความสะดวกในการเลือกลงทะเบียนเรียนครั้งละหลาย ๆ โรงเรียนในวันเดียว การจัดสอนกวดวิชาในช่วงเวลาเร่งรัดก่อนการสอบสำคัญ ๆ กระทั่งมีการสอนกันในช่วงเวลาพักกลางวันเพื่อให้โอกาสแก่นักเรียนที่ต้องการใช้เวลาช่วงพักกลางวันสามารถเข้าเรียนได้ อีกทั้งการทำให้การเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่สามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลาผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวมาล้วนมีผลทำให้ความเป็นไปได้ในการเรียนกวดวิชามีมากขึ้น ทำให้โรงเรียนกวดวิชาเข้าถึงง่าย

เส้นทางคมนาคมที่สะดวก: จุดขายของโรงเรียนกวดวิชา

ในพื้นที่กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นทั้งเมืองหลวงและศูนย์กลางของหลายสิ่งหลายอย่างของประเทศไทยสิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้เลยก็คือกรุงเทพมหานคร คือแหล่งกำเนิดแห่งแรกของการกวดวิชาในประเทศไทย ก่อนที่จะขยายตัวออกไปสู่พื้นที่ต่างจังหวัดอย่างที่เห็นในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม กรุงเทพมหานครเป็นเมืองใหญ่ซึ่งมีอุปสรรคสำคัญนั่นคือการคมนาคมที่ไม่สามารถจะวางแผนล่วงหน้าได้เนื่องจากการจราจรที่ติดขัดและระบบขนส่งมวลชนที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ธุรกิจบริการทางการศึกษาอย่างโรงเรียนกวดวิชาที่ต้องอาศัยการเดินทางมาเรียนของนักเรียนจึงต้องเผชิญกับอุปสรรคเรื่องการเดินทางของนักเรียน แต่ถึงอย่างไรโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานครก็ได้เปรียบในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของการศึกษามีตัวเตอรที่เก่ง ๆ จำนวนมาก ทำให้โรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานครได้รับความเชื่อมั่นและเป็นที่ต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองทั้งในกรุงเทพมหานครและในต่างจังหวัด

ดังนั้นเพื่อให้การเข้าถึงโรงเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ง่ายขึ้นในท่ามกลางความวุ่นวายของการจราจรเมืองหลวง โรงเรียนกวดวิชาจึงเลือกที่จะตั้งอยู่ในจุดที่เป็นศูนย์กลางของการคมนาคมหรือตั้งอยู่บนเส้นทางคมนาคมที่สะดวก กล่าวคือในปัจจุบันเราจะเห็นโรงเรียนกวดวิชาหลายแห่งตั้งอยู่ในเส้นทางคมนาคมที่สะดวก อาทิ ตั้งอยู่ใกล้สถานีรถไฟฟ้า หรือบางแห่งไปตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ของสถานีรถไฟฟ้า ซึ่งถือได้ว่าเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนและผู้ปกครองที่อยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครในการที่จะเดินทางไปโรงเรียนกวดวิชาได้อย่างง่ายดายมากขึ้น

รถไฟฟ้า: ระบบขนส่งมวลชนที่เอื้อต่อการกวดวิชาของเด็กในเมือง เป็นที่ทราบกันดีว่าถ้าพูดถึงแหล่งรวมโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานครอันดับต้น ๆ ที่มีโรงเรียนให้เลือกลากหลายครบถ้วนทุกรายวิชาก็น่าจะเป็นย่านสยามสแควร์และอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิรวมทั้งอาคารศูนย์รวมกวดวิชาเกิดใหม่อย่างตีกวรรณสรณ์ ย่านพญาไท ซึ่งทั้งสามแห่งนี้ล้วนอยู่ในเส้นทางเดินรถของรถไฟฟ้ามหานครทางเลือกในการเดินทางของคนกรุงเทพมหานครยุคใหม่ การที่โรงเรียนกวดวิชารวมตัวกันอยู่ในบริเวณดังกล่าวมาเป็นเวลานานทำให้นักเรียนที่ต้องการเรียนกวดวิชามักจะมุ่งไปสมัครเรียนในย่านต่าง ๆ เหล่านี้กันเป็นส่วนใหญ่ ในอดีตหากย้อนไปก่อนที่จะมีระบบรถไฟฟ้าการเดินทางเข้าสู่ใจกลางกรุงเทพมหานครอย่างย่านอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ พญาไท สามย่าน สยามสแควร์ไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับผู้คนโดยทั่วไป และอาจจะยากขึ้นอีกสำหรับนักเรียนที่ต้องการเดินทางไปเรียนหลังเลิกเรียนหรือวันหยุด เพราะจะต้องใช้เวลาในการเดินทางมากจนอาจต้องกลับถึงบ้านกันในยามดึกดื่น ดังนั้นแม้จะมีนักเรียนที่อยู่รอบนอกของกรุงเทพมหานครหลายต่อหลายคนอยากจะเรียนกวดวิชา การเดินทางที่ไม่สะดวกก็เป็นอุปสรรคสำคัญ

แต่ในปัจจุบันการเกิดขึ้นของระบบรถไฟฟ้าซึ่งผ่านใจกลางเมืองอันเป็นย่านสำคัญของโรงเรียนกวดวิชาได้เอื้อให้นักเรียนที่เรียนสามารถที่จะเดินทางไปเรียนกวดวิชาในพื้นที่ดังกล่าวได้อย่างสะดวกสบาย สิ่งเหล่านี้ทำให้นักเรียนบางคนและผู้ปกครองไม่สะดวกในการไปรับไปส่งหรือมีความห่วงใยในการเดินทางสามารถที่จะเดินทางไปเรียนในโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงได้ง่ายดายมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ระบบรถไฟฟ้ายังทำให้นักเรียนรู้สึกได้ว่าตนเองสามารถมีทางเลือกในการเรียนกวดวิชาได้อย่างหลากหลาย เพราะเมื่อก่อนนั้นการเรียนกวดวิชาส่วนใหญ่จะอาศัยการเรียนในโรงเรียนแห่งเดียวที่มีการจัดการเรียนการสอนครบทุกวิชา นักเรียนอาจจะได้พบกับติวเตอร์ที่เก่งบ้างในบางวิชาหรือไม่เก่งบ้างในบางวิชาแต่ก็ไม่สามารถที่จะเลือกได้เพราะจำเป็นต้องเรียนในโรงเรียนกวดวิชาแห่งเดียวเพื่อประหยัดเวลาในการเดินทาง เมื่อการเดินทางสะดวกขึ้นนักเรียนสามารถเลือกที่จะเรียนกับติวเตอร์ที่เก่ง ๆ ได้ตามรายวิชาที่ตนเลือกเรียน นอกจากนี้ถ้าสาขาใดเต็มก็ยังมีสาขาในพื้นที่ซึ่งรถไฟฟ้าผ่านเป็นตัวสำรอง ภาพของนักเรียนที่เรียนย่านสยามสแควร์ตอนเช้า บ่ายนั่งรถไฟฟ้ามาเรียนพญาไท แล้วรอบค่ำนั่งรถไฟฟ้ากลับไปเรียนสยามสแควร์จึงมีให้เห็นอยู่บ่อยครั้ง โดยเฉพาะในช่วงที่นักเรียนปิดภาคเรียน ไม่เว้นแม้แต่ในช่วงเปิดภาคเรียน นักเรียนหลายคนเมื่อเลิกเรียนก็มุ่งหน้าสู่อุโมงค์รถไฟฟ้าเพื่อโดยสารไปยังโรงเรียนกวดวิชาที่ตนเองมีเรียนในช่วงภาคเย็นและค่ำ เช่นโฮมนักเรียนโรงเรียนสาธิตแห่งหนึ่งเล่าว่า “เข้าก็ออกจากคอนโดมาขึ้นรถไฟฟ้าเลยไปเรียนเคมีที่พญาไทก่อนแล้วบ่ายก็นั่งย้อนมาเรียนที่สยาม...วันพุธตอนห้าโมงเย็นผมมีเรียนที่พญาไทอีก”

การที่โรงเรียนกวดวิชาตั้งอยู่ในเส้นทางคมนาคมที่สะดวกอย่างรถไฟฟ้าทำให้การกวดวิชาในหลายสถานที่หลายโรงเรียนซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ในอดีตกลายเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ จากที่อดีตโรงเรียนกวดวิชาในช่วงเวลาหลัง พ.ศ. 2530 เป็นต้นมามีแนวโน้มจะเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาสำคัญหลายวิชาในโรงเรียนเดียวโดยมีโรงเรียนกวดวิชาชื่อดังหลายโรงเรียนเกิดขึ้นซึ่งทำให้นักเรียนต้องลงทะเบียนเรียนในโรงเรียนควบคู่กันไปหลายวิชาโดยบางวิชาที่อาจไม่เป็นที่ต้องการหรือบางวิชาติวเตอร์ก็อาจไม่ได้มีความรู้ความสามารถที่เพียงพอทั้งนี้เพราะปัญหาด้านการเดินทางเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การเรียนกวดวิชาในหลาย ๆ โรงเรียนเป็นไปได้ยาก ซึ่งต่างจากปัจจุบันที่นักเรียนมีทางเลือกมากขึ้น การที่นักเรียนนิยมเลือกเรียนกวดวิชาที่โรงเรียนกวดวิชาที่มีความโดดเด่นในด้านชื่อเสียงเฉพาะรายวิชา ประกอบกับการ “วิ่งรอกเรียน” ไม่เป็นอุปสรรคเพราะการเดินทางที่สะดวกมากขึ้นทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงกับโรงเรียนกวดวิชา กล่าวคือปัจจุบันเราจะพบโรงเรียนกวดวิชาที่เน้นการสอนไปที่วิชาเฉพาะบางรายวิชาหรือเน้นเพียงวิชาเดียว จึงทำให้มีโรงเรียนกวดวิชาเคมียอดนิยม โรงเรียนกวดวิชาสังคม-ภาษาไทยยอดนิยม ซึ่งเน้นจุดขายจากติวเตอร์ที่มีความสามารถสูง แน่แน่นอนว่าในบางครั้งการเดินทางไปเรียนในหลาย ๆ โรงเรียนกวดวิชาย่อมสร้างความยากลำบากในการเดินทางแต่ด้วยการ

มีที่ตั้งอยู่ในเส้นทางรถไฟฟ้าก็ทำให้อุปสรรคในการเดินทางของนักเรียนลดลงไปอย่างมาก พิทักษ์ ดิวเตอร์ชื่อดังได้กล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนกวดวิชาในปัจจุบันว่า

“อย่างที่สอนหลาย ๆ วิชาหมดไปนานแล้ว...แต่พวกที่ขึ้นไปบนห้างก็เริ่มสู้ราคาไม่ไหว... เดี่ยวนี้มี หน้าใหม่ ๆ อย่างเด็กจบใหม่อยากเป็นติวเตอร์ก็เปิดเลยหาห้องแถวให้ใกล้รถไฟฟ้าเข้าหน่อย ดั่งนั้นสมัย นี้กวดวิชาแบบคนเดียวและรายเล็ก ๆ ย่อย ๆ จะเยอะขึ้นเรื่อย ๆ”

เส้นทางคมนาคมจึงเป็นเงื่อนไขแรก ๆ ที่จะทำให้การเข้าถึงโรงเรียนกวดวิชาง่ายขึ้นในปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่าการขนส่งมวลชนผ่านระบบรถไฟฟ้านี้ได้ถูกใช้ให้เป็นทรัพยากรของทั้งเจ้าของโรงเรียนกวด วิชา ติวเตอร์ นักเรียน และผู้ปกครอง

ในฝ่ายเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาเองย่อมเห็นประโยชน์จากระบบรถไฟฟ้าจึงพยายามที่จะทำ ให้โรงเรียนของตนเองเข้าไปอยู่ใกล้เส้นทางรถไฟฟ้ามากที่สุด ซึ่งการเข้าไปตั้งโรงเรียนให้ใกล้รถไฟฟ้า นั้นเจ้าของโรงเรียนจำเป็นต้องมีเงินทุนในระดับสูงเพราะไม่ว่าจะเป็นราคาที่ดินหรือค่าเช่าพื้นที่ ก่อนข้างจะมีราคาแพง เจ้าของโรงเรียนกวดวิชาจึงต้องมีความสามารถในการระดมทุนเพื่อให้โรงเรียน ของตนเองได้อยู่ใกล้ระบบขนส่งมวลชนและใช้ระบบรถไฟฟ้า เป็นจุดขายในการทำให้เห็นว่าการ เดินทางมาเรียนกวดวิชาที่โรงเรียนของพวกเขาไม่ใช่เรื่องที่จะยากลำบากอีกต่อไป กล่าวอีกนัยหนึ่ง เจ้าของโรงเรียนกวดวิชาได้หยิบยื่นระบบรถไฟฟ้าให้กับนักเรียนและผู้ปกครองด้วยการตั้งโรงเรียนอยู่ ในศูนย์กลางการคมนาคมที่สะดวกสบาย ในขณะที่นักเรียนและผู้ปกครองอีกหลายคนที่เคยเห็นว่าการ เดินทางไปเรียนกวดวิชาที่โรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงในใจกลางกรุงเทพมหานครเป็นไปได้อย่างเมื่อมี ระบบรถไฟฟ้าก็กลับทำให้การเดินทางดังกล่าวเป็นไปได้สะดวกรวดเร็วและประหยัดขึ้น แน่นนอนว่ามัน ทำให้โอกาสของนักเรียนที่ต้องการเรียนกวดวิชานั้นเพิ่มมากขึ้นไปด้วย ดั่งนั้นโรงเรียนกวดวิชาที่ ต้องการให้นักเรียนและผู้ปกครองเดินทางไปมาสะดวกสบาย จึงต้องตั้งอยู่บนเส้นทางของรถไฟฟ้าใน กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เพื่อการขยายตลาดกวาดต้อนเอาผู้ที่ยังเข้าไม่ถึงโรงเรียนกวดวิชาให้สามารถ เข้าถึงได้มากที่สุดนั่นเอง

การย่นระยะเวลาในการเดินทางด้วยบริการรถตู้สาธารณะ ในปัจจุบันด้วยการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานที่ดีขึ้นมีถนนหนทางเกิดขึ้นมากมาย ทำให้รูปแบบการเดินทางของคนไทย เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตอย่างมาก เพราะเป็นการเดินทางที่ต้องการความสะดวกสบายและรวดเร็ว ใน อดีตรถตู้เป็นเพียงยานพาหนะส่วนบุคคลหรือสำหรับจ้างเหมาในการเดินทางเป็นหมู่คณะ แต่ปัจจุบัน รถตู้ได้กลายเป็นรถขนส่งมวลชนสาธารณะทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ด้วยความคล่องตัว สะดวกสบายและรวดเร็วทำให้ผู้คนที่เดินทางระหว่างเมืองหรือแม้กระทั่งในเมืองที่การจราจรติดขัด

อย่างกรุงเทพมหานครจึงมีการเลือกใช้รถตู้เพื่อการเดินทางในปริมาณที่มากขึ้น การเกิดขึ้นของระบบขนส่งมวลชนที่ใช้รถตู้เป็นยานพาหนะไม่เพียงแต่ทำให้การเดินทางของผู้คนทั่วไปสะดวกรวดเร็วขึ้นเท่านั้น รถตู้ยังมีส่วนช่วยระยะเวลาในการเดินทางให้กับนักเรียนและติวเตอร์ในการเข้าถึงโรงเรียนกวดวิชาได้ง่ายขึ้น

ดังได้กล่าวแล้วข้างต้นว่าด้วยความเชื่อมั่นว่าการเรียนกวดวิชาที่โรงเรียนกวดวิชาในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นที่น่าเชื่อถือและมั่นใจได้ว่าการเรียนที่สถานเมืองหรือต่างจังหวัดนักเรียนที่ต้องการกวดวิชาจึงมักมุ่งเข้าสู่ศูนย์กลางการกวดวิชานี้ ประกอบกับการที่โรงเรียนกวดวิชาได้เลือกที่ตั้งให้อยู่ใกล้เส้นทางคมนาคมหรือศูนย์การค้าขนาดใหญ่จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เอื้อให้กับการเข้าถึงโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนที่เพิ่มมากขึ้น ไม่เพียงแต่นักเรียนจากต่างจังหวัดที่มีโอกาสในการเข้าเรียนมากขึ้น นักเรียนในกรุงเทพมหานครเองก็สามารถโดยสารรถตู้สาธารณะหลังเลิกเรียนในวันธรรมดา ซึ่งใช้เวลาเพียงไม่กี่นาทีไปถึงสถานที่เรียนกวดวิชาทันทีที่จะเรียนในภาคเย็นต่อถึงค่ำและนั่งรถกลับบ้านได้อย่างสะดวกสบายเช่นกัน

การเดินทางด้วยรถตู้ : โอกาสและทางเลือกของนักเรียนสถานเมือง ในอดีตโรงเรียนกวดวิชาจะมีสถานที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครชั้นในย่านหัวลำโพง สามย่าน สยามสแควร์ อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ แล้วจึงค่อย ๆ ขยายตัวไปสู่ย่านกวดวิชาชื่อดังแถวบางกะปิ งามวงศ์วาน รวมไปถึงโรงเรียนกวดวิชาที่อยู่ในห้างสรรพสินค้าอีกหลายแห่ง แต่ด้วยการจราจรที่ติดขัดและระบบขนส่งมวลชนในอดีตทำให้นักเรียนในกลุ่มที่อาศัยอยู่แถบชานเมืองหรือปริมณฑล เช่น ปทุมธานี นนทบุรี พุทธมณฑล มีความยากลำบากอย่างยิ่งที่จะเดินทางเข้าสู่ศูนย์กลางโรงเรียนกวดวิชาดังกล่าว หรือในกรณีที่เดินทางไปเรียนกวดวิชาได้ก็จะต้องเรียนเพียงที่เดียว หรือแหล่งเดียวเพราะไม่สะดวกต่อการเดินทางย้ายที่เรียนไปตามรายวิชาบางครั้งนักเรียนก็ไม่ได้เรียนกับติวเตอร์ที่ตนเองชื่นชอบหรือเชื่อถือ ในขณะที่นักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ชานเมืองอีกหลายคนไม่มีโอกาสที่จะได้เรียนเลย เพราะความไม่สะดวกในการเดินทาง

แต่ในปัจจุบันด้วยความสะดวกสบายของการเดินทางด้วยรถตู้สาธารณะที่มีให้เลือกหลายสายหลายเส้นทาง นักเรียนที่อยู่ในเขตชานเมืองใช้เวลาในการเดินทางสู่ศูนย์กลางการเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานครได้รวดเร็วขึ้นและยังทำให้การเลือกเรียนรายวิชาในโรงเรียนกวดวิชาที่แตกต่างกันไปตามสถานที่ต่าง ๆ สะดวกและรวดเร็วขึ้น อย่างในกรณีของ ปอ ซึ่งเป็นนักเรียนในเขตชานเมืองที่มีบ้านพักอยู่ย่านปทุมธานี ซึ่งแม้จะมีโรงเรียนกวดวิชาในห้างสรรพสินค้าใกล้บ้านแต่ก็ไม่ใช่โรงเรียนกวดวิชาที่ปอปรารถนาจะเข้าเรียนเพราะสำหรับปอโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงควรจะเป็นโรงเรียนแบบเฉพาะทางที่สอนเพียงรายวิชาเดียวที่สอนเป็นวิชา ๆ ไป แรกเริ่มทีเดียวปอไม่ได้เข้าใจเรื่องการกวดวิชามากนักเมื่อปอมีเพื่อนและเพื่อนของปอได้ไปลองเรียนกวดวิชาหลาย ๆ แห่งจนทำให้เพื่อนของ

ปอบพบว่าโรงเรียนที่สอนหลาย ๆ วิชาในคอร์สเดียวไม่ได้สอนดีสอนเก่งทุกรายวิชาไป เพื่อนเล่าเรื่องการสอนของครูที่เป็นติวเตอร์สอนวิชาเคมีรายหนึ่งให้ปอบฟังแม้จะเป็นการเรียนกับวีดิทัศน์แต่ก็ทำให้เพื่อนของปอบมีความเข้าใจในเนื้อหาอย่างมาก ปอบจึงเชื่อมาตั้งแต่นั้นว่าการเรียนในโรงเรียนกวดวิชาที่มีครูเก่ง ๆ สอนเฉพาะรายวิชาจะดีกว่า เมื่อปอบได้รับอนุญาตจากพ่อและแม่ให้ไปเรียนกวดวิชาเพื่อเตรียมตัวสำหรับการสอบเข้ามหาวิทยาลัยตั้งแต่เรียนจบมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปอบจึงไปสมัครเรียนตามเพื่อนปอบเล่าว่าปอบจะเลือกเรียนอยู่ 2 ที่คือย่านบางกะปิ และงามวงศ์วานซึ่งเป็นการเรียนในช่วงปิดเทอม ปอบต้องเดินทางไปเรียนทุกวันปอบจะออกจากบ้านประมาณตีห้าครึ่งหรือหกโมงเช้าเพื่อไปขึ้นรถตู้โดยสารสายฟิวเจอร์ปาร์ค รังสิต-บางกะปิ ซึ่งจะใช้เวลาเดินทางอีกประมาณ 45 นาทีถึง 1 ชั่วโมงเพื่อไปเรียนกับโรงเรียนกวดวิชาภาษาอังกฤษชื่อดังแล้วในช่วงบ่ายปอบก็จะเดินทางจากบางกะปิด้วยรถตู้โดยสารเพื่อมาเรียนวิชาเคมีกับโรงเรียนกวดวิชาชื่อดังด้านเคมีที่ย่านงามวงศ์วาน เหตุผลหนึ่งที่ทำให้ปอบต้องเดินทางในลักษณะวิ่งรอกเรียนก็เพราะปอบลงทะเบียนเรียนในวิชาเคมีของโรงเรียนชื่อดังที่ สาขาบางกะปิไม่ทัน ปอบกับเพื่อนจึงหาที่เรียนในสาขาอื่นและมาได้ที่งามวงศ์วาน ซึ่งการเดินทางระหว่างสองที่นี้แม้จะไม่มีระบบขนส่งมวลชนที่สะดวกสบายแบบรถไฟฟ้าเหมือนสาขาที่อยู่ใจกลางเมือง แต่รถตู้ที่เชื่อมต่อระหว่างบางกะปิกับงามวงศ์วานก็มีหลายเส้นทางทั้งสายที่ผ่านและสายที่ต้นทางปลายทางอยู่ใกล้โรงเรียนกวดวิชาทั้งสองแห่งของปอบ นอกจากนี้ในเวลาเย็นซึ่งปอบจะต้องกลับบ้านย่านปทุมธานี ก็ยังมีรถตู้จากหน้าโรงเรียนกวดวิชาย่านงามวงศ์วานรับส่งผู้โดยสารถึงปลายทางฟิวเจอร์ปาร์ครังสิต

“ช่วงปิดเทอม จันทร์-เสาร์เรียนอังกฤษกับครู (ชื่อ) อย่างที่ผ่านมามีวันจันทร์-เสาร์ 7.00-12.00 น. เรียนครู (ชื่อ) สาขาบางกะปิ สาขาพญาไทคนมันเยอะด้วย แล้วบ่ายก็มาเรียนเคมีครู (ชื่อ) ออกจากบ้านที่เดียว แต่บ่ายย้ายมางามวงศ์วานเวลาไปเรียนก็ไปรถตู้ขึ้นหน้าฟิวเจอร์ปาร์ครังสิตไปบางกะปิ ป้ามาส่งที่ฟิวเจอร์ก็ประมาณ 45-60 นาที จากบางกะปิก็นั่งรถตู้มางามวงศ์วานครึ่งชั่วโมงก็ถึงรถจอดหน้าโรงเรียนครู (ชื่อ) เลย”

การที่ปอบสามารถเดินทางไปเรียนตามสาขาต่าง ๆ ของโรงเรียนกวดวิชาได้อย่างตามความต้องการของตนเองนั้น ต้องยอมรับว่าส่วนหนึ่งเป็นเพราะความพร้อมของครอบครัวของปอบเองที่มีพ่อและแม่เป็นคนที่ทำงานทั้งคู่ ส่วนปอบเองก็เป็นลูกคนเดียวไม่มีพี่หรือน้อง ทำให้พ่อสามารถสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียนกวดวิชาแก่ปอบได้อย่างเต็มที่ ประกอบกับการที่ทั้งพ่อและแม่มีความเข้าใจในระบบการแข่งขันทางการศึกษาเป็นอย่างดี เพราะทั้งพ่อและแม่ก็เคยผ่านระบบนี้มาเช่นเดียวกัน ดังนั้นจึงสนับสนุนในการเรียนของปอบอย่างเต็มที่ เมื่อไม่มีข้อขัดข้องทางการเงินการที่ปอบจะเลือกเรียนกับติวเตอร์ที่มีชื่อเสียงก็มีความเป็นไปได้ แต่ด้วยระบบของการจองที่นั่งเรียนเป็นแบบออนไลน์ผ่านธนาคาร บางครั้งปอบก็ไม่สามารถจองที่นั่งเรียนในบางรายวิชาให้อยู่ในสาขาที่ใกล้ ๆ กันได้ ซึ่งแน่นอนว่าถ้าไม่มี

ระบบรถตู้ที่สามารถเดินทางระหว่างสาขาได้อย่างรวดเร็วปกติก็ไม่สามารถเรียนรายวิชานั้น ๆ ได้เลย อาจกล่าวได้ว่าปอเองได้นำเอาการสนับสนุนของพ่อแม่ที่เข้าใจระบบการแข่งขันทางการศึกษามา ผสมผสานกับระบบรถตู้ที่ทำให้ปอเดินทางระหว่างสาขาได้ มาเป็นสิ่งที่ช่วยเพิ่มโอกาสและทางเลือกให้กับปอเพื่อที่จะได้เรียนในโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียง

การเดินทางด้วยระบบรถตู้สาธารณะได้ถูกนักเรียนนำมาใช้เพื่อให้ตนเองสามารถเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงได้ เนื่องจากระบบการจอดที่นั่งเรียนของโรงเรียนกวดวิชาเป็นแบบเต็มแล้ว เต็มเลยหากจอดไม่ทันก็ต้องหาสาขาใหม่ การที่นักเรียนมีความเชื่อมั่นในโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียง บางแห่งยอมทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องหาที่เรียนในสาขาที่ยังมีที่นั่งว่างอยู่ การที่จะทำเช่นนี้ได้ก็ต้องอาศัยระบบขนส่งมวลชนที่สามารถพาจากที่หนึ่งไปยังที่หนึ่งได้อย่างรวดเร็วซึ่งสำหรับสังคมเมืองหลวงอย่างกรุงเทพมหานครรถตู้สามารถทำให้การเดินทางระหว่างสาขาของนักเรียนโดยเฉพาะนักเรียนชานเมืองที่จะเข้าไปเรียนในใจกลางเมืองได้สะดวกรวดเร็วและทันเวลา ดังนั้นนักเรียนที่กวดวิชาโดยการเดินทางไปเรียนด้วยการโดยสารรถตู้จึงเป็นกลุ่มคนที่สามารถใช้ประโยชน์จากรถตู้และนำเอาระบบการเดินทางโดยรถตู้ที่เคยเป็นเพียงการเดินทางแบบส่วนตัว มาใช้ในการเดินทางที่ทำให้นักเรียนกลุ่มนี้ เข้าถึงโรงเรียนกวดวิชาได้

การทำให้นักเรียนต่างจังหวัดเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานครได้ แม้ว่าโรงเรียนกวดวิชาจะเริ่มขยายตัวสู่ต่างจังหวัดเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ความเชื่อมั่นเชื่อถือและความสะดวกสบายในการลงเรียนรายวิชาต่าง ๆ ตามที่นักเรียนต้องการก็ยังคงอยู่ที่การเรียนกวดวิชาในโรงเรียนที่กรุงเทพมหานคร แม้จะเป็นสาขาและไม่ใช้การสอนสดแต่นักเรียนต่างจังหวัดก็ยังเลือกที่จะเดินทางเข้ามาเรียนในกรุงเทพมหานครมากกว่า ความเชื่อมั่นในโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานครของนักเรียนต่างจังหวัดบางคนนั้นบางครั้งก็เกิดจากความรับรู้ และการอ้างอิงกับเพื่อนหรือญาติที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร กล่าวคือทั้งตัวนักเรียนเองและผู้ปกครองที่จะส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาบางกรณีจะมีการสอบถามกับเพื่อนหรือญาติที่เรียนกวดวิชาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ข้อมูลต่าง ๆ ที่พวกเขาได้รับทำให้เขามีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานครนั้นมากกว่าสาขาที่เปิดอยู่ตามต่างจังหวัด นอกจากนี้ยังประกอบด้วยเหตุผลนานัปการ ไม่ว่าจะเป็นตัวเลือกที่มีให้เลือกมากกว่าตามต่างจังหวัดหรือความสะดวกในการเดินทางระหว่างที่มีการเปลี่ยนรายวิชา ในอดีตการจะเข้าถึงโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนที่อยู่ต่างจังหวัดเป็นสิ่งที่กระทำได้ยากเพราะมีอุปสรรคเรื่องการเดินทางแต่ปัจจุบันปัญหาอุปสรรคในการเดินทางของนักเรียนลดลงไปอย่างมากความเจริญก้าวหน้าในการคมนาคมทำให้นักเรียนที่อยู่ในต่างจังหวัดสามารถเดินทางเข้ามาสู่ศูนย์กลางการกวดวิชาได้ไม่ยากนัก การเกิดขึ้นของรถตู้โดยสารทั้งประจำทางและไม่ประจำทางที่สามารถขนส่งผู้โดยสารจากจังหวัดที่อยู่ไกลจากกรุงเทพมหานคร ในระยะ 200 กิโลเมตรทำให้เดินทางมาถึงได้ภายในระยะเวลา 2-

3 ชั่วโมงและทำให้การเดินทางไปกลับเป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายขึ้น การบริการของรถตู้โดยสารในบางจังหวัด ถ้าเที่ยวที่กลับจากกรุงเทพมหานครถึงที่หมายปลายทางในเวลามืดค่ำก็ยังมีบริการส่งถึงบ้านอีกด้วย นักเรียนที่อยู่ต่างจังหวัดซึ่งมีตัวเลือกในการกวดวิชาไม่มากนักจึงสามารถเข้ามากวดวิชาในกรุงเทพมหานครได้อย่างง่ายดาย

“ผมมาเรียนทุกวันเสาร์ ผมจะนั่งรถตู้จากบ้านโป่ง เขาจอดในตลาดออกมามาตั้งแต่ตีห้า รถวิ่งแค่สอง ชั่วโมงกว่า ๆ ก็ถึงอนุสาวรีย์ชัย เข้าผมก็จะเรียนที่ติ๊กพญาไท แล้วบ่ายผมก็จะนั่งรถไฟฟ้าไปที่สยามเรียนที่นั่นอีกสามชั่วโมง เย็นก็นั่งรถไฟฟ้ามารลงอนุสาวรีย์กลับไปถึงบ้านโป่งก็หกโมงเย็นบ้างหนึ่งทุ่มบ้าง...รถตู้บ้านโป่งวันเสาร์อาทิตย์ส่วนใหญ่ก็มีเด็กเรียนกวดวิชานั่งมาจะไม่ถึงระหว่างทางเขาก็ขึ้นทางด่วนมาลงพญาไทเลย...ตอนเช้าถ้ามีเด็กมากวดวิชาเขาจะถามก่อนถ้ามีเขาก็จะจอดให้หน้าติ๊กที่พญาไทเลย...แต่ตอนเย็นต้องไปขึ้นเองที่หน้าเซ็นเตอร์วัน”

นอกจากนักเรียนที่เดินทางด้วยรถตู้โดยสารประจำทางจากต่างจังหวัดเพื่อมาเรียนกวดวิชาแล้วยังมีนักเรียนอีกกลุ่มหนึ่งที่อาจมีระยะเวลาการเดินทางที่ไกลเกินกว่า 200 กิโลเมตรขึ้นไปเช่นนักเรียนที่มาจากจังหวัดนครสวรรค์ นักเรียนกลุ่มนี้จะรวมตัวกันมาในกลุ่มเพื่อน 10 -15 คนเช่าเหมารถตู้จากนครสวรรค์ออกเดินทางตั้งแต่เช้ามืดเพื่อมาเรียนแถวอนุสาวรีย์ชัยหรือสยามสแควร์และกลับพร้อมกันในช่วงเย็นซึ่งรถตู้ก็จะไปส่งถึงบ้านของทุกคนในช่วงค่ำ

การที่นักเรียนต่างจังหวัดสามารถเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานครได้ก็เป็นเพราะระบบขนส่งและการคมนาคมที่สะดวกรวดเร็วขึ้นโดยเฉพาะการใช้บริการรถตู้ ดังนั้นสำหรับบุคคลทั่วไปรถตู้อาจเป็นเพียงระบบการขนส่งที่ทำให้เดินทางได้อย่างรวดเร็วทันใจแต่สำหรับนักเรียนต่างจังหวัดที่ต้องการกวดวิชาที่โรงเรียนกวดวิชาชื่อดังในกรุงเทพมหานคร บริการรถตู้สาธารณะเป็นหัวใจสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้วันหยุดเสาร์อาทิตย์ของพวกเขาคุ้มค่า ถึงแม้ว่าพวกเขาจะไม่มีโอกาสได้เรียนโรงเรียนในระบบชื่อดังในกรุงเทพมหานครแต่รถตู้ทำให้วันหยุดของเขาเป็นวันที่พวกเขามีโอกาสที่จะได้เรียนในโรงเรียนกวดวิชาชื่อดังที่ไม่ต่างอะไรกับพวกนักเรียนจากโรงเรียนดัง ๆ เหล่านั้นเลย มันทำให้พวกเขาเกิดความมั่นใจขึ้นมาได้ระดับหนึ่งในโอกาสแห่งความสำเร็จของตนเองในการสอบแข่งขันต่าง ๆ ดังนั้นนักเรียนในกลุ่มที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดจึงสามารถใช้บริการรถตู้โดยสารให้กลายเป็นทรัพยากรเพื่อเอื้อให้พวกเขาได้เข้าถึงโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร ซึ่งทำให้พวกเขารู้สึกว่าได้เรียนอย่างทัดเทียมกับนักเรียนที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร แต่การเดินทางไปกลับด้วยรถตู้จะเป็นไปไม่ได้เลยหากผู้ปกครองไม่สนับสนุนเพราะการเดินทางไปกลับอย่างน้อยจะต้องมีค่าใช้จ่ายวันหนึ่ง ๆ ไม่ได้ต่ำกว่า 400-500 บาททำให้เห็นได้ว่าการที่มีเพียงบริการรถตู้ยังไม่ทำให้นักเรียนที่ต้องการกวดวิชาได้เข้าถึงโรงเรียนกวดวิชาในทันที นักเรียนจะต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองหรือผู้ปกครองเองก็

ต้องเห็นความสำคัญและจำเป็นของการเดินทางไปกวอดวิชาในกรุงเทพมหานครด้วยจึงจะทำให้การเรียนกวอดวิชาในกรุงเทพมหานครของนักเรียนกลุ่มนี้เป็นไปได้ แต่หากทั้งนักเรียนและผู้ปกครองเห็นว่าการเรียนกวอดวิชาเป็นสิ่งจำเป็นและโรงเรียนกวอดวิชาในกรุงเทพมหานครมีความน่าเชื่อถือเชื่อมั่นมากกว่า ประกอบกับผู้ปกครองสามารถสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเดินทางได้ รถตู้โดยสารจะเป็นสิ่งเอื้ออำนวยสำคัญของนักเรียนกลุ่มนี้

การทำให้การวิ่งรอกสอนของติวเตอร์เป็นไปได้ การที่โรงเรียนกวอดวิชาหลายโรงเรียนมีสาขาขยายตัวออกไปตามพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียงเป็นจำนวนมากขึ้น แม้ว่าหลายโรงเรียนจะใช้วิธีการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีเช่นวีดิทัศน์ หรือคอมพิวเตอร์ช่วยให้การสอนของสาขาอื่น ๆ ดำเนินไปได้ภายใต้การสอนของติวเตอร์คนเดียวกัน แต่ก็ยังมีโรงเรียนกวอดวิชาอีกหลายโรงเรียนที่ทำการตลาดโดยใช้กลยุทธ์การสอนสดทุกสาขาเพื่อรองรับนักเรียนที่ไม่ถนัดการเรียนกับสื่อประเภทวีดิทัศน์แต่ด้วยสาขาที่มีมากประกอบกับติวเตอร์ที่มีความสามารถเป็นที่รู้จักนิยมชมชอบและยอมรับในฝีมือลายมือเทคนิควิธีการสอนไม่ได้หาได้ง่ายต้องผ่านการฝึกฝนฝึกปรือเป็นเวลานาน โรงเรียนกวอดวิชาจึงนิยมให้ติวเตอร์วิ่งรอกสอนสดตามสาขาต่าง ๆ ทั้งกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดซึ่งถือเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งสำหรับนักเรียนและผู้ปกครองที่จำเป็นต้องเรียนในสาขาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่สาขาใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่จะได้เรียนสดกับติวเตอร์ที่มีชื่อเสียงอย่างในกรณีของแวน ครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ป็นติวเตอร์แบบนอกเวลาของโรงเรียนกวอดวิชาชื่อดังแห่งหนึ่ง แวนมีชื่อเสียงจากการที่โรงเรียนดังกล่าวนำเสนอและโฆษณาเธอขึ้นหน้าเว็บไซต์หลักของโรงเรียนกวอดวิชาและแวนยังเป็นผู้จัดทำเอกสารประกอบการสอนในรายวิชาที่เธอสอนคือวิทยาศาสตร์ที่ถูกนำไปใช้สอนในทุกสาขาของโรงเรียนทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดด้วยชื่อเสียงของแวนและนโยบายขยายโรงเรียนไปสู่จังหวัดแห่งหนึ่งทางภาคตะวันออก ทำให้แวนได้รับการชักชวนให้สอนสองสาขาในกรุงเทพมหานครและอีกหนึ่งสาขาที่ขยายไปแห่งหนึ่งทางภาคตะวันออก แม้ว่าโรงเรียนและที่พักที่แวนอาศัยอยู่ประจำจะอยู่ถึงเขตพุทธมณฑลแต่แวนก็ใช้วิธีการเดินทางโดยการนั่งรถตู้สาธารณะเพียงไม่กี่นาทีก็ถึงโรงเรียนกวอดวิชาที่แวนสอนอยู่เป็นประจำและเมื่อใดก็ตามที่แวนจะต้องเดินทางไปสอนในสาขาที่แห่งหนึ่งทางภาคตะวันออกแวนก็นั่งรถตู้โดยใช้เวลาเพียงชั่วโมงกว่า ๆ ก็ถึงโรงเรียนที่ตัวเมืองแห่งหนึ่งทางภาคตะวันออกแวนใช้ชีวิตในช่วงวันหยุดเสาร์อาทิตย์วิ่งรอกสอนกรุงเทพมหานครและสาขาอีกแห่งหนึ่งทางภาคตะวันออกอย่างนี้มาแรมปี ถึงแม้จะเหนื่อยแต่แวนบอกว่ารายได้ก็คุ้มค่ากับความเหน็ดเหนื่อยที่ต้องเผชิญ

“พอดีอีกที่สถาบันที่ต่างจังหวัดเปิดใหม่แล้วเค้าไม่มีคนไปสอน...แล้วพอดีอยากจะทำเพิ่มสอนสดเลยให้ทางนี้หาครูสอนสดให้หน่อย พี่คนเดิมเค้าเลยมาชวนก็เลยไป การเดินทางก็เดินทางไปเองโดยรถตู้ขึ้น

รถที่อนุสาวรีย์ตอนตีห้าครึ่ง สอนแปดโมง เลิกบ่ายโมง ตอนนี่ก็ยังสอนอยู่ จะไปทุกวันอาทิตย์ส่วนวันเสาร์ อยู่ที่นี่...มันก็คุ้มเพราะสถาบันที่หนูสอนค่าให้ค่าสอนแพงที่สุดในสยามแล้วที่ไปเช็คได้เลย”

สำหรับติวเตอร์ที่สอนเฉพาะในกรุงเทพมหานครหลายคนจำเป็นที่จะต้องวิ่งรอกระหว่าง สาขาที่ใช้บริการรถตู้โดยสารสาธารณะเป็นหลักซึ่งส่วนใหญ่ให้เหตุผลตรงกันว่าเพื่อความประหยัดและรวดเร็ว อย่างเช่นแบ่งติวเตอร์โรงเรียนกวดวิชาที่มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่นนทบุรี นอกจากทำงานในหน้าที่ สอนที่สำนักงานใหญ่แล้วถ้ามีเวลาว่างแล้วติวเตอร์ที่อยู่ตามสาขาต่าง ๆ ลาหรือขาดสอน เธอจะต้อง พร้อมเสมอที่จะเดินทางไปสอนแทนซึ่งแม้จะต้องสลับตารางวิชาแต่ทั้งนี้ก็เพื่อรักษามาตรฐานของ โรงเรียน

“วันนี้ตอนเช้าคนที่สาขาย่านดอนเมืองติวเตอร์เขาขาด เขาเลยจัดให้เรามาช่วยสอน คุณเสรีก็จะ กลับไปปากเกร็ดก็ไปรถตู้เร็วดี จริง ๆ เราไม่ใช่ติวเตอร์ของสาขาย่านดอนเมือง แต่เรามาเพราะคนเขาขาด เจ้าของก็จะให้ค่าแท็กซี่ซึ่งถ้าไม่รับจริง ๆ เราก็นั่งรถตู้เพราะประหยัดดีถ้ารถติด ๆ ก็ใช้เวลาไล่เลี่ยกับแท็กซี่ อยู่ดี”

การสอนหลายสาขาของติวเตอร์ย่อมหมายถึงโอกาสในการทำรายได้ที่มีมากขึ้นบริการรถตู้ที่ วิ่งระหว่างย่านธุรกิจสำคัญในเมืองและรถตู้ที่วิ่งรับส่งระหว่างเมืองได้ช่วยให้ความเป็นไปได้ของการ สอนสักระหว่างสาขาเกิดขึ้นได้จริงนอกจากรายได้ที่มากขึ้นของติวเตอร์ยังช่วยสร้างความน่าเชื่อถือ และเป็นเส้นทางที่ช่วยดึงดูดนักเรียนที่นิยมการสอนสดมากกว่าการดูการสอนจากวิดีโอทัศน์ ซึ่งหมายถึง ช่องทางการขยายตลาดและลูกค้าที่เพิ่มมากขึ้นของโรงเรียนกวดวิชา อาจกล่าวได้ว่าบริการรถตู้ สาธารณะที่ดูเงิน ๆ เป็นเพียงการขนส่งมวลชนที่เข้ามาเป็นตัวเสริมเดินทางในภาวะการจราจรติดขัดได้ ถูกเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาและบรรดาติวเตอร์นำมาใช้เพื่อโอกาสในการขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชา อย่างมีนัยยะสำคัญ จะเห็นได้ว่ารถตู้ไม่เพียงถูกใช้ให้เป็นทรัพยากรที่เอื้ออำนวยให้กับนักเรียนที่กวด วิชาเท่านั้น แต่ยังเป็นสิ่งเอื้ออำนวยให้การสอนแบบวิ่งรอกหรือการสอนสดของติวเตอร์ตามสาขาต่าง ๆ เป็นไปได้ ซึ่งเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาบางแห่งที่ต้องการให้มีการสอนสดเป็นจุดขายที่เหนือคู่แข่งซึ่งสอน ผ่านวิดีโอทัศน์ก็เห็นประโยชน์จากการใช้บริการรถตู้จึงมีการจัดสรรตารางเวลาของติวเตอร์ให้สามารถ สอนแต่ละสาขาแล้วมีเวลาเดินทางด้วยรถตู้ไปสู่อีกสาขาหนึ่งได้ ในขณะที่ติวเตอร์เองก็ได้สอนหลาย สาขาและเป็นการสอนสดย่อมหมายถึงรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นการเดินทางด้วยรถตู้เพื่อให้สามารถวิ่งรอก สอนได้ดูจะเป็นทางเดียวที่ทั้งเร็วและประหยัดแม้ว่าการเดินทางด้วยวิธีอื่นเช่นบริการรถรับจ้าง สาธารณะ (taxi) แต่ก็มีราคาแพงจนเกินความจำเป็นผิดกับรถตู้ที่มีราคาคงที่แน่นอนตามระยะทางและ รวดเร็วกว่ารถโดยสารประจำทาง

ความพยายามในการดัดแปลงเส้นทางคมนาคมให้สะดวกต่อการเดินทาง การคมนาคมขนส่งไม่ได้เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญสำหรับการเข้าถึงโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานครเท่านั้น โรงเรียนกวดวิชาในต่างจังหวัดเองก็จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับความสะดวกในเรื่องการคมนาคม เราจึงสามารถเห็นโรงเรียนกวดวิชาในต่างจังหวัดที่จะต้องพยายามใช้ประโยชน์จากการคมนาคมขนส่งให้มากที่สุดโรงเรียนกวดวิชาตามต่างจังหวัดจึงไปรวมกันอยู่ตามย่านศูนย์ท่ารถหรือใกล้ ๆ กับสถานีขนส่งของจังหวัดนั้น ๆ สำหรับโรงเรียนกวดวิชาที่ไม่สามารถเลือกทำเลที่ตั้งให้อยู่บนเส้นทางคมนาคมที่สะดวกได้ ก็จำเป็นต้องหาวิธีการต่าง ๆ มาดัดแปลงให้การคมนาคมบริเวณใกล้เคียงนั้นสะดวกที่สุด อย่างในกรณีของนัด ผู้บุกเบิกก่อตั้งโรงเรียนกวดวิชาในเขตเทศบาลนครของจังหวัดแห่งหนึ่งทางภาคใต้ ซึ่งก่อตั้งโรงเรียนกวดวิชาขึ้นในย่านการค้าที่เสื่อมโทรมไปนานแล้ว แม้ว่าจะเคยเป็นย่านการค้าแต่ก็เหลือห้องเช่าอยู่เพียงไม่กี่ห้อง การจราจรก็มีความสับสนวุ่นวายไม่มีที่ทางสำหรับการจอดยานพาหนะ นัดจำเป็นต้องอำนวยความสะดวกในการเดินทางให้กับนักเรียนและผู้ปกครองที่จะมาส่งบุตรหลานที่โรงเรียนกวดวิชาของนัด เขาจึงพยายามติดต่อกับทางเทศบาลให้มาทำป้ายบอกทางและป้ายเตือนต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางรวมทั้งการพยายามเจรจากับเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรจนสามารถขอให้เปลี่ยนเส้นทางบริเวณดังกล่าวให้มีการเดินรถแบบทางเดียว(one-way)ซึ่งทำให้มีช่องการจราจรมากพอที่จะใช้เป็นที่จอดรถได้ การเปลี่ยนแปลงเส้นทางจราจรให้สะดวกขึ้นนอกจากจะทำให้นักเรียนโรงเรียนกวดวิชาของนัดเพิ่มขึ้นจากระยะแรกมีเพียง 40-50 คนจนปัจจุบันมีนักเรียนนับพันคนแล้ว ยังเป็นการพลิกฟื้นธุรกิจร้านค้าย่านนั้นให้ฟื้นตัวขึ้นมาพร้อม ๆ กันอีกด้วย

“ตอนเข้ามาเปิดที่แรกแทบจะเป็นตึกร้างพอเราเข้ามาก็ไปขอให้เทศบาลเขาช่วยปรับเส้นทางการเดินรถจากที่เดินสวนทางกันก็ให้เป็น วันเวย์ มันก็มีที่จอดรถมากขึ้นและรถก็ไม่ติด ทำให้การค้าแถวนี้ก็ดีขึ้นไปด้วย”

การเลื่อนเวลาเรียน : การเพิ่มโอกาสในการกวดวิชา

เมื่อใกล้ถึงเวลาสอบครั้งสำคัญ ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสอบระดับชาติและการสอบเพื่อนำผลคะแนนไปใช้ในการเข้าเรียนต่อมหาวิทยาลัย คอร์สกวดวิชาจะเกิดขึ้นเพื่อมาสนองความต้องการของนักเรียนหลายกลุ่มทั้งกลุ่มที่ไม่เคยติวมาก่อนเลย กลุ่มที่ไม่มีพื้นฐานเลย กลุ่มที่เคยเรียนกวดวิชามาแล้วแต่ต้องการคอร์สสรุปหรือคอร์สทบทวนเพื่อเสริมสร้างความมั่นใจ ยิ่งเวลาของการสอบกระชั้นชิดเข้ามาเพียงใดเวลาวางที่นักเรียนจะใช้ในการเรียนกวดวิชายังมีน้อยลงเข้าไปทุกขณะจึงมีคอร์ส กวดวิชาที่พยายามหาช่วงเวลาว่างของนักเรียนเพื่อมาใช้ในการกวดวิชาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

กวดวิชาในเวลาพักกลางวัน กล่าวคือมีโรงเรียนกวดวิชาบางแห่งโดยเฉพาะในช่วงเวลาใกล้สอบจะเปิดกวดวิชาทั้งช่วงเช้าก่อนเข้าเรียน ช่วงพักกลางวัน และช่วงเย็นหลังเลิกเรียน ในช่วงเช้ากับช่วงเย็นดูจะไม่มีอุปสรรคต่อการเรียนกวดวิชาเท่าใดนัก แต่การกวดวิชาในช่วงพักกลางวันทำให้นักเรียนต้องพบกับปัญหาการเข้าออกจากโรงเรียนที่เรียนอยู่ในระบบ จนอาจกล่าวได้ว่าช่วงใกล้สอบในปัจจุบันเวลาเรียนของโรงเรียนในระบบได้กลายมาเป็นอุปสรรคสำคัญในการไปเรียนกวดวิชาของนักเรียนเนื่องจากการมีกฎเกณฑ์เรื่องการเข้า ออกโรงเรียนที่เป็นเวลา การห้ามออกนอกบริเวณในเวลากลางวัน รวมไปถึงการที่ระยะเวลาในภาคเรียนยาวนานไปซ้อนทับกับเวลาของการเรียนกวดวิชาที่ทางโรงเรียนกวดวิชากำหนดขึ้นเพื่อให้ทันกับการสอบในสนามต่าง ๆ โรงเรียนมัธยมศึกษาในปัจจุบันจึงมีหลายแห่งที่อนุโลมเรื่องการเข้าออกและจัดปรับเวลาเรียนให้เอื้อต่อการเดินทางไปกวดวิชาของนักเรียน อาทิหลายแห่งในปัจจุบัน อนุญาตให้นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ออกนอกโรงเรียนได้ตั้งแต่ก่อนเที่ยงและกลับเข้าโรงเรียนหลังเวลาบ่ายโมงได้เล็กน้อย โรงเรียนเอกชนบางแห่งถึงกับจัดให้คาบก่อนเที่ยงและหลังเที่ยงเป็นคาบกิจกรรม เพื่อเปิดโอกาสให้เอาช่วงเวลาดังกล่าวไปกวดวิชาในโรงเรียนกวดวิชาที่อยู่ใกล้หรือเดินทางได้สะดวกครูโรงเรียนเอกชนท่านหนึ่งเล่าว่า

“ตอนที่หนูยังสอนอยู่ที่แก่นะ ตอนพักเที่ยงเด็กม.6 ออกจากโรงเรียนกันเกือบทุกคน เขาเอาคาบกิจกรรมกับคาบแนะแนวมาไว้ใกล้เที่ยงตอนเทอมสอง ให้เด็กไปกวดวิชา มันก็ไปโนนสยามเหมาแท็กซี่กันไปเจ็ดแปดคน...ยังใกล้สอบโอเน็ต เอเน็ตโรงเรียนกวดวิชาแถวสยามกลางวันเขาก็เปิดสวนใหญ่พวกใกล้ที่อยู่แถวจุฬา ก็จะออกมาติวตอนกลางวัน แต่โรงเรียนหนูผู้ปกครองมาขอกับพ่ออธิการเด็กมันก็เลยไปกัน”

แน่นอนว่าการที่โรงเรียนแห่งหนึ่ง ๆ จะอนุญาตให้นักเรียนใช้เวลาพักกลางวันออกไปเรียนกวดวิชาได้นั้นคงเป็นสิ่งที่ต้องผ่านกระบวนการต่อรองกันอย่างมากโดยเฉพาะถ้าโรงเรียนอยู่ไกลจากสถานที่กวดวิชา มาก ๆ คงเป็นไปได้ยากที่จะอนุญาตให้นักเรียนออกไปเรียนได้ในช่วงพักกลางวัน แต่ก็มีหลายโรงเรียนที่อยู่ใกล้เส้นทางรถไฟฟ้าสามารถที่จะเดินทางด้วยเวลาอันสั้นไปเรียนกวดวิชาได้เช่นเดียวกับนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ใกล้แหล่งกวดวิชา การเลื่อนเวลาเรียนหรือการปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์การเข้าออกของโรงเรียนนี้เกิดขึ้นในภาวะที่โรงเรียนในระบบเองก็มีความเชื่อมั่นว่าการเรียนกวดวิชานั้นช่วยเสริมสร้างโอกาสให้กับนักเรียนในการที่จะทำข้อสอบได้มากกว่ามีการเก็งข้อสอบที่ตรงกว่าแม่นยำกว่าการเรียนในโรงเรียนเพียงอย่างเดียว นักเรียนเองก็มีความต้องการที่แตกต่างกันออกไปเพราะยิ่งเวลาสอบครั้งสำคัญ ๆ ใกล้เข้ามาความประหม่า ความวิตกกังวล ความไม่มั่นใจมักเกิดขึ้นกับทั้งผู้ปกครอง นักเรียนและรวมไปถึงครูในโรงเรียน โรงเรียนกวดวิชาเป็นที่ซึ่งหลายคนมีความหวังความเชื่อว่าจะสามารถช่วยทำให้ประสบความสำเร็จได้ การเลื่อนเวลาเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์บางอย่างเหล่านี้เป็นเพียงแค่การเอื้ออำนวยให้การกวดวิชาในระยะเวลานั้น ๆ เกิดขึ้นได้ แต่ก็ต้อง

อาศัยเงื่อนไขในการผสมผสานเอาทรัพยากรอื่น ๆ เข้ามาเป็นตัวช่วยในการทำให้การกวดวิชาในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นไปได้ด้วย ไม่ว่าจะเป็นการคมนาคมและระบบขนส่งมวลชน รวมไปถึงค่าใช้จ่ายในการเดินทางที่จะต้องเพิ่มขึ้นสำหรับนักเรียนซึ่งย่อมเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนของผู้ปกครองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การที่นักเรียนจะสามารถไปกวดวิชาในระหว่างเวลาพักกลางวันของโรงเรียนในระบบได้ นักเรียนกลุ่มนี้จะต้องได้รับการเอื้ออำนวยและครอบครองทรัพยากรหลายอย่าง กล่าวคือพวกเขาจะต้องอยู่ใกล้โรงเรียนกวดวิชาที่เปิดสอนคอร์สเร่งรัดในช่วงเวลาพักกลางวัน การเดินทางจะต้องทำได้อย่างสะดวกรวดเร็ว โรงเรียนจะต้องผ่อนปรนกฎกติกาที่เคยเข้มงวด รวมไปถึงค่าใช้จ่ายที่ผู้ปกครองต้องพร้อมจะจ่ายเพิ่มให้ไม่ว่าจะเป็นค่าเดินทางหรือค่าลงทะเบียนเรียน แม้ว่าคอร์สที่เปิดสอนตอนกลางวันมักจะเป็นคอร์สเร่งรัดจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนที่ไม่เคยเรียนกวดวิชาและเป็นการสอนติวก่อนสอบครั้งสำคัญไม่กี่สัปดาห์ แต่สิ่งที่พบได้ก็คือปัจจุบันนักเรียนที่เคยเรียนกวดวิชาในคอร์สปกติก็สนใจคอร์สเร่งรัดดังกล่าวมากขึ้นเพราะเป็นการเพิ่มความมั่นใจและการเรียนเหมือนกับเป็นการสรุปตอนท้ายก่อนเข้าสอบ เมื่อโรงเรียนในระบบที่นักเรียนเรียนอยู่ให้การสนับสนุน เมื่อผู้ปกครองมีความสามารถที่จะจ่ายและเมื่อการเดินทางสะดวกพอที่จะไปเรียนกวดวิชาและกลับเข้าโรงเรียนได้ภายใน 2 ชั่วโมงความเป็นไปได้และโอกาสในการกวดวิชาของนักเรียนกลุ่มนี้ก็มีมากขึ้น

หยุดเรียนเพื่อกวดวิชาก่อนสอบ การปรับเวลาเรียนในระหว่างภาคเรียนของโรงเรียนมัธยมหลายแห่งมีการดำเนินการสอบปลายภาคให้เสร็จอย่างรวดเร็วหรือไม่ก็หยุดเรียนให้นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในช่วงที่มีการสอบ GAT PAT เพื่อที่จะได้อ่านหนังสือ แต่ช่วงเวลาดังกล่าวนักเรียนหลายคนก็เอาไปใช้ในการกวดวิชา หรือในหลายกรณีก็พบว่า เป็นความพยายามของทางโรงเรียนเองที่จะเร่งการจัดสอบปลายภาคโดยเฉพาะภาคเรียนที่ 2 ซึ่งเป็นภาคปลายให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว และเพื่อเป็นที่รับรู้ร่วมกันว่าการเผื่อเวลาก่อนสอบไว้ 2-3 สัปดาห์นั้น เพื่อให้ให้นักเรียนไปหาคอร์สเร่งรัดต่าง ๆ ของโรงเรียนกวดวิชาเรียน หรือในบางโรงเรียนก็มีทางเลือกให้ด้วยการจัดติวที่จากครูในโรงเรียนเองและโดยการจ้างติวเตอร์มืออาชีพมาสอนในโรงเรียนเอง ส่วนนักเรียนคนใดที่ลงทะเบียนคอร์สของโรงเรียนกวดวิชา ก็ถือว่าเป็นโอกาสอันดีและยังการสอบต่าง ๆ มีกำหนดล่าช้าออกไปเท่าใดก็ยังเป็นโอกาสอันดีที่นักเรียนจะได้มีเวลาเพื่อการติวมากขึ้น นักเรียนคนหนึ่งที่เคยเรียนระดับมัธยมปลายของโรงเรียนแห่งหนึ่งเล่าว่า

“เดี๋ยวนี้โรงเรียนจะเร่งปิดปลายภาคให้เร็วเพื่อให้นักเรียนไปกวดวิชา พวกผมก็เลยได้เข้ามาเรียนกวดวิชาในกรุงเทพฯเร็วขึ้นแต่พวกม. 6 ก็ต้องเข้ามาติวเหมือนกัน แต่บางเทอมก็อยู่ที่พวกสอบ Gat Pat ว่าเขาจะสอบตอนไหนปิดช้าปิดเร็วขึ้นกับ สอบอันนั้นด้วยครับ”

นอกจากนี้ในปัจจุบันสิ่งที่เกือบจะกลายเป็นแนวปฏิบัติที่เหมือนกันทุกโรงเรียน ที่ห้ามไม่ให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ไปร่วมกิจกรรมใด ๆ ทั้งสิ้นทั้งในและนอกโรงเรียน การแข่งขันทักษะทางวิชาการในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนที่ผ่านมา 2-3 ปีที่แล้วตัวแทนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-5 เกือบทั้งหมด ซึ่งทำให้ดูเหมือนว่าการเรียนในระบบตามหลักสูตรกลายเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จของนักเรียนและโรงเรียนจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนกำหนดการ วิธีการและกิจกรรมให้สอดคล้องกับการสอบของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นอย่างมาก นักเรียนบางคนที่ได้เรียนในห้องเรียนพิเศษถึงกับได้รับสิทธิพิเศษกว่าห้องเรียนอื่นในอันที่จะปิดเทอมก่อนเพื่อให้สอดคล้องกับการเดินทางไปเรียนกวดวิชาและมีสิทธิที่จะกลับมาเรียนในตอนเปิดเทอมซ้ำกว่า

“สำหรับนักเรียนห้องพิเศษจะกลับมาเรียนเปิดเทอมซ้ำครูก็ไม่ได้ว่าอะไรเพราะเราก็สามารถโทรมาบอกได้ว่าที่กวดวิชามันอาจจะเข้าไปชักสองอาทิตย์ โทรมาบอกเรียนกวดวิชาเสร็จก็ค่อยกลับมาเรียน”

ถึงแม้เราจะไม่อาจทราบได้ว่ามีกระบวนการอะไรเกิดขึ้นที่ทำให้โรงเรียนในระบบยอมหยุดเรียนเพื่อให้นักเรียนมีโอกาสไปเรียนกวดวิชาก่อนสอบ แต่การหยุดเรียนหรือเร่งระยะเวลาของการปิดเทอมซึ่งมักจะมีเหตุผลที่เป็นทางการว่าเพื่อเอื้อให้นักเรียนได้หยุดอยู่บ้านอ่านหนังสือ แต่ในความเป็นจริงแล้วนักเรียนจะได้โอกาสที่จะไปเสาะแสวงหาโรงเรียนกวดวิชาที่สอนแบบคอร์สเร่งรัด ตะลุยโจทย์ก่อนสอบแบบเข้มข้นซึ่งเป็นโอกาสของทั้งคนที่ไม่เคยกวดวิชาเลยและคนที่เคยกวดวิชามากบ้างน้อยบ้าง แต่ต้องการเรียนเพื่อทบทวนกระชับความรู้เพื่อการสอบอีกครั้งหนึ่ง นักเรียนที่สามารถใช้เวลาที่โรงเรียนหยุดให้อ่านหนังสือก่อนสอบไปเรียนกวดวิชาได้นี้หลายคนจำเป็นต้องเดินทางไปพักกับญาติหรือเช่าหออยู่เพื่อจะได้มีโอกาสเรียนกวดวิชาดังกล่าวซึ่งแน่นอนว่าพวกเขาจะต้องมีความพร้อมด้านทรัพยากรทางการเงิน การเดินทางหรือที่พักด้วย

ความเป็นเมืองกับการขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชา

ความนิยมชมชอบและความเชื่อมั่นศรัทธาที่ผู้คนในสังคมมีต่อโรงเรียนกวดวิชาในฐานะที่เป็นการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งที่สำคัญและจำเป็นสำหรับนักเรียนผู้ต้องการประสบความสำเร็จทางการศึกษาทำให้เกิดขึ้นและการขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่ไม่ต้องตั้งคำถามไม่ว่าจะเป็นการเกิดขึ้นของโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานครหรือในส่วนภูมิภาค แม้ว่าในอดีตโรงเรียนกวดวิชาตามต่างจังหวัดจะหาได้ยากมาก แต่ต้องยอมรับว่าในปัจจุบันโรงเรียนกวดวิชามีการขยายตัวควบคู่ไปกับการขยายตัวของเมืองอย่างเห็นได้ชัดอาจกล่าวได้ว่าเมื่อเมืองใหญ่ขยายตัวไปในพื้นที่ใด ปัจจุบันจะ

เริ่มมีสาขาของโรงเรียนกวดวิชาหรือไม่ก็มีโรงเรียนกวดวิชาเกิดใหม่เข้าไปเปิดจนกลายเป็นเรื่องธรรมดาที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้ประกอบการเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาสามารถที่จะดัดแปลงสิ่งต่าง ๆ ที่มาด้วยความเป็นเมื่อนั้นให้เกิดประโยชน์กับการจัดตั้งและขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชาได้อย่างมาก กล่าวอีกนัยหนึ่งเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาสามารถที่จะนำเอาความเป็นเมื่อนั้นมาเอื้ออำนวยให้โรงเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่เป็นไปได้เข้าถึงได้

การขยายตัวของห้างค้าปลีกในอดีตโรงเรียนกวดวิชาในต่างจังหวัดนั้นหาได้น้อยมากส่วนใหญ่เป็นการกวดวิชาที่เปิดกันขึ้นเองของครูอาจารย์ในส่วนบุคคลในระยะต่อมาแม้จะมีโรงเรียนกวดวิชาชื่อดังไปเปิดสอนกวดวิชาในต่างจังหวัดก็เป็นเพียงการไปเช่าตึกแถวเปิดสอนอย่างโดดเดี่ยวไม่มีความสะดวกสบายและไม่เป็นที่นิยมกันมากนัก นักเรียนส่วนใหญ่จึงมุ่งเดินทางเข้ามาตีวงในกรุงเทพมหานคร แต่เมื่อมีการขยายตัวของห้างสรรพสินค้าประเภทที่เรียกกันว่า “ดิสเคาท์สโตร์” ทำให้ในต่างจังหวัดมีศูนย์การค้าที่เกิดขึ้นควบคู่ไปกับดิสเคาท์สโตร์เหล่านี้การเปิดพื้นที่ให้โรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานครขยายสาขาออกไปอยู่ตามศูนย์การค้าจึงเป็นสิ่งที่สะดวกมากขึ้น เจ้าของโรงเรียนกวดวิชาจึงอาศัยความสะดวกในการมีสถานที่รองรับอยู่ในศูนย์การค้าและจัดได้ว่าเป็นสถานที่ ซึ่งมีการอำนวยความสะดวกในเรื่องของมาตรฐานอาคารต่างๆ กำหนดไว้เป็นที่เรียบร้อยแล้วในการจัดตั้งโรงเรียนกวดวิชา ซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีมากมายไม่ว่าจะเป็นร้านอาหาร หรือที่นั่งพักผ่อน รวมไปถึงที่จอดรถสำหรับผู้ปกครอง และการเป็นศูนย์รวมของผู้คนตามต่างจังหวัดในยุคสมัยนี้ประกอบกับการเรียนการสอนในปัจจุบันที่สามารถใช้สื่อการสอนประเภทวีดิทัศน์ได้ยิ่งเพิ่มโอกาสให้นักเรียนในต่างจังหวัดเข้าถึงการเรียนการสอนได้ในมาตรฐานเดียวกันเอกนิสิตคณะแพทยศาสตร์เล่าว่า

“เมื่อก่อนที่ไม่มีเปิด เดียวนี้ก็แล้วแต่ตอนผมไปเรียนผมเรียนที่เชียงใหม่ เชียงใหม่จะมีเป็นโซนเลยจริงๆ ที่พิษณุโลกก็มีใกล้กว่าด้วยแต่แม่ไม่ให้ไปเพราะไม่รู้จักใคร พุดถึงตอนนี้เด็กที่จังหวัดบ้านผมนี้ก็มีทางเลือกเยอะแล้วโรงเรียนกวดวิชาต่างๆ มาเปิดสอนแล้ว”

การขยายตัวของห้างค้าปลีกในต่างจังหวัดได้ทำให้โอกาสของนักเรียนในการเข้าเรียนกวดวิชาโดยเฉพาะโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมเชื่อถือ โดยโรงเรียนเหล่านี้สามารถไปเปิดสาขาในห้างค้าปลีกได้ง่ายขึ้น ซึ่งแตกต่างจากอดีตที่นักเรียนที่ต้องการเรียนกวดวิชาจะต้องเดินทางในระยะไกลและต้องอาศัยการพักค้างแรมบางที่การกวดวิชาที่โรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงไม่สามารถเรียนในช่วงวันหยุดเสาร์อาทิตย์เหมือนนักเรียนที่อยู่ในจังหวัดที่มีแหล่งกวดวิชา ซึ่งทำให้ทางเลือกหรือโอกาสในการเข้าถึงโรงเรียนกวดวิชาที่มีมากขึ้น ช่วยลดปัญหาเรื่องระยะทาง นับได้ว่าเป็นการที่โรงเรียนกวดวิชาได้เอื้ออำนวยในด้านการเดินทางซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรอย่างหนึ่งให้สะดวกขึ้น

อย่างไรก็ตามการเปิดสาขาในเขตต่างจังหวัดหรือชานเมืองของโรงเรียนกวดวิชาตามห้างสรรพสินค้าต่าง ๆ ไม่ได้เป็นเพียงการเอื้ออำนวยเรื่องการเดินทางให้กับนักเรียนเท่านั้น ในหลายกรณียังทำให้นักเรียนที่มีข้อจำกัดหรืออยู่ภายใต้เงื่อนไขทางเศรษฐกิจที่จำกัดมีโอกาสและได้เรียนกวดวิชาได้ง่ายขึ้น อย่างในกรณีของวิช ซึ่งเลือกเรียนกวดวิชาที่มีสาขาอยู่ในห้างสรรพสินค้าใกล้บ้านเพียงแห่งเดียวเท่านั้นเพราะสำหรับวิชแล้วแม้จะเชื่อว่าการเรียนกวดวิชากับติวเตอร์ที่เปิดสอนเฉพาะรายวิชาที่ติวเตอร์ถนัดนั้นจะทำให้มีความเข้าใจในเนื้อหาและมีโอกาสสูงกว่าในการสอบ แต่การเรียนกับโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อแห่งหนึ่งที่เปิดสาขาในห้างสรรพสินค้าใกล้บ้านแบบลงทะเบียนเรียนทุกรายวิชาก็ยังดีกว่าไม่ได้เรียนเพราะการตระเวนไปเรียนตามโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเฉพาะรายวิชานั้นต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูงและต้องเดินทางไปหลายที่หลายแห่งเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยากสำหรับวิชา

“แค่ได้เรียนที่(ชื่อโรงเรียนกวดวิชาและชื่อห้าง) ก็พอแล้วครับ...ปีจะได้ไม่ต้องลำบากมากเพราะถ้าไปเรียนหลายที่ค่ารถ ค่ากินอะไรก็เพิ่ม...ผมก็รู้นะว่าอย่างวิชาเคมีที่นี้ก็สอนสู้(ชื่อติวเตอร์) แต่เราก็เรียนได้แค่นี้ก็พอแล้ว”

ดังนั้นสำหรับนักเรียนต่างจังหวัดหรือนักเรียนที่อาศัยอยู่ตามชานเมืองหรือเขตปริมณฑล ที่ไม่มีกำลังความสามารถหรือขาดแคลนทรัพยากรทางการเงินต่าง ๆ จึงไม่มีโอกาสที่จะเข้ามากวดวิชาในกรุงเทพมหานครหรือสาขาของโรงเรียนกวดวิชาที่กระจายอยู่ทั่วกรุงเทพมหานครได้ การขยายตัวของห้างค้าปลีกหรือห้างสรรพสินค้าตามต่างจังหวัดได้ทำให้พวกเขามีโอกาสในการได้เรียนกวดวิชาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมากนักเพราะอยู่ใกล้บ้าน แม้ว่าราคาค่าลงทะเบียนจะไม่ได้ต่างจากราคาค่าลงทะเบียนในโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร แต่ก็ทำให้ค่าใช้จ่ายและเวลาในการเดินทางลดลงไปอย่างมาก นักเรียนหลายคนมีโอกาสแม้กระทั่งได้ไปเรียนในตอนเย็นเพราะอยู่ใกล้บ้านพอที่ผู้ปกครองจะไปรับ-ส่ง

การใช้เทคโนโลยีให้เอื้อต่อการขยายสาขาในต่างจังหวัด เมื่อโรงเรียนกวดวิชาขยายสาขาไปสู่ต่างจังหวัดหลายโรงเรียนมีความโดดเด่นอยู่ที่ติวเตอร์เพียงคนเดียว หรือติวเตอร์หลักเพียงไม่กี่คนความจำเป็นที่จะต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ในการขยายสาขาก็เกิดขึ้น อันที่จริงการใช้เทคโนโลยีในรูปแบบนี้เกิดขึ้นมาตั้งแต่มีการขยายสาขาในเขตกรุงเทพมหานครแล้ว แต่เมื่อสาขาต้องขยายไปต่างจังหวัดการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ก็ช่วยให้การขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชาเป็นไปได้ง่ายขึ้นเพราะการเปิดสาขาอาจทำได้โดยมีสถานที่ที่ถูกต้องปลอดภัยได้มาตรฐานและมีเจ้าหน้าที่ประจำสาขาที่คอยอำนวยความสะดวกในห้องเรียนเพียง 3-4 คนก็พอต่อการบริหารจัดการของสาขาในต่างจังหวัด นอกจากนี้โรงเรียนกวดวิชาหลายแห่งยังเริ่มขยายการสอนของโรงเรียนออกไปในรูปแบบคอร์สเรียนส่วนตัวกับคอมพิวเตอร์ซึ่งมีความยืดหยุ่นตามความต้องการของผู้เรียน โปรแกรมสามารถทำให้การ

เรียนเสมือนได้เรียนสดจริง ทบทวนได้และใช้การสื่อสารผ่านระบบสารสนเทศที่ทันสมัยในการซักถามข้อสงสัยกับผู้สอนได้ระบบภาพและเสียงก็จะสวยงามตื่นตื้นเร้าใจ ตัดต่อตัดแต่งได้ตามความต้องการ และเนื้อหาของบทเรียนทำให้หลายคนมองว่าการใช้เทคโนโลยีเหล่านี้จะกลายมาเป็นแนวโน้มใหม่ของโรงเรียนกวดวิชาในอนาคตดังที่ติวเตอร์ท่านหนึ่งได้แสดงความเห็นว่า

“เรียนกับวีดิทัศน์มันก็คือเรียนแบบสอนสดผ่านทีวีเพราะไม่ค่อยมีติดต่ออะไรสอนสดยังงี้ก็ถ่ายไปเปิดอย่างนั้น แต่เดี๋ยวนี้ที่กำลังมาแรงคือเรียนผ่านคอมพิวเตอร์แพงกว่า เด็กจัดเวลาได้เองแล้วมันติดต่อสวมใส่อะไรไปได้มากมายดีกว่าวีดิทัศน์เยอะเลย”

ดังนั้นเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาหรือติวเตอร์จึงสามารถใช้ระบบเทคโนโลยีเพื่อทำให้การสอนในแต่ละครั้งสามารถสอนได้หลายสาขา โดยอาจจะทำในรูปแบบของการสอนผ่านวีดิทัศน์ หรือสอนแบบถ่ายทอดสดก็ได้ซึ่งมีผลดีหลายประการกล่าวคือทำให้ประหยัดต้นทุน มีประสิทธิภาพ และการสอนได้มาตรฐานเดียวกัน แต่การใช้เทคโนโลยีเป็นสิ่งที่ต้องอาศัยการลงทุนที่ค่อนข้างสูงซึ่งเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการขยายสาขาได้ก็จำเป็นที่จะต้องต้องมีเงินลงทุนมากพอกับเทคโนโลยีดังกล่าว อีกทั้งถ้าหากมีเงินทุนมากพอกับการลงทุนในเทคโนโลยีก็ไม่อาจทำให้การขยายสาขาประสบความสำเร็จได้เพราะการสอนผ่านสื่อเทคโนโลยียังจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการผลิตสื่อที่ถูกต้องเหมาะสม หลักสูตรการสอนที่มีประสิทธิภาพ เทคนิควิธีการสอนของติวเตอร์ที่มีความเป็นเลิศ และเหมาะสมกับการสอนแบบบรรยายผ่านสื่อเหล่านี้ด้วย เช่นกรณีของน้ำเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาซึ่งชื่อแฟรนไชส์จากโรงเรียนกวดวิชาชื่อดังโดยเปิดสาขาอยู่ในจังหวัดแห่งหนึ่งในภาคกลางได้เล่าว่า

“แฟรนไชส์มันคืออย่างหนึ่งคือเราไม่ต้องไปยุ่งเรื่องหลักสูตร วิชาหลัก ๆ ที่เขาสอนอยู่แล้วก็เปิดวิดีโอเอาส่วนวิชาอื่นที่เราอยากเปิดสอนเองเราก็ค่อยหาคนสอนเอา บางวิชาหนูก็สอนเองเท่าที่เราสอนได้วิชาไหนยาก ๆ ก็จ้างครูเก่ง ๆ ที่เด็กเขาชอบรับกันมาสอน... หนูคิดว่าลงทุนล้านหนึ่งก็คุ้มนะเพราะว่าวิชาที่เขาสอนเราได้วิดีโอมาก็เปิดเรียกลูกค้าให้เรา... พ่อแม่มาส่งลูกคนโตเรียนก็เอาแฮ้ยที่นั่นมันโรงเรียนของ (ชื่อโรงเรียนกวดวิชา) นี้หว่า... ก็มีคำถามว่าสอนประถมใหม่จะเอาคนเด็กมาเรียน เราก็สอนเองก็ได้ตรงนี้ด้วย... แต่วิชาของเขาเราสู้ไม่ได้ถึงจะสอนวิดีโอหนูเรียนมาทางนั้นะไปนั่งเรียนลองฟังดูเอาเขาสอนเข้าใจเทคนิคดี ทำดีไม่ง่วง”

การเข้าถึงที่ง่ายขึ้นด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ นอกจากการขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชาอันเป็นผลมาจากการนำเอาระบบเทคโนโลยีทางการศึกษาประเภทโทรทัศน์วงจรปิดและการบันทึกการสอนลงบนวีดิทัศน์แล้วนำไปใช้เปิดสอนในโรงเรียนกวดวิชาตามสาขาต่าง ๆ แล้วปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชา

การบันทึกภาพและเสียงการสอนของติวเตอร์ได้เปลี่ยนจากวิดีโอหรือแผ่นวีดีโอที่ปรากฏแต่ภาพและเสียงธรรมดา มาเป็นการบันทึกในซีดีรอม หรือในระบบความจำของคอมพิวเตอร์ ทำให้สื่อการเรียนการสอนชนิดใหม่ที่สามารถตัดต่อเรื่องราวทำภาพตัวอย่างหรือใส่เสียงจากสื่ออื่น ๆ ประกอบได้อย่างตื่นตาตื่นใจ อีกทั้งสามารถเปิดดูแบบกลับไปกลับมาได้หลายครั้ง ทำให้เกิดการเรียนการสอนของโรงเรียนกวดวิชาในรูปแบบใหม่ที่เรียกกันว่า “คอร์สไพรเวท” คือการเรียนกับคอมพิวเตอร์เป็นการส่วนตัวเริ่มเป็นที่นิยมแพร่หลายมากขึ้น เพราะเป็นการเรียนที่เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนจะเรียนเมื่อใดก็ได้ ถึงจะมีราคาต่ำลงทะเลียนเรียนที่สูงกว่าการเรียนการสอนทั่วไป ซึ่งทำให้ผู้ที่ต้องการจะดำเนินธุรกิจเป็นเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาในปัจจุบันซึ่งมีเงินลงทุนจำนวนหนึ่งพร้อมทั้งอาคารสถานที่ซึ่งอยู่ในทำเลที่เหมาะสมหากสามารถจัดหาคอมพิวเตอร์ที่มีศักยภาพสูงประมาณ 10-20 เครื่องและติดต่อซื้อลิขสิทธิ์จากโรงเรียนกวดวิชาดัง ๆ ก็สามารถเปิดโรงเรียนกวดวิชาได้ เช่นติวเตอร์คนหนึ่งกล่าวถึงอนาคตของเธอในวันข้างหน้าว่า

“หนูอยากเปิดสอนไพรเวท แคมมีคอมพิวเตอร์ ติดต่อซื้อลิขสิทธิ์เขามา แค่นี้ก็ทำได้แล้วไม่ต้องไปห่วงเรื่องคนสอนค่าจ้างสอน เราแค่ทำโปรโมชันอย่างเดียวก็จบ”

จะเห็นได้ว่าการขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชาในปัจจุบันสามารถเกิดขึ้นได้ง่ายเนื่องจากเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาสามารถแปลงเทคโนโลยีสารสนเทศให้กลายเป็นทรัพยากรที่เอื้อต่อการประกอบธุรกิจกวดวิชาของนักลงทุนหน้าใหม่ ๆ โดยยังคงสามารถรักษามาตรฐานของการเรียนกวดวิชาให้เป็นไปในแบบเดียวกันผ่านสื่อดังกล่าว อีกทั้งเป็นความประหยัดและมีประสิทธิภาพของระบบการเรียนการสอนของโรงเรียนกวดวิชาไปในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ในส่วนของนักเรียนการเกิดขึ้นของ “คอร์สไพรเวท” ที่เรียนด้วยตนเองกับคอมพิวเตอร์นี้ได้ทำให้นักเรียนอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งอาจเป็นคนที่เรียนรู้ได้ช้าจำเป็นต้องพึ่งหรือดูเทพการสอนซ้ำหลาย ๆ ครั้งได้มีโอกาสในการเข้าเรียนกวดวิชาที่ถูกลักษณะการเรียนรู้ของตนมากขึ้น นักเรียนบางคนทั้งที่เรียนกวดวิชาในระบบเข้าห้องเรียนเพื่อเรียนกับติวเตอร์ที่สอนสดหรือเรียนกับวิดีโอมาแล้วในหลายรายวิชาแต่บางวิชาพวกเขาก็กลับวางแผนไว้เรียนในตอนท้าย ๆ โดยเลือกที่จะเรียนแบบไพรเวทเพราะนักเรียนกลุ่มนี้จะพิจารณาจากจิตในการเรียนของตนเองเป็นรายวิชา ๆ ไป อย่างเช่น โชค นักเรียนที่เรียนกวดวิชามาตั้งแต่เรียนอยู่มัธยมศึกษาปีที่ 4 ไม่ต่ำกว่า 10 คอร์สทั้งสอนสดและเรียนกับวิดีโอ แต่โชคกลับเลือกที่จะเรียนภาษาอังกฤษในตอนท้ายโดยวางแผนไว้ว่าจะเรียนภาษาอังกฤษในคอร์สของโรงเรียนกวดวิชาภาษาอังกฤษชื่อดังแห่งหนึ่งแต่จะลงทะเบียนเรียนแบบไพรเวท

“ตอนนั้นผมเรียนวิชาหลัก ๆ ที่ต้องรีบเรียนให้จบก่อนพวกเคมี ฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ แล้วค่อยไปเก็บไทยกับสังคม...อังกฤษผมจะไปเรียนตอนใกล้จบ ม.6 ... ตั้งใจว่าจะเรียนกับครู(ชื่อ) แต่เรียนคอร์สพิเศษ เพราะผมคิดว่าอังกฤษผมแย่มากอยากเรียนแบบมีโอกาสได้ทบทวนจนกว่าจะเข้าใจ”

การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาในระบบของโรงเรียนกวดวิชานอกจากทำให้สาขาของโรงเรียนกวดวิชาขยายออกไปได้อย่างรวดเร็วแล้ว ยังเอื้อให้นักเรียนสามารถจัดสรรเวลาให้การเรียนของตนเองได้อย่างเหมาะสมมากยิ่งขึ้น แต่การที่นักเรียนจะสามารถเรียนกับเทคโนโลยีสารสนเทศเช่นว่านี้ได้ก็ต้องมีความสามารถในการจ่ายค่าเรียนที่แพงกว่าปกติ และต้องสามารถจัดสรรเวลาให้กับตนเองได้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตามเทคโนโลยีสารสนเทศเหล่านี้ได้เอื้อให้นักเรียนที่อาจไม่มีเวลาไม่มีโอกาสที่จะเข้าถึงการเดินทางได้อย่างสะดวกเหมือนนักเรียนกลุ่มอื่นให้สามารถเข้าถึงโรงเรียนกวดวิชาได้อีกทางหนึ่ง

ทิพัก: สิ่งเอื้ออำนวยสำหรับนักเรียนฝากอนาคตไว้กับโรงเรียนกวดวิชา

สำหรับนักเรียนในต่างจังหวัดที่ผู้ปกครองมีความหวังในอนาคตของลูกหลานและปลุกฝังความสำเร็จในการศึกษาและหน้าที่การงานในอนาคตให้ลูกหลาน ซึ่งจะมีความเข้าใจระบบการศึกษาแบบแข่งขันเป็นอย่างดีว่าหากต้องการความสำเร็จการเรียนเพียงในห้องเรียนไม่ว่าจะเรียนในโรงเรียนที่ดีมีชื่อเสียงเพียงใด ก็ไม่พอที่จะทำให้สอบเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยในสาขาที่มีการแข่งขันสูงได้ ต้องยอมรับว่าผู้ปกครองกลุ่มนี้มักจะมีเข้าใจระบบการสอบและแนวทางในการศึกษาต่าง ๆ ของบุตรหลานเป็นอย่างดี บางคนอาจมีการวางแผนการศึกษาให้บุตรหลานมาตั้งแต่วัยอนุบาล ซึ่งส่วนใหญ่ที่ผู้ปกครองให้ความเอาใจใส่ต่อการศึกษาเรื่องนี้จะได้รับคำแนะนำให้เรียนกวดวิชามาตั้งแต่เด็ก ๆ จนเป็นการปลุกฝังที่เคยชินว่าความสำเร็จทางการศึกษาต้องได้มาจากการแข่งขันการมีอนาคตที่ดีจำเป็นต้องลงทุนลงแรงตั้งแต่วัยเด็ก คณะวิชา สาขาและอาชีพในอนาคตของนักเรียนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จึงได้รับการปลุกฝังให้เรียนสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ ซึ่งนักเรียนจะมีความชอบความถนัดหรือไม่ก็ตามแต่ส่วนใหญ่จะถูกทำให้คิดว่าเป็นอนาคตที่ดีและบางคนถือว่าการทำเพื่อพ่อแม่

แม้ว่านักเรียนในกลุ่มนี้จะได้รับการส่งเสริมด้านการศึกษาให้เข้าเรียนในโรงเรียนดังที่มีชื่อเสียงและมาตรฐานในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับสูงพอสมควรรวมทั้งได้รับการสอนแบบกวดวิชาหลากหลายรูปแบบไม่ว่าการเรียนกวดวิชากับครูหรือกับโรงเรียนกวดวิชาที่เปิดสอนเฉพาะในจังหวัดอันเป็นภูมิลำเนาของตนเอง แต่ทั้งนักเรียนและผู้ปกครองต่างคิดเห็นตรงกันว่าการศึกษาเท่าที่ผ่านมายังไม่มากเพียงพอต่อการพิชิตข้อสอบในสนามสอบที่วัดเป็นวัดตายตอนสอบเข้ามหาวิทยาลัย การเรียนกวดวิชาในโรงเรียนกวดวิชาชื่อดังเท่านั้นที่จะสามารถทำให้เชื่อมั่น หรือคลายกังวลได้ นักเรียนกลุ่มนี้เมื่ออยู่มัธยมศึกษาตอนปลายจึงมักจะเข้าเรียนกวดวิชาในโรงเรียนกวดวิชาชื่อดังที่อาจเปิดบางสาขา

ในจังหวัดของตน หรือจังหวัดใกล้เคียง หรือในบางครั้งอาจมีการเข้ามาเรียนกวดวิชาในเมืองใหญ่ๆ ที่มีโรงเรียนกวดวิชาและหลักสูตรให้เลือกอย่างหลากหลายเช่น กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ สงขลา พิษณุโลก ขอนแก่น เป็นต้น

อย่างไรก็ตามการเรียนกวดวิชาในเมืองใหญ่โดยเฉพาะในช่วงปิดเทอมนี้นักเรียนในกลุ่มนี้ เนื่องจากได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองอย่างเต็มที่ในด้านค่าเล่าเรียน นักเรียนจึงสามารถเลือก ลงทะเบียนเรียนได้อย่างเต็มที่เต็มเวลาว่างตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันอาทิตย์โดยไม่มีวันหยุดและหลายคนก็ เรียนจนถึงเวลาค่ำมืดเกือบทุกวัน การเรียนแบบเต็มเวลาดังกล่าวทำให้นักเรียนไม่สามารถที่จะ เดินทางไป-กลับได้ นักเรียนที่จะเรียนในลักษณะเข้มข้นแบบนี้ได้จึงต้องมีที่พักที่ค่อนข้างถาวรในเมือง ใหญ่เพื่อทำให้การเรียนกวดวิชาดังกล่าวมีความเป็นไปได้ นักเรียนบางคนมีญาติอยู่ในเมืองใหญ่ก็ สามารถขอพักค้างกับญาติได้ นักเรียนบางคนไม่มีญาติก็ต้องอาศัยการหาหอพักหรือเช่าอาคารชุด ต่างๆ เพื่อการพักอาศัย ในขณะที่นักเรียนบางคนที่มีพ่อแม่ผู้ปกครองมีฐานะที่มั่นคงถึงกับเช่าซื้อบ้านพัก ไว้สำหรับให้บุตรหลานไปเรียนกวดวิชาในเมืองใหญ่ ๆ เลยทีเดียว เช่นกรณีของกวางที่เล่าว่า

“แม่ไปคูหาที่เขาเช่ามันไม่ไหวสภาพแวดล้อมไม่ดี มีคนกินเหล้าอยู่ข้างล่าง เทอมนี้เราก็เลยย้ายเขา ไปอยู่อยู่กับลูกพี่ลูกน้องที่ทำงานอยู่ที่นั่น พอเทอมต่อมาแม่ก็ตัดสินใจซื้อบ้านจัดสรรให้เขาอยู่เลย”

ในขณะที่นักเรียนบางคนแม้ว่าจะมีโรงเรียนกวดวิชาอยู่ในจังหวัดที่เป็นภูมิลำเนาแต่ก็มีความ เชื่อว่าการมาเรียนที่กรุงเทพมหานครน่าจะดีกว่าอีกทั้งการที่โรงเรียนกวดวิชาในปัจจุบันมีลักษณะเป็น โรงเรียนเฉพาะทางคือสอนวิชาเดียวเป็นส่วนใหญ่การเข้ามาเรียนในกรุงเทพมหานครอาจอาศัยการ เดินทางระหว่างพื้นที่สองแหล่งได้แก่สยามสแควร์กับตึกวรรณสรณ์เท่านั้นซึ่งถ้าเรียนที่ภูมิลำเนาอาจ ไม่ได้เรียนครบตามที่ตั้งใจ นักเรียนกลุ่มนี้นอกจากต้องอาศัยการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะ ในช่วงเปิดภาคเรียนที่พวกเขาจะมาเรียนเฉพาะวันเสาร์หรืออาทิตย์ แต่ในช่วงปิดเทอมพวกเขาจะ ลงทะเบียนเรียนทุกวันและต้องมาพักค้างในกรุงเทพมหานครซึ่งผู้ปกครองจะต้องสนับสนุนทั้ง ค่าอาหาร ค่าเดินทาง และค่าเช่าหอหรือที่พัก โชคเป็นนักเรียนจากต่างจังหวัดอีกคนหนึ่งซึ่งเข้ามาพักอยู่ ที่กรุงเทพมหานครในช่วงปิดเทอมโดยแม่ของโชคและแม่ของเพื่อน ๆ จะรวมกันเช่าคอนโดมิเนียมใน ย่านที่ใกล้กับรถไฟฟ้าเพื่อให้ลูก ๆ สะดวกต่อการเดินทางไปเรียนตามโรงเรียนกวดวิชาในย่านที่มี รถไฟฟ้าผ่าน โชคเล่าว่า

“ปิดเทอมก็มาเช่าคอนโดอยู่กับเพื่อน ช่วยกันออกเดือนละสี่ห้าพัน ต้องหาที่ใกล้รถไฟฟ้าเพราะอย่าง นี้ก็ไปมาสะดวกครับ...ก่อนมาก็ถามแม่แล้วแม่บอกว่าให้มาแม่ก็ให้ค่าอาหารค่าเดินทางทั้งหมด ...ทุก วันนี้ใช้อยู่วันละประมาณสองร้อยบาทครับ แต่ก็ประหยัดเอาซื้อตัว (เหมา) เทียวก็ถูกลงหน่อยครับ”

อาจกล่าวได้ว่าสำหรับนักเรียนที่มุ่งหวังความสำเร็จขั้นสูงสุดกล่าวคือต้องการเข้าเรียนในสาขาที่มีการแข่งขันสูง เช่น แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์(บางสาขา) ความหวังของนักเรียนกลุ่มนี้จึงไม่ได้ฝากไว้กับโรงเรียนในระบบ หากแต่ความสำเร็จหรือชัยชนะในสนามสอบถูกฝากไว้กับโรงเรียนกวดวิชาชื่อดัง นักเรียนและผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มนี้จะเข้าใจในระบบของการแข่งขันอย่างดี การระดมทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการเรียนของนักเรียนกลุ่มนี้จะมีอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่วัยเด็กและมีการวางแผนการเรียนกวดวิชาอย่างเป็นระบบ ความเชื่อถือในโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนและผู้ปกครองกลุ่มนี้จะมีความเชื่อมั่นอย่างมากกับโรงเรียนกวดวิชาชื่อดัง ความพร้อมในการลงทุนเพื่อการศึกษาที่มีอยู่ในระดับสูง และหากเป็นนักเรียนต่างจังหวัดการจัดหาที่พักเพื่อเอื้อให้การเรียนกวดวิชาเป็นไปได้อาจขึ้นอยู่กับเครือข่ายความสัมพันธ์หรือศักยภาพและความสามารถในการลงทุนทางการเงินของผู้ปกครอง

ทรัพยากรที่เอื้อต่อการขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชา

การขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเป็นผลมาจากระบบการศึกษาแบบแข่งขันที่ผู้แพ้มักจะถูกคัดออกจากโอกาสในอันที่จะมีชีวิตและอาชีพการงานที่มั่นคงในอนาคต ภายใต้การแข่งขันผู้คนที่รับรู้ถึงความสำเร็จและความล้มเหลวที่เกิดขึ้นได้ในระบบการศึกษาจึงพยายามอย่างสุดความสามารถเพื่อทำให้ตนเองและบุตรหลานไม่ตกไปอยู่ในสนามของการแข่งขันโดยไม่มีโอกาสชนะ การเรียนในโรงเรียนในระบบถูกมองว่าไม่เพียงพอต่อการเข้าสู่สนามการแข่งขันโรงเรียนกวดวิชาถูกทำให้เห็นว่ามีค่าเชื่อถือ มีผลงานเป็นที่ประจักษ์หรืออย่างน้อยก็เป็นวิธีการเพิ่มพูนความรู้ที่ดียิ่งหนึ่งที่จะทำให้มีโอกาสหรือได้เปรียบคู่แข่งในสนามแข่งขัน การจะเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาได้จำเป็นต้องมีทรัพยากรทางการเงินที่มากเพียงพอจากผู้ปกครองที่จะให้การสนับสนุน ถ้าผู้ปกครองหวังความสำเร็จที่เป็นเลิศ เช่น ต้องการให้นักเรียนสอบเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยที่มีการแข่งขันสูง ก็จำเป็นต้องระดมทรัพยากรทางการเงินจำนวนมากแต่โรงเรียนกวดวิชาเองก็เปิดโอกาสสำหรับคนที่มีทรัพยากรทางการเงินน้อยด้วยเช่นกันแต่การลงทุนที่น้อยจะหวังผลสำเร็จที่สูงก็คงเป็นไปได้ยาก ผู้เรียนเองถ้าจะเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงน่าเชื่อถือเป็นที่ไว้วางใจได้ก็จำเป็นต้องมีความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรของตนเองเท่าที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับการเรียนกวดวิชาไม่ว่าจะเป็น เวลา การเดินทาง ที่พัก ค่าใช้จ่ายหรือแม้แต่การต่อรองกับเวลาของการเรียนที่เป็นไปตามกฎของโรงเรียนในระบบ

สำหรับเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาและตัวเตอร้การขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชาคือผลกำไรและผลตอบแทนที่จะได้รับสูงขึ้นด้วยการที่ระบบกฎหมายของไทยมีช่องทางที่สามารถนำมาใช้เพื่อเอื้ออำนวยต่อการขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชาและเอื้อต่อการสะสมทุนและลงทุนในโรงเรียนกวดวิชา

อยู่พอสมควรแล้ว การนำทรัพยากรที่ตนครอบครองอยู่ไม่ว่าจะเป็นเงินทุน ท่าเลที่ตั้ง อาคารสถานที่ ความรู้หลักสูตร เทคนิคการสอน รวมไปถึงระบบการคมนาคมขนส่งและเทคโนโลยีสารสนเทศ มาจัดสรรให้เกิดประโยชน์ต่อการทำให้นักเรียนสามารถเข้าเรียนกวดวิชาในโรงเรียนของพวกเขา ได้มากขึ้น ทำให้การสอนมีเอกลักษณ์และมีมาตรฐานเดียวกัน อาจกล่าวได้ว่าในขณะที่นักเรียนและผู้ปกครองพยายามที่จะจัดการกับทรัพยากรที่ตัวเองมีให้เพื่อต่อโอกาสในการเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนมากที่สุด เจ้าของโรงเรียนกวดวิชาและติวเตอร์ก็พยายามหยิบยื่นโอกาสในการเข้าเรียนกวดวิชาในโรงเรียนของพวกเขาให้กับนักเรียนที่มีความหลากหลายกลุ่มมากที่สุดเท่าที่จะมากได้เช่นกัน เมื่อเป็นเช่นนี้โรงเรียนกวดวิชาจึงขยายตัวออกไปอย่างมากขึ้นเรื่อย ๆ ในปัจจุบัน

บทที่ 7

บทสะท้อนการเรียนรู้จากโรงเรียนกวดวิชา

ในชีวิตของมนุษย์ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับภาระทางสังคมมากมาย การกระทำทางสังคมหลายอย่างได้รับการสืบทอดจนมีความยั่งยืน ต่อเนื่อง ยาวนานข้ามกาลเวลาจนมีพลังอำนาจในการบังคับให้มนุษย์จำเป็นต้องกระทำไปตามแบบแผนเหล่านั้น บ่อยครั้งที่มีคำถามเกิดขึ้นกับแบบแผนของการกระทำทางสังคมว่าเหตุใดมนุษย์ผู้เชื่อว่าตนมีเสรีเปี่ยมไปด้วยเจตจำนงจึงถูกชักจูงให้ต้องดำเนินชีวิตไปตามแบบแผนบางอย่างโดยไม่ลืมหูลืมตา บ่อยครั้งที่มีคนเชื่อว่าหากต้องการยกเลิกแบบแผนของการกระทำทางสังคมสามารถทำได้โดยง่ายเพียงการเปลี่ยนกฎกติกาที่กำกับควบคุมการกระทำ หากเราตระหนักว่าสิ่งที่เป็นพื้นฐานของมนุษย์ก็คือความต้องการความมั่นคงปลอดภัยไม่ต้องการใช้ชีวิตบนความเสี่ยง มนุษย์ทุกคนต่างมีความหวังและอยากที่จะสมหวังต้องการคำชื่นชมและการยอมรับ อาจกล่าวได้ว่าภาระทางสังคมที่นำมาซึ่งความมั่นคงปลอดภัยให้กับชีวิตทางสังคมของมนุษย์ การกระทำนั้นก็ได้รับการสืบทอดต่อเนื่องยาวนานในฐานะที่เป็นแบบแผนการกระทำที่วางใจได้ ทัศนคติที่มีต่อการกระทำทางสังคมดังกล่าวสามารถที่จะนำมาทำความเข้าใจในความยั่งยืนของโรงเรียนกวดวิชาในสังคมไทยได้ เพราะสำหรับสังคมไทยโรงเรียนกวดวิชาได้สถาปนาความเป็นโครงสร้างที่ยั่งยืน มีการสืบทอดที่ต่อเนื่องจนอาจกล่าวได้ว่าโรงเรียนกวดวิชากลายเป็นสถาบันที่สำคัญอันหนึ่งของสังคมไปแล้ว การที่โรงเรียนกวดวิชาได้กลายมาเป็นแบบแผนของการกระทำทางสังคมที่แข็งแกร่งแน่นอนนั้นก็เพราะการเรียนในโรงเรียนกวดวิชาทำให้ผู้คนโดยเฉพาะนักเรียนเชื่อมั่นได้มากกว่าการเรียนในระบบโรงเรียนตามปกติทั่วไป คำถามที่สังคมมักพุ่งเป้าไปที่โรงเรียนกวดวิชาคือโรงเรียนกวดวิชาจำเป็นจริงหรือไม่ ทำไมผู้คนจึงมุ่งเข้าสู่การกวดวิชากันอย่างมากมาย จะทำอย่างไรให้โรงเรียนกวดวิชาลดความสำคัญลง กระทั่งจะทำอย่างไรให้โรงเรียนกวดวิชาหมดไปจากสังคมไทย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าคำถามดังกล่าวเป็นคำถามที่เกิดจากการขาดความเข้าใจในพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ นั่นคือต้องยอมรับก่อนว่าโรงเรียนกวดวิชาได้เป็นสิ่งจำเป็นที่ขาดไม่ได้ไปแล้วในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย และต้องยอมรับว่าตราบดีที่โรงเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งจำเป็นตราบนั้นเราจะไม่มีทางไปหยุดยั้งความต้องการกวดวิชาของนักเรียนรวมถึงไม่อาจไปลดความสำคัญหรือทำให้หมดไปจากสังคมไทยได้ แต่สิ่งที่ควรจะต้องตระหนักและตั้งคำถามก็คือเกิดอะไรขึ้นกับชีวิตทางการศึกษา มีสิ่งใดในระบบการศึกษาของไทยที่ได้ไปทำให้เกิดความวิตกกังวลจนกระทั่งทำให้ชีวิตทางการศึกษาในระบบโรงเรียนปกติธรรมดากลายเป็นชีวิตที่สุ่มเสี่ยงจะต้องแสวงหาพึ่งพาการศึกษาในรูปแบบอื่นดังเช่นโรงเรียนกวดวิชาเข้ามาเสริมสร้างความเชื่อมั่น มั่นคงปลอดภัยให้กับชีวิตทางการศึกษา

การดำเนินชีวิตอยู่ภายในสังคมที่เต็มไปด้วยการแก่งแย่งแข่งขันอันเป็นความเชื่อหลักของอุดมการณ์ทุนนิยมว่า ยิ่งแข่งขันยิ่งจะนำมาซึ่งประสิทธิภาพของระบบ การศึกษาภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมจึงเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการฝึกฝนทักษะผู้คนในสังคมให้มีความรู้ความสามารถที่เน้นความชำนาญเฉพาะทาง เพียงเพื่อจะตอบสนองต่อประสิทธิภาพของระบบ การศึกษาถูกนำมาเป็นเครื่องมือในการคัดคนจำแนกคนออกเป็นกลุ่ม เป็นประเภทเพื่อง่ายต่อการจัดวางคนเข้าสู่ระบบการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การจัดการศึกษาออกห่างจากเป้าหมายของการศึกษา ที่ต้องการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขออกไปทุกที การแข่งขันในระบบการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแม้จะมีเป้าหมายสุดท้ายอยู่ที่การเรียนจบในสาขาวิชาเฉพาะด้านและได้เข้าสู่ระบบการทำงานที่มีความมั่นคงมีรายได้ดี แต่การแข่งขันก็ถูกกำหนดให้เริ่มขึ้นตั้งแต่ช่วงต้นของวัยเรียนด้วยการสอบวัดผลและให้เกรดและยิ่งทวีความเข้มข้นมากขึ้นเมื่อเรียนสูงขึ้นเรื่อย ๆ การแข่งขันทางการศึกษาได้มีส่วนตัดสินอนาคตในชีวิตของผู้คนมาแล้วอย่างมากมาย ชีวิตทางการศึกษาจึงเป็นชีวิตที่เดินอยู่บนเส้นทางของความเสี่ยงที่สร้างความทุกข์ ความวิตกกังวล ความหวงใยในอนาคต ให้กับทั้งนักเรียนและผู้ปกครอง เพราะไม่ว่าจะยากดีมีจนทุกคนต่างต้องการมีชีวิตที่อยู่ดีมีสุขด้วยกันทั้งสิ้น เมื่อการศึกษากลายเป็นแบบแผนที่จะทำให้ได้มาซึ่งความมั่นคงปลอดภัยและความสำเร็จในชีวิต ทุกคนทุกคนรอบคร่ำจึงพยายามที่จะไขว่คว้าหาความสำเร็จเหล่านั้นมาครอบครอง แต่ว่าการศึกษาที่ถูกฝากความหวังส่วนใหญ่ว่างกับการเรียนในห้องเรียนของโรงเรียนในระบบกลับไม่สนองตอบต่อสิ่งที่นักเรียนต้องเผชิญคือ การแข่งขันทางการศึกษา โรงเรียนกวดวิชาที่ปรากฏขึ้นในสังคมไทยที่มักถูกมองว่ามีเป้าหมายเพื่อการเสริมความรู้และทักษะตลอดจนเตรียมความพร้อมให้แก่นักเรียนและเป็นการทำธุรกิจทางการศึกษาที่ลงทุนน้อยผลกำไรงดงาม อีกทั้งยังทำให้คนที่มีโอกาส มีทรัพยากร มีความพร้อมมากกว่าคนอื่น มีโอกาสประสบความสำเร็จทางการศึกษาได้มากกว่า ซึ่งเป็นมุมมองที่มักจะเป็นความเข้าใจที่มีอยู่ทั่วไปในสังคมเมื่อก้าวถึงโรงเรียนกวดวิชาในแง่ของความพยายามที่จะควบคุมการขยายตัวและลดความสำคัญหรือความจำเป็นในการเรียนกวดวิชาจึงมีมาโดยตลอดแต่นอกจากไม่ประสบความสำเร็จแล้วโรงเรียนกวดวิชายังขยายตัวและกลายเป็นสิ่งสำคัญจำเป็นของคนที่ต้องการประสบความสำเร็จทางการศึกษามากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าเพราะความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนที่หลายฝ่ายมักคิดว่าความยั่งยืนของโรงเรียนกวดวิชาดำรงอยู่ด้วยโครงสร้างทางสังคมที่เป็นตัวกำหนดความคิด ความเชื่อ และการกระทำของผู้คน เพียงการเปลี่ยนแปลง กฎ กติกา รูปแบบ หรือ พิธีการบางอย่างก็ทำให้ความคิดความเชื่อ และการกระทำของคนในสังคมเปลี่ยนไป จากการได้สนทนากับนักเรียน ผู้ปกครอง เจ้าของโรงเรียนกวดวิชา และผู้สอนกวดวิชา ผู้วิจัยได้เห็นว่าความเป็นโครงสร้างที่ยั่งยืนมีเสถียรภาพของโรงเรียนกวดวิชานั้นไม่เพียงแต่อาศัยปัจจัยภายนอกมากำหนดความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อและการกระทำ แต่ด้วยความสัมพันธ์ทางสังคมที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขการแข่งขันเพื่อความสำเร็จทางการศึกษา

ประกอบกับอารมณ์ ความรู้สึกของความเป็นมนุษย์ที่มีความกังวลใจ ห่วงใย เชื้ออาหาร ทำให้ความเป็นโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชานั้นฝังลึกอยู่ในระดับจิตใจของผู้คน โรงเรียนกวดวิชาจึงเป็นทั้งความคิด ความเชื่อ ความหมาย แบบแผนการปฏิบัติ ที่ถูกนำมาตีความและเลือกใช้ในความสัมพันธ์ทางสังคมได้อย่างหลากหลาย อาจกล่าวได้ว่าโรงเรียนกวดวิชากลายเป็น “คำตอบ” ของหนทางสู่ความสำเร็จของผู้คนในสังคมจำนวนมากเพราะนอกจากการหยิบยื่นโอกาสให้นักเรียนสามารถประสบความสำเร็จในชีวิตทางการศึกษาได้แล้วภายใต้ปฏิบัติการของโรงเรียนกวดวิชายังได้สร้างความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีความเชื่อเพื่อแผ้วเป่าแบ่งปัน ชดเชยความผิดพลาด เป็นสื่อแทนความห่วงใย และความหวังดีที่ผู้คนจะมีให้กัน อีกทั้งโรงเรียนกวดวิชายังช่วยสร้างความเชื่อมั่น ลดความวิตกกังวล ให้กับผู้ที่ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมกับการแข่งขันทางการศึกษาอีกด้วย ความหมายของโรงเรียนกวดวิชาจึงมิได้ตายตัว แต่กลับเป็นสิ่งที่เลื่อนไหลไปตามบริบทและการตีความของนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้สอน นอกจากผลงานความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการเรียนกวดวิชาจะทำให้โรงเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่มีความน่าเชื่อถือแล้วโรงเรียนกวดวิชายังได้นำเสนอหลักสูตร วิธีการสอน และรูปแบบความสัมพันธ์แบบใหม่ที่หาไม่ได้ในห้องเรียนมีผลให้โรงเรียนกวดวิชากลายเป็นแบบแผนของการปฏิบัติเพื่อความสำเร็จทางการศึกษา

การเข้าถึงกระบวนการดังกล่าวกระทำผ่านวิธีวิทยาการศึกษาเรื่องเล่า (Narrative Approach) ด้วยวิธีวิทยาดังกล่าวจะทำให้เห็นว่าความจริงนั้นเกิดจากการประกอบสร้างผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ความเป็นโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาจึงไม่ได้ถูกกำหนดให้เป็นแบบตายตัว แต่ถูกสร้างขึ้นโดยบุคคลและสะท้อนออกมาเป็นเรื่องเล่าในลักษณะของประสบการณ์ชีวิตที่ถูกจัดระเบียบโดยตัวผู้เล่าเอง ประสบการณ์ที่ถูกเล่าออกมาจึงช่วยเปิดเผยถึงกระบวนการที่บุคคลมีการคิดไตร่ตรองในการเลือกใช้ เลือกลีความ กฎและทรัพยากรต่างๆ เพื่อทำให้ตนเองได้ประโยชน์จากสนามของการแข่งขันทางการศึกษา ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าเรื่องเล่าจากประสบการณ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชาที่นำเสนอขึ้นเป็นเรื่องเล่าที่ผู้เล่าต้องการเล่าให้ผู้วิจัยฟังภายใต้บริบทของการสนทนาที่แตกต่างกันออกไป

ในการสนทนากับผู้เล่าเรื่อง ผู้วิจัยทำหน้าที่มากกว่าการเป็นผู้ถามเพื่อให้ผู้เล่าเรื่องตอบ แต่ผู้วิจัยเองก็ได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เล่า ผ่านการแสดงความคิด ความเห็น และแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพราะผู้วิจัยมิได้มองว่าผู้เล่าเรื่องเป็นเพียงวัตถุของการศึกษา หากแต่ผู้เล่าเรื่องทุกคนต่างมีชีวิตจิตใจ มีความรู้สึกนึกคิด ทุกคนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชาล้วนเป็นผู้ที่ต้องการเก็บเกี่ยวประโยชน์ในสนามของการแข่งขันทางการศึกษาเพื่อชีวิตที่ดีขึ้นของตนเองทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามในกระบวนการสนทนาที่ผู้วิจัยนำเสนอขึ้น เป็นการนำเสนอที่มุ่งตรงเฉพาะประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชาเพื่อชี้ให้เห็นถึงโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาที่ยังลึกอยู่ในระดับจิตใจของผู้เล่าเรื่อง โดยคำนึงถึงบริบทที่แตกต่างกันของผู้เล่าเรื่องเป็นสำคัญ การเข้าไปเกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชาจึงไม่ใช่

เพียงความต้องการหรือค่านิยมส่วนบุคคล และการดำรงอยู่ของโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาจึงมิได้ดำรงอยู่อย่างเลื่อนลอย หากแต่ล้วนเกิดขึ้นในปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มุ่งตรงต่อชัยชนะในการแข่งขันภายใต้ระบบทุนนิยม

ตัวตนของผู้วิจัย

ถ้าเราเชื่อว่าการวิจัยเป็นการสร้างความรู้ ผู้วิจัยเชื่อว่าการวิจัยในครั้งนี้ได้มีส่วนเสริมสร้างประสบการณ์และความรู้ใหม่ๆ ให้กับผู้วิจัยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะความรู้ที่เกิดขึ้นระหว่างการสนทนากับผู้เล่าเรื่องคนแล้วคนเล่าผ่านการคิดไตร่ตรองทบทวนของผู้วิจัยเองได้ทำให้ตัวตนของผู้วิจัยเปลี่ยนแปลงไป เพราะหากกล่าวถึงระบบการศึกษาผู้วิจัยมีความเชื่ออยู่แล้วแต่เดิมว่าการแข่งขันทางการศึกษานั้นเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขของการกำหนดจากอุดมการณ์ทุนนิยม และเมื่อมองถึงการเรียนกวดวิชาและการดำรงอยู่ตลอดจนการขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชา ผู้วิจัยก็มองว่าเป็นผลมาจากการถูกรวบงำโดยระบบทุนนิยมที่ทั้งพ่อแม่ผู้ปกครองและนักเรียนต่างถูกชักจูงให้แข่งกันเรียนเพื่อแข่งกันจำรวบอย่างบ้าคลั่ง ในขณะที่มุมมองซึ่งมีต่อโรงเรียนกวดวิชา เจ้าของโรงเรียนกวดวิชา และผู้สอนที่เราเรียกกันว่าติวเตอร์นั้น ผู้วิจัยก็มีมุมมองในทางลบเป็นส่วนใหญ่ไม่ต่างอะไรกับผู้คนจำนวนมากที่มองว่าคนกลุ่มนี้คือพวกที่กอบโกยแสวงหาประโยชน์และค้ำกำไรจากธุรกิจการศึกษา จึงไม่แปลกอะไรที่ในอดีตผู้วิจัยจะแสดงอาการต่อต้านไม่เห็นด้วยกับการกวดวิชาและเชื่ออย่างสุดจิตสุดใจว่าความเสมอภาคทางการศึกษาจะเกิดขึ้นได้ส่วนหนึ่งต้องเลิกล้มระบบการกวดวิชาให้หมดสิ้นไป เมื่อกรอบความคิดและมุมมองของผู้วิจัยเป็นเช่นนี้ผู้วิจัยจึงมองหาแต่โครงสร้างภายนอกที่เป็นที่มาที่ไปของการขยายตัวและความยั่งยืนของโรงเรียนกวดวิชาที่เป็นสิ่งที่จับต้องได้ ไม่ว่าจะเป็นระบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน ค่านิยมของนักเรียนและผู้ปกครองที่นิยมจะแข่งเพื่อเข้าเรียนในสาขาที่สามารถทำเงินได้ในอนาคต การฉกฉวยโอกาสจากข้อกำหนดกฎหมายที่เจ้าของโรงเรียนกวดวิชาและติวเตอร์เอามาใช้เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับตัวเอง ดังนั้นความหมายของโรงเรียนกวดวิชาในมุมมองเดิมของผู้วิจัยจึงเป็นความหมายที่แน่นอนตายตัว กล่าวคือโรงเรียนกวดวิชาจะเป็นอะไรไปไม่ได้มากกว่าการเรียนลัดเพื่อให้สามารถสอบผ่าน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเชื่อว่าการเรียนกวดวิชาไม่เอื้อต่อการเข้าใจหลักการพื้นฐานของเนื้อหาตามหลักสูตรในโรงเรียนและเป็นสิ่งเกินความจำเป็น ในขณะที่การจะเข้าถึงโรงเรียนกวดวิชาได้ผู้วิจัยมองว่าต้องมีเงินเท่านั้นจึงจะเรียนได้ ส่วนเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาก็ต้องมีทุนหนาพอที่จะเปิดและขยายสาขาออกไปได้อย่างมากมาย สำหรับผู้สอนหรือติวเตอร์นั้นผู้วิจัยเคยคิดว่าการจะเป็นติวเตอร์ที่มีชื่อเสียงได้นั้นต้องอาศัยความสามารถส่วนตัวหรือประสบการณ์ส่วนตัวเป็นหลัก ส่วนการที่โรงเรียนกวดวิชามีความชอบธรรมที่ดำรงอยู่ได้ก็เป็นเพราะกฎหมายอนุญาตให้ดำเนินการได้ส่วนที่ดำเนินการผิดกฎหมายอยู่ก็เพราะไม่มีการเข้มงวดกวดขันอย่างจริงจัง บ่อยครั้งที่

เห็นข่าวตามสื่อสารมวลชนหรือการได้พบเจอกับพ่อแม่ผู้ปกครองที่ต้องส่งลูกเรียนกวดวิชา หรือนักเรียนที่เรียนกวดวิชาจนไม่มีเวลาหยุดพัก ผู้วิจัยจึงมองด้วยความอึดอัดคับข้องใจยิ่งรับรู้ถึงการเปลี่ยนกระบวนการสอบคัดเลือกในระดับต่าง ๆ ครั้งแล้วครั้งเล่าก็ยิ่งทำให้โรงเรียนกวดวิชาจำเป็นมากขึ้น ความเวทนาและความอ่อนล้าในความศรัทธาที่มีต่อระบบการศึกษาไทยก็ยิ่งลดลงไปทุกทีเพราะดูเหมือนว่าเราไม่มีทางที่จะหยุดยั้งการกวดวิชาได้เลยและนับวันก็ยิ่งสำคัญมากขึ้น

แต่การได้ศึกษาในสาขาวิชาที่มีลักษณะเป็นสหวิทยาการรวมถึงวิถีวิทยาในการวิจัยที่ผู้วิจัยเลือกนำมาใช้นั้นเปิดโอกาสให้เกิดมุมมองที่กว้างขวางมากขึ้นและสร้างสรรค์มากขึ้น เพราะวิถีวิทยาในการศึกษาเรื่องเล่าทำให้เราสามารถศึกษาประสบการณ์ของมนุษย์ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความรู้ทำให้ผู้วิจัยเกิดความรู้ขึ้นมาใหม่ว่าโครงสร้างภายนอกไม่ได้เป็นตัวกำหนดความยั่งยืนหรือเสถียรภาพของโรงเรียนกวดวิชาเพียงประการเดียว บุคคลมีความรับรู้ในโครงสร้างที่อยู่ภายนอกแต่ก็สามารถที่จะเลือกใช้ตัดแปลงประยุกต์โครงสร้างดังกล่าวเพื่อให้เกิดทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง โครงสร้างที่ปรากฏอยู่ในระดับจิตใจและจิตสำนึกของบุคคลที่มีความหวัง ความต้องการ ในอันที่จะดำรงรักษาสถานภาพบทบาทและความมั่นคงปลอดภัยในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น มีส่วนอย่างยิ่งในการสืบทอดโรงเรียนกวดวิชาในสังคมไทย ผู้วิจัยได้เห็นวาทะที่ระบบการศึกษายังถูกใช้เป็นเพียงเครื่องมือในการฝึกฝนทักษะของผู้คนให้มีความชำนาญเฉพาะด้านเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ระบบการผลิตแบบทุนนิยม ตราบใดที่ความสำเร็จและความมั่นคงปลอดภัยในหน้าที่ ชีวิต การงาน และการแสวงหาสถานภาพที่ทรงพลังอำนาจในสังคมยังขึ้นอยู่กับการศึกษาเป็นหลัก ตราบใดที่ความสำเร็จทางการศึกษาต้องแสวงหาจากการแข่งขันและแก่งแย่งที่มีแต่ความสุม่เสี่ยงที่จะเกิดความผิดพลาด และตราบใดที่การจัดการศึกษาในระบบของสังคมไทยยังไม่อาจทำให้เสมอภาคเท่าเทียมมีมาตรฐานที่ใกล้เคียงกันและไม่สามารถประกันความเสี่ยงในการแข่งขันได้ ตราบนั้นโรงเรียนกวดวิชาจะยังคงมีความจำเป็น สำคัญ และดำรงอยู่อย่างยั่งยืนตลอดไป

โรงเรียนกวดวิชา: ภาพสะท้อนการแข่งขันทางการศึกษาในสังคมไทย

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาโรงเรียนกวดวิชาถูกมองเป็นเหมือนส่วนเกินของสังคมที่ทั้งนักการเมือง ผู้บริหารระดับประเทศ นักวิชาการ นักการศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน หรือสื่อมวลชนหลายแขนงพยายามโจมตีว่าเป็นสิ่งไม่จำเป็น เป็นความสิ้นเปลืองและทำลายระบบการศึกษาของชาติแน่นอนว่าถ้าสำหรับคนที่ไม่มุ่งหวังความสำเร็จหรือไม่ปรารถนาสอบเข้าโรงเรียนดัง มหาวิทยาลัยดังหรือคณะ/สาขา ยอดนิยมแล้วโรงเรียนกวดวิชาแทบจะไม่มีจุดหมายใด ๆ ต่อบุคคลเลย แต่บุคคลคนนั้นก็ต้องยอมรับสภาพของชีวิตในอนาคตที่ถูกตัดสินด้วยการศึกษาไปเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เมื่อไม่เข้าสู่ในสนามที่มีการแข่งขันที่เข้มข้นตั้งแต่ต้นคือช่วงเวลาที่อยู่ในวัยเรียน อาชีพหน้าที่ การงาน ความสำเร็จ

และความมั่นคงปลอดภัยในอนาคตก็ไม่อาจมีสิ่งใดรับประกันได้ แต่สำหรับบุคคลที่ต้องการเห็นความสำเร็จที่เป็นความมั่นคง ปลอดภัยในหน้าที่การงาน อาชีพ และรายได้ของตน(หรือบุตรหลาน) ในอนาคตก็จำเป็นต้องเข้าสู่การแข่งขันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ความพยายามที่จะกำจัดหรือหยุดยั้งความเจริญเติบโตและการขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชาเกิดขึ้นมาครั้งแล้วครั้งเล่าด้วยการแก้ปัญหาในระดับเทคนิควิธีการ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนวิธีการสอบเข้ามหาวิทยาลัยหลายครั้งหลายหน การเปลี่ยนเกณฑ์หรือการออกข้อกำหนดที่เปลี่ยนรูปแบบการสอบแข่งขันกันเป็นรายปี นอกจากนี้ไม่ทำให้กวดวิชาลดน้อยลงแล้วยังทำให้โรงเรียนกวดวิชาจำเป็นอย่างมากขึ้นและเป็นที่ต้องการมากขึ้นของคนที่ยังประสบความสำเร็จกระทั่งบางครั้งทำให้คนที่เคยคิดว่าไม่จำเป็นต้องกวดวิชาก็ต้องหันมากวดวิชาเช่นเดียวกัน ต่างกันเพียงแค่ว่าใครจะกวดวิชามากหรือน้อยเท่านั้นเอง การแก้ปัญหาการเรียนกวดวิชาที่รัฐพยายามทำอยู่และไม่เคยประสบความสำเร็จเลยนั้น เป็นเพราะการมองการศึกษาที่เฉพาะตัวระบบในระดับโครงสร้าง จึงคิดว่าการแก้ปัญหา ทัศนคติ ระเบียบแบบแผนในการสอบจะทำให้โรงเรียนกวดวิชาลดความจำเป็นลง การมีมุมมองเช่นนี้นับเป็นอุปสรรคในการแก้ปัญหาในตัวของกระบวนการแก้ปัญหาเอง แต่ด้วยมุมมองที่ใช้แนวทางการวิเคราะห์การสถาปนาโครงสร้าง(structuration)มาทำความเข้าใจการสถาปนาโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาในสังคมไทย จะทำให้เห็นว่า สำหรับคนที่ต้องการความสำเร็จทางการศึกษาและต้องการความมั่นคงในอนาคตภายใต้ระบบการศึกษาที่ถูกครอบงำด้วยอุดมการณ์ทุนนิยมอย่างสังคมไทยเรา การแข่งขันเพื่อชัยชนะในสนามสอบคือทางสายเอกทางเดียวของความสำเร็จ เมื่อความสำเร็จทางการศึกษามีนัยยะที่สามารถใช้สื่อสารได้ในสังคม เมื่อความสำเร็จทางการศึกษาและความมั่นคงในอนาคตเป็นสิ่งที่บุคคลควรทำ ทำได้ และมักจะได้รับการยกย่องชมเชย เมื่อความสำเร็จทางการศึกษาและความมั่นคงในอาชีพทำให้บุคคลสามารถที่จะแสดงบทบาทหรือกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้อีกมากมายในสังคมนี้ การแข่งขันทางการศึกษาให้เป็นผู้ชนะก็เป็นสิ่งที่ควรกระทำ ภายใต้โครงสร้างและระบบปฏิสัมพันธ์ทางสังคมบุคคลที่ได้เกิดความเข้าใจว่าโรงเรียนกวดวิชาหมายถึงเส้นทางของความสำเร็จ การเรียนกวดวิชาเป็นวิถีที่ควรประพฤติและปฏิบัติของคนที่ยากประสบความสำเร็จ และการจะเรียนในโรงเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่สามารถทำให้เป็นไปได้ โรงเรียนกวดวิชาจึงกลายมาเป็นสิ่งจำเป็นและยังคงดำรงอยู่ในระบบการศึกษาที่เต็มไปด้วยการแข่งขันแบบแพ้คัดออกนี้อยู่ต่อไป

ความเข้าใจที่นำไปสู่ต้นตอของปัญหา

ในระหว่างที่ดำเนินการศึกษาวิจัยในเรื่องโรงเรียนกวดวิชานี้ผู้วิจัยเกิดคำถามขึ้นมาหลายครั้งว่า ด้วยเหตุอันใดที่ผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารระดับกระทรวง นักวิชาการ นักการศึกษาจึงไม่สามารถมองเห็นถึงรากเหง้าของปัญหาโรงเรียนกวดวิชาที่สั่งสมมาในสังคมไทยนาน

นับหลายทศวรรษ เห็นได้จากการแก้ปัญหาที่ไม่ถูกจุดไม่ตรงประเด็น นอกจากนี้ยังสร้างความจำเป็นและความชอบธรรมให้กับโรงเรียนกวดวิชามากขึ้นไปอีก แม้ว่าการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเพียงต้องการทำความเข้าใจความยั่งยืนของโรงเรียนกวดวิชาโดยไม่ได้มีจุดมุ่งหมายที่จะต่อต้านหรือสนับสนุนโรงเรียนกวดวิชา แต่ความรู้ที่ได้จากการวิจัยทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนกวดวิชาได้กลายเป็นสิ่งจำเป็นมากจนกินไปในสังคมไทย และมันได้ทำให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษายิ่งทวีความรุนแรงขึ้นไปอีก โดยเฉพาะเมื่อความสำเร็จทางการศึกษาหมายถึงความสำเร็จอาชีพ หน้าที่การงานและรายได้ในอนาคต การศึกษาที่เหลื่อมล้ำย่อมมีผลต่อการสร้างความเหลื่อมล้ำทางสังคมในอนาคตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ด้วยจุดยืนที่ชัดเจนที่ว่าผู้วิจัยต้องการทำความเข้าใจความยั่งยืนต่อเนื่องของโรงเรียนกวดวิชาเพื่อจะให้เห็นวิธีการสถาปนาโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาจนกลายเป็นที่ยั่งยืนและจำเป็นในสังคมได้ เมื่อเข้าใจวิธีการสร้างหรือสถาปนาก็คงจะทำให้เห็นหนทางที่จะลดความสำคัญหรือความจำเป็นของโรงเรียนกวดวิชาได้เช่นกัน

การทำความเข้าใจโรงเรียนกวดวิชาอย่างถ่องแท้จึงควรที่จะเข้าใจการสถาปนาความเป็นโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาซึ่งเป็นสิ่งที่บุคคลรับเข้าไปในตัว (internalized) และนำมาใช้ในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น ผู้คนในสังคมไทยให้ความหมายแก่โรงเรียนกวดวิชาว่าสามารถที่จะทำให้ผลการเรียนดีขึ้นกว่าการเรียนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว โรงเรียนกวดวิชาเป็นที่ที่จะทำให้สอบเข้าโรงเรียนที่มีชื่อเสียงได้ โรงเรียนกวดวิชาเป็นที่ที่จะทำให้สอบเข้ามหาวิทยาลัยตามที่มุ่งหวังได้ และผู้คนในสังคมก็เชื่อถือว่าการเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาเป็นวิธีปฏิบัติที่ดีและเหมาะสมอันจะนำไปสู่ความสำเร็จทางการศึกษา ซึ่งทั้งความหมายและความเชื่อที่มีต่อโรงเรียนกวดวิชานั้นปฏิเสธไม่ได้เลยว่าขึ้นอยู่กับความสำเร็จทางการศึกษาในระบบการสอบแข่งขันแบบแพ้คัดออกโดยตรง นอกจากนี้การขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชาที่ทำให้นักเรียนสามารถเข้าถึงได้มากขึ้นมีการขยายสาขา หลักสูตรรูปแบบ วิธีการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนกวดวิชาออกไปอย่างแพร่หลายได้นั้นก็สืบเนื่องมาจากโครงสร้างของการศึกษาแบบแข่งขันได้ทำให้บุคคลที่มีทรัพยากรบางอย่างสามารถใช้ทรัพยากรเหล่านั้นไปเอื้ออำนวยให้ตนเองกลายเป็นผู้ได้เปรียบผ่านปฏิบัติการของโรงเรียนกวดวิชา ชีวิตในระบบการศึกษาที่เต็มไปด้วยโครงสร้างของการแข่งขันนี้คนที่มีความสามารถได้แก่ เงิน ความรู้ เครือข่ายทางสังคม การเข้าถึงการคมนาคมขนส่งหรือการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ฯลฯ มากกว่าย่อมสร้างความได้เปรียบให้กับตนเองได้มากกว่าคนที่มีความสามารถดังกล่าวน้อยกว่า แต่ด้วยความหมายและความเชื่อถือในโรงเรียนกวดวิชาคนที่มีความสามารถน้อยก็ถือเป็นโอกาสที่จะดิ้นรนต่อสู้เพื่อให้ตนเองสามารถเข้าถึงหรือมีโอกาสในการสร้างความได้เปรียบในสนามของการแข่งขันทางการศึกษาบ้าง ในขณะที่โรงเรียนกวดวิชาเองก็ได้หยิบยื่นทรัพยากรหรือแนวทางในการให้โอกาสแก่ผู้คนที่ใช้ทรัพยากรเท่าที่

ตนเองมีภายใต้เงื่อนไขข้อจำกัดต่าง ๆ ให้มีโอกาสในการเข้าถึงโรงเรียนกวดวิชาได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้เพราะนั่นหมายถึงจำนวนลูกค้าและผลกำไรของโรงเรียนกวดวิชาเอง

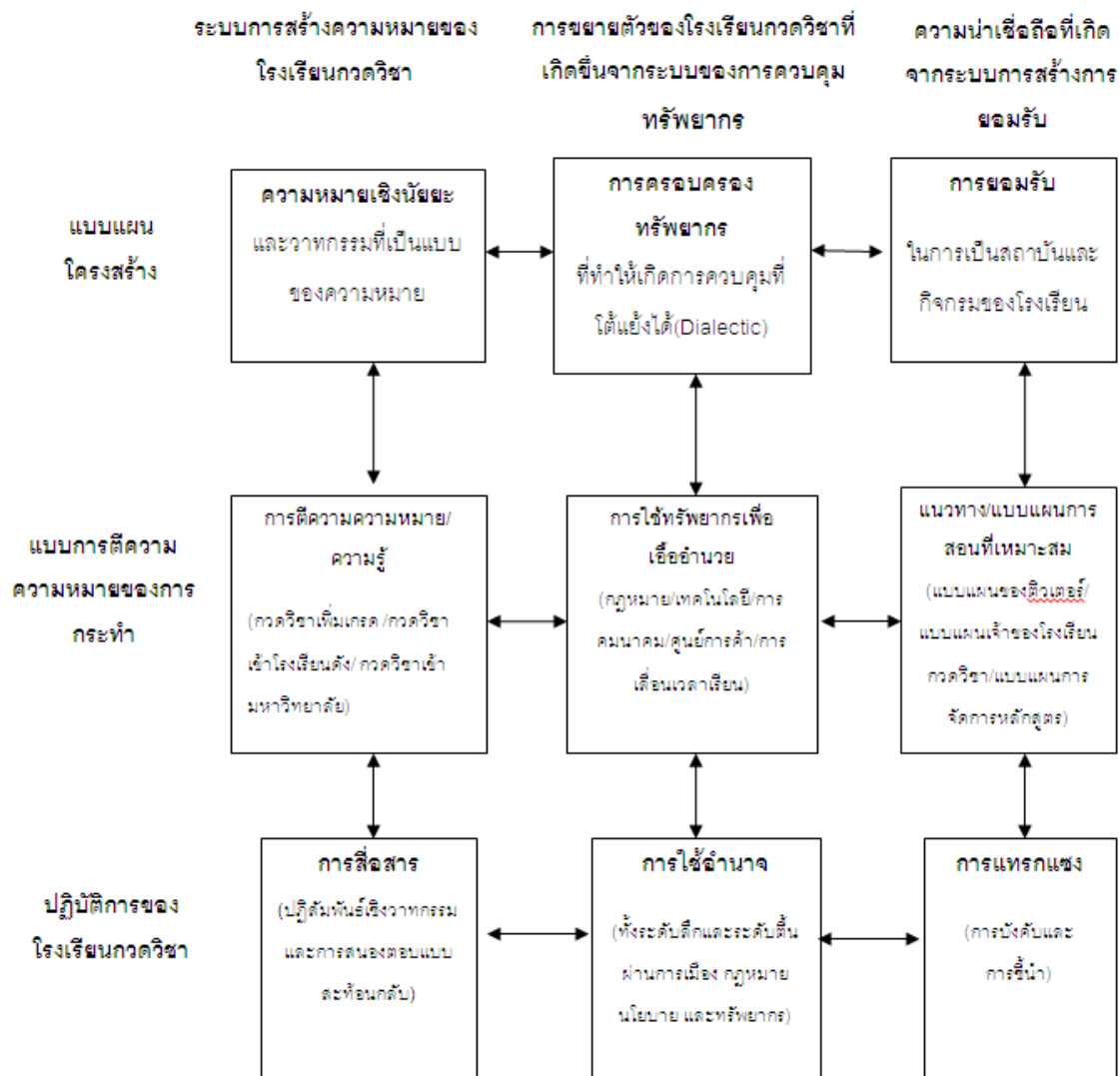
ความมีเสถียรภาพของโรงเรียนกวดวิชาจึงไม่ใช่เสถียรภาพที่สถิตอยู่กับโรงเรียนกวดวิชา หากแต่เป็นเสถียรภาพที่อยู่ในตัวตนของบุคคลตราบไคที่โรงเรียนกวดวิชายังหมายถึงความสำเร็จและชัยชนะทางการศึกษา ตราบไคที่โรงเรียนกวดวิชายังเป็นวิธีปฏิบัติที่บุคคลเชื่อถือได้ว่าเป็นทางแห่งความสำเร็จทางการศึกษา และตราบไคที่โครงสร้างของการแข่งขันยังทำให้ผู้ที่มีทรัพยากรบางอย่างที่เข้าถึงโรงเรียนกวดวิชาได้เป็นผู้ได้เปรียบในสนามของการแข่งขันทางการศึกษา ตราบไคที่โรงเรียนกวดวิชาจะยังคงสถิตเสถียรอยู่ในสังคมนี้ตลอดไป ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ กติกา รูปแบบ หรือวิธีการ ในการสอบในระดับต่าง ๆ อย่างไร ความเป็นโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาจะยังถูกผลิตและผลิตซ้ำอยู่ต่อไปอย่างยาวนาน การลดความสำคัญของโรงเรียนกวดวิชาจึงมิใช่การสร้างกฎกติกา หรือวิธีการในการสอบระดับต่าง ๆ ขึ้นใหม่อย่างที่เห็นอยู่เพราะตราบไคที่ระบบการแข่งขันทางการศึกษายังคงดำรงอยู่ไม่ว่าจะเปลี่ยนแปลง กฎ กติกา วิธีการไปมากน้อยเพียงใดก็ไม่สามารถทำให้แก้ปัญหาได้ การแก้ปัญหาดังกล่าวจึงต้องเริ่มที่การคิดทบทวนถึงเป้าหมายของการศึกษาอย่างแท้จริงว่า “เราจัดการศึกษาเพื่ออะไร” จริงหรือไม่ที่การศึกษาไทยทุกวันนี้เป็นการศึกษาที่มุ่งสู่การแข่งขันเพื่อความเป็นเลิศเพียงอย่างเดียว เพราะการศึกษาของไทยตกอยู่ภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมที่ต้องการคนที่เก่งมีความสามารถดีเลิศในการที่จะเข้าสู่กิจกรรมทางเศรษฐกิจแบบแข่งขันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการผลิต การศึกษาที่มุ่งแข่งขันเพื่อให้ได้คนเก่งที่สุดจำนวนหนึ่งและคัดคนไม่เก่ง คนที่แข่งขันในระบบนี้ไม่ได้ออกไปและทิ้งเขาเหล่านั้นไว้ให้พึ่งตนเองหรือเป็นเพียงแรงงานชั้นล่าง ๆ ในระบบการผลิตแบบทุนนิยม หากเราปล่อยให้การจัดการศึกษาเป็นไปเช่นนี้ความหมายของการสอบแข่งขันก็จะยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้นและยิ่งการสอบแข่งขันมีความสำคัญมากขึ้นการเรียนกวดวิชา ก็จะยิ่งจำเป็นมากขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อการเข้าเรียนกวดวิชามีราคาแพงที่ต้องจ่ายคนที่จ่ายได้มากกว่าก็ย่อมเข้าถึงโอกาสของความได้เปรียบมากกว่าและเป็นผู้ชนะในการแข่งขันทางการศึกษาได้มากกว่า นับวันก็จะยิ่งสร้างความเหลื่อมล้ำในสังคมทับบถมทวีคูณ หากการศึกษาที่แท้จริงคือการเรียนรู้เพื่อการมีชีวิตและการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมอย่างมีความสุขการจัดการศึกษาเช่นนี้จะต้องไม่ผลิตคนเพื่อรับใช้ระบบทุนนิยม แต่ต้องเป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพของความเป็นมนุษย์อย่างเต็มที่สมบูรณ์ มีทักษะในการดำรงชีวิตและมีทักษะในการใช้ชีวิตอย่างรอบด้านเพื่อความผาสุกอย่างแท้จริงของทั้งปัจเจกบุคคลและสังคมส่วนรวม หากเป็นเช่นนี้การศึกษาแบบสอบแข่งขันก็ไม่มี ความจำเป็นอีกต่อไปภายใต้การศึกษาตามแนวทางนี้ เมื่อโครงสร้างของการแข่งขันทางการศึกษาลดความสำคัญลง ความหมายของโรงเรียนกวดวิชาที่มีนัยยะถึงความสำเร็จในระบบการแข่งขันทางการศึกษาก็จะไม่สามารถใช้ในระบบการสื่อสารในสังคมได้อีกต่อไป ความน่าเชื่อถือของโรงเรียนกวด

วิชาที่สามารถทำให้ประสบความสำเร็จในการสอบแข่งขันเพื่อการเข้าศึกษาต่อในระดับต่าง ๆ ก็จะไม่มีความจำเป็นอีกต่อไป เมื่อโครงสร้างของการแข่งขันลดลงผู้ครอบครองทรัพยากรเช่นเงินทุน ความรู้ เทคโนโลยี ฯลฯ ซึ่งเคยได้เปรียบในสนามของการแข่งขันผ่านโรงเรียนกวดวิชา ก็อาจเปลี่ยนสถานะไปเพราะทรัพยากรอย่างเดิมหรือวิธีการจัดการกับทรัพยากรอย่างเดิมอาจใช้ไม่ได้อีกต่อไปในระบบการศึกษาแบบใหม่

อย่างไรก็ตามเราไม่สามารถที่จะปฏิเสธได้ว่าในสังคมโลกระบบการแข่งขันเพื่อความเป็นเลิศยังคงดำรงอยู่การปฏิเสธการแข่งขันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมในระยะยาว แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่าเราจะต้องบังคับให้ทุกคนเข้าสู่ระบบการแข่งขันทางการศึกษาตั้งแต่วัยต้น ๆ ของชีวิต เพราะผู้วิจัยเชื่อว่าการค้นหาความถนัด ความชอบ และการพัฒนาศักยภาพของความเป็นมนุษย์จำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาและเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องยาวนาน ในท่ามกลางการเรียนรู้แบบไม่ต้องแข่งขันต่างคนต่างเกื้อกูลกันเป็นประสบการณ์ของกันและกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันจะช่วยให้บุคคลสามารถค้นพบศักยภาพในตัวเองที่ละน้อยจนในที่สุดสังคมอาจจะได้คนเก่งจากคนทุกคนในสังคมที่มีความเก่งกาจสามารถที่แตกต่างกันออกไปและพร้อมที่จะเข้าสู่การพัฒนาความเป็นเลิศได้อย่างสมบูรณ์กว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน หากเป็นเช่นนี้โรงเรียนกวดวิชาอาจกลายเป็นสถานเรียนรู้ที่เด็ก ๆ ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้แหล่งค้นคว้าหรือเป็นสถานที่สำหรับการให้ความช่วยเหลือนักเรียนเพื่อค้นหาความสามารถ ความถนัด ความชอบ และพัฒนาศักยภาพภายในตนอย่างที่ควรจะเป็น ก็เป็นไปได้

ความรู้ที่สร้างขึ้นจากการศึกษาโรงเรียนกวดวิชา

ในการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจการสถาปนาความเป็นโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาโดยใช้มุมมองจากทฤษฎีการสถาปนาโครงสร้าง(structuration) ทำให้เกิดความรู้ใหม่หรือมุมมองใหม่ในการทำความเข้าใจความเป็นโครงสร้างที่มีเสถียรภาพ มั่นคง ยั่งยืนของโรงเรียนกวดวิชา ซึ่งเป็นการทำความเข้าใจจากมุมมองทางสังคมที่พิจารณาทั้งโครงสร้างและระบบปฏิสัมพันธ์ทางสังคมไปพร้อมกัน ทำให้ความรู้ที่ได้จากการศึกษาโรงเรียนกวดวิชาในครั้งนี้ช่วยฉายภาพให้เห็นโรงเรียนกวดวิชาในฐานะที่เป็นปฏิบัติการทางสังคมที่มีความสลับซับซ้อนเกี่ยวข้องกับชีวิตจิตใจ อารมณ์และความรู้สึกของผู้คนที่เกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้ง ซึ่งผู้วิจัยได้ความรู้ที่ได้จากการศึกษามาจำลองภาพความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสถาปนาโครงสร้างโรงเรียนกวดวิชาดังนี้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากประสบการณ์เรื่องเล่าทำให้เข้าใจว่า ความหมายของโรงเรียนกวดวิชานั้นถูกสร้างขึ้นผ่านระบบการสื่อสารที่มีการปฏิสัมพันธ์กันของวาทกรรม (discourse) ต่าง ๆ ท่ามกลางบรรยากาศของการศึกษาที่เต็มไปด้วยการแข่งขันและความกดดันจากระบบแพ้คัดออกโดยที่โรงเรียนในระบบไม่สามารถให้ความมั่นใจให้กับนักเรียนและผู้ปกครองได้ว่าด้วยหลักสูตร เนื้อหา และวิธีการเรียนการสอนของโรงเรียนในระบบจะเพียงพอต่อการเข้าสู่สนามของการแข่งขันเมื่อนักเรียนในฐานะที่เป็นผู้กระทำกรซึ่งเข้าไปอยู่ในระบบของการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นการพูดคุยในหมู่เพื่อน การอ่านป้ายโฆษณา โบรชัวร์ของโรงเรียนกวดวิชา การพูดคุยกับผู้ปกครอง การได้สืบค้นผ่านอินเทอร์เน็ต ถือได้ว่าได้เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับการสื่อความหมายของการที่จะต้องเป็นคนเก่ง เรียนเก่งเรียนดี รวมไปถึงการสื่อสารที่เกี่ยวกับความสำเร็จทางการศึกษาภายใต้ระบบการแข่งขัน ซึ่งนักเรียนหรืออาจ

รวมถึงผู้ปกครองที่เข้าใจเรื่องความสำเร็จทางการศึกษาในระบบการแข่งขัน หรือมีกรอบคิดเรื่องการเรียนเก่งเรียนดีอยู่แล้วก็จะเกิดการรับรู้ที่โรงเรียนกวดวิชานั้นสามารถทำให้เรียนเก่งขึ้น หรือประสบความสำเร็จทางการศึกษาได้ ในกระบวนการสื่อสารที่วาทกรรมหรือความจริงของการศึกษาแบบแข่งขันนั้นได้ทำให้นักเรียนเชื่อหรือคิดว่าการกวดวิชาทำให้เรียนเก่งซึ่งในกระบวนการนี้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ตลอดเวลาที่วาทกรรมดังกล่าว ทำให้นักเรียนคิดว่าตนเองเรียนเก่งหรือไม่ ต้องการความสำเร็จทางการศึกษาในระดับใด ซึ่งถ้านักเรียนต้องการความสำเร็จนักเรียนก็จะเลือกสนองตอบต่อความหมายของโรงเรียนกวดวิชาต่างกันไปตามบริบทที่แวดล้อมเขาอยู่ ดังนั้นความหมายของโรงเรียนกวดวิชาตามความเข้าใจของนักเรียนจึงแตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็นการเรียนเพื่อเพิ่มระดับผลการเรียน การเรียนเพื่อสอบเข้าโรงเรียนที่มีชื่อเสียง หรือการเรียนเพื่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ซึ่งนักเรียนแต่ละคนที่อยู่ในสถานะ(position)ต่างกันก็จะมี การตีความและให้ความหมายของโรงเรียนกวดวิชาแตกต่างกันออกไปแต่ทั้งหมดก็ล้วนผลิตซ้ำความหมายให้โรงเรียนกวดวิชาว่าเป็นปฏิบัติการที่นำมาซึ่งความสำเร็จในการแข่งขันทางการศึกษาทั้งสิ้น

การขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชาเป็นความสามารถในการครอบครองทรัพยากรที่เจ้าของโรงเรียนกวดวิชา และ/หรือตัวแทนใช้เพื่อการควบคุมผู้ปกครองและนักเรียนซึ่งเข้าไปอยู่ในระบบของการแข่งขันทางการศึกษาที่ชี้นำจากโรงเรียนกวดวิชา เพราะโรงเรียนกวดวิชาสามารถควบคุมและมีอำนาจผ่านทางนโยบายและกฎหมายที่กำหนดให้ระบบความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่อยู่ภายใต้ระบบการศึกษาแบบแข่งขันนั้น เจ้าของโรงเรียนกวดวิชาและ/หรือตัวแทน ได้ครอบครองทรัพยากรที่เหนือกว่ารัฐ ผู้ปกครองหรือนักเรียน กล่าวคือโรงเรียนกวดวิชาครอบครองความรู้หรือหลักสูตรที่จะทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการแข่งขันทางการศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่โรงเรียนทั่วไปหรือแม้กระทั่งรัฐซึ่งเป็นผู้กำหนดระบบการแข่งขันขึ้นมาไม่สามารถจัดให้นักเรียนได้ นอกจากนี้โรงเรียนกวดวิชายังสามารถที่จะครอบครองทรัพยากรที่ทำให้นักเรียนสามารถเข้าถึงโรงเรียนกวดวิชาได้อย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นความสามารถในการครอบครองสถานที่ตั้งที่สะดวกต่อการเดินทางซึ่งทำให้สามารถจัดสรรการเดินทางให้นักเรียนกลุ่มต่าง ๆ สามารถเข้าถึงโรงเรียนกวดวิชาได้ การครอบครองทรัพยากรทางเทคโนโลยีที่ทำให้ขยายสาขาและสอนได้อย่างมาตรฐานเดียวกัน ทำให้ขยายสาขาไปสู่ต่างจังหวัดด้วยการร่วมมือกับห้างค้าปลีกได้ เป็นต้น นอกจากนี้รัฐไม่มีทรัพยากรเหล่านี้แล้ว รัฐยังใช้เพียงนโยบายและกฎหมายซึ่งเป็นการใช้อำนาจในระดับต้นเข้าไปควบคุมโรงเรียนกวดวิชา เมื่อโรงเรียนกวดวิชามีทรัพยากรที่มากกว่าและสามารถจัดสรรโยกย้ายทรัพยากรเหล่านี้ให้เอื้อต่อนักเรียนและผู้ปกครองที่อยู่ในระบบการแข่งขันทางการศึกษาให้เข้าถึงโรงเรียนกวดวิชาให้ได้มากที่สุด กฎหมายและนโยบายของรัฐก็ถูกนำมาใช้เป็นอีกทรัพยากรหนึ่งที่รองรับความถูกต้องชอบธรรมของโรงเรียนกวดวิชาด้วย โรงเรียนกวดวิชาจึงขยายตัวออกไปอย่างมากขึ้นเรื่อย ๆ ได้

สำหรับความน่าเชื่อถือของโรงเรียนกวดวิชานั้นเป็นการยอมรับในความสำเร็จของโรงเรียนกวดวิชาตามระบบการศึกษาแบบแข่งขันโรงเรียนกวดวิชาถูกคาดหวังให้มีรูปแบบของการเรียนการสอนที่จะนำไปสู่ความสำเร็จทางการศึกษา ในปฏิบัติการของโรงเรียนกวดวิชา เจ้าของโรงเรียนและติวเตอร์คือผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับโรงเรียนกวดวิชา ทั้งเจ้าของและติวเตอร์จึงถูกคาดหวังจากนักเรียนและผู้ปกครองว่าจะต้องมีแบบแผนของการปฏิบัติที่จะนำพานักเรียนไปสู่ความสำเร็จในการสอบแข่งขันได้ ในระบบความสัมพันธ์ทางสังคมเจ้าของโรงเรียนและติวเตอร์จึงถูกผลักดัน/กดดันจากนักเรียนและผู้ปกครองให้ต้องสร้างแบบแผนของการปฏิบัติที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการสอนที่ดี การบริหารโรงเรียน การบริหารหลักสูตรที่ดี ซึ่งสิ่งที่ดีควรจะเป็นคือการได้รับการยกย่องหรือเป็นที่นิยมสำหรับนักเรียนกวดวิชา ผลที่ตามมาก็คือรายได้อาจจะไม่ตกต่ำจนต้องเลิกกิจการหรือยุติการเป็นโรงเรียนไป ครูผู้สอนหรือติวเตอร์ถูกสร้างให้มีแบบแผนของการเป็นผู้สอนแบบใหม่ที่แตกต่างไปจากการเป็นผู้สอนในโรงเรียนทั่วไปแบบแผนของติวเตอร์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนกวดวิชาคือความเป็นครूमืออาชีพที่มีความแม่นยำในเนื้อหาเป็นอย่างไร มีการเตรียมการสอนอย่างละเอียดรอบคอบและดำเนินการสอนตามแผนอย่างเป็นกระบวนการ มีการฝึกฝนและศึกษาการใช้เทคนิคและวิธีการสอนในเนื้อเรื่องที่แตกต่างกันหลากหลายวิธีจนได้วิธีที่ดีที่สุดเหมาะสมกับวัยและระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน มีลักษณะการสอนที่ไม่น่าเบื่อจำเจจะโคนในการสร้างความสนุกสนาน มีเทคนิคการจำหรือการทำ ความเข้าใจที่สามารถถ่ายทอดให้นักเรียนนำไปใช้ได้อย่างได้ผล มีความสามารถในการผลิตสื่อ ตำรา หรือเอกสารประกอบการสอนเองซึ่งจะช่วยให้เข้าใจเนื้อหาที่ตนเองสอนอย่างลึกซึ้งด้วย มีการติดตาม ข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวในวงวิชาการและสนามสอบแข่งขันต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนเองอย่างเท่าทัน ซึ่งการที่จะสร้างแบบแผนของผู้สอนเช่นนี้ได้เพราะเกิดจากการมีระบบการแทรกแซง (sanction) ที่มีการติดตามควบคุม ให้รางวัลและลงโทษที่ผู้สอนมองว่าการอยู่ในแวดวงผู้สอนที่ได้ชื่อว่าเก่งและมีชื่อเสียงนั้นเป็นอย่างไร ในส่วนของเจ้าของหรือผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาเป็นผู้ที่มีส่วนทำให้โรงเรียนกวดวิชาประสบความสำเร็จเกิดความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับจากนักเรียนและผู้ปกครองอย่างมากเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาเองก็ถูกแทรกแซง (sanction) จากพลังของนักเรียนและผู้ปกครองที่เป็นลูกค้ากล่าวคือโรงเรียนกวดวิชาใดที่ไม่สามารถสร้างความสำเร็จให้กับนักเรียนได้ก็จะได้ไม่ได้รับการยอมรับจากนักเรียนและผู้ปกครองมีผลต่อการลดลงของจำนวนนักเรียนและมีผลโดยตรงต่อสถานะภาพทางการเงินของโรงเรียนกวดวิชา ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาจึงต้องบริหารจัดการหลักสูตร รวมไปถึงทรัพยากรต่าง ๆ ที่โรงเรียนมีให้สอดคล้องกับการนำพานักเรียนไปสู่ความสำเร็จในการแข่งขัน การกำกับดูแลการสอนอย่างเข้มงวดกดดัน ด้วยรูปแบบการนิเทศการสอนที่เข้มข้นเป็นการนิเทศการสอนเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อสร้างครูผู้สอนให้กลายเป็นครूमืออาชีพที่ได้มาตรฐานพร้อมที่นำพานักเรียนเข้าสู่สนามสอบได้อย่างมั่นใจ

รวมไปถึงกระบวนการพิจารณาให้รางวัลและการลงโทษที่ถูกกำหนดขึ้นตามผลการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน เพราะผลการปฏิบัติงานที่ขึ้นอยู่กับความสำเร็จของนักเรียนนั้นมีผลโดยตรงต่อความอยู่รอดของโรงเรียนกวดวิชาและตัวผู้บริหารเอง และด้วยการสอนที่ดี การบริหารโรงเรียนที่ดี การจัดการหลักสูตรที่ดี ก็ได้สร้างการยอมรับให้กับโรงเรียนกวดวิชาขึ้นทำให้โรงเรียนกวดวิชามีความน่าเชื่อถือ กล่าวคือ โรงเรียนกวดวิชาได้ชื่อว่ามีหลักสูตรที่เป็นเอกลักษณ์สามารถสอนให้เรียนรู้ได้เร็ว แก้โจทย์และทำให้สอบได้คะแนนสูง นักเรียนที่เรียนสามารถสอบเข้าคณะดัง ๆ ตามความต้องการได้ นั่นคือลักษณะที่เหมาะสมของหลักสูตรโรงเรียนกวดวิชา ซึ่งได้รับการพัฒนาจากความร่วมมือของเจ้าของโรงเรียนกวดวิชาและผู้สอน นักเรียนที่ได้เข้าไปเรียนกวดวิชาแล้วจะเป็นที่รับรู้ร่วมกันว่าเป็นหลักสูตรที่มั่นใจ ไว้วางใจหรือเชื่อมั่นได้ต่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัย เพิ่มเกรดและเข้าโรงเรียนที่มีชื่อเสียงได้ แรงผลักดันที่เกิดจากนักเรียน ผู้ปกครองหรือแม้แต่โรงเรียนคู่แข่งจึงเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในระบบการศึกษาไทย (กวดวิชา) ทำให้หลักสูตรถูกพัฒนาให้ผู้ผ่านการเรียนนั้นสอบได้คะแนนสูง เรียนสนุก ทันทสมัยไม่เบื่อหน่าย นั้นผ่านกระบวนการปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา

กล่าวโดยสรุปก็คือการศึกษาความเป็นโครงสร้างของโรงเรียนกวดวิชาทำให้ผู้วิจัยเห็นว่ามีมุมมองที่ใช้แนวคิดการสถาปนาความเป็นโครงสร้าง (structuration) ของกิดเดนส์นี้ให้มุมมองในการทำความเข้าใจต่อโรงเรียนกวดวิชาอย่างลึกซึ้ง โรงเรียนกวดวิชาได้สถาปนาความเป็นโครงสร้างที่แน่นแฟ้นลงในระดับจิตสำนึกของบุคคล ผู้คนในสังคมจึงคิด ทำ และตอบสนองต่อการศึกษาในระบบการสอบแข่งขันโดยมีโรงเรียนกวดวิชาเป็นเหมือนที่พึ่งที่หวังสำหรับช่วยให้ผ่านพ้นความเสี่ยงความกังวลใจที่ต้องเผชิญตลอดชีวิตของการศึกษาแบบแข่งขัน ตราบใดที่ระบบการแข่งขันยังไม่ถูกยกเลิกและโรงเรียนในระบบมีคุณภาพต่างกัน โรงเรียนกวดวิชา ก็ยังคงสำคัญและจำเป็นต่อไป

บรรณานุกรม

- การศึกษาไทยยุคธุรกิจกวตวิชาเฟื่องฟูสวนกระแสเศรษฐกิจทรุด. (2544, 30 มกราคม). ไทยรัฐ: 15.
กฎกระทรวง ฉบับที่ 197 (พ.ศ. 2538) ออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร.
(2538, 10 กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 112, ตอนที่ 28ก, หน้า 21-22.
- กองบรรณาธิการ exit book. (2552). *กวตวิชาอะไร, ที่ไหนดี?*. กรุงเทพฯ: เอกซีทบุ๊ก.
- คณะกรรมการดำเนินงานวิจัยกระทรวงศึกษาธิการ. (2547). *โครงการวิจัยเรื่องผลการกวตวิชาของ
นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีผลต่อการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาน
ระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวง
กระทรวงศึกษาธิการ.
- ตลาดกวตวิชายังคงเติบโตจับตาทางเลือกกว้างขึ้นของนักเรียนสินค้าตัวข้ามมหาวิทยาลัย. (2556, 27
สิงหาคม). มติชน. สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2556, จาก
http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1377607684&grpId=03
- นภาพร หะวานนท์. (2552). วิธีการศึกษาเรื่องเล่า: จุดเปลี่ยนของการวิจัยทางสังคมศาสตร์. ใน
วารสารลุ่มน้ำโขง. 2(5): 1-22.
- นภาพร หะวานนท์; และคนอื่น ๆ. (2555). *การสร้างความฉลาดรู้เรื่องเพศในวัฒนธรรมบริโภค*.
กรุงเทพฯ: เดือนตุลา.
- (2555). *ชีวิตที่ถูกลืม: เรื่องเล่าของผู้หญิงในเรือนจำ*. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหาร
ผ่านศึก.
- ประภาภรณ์ เจริญกุล. (2544). *ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์ที่มีต่อการเรียนกวตวิชาและความสำเร็จ
ในการสอบเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ประยูร ศรีประสาธน์. (2529, ธันวาคม). องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดการกวตวิชา. *วารสารการศึกษา
แห่งชาติ*. 21(6): 56 – 59.
- ประยูร ศรีประสาธน์; และวิไล ชุมแสง. (2525, ธันวาคม – 2526, มกราคม). การกวตวิชากับการสอบ
คัดเลือกเข้าศึกษาต่อ. *วารสารการศึกษาแห่งชาติ*. 17(2): 60-64.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 116
ตอนที่ 74ก, หน้า 1-23.
- พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497. (2497, 23 กุมภาพันธ์). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 71,
ตอนที่ 14ก, หน้า 308 – 340.

- พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525. (2525, 19 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 99 ตอนที่ 116ก ฉบับพิเศษ, หน้า 1 – 47.
- พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2550. (2551, 11 มกราคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 125, ตอนที่ 7ก, หน้า 29 – 69.
- พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร พุทธศักราช 2481. (2482, 1 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 46, ตอนที่ 0ก, หน้า 22 – 23.
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2556). *42 ปี มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชนประเภทกวดวิชา พ.ศ. 2545. (2545, 16 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 119, ตอนพิเศษ 123ง, หน้า 4–9.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2545). *รายงานการวิจัย เรื่อง การกวดวิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- มนชยา อรุณศุ; และศิวพงศ์ ธีรอำพน. (2548). *การกวดวิชากับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ*. เอกสารประกอบการประชุมเศรษฐศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. อุดรธานี.
- มานะ ตริยาภิววัฒน์. (2542). *โรงเรียนกวดวิชา ปรัชญาคือ “การเอาชนะ”*. *สานปฏิรูป*. 2(14): 10-14.
- ยุทธพงศ์ จิว. (2555). *อู๋ Effect! Growth Model จากสยามถึงวรรณสรณ์*. ใน *นิตยสาร The company*. 14(107): 64-95.
- รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. (2544). *การศึกษา ทุนนิยมและโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ: คปไฟ.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2556). *ตลาดกวดวิชายังคงเติบโต : จับตา ทางเลือกกว้างขึ้นของนักเรียน และสินค้าตัวเข้ามหาวิทยาลัย เป็นปัจจัยท้าทาย*. สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2556, จาก www.kasikornresearch.com/th/k-econanalysis/pages/ViewSummary.
- ศิริรัตน์ แอดสกุล. (2555). *ความรู้เบื้องต้นทางสังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมาคมอธิการบดีแห่งประเทศไทย. (2555). *ความเป็นมาในองค์ความรู้ของการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระบบคัดเลือกรวม*. สืบค้นเมื่อ 13 มีนาคม 2556, จาก www.cuas.or.th/info.html.
- สุดารัตน์ ศิริเมือง; และ น้ำฝน กัลญา. (ม.ป.ป.). *โรงเรียนกวดวิชาพารวย*. กรุงเทพฯ: the union graphic.

- สุวรรณา เปรมโสตร์. (2551, ตุลาคม). โรงเรียนกวดวิชาปัจจัยที่ห้าของครอบครัวยุคใหม่. ใน *นิตยสารสารคดี*. 24(284): 128-158.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2545). *สถิติการศึกษาเอกชนปีการศึกษา 2545*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.
- อติภา พิสูจน์ท์. (2554). *ว่าด้วยระบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของเด็กไทย (ตอนที่ 1)*. สืบค้นเมื่อ 23 มกราคม 2555, จาก <http://www.enn.co.th/760>.
- อติภา พิสูจน์ท์. (2554). *ว่าด้วยระบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของเด็กไทย (ตอนที่ 2 ตอนจบ)*. สืบค้นเมื่อ 23 มกราคม 2555, จาก <http://www.enn.co.th/778>.
- Alvermann, D.E. (2000). *Narrative Approaches*. *International Reading Association*. Retrieved September 12, 2012. from www.readingonline.org.
- Bauer, M. (1996). *The Narrative Interview Comment on a technique for qualitative data collection*. London: London School of Economics and Political Science.
- Bamberg, M. (2010). *Who am I? Narration and its contribution to self and identity*. *Theory and Psychology*. 21(1): 1-22.
- Bray, M. (2009). *Confronting The Shadow Education System*. Paris: International Institution For Education Planning.
- (1996) *Counting The Full Cost: Parental and community financing of education in East Asia*. Washington D.C.: The World Bank in collaboration with UNICEF.
- (1998). *Financing education in developing Asia: Patterns, trends and policy implications*. Working paper for the study of trends, issues and policies in education. Manila: Asian Development Bank.
- (1999). *The Shadow Education System: Private tutoring and its implications for Planners*. Paris: UNESCO / IIEP.
- Bray, M.; & Thomas, R. M. (1995). *Levels of comparison in educational studies: different insights from different literatures and the value of multilevel analysis*. *Harvard Educational Review*. 65(3): 472-490.
- Carcary, M. (2009). *The Research Adult Trial-Enhancing in Qualitative Research Inquiry*. *The Electronic Journal of Business Research Method*. 7(1): 11-24.
- Cheng, K.M. (1990). *The culture of schooling in East Asia*. In N. Entwistle (Ed.) *Handbook of Education Ideas and Practice*. 163-173. London: Routledge.

- Giddens, A. (1976). *New Rules of Sociological Method*. London: Hutchinson.
- (1979). *Central problems in social theory*. London: Macmillan.
- (1984). *The constitution of society: Outline of the theory of structuration*. Cambridge: Polity Press.
- (1987). *Social Theory and Modern Sociology*. Stanford: Stanford University Press.
- Giddens, A. (1990). *Consequences of Modernity*. Cambridge: Polity Press.
- (1991). *Modernity and Self – Identity*. Cambridge: Polity.
- Groarke, S. (2002, August 1). *Psyanalysis and Structuration Theory: The Social Logic of Identity*. SAGE. Retrieved September 20, 2013, from www.sagepublications.com
- Hollway, W. and Jefferson, T. (2008). *The free association narrative interview method*. In: Given, L. M. ed. *The SAGE Encyclopedia of Qualitative Research Methods*. Sevenoaks, California: SAGE, 296-315.
- Kim, T. (2004, October 26). *Shadow Education: School Quality and Demand for Private Tutoring in Korea: KDI School of Public Policy and Management WorkingPaper Series Index*. Retrived August 9 , 2012, From www.kdischool.ac.kr/faculty/paper.asp?now_year=2004.
- Knowles, M.H. (2007). *A NARRATIVE ANALYSIS OF EDUCATORS' LIVED EXPERIENCES OF MOTHERHOOD AND TEACHING*. Magister Education in Education Management, Law and Policy. SAGE publication.
- Kwok, P. (2001). *A multi-level social analysis of demand for private supplementary tutoring at secondary level in Hong Kong. Unpublished doctoral dissertation*. Hong Kong: The University of Hong Kong.
- Lal, S.; & Suto, M. (2012). Examining the Potential of Combining The Method of Grounded Theory and Narrative In Quiry : A Comparative Analysis. *The Qualitative Report*. 17(41): 1-22.
- Layder, Derek. (2004). *Understanding Social Theory*. London: SAGE publication.
- Lee, C. (1996). *Children And Private Tuition. Youth Poll Series 34*. Hong Kong: Federation of Youth Groups.

- Little, A. (1994). *The Diploma Disease In Sri Lanka: 1971-1993*. International Centre for Research On Assessment, research working papers; no. 10, London: Institute of Education, University of London.
- Morrow, Susan. (2005). Quality and Trustworthiness in Qualitative Research in Counseling Psychology. *Journal of Counseling Psychology*. 2(52): 250-260.
- Moen, T. (2006). Reflection on Narrative Approach. *International Journal of Qualitative Method*. 5(4): 1-16.
- Moss, G. (2004). Provision of Trustworthiness in Critical Narrative Research: Bridging Intersubjectivity and Fidelity. *The Qualitative Report*. 9(2): 359-374.
- Nidoo, L. (2009). *A structuration theory analysis of refugee action support program*. Research Online. Retrived August 9 ,2012,From <http://ro.ecu.edu.au/ajte/vol34/5>.
- Ogden, D.; & Rose, R.A. (2005). USING GIDDEN'S STRUCTURATION THEORY TO EXAMINE THE WANING PARTICIPATION OF AFRICAN AMERICAN IN BASEBALL. *Journal of Black Studies*. 4(35): :225-245.
- Parsons, Talcott . (1951). *The social system*. New York: The Free Press.
- Parsons, Talcott. (1968). *Sociological theory and modern society*. New York: The Free Press.
- Riessman, C.K. (1993). *Narrative Analysis*. California: SAGE Publication.
- Ritzer, George. (1992). *Sociology Theory*. 3rd ed. New York: McGraw-Hill.
- (2001). *Explorations in social theory From metatheorizing to rationalization*. London: SAGE Publication.
- Showalter, J. W. (2002). *Searching for Empowerment: The Structuration of Decision Making Group in Urban School*. (Paper Presentation at The American Education Research Association Conference). New Orleans: Photocopied.
- Squire, C. (2012, August). *What is narrative research?*. Retrived August 9 ,2012,From www.srmo.sagepub.com/view/doing-narrative-research.
- Squire, C.; Andrews, M.; & Tamboukou, M. (2012, May). *What is narrative research?*. Retrived May 12,2012, From www.srmo.sagepub.com/view/doing-narrative-research.
- Stone, Rob. (2005). *Structuration Theory*. New York: Palgrave Macmillan.

Stubbs, M.; & others. (2006). The structuration of blended learning : putting holistic design principle into practice. *British Journal of Educational Technology*. 2(37): 163-175.

Turner, J.H. (1986). The Theory of Structuration. *American Journal of sociology*. 4(91): 969-977.

Wexler, P. (1987). *Social analysis of education: After the new sociology*. New York: Routledge.

ภาควิชา

แนวทางการสนทนา

แนวทางการสนทนาสำหรับผู้เรียนกวดวิชา

- เริ่มจากการถามข้อมูลทั่วไปของผู้เรียน
- ถามถึงการเรียนในวัยเด็ก เรียนที่ไหนโรงเรียนอะไร เป็นโรงเรียนในเมืองหรือนอกเมือง
- วิชาที่ชอบเรียน วิชาที่ไม่ชอบเรียน เหตุผลที่ทำให้ชอบเรียน/ไม่ชอบเรียนวิชาดังกล่าว และ ความชอบหรือไม่ชอบนั้นเปลี่ยนแปลงหรือไม่เมื่อเติบโตขึ้นถ้าเปลี่ยนเพราะอะไร/ไม่เปลี่ยนเพราะอะไร
- ถามถึงโรงเรียนที่เรียนว่าเรียนมากี่โรงเรียน ม.ต้นเรียนที่ไหน ม.ปลายเรียนที่ไหน เหตุผลของการย้ายหรือไม่ย้ายโรงเรียนเกิดจากอะไร
- ถามถึงพื้นฐานทางการศึกษาและอาชีพของพ่อแม่ /รวมถึงพี่น้องและการเรียนของพี่น้อง / คุณพ่อคุณแม่หรือผู้ปกครองเคยกวดวิชาหรือไม่ /กรณีมีพี่น้องพี่น้องกวดวิชาด้วยหรือไม่
- พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือพี่น้องของเรามีส่วนเข้ามาช่วยเรื่องการเรียนของเราบ้างหรือไม่ อย่างไร (เช่น ช่วยสอนการบ้าน ช่วยติวก่อนสอบ ช่วยให้คำปรึกษาต่าง ๆ)
- เวลาเรียนในห้องเรียนที่โรงเรียนของนักเรียน นักเรียนมีวิธีการเรียนอย่างไร /ให้เล่าวิธีการสอนของคุณ/ ครูสอนเร็วช้าอย่างไร เนื้อหาที่สอนครบถ้วนหรือเปล่าถ้าครูสอนไม่ทันเราต้องทำอะไร/ ครูมีเครื่องมือ สื่อ อุปกรณ์หรือวิธีการอย่างไรที่ทำให้เราเข้าใจเนื้อหาการเรียน/เมื่อเรียนไม่ทันหรือไม่ เข้าใจเราถามครูได้ไหม ถามได้ตอนไหนแล้วครูช่วยเราหรือไม่อย่างไร/ ครูมีการบ้านหรือแบบฝึกหัดให้ เราทำหรือไม่/ เมื่อทำแบบฝึกหรือการบ้านแล้วครูเฉลยหรือวัดผลประเมินผลอย่างไร/ ปัจจุบันเราชอบเรียนวิชาใดและไม่ชอบวิชาใดเพราะอะไร/ ผลการเรียนในปัจจุบันเป็นอย่างไร เก่งวิชาไหน อ่อนวิชาไหนเพราะอะไร
- เมื่อก่อนนักเรียนมีความชอบหรือความต้องการเรียนแผนการเรียนแผนกอะไร/ ปัจจุบันนักเรียนเรียนในแผนการเรียนอะไร/เหตุผลที่เลือกเรียนแผนดังกล่าวเพราะอะไร
- การเรียนในแผนกที่เรียนอยู่นักเรียนคิดว่าต้องการแอดมิชชั่นเข้าคณะอะไรมหาวิทยาลัยอะไร /ถึงตอนนี้เราทำอะไรบ้างหรือจะต้องทำอะไรบ้างเพื่อให้สามารถเข้าเรียนในคณะ สาขา และมหาวิทยาลัยที่เราต้องการได้
- นักเรียนเริ่มเข้าสู่การเรียนกวดวิชามาตั้งแต่เมื่อใด/จุดเริ่มของการกวดวิชานั้นเพื่ออะไร/ เริ่มกวดวิชาอะไรบ้าง
- ผู้เรียนต้องการแอดมิชชั่น หรือสอบเข้าคณะอะไร มหาวิทยาลัยอะไร เพราะอะไรจึงคิดจะเข้าคณะนี้ ใครแนะนำให้เข้าเรียนคณะนี้ ตอนนี้ได้เตรียมตัวหรือวางแผนในการเตรียมตัวสอบอย่างไร

○ ถ้าจะต้องเรียนเองในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว ไม่ได้กวดวิชาจะมีโอกาสสอบติดในคณะที่มุ่งหวังหรือไม่เพราะอะไร มีใครมาบอกหรือเล่าให้เราฟังบ้างหรือไม่ว่าต้องกวดวิชาที่นี้/ที่นั่น จึงจะสอบติดคณะที่เรามุ่งหวัง

○ ตัวเราเคยเห็นคนที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้หรือรับรู้เกี่ยวกับเรื่องราวการสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ของรุ่นพี่ พี่ ญาติ เพื่อน คนข้างบ้านบ้างหรือไม่ เป็นเพราะอะไรที่พวกเขาสอบไม่ได้เมื่อสอบไม่ได้แล้วเขาไปเรียนที่ใดหรือทำอะไรต่อไป ท่าทีของคนอื่น ๆ ที่มีต่อตัวเขาเป็นอย่างไร

○ ให้นักเรียนช่วยเล่าว่าได้เริ่มรู้จักโรงเรียนกวดวิชา หรือว่ากิจกรรมที่เรียกว่าการกวดวิชามาตั้งแต่เมื่อไหร่ /และในการรู้จักนั้นรู้จักได้อย่างไร (เช่นรู้จักจากโฆษณา ไปปลิว เอกสาร หรือจากเพื่อนฝูง หรือรู้จักด้วยการเข้าไปค้นหาทางสื่อออนไลน์ รู้จักป้ายโฆษณาที่ติดอยู่ตามหน้าโรงเรียนกวดวิชาต่าง ๆ หรือมีผู้ปกครองนำเรื่องราวเกี่ยวกับโรงเรียนกวดวิชามาแนะนำ เคยมีคุณครู หรือรุ่นพี่ให้คำแนะนำเรื่องการกวดวิชาหรือไม่)

○ ตอนรู้จักโรงเรียนกวดวิชาแรก ๆ ที่ยังไม่ได้เข้ามาเรียนเรารู้อะไรเกี่ยวกับโรงเรียนกวดวิชาแห่งนี้บ้าง โรงเรียนนี้มีชื่อเสียงหรือเด่นดังด้านไหน รับรู้ถึงผลสำเร็จของผู้เรียนว่าดีแล้วสอบติดคณะอะไร มหาวิทยาลัยอะไรบ้าง เน้นสอนเนื้อหาวิชาอะไร สอนช่วงชั้นไหนบ้าง รู้ถึงวิธีการสอนของเขาว่าเป็นอย่างไร รับรู้ถึงผลสำเร็จของโรงเรียนกวดวิชาแต่ละแห่งนั้นอย่างไร

○ ตอนที่ไปบอกพ่อแม่ว่าอยากเรียนกวดวิชานั้นพ่อแม่แสดงออกอย่างไรพูดอะไรกับเราบ้างเชิงสนับสนุนหรือคัดค้านอย่างไร

○ ตอนตัดสินใจว่าจะเรียนกวดวิชา ได้ปรึกษาใครบ้างปรึกษาวางอย่างไร แล้วคนที่เราไปปรึกษานั้นให้คำแนะนำเราอย่างไร ตอนที่จะตัดสินใจมีโรงเรียนกวดวิชาที่อยากไปเรียนก็แห่งที่ไหนบ้าง พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีความเห็นอย่างไรตอนนั้น เมื่อเราไปบอกกับท่านว่าเราจะกวดวิชา ท่านได้ให้คำแนะนำหรือให้เราหาข้อมูลอะไรเพิ่มเพื่อการตัดสินใจของท่านหรือไม่ แล้วเราทำอย่างไรต่อหลังจากคุยกับพ่อแม่แล้ว

○ เมื่อผู้เรียนได้ตัดสินใจจะกวดวิชาผู้เรียนได้พิจารณาถึงค่าใช้จ่ายที่จะต้องเกิดขึ้นด้วยหรือไม่ ผู้เรียนได้ศึกษาหรือไม่ว่าโรงเรียนกวดวิชาแต่ละแห่งมีค่าใช้จ่ายสำหรับแต่ละหลักสูตรอย่างไร แต่ละที่ทำไมจึงราคาถูกราคาแพงไม่เท่ากันได้ศึกษาหรือไม่ว่าเป็นเพราะอะไร และในท้ายที่สุดเราทำไมจึงเลือกหลักสูตรนี้ ในราคาค่าใช้จ่ายเท่านี้เพราะอะไร ผู้ปกครองได้มีส่วนเข้ามาให้คำแนะนำ หรือช่วยอะไรอย่างไบบ้าง

○ ค่าใช้จ่ายในการเรียนในหลักสูตรและโรงเรียนที่เราเลือกมีราคาเท่าไร เมื่อรวมกับค่าเดินทางและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในการกวดวิชาแล้วมากน้อยเพียงใด ผู้ปกครองของเราได้เงินส่วนที่สนับสนุนเรานี้มาจากแหล่งใด หรือเราหาได้มาจากใครบ้าง การเรียนกวดวิชาของเราถือว่าเพิ่มภาระให้

ผู้ปกครองด้านการเงินมากน้อยเพียงใด ทราบหรือไม่ว่าผู้ปกครองของเราต้องบริหารจัดการรายรับรายจ่ายในครอบครัวอย่างไรเพื่อให้เราจะได้เรียนกวดวิชา หรือว่าสิ่งนี้ไม่จำเป็นสำหรับครอบครัวเราเลย

- เรามีเกณฑ์อะไรบ้างที่มาใช้ตัดสินใจว่าเราจะเลือกเรียนที่โรงเรียนกวดวิชาแห่งนี้
- ตอนที่เลือกว่าจะเรียนที่โรงเรียนกวดวิชาแห่งนี้เราได้ทำอย่างไร เข้ามาเขียนใบสมัครของที่เรียนและจ่ายเงินเลยหรือว่าได้ทดลองเข้ามาเรียนหรือขอ sitoin ก่อน ช่วยเล่าขั้นตอนของการสมัคร การจองที่เรียน หรือการขอเข้ามาทดลองเรียนหน่อยว่าต้องทำอย่างไรบ้าง

- ผู้เรียน เรียนกวดวิชาที่โรงเรียน ถ้ามากกว่า 1 มีที่ไหนบ้าง แล้วต่างโรงเรียนกันวิธีการจองวิธีการสมัคร วิธีการเลือกว่าจะเรียนกับใครหลักสูตรแบบไหนเหมือนกันหรือเปล่า

- ในการเลือกคอร์สแต่ละคอร์สนักเรียนพิจารณาจากอะไรบ้าง เราจะรู้ไหมว่าจะได้เรียนกับครูคนไหน ครูคนนี้ดีอย่างไร ได้รับรู้ข้อมูลเรื่องครูคนนี้มาจากใครอย่างไร

- ผู้เรียนกวดวิชาที่วิชา มีวิชาอะไรบ้าง ทำไมจึงเรียนวิชาเหล่านี้ จัดเวลาที่ใช้ในการเรียนแต่ละวิชาแต่ละที่ และการเดินทางอย่างไร มีช่วงเวลาใดบ้างหรือไม่ที่ทำให้ไปเรียนไม่ได้ไปเรียนไม่ทัน แล้วเราแก้ไขอย่างไร เลือกทำอะไรก่อนหลัง

- ผู้เรียนจัดระบบเวลาการเรียนระหว่างการเรียนในโรงเรียนปกติ กับการไปกวดวิชาอย่างไร มีช่วงไหนที่เวลาของทั้ง 2 ส่วน ซ้อนทับกันบ้างหรือไม่ นักเรียนแก้ไขปัญหอย่างไร ทางโรงเรียน หรือครูในโรงเรียน ได้แสดงการส่งเสริมหรือสนับสนุน หรือเป็นอุปสรรคต่อการกวดวิชาของเราบ้างหรือไม่อย่างไร

- ตอนที่ยังไม่ได้กวดวิชาอยากให้ช่วยเล่าว่าเราทำอะไรบ้างในแต่ละวันตั้งแต่ตื่นนอนจนเข้านอน พอเริ่มกวดวิชาการใช้ชีวิตประจำวันเปลี่ยนไปอย่างไรบ้าง 〇อยากให้เล่ากิจวัตรในแต่ละวันของเราตั้งแต่เข้าไปโรงเรียนจนถึงการไปกวดวิชาเพื่อจะให้เห็นว่าในวัน ๆ หนึ่งเราต้องทำอะไรบ้าง (อาจรวมถึง กิจวัตรของผู้ปกครองหากผู้ปกครองใช้เวลาไปรับไปส่ง ไปรอนักเรียน)

- การเดินทางไปโรงเรียนกวดวิชาของเรา ต้องเดินทางอย่างไร ใช้เวลาในการเดินทางยาวนานแค่ไหน เดินทางด้วยยานพาหนะแบบใด ออกจากบ้านกี่โมง กลับถึงบ้านกี่โมง ในแต่ละวันที่มีเรียนกวดวิชา ผู้ปกครองต้องไปรับไปส่งหรือไม่ มีความจำเป็นต้องเช่าหอหรือหาที่พักไว้เพื่อการเรียนกวดวิชาหรือเปล่า ถ้าต้องหาที่พักหาอย่างไร การเดินทางของเรามีเพื่อน หรือญาติ ที่เรียนกวดวิชาด้วยกันร่วมเดินทางไปด้วยหรือไม่ ถ้ามีแล้วมีการจัดการเรื่องค่าใช้จ่ายในการเดินทางอย่างไร

- ในกรณีที่ไม่ได้เรียนเพียงที่เดียวหรือวิชาเดียวเราต้องเดินทางแบบวิ่งรอกไปเรียนตามที่ต่าง ๆ มากกว่าหนึ่งแห่งในแต่ละวันนั้นต้องทำอย่างไรวางแผนอย่างไรเดินทางอย่างไร หรือเรามีวิธีเลือกที่เรียนในกรณีเรียนหลายที่หลายวิชาในแต่ละวันอย่างไร มีสาขาหรือโรงเรียนกวดวิชาอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้บ้านเรามากกว่านี้หรือไม่ ทำไมไม่เลือกเรียนที่นั่น

○ ช่วยเล่าถึงสภาพห้องเรียนและบรรยากาศทั่วไปของโรงเรียนนี้หน่อยว่าเป็นอย่างไร เป็นอาคารแบบไหน มีกี่ห้องเรียน ห้องเรียนหนึ่ง ๆ นั่งเรียนกันกี่คน อุปกรณ์การเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีอะไรบ้าง

○ เจ้าหน้าที่มีกี่คนเจ้าหน้าที่พวกนี้มีหน้าที่ทำอะไร ให้บริการเราดีไหม เราเคยไปใช้บริการของเจ้าหน้าที่อะไรบ้าง ครูติวเตอร์มีกี่คน

○ บรรดาเอกสารประกอบการสอนมีลักษณะเป็นเอกสารแบบใด เอกสารเป็นของโรงเรียนโดยตรง ที่ติวเตอร์ทำขึ้นหรือมาจากแหล่งอื่น ๆ เราได้เอกสารอย่างไร ได้มาทั้งหมดในคราวเดียวเลยหรือทยอยได้รับ แล้วค่าเอกสารรวมอยู่ในค่าเรียนหรือว่าต้องจ่ายต่างหาก เอกสารอ่านแล้วต่างจากหนังสือเรียนที่เราใช้เรียนหรือไม่อย่างไร

○ ในหลักสูตรที่เราเลือกเรียนเป็นหลักสูตรแบบใด เนื้อหาครอบคลุมหัวข้ออะไรบ้าง

○ วิธีการสอนของโรงเรียนกวดวิชา ของติวเตอร์ที่เราได้เรียนมาสอนอย่างไร เช่นสอนวิธีจำวิธีลัด หรือเทคนิคการเดาข้อสอบ ครูแต่ละคน แต่ละวิชาสอนเหมือนหรือต่างกันอย่างไร แล้วถ้าเปรียบเทียบกับการสอนของคุณครูในโรงเรียนที่เราเรียนอยู่ในระบบต่างกันอย่างไร

○ ในการเรียนกวดวิชา มีวิชาใดบ้างที่ต้องมีแบบฝึกหัด แล้วแบบฝึกหัดที่เราได้มานั้นเป็นอย่างไร เราทำได้หรือไม่ ถ้าทำไม่ได้ติวเตอร์มีวิธีการช่วยให้เราทำได้หรือไม่

○ ที่เรามาเรียนนี้มากันกี่คนมีเพื่อนที่รู้จักมาด้วยหรือไม่ เพื่อนคนอื่น ๆ รู้ไหมว่าเรามาติวที่นี่แล้วเราได้มารู้จักเพื่อนที่มาเรียนกวดวิชาด้วยกันเพิ่มหรือเปล่า ทั้งเพื่อนที่มาด้วยกันและเพื่อนที่รู้จักกันใหม่ ๆ ได้มีส่วนในการพูดคุยหรือติวกันเพิ่มในประเด็นต่าง ๆ ที่เรียนบ้างไหม อย่างไร

○ เมื่อได้เข้ามาเรียนกวดวิชาในโรงเรียนกวดวิชาอย่างจริงจังมีอะไรบ้างทำให้เราเชื่อได้หรือไม่ว่าเราสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้แน่ ๆ ตามคณะที่ต้องการด้วย

○ เมื่อไปเรียนกวดวิชา กลับมาเรียนในโรงเรียนแล้วในวิชาที่ติวมา ของเราเป็นอย่างไรบ้าง รวมถึงไปถึงผลการเรียนเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร

○ เคยได้บอกคนรู้จัก เช่นคนข้างบ้าน เพื่อนพ่อ เพื่อนแม่ ลุงป้า น้าอาของเราเรื่องการกวดวิชาบ้างหรือไม่ ถ้าเคยบอกพวกเขามีทำที่ต่อเราอย่างไรบ้าง มีคนที่ไม่เห็นด้วยแล้วมาแสดงการต่อต้านบ้างหรือไม่อย่างไร ถ้าไม่เคยบอก ทำไมจึงไม่บอกใครเรื่องกวดวิชา

○ คิดว่าการกวดวิชา มีผลต่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้หรือไม่ และมีผลมากน้อยเพียงใด

○ วิธีการต่าง ๆ ที่ได้จากการเรียนกวดวิชาเราเคยเอาไปใช้ในการสอบ ต่าง ๆ บ้างหรือยัง แล้วผลของการใช้เทคนิคเหล่านั้นเป็นอย่างไร

○ เคยดูการสอนกวดวิชาผ่านติวเตอร์ชาแนลบ้างหรือไม่ ถ้าเคยการเรียนกับติวเตอร์ชาแนลของเราได้อะไรบ้าง

○ ผู้เรียนเคยเข้าร่วมโครงการติวฟรีของค่ายธุรกิจต่าง ๆ บ้างหรือไม่ถ้าเคย อยากให้ช่วยเล่าว่า ลักษณะการติวแบบนั้นเป็นอย่างไรบ้าง ความรู้พอที่จะสร้างความมั่นใจในการสอบให้เราหรือไม่เพียงใด

แนวทางการสนทนาสำหรับผู้ปกครอง

ทำความเข้าใจ/พูดคุยทั่วไป/นำเข้าสู่เนื้อหาการสนทนา

○ สอบถามถึงอาชีพของผู้ปกครอง หน้าที่การงาน พื้นฐานทางการศึกษาผู้ปกครองมีลูกกี่คน อยู่ระดับชั้นใดบ้าง ให้ลูกเรียนกวดวิชาทุกคนเลยหรือเปล่า ลูกแต่ละคนเรียนอยู่ที่ใดในระดับใด ผลการเรียนเป็นอย่างไร

○ ในสมัยเด็กวัยเรียนผู้ปกครองเคยเรียนกวดวิชาบ้างหรือไม่ ถ้าเคยเคยเรียนที่ไหน เรียนหลักสูตรแบบใด การเรียนกวดวิชาวิชาในสมัยนั้นผู้ปกครองมุ่งเรียนเพื่ออะไร /ถ้าไม่เคยเรียนถามถึงเหตุผลว่าทำไมถึงไม่ได้เรียน/ในวัยเรียนผู้ปกครองรู้จักหรือทราบถึงเรื่องราวการเรียนกวดวิชามาก่อนหรือไม่/ถ้ารู้ ๆอะไรบ้างหรือรู้จักโรงเรียนกวดวิชาที่ไหน อยู่แถวไหน มีชื่อเสียงและการสอนอย่างไร

○ ให้ผู้ปกครองช่วยเล่าว่าลูกแต่ละคนของท่านถนัดในการเรียนวิชาอะไร เก่งวิชาใดอ่อนวิชาใด ชอบเรียนวิชาใด ท่านมุ่งหวังให้ลูกแต่ละคนเข้าศึกษาต่อในระดับใดสาขาวิชาอะไร คณะใด เพราะอะไร/แล้วลูกของท่านต้องการเข้าศึกษาคณะเดียวกับที่ท่านมุ่งหวังหรือไม่/ถ้าไม่เพราะอะไร

○ ระบบการเรียนการสอนของครูและโรงเรียนที่นักเรียนอยู่เป็นอย่างไร เช่น วิธีการสอน สถานที่เรียน ห้องเรียน อุปกรณ์การเรียน จำนวนนักเรียน สื่อการสอน แบบฝึกหัด เทคนิควิธีการ ทำแบบฝึกหัด เป็นอย่างไร

○ ถ้าไม่กวดวิชาท่านคิดว่าลูกของท่านจะสามารถสอบเข้าคณะที่ลูกท่านตั้งใจหรือตัวท่านคาดหวังได้หรือไม่ เพราะอะไร/นอกจากกวดวิชาลูกของท่านหรือตัวท่านได้มีวิธีการอื่นใดอีกในการส่งเสริมสนับสนุนให้เขาสามารถสอบเข้าได้ตามที่ตั้งใจ

○ จุดเริ่มต้นที่ทำให้คิดว่าต้องส่งลูก ๆ ไปเรียนกวดวิชาคืออะไร /ใครเริ่มใครคิดใครชักชวน /ผู้ปกครองไปหาข้อมูลมาชักชวนเด็ก หรือลูก ๆ ไปได้ข้อมูลการกวดวิชามาจากที่ไหนแล้วมาขอกับผู้ปกครอง/เคยมีคนอื่นเช่นญาติ เพื่อน หรือคนข้างบ้าน ได้เข้ามาชักชวนหรือเสนอแนะให้ท่านส่งลูกเรียนกวดวิชาบ้างหรือไม่ /ถ้าเคยเขาพูดหรือบอกอย่างไร ทำไมจึงต้องชักชวนอย่างนั้นและท่านตอบเขาไปอย่างไรเมื่อได้รับการเสนอแนะดังกล่าว

○ ตอนที่ผู้ปกครองเริ่มสนใจโรงเรียนกวดวิชาแรก ๆ นั้นผู้ปกครองได้มีการหาข้อมูลหรือรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนกวดวิชาต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด /หาข้อมูลเพิ่มเติมบ้างหรือไม่/หาอย่างไร /ข้อมูลที่

ได้รับส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับอะไรบ้าง/ผู้ปกครองมีการเอาข้อมูลมาเปรียบเทียบเพื่อเลือกหรือแนะนำให้ผู้ลูกเลือกโรงเรียนกวดวิชาที่เหมาะสมบ้างหรือไม่อย่างไร

○ ไม่ว่าจะเป็นผู้ลูกมาขอเรียนหรือผู้ปกครองเป็นคนชักชวนแนะนำให้ผู้เรียนกวดวิชาก็ตาม ผู้ปกครองพิจารณาจากอะไรบ้างจึงเลือกให้ผู้เรียนโรงเรียนกวดวิชาแห่งนี้/อะไรเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการตัดสินใจว่าจะเรียนที่นี่หรือไม่

○ ในการเรียนกวดวิชาต้องมีค่าใช้จ่ายในการเล่าเรียน ท่านได้นำปัจจัยในข้อนี้มาพิจารณาในการแนะนำให้ผู้ลูกเลือกเรียนกวดวิชาในโรงเรียนแต่ละแห่งหรือไม่อย่างไร /ท่านทราบถึงรายละเอียดค่าใช้จ่ายของหลักสูตรต่าง ๆ ของแต่ละโรงเรียนบ้างหรือไม่/ ตอนที่ตัดสินใจให้ผู้เรียนกวดวิชาท่านคิดถึงเกี่ยวกับเรื่องค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จะตามมาด้วยหรือไม่อย่างไร/ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับการกวดวิชาของลูก ๆ ท่านได้มาจากรายได้ส่วนใด /ท่านต้องหารายได้พิเศษอะไรหรือไม่เพื่อให้ลูกได้เรียนกวดวิชา

○ การเรียนกวดวิชามีความต่อเนื่องหลายภาคการศึกษาท่านได้วางแผนเรื่องค่าใช้จ่ายต่างๆที่จะตามไว้อย่างไร

○ โรงเรียนกวดวิชาที่มีหลักสูตรที่หลากหลาย หลายวิธีการเรียน หลายจุดหมายหมายเช่นเพื่ออัปเดต เพื่อเอ็นทรานส์ หลายช่วงเวลา ในการเลือกนี้ใครเป็นคนเลือกว่าจะเรียนช่วงเวลาไหน หลักสูตรอะไรแล้วทำไมจึงเลือกเช่นนี้

○ ลูกของท่านเดินทางไปเรียนกวดวิชาในแต่ละที่แต่ละช่วงเวลาอย่างไร/ท่านต้องไปส่ง/รับลูกของท่านหรือไม่เพราะเหตุใด/กรณีไปรับไปส่ง ท่านใช้เวลาช่วงใดไปรับไปส่ง เวลาที่ท่านใช้ไปรับส่งกระทบต่อเวลาการทำงานของท่านหรือไม่มากนักเพียงใด

○ ในวันหนึ่ง ๆ ลูก ๆ ของท่านต้องทำอะไรบ้างเพื่อให้เวลา การเดินทาง และกิจวัตรต่าง ๆ สอดคล้องกับการไปเรียนกวดวิชา /และตัวท่านเองมีการบริหารจัดการหรือต้องปรับเปลี่ยนตารางเวลาของตนเองหรือไม่อย่างไรเพื่อสนับสนุนการเรียนกวดวิชาของลูก

○ ท่านรับทราบเกี่ยวกับสถานที่เรียน ห้องเรียน จำนวนนักเรียน วิธีการเรียนการสอนแบบฝึกหัด เอกสาร สื่อการเรียนการสอน เทคนิควิธีการทำข้อสอบในแบบต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนกวดวิชาได้สอนแก่ลูกท่านบ้างหรือไม่ ถ้าทราบท่านทราบอะไรบ้างอย่างไร

○ เมื่อลูกของท่านไปเรียนกวดวิชาท่านได้เห็นความแตกต่างอะไรที่เกิดขึ้นบ้างระหว่างการเรียนที่โรงเรียนในระบบปกติกับการเรียนกวดวิชา/ลูกขยันขึ้นหรือไม่/หรือขี้เกียจมากขึ้น/ผลการเรียนดีขึ้นหรือเปล่า/ตั้งใจเรียนในห้องมากขึ้นหรือความตั้งใจในห้องเรียนลดลง/ทำแบบฝึกหัดหรือการบ้านจากโรงเรียนทั้งสองแห่งมากขึ้นหรือน้อยลงอย่างไร /บุคลิกท่าทาง กิจวัตร ความประพฤติต่าง ๆ เปลี่ยนไปหรือไม่อย่างไร

- ท่านเคยไปแนะนำใครให้ส่งลูกไปเรียนกวดวิชาหรือไม่ หรือเคยมีใครมาขอคำแนะนำจากท่านหรือไม่/ถ้าเคยท่านให้คำแนะนำหรือชักชวนเขาอย่างไร /มีข้อมูลอะไรบ้างที่ท่านให้กับคนที่มาขอคำแนะนำ และผลเป็นอย่างไร ในที่สุด เขาได้ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาหรือไม่อย่างไร
- ถ้าท่านไม่สามารถส่งลูกเรียนกวดวิชาดังที่ทำอยู่ได้ ท่านคิดว่าจะเกิดอะไรขึ้น/ท่านจะรู้สึกอย่างไรกับตนเอง /จะรู้สึกอย่างไรกับลูก และคิดว่าลูกจะรู้สึกอย่างไรกับท่าน/ บรรดาญาติหรือเพื่อนฝูงจะมีปฏิกิริยาอย่างไร /ท่านเคยคิดที่จะเลิกส่งลูกเรียนกวดวิชาหรือไม่/ถ้าเคยเพราะอะไรแล้วทำไมจึงยังส่งอยู่/ ถ้าไม่เคยเพราะอะไร
- ท่านเคยได้รับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับความสำเร็จของผู้ที่ผ่านการกวดวิชาจากโรงเรียนที่ลูกท่านเรียนมามากน้อยเพียงใดอย่างไรบ้าง
- ท่านเคยได้รับรู้เรื่องราวของผู้พลาดหวังจากการสอบเข้ามหาวิทยาลัยบ้างหรือไม่ รู้มาว่าอย่างไร และตัวท่านเองคิดว่าการสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้นั้นเกิดจากสาเหตุอะไร ทำไม่คิดเช่นนั้น
- ท่านเคยนำเรื่องการเรียนกวดวิชาของลูกท่านนี้ไปปรึกษากับครูในโรงเรียนปกติบ้างหรือไม่ ทำที่ของครูที่มีต่อการกวดวิชาของนักเรียนเป็นอย่างไร /โรงเรียนที่นักเรียนเรียนอยู่ในระบบได้สนับสนุนส่งเสริมต่อการกวดวิชาของนักเรียนบ้างหรือไม่อย่างไร

แนวทางการสนทนาสำหรับเจ้าของโรงเรียนกวดวิชา

ทำความรู้จัก/พูดคุยทั่วไป/นำเข้าสู่เนื้อหาการสนทนา

- อยากให้ท่านช่วยเล่าถึงพื้นฐานทางการศึกษาของท่านว่าท่าน เรียนจบมาจากที่ไหน มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาอะไร ตัวท่านผ่านการเอ็นทรานส์ มาหรือไม่ ท่านเอ็นทรานส์เข้าคณะวิชาอะไรบ้างเพราะอะไร ท่านได้ผ่านการกวดวิชาหรือไม่
 - การเปิดสถาบันหรือโรงเรียนกวดวิชาของท่านนี้ เป็นอาชีพหลักหรืออาชีพเสริมอย่างไร
 - ท่านเริ่มมีความสนใจเปิดสอนกวดวิชาตั้งแต่เมื่อใด ตอนนั้นคิดอย่างไรจึงเปิดโรงเรียนกวดวิชา มีเหตุการณ์หรือเงื่อนไขอะไรที่ทำให้ท่านคิดว่าเราพร้อมแล้วที่จะเปิดโรงเรียนกวดวิชา
- การให้ความหมายของโรงเรียนกวดวิชา / ความเป็นโรงเรียนกวดวิชา
- อยากให้ท่านช่วยเล่าถึงช่วงเวลาแรกที่ท่านเริ่มก่อตั้งโรงเรียนกวดวิชาว่าท่านดำเนินการอย่างไร เริ่มจากการตั้งเป็นโรงเรียนเลยหรือเป็นการสอนพิเศษจากที่บ้านหรือเปิดเป็นห้องเล็ก ๆ ก่อน จากนั้นมีการขยายขยายอย่างไรจนกลายมาเป็นโรงเรียนกวดวิชาหรือสถาบันกวดวิชาดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

○ ท่านต้องดำเนินการอย่างไรบ้างที่ทำให้โรงเรียนกวดวิชาของท่านมีความแตกต่างจากโรงเรียนในระบบปกติที่นักเรียนต้องไปเรียนอยู่เป็นประจำ /การจัดการเรื่องอาคารสถานที่ /บรรยากาศ/ หลักสูตร/ วิธีการสอน/เอกสาร/แบบฝึกหัด/ผู้สอน/

○ การสอนของโรงเรียนของท่านมีจุดเด่นในเรื่องใด แต่ละวิชาแต่ละหลักสูตรมีการกำหนดแนวทางหรือวิธีการในการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันออกไปหรือไม่อย่างไร

○ การคัดเลือกผู้สอนหรือติวเตอร์ของโรงเรียนมีขั้นตอนกระบวนการสรรหา คัดเลือกอย่างไร/ท่านมีวิธีที่จะหาติวเตอร์ที่สอนดีสอนเก่งจากที่ไหน/ติวเตอร์แบบไหนที่จะเรียกได้ว่าสอนดีสอนเก่ง

○ การเปิดโรงเรียนกวดวิชาจำเป็นที่ต้องไปเกี่ยวข้องกับ การขออนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ ท่านได้มีการดำเนินการในเรื่องนี้อย่างไร มีความยากง่ายในการดำเนินการอย่างไรบ้าง/ต้องทำอะไรบ้างจึงจะได้รับอนุญาตให้เปิดการจัดการเรียนการสอนได้ /องค์ประกอบเบื้องต้นที่เป็นพื้นฐานในการขอจัดตั้งมีอะไรบ้าง/ มีอะไรเป็นอุปสรรค มีอะไรบ้างที่ช่วยให้การขออนุญาตประสบความสำเร็จจนสามารถเปิดการเรียนการสอนได้

○ ในระยะเริ่มเปิดโรงเรียนกวดวิชาแห่งนี้ท่านใช้วิธีการหรือช่องทางการสื่อสารใดบ้างที่จะทำให้นักเรียนและผู้ปกครองรู้จักโรงเรียนของท่าน/ท่านมีวิธีการทางการตลาดอย่างไรเพื่อที่จะทำให้นักเรียนสนใจมาเรียนกวดวิชากับท่าน/ท่านมีช่องทางในการสื่อสารหรือประชาสัมพันธ์โรงเรียนของท่านที่ช่องทาง ะไรบ้าง /แต่ละช่องทางที่มีท่านเน้นไปที่นักเรียนหรือผู้ปกครองกลุ่มใด/เนื้อหาในการสื่อสารแต่ละช่องทางเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

○ โรงเรียนของท่านมีคอร์สวิชาหรือหลักสูตรที่หลักสูตร แต่ละหลักสูตรเน้นการเรียนเพื่ออะไร เช่นเรียนเพื่ออัปเดต เรียนเพื่อสอบโอเน็ต เอเน็ต เรียนเพื่อสอบตรง กรณีมีหลายคอร์สหลายแบบ แต่ละคอร์สแตกต่างกันออกไปอย่างไร คอร์สไหนเป็นคอร์สที่เด่นที่สุดหรือมีชื่อเสียงและผลงานเป็นที่ประจักษ์ที่สุด

○ กรณีมีผู้ปกครอง หรือนักเรียน เข้ามาขอข้อมูลจากโรงเรียนของท่าน ๆ ได้มีกระบวนการให้ข้อมูลต่าง ๆ กับผู้ปกครองหรือนักเรียนเหล่านี้อย่างไร /มีเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำโดยเฉพาะหรือไม่/ ข้อมูลหลัก ๆ ที่ต้องชี้แจงแนะนำกับผู้เข้ามาขอข้อมูลคืออะไรบ้าง

○ ท่านได้นำผลงาน ความสำเร็จของผู้เรียนกวดวิชากับโรงเรียนของท่าน มาสื่อสารหรือใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้ปกครองหรือผู้เรียนอย่างไร

○ ผลงานความสำเร็จของผู้กวดวิชากับโรงเรียนของท่านเกี่ยวข้องกับความสามารถของติวเตอร์ด้วยหรือไม่ /ติวเตอร์แต่ละคนมีผลงานความสำเร็จแตกต่างกันหรือเปล่า/ ท่านใช้ผลงานของติวเตอร์นี้ประกอบเป็นข้อมูลในการสื่อสารกับผู้เรียน ผู้ปกครองด้วยหรือไม่อย่างไร

ความน่าเชื่อถือของโรงเรียนกวดวิชา

○ โรงเรียนกวดวิชาของท่านตั้งขึ้นมา มีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายอย่างไร วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในตอนแรกกับตอนนี้เปลี่ยนไปหรือไม่เปลี่ยนไปอย่างไร ทำไมจึงเปลี่ยน มีเหตุการณ์หรือเรื่องราวอะไรที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วง แต่ละยุคที่ผ่านมา

○ ในแต่ละคอร์สแต่ละหลักสูตร ท่านมีจุดเน้นอะไรในการสอน นักเรียนที่เข้ามาเรียนในแต่ละคอร์สเกิดความเปลี่ยนแปลงอะไร อย่างไรบ้างกับตัวเด็ก เป็นไปตามเป้าหมายจุดเน้นที่วางไว้หรือไม่ เป็นไปตามความต้องการของเด็กหรือเปล่า

○ ในคอร์สที่เน้นการสอบเข้ามหาวิทยาลัยแบบต่าง ๆ ท่านมีจุดเน้นในการจัดการเรียนการสอนอย่างไร มีวิธีการใดบ้างที่ทำให้นักเรียนมีความมั่นใจว่ามีความพร้อมเข้าสู่สนามสอบต่าง ๆ

○ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันท่านได้มีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน หลักสูตร อาคาร สถานที่ ตลอดจนเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนของท่านบ้างหรือไม่อย่างไร

○ เมื่อโรงเรียนเริ่มมีชื่อเสียงและขยายตัวท่านเริ่มต้นขยายอย่างไร ทั้งในแง่ครู บุคลากร สถานที่ หลักสูตร ฯลฯ

○ ให้ท่านช่วยเล่าผลงานความสำเร็จของโรงเรียนกวดวิชาของท่าน และผลที่ตามมา กับเหตุการณ์ที่ถือได้ว่าเป็นการสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียนท่าน

○ ท่านมีความมั่นใจ หรือเชื่อมั่น ในหลักสูตรประเภทใดของโรงเรียนท่านมากที่สุด เพราะอะไร องค์ประกอบใดบ้างที่ทำให้หลักสูตรดังกล่าว เป็นที่น่าเชื่อมั่นของโรงเรียนท่านไม่ว่าจะเป็นหลักสูตร/ติวเตอร์/วิธีการสอน/เอกสาร/แบบฝึกหัด ฯลฯ
ปัจจัยเอื้ออำนวย

○ โรงเรียนของท่านมีการกำหนดช่วงเวลาในการจัดการเรียนการสอนกวดวิชาของโรงเรียนของท่านไว้อย่างไร/มีหลักสูตรใดสอนในช่วงใดบ้าง/ถ้าเป็นช่วงเปิดเทอมจะเน้นเปิดสอนในช่วงเวลาใดวันใด/ถ้าเป็นช่วงปิดเทอมจะเน้นเปิดสอนในช่วงเวลาใดวันใด/ช่วงเวลาใดที่มีนักเรียนนิยมสมัครเรียนมากที่สุด /ช่วงเวลาใดที่ผู้สมัครเรียนจะมาเรียนกันน้อยเพราะอะไร

○ ท่านมีวิธีในการกำหนดค่าเรียนในแต่ละหลักสูตรอย่างไร/มีข้อมูลหรือองค์ประกอบใดบ้างที่ต้องนำมาใช้ในการคำนวณค่าเรียนในแต่ละหลักสูตร/ (ถ้าผู้ให้สัมภาษณ์ยินดีตอบ) โรงเรียนของท่านมีค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนของแต่ละหลักสูตรเท่าไรหรืออย่างไรบ้าง

○ ทำไมท่านจึงเลือกตั้งโรงเรียนกวดวิชาของท่านในสถานที่แห่งนี้/นักเรียนส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนจากโรงเรียนอะไร หรือพักอาศัยอยู่ที่ไหน/นักเรียนที่เรียนกวดวิชากับท่านสามารถเดินทางมาเรียนได้ด้วยวิธีใดบ้าง/มีผู้ปกครองหรือนักเรียนที่เดินทางมาด้วยรถยนต์ส่วนตัวหรือไม่/ท่านมีมาตรการ

รองรับการเดินทางของผู้ปกครองและนักเรียนแต่ละกลุ่มอย่างไร/กรณีที่ผู้ปกครองมารับนักเรียนส่วนใหญ่จะไปรอรับกันที่ไหนอย่างไร

- ท่านมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการมาเรียนที่โรงเรียนของท่านอย่างไรบ้าง อาทิ ที่จอดรถ ร้านอาหาร ที่พักผ่อน ห้องนั่งเล่นห้องรับรอง สถานที่พบผู้สอนนอกเวลาเรียน ฯลฯ

- ดิวเตอร์หรือผู้สอนส่วนใหญ่ท่านสรรหามาจากที่ไหน /ดิวเตอร์ส่วนใหญ่เป็นผู้ทำงานประจำกับท่านหรือทำเป็นอาชีพเสริม /ท่านมีวิธีการจูงใจดิวเตอร์หรือผู้สอนของท่านอย่างไร /ดิวเตอร์เหล่านี้เดินทางมาสอนอย่างไรและใช้เวลาไหนมาสอนกันเป็นส่วนมาก

- ตอนนี้โรงเรียนของท่านมีกี่สาขา/กรณีมีสาขาเดียว ท่านคิดว่าถึงเวลาที่ต้องขยายสาขาหรือยังหรือว่าทำไมท่านไม่คิดขยายสาขา /กรณีมีหลายสาขา ให้ทำช่วยแล้วว่าเหตุใดท่านจึงต้องขยายหรือเพิ่มสาขาให้มากขึ้น /ในการขยายสาขาท่านต้องดำเนินการอย่างไรบ้าง /การขยายสาขาไปที่ไหนหรือใหม่อย่างไรท่านพิจารณาจากอะไร

- โรงเรียนของท่านใช้วิธีการสอนสดเพียงอย่างเดียวหรือมีการสอนผ่านวิดีโอ และผ่านคอมพิวเตอร์ร่วมด้วย /กรณีที่มีการสอนผ่านวิดีโอหรือคอมพิวเตอร์ด้วย อะไรเป็นจุดเริ่มต้นของการที่ต้องนำเทคโนโลยีพวกนี้เข้ามาใช้/ตอนนำเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้ท่านต้องดำเนินการอย่างไร ต้องลงทุนหรือปรับเปลี่ยนระบบมากน้อยแค่ไหน/การพิจารณาว่าจะเพิ่มคอร์สสอนผ่านวิดีโอหรือผ่านคอมพิวเตอร์ ต้องพิจารณาถึงอะไรบ้าง/ต้องมีการเลือกหรือไม่ว่าจะให้ดิวเตอร์ท่านใดสอน ดูจากอะไร

- ท่านมีวิธีการในการจูงที่เรียนในแต่ละคอร์สที่วิธี/ แต่ละวิธีต้องทำอย่างไร/ เหตุใดจึงใช้วิธีการจูงที่เรียนในแบบต่าง ๆ เช่นนี้ /ผู้ปกครองและนักเรียนนิยมจูงที่เรียนด้วยวิธีการใดมากที่สุด เพราะอะไร

- การเรียนกวดวิชาในอดีตกับปัจจุบันมีความแตกต่างกันอย่างไร ด้านใดบ้าง

- โรงเรียนในระบบก็ดี ครูที่สอนในระบบก็ดี มีทำที่สนับสนุนส่งเสริมหรือต่อต้านการกวดวิชาของนักเรียนอย่างไรบ้าง/เคยมีโรงเรียนในระบบมาเชิญดิวเตอร์ในโรงเรียนของท่านไปติวเด็กก่อนสอบบ้างหรือไม่ เพราะอะไร /ถ้ามีการเชิญไปท่านต้องจัดหลักสูตรอย่างไร สอนอย่างไร และดำเนินการอย่างไรบ้าง

- หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ หรือองค์การปกครองท้องถิ่นตลอดจนเอกชน หรือธุรกิจต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนสนับสนุนโรงเรียนกวดวิชาของท่าน/หรือสร้างความร่วมมือกับท่านในทางต่าง ๆ อย่างไร

- โรงเรียนของท่านถูกควบคุมจากหน่วยงานต่าง ๆ ใดบ้าง/ การควบคุมดังกล่าวช่วยสนับสนุนโรงเรียนของท่านหรือเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอนของท่านอย่างไรบ้าง

แนวทางการสนทนาสำหรับผู้สอนกวดวิชา (ติวเตอร์)

ทำความเข้าใจ/พูดคุยทั่วไป/นำเข้าสู่เนื้อหาการสนทนา

- อยากให้ท่านช่วยเล่าถึงพื้นฐานทางการศึกษาของท่าน /ท่านจบการศึกษาด้านใด/คณะอะไร /จากสถาบันใด
- ท่านเคยเรียนกวดวิชามากบ้างหรือไม่/ถ้าเคยท่านเรียนที่ใด/ตอนนั้นท่านเรียนกวดวิชาโดยมีเป้าหมายเพื่ออะไรทำไมต้องเรียน
- หลังเรียนจบท่านประกอบอาชีพอะไร/ท่านทำงานติวเตอร์เป็นอาชีพหลักหรืออาชีพเสริมเพราะเหตุใด
- ก่อนที่ท่านจะมาเป็นติวเตอร์ ท่านรู้จักโรงเรียนกวดวิชาแห่งนี้มาก่อนหรือไม่ /รู้จักได้อย่างไร /แล้วมีใครชักชวนให้ท่านมาเป็นติวเตอร์
- อยากให้ท่านช่วยเล่าถึงจุดเริ่มต้นของการเข้ามาเป็นติวเตอร์ และเหตุใดท่านจึงเลือกเป็นติวเตอร์ที่นี่/ให้ท่านช่วยเล่ากระบวนการตั้งแต่แรกที่ท่านเข้ามาเป็นติวเตอร์ว่าท่านต้องดำเนินการอย่างไรบ้าง/เมื่อเข้ามาแล้วทางโรงเรียนกวดวิชาได้มีกระบวนการฝึกอบรมอะไรให้ท่านบ้างหรือไม่ เพื่อให้ท่านสามารถสอนได้/ขั้นตอนกระบวนการที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ท่านทำอยู่ได้มาจากทางโรงเรียนกวดวิชาฝึกฝนให้หรือท่านมีความรู้และทักษะส่วนตัวของท่านเอง/ได้มาจากไหน
- ภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของท่านในฐานะติวเตอร์ในโรงเรียนกวดวิชาแห่งนี้มีอะไรที่จะต้องทำบ้าง ต้องมีการเตรียมตัวเตรียมความพร้อม เตรียมการสอน เตรียมบทบาทอย่างไร /ทำต้องเตรียมเนื้อหา บทเรียนและแบบฝึกหัดจากที่ใด
- ในขณะที่เนื้อหาที่ท่านสอนส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาของโรงเรียนในระบบที่สอนกันอยู่แล้ว ท่านมีวิธีการอย่างไรที่ทำให้การสอนเนื้อหาซ้ำกับที่ผู้เรียน เรียนมาแล้ว ไม่น่าเบื่อและได้ประโยชน์
- หลักสูตรที่ท่านถนัดที่สุดคือหลักสูตรใด /เป้าหมายของหลักสูตรที่ท่านสอนอยู่คือเพื่ออะไร เช่นเรียนล่วงหน้า อัพเกรด ติวเอ็น
- หรือหลักสูตรที่มีคนเรียนมากที่สุดอยู่ในช่วงเวลาใด ท่านคิดว่าเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น
- ท่านคิดว่าโรงเรียนกวดวิชาที่ท่านสอนอยู่นี้ได้รับการยอมรับจากผู้เรียนก็ดี ผู้ปกครองก็ดี การยอมรับนั้นเป็นการยอมรับด้านใด เกิดขึ้นมาได้อย่างไร
- ท่านคิดว่าตัวท่านเองได้รับการยอมรับจากผู้เรียนหรือไม่ อะไรเป็นเหตุการณ์ หรือตัวชี้วัดว่า ท่านได้รับการยอมรับ
- การจะเป็นติวเตอร์ได้ต้องมีคุณลักษณะอย่างไรบ้าง
- มีความเปลี่ยนแปลงสำคัญ ๆ ไດบ้างที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนกวดวิชาเท่าที่ท่านจำได้

- ค่าใช้จ่ายในการเรียนถือเป็นเงื่อนไขสำคัญของการได้เข้าเรียนกวดวิชาท่านคิดว่าโรงเรียนกวดวิชาของท่านมีส่วนช่วยแก้ปัญหาด้านนี้ให้กับผู้มีรายได้น้อยแต่ต้องการเรียนกวดวิชาอย่างไรบ้าง
 - การขยายสาขา และการใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสารเข้ามาในระบบการกวดวิชาส่งผลดีผลเสียอย่างไร ทั้งต่อตัวผู้เรียน ผู้ปกครอง ตัวท่านเองและเจ้าของโรงเรียนกวดวิชา
 - มีเหตุการณ์ใดบ้างหรือไม่ที่ทำให้ท่านเห็นว่าโรงเรียนในระบบที่ผู้เรียนกวดวิชาของท่านเรียนอยู่ได้ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอนกวดวิชาของท่าน หรือมีเหตุการณ์ใดที่ทำให้เห็นว่าโรงเรียนสนับสนุนการมาเรียนกวดวิชาของเด็ก ๆ ทั้งนี้ให้ยกตัวอย่างโดยเทียบเคียงระหว่างอดีตกับปัจจุบันด้วย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล นายปรีชัย ดาวอุดม
 วันเดือนปีเกิด 13 มีนาคม 2521
 สถานที่เกิด โรงพยาบาลราชวิถี เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ 9 หมู่ 2 ต.ปากท่า อ.ท่าเรือ จ.พระนครศรีอยุธยา
 ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน ครู
 สถานที่ทำงาน วิทยาลัยชุมชนพิจิตร

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2542 การศึกษาระดับบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 1) สาขาวิชาสังคมศึกษา
 จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน
 พ.ศ. 2544 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์
 จาก มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 พ.ศ. 2557 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์
 จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ